René Jean-Paul Dewil

Het Geslacht Vincius

Copyright: René Dewil © Aantal woorden: 217550 Juni 2022 – September 2022

Gembloux
1940- 1960

Copyright: René Dewil © Aantal woorden: 217550 Juni 2022 – September 2022

Auteursrechten Clausule

René Jean-Paul Dewil © is de enige auteur van dit werk. © 2022.

Alle rechten voorbehouden.

Geen deel van deze publicatie mag veranderd worden zonder de schriftelijke toelating van de auteur.

Dit boek mag slechts in elektronische vorm gekopieerd worden voor persoonlijk gebruik. Het mag niet gedrukt worden, in een elektronisch of ander ophaalsysteem geplaatst worden, gefotokopieerd, of op enige andere wijze vastgelegd worden zonder de schriftelijke toestemming van de auteur.

De enige plaats van waar dit boek mag opgehaald worden is de Internet-website www.theartofpainting.be, die de enige oorspronkelijke tekst bevat.

Deze publicatie valt onder de wetten op de auteursrechten, onder de copyright rechten.

‘Het Geslacht Vincius - Gembloux’ is een werk van fictie. De persoonsnamen die gebruikt werden en de figuren van de roman – behalve de werkelijke historische figuren - zijn enkel en alleen het resultaat van de verbeelding van de auteur. Enige gelijkenis met echte personen, dood of levend, is zuiver toevallig. De figuren van de roman en de gebeurtenissen zijn volledig fictief.

Inhoudstafel

De Figuren 8
De Leiders van de Naties 13

Deel I. De eerste Fase van de Oorlog. 1939-1940 19
De Duitse Invasie van West Europa 20
De *Drôle de Guerre* van september 1939 tot mei 1940 24
Frankrijk 26
Groot Brittannië 27
De Duitse Invasie van Denemarken en Noorwegen 27
De Invasie van West Europa 30
De 18-daagse Campagne in België 35
De Slag voor Frankrijk 40
De Vincius Familie en Luxemburg in de Oorlog 50
Anton Vincius in Frankrijk 52
De Slag voor Engeland, de Oorlog in de Lucht 68
De Oorlog in Oost Europa 74
De militaire Sterkte in de Lucht van de Geallieerden en van de As-Machten 75
De Oorlog op Zee 83

Deel II. De tweede Fase. 1940-1943 90
De tweede Fase van de Oorlog. Oktober 1940 tot Mei 1943 91
De Oorlog in de Middellandse Zee 91
De Slag om Libië met het Italiaans Leger 95
De Verovering van Oost-Afrika 98
De Duitse Offensieven in de Landen van de Middellandse Zee 100
De Duitse Campagne in Libië 101
Anton Vincius in België 104
Operatie Barbarossa 108
De Voorbereidingen voor de Duitse Invasie van de Sovjet Unie 108
De Duitse Invasie van de Sovjet Unie 112
Het Beleg van Leningrad 125
De Oorlog in Noord Afrika vanaf November 1941 135

De tweede Slag voor Moskou en de Ontzetting van Leningrad....137
Tobruk en El Alamein....144
De Sovjet Campagnes van 1942, de Inleiding tot de Slag van Kursk....148
Het Vergeten Jaar van de Oorlog in Europa....153
De Luxemburgse Weerstand en Julian Vincius....158
De Luxemburgse Weerstand....162
De Luxemburgse Joden....165
De verdere Oorlog in Afrika....166
De Oorlog in West Europa....167
De Inname van Stalingrad....169
De nieuwe Fase van de Oorlog....170
Te Stalingrad in 1943....175
De Strijd om Kursk....186
De Troepen in de Aanval voor Kursk....190
De Kursk Offensieven....193
De Nazis en de Rassenproblemen in Duitsland....207
Het Nazisme en de Godsdienst....210
De Nazi Propaganda, Radio en Film....212
Schilderkunst en Beeldhouwkunst....216
Het Nazisme en de Wetenschappen....217
De Bombardementen op Duitsland....222
Malou en Maxim Vincius....227
Europa en Afrika na Stalingrad....232
De Diplomatieke Conferenties van de Geallieerden. 1940-1944....236

Deel III. De Opmars naar de Overwinning. 1943-1945....242
De Aanval op het Europees Fort vanaf Italië....243
Na Stalingrad, de Sovjet Vooruitgang naar Odessa....251
Van juni 1944 tot aan de Tragische Pauze....254
De bewegingen aan de Oosterse en de Westerse Fronten....263
Rome en Italië....265
De Duitse *Kriegsmarine*....269
De Geallieerde Verovering van Europa....269
De Slag van de Ardennen....272
De onvoorwaardelijke Overgave van Duitsland....277

De Val van Berlijn....281
Ernst Vincius....285

Deel IV. De Holocaust....288
De Holocaust....289
De Eindoplossing voor de Joden....292
De Genocide in Ukraïne....294
De Genocide in Roemenië....295
De Genocide in Kroatië....297
Brutaliteiten in Joegoslavië....298
De waarlijke Genocide....299
Polen na de Duitse Invasie....304
De Joodse Holocaust....308
De Getto's....314
De Duitse Joden....316
De Joden van Noord Afrika....317
De Nazi Oorlogsproductie. De Vereenvoudigingsschema's van Speer....318
De Nieuwe Orde....321
De Arbeidsmarkt....322
Antisemitische Acties in andere Europese Landen....328

Deel V. Het Einde van het Derde Rijk....346
De laatste Sluiptrekkingen van het Derde Rijk....347
De vooruitgang van de Sovjet Legers....347
De Weerstand tegen de Nazi Overheersing in Duitsland....349
Samenzweringen tegen Hitler....350
De Val van het Nazi Regime....354
De laatste Strijd....356
Een nieuwe Blitz op Groot Brittannië....357
Andere Wapens....359
De laatste Strijd....361
De Nazi Nederlaag....367
Malou Vincius in de Val van Berlijn....372
Nawoord....382

Deel VI. De Oorlog in de Stille Oceaan 385
De Japanse Aanval op Pearl Harbor 386
Beschouwingen over de Oorlog in de Stille Oceaan 392
De Slag van de Java Zee 394
Na de schok van Pearl Harbor. Midway 395
Guadalcanal 401
De Filippijnen 405
Leyte Golf 409
De Overgave van Japan 413
De Legers 415
De Infanterie 415
Het VSA Leger 416
Het Rood Leger 419
Het Brits Leger 420
Het Duits Leger 421
Het Japans Leger 422
Het Italiaans Leger 424
Algemeen 425
Tanks en andere Wapens 425
De Leiders 429
De Slachtoffers 434

Deel VII. Epiloog. Na 1945 439
Europa en de Vincius na 1945 440
Nota's van de Auteur 443

Bibliografie 445

De Figuren

The Family Vincius:

Max Vincius	1820-1900	Gehuwd met Sara Benavicius in 1840.
Sara Benavicius	1823-1902	Gehuwd met Max Vincius.
Kurt Vincius	1840-1910	Zoon van Max Vincius
Hannah Sonnenfeld	1845-1913	Gehuwd met Kurt Vincius
Max Vincius de Jongere	1863-1939	Zoon van Kurt Vincius, gehuwd met Maria Rosenthal
Maria Rosenthal	1866-1930	Gehuwd met Max Vincius de Jongere in 1882
Andreas Vincius	1864-1942	Zoon van Kurt Vincius, gehuwd met Lore Kremer
Lore Kremer	1865-1942	Gehuwd met Andreas Vincius in 1885
Julian Vincius	1866-1942	Zoon van Kurt Vincius, gehuwd met Hanne Altman
Hanne Altman	1870-1942	Gehuwd met Julian Vincius in 1886
Haim Vincius	1842-1920	Zoon van Max Vincius, gehuwd met Leah Goldstern
Leah Goldstern	1843-1910	Gehuwd met Haim Vincius in 1865
Avram Vincius	1866-1920	Zoon van Haim Vincius, gehuwd met Manyah Kalpern
Manyah Kalpern	1866-1930	Gehuwd met Avram Vincius in 1890
David Vincius	1868-1928	Zoon van Haim Vincius, gehuwd met Rosa Kalpern
Rosa Kalpern	1869-1935	Gehuwd met David Vincius in 1892
Mikhael Vincius	1843-1920	Zoon van Max Vincius, gehuwd met Fredia False
Fredia False	1845-1915	Gehuwd met Mikhael Vincius in 1870
Naomi Vincius	1871-1950	Dochter van Mikhael Vincius, gehuwd met Osyp Raisfeld in 1890
Osyp Raisfeld	1871-1955	Gehuwd met Naomi Vincius in 1890
Rivka Vincius	1873-1956	Dochter van Mikhael Vincius, gehuwd met Johann Handelmann
Johann Handelmann	1870-1946	Gehuwd met Rivka Vincius in 1890
Julian Vincius	1885-1952	Zoon of Andreas Vincius en Lore Kremer Gehuwd in 1915 met Charlotte Baraine
Malou Vincius	1917-2005	Dochter van Julian Vincius en Charlotte

		Baraine, gehuwd in 1950 met Christian Damman (1915-1992)
Anton Vincius	1919-1995	Zoon van Julian Vincius en Charlotte Baraine, Gehuwd in 1946 met Marie-Ange Drumont (1922-2010)
Maxim Vincius	1920-1990	Zoon van Julian Vincius en Charlotte Baraine, Gehuwd in 1946 met France Neuville (1920-2012)
Mauve Vincius	1940-2018	Dochter van Julian Vincius en Charlotte Baraine, gehuwd in 1962 met Daniel Jonas (1939-2020)
Johann Vincius	1886-1942	Zoon van Andreas Vincius en Lore Kremer, Gehuwd met Adèle Lederer (1886-1942)
Jacob Vincius	1904-1942	Zoon van Johann Vincius, Gehuwd in 1924 met Deborah Bernstein (1908-1942)
Simion Vincius	1906-1942	Zoon van Johann Vincius, Gehuwd in 1925 met Abigail Hartog (1912-1942)
Matthias Vincius	1908-1942	Zoon van Johann Vincius, Gehuwd in 1928 met Yenta Bat Udel (1912-1942)

De Kleinberger Familie:

Esther Kleinberger	1845-1917	Dochter van Fried en Anna Kleinberger, Minnares van Kurt Vincius
Richard Vincius	1867-1931	Zoon van Esther Kleinberger en Kurt Vincius Gehuwd in 1888 met Rosa Danemann (1875-1930)
Marlene Vincius	1869-1943	Dochter van Esther Kleinberger en Kurt Vincius, gehuwd in 1884 met Anders Lipinski
Peter Vincius	1894-1972	Zoon van Richard Vincius, gehuwd in 1918 met Michaela Kohle (1897-1975)
Frieda Vincius	1896-1980	Dochter van Richard Vincius, gehuwd in 1920

met Otto Markusa (1894-1976)

Ernst Vincius	1897-1978	Zoon van Richard Vincius, gehuwd in 1921 met Eva Trakei (1898-1979)
Joseph Lipinski	1887-1965	Zoon van Marlene Vincius, gehuwd in 1912 met Regina Schmied (1889-1940)
Erich Lipinski	1889-1970	Zoon van Marlene Vincius, gehuwd in 1918 met Bettina Danksa (1891-1960)

De von Chrapitz Familie:

Leandra von Chrapitz	1825-1907	Tweede echtgenote van Max Vincius, gehuwd in 1865
Julius von Chrapitz-Vincius	1865-1938	Zoon van Leandra von Chrapitz en Max Vincius, gehuwd in 1883 met Anna von Fiebris (1875-1930).
Maria von Chrapitz-Vincius	1867-1942	Dochter van Leandra von Chrapitz en Max Vincius, gehuwd in 1884 met Andrej von Gomolenski (1865-1942).
Philipp von Chrapitz	1884-1942	Zoon van Julius von Chrapitz-Vincius, gehuwd in 1908 met Charlotte Lisnewski (1880-1960).
Otto von Chrapitz	1886-1944	Zoon van Julius von Chrapitz-Vincius, gehuwd in 1906 met Elisabeth von Grabia (1883-1958).
Dorothea von Gomolenski	1887-1954	Dochter van Maria von Chrapitz-Vincius, gehuwd in 1913 met Albrecht von Papau (1870-1942).
Micol von Gomolenski	1889-1964	Dochter van Maria von Chrapitz-Vincius, gehuwd in 1906 met Rudolph von Witszke (1890-1942)

The Vincius Families in Grafieken

Het Geslacht von Chrapitz

BERLIJN

1880-1930 (3)

Het Geslacht Kleinberger

Luxemburg

1930-1960

De Leiders van de Naties

Rusland en Polen

Voorzitters van het Centraal uitvoerend Comité van het Russisch Congres van de Sovjets (1917–1938):

Mikhail Kalinin (1875 - 1946). In dienst 1919 - 1938

Vladimir Ilyich Ulyanov (1870 - 1924), alias Lenin. Hoofd van de Regering van Sovjet Rusland van 1917 tot 1924 en van de Sovjet Unie van 1922 tot 1924.

Ioseb Besarionis dze Jughashvili, alias Stalin (1878 – 1953). In dienst 1924–1953. Georgisch Hoofd van de Regering van de Sovjet Unie van 1924 tot aan zijn overlijden.

Georgy Maximilianovich Malenkov (1901 – 1988). In dienst Maart 1953 – Februari 1955.

Duitsland

President van de Weimar Republiek:

Paul von Hindenburg (1847 - 1934). In dienst: 1925 - 1934. Generaal en Veldmaarschalk van het Duits Leger. Volledige naam: Paul Ludwig Hans Anton von Beneckendorff und von Hindenburg.

Na de Weimar Republiek:

Adolf Hitler (1889 – 30 April 1945). *Führer* en *Reichskanzler*, Kanselier in dienst 1933-1945.

Kanseliers van Duitsland:

Hermann Müller (1876 - 1931). In dienst: 28 Jun 1928 - 27 Mar 1930.
Heinrich Brüning (1885 - 1970). In dienst: 30 Mar 1930 - 30 Mei 1932.
Franz von Papen (1879 - 1969). In dienst: 1 Jun 1932 - 17 Nov 1932. 169 dagen.
Kurt von Schleicher (1882 - 1934). In dienst: 3 Dec 1932 – 28 Jan 1933. 56 dagen.

Konrad Adenauer (1876–1967). In dienst: 15 Sept 1949 - 15 Okt 1963.

Oostenrijk:

Habsburgse Keizers:

Franz-Joseph I (1830 - 1916) R. 1848 - 1916. Keizer van Oostenrijk-Hongarije. Dynastie van Habsburg-Lorraine. Gehuwd in 1853 met Hertogin Elizabeth van Beieren (genoemd ‘Sissi’, 1837-1898). Zoon van Ferdinand I.

Karl I de Gezegende (1887 - 1922) R. 1916 - 11 November 1918 (ontslagen).
Achterneef van Franz-Joseph I en achterkleinkind van Franz I.

Presidenten van Oostenrijk:

Wilhelm Miklas (1872–1956). In dienst: 10 Dec 1928 tot 13 Mar 1938.
Arthur Seyss-Inquart (1892–1946). In dienst: 13 Mar 1938 onder Nazi bewind.

Karl Renner (1870–1950). In dienst: 1945 – 1950.
Leopold Figl (1902–1965). In dienst: 1950- 1951. 172 dagen.
Theodor Körner (1873–1957). In dienst: 1951 – 1957.
Julius Raab (1891–1964). In dienst: 1957- 1957. 138 dagen.
Adolf Schärf (1890–1965). In dienst: 1957- 1965

Frankrijk

Presidenten van Frankrijk:

Gaston Doumergue (1863 - 1937). In dienst: 1924 - 1931.
Paul Doumer (1857 - 1932). In dienst: 1931- 1932.
Albert Lebrun (1871–1950). In dienst: 1932 – 1940.
De functie van President bestond niet van 1940 tot 1947.

Voorzitters van de Voorlopige Regeringen:
Brigadier Generaal Charles de Gaulle (3 juni 1944 – 26 januari 1946)
Félix Gouin (26 januari 1946 – 24 juni 1946)
Georges Bidault (24 juni 1946 – 28 november 1946)
Vincent Auriol (interim) (28 november 1946 – 16 december 1946)
Léon Blum (16 december 1946 – 16 januari 1947).

Presidenten van de Vierde Republiek:
Vincent Auriol (1884–1966). In dienst: 1947 – 1954.
René Coty (1882–1962). In dienst: 1954 – 1959.

Presidenten van de Vijfde Republiek:
Charles de Gaulle (1890–1970). In dienst: 1959 – 1969.

Groot Brittannië

George V (1865 - 1936) R. 1910 - 1936.

Edward VIII (1894 - 1972) R. 1936. Hij deed troonsafstand op 11 Dec 1936. Regeerde 327 dagen.

George VI (1895 – 1952) R. 1936 – 1952. Broeder van Edward VIII.

Elizabeth II (1926 -). R. 1952 - .

Eerste Ministers van het Verenigd Koninkrijk:

Ramsay MacDonald	(1866 - 1937). In dienst: 1929 - 1935.
Stanley Baldwin	(1867–1947). In dienst: 1935 – 1937.
Neville Chamberlain	(1869–1940). In dienst: 1937 – 1940.
Winston Churchill	(1874–1965). In dienst: 1940 – 1945.
Clement Attlee	(1883–1967). In dienst: 1945 – 1951.
Winston Churchill	(1874–1965). In dienst: 1951 – 1955.
Anthony Eden	(1897–1977). In dienst: 1955 - 1957.
Harold Macmillan	(1894–1986). In dienst: 1957 – 1963.

Koningen en Presidenten van Griekenland

Koning George II	(1890-1947) R: 1922 – 1924 en 1935-1947. Huis van Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg.

De Tweede Republiek van Griekenland werd uitgeroepen op 25 maart 1924.

Presidenten van de Helleense Staat (1827–1832):

Ioannis Kapodistrias	(1776–1831). In dienst: 1827 – 1831 (vermoord).
Augoustinos Kapodistrias	(1778–1857). In dienst: 1831 – 1832 (ontslagen).

Aartsbisschop Damaskinos of Athens (1891–1949). Regent: Einde dec 1944 - sept 1946.

Koning George II	(1890–1947). R. 1946 – 1947.
Koning Paul	(1901-1964). R. 1947- 1964. Broeder van George II.

Hongarije

Miklós Hórthy	(1868–1957). In dienst als Regent: maart 1920 - okt 1944.
Ferenc Szálasi	(1897–1946). In dienst: 16 okt 1944 - 28 mar 1945 als Leider Van de Natie en Eerste Minister.

Presidenten van de Hongaarse Republiek (1949-1989)

Zoltán Tildy	(1889–1961). In dienst: 1946 – 1948.
Árpád Szakasits	(1888–1965). In dienst: 1948 – 1949.

Presidenten van de Hongaarse Volksrepubliek (1949-1989)

Árpád Szakasits	(1888–1965). In dienst: 1949 – 1950.
Sándor Rónai	(1892–1965). In dienst: 1950 - 1952.
István Dobi	(1898–1968). In dienst: 1952 – 1967.

Koningen en Presidenten van Bulgarije

Huis van Saxen-Coburg en Gotha-Koháry:

Boris III	(1894-1943) R. 1918 – aug 1943.
Simeon II	(1937 -) R. 1943 – sept 1946 (de monarchie werd bij referendum afgeschaft).

Eerste Regeringsraad voor Simeon II:
Kiril, Prins van Preslav (1895–1945) In dienst 1943 – 1944 (afgezet).
Bogdan Filov (1883–1945)
Lt. Generaal Nikola Mikhov (1891–1945)
Tweede Regeringsraad voor Simeon II:
Todor Pavlov (1890–1977). In dienst 1944 - 1946 (de monarchie werd afgeschaft.
Venelin Ganev (1880–1966)
Tsvetko Boboshevski (1884–1952)

Presidenten van de Volksrepubliek:
Vasil Kolarov (1877–1950). In dienst: sept 1946 – 1947.
Mincho Neychev (1887–1956). In dienst: 1947 – 1950.
Georgi Damyanov (1892–1958). In dienst: 1950 - 1958†.
Dimitar Ganev (1898–1964). In dienst: 1958 - 1964†.

Koningen en Presidenten van Roemenië

Huis van Hohenzollern-Sigmaringen:
Michael I (1ste regering) (1921 – 2017). R. 1927 - juni 1930).
Carol II (1893 – 1953). R. 1930 – 1940).
Michael I (2de regering) (1921 – 2017) R. 1940 – 1947.

Presidenten van de Roemeense Republiek:

Constantin Ion Parhon (1874–1969). In dienst: 1947 – 1952.
Petru Groza (1884–1958). In dienst: 1952 – 1958.
Ion Gheorghe Maurer (1902–2000). In dienst: 1958 – 1961.

The belangrijkste Nazi Leiders, alfabetisch gerangschikt:

Generaal Ludwig **Beck**, Hoofd van de Generale Staf van het Leger tot in augustus 1938, dan ontslagen; zijn opvolger was Generaal Franz Halder.
Werner von **Blomberg**, Minister van Defensie onder Hitler, tot januari 1938.
Karl **Brandt**, Hitler's persoonlijke geneesheer.
Wilhelm **Brückner**, Hitler's adjudant.
Josef **Bürckel**, Leider van het Rijnland, later Rijksafgevaardigde voor de hereniging van Oostenrijk met het Rijk, onder Seyss-Inquart en anderen.
Kurt **Daluege**, SS Senior Leider in 1934, Hoofd van de Politiemacht in 1936, Rijksbeschermer van Bohemen en Moravië in 1942.
Richard Walther **Darré**, Minister van Landbouw, Hoofd van de Rijksvoedselvoorziening.
Sepp **Dietrich**, Leider van de SS Lijfwacht van Hitler.
Admiraal Karl **Doenitz**, Hoofdbevelhebber van de *Kriegsmarine*, de Duitse Zeemacht.
Generaal Werner von **Fritsch**, Hoofdbevelhebber van het Leger tot 3 februari 1938, toen hij zijn ontslag indiende. Gedood in september 1939 in Polen. Opgevolgd door Kolonel-Generaal von Brauchitsch.
Walther **Frank**, de belangrijkste medewerker van Goebbels in het Propaganda Ministerie.

Joseph **Goebbels**, Propaganda Minister.
Carl **Goerdeler**, Prijsbeheerder.
Hermann **Göring**, Bevelhebber van de Luchtmacht.
Walter **Gross**, Hoofd van de Afdeling Rassenpolitiek in de NSDAP.
Franz **Gürtner**, Minister van Justitie van het Rijk onder Hitler.
Joachim **Haupt**, Beheerder van de *Napolas*.
Graaf Wolff-Heinrich **Helldorf**, hoofd van de Berlijnse Politiemacht.
Erich **Hilgenfeldt**, Hoofd van de NSDAP Liefdadigheidssector.
Heinrich **Himmler**, Minister van Binnenlandse Zaken, van de Politie, de SS, Gestapo, enz. na Wilhelm Frick.
Heinrich **Hoffmann**, de fotograaf van Hitler.
Kolonel Friedrich **Hossbach**, de militaire adjudant van Hitler.
Ernst **Kaltenbrunner**, Hoofd van de Oostenrijkse SS, later Secretaris voor Veiligheid in Ostenrijk.
Otto **Steinhäuser**, Hoofd van de Politiemacht van Wenen na de *Anschluss*.
Hans **Kerrl**, Minister van Religies en Kerken, begin 1935.
Hans Heinrich **Lammers**, Hoofd van de Rijskanselarij.
Robert **Ley**, Hoofd van de Organisatie van het Rijk, the Duitse Arbeidsfront Leider.
Joachim **Mayer-Quade**, SA Leider van de Noordelijke Mark.
Otto **Meisner**, Staatssecretaris van het vroeger Bureau van de President.
Erhard **Milch**, de Staatssecretaris van Göring, een vroegere Directeur van de *Lufthansa*.
Reinhard **Muchow**, Leidende figuur van de Fabriekscellen Organisatie, gedood tijdens een twist in een kroeg,1933.
Heinrich **Müller**, Hoofd van de Gestapo, de *Geheime Staatspolizei*.
Baron Konstantin von **Neurath**, Minister van Buitenlandse Zaken tot in 1938, daarna Rijksbeschermer van Tsjechië.
Franz von **Papen**, Vice Kanselier van Duitsland onder Hitler.
Fritz **Reinhardt**, Staatssecretaris in het Ministerie van Financiën.
Joachim von **Ribbentrop**, Minister van Buitenlandse Zaken vanaf 1938.
Dokter Robert **Ritter**, Hoofd van het Gezondheidsbureau van het Rijk vanaf 1936.
Bernhard **Rust**, Pruisische Minister van Onderwijs en Religies in 1933. Vanaf 1 mei 1934, Minister van Onderwijs en van Wetenschappen onder Hitler.
Hjalmar **Schacht**, President van de Rijksbank tot in 1937.
Julius **Schaub**, Hitler's adjudant.
Adolf **Scheel**, Hoofd van de Nazi Studenten Liga, van de the universiteiten vanaf 1936.
Baldur von **Schirach**, Hoofd van de Hitler Jeugd (*Hitler Jugend*).
Kurt **Schmitt**, Rijksminister voor Economie, voormalig directeur van de Allianz Verzekeringen Maatschappij. Hij gaf zijn ontslag in januari 1935 en werd vervangen door Hjalmar Schacht tot 1937; later in 1938 werd deze vervangen door Walter Funk als Minister en in 1939 als President van de Rijksbank.
Lutz **Schwerin** von Krosigk, Minister van Financiën onder Hitler.
Franz **Seldte**, Minister van Arbeid.

Regionale NS leaders: Walther Köhler, Adolf Wagner, Wilhelm Keppler, Robert Wagner (voor Baden), Martin Mutschmann (Saksen), Robert Ley (vooraf in het Zuidelijk Rijnland), Julius

Streicher (Franken - Nürnberg), in 1932 de opvolger van Georg Strasser als de Rijksorganisatie Leider, uitgever van het nieuwsblad *Der Stürmer*.

Deel I. De eerste Fase van de Oorlog. 1939-1940

De Duitse Invasie van West Europa

Polen was een land van vlaktes. Haar grenzen boden weinig natuurlijke verdedigingsmogelijkheden. Langs haar 1500 kilometer grens met Duitsland, bleef het land kwetsbaar tegen snelle en massieve aanvallen. Ook in het zuiden, lag Polen open voor agressie. Tegen 1939 had het niet de financiële macht vergaard om grensversterkingen aan te leggen, vooral forten en anti-tank verdedigingslijnen. Tevens, vermits het land sinds de jaren 1770 steeds onderworpen was geweest aan Russische Tsaristische troepen, slechts haar onafhankelijkheid had herwonnen tijdens de diplomatieke onderhandelingen van de Vrede van Brest-Litowsk en daarna door het Verdrag van Versailles, had het vooral gekeken naar haar verdediging aan haar oosterse grenzen, eerder dan in het westen. Ten zuiden lagen wel de moerassen van Pripet. De grote barrière van de Carpatische Gebergten leenden enige natuurlijke verdedigingen, maar die waren ook niet onoverkomelijk. Polen ontbrak dergelijke natuurlijke verdedigingen volledig aan haar langste grenzen in het westen en het oosten.

Polen en Goot Brittannië ondertekenden een verdrag van onderlinge hulp op de 25ste augustus 1939. Dit verdrag hield 8 artikels in. De belangrijkste daarvan stelde dat wanneer één van de twee landen aangevallen werd door een andere Europese macht, het ander land de aangevallen natie zou bijstaan met al haar strijdkrachten.
Frankrijk had niet zulk een speciaal verdrag afgesloten met Polen. Het volstond echter voor Frankrijk om een bestaand protocol in een militaire alliantie tussen Polen en Frankrijk te hernieuwen dat de essentiële punten al bevatte.

Sprekend in de zeer grote Albert Hall van London, confirmeerde Neville Chamberlain op de 11de april van 1939 dat Groot Brittannië niet met gekruiste armen de vernietiging van het ene land na het andere in het Europees continent zou dulden. Mocht Duitsland met gewapende macht het statuut van Danzig willen veranderen, dan zou weer een algemene oorlog beginnen, waarin Groot Brittannië zonder twijfel Polen zou verdedigen en een beslissende rol zou spelen in de strijd. Op de 28ste juni 1939 verklaarde Winston Churchill in de Carlton Club dat de Britse Natie en haar keizerrijk de limieten van het geduld bereikt hadden. Indien de Nazis hun acties van geweld zouden verder zetten tegen nog andere landen, wat tot oorlog zou leiden, dan zou Groot Brittannië niet passief toezien!

Het Pools Leger van 1939 bestond uit 30 infanterie divisies en 40 cavalerie regimenten, hun traditionele troepen. Het had ook 8 gepantserde tank bataljons, met in totaal ongeveer 600 tanks. Het Leger bestond uit 266.000 soldaten, plus ongeveer 30.000 mannen die de grenzen bewaakten. In tijd van oorlog kon het Leger groeien tot 3 miljoen soldaten. Het Pools Leger ontbrak echter moderne uitrustingen en een moderne organisatie.
In tijden van crisis, zoals nu in 1939, kon het land ten hoogste 50 divisies van maximum een half miljoen soldaten in het krijgsveld sturen. Dat Leger was wel gedisciplineerd. Haar vechtlust was uitstekend, haar officieren goed getraind. Polen kon tevens rekenen op een luchtmacht van 750 vliegtuigen en 198 zeevliegtuigen. De Poolse eerste verdedigingslijn tegen westerse legers berustte vooral op de troepen die in de regio's van Lomsa en Graudenz lagen. Een groep van ongeveer 200.000 soldaten hield Posen en een andere, gelijkaardige groep, bleef in het zuiden rond Craców.
De tweede verdedigingslijn tegen westerse Legers was georganiseerd langs de Vistula stroom en langs de Narew rivier. Een Leger nog wachtte in de streek tussen Lódz en Warschau.

Een derde lijn lag tussen de rivieren de San en de Vistula. Het Pools Hoger Bevel hield cavalerie brigades in reserve om de linker flank van haar gewapende strijdkrachten te steunen, ten overstaan van Oost-Pruisen, tussen Bialystok en Suwalki.

Maarschalk Smigly-Rydz leidde het Hoger Bevel van die Poolse strijdkrachten. Het bevel aan het noordelijk front lag bij Generaal Rostenkowski. De zuidelijke front bevelhebber was Generaal Sikorski. De gewapende strijdkrachten rond Warschau verdedigden de hoofdstad onder Generaal Artnowski. Het Duits Leger ageerde onder het bevel van Generaal von Brauchitsch. Het bewoog zich naar Polen in twee kolonnes.
In het noorden viel Generaal von Bock aan. Zijn strijdkrachten hielden ook de soldaten in van het 13de Duits Leger onder Generaal Küchler. Ze kwamen samen in Oost-Pruisen. Hier nog stonden de troepen van het 8ste Duits Leger onder Generaal Blaskowitz en van het 6de Leger van Generaal von Reichenau. Naar Ostrava bewoog het 14de Leger van Generaal von List om naar de Poolse steden van Katowice en Craców te vorderen, verder in het binnenland. Het leger van von List marcheerde verder zuidwaarts, achter de grens van Polen met Tsjechoslowakije, de Carpatische Bergen in.

De Poolse grens in het westen was zeer lang. De Duitse Legers vielen aan langs deze gehele westerse grens! Na enkele dagen al, moesten de Poolse militairen zich daar terugtrekken. De Duitse soldaten vielen ook niet in één rechte lijn aan. Ze leverden massieve slagen af op de zwakste verdedigingspunten, trokken dan zeer snel vooruit en konden door de Poolse lijnen slaan zoals evenveel mokerslagen, zonder zich bezig te houden met wat er aan hun flanken kon aan het gebeuren zijn, of achter hen. Waar de tegenstand te groot werd, zoals gebeurde rond Posen, of Poznán in het Pools, verminderden de Duitse regimenten hun snelheid van vooruitgang, aarzelden even, en keken naar wat er gebeurde met hun troepen die vanuit het zuiden optrokken.

In het noorden reed het Duits Leger van Generaal von Kluge de Poolse corridor van Danzig in - Gdansk, in de Poolse taal - in één beweging komende vanuit Pommeren over Bromberg naar de stad Thorn. Ze maakten contact met de troepen van von Küchler, die aanvielen vanuit Oost-Pruisen. Meer Duitse troepen vorderden naar Danzig achter de schilden van de kolonnes van von Kluge en von Küchler. De Poolse strijdkrachten in de corridor zagen zich al snel afgesneden van de rest van Polen! Küchler draaide naar het oosten, naar de Narew Rivier, en dan naar de rivieren de Bug en de Vistula, waar ze de Poolse verdedigingslijnen van de ‘Vijf Rivieren’ aanvielen. Zijn linkerflank bewoog zich naar Suwalki, om daar de sterke macht van de Poolse cavalerie te confronteren.

In het westen, zond Generaal von Rundstedt zijn troepen tegen Posen en tegen Lódz. Vanuit Lódz probeerden de Duitse troepen Warschau te bereiken, maar de Poolse strijdkrachten gaven een felle weerstand en konden hun gebied tussen Lódz en Warschau houden.

Tijdens deze confrontaties kon het 14de Duits Leger van von List snel optrekken vanuit Moravië in Tsjechoslowakije. Die troepen namen Katowice in, Czestochowska, Radom en Kielce, om Tarnow te bereiken en steeds meer oostwaarts te trekken naar de versterkte stad van Przemysl.

Op de 10de september van 1939 bereikten de Duitse troepen die van Posen kwamen en van Duits Pommeren de hoofdstad Warschau. Het Pools front trok zich toen van Suwalki in het noorden tot aan de Bug rivier en tot Bialystok, naar de oude vesting van Modlin, ook al nabij Warschau.
Iets later, in het centrum van hun aanval, bewogen de Duitse soldaten zich naar Lwów, de stad die ze Lemberg noemden, een invalspoort in de Ukraïne.
In het noorden braken ze snel de verdedigingen van Warschau in. In het noordoosten duwden ze zich over de Narew rivier en ook over de Bug. Die strijdkrachten ook bereikten Warschau. De Poolse troepen vochten wanhopig rond de grote havenstad van Danzig. De Duitse soldaten konden slechts Gdynia veroveren, ten oosten van Danzig, op de 15de september.

Komende uit het noordoosten, rolden de Duitsers dan verder zuidwaarts over Lublin en Zamosc, tussen Lublin en Lwów. Deze cirkelbeweging vanuit het westen en vanuit het noorden rond Warschau, betekende de omsingeling van de Poolse hoofdstad, zodat alle communicaties tussen de hoofdstad en de rest van de Poolse Legers afgesneden waren. De Poolse troepen trokken verder achteruit, oostwaarts. Het Pools Hoger Bevel lag toen in haar hoofdkwartier van Tarnopol, bijna afgesneden en geïsoleerd van het grootste deel van haar strijdende divisies. Duitse troepen omsingelden Warschau volledig.

Op de 17de september stonden de Duitse en Poolse troepen tegenover elkaar langs een lijn die liep van Bialystok over Brest-Litowsk naar Lublin en van daar naar Lwów-Lemberg, en van daar naar Striy in het zuiden van het land. Op dezelfde dag, reden de Sovjet strijdkrachten de Poolse grens over in het oosten. Stalin deed alsof hij de Bielo-Russische en de Ukraïnse interessen in Polen wou verdedigen. Net daarvóór had de Poolse Regering asiel aangevraagd in Roemenië. De rest van het Pools Leger vocht nu aan twee zijden. Het ene na het andere van hun belegerde regimenten moest zich overgeven. De laatste Poolse troepen om gevangen genomen te worden waren diegene die Modlin verdedigden.

Op 18 september zond het Duits Opperbevel een ultimatum naar Warschau om de Poolse strijdkrachten aan te manen zich over te geven. De Poolse soldaten weigerden prompt dit aanbod. De Duitse troepen beschoten dan Warschau met hun kanonnen. De stadsstrijdkrachten vochten nog verder tot op 27 september, onder het bevel van de Burgemeester Stephan Starzinski. Maar Warschau moest zich uiteindelijk overgeven.

Op de 28ste september, te Bialystok, ondertekenden Duitsland en de Sovjet Unie een verdrag om de nieuwe grenzen tussen hun beide landen te bepalen. Dit betekende de vijfde verandering van de Poolse grenzen in de recente geschiedenis! De uiteindelijke Duitse-Sovjet overeenkomst werd opgesteld en ondertekend op de 8ste december 1939, zeven maanden na de Duitse invasie van Polen. Polen bestond niet meer, het bleef slechts voortduren in naam en in de herinneringen.

De superioriteit van de Duitse aanval was te wijten vooral aan het massaal gebruik van groepen tanks in de initiële bestorming. De tank divisies duwden hun vijand vóór hen uit, zonder zelfs te wachten op de infanterie. Onderwijl bestookte de Duitse luchtmacht de vijandelijke troepen. De Duitse vliegtuigen vernielden de Poolse bevel- en

communicatielijnen, en vielen de vijandelijke infanterie aan die achteraan kwam. Deze tactiek werd de *Blitzkrieg* genoemd!

Wanneer later de Duitse troepen de Sovjet landen binnenvielen in *Operatie Barbarossa*, de volledige bestorming van de Sovjet Unie, hernoemden de Duitse leiders de veroverde zones. West-Pruisen, Boven-Silezië en de provincie van Posen kregen de naam van de *Reichsgau Wartheland*. Dit breidde de territoriums die West-Pruisen heetten vóór de Eerste Wereldoorlog uit. Centraal en Zuid-Polen kregen de nieuwe naam van het *Generalgouvernement* of ook *Restpolen*, het *Algemeen Gouvernement*.

Hoe kon dit zo snel gebeuren? De Polen waren, zoals geen enkel ander land in Europa, voorbereid op de nieuwe soort van oorlog, uitgevoerd met nieuwe wapens en middelen zoals het gecombineerd gebruik van tanks en vliegtuigen in tactieken die de kwaliteiten van de beide wapens samen brachten. Hitler wou de expansie van Duitsland. Hij wou meer levensruimte, en hij verachtte de Polen. Hij en zijn medevolgers, de Nazis, beschouwden de Polen als sub-menselijk, als ondermensen. De Poolse cultuur, indien al erkend, moest uitgeroeid worden. De Katholieke kerken werden snel gesloten, en grote aantallen van de klerikalen werden gevangen genomen of gedood. Polen bood wel weerstand! Maar ongeveer 770 beperkte opstanden in het land leidden snel tot de dood van 20.000 Polen die in vergeldingsacties door de Duitsers gedood werden, en weinig politieke veranderingen. Meer dan 300 dorpen werden verwoest door Duitse terreuracties. En in 1943, werkten al meer dan een miljoen Polen voor de Duitse oorlogsindustrie.

Van 1939 tot 1941 werden de Duitse Polen gedeporteerd naar het *Generaal Gouvernement* van Polen. Tijdens de winter van 1939 tot 1940, werden 100.000 Christenen en Joodse Polen vervoerd in onverwarmde veewagons naar het nieuw gecreëerde *Generaal of Centraal Gouvernement*. Tegen maart 1941, waren al 400.000 Poolse Joden gedeporteerd, en ongeveer evenveel gezonden naar Duitsland voor de verplichte tewerkstelling in de Duitse economie. De andere Joden moesten samen geconsigneerd worden in een groot district van Oost-Polen, in het district van Lublin.

Na de opdeling van Polen tussen Duitsland en de Sovjet Unie, vóór de *Operatie Barbarossa* begon, de Duitse inval in Rusland, werd Oost-Polen het doel van de Sovjetisering van het land. Oost-Polen werd gecollectiviseerd in 1940. De godsdienstige opleiding werd afgeschaft. Op 5 maart 1940, ondertekenden Stalin en zijn *Politburo* het bevel om 20.000 leden van de Poolse elite in Oost-Polen te doden. Onder hen bevonden zich 15.000 Poolse legerofficieren, die in mei gedood werden. De overblijfselen van ongeveer 4.000 van hen werden later gevonden in het Katyn Woud nabij Smolensk in april 1945. De daad werd eerst toegeschreven aan het Duits Leger, tot de waarheid vastgesteld werd. De Poolse mannen waren doodgeschoten door de Sovjet Geheime Politie, de NKVD. Onder het bevel van Stalin werden zo 22.000 mensen geëxecuteerd. Golven van arrestaties karakteriseerden de Sovjet bezetting van Polen. Meer dan 100.000 Poolse burgers werden gevangen genomen en 8.500 onder hen eveneens ter dood veroordeeld. Meer dan 400.000 Polen werden naar concentratiekampen in Siberië of in Kazakhstan gezonden. Tijdens dit vervoer alleen al, stierven ongeveer 5.000 mensen. In de volgende zomer stierven nog meer dan 11.000 van hen door honger en ziektes.

De wreedheid van de Duitse bezetting van Polen had geen duplicaat in hoe het Duits Leger het later bezette West-Europa behandelde. Hetzelfde kan trouwens gezegd worden van de Sovjet bezetting van Polen.

De *Drôle de Guerre* van september 1939 tot mei 1940

Op 8 november 1939 had een aanslag op het leven van Hitler plaats in de *Bürgerkeller* te München, in dezelfde plaats waar hij zijn onsuccesvolle putsch in 1923 had gelanceerd. Om de toenmalige gebeurtenis te herdenken, sprak Hitler in 1939 zijn Regionale NSDAP leiders en een aantal oude strijders van de Nazi Beweging toe. Hitler verliet de zaal vroeg na zijn toespraak om terug te keren naar Berlijn. Dan ontplofte een bom in de zaal. De galerij en het plafond vielen in. Drie mensen werden gedood en later stierven nog 5 anderen aan hun verwondingen. Veel meer nog waren licht gewond. De bom was weggestoken in één van de centrale pijlers van de zaal. De Goddelijke Voorzienigheid had Hitler blijkbaar gespaard!
De chef van de SS Veiligheidsdienst Intelligentie was Walter Schellenberg. Hitler beval dadelijk de ontvoering van twee Britse agenten aan de grens met Venlo in de Nederlanden, die verdacht werden van de daad. De Duitsers schoten ook een Nederlandse officier dood die probeerde de gevangenname te beletten. Later echter, biechtte een Duitse meubelmaker, Georg Elsec, de daad op, toen hij probeerde naar Zwitserland te vluchten en werd gevat. Elsec werd naar het Sachsenhausen concentratie kamp gebracht.

Direct na de oorlogsverklaring door de Westerse machten, was Duitsland slechts min of meer voorbereid voor een groot conflict, en Frankrijk en Groot Brittannië waren dat nog minder! Duitsland had een voordeel over Frankrijk, maar het viel Frankrijk niet onmiddellijk aan. Groot Brittannië had tenminste haar vloot, die volledig operationeel was. Ze blokkeerde de Duitse overzeese communicaties.
Duitsland had onderzeeërs gebouwd, haar eerder succesvol wapen van de Eerste Wereldoorlog. Op de 4de september van 1939 reeds, deed een Duitse duikboot aan de noordoostelijke kust van Ierland een Brits transportschip, de *Athenia*, zinken. Aan land, opnieuw, kwam snel een Brits Expeditionair Leger aan in Frankrijk. De bevelhebber daarvan was Lord Gort. Zoals in de laatste oorlog, nam die krijgsmacht posities in aan de linkervleugel van de Franse strijdkrachten die de Franse noordelijke grens bewaakten. België en Nederland hadden hun neutraliteit in het conflict verklaard, maar dit betekende bitter weinig voor Hitler!
Groot Brittannië riep haar conscriptie op door een *National Service Act*. Alle mannen vanaf 18 jaar oud tot 41, werden onder de wapens geroepen. Doorheen de winter van 1939 naar 1940 duurde die oorlogssituatie zonder directe aanvallen tot de 9de april van 1940. Op die datum vielen Duitse troepen Denemarken en Noorwegen binnen.

In die periode legde de Sovjet Unie niet-agressie pacten op aan de Baltische Staten van Litouwen (ondertekend op de 28ste september), Letland (ondertekend op de 5de oktober) en Estland (10 oktober 1939). Litouwen moest wel Vilnius afstaan aan de Sovjet Unie. Een ander niet-agressie pact was reeds afgesloten met Finland op 21 januari 1932, maar op de 5de oktober 1939 verklaarde de Regering van de Sovjet Unie dat ze opnieuw wou onderhandelen over de status van Finland.

Op 26 november, tijdens die gesprekken, had een gewapend incident plaats in de isthmus van Karelië. De Sovjet Unie weigerde een diplomatiek voorstel van President Roosevelt van de VSA om te bemiddelen in het conflict. De Sovjet Unie verbrak alle diplomatieke relaties met Finland en het viel het land in op 30 november 1939. Helsinki vormde snel een Regering van Nationale Interesse onder haar President Ryti. De Sovjet Unie verklaarde haar steun aan een tegenregering van de zogenaamde Populaire Republiek van Finland onder de leiding van Otto Knusinen, een man met Communistische opinies. Op de 2de december 1939, ondertekende Moskou een verdrag van gemeenschappelijke steun met hem, en ook een aanpassing van de grenzen tussen Finland en de Sovjet Unie.

De Russische militaire strijdkrachten lanceerden een aanval op Finland. Deze werd echter snel gestopt door Finse troepen. De Sovjet Legers waren onvoorbereid op zo'n aanval, en ze werden slecht geleid. De Finnen manoeuvreerden veel beter dan de Sovjet troepen aan de Finse *Mannerheim Lijn*. Maarschalk Mannerheim was de Finse opperbevelhebber. De Sovjet strijdkrachten konden die verdedigingen niet doorbreken. In deze oorlog werden voor het eerst de later genaamde Molotov cocktails gebruikt! Finland bezat geen luchtmacht van enig belang, zodat de Sovjets Vyborg en Helsinki zonder weerstand konden bombarderen. Het Russisch Rood Leger bleef in het offensief en trok op naar het binnenland van Finland. De Finnen lanceerden een tegenoffensief van de 17de tot de 21ste december.

De bevelhebber van de Finse troepen was Maarschalk Mannerheim zelf. De Russische troepen moesten zich terugtrekken onder het Fins offensief, een ware verrassing! David had nog maar eens gewonnen van Goliath! Vanaf de 7de januari 1940 trokken de Russische strijdkrachten zich terug. De zeer mobiele Finse soldaten vernietigden ganse Sovjet divisies. Niettemin, toen de Sovjet Unie Finse steden zoals Albo totaal bleef vernielen met hun luchtmacht, werd de oorlogssituatie toch ook kritisch voor Finland. De Finse strijdkrachten hielden hun posities en duwden verdere Russische aanvallen terug. De Sovjets vroegen ten slotte onderhandelingen. Die hadden plaats in Moskou. De besprekingen leidden tot een overeenkomst die ondertekend werd op de 12de maart van 1940, na een campagne van 140 dagen. Het Fins Parlement ratificeerde de overeenkomst op 15 maart.
In die overeenkomst stond Finland aan Rusland de isthmus van Karelië af, met de stad van Vyborg nabij Leningrad-Sint Petersburg, met haar baai en eilanden, zowel als een aantal kleinere steden en dorpen rond het groot Meer Lagoda. De Sovjet Unie kreeg ook de vrije doorgang van goederen komende van Noorwegen naar Rusland. De twee landen besloten tevens om spoorwegen te bouwen tussen de Finse stad van Kemijärir en de Russische stad van Kandalakcha om het transport te vergemakkelijken van Zweedse en Noorse goederen naar Rusland. Stalin had echter gans Finland gewild! In zijn woede over zijn falen, zuiverde hij en zond hij weg in ongenade de vroegere officiers die in leidende posities van actieve dienst stonden, naar minder belangrijke en inactieve functies.

Hitler, ondertussen, werd gedwongen de gewapende confrontatie met de Westerse machten uit te stellen doorheen de winter van 1939 naar 1940, ten gevolge het slecht weer van constante, zware regen. In de zomer van 1939 ook, leidden tekorten aan staal tot de vermindering van het bewapeningsprogramma in Duitsland. De productie van Junkers Ju-88 bommenwerpers kwam echter terug op de Duitse agenda en werd hoog op die agenda

geplaatst. Op 17 maart, in de vroege lente, benoemde Hitler Fritz Todt, zijn bevoorrechte ingenieur en de vroegere leider van het Duits nieuw snelwegen programma, tot de *Reich* Minister voor Munitie. Het hoofd van het Aankoop Bureau van het Leger, Generaal Karl Becker, schoot zich voor het hoofd.

Frankrijk

In Frankrijk was de hoogste bevelhebber van het Leger Generaal Weygand. Frankrijk had haar defensieve *Maginot Lijn* opgericht tussen haar en Duitsland. Maar het land was niet ver gevorderd met de motorisering van het Leger. De boeken geschreven door de Kolonel Charles de Gaulle over het gebruik van bepantserde tanks op het slagveld hadden weinig indruk gemaakt op het Frans Hoogste Bevel, hoewel ze met veel interesse gelezen werden door de Duitse Generaal Heinz Guderian. Guderian werd de grote strategist van aanvallen geleid door tank divisies in Duitsland. Frankrijk had ook haar luchtmacht niet fel ontwikkeld, terwijl het succes van de Duitse Blitzkrieg juist kwam van de combinatie van grond- en luchttroepen. De Voorzitter van de Ministerraad van Frankrijk, toen de Eerste Minister, was Eduard Daladier.

Frankrijk was tevreden gebleven met zichzelf en met de resultaten van de laatste oorlog. De politici geloofden dat de jaren van grote offensieve gevechten nu voorbij was. De militaire strategie van Franrijk was gebaseerd op de verdediging. Ze had de Maginot Lijn van versterkingen tussen haar en haar Duitse aartsvijand gebouwd, en had alles verwaarloosd wat nodig was voor een offensieve oorlog: het massaal gebruik van tanks in volledig gemotoriseerde divisies, en de ontwikkeling van een indrukwekkende luchtmacht. Na de oorlogsverklaring met Duitsland lanceerde het Frans Leger enige bescheiden acties in september van 1939 in het Warndt Woud tegen Duitsland. Maar rond half oktober trokken de Franse troepen zich daar terug tot aan de Mosel rivier en op 10 november evacueerden ze de grensstad van Forbach.

Tijdens de winter van 1939 naar 1940 en in de daaropvolgende lente, hadden slechts beperkte, geïsoleerde acties plaats, ver weg van de Frans-Duitse grenzen.
Op de 14de oktober 1939, voer een Duitse onderzeeër de baai van Scapa Flow in Schotland in, waar de Britse vloot haar belangrijkste schepen had liggen. De duikboot torpedeerde een Britse kruiser, de *Royal Oak*, om dan weer te vluchten naar de open zee.
In december 1939, werd het Duits slagschip *Admiral Graf Spee* achtervolgd door een kleine Britse vloot van oorlogsschepen, de *Exeter*, *Achilles* en de *Ajax*, onder de Commodore Harwood. Toegetakeld, in nood voor herstellingen en in zoek op olie, vluchtte het Duits schip de monding van de Rio de la Plata in nabij Montevideo. Dit was neutraal terrein, maar het Duits schip kon niet hersteld worden in de haven. De bemanning van de *Admiral Graf Spee* zonken dan hun schip, zodat het niet in Britse handen kon vallen. Haar bevelvoerder, Kapitein Langsdorf, beging zelfmoord.

Na de nederlaag van Polen, zonk Frankrijk weg in politieke discussies over wat verder te doen. Was Polen, dat zo ver weg van Frankrijk lag, ondanks de Franse garanties, een nieuwe Europese oorlog waard? Die vraag had al maanden tevoren grondig bestudeerd moeten worden en beantwoord, natuurlijk, maar was dat niet! Op 19 maart 1940 moest het Cabinet

van de Ministers van Daladier opstappen voor een nieuw Cabinet onder Paul Reynaud. Dit verloor zich in eindeloze interne besprekingen, net zoals de vorige Regering. De *Maginot Lijn* werd wel versterkt ter verdediging, maar aan de andere zijde van de grens stond de al even indrukwekkende Duitse Siegfried Lijn. Frankrijk kon niet Duitsland aanvallen over het neutrale België. Frankrijk bleef zo eenvoudig wachten op een Duitse aanval.

Groot Brittannië

In Groot Brittannië, werd het nieuw Cabinet van Ministers nu geleid door Sir Anthony Eden. Winston Churchill werd verkozen als de nieuwe *Lord of the Admiralty*, leider van de Britse zeemacht. Zijn belangrijkste tegenstander in het cabinet werd Lord Halifax, de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Halifax was een formidabele figuur in de Britse politiek, en hij was voorstander van onderhandelingen met Hitler vooraleer enige drieste oorlogsacties te ondernemen. Ten slotte, na de nederlaag van de Geallieerden in de Scandinavische operaties, en na een plotse aanval van Duitse militaire strijdkrachten tegen Nederland en België werd de interventie van Groot Brittannië op het vasteland onafwendbaar. Sir Anthony Eden gaf de macht over aan Winston Churchill.

In een gedenkwaardige redevoering op 13 mei 1940 tot het Lager Huis in het Brits Parlement, verwierp Churchill de pacifistische houding van Halifax. Churchill beloofde slechts bloed, zweet en tranen aan het Brits volk in de nieuwe, volledige oorlog. Hitler wierp de verantwoordelijkheid voor de oorlog daarom op Groot Brittannië en Frankrijk. Dit was een houding die men hem zou zien herhalen tot ver in de oorlog!

Vóór de invasie van Frankrijk had het Duits Leger al offensieven gelanceerd tegen Denemarken en Noorwegen. De invasie van die landen door de Duitse *Wehrmacht* begon op 9 april 1940. Veel van het ijzer dat Duitsland nodig had kwam uit de Zweedse ijzermijnen. In de winter, gedurende lange maanden, kon het Zweeds ijzererts niet per schip over de Baltische zee naar Duitsland gebracht worden. Die vitale waterweg was toegevroren in de winter en de lente! Het Zweeds ijzererts moest dan over het land getransporteerd worden per spoorweg naar de Noorse haven van Narvik aan de Atlantische kust, die gedurende de winter open bleef wegens de warme Golfstroom. De Golfstroom bracht de warme wateren van de Golf van Mexico zo ver noordwaarts als de Noorse noordpoolhavens. Narvik was daarom een open, cruciale haven voor de Duitse ijzer en staal industrie.

De Duitse Invasie van Denemarken en Noorwegen

De leider van de Noorse Fascistische partij was Vidkun Quisling. Hij was een vroegere Minister van Defensie van Noorwegen. Quisling waarschuwde tegen de bedreiging van het Communisme. Quisling kon Hitler overtuigen van het feit dat een Geallieerde invasie van Noorwegen nu binnenkort zou beginnen. Hitler beval dan de formele invasie van Noorwegen en Denemarken, genaamd als de *Weser Oefening* voor die twee landen. De Duitse troepen ontmoetten weinig weerstand toen ze die landen binnenvielen. De invasie door de Duitse troepen van Denemarken op 9 april 1940 duurde slechts 2 uur, en Denemarken gaf zich al over!

Op de 8ste april van 1940, stelden de Britse en Franse Regeringen samen aan de Noorse Regering voor om de haven van Narvik te blokkeren met een barrière van zeemijnen. Oslo protesteerde wel tegen die schending van de Deense neutraliteit, maar de volgende dag al, op 9 april, reden Duitse troepen Denemarken en Noorwegen in. Duitsland viel Denemarken aan in volle schending van de Deense neutraliteitsverklaringen, en in schending ook van de non-agressie verdragen ondertekend door de landen. Duitsland beweerde natuurlijk dat het slechts troepen had gezonden om de koninkrijken te beschermen tegen Britse offensieven. De Duitse ambassadeur in Copenhagen noopte de Deense koning Christian zich te weerhouden van gewapende weerstand. Het Deens volk ging niettemin in de weerstand. Veel jonge Denen vluchtten naar Engeland, en Deense arbeiders begonnen een lange periode van systematische sabotage van de middelen van de Duitse bezetter.

IJsland was eveneens Deens. Britse troepen bezetten het land op 10 mei 1940. Zij zouden vervangen worden in juli 1941 door Amerikaanse troepen van de VSA, de Verenigde Staten van Amerika. Op 20 mei 1941 vroeg IJsland een einde te maken aan haar unie met Denemarken. Het IJslands parlement, de *Althing*, organiseerde een plebisciet in mei 1944, wat de vorming van de onafhankelijkheid van de IJslandse Republiek teweegbracht.

In Noorwegen kon de Duitse invasie niet tellen op de steun van de Noorse bevolking, en ook niet op het Noors Leger, en niet op haar marine superioriteit ten aanzien van de Geallieerden. De Duitse vloot die tegen Noorwegen uitgestuurd werd bestond uit twee slagschepen, de *Scharnhorst* en de *Gneisenau*, de zware kruisers *Admiraal Hipper* en de *Blücher*, en 14 destroyers. Het had slechts een bescheiden luchtmacht. Noorse kustbatterijen zonken al snel de *Blücher*.
Een Britse vloot stoomde naar Bergen, de dichtstbijzijnde haven van Noorwegen aan Scapa Flow, de Shetland eilanden en de Noorse Atlantische kust. Duitse vliegtuigen vielen die vloot aan. De Britten verloren bijna dadelijk een destroyer. Twee meer destroyers werden zwaar beschadigd en de kruiser *Rodney*, het admiraalschip, werd hard getroffen. De Britse slagkruiser *Renown* bracht schade aan op de twee Duitse slagschepen.
Op 10 en 13 april van 1940, zonken twee aanvallen uitgevoerd door de Britse vloot 10 Duitse destroyers te Narvik en ook 15 transportschepen. De Duitsers gebruikten 270 koopvaardijschepen om 108.000 soldaten over te brengen. De Geallieerden zonden geen invasie strijdkracht naar Noorwegen. Het Duits Leger kon dus al de troepen naar Noorwegen brengen die ze nodig hadden voor de bezetting van het land. Duitsland bracht 30.000 meer soldaten in Noorwegen door gebruik te maken van haar luchtmacht. De koning van Noorwegen vroeg aan zijn volk om terug te slaan en te blijven strijden in het land, maar hij zelfverliet Oslo met zijn Cabinet om verder te strijden vanuit Engeland.

De Duitse *Luftwaffe* bombardeerde Oslo en haar landtroepen bezetten de stad vanaf 9 april. Kort daarna, namen de Duitse militairen Trondheim en Stavanger in, Hangersund, Kristiansand en Bergen. De strijd om de haven van Narvik werd hard gestreden. Narvik bleef natuurlijk het meest vitaal voor de Duitsers.

Op de 6de april 1940 verliet een kleine vloot van 6 Duitse torpedoboten, geleid door de Commodore Bonte de Duitse haven van Wilhelmshafen. Na een korte strijd, nam de Duitse

marine de Westfjord in. De Duitse Generaal van de grondtroepen sommeerde de Deense bevelhebber om de forten over te geven die de ingang tot de fjord verdedigden. Maar een andere kleine Britse vloot onder de leiding van Kapitein-ter-zee Warburton Lee kwam aan, met de missie om de invallende Duitse vloot die Duitse invalstroepen vervoerde, aan te vallen.
De Britse schepen vielen direct aan. Ze zonken zes van de Duitse cargo schepen en de destroyers van Commodore Bonte. Een Duits schip beladen met munitie ontplofte. Dan ontmoetten de Britse schepen de Duitse torpedoboten. Een nieuwe zeeslag volgde. De Britse *Hardy* werd buiten de strijd gezet. Kapitein-ter-zee Warburton Lee verging met zijn schip. Aan andere Britse destroyers werd schade toegebracht. De *Hunter* kreeg een torpedo te verduren en zonk. De Britse schepen trokken zich terug, de open zee in. Aan Duitse zijde werd ook Kapitein-ter Zee Bonte gedood aan boord van de *Heidkamp*.

Op 13 april, drie dagen later, kwam dan de Britse vloot aan in volle macht met 9 torpedoboten en het Slagschip *Warspite*. Ze stoomden weer de fjord van Narvik in, waar de Duitse schepen hun schade aan het herstellen waren. De *Warspite* zonk niet minder dan 9 Duitse destroyers. Dezelfde dag zette de Britse vloot Franse en Britse aanvalstroepen af, geleid door de Generaals Bethouart voor Frankrijk en Mackensie voor Groot Brittannië. Deze hadden bevelen gekregen om Narvik te heroveren op de Duitsers. Meer naar het zuiden aan de kust, probeerden Franse troepen onder de Generaals Audet en Cardon de Wiart om de haven van Trondheim te heroveren. De Duitse invasie was nog niet helemaal gelukt!
Koning Haakon VII van Noorwegen deed dan een oproep per radio aan het Noors volk om weerstand te bieden, om de strijd voor de vrijheid verder te zetten. In de streek van Trondheim echter, was reeds een sterke groep van de Duitse *Luftwaffe* aangekomen. De Britse en Franse troepen leden erg onder de zware luchtbombardementen. Die troepen hadden geen luchtafweerkanonnen bij zich, zodat die stukken nog niet aan land waren gebracht. De generaals vroegen tevergeefs om aanvallen van Geallieerde vliegtuigen tegen de Duitse luchtmacht rond Trondheim.

Ondertussen bewogen Duitse troepen zich naar Narvik, om hulp te bieden aan Generaal Dietl, die nog steeds stand hield in het belegerde Narvik. Op de 24ste april braken de Duitse soldaten het Geallieerd Front te Lillehammer. De Franse en Britse troepen moesten aan land gaan te Namsos. Op de 10de juni van 1940 keerden die Geallieerde strijdkrachten terug naar Groot Brittannië.

De Slag voor Narvik duurde verder. De Franse Generaal Bethouart en de Britse Generaal Auchinleck slaagden erin om Narvik in te nemen. Maar op 2 juni bombardeerde een Duitse vloot Narvik, zodat de Geallieerde troepen uit de haven verdrongen werden. Twee dagen later, op 4 juni, werd het Brits vliegdekschip *Glorious* gezonken met al haar vliegtuigen nog aan boord. De Geallieerden hadden geen vliegvelden ingenomen in deze operatie, en ze bezaten niet voldoende anti-vliegtuigen kanonnen om de Duitse *Luftwaffe* te bestrijden.
Op 7 juni vluchtte de Noorse koning naar Groot Brittannië aan boord van de Britse kruiser *Devonshire*. Op 8 juni zeilden de Britse troepen die Narvik bezet hielden naar huis. Het Duits Leger kon dan meer soldaten en kanonnen over het land brengen, terwijl de Geallieerde troepen over de zee moesten komen, van Groot Brittannië, dat op ongeveer 3.000 kilometer

lag van Narvik. De Geallieerden moesten wel toegeven dat hun Noorse expeditie op een faling was geëindigd.

Deze land- en zeeslagen toonden voor de eerste maal al aan hoe moderne veldslagen nu gestreden konden worden, met zeer snel enorme verliezen aan materialen en machines, snelle bewegingen van troepen en grote verliezen aan soldaten, zowel in grondtroepen als in mariniers.

De nederlaag in Noorwegen deed de Regering van Chamberlain vallen in Groot Brittannië. Chamberlain stierf binnen het jaar. Een nieuw Cabinet van Ministers werd gevormd, geleid door Winston Churchill. Hij was 65 jaar oud. Hij koos voor een Regering van nationale eenheid.
Ook in Frankrijk viel de Regering. Paul Reynaud wou niet meer de Generaal Gamelin steunen aan het hoofd van het Frans Leger. Reynaud diende het ontslag van zijn Regering in bij de President Lebrun.

Zweden bleef neutraal. Het was eigenlijk gereduceerd tot een Duitse cliënt staat. Zweedse scheepswerven zouden verder oorlogsschepen blijven bouwen voor de Duitse Marine.

Wanneer de Nazi troepen de Nederlanden, België en het Groothertogdom van Luxemburg binnenvielen, hadden noch Frankrijk noch Groot Brittannië een effectieve Regering!

De Invasie van West Europa

Generaal von Rundstedt had de planning geleid voor de invasie van Polen. Nu, moest eveneens de Legergroep Zuid van von Rundstedt het leeuwenaandeel verrichten in de invasie van Frankrijk. Het Duits *von Manstein Plan* begon op 10 mei 1940 met een centrale doorbraak door de verondersteld wilde en ondoordringbare Ardennes Wouden in België, wat resulteerde in een strategische chaos voor de Geallieerden. De Duitse troepen sneden de grotere Geallieerde verdediging in twee, en duwden zich dan naar de Atlantische kust om het plan verder uit te voeren. De Geallieerden die zich hadden verzameld aan de Belgische grens, werden afgesneden van communicaties met Zuid Frankrijk. Het Frans Leger werd de zee in gedreven! De redenen van de verrassende Franse, Belgische en Britse nederlagen waren veelvuldig.
De Franse tactiek van statische verdedigingen waren ouderwets. De oorlog was nu een oorlog van beweging geworden. De Franse reserves waren bijna onbestaand en het ontbrak hen aan macht en mobiliteit. De Britse, Franse, Belgische en Nederlandse verdedigingen waren niet gecoördineerd. Hun troepen vielen dadelijk in een laag moreel, een groot gebrek aan zelfvertrouwen, en het Hoger Bevel leek wel gefossiliseerd.

De *Wehrmacht* brak Frankrijk in met ongeveer 1 miljoen soldaten. Dit was lager dan het totaal aantal soldaten onder de wapens in de Nederlanden, Frankrijk en de Britse Expeditionaire Strijdmacht, de BEF. De Duitsers hadden zelfs meer dan 4.000 artilleriestukken en 1.000 tanks minder! De Duitsers wonnen door betere tactieken te gebruiken! Hun Leger viel aan in drie groepen eenvoudig aangeduid als A, B en C. De Hoofd

Legergroep Bevelhebbers waren Gerd von Rundstedt, die 45 divisies had gekregen, terwijl Fedor von Bock vooruitkwam met 29 divisies en Wilhelm Ritter von Leeb 18 divisies leidde. De Generaals Heinz Guderian, een *Panzer Groep* bevelhebber en een specialist van de oorlog met tanks, en ook Erich von Manstein, een Staf Planner en een korpsbevelhebber, meenden dat zegemakkelijk door de ondoordringbaar gemeende Ardennen konden slaan om een open deur en weg te bereiken naar de Atlantische kust. Diezelfde bevelhebbers zouden later de invasie van de Sovjet Unie leiden.

Frankrijk had 57 divisies in het noorden verzameld, om te strijden tegen slechts 29 aanrollende Duitse divisies. Maar die Franse eenheden werden ontplooid op de oude wijze. De Franse troepen hadden eveneens 37 divisies geplaatst langs de *Maginot Lijn*, waar de Duitsers hen confronteerden met 19 divisies. De sterkste Duitse strijdmacht van 45 divisies duwde rechtstreeks door de Ardennen, waar de Fransen hen niet verwachtten. Generaal Ewald von Kleist leidde 134.000 soldaten, 1.222 tanks, 545 half-track gepantserde voertuigen, 40.000 vrachtwagens en auto's door de Ardennen heen. De Duitse bevelhebbers kwamen veel sneller vooruit dan zelfs hun meer voorzichtige meerderen de bedoeling hadden.

Generaal Fedor von Bock was de bevelhebbende generaal van Legergroep B in het noorden. Alle bemanningen en chauffeurs moesten 3 dagen rijden zonder een rustpauze. De beste Duitse strijdgroepen hadden een dosis amfetamines gekregen die ze *Panzer Chocolade* noemden om hen wakker te houden!

Op 13 mei reeds bereikte de Legergroep van von Kleist de Meuse stroom. Von Kleist kon beroep doen op 1.000 Duitse bommenwerpers om de Franse verdedigingsposities in golven te vernietigen. De Duitse troepen geraakten dan over de Meuse in honderden rubberen bootjes. De Duitsers keerden zich nadien naar het westen, niet naar het oosten, niet naar de *Maginot lijn*! Britse bommenwerpers probeerden een tegenaanval, maar die vliegtuigen werden zwaar beschadigd door de Duitse luchtafweer. Ze verloren 30 bommenwerpers in een strijdmacht van 71 vliegtuigen!

In 1940 waren ook de Nederlanders, zoals de andere Geallieerde landen, helemaal niet voorbereid op de oorlog! Het land had wel een Leger, maar het hing volledig af van andere naties voor haar bewapening. Het bezat onvoldoende artillerie, die slechts bestond uit oude stukken, had helemaal niet voldoende anti-tank wapens, en haar luchtafweer kon niet bepaald effectief genoemd worden. Haar oostelijke grens met Duitsland was ongeveer 400 kilometer lang. Haar enige verdediging daar waren waterwegen, die ook niet zo moeilijk te overschrijden waren! Om Holland te verdedigen, hadden de Nederlanders wel een *Waterlijn* gebouwd, een reeks onderling verbonden waterwegen die onder water konden gezet worden over een breedte van één tot 5 kilometer. De forten op die lijn waren oud, van een concept dat voldoende kon geweest zijn in tijden van heel lang geleden, maar die gemakkelijk konden vernield worden door de moderne, veel zwaardere artillerie van de *Wehrmacht*. Die zwakke verdedigingen waren eveneens niet verbonden met enige Belgische verdedigingen. Ze stopten aan de grens met België, een land dat ook haar neutraliteit had verklaard in een Europese oorlog.

Het Duits Leger had 10 divisies geplaatst ten noorden van de Rijn, 9 tussen Cleve en de lijn van München-Gladbach tot Düsseldorf, 30 divisies tussen Nijmegen en Roermond tegenover de Nederlandse provincie van Limburg. De troepen van Generaal von Küchler die zouden aanvallen bestonden uit het 18de Duits Leger, met 5 infanterie divisies, een tank divisie, een cavalerie divisie, de 22ste luchtlandingsdivisie, het 7de Regiment parachutisten en de 7de luchtmacht divisie. Het Duits plan was om Holland en Brabant aan te vallen langs de lijn Arnhem-Rhenen-Utrecht, in de richting van de Moerdijk, Dordrecht en Amsterdam. Andere Duitse troepen zouden zich naar Friesland in het noorden bewegen, en naar de dijken van de Zuiderzee. De vliegvelden zouden onmiddellijk geblokkeerd worden door luchtlandingstroepen en parachutisten, om de communicatiesystemen aan te vallen, de bevel centra en de zetel van de Nederlandse regering. Net na middernacht van de 10de mei 1940, bombardeerden de Duitse vliegtuigen de luchthavens van Schiphol, Bergen, Soesterberg, Waalhoven, Haamstede, Hilversum en Den Haag.

Het Duits Leger had mijnen in de zee geplaatst om Nederlandse schepen ervan te weerhouden te hulp te snellen van de geallieerde soldaten. In de morgen van de 10de mei werden luchtaanvallen uitgevoerd op Den Haag, om 05h00 en om 10h00. Met deze, begon de invasie van Nederland.

De Nederlandse luchtmacht deed wat ze kon. Ze schoot Duitse vliegtuigen neer, maar leed zware verliezen. Drie uur na die eerste aanvallen, leverde de Duitse ambassadeur een nota af aan de Nederlandse regering, die adviseerde om alle weerstand te stoppen. De Regering van Nederland weigerde en verklaarde de oorlog aan Duitsland. Meerdere vliegvelden waren toen reeds in de handen van de Duitsers gevallen, waaronder de vliegvelden van Valkenburg, Ypenberg en Ockenburg. Parachutisten landden nabij de Maaldrift, nabij Rotterdam en Dordrecht, in de duinen van Staal. De gevechten centreerden zich op Rotterdam.

De torpedoboten die Hoek van Holland bewaakten mengden zich in de strijd. Ze kanonneerden de Duitse troepen die Feyenoord aanvielen. De Nederlandse destroyer *Van Galen* mengde zich ook in de strijd, komende van marinebasis van Den Helder. Duitse luchtaanvallen brachten het schip tot zonken. Om 10h00 in de morgen namen de Duitse soldaten 2 bruggen in de Moerdijk in. Ze bezetten het eiland van IJsselmonde die morgen, en het eiland van Dordrecht. Luchttroepen vielen de Nederlandse hoofdstad Den Haag aan. De Nederlandse Opperbevelhebber was Luitenant-Generaal H.G. Winkelman.

In de namiddag en in de avond, heroverden de Nederlandse strijdkrachten het vliegveld van Valkenburg en ook de kleine stad van Katwijk. De Nederlandse soldaten duwden de Duitse troepen achteruit rond Den Haag. Ze heroverden het vliegveld van Ockenburg in de omgeving van Den Haag. Een tijdje later gebeurde ongeveer hetzelfde met de luchthaven van Ypenberg. De Duitse bevelvoerders brachten dan versterkingen in nabij Katwijk. De destroyer *Van Galen* opende het vuur op hen, en dat deden ook Nederlandse vliegtuigen. Een Duitse aanval van luchtlandingstroepen op het hoofdkwartier van de Nederlanders op de Wateringen nabij Den Haag slaagde niet. De laatste resten van de Nederlandse luchtmacht viel de aanstormende Duitse troepen aan.

In het zuiden van het land probeerde het Duits Leger de Maas stroom over te steken. Al de bruggen over de stroom waren vernietigd geworden, op één uitzondering na, een spoorwegbrug te Gennep. De tweede verdedigingslijn van die brug viel ook in de handen van de vijand. Een bepantserde Duitse trein kon daar de stroom oversteken, wat de Duitse troepen toeliet in de rug te vallen van de Nederlandse verdedigers, op de spoorwegen van Raam naar Peel. De Duitse troepen konden naar de westelijke oevers van de stroom geraken. In de namiddag moesten de Nederlandse troepen achteruit deinzen.

De Duitse soldaten konden ook te Venlo en te Lotteren de stroom oversteken. De Duitse 1ste Tankdivisie duwde zich naar Maastricht. Ze hoopte het Albert Kanaal te kunnen oversteken daar, de noordelijke verdedigingsposities van het Belgisch Leger. Die objectieven konden niet dezelfde dag bereikt worden, maar de Duitsers braken door de Nederlandse verdedigingen op meerdere plaatsen langs de lijn van Maastricht naar Nijmegen. De Duitse *Luftwaffe* bombardeerde ondertussen de Nederlandse stellingen van Raam tot Peel. In de nacht van die eerste dag van Duitse offensieven, trokken de Nederlandse soldaten zich terug naar de Zuid-Willemsvaart. Hun 3de Legerkorps dat zich bevond ten zuiden van Baarle-Hertog trok zich terug achter de Waal rivier.

De Nederlandse troepen ten oosten van de IJssel hadden zich ook al teruggetrokken naar ten westen van de rivier. Ze deden de bruggen over de rivier achter hen in de lucht springen. Niettemin trokken de Duitse troepen de rivier over, en ze duwden verder vooruit. De Nederlandse troepen probeerden die Duitse acties te vertragen. Ze vernielden zoveel mogelijk bruggen over het kanaal van Dieren als ze konden.
In de provincies van de noordelijke Nederlanden, reeds in de avond van de eerste dag, moest het Nederlands leger terugwijken onder de Duitse druk. De Duitse troepen hergroepeerden zich voor de offensieven van de volgende dag.

Het Duits Hoger Bevel bracht per vliegtuig meer versterkingen in voor de Slag van het hart van Holland, nabij Rotterdam. De soldaten werden ingevlogen via het park van Feyenoord, dat dienst deed als een vliegveld voor de Duitse troepen.

In het zuiden, was de brug van Henshen reeds vernield. De brug te Keizersveer was nog in gebruik. Op de 11de mei vielen de Duitsers dit aan met bommenwerpers. De Nederlanders konden de bruggen van de Moerdijk niet heroveren. Gemotoriseerde eenheden van het 7de Frans Leger kwamen te hulp in Noord-Brabant. De Nederlandse bevelhebber vroeg aan die om de Moerdijk bruggen te heroveren vanuit het zuiden. Duitse bommenwerpers konden dit voorkomen, zodat de Franse troepen zich moesten terugtrekken.
De Slag voor Holland duurde nog de ganse dag langs het Noordkanaal, waarvan de Nederlanders probeerden de oostelijke oevers te houden. De Nederlandse soldaten vielen de Duitsers aan die zich gehergroepeerd hadden ten noorden van de Moerdijk, met granaten en machinegeweren. Honderden Duitse parachutisten vielen dan uit de hemel ten zuiden en ten zuidoosten van Dordrecht.

De Nederlandse strijdkrachten op de Zuid-Willemsvaart kwamen iets later onder de aanval te liggen op een front van 70 km lang. Vanaf 11h00 in de morgen van de 11de mei, kwamen Duitse troepen aan op de oostelijke oevers en die braken door de Nederlandse verdedigingen

te Someren en te Vechel. Ze duwden de Nederlandse soldaten opnieuw achteruit. Die posities ook konden niet lang behouden blijven. In de avond van de 2de dag van de hostiliteiten, hadden de Duitse troepen de weg naar Zeeland open vóór zich liggen, en ook de wegen die hen konden toelaten de centrale verdediging van de Nederlandse troepen aan te vallen. De Duitse soldaten kwamen eveneens vooruit in het noorden.

De *Veldslag voor Rotterdam* begon op de derde dag van de invasie, op de 12de mei. Een bepantserde divisie Duitse troepen en eenheden van de *Waffen SS* trokken vooruit naar Dordrecht en ze voegden zich bij de luchtlandingstroepen van de Duitsers die de dijken ten zuiden van Rotterdam bezet hielden. De Nederlandse troepen waren nu overal in de terugtocht. Delen van de Nederlandse troepen rond Peel werden gevangen gemaakt door het Duits Leger. Andere groepen konden zich evacueren naar Antwerpen in België. Zij werden van daar gebracht naar Vlaams Zeeland.
De Franse troepen hielden een tijdje stand te Breda, zodat ook de ganse bevolking van die stad in de avond naar België kon geëvacueerd worden. Dit waren 40.000 mensen in totaal! De Nederlandse weerstand op de Raam-Peel lijn boog onder de Duitse druk.

Op de 13de mei probeerden de Nederlandse troepen de bres die de Duitse soldaten gemaakt hadden in hun verdedigingen nabij Rhenen weer te dichten. Die aanval faalde! De volgende nacht, trokken de Nederlandse troepen zich terug. Dit werd moeilijk, want de andere Nederlandse eenheden hadden de zone onder water gebracht als één van de laatste mogelijke, fysische verdedigingen van het Hart van Holland. Ondertussen gaven de Franse soldaten de lijn Turnhout-Breda op en zij trokken zich terug naar Rosendael, vanwaar ze even later gedwongen werden zich achteruit te trekken naar Antwerpen.

De Duitse troepen herconfigureerden zich voor hun laatste aanval. Daarom bleef de 13de mei relatief rustig rond Holland. De Duitsers hadden de buitenwijken van Delft bereikt. Die dag besloot het Nederlands Opperbevel om de overblijvende Nederlandse troepen naar Groot Brittannië over te brengen, om de strijd van daaruit verder te zetten. Het opperbevel daarvan werd overgedragen aan Generaal Winkelman.

In de morgen van de 14de mei begrepen de Duitsers dat de gevechten om de rest van het Hart van Holland in te nemen moeilijk zouden worden. De Duitse *Luftwaffe* sloeg dan in op de Nederlandse steden die vrij bleven. De Duitsers bombardeerden Rotterdam en Utrecht in massieve luchtaanvallen en ze vernielden deze fiere steden bijna volledig! Door die bombardementen stierven duizenden burgerslachtoffers.

De Nederlanders zonden de rest van hun vloot naar Groot Brittannië. Generaal Winkelman vroeg per radio de wapenstilstand aan. Verdere slachtoffers laten maken zou futiel zijn. In de namiddag van de 14de mei gaf het Nederlands Leger zich over en legde het de wapens neer. Geïsoleerde gevechten duurden nog een paar dagen verder op het Eiland Walcheren, waar Franse en Nederlandse troepen verder de Duitse strijdkrachten bleven bestrijden. De Duitse luchtbombardementen, vooral op de stad Middelburg in Zeeland, maakten dat de laatste troepen daar eveneens zich terugtrokken naar Vlaams Zeeland via de haven van Vlissingen. Die Nederlandse troepen ook konden naar Engeland vluchten, om de oorlog verder te zetten als de *Nederlandse Koninklijke Brigade Prinses Irene*. De koningin van Nederland was tegen

die tijd ook aangekomen in Groot Brittannië. De Slag voor Nederland was beëindigd. Het land had 5 dagen weerstand geleverd tegen de overweldigende Duitse aanval.

De 18-daagse Campagne in België

Op de 28ste maart van 1939, hadden Frankrijk en Groot Brittannië een verklaring ondertekend in London, Paul Reynaud voor Frankrijk en Neville Chamberlain voor Groot Brittannië, om niet te onderhandelen over wapenstilstand, noch enige wapenstilstand of vredesverdrag af te sluiten zij het bij onderlinge overeenkomst. Die verklaring, de eerste diplomatieke daad van Paul Reynaud, zou verbroken worden ten gevolge de veelvoudige nederlagen van het Frans Leger in 1940, door de toenmalige Regering van Veldmaarschalk Pétain. De Franse regering was namelijk hervormd geworden op de 4de juni van 1940.

De oorlog in België startte om 04h00 in de nacht van de 9de naar de 10de mei 1940. De *Luftwaffe* bombardeerde toen praktisch alle Belgische vliegvelden in enkele uren. De Belgische piloten probeerden te redden wat ze konden. Ze hadden vliegvelden gebouwd op vreemde plaatsen, met terreinen zonder afgelijnde startbanen, in gewone velden. De meeste van hun militaire vliegtuigen konden blijven opstijgen en landen vanaf die geheime, tweede vliegvelden, terwijl hun originele basissen gebombardeerd werden en volledig vernield achter bleven. De Belgische luchtmacht bleef bijna intact na die eerste aanval!

Slechts om 08h30 in de morgen, presenteerde de Duitse ambassadeur in België, von Bülow-Schwartz zich bij het Belgisch Ministerie van Buitenlandse zaken om aan de Minister, toen Paul-Henri Spaak, een document te overhandigen dat een versie behield van de redenen voor de Duitse aanval. Paul-Henri Spaak onderbrak hem en zei natuurlijk dat zijn land geen echt ultimatum had ontvangen, daarom verraderlijk was aangevallen, in verkrachting van het door Duitsland ook ondertekende Verdrag van de 13de oktober 1937. De Duitse agressie was duidelijk een belediging van het universeel geweten. België zou zich verdedigen. De Duitse ambassadeur las niettemin zijn brief voor. Groot Brittannië en Frankrijk zouden Duitsland doorheen België, Nederland en Luxemburg hebben aangevallen. Daarom moest Duitsland dergelijke aanval vooraf doen stoppen, om de neutraliteit van de die landen te garanderen. Het *Reich* garandeerde het Europees territorium van België en van haar kolonies, alsook haar koninklijke dynastie, voor zover geen weerstand zou geboden worden aan de bezettende Duitse troepen. Anders zou België het risico lopen vernietigd te worden in haar gronden en haar onafhankelijkheid. Duitsland nam dus België en Nederland in haar bescherming! Het was spijtig dat België en Nederland niets wilden weten van dit soort bescherming!

De Duitse regering zond een memorandom naar België en Nederland op de 9de mei 1940. Duitsland beweerde in de tekst dat een Frans-Brits offensief imminent was op haar industriële Ruhr streek, die zou passeren langs België en Nederland. Vermits die twee landen zich geallieerd hadden met Frankrijk en Groot Brittannië, ondanks hun eerdere bevestigingen van hun neutraliteit, had de *Führer* zijn troepen bevolen de neutraliteit van die twee landen te verzekeren door alle middelen die het *Reich* had. België had sterke verdedigingen georganiseerd aan haar oostelijke grenzen, niet aan haar zuidelijke grens. België en Nederland hadden *Royal Air Force*, RAF, vluchten toegelaten over België. België had

troepen geconcentreerd en gericht tegen Duitsland. Groot Brittannië en Frankrijk hadden voorbereidingen gemaakt om Duitsland aan te vallen over de Belgische en Nederlandse gebieden.
Op het ogenblik dat dit officieel document overhandigd werd aan Paul-Henri Spaak, waren de Duitse troepen echter al over de grenzen van België, Nederland en Luxemburg aan het rijden!

Minister Spaak verklaarde dat België inderdaad weerstand zou bieden. Het verklaarde Brussel een open stad, niet verdedigd door troepen. De Belgische regering had dan reeds, te 06h00 hulp gevraagd aan de Franse en Britse Regeringen.
Het Belgisch Leger bestond uit 6 infanterie divisies, 2 divisies van verkenners troepen die genoemd werden de *Ardense Jagers*, 12 reserve infanterie divisies, 1 brigade van grensbewaking troepen per fiets, één cavalerie korps van 2 divisies, 1 gemotoriseerde brigade, 2 lichte regimenten, 4 regimenten van piloten, 2 regimenten voor luchtafweer tegen troepen in Zeppelin ballons, 4 artillerieregimenten, garnizoenen in haar forten, en enige gespecialiseerde groepen.
Het Belgisch Leger was georganiseerd enkel voor de verdediging. De infanterie divisies hadden 48 artillerie stukken, anti-tank kanonnen, granaat lancerende geweren, uitstekende machinegeweren, mortieren en artillerie groepen. De soldaten van het grootste deel van het Leger waren echter slecht bewapend met slechts oude geweren.
Het Leger bestond uit 600.000 soldaten in totaal, wat niettemin een nogal belangrijk aantal was voor een zo klein land. Tanks waren aangekocht en geleverd, maar ten gevolge politieke interne geschillen over het concept van de neutraliteit - wat wapens die voor een agressie konden dienen uitsloot -, waren die tanks ongebruikt gebleven en de soldaten er mee niet getraind. De tanks waren ongebruikt in hun hangars gestockeerd gebleven.

Het verdedigingsfront van de Belgische soldaten was het Albert Kanaal van Antwerpen naar Liège in het noordoosten. Er bestonden machtige forten rond Liège en omgeving, zoals te Eben-Emael, Neufchâteau, Battice en Chaudfontaine. Van Liège uit verdedigden andere forten op de stroom de Meuse of Maas, tot aan de Franse grens te Givet. Van west naar oost, behalve de Belgische strijdkracht, kwam ook snel het 7de Frans leger aan, dat zich bewoog door Belgisch grondgebied naar Breda in Nederland, en de *British Expeditionary Force*, de BEF, die van Tournai naar Brussel optrok. Andere Franse strijdkrachten bewogen zich langs de Maas. Franse cavalerie van het 2de Frans Leger reed in van over Mézières en Sedan in Frankrijk tegen de Duitse divisies die vanaf Luxemburg aanstormden. Dit 2de Leger zou op de westelijke oevers van de Maas blijven, van Namur tot Givet, Charleville-Mézières en Sedan tot aan de Franse Maginot lijn. Noordwaarts van Namur, in het binnenland, zou de tweede frontlijn beginnen, die over Leuven naar Antwerpen liep. De verdedigingen langs die lijn waren net beëindigd in 1940. Ze liepen van Koningshooikt in het noorden naar Antwerpen, naar Wavre in het zuiden. Ze werd daarom de *K-W Lijn* genoemd. Langs het zuidelijk traject van die lijn had het front geen versterkingen, slechts obstakels voor tanks gemaakt uit cementblokken die in lijn geplaatst werden. Delen van het land konden wel onder water gezet worden over de ganse lengte van de lijn naar Waver.

Ondanks hun vlucht naar geheime vliegvelden, had de Belgische Luchtmacht toch snel ongeveer de helft van haar vliegtuigen verloren op de eerste dag van de strijd. België had

meestal slechts verkenningsvliegtuigen die moesten dienen als hoge ogen voor de infanterie beneden, en enkele Italiaans gebouwde jagers en bommenwerpers.

Als het begin van de invasie, vernielden de Duitse troepen het fort van Eben-Emael. Ze beveiligden de bruggen over het Albert Kanaal die niet ontploft waren door de Belgische soldaten, ondanks aanvallen door Belgische bommenwerpers: de bruggen van Veldwezelt, Vroenhoven en Briegden. Een Belgisch escadrille bombardeerde de brug van Vroenhoven en verloor 11 van haar 12 vliegtuigen! Het Belgisch Leger verloor in die inspanningen bijna volledig haar bommenwerper escadron.

De forten van Eben-Emael vielen op de 11de mei in de handen van de Duitsers. De vijand gebruikte parachutisten om de kanonposten boven op de structuren te vernielen, en ook door obussen met zware houwitsers af te vuren. De Belgische soldaten voerden tegenaanvallen uit gedurende anderhalve dag. Ze konden echter de gepantserde Duitse divisies niet terugwerpen en die waren reeds over de bruggen van het Albert Kanaal gereden. Omdat het Duits Leger de verdedigingslinie van het Albert Kanaal doorbroken had, trok het Belgisch Leger zich aan het einde van de 11de mei al terug naar de K-W Lijn.

De Belgische troepen bleven echter hun gebied verdedigen! Ze slaagden er nog in de brug van Gellich, die intact gebleven was, op te blazen. Zware gevechten hadden ook plaats in de Belgische Ardennen, waar de Belgische soldaten zoveel viaducten en bruggen als ze konden vernielden. Ze zetten andere verdedigingen op, prikkeldraad versperringen, om de Duitse kolonnes van de wegen te houden en hen in de bossen te dwingen. Ze bliezen wegen op en lanceerden aanvallen in kleine groepen om de vooruitgang van de aanrollende vijandelijke troepen te doen vertragen. De Belgen gebruikten ook hun artillerie op zeer efficiënte wijze om de Britse en Franse troepen de kans te geven de *K-W Lijn* te bereiken. Op 12 mei gaf de Belgische koning zijn bevel over aan de leidende generaals van de Geallieerde troepen.

Naarmate de Belgische troepen zich terugtrokken, lieten ze de forten alleen achter, hoewel Belgische garnizoenen er nog steeds in op post bleven. De forten waren gedoemd, maar ze bleven standvastig zich verdedigen. Het fort van Chaudfontaine viel slechts op de 17de mei, Pontisse en Barchon de volgende dag, Evegnée viel op de 19de, Neufchâteau op de 21ste en Pepinster hield vol tot op de 28ste.

Na de 12de mei vocht het Brits Leger op het front tussen Leuven en Wavre met 3 divisies soldaten. Meer naar het westen, tussen de rivieren de Dijle en de Schelde, hadden de Britten meer dan 6 divisies geplaatst. Het front, dat liep van Wavre naar Gembloux, werd gehouden door eenheden van het Frans Leger. Het 7de Korps van het Belgisch Leger verdedigde nog Namur. Ten zuiden van Namur, tot aan Charleville-Mézières, stond het 9de Frans Leger. Op 12 mei braken de Duitse strijdkrachten door de Franse verdedigingen te Houx, zodat de Duitse soldaten de Meuse Vallei konden infiltreren van de Belgische stad van Yvoir tot aan de Franse grensstad van Givet.

Vanaf 12 en 13 mei, zelfs tot 14 mei, hield de 18de Belgische infanterie Divisie, een reservedivisie, haar posities en vocht ze tegen de Duitse troepen die vooruit kwamen naar de stad Tienen. Slechts op de 14de mei trokken die troepen en de 2de Cavalerie Divisie zich terug

tot aan de Gete rivier. Daar liet de weerstand aan de Gete rivier en aan de kleine stad van Aerendonck toe aan andere Belgische troepen de *K-W Lijn* te bereiken en zelfs te overschrijden.

In de drie volgende dagen van 14, 15 en 16 mei trok het 7de Frans Leger dat verslagen werd in de *Veldslag van Marck*, zich terug naar Zeeland. De Duitse troepen trokken de stad Rosendael in. In het zuiden, moesten de Franse soldaten van het 9de Leger zich terugtrekken omdat ze gevaar liepen overweldigd te worden door de Duitse strijdkrachten. Het Geallieerd Opperbevel besloot toen de K-W Lijn te verlaten en zich volledig terug te trekken. Voor wat betreft Liège, bleven de Belgische forten rond Namur de gevechten verder zetten. Het fort van Marchovelette viel op 18 mei. Suarlée, Saint Héribert en Malonne vielen op de 21ste. Dave, Maizeret en Andoy gaven zich over op de 23ste mei.

Het Belgisch Leger ging achteruit naar Gent en Terneuzen na harde schermutselingen aan de rivieren de Nete en de Rupel, op het Kanaal van Willebroek en aan de Dender rivier. De Franse soldaten, het 9de Frans Leger nog steeds, trok zich terug tot tussen de rivieren de Sambre en de Maas. In het noorden, marcheerde het 7de Frans Leger naar Antwerpen, om daar te dienen als versterkingen van het 9de Leger.

In de nacht van de 16de naar de 17de mei 1940, trokken de Franse en Britse troepen zich terug tot aan Brussel en het Kanaal van Charleroi. Op de 17de verliet ook het Belgisch Leger de *K-W Lijn*, zonder grotere weerstand te ondervinden, en ten gevolge van wat er gebeurd was op de andere fronten. De landen tussen hen en de Duitse troepen werden onder water gezet zoveel als mogelijk. De Duitse troepen vertraagden hun opmars.

Antwerpen werd geëvacueerd in de avond van de 17de. Het Belgisch Leger probeerde de Duitse aanvallen te stuiten en te vertragen. Ze deden dit tot 19 mei, toen de Duitse troepen er in slaagden de Schelde over te steken. De Belgische cavalerie trok zich toen terug van hun vertragingsmanoeuver. De Belgische troepen bleven moedig achterhoede gevechten houden om nog weerstand te bieden aan de vijandige aanvallen. Ze deden dat tot in de avond van 20 mei.

Op de 21ste, in Frankrijk, vochten de Duitse divisies al gevechten aan de Oise rivier en ze bereikten Amiens en Abbeville. Het front aan de Maas stroom werd verbroken. Op de 19de mei werd het opperbevel van de Franse troepen overhandigd aan Generaal Weygand. Hij kreeg trouwens het bevel over al de geallieerde troepen. Onder zijn bevel probeerden de Geallieerde krachten tegenaanvallen te wagen om de Duitse tankdivisies de zee niet te laten bereiken en daarmee de Belgische, Franse en Britse troepen die nog meer naar het noorden lagen, af te laten sluiten. Deze vochten nog steeds hard in Vlaanderen.
De Duitse soldaten duwden echter verder tegen de kleine Vlaamse steden van Maldegem, Ursel, Vynckt, Isegem en Menen, van het noorden naar het zuiden. Sommige van de hardste gevechten hadden plaats tegen de Britse BEF troepen nabij Oudenaarde. De Belgische reserve divisies, met de rest van het Leger dat terugweek, bleef nog vechten aan de Leie rivier, maar moest zich naar Gent terugtrekken. De beweging naar Gent en naar het kanaal van Terneuzen werd besloten in de nacht van 23 naar 24 mei.

Op 24 mei hadden de Duitse gepantserde divisies reeds Boulogne ingenomen in Noord Frankrijk en ook Saint Omer. De Geallieerde troepen in Vlaanderen riskeerden dan werkelijk volledig afgesneden te worden, niet slechts in het noorden waar de vijandelijke troepen het zuiden van Nederland hadden ingenomen, maar ook in het oosten, waar de vijandelijke troepen het grootste deel van België al in bezit genomen hadden. In het zuiden, duwden de Duitse tank divisies en hun begeleidende infanterie verder langs de Belgisch-Franse grens, hoewel aan de Franse zijde, naar de zee, en ze leken al snel de kusten van de Noordzee in bepaalde havens te hebben bereikt. Delen van de BEF poogden nog de junctie van de troepen tussen Cambrai en Péronne in Frankrijk te houden.

Het Belgisch Leger werd zo geplet tussen de Noordzee en de aanstormende Duitse troepen. Tevens sloot een enorme massa van burgerlijke vluchtelingen de wegen in Vlaanderen. De Duitse duikbommenwerpers openden het vuur en bombardeerden die mensen. De Belgische koning wou een slachting vermijden. De laatste gevechten in België duurden nog 4 dagen. Dan, op 24 mei, braken de Duitse soldaten door de Belgische verdedigingen. Vier Duitse divisies reden door naar de stad Kortrijk. Belgische tegenaanvallen duwden nog wel tegen de vijand, dankzij hun zeer efficiënte artillerie. Maar de Slag om België was verloren voor de Geallieerden!

Op 25 mei was de BEF zich aan het afvragen of ze niet beter konden redden wat nog te redden viel door een terugkeer van de BEF naar Engeland, over het Kanaal. Het Belgisch Leger bleef weerstand bieden.
Op de 26ste mei wierp het Duits Opperbevel verse troepen in de richting van Menen naar Ieper, met als doel de Belgen te scheiden van de Britse BEF. Die aanval werd tijdelijk gestopt langs de lijn van Ieper naar Roeselare. Meer bressen werden dan gevormd aan de Leie rivier, te Isegem, Nevel en Ronse. De bressen stoppen leidde tot zeer hevige gevechten, zoals te Nevele, Ronse en ook te Vynckt, waar de divisie van de *Chasseurs Ardennais*, de Ardense Strijders, de Duitsers tegenhielden door heroïsche acties. Maar meer naar het noorden, braken de Duitsers toch door langs een afleidingskanaal van de Leie naar Balgerhoek.

Andere bressen vormden zich op de 27ste mei te Maldegem, Ursel, Tielt en Roeselare. De Duitse troepen vielen hard aan en onophoudelijk, van alle zijden, vanuit het oosten en het zuiden. De Belgische luchtmacht was toen al bijna volledig vernietigd, op enkele verkenningsvliegtuigen na die vertrokken vanaf een vliegveld te Oostende. De Belgische troepen konden steeds gebombardeerd worden zonder Duitse verliezen. Het Belgisch Leger bereikte haar laatste krachten, hoewel het de strijd verder zette. Op dat ogenblik van de oorlog waren de Belgische en Britse soldaten volledig omsingeld door machtige Duitse divisies. De Duitsers hadden al een groot gebied ingenomen van Calais en Boulogne tot Abbeville nabij de kust, over Amiens, Cambrai, hoewel Lille nog niet was gevallen.

Op de 27ste mei beschouwde het Opperbevel van het Belgisch Leger dat de situatie hopeloos was voor haar troepen. Het ogenblik was aangebroken om de weerstand tegen de Duitse divisies te stoppen en de vluchtelingen te redden die in lange rijen de wegen van Vlaanderen bedekten.
Om 17h00 zond de Belgische koning een parlementslid naar het Opperbevel van de Duitse troepen om de voorwaarden te vragen voor een halt in de strijd tussen de Belgische en Duitse

Legers. De Führer aanvaardde slechts een onvoorwaardelijke overgave van de Belgische gewapende machten. De Belgische koning aanvaardde die om 23h00 en stelde een wapenstilstand voor op 28 mei om 16h00. De Duitse Generaal van Reichenau en de Belgische Generaal Deroussant ondertekenden een protocol voor de overgave van de Belgen.

Het Belgisch Leger zou de wapens neerleggen. De soldaten zouden oorlogsgevangenen worden. De officieren van het Belgisch Leger konden hun wapens behouden. Het kasteel van Laken nabij Brussel zou open blijven voor Koning Leopold III, die er kon blijven wonen met zijn familie en dienaars.
De wapenstilstand begon op 28 mei om 04h00 in de morgen. Dit beëindigde voor België een campagne van 18 dagen.
De wapenstilstand werd slechts ondertekend door het Belgisch en het Duits Leger. De Franse en Britse troepen voerden verder oorlog. De Franse soldaten en het Frans volk verweet met bitterheid aan de Belgische koning de gewapende strijd te hebben opgegeven. Maar welke keuze had deze nog en wat anders kon hij doen om een slachting te vermijden onder de vluchtende kolonnes van burgers? De Belgische Regering wou de koning naar Engeland doen vluchten, maar Koning Leopold weigerde dit. Hij wou het lot van zijn volk en soldaten delen, een gevangene worden en een gijzelaar van de Duitsers. De Regering vluchtte wel naar Engeland, om de oorlog verder te zetten vanuit Groot Brittannië.

De Slag voor Frankrijk

Op de 10de juni van 1940 sprak Mussolini de massa's toe vanaf het balkon van het Venetiaans Paleis van Rome. Hij eiste de rechten van Italië op voor de Middellandse Zee en wegens de oorlog tegen Frankrijk wou hij ook delen van dat land. De Duce zei dat Italië het probleem van haar landsgrenzen moest oplossen en open wegen naar de Atlantische Oceaan wou. In andere woorden, wou hij een stuk van Frankrijk, en dan een groot stuk!

Van de 10de mei tot de 4de juni, bleef de strijd aan het Noordelijk Front in Frankrijk razen. Op die dag, zoals in België, werden de Franse vliegvelden gebombardeerd en vernietigd in de algemene aanval uitgevoerd door het Duits Leger op Frankrijk. Het 7de Frans Leger onder Generaal Giraud was voorheen België ingereden om naar Nederland te vorderen. Later plaatste het zich met de Belgische soldaten op de Belgische *K-W Lijn*. Het 9de Frans Leger onder Generaal Corap bewoog zich langs de Meuse, ten zuiden van Namur. De Duitse troepen vorderden naar Sedan en kwamen daar aan op de 13de mei. Na hun nederlaag van de Marck, had het 7de Frans Leger zich naar Zeeland begeven.
De Duitsers reden Sedan triomfantelijk in op de 14de mei. Vóór de middag reeds, konden de Duitsers een brug gooien over de Meuse. De brug werd gebruikt door de Duitse tanks, de Duitse artillerie en door infanterie-eenheden om de stroom over te steken en om de versterkingen rond Sedan aan te vallen. Op de 15de mei rolden de tanks naar de streek van Thin-Signy en voegde zich daar bij de Duitse troepen die de Meuse overschreden hadden te Givet en nu reeds op de hoogten van Rocroi stonden. Ondertussen had het 1ste Frans Leger zich teruggetrokken van Namur naar het Kanaal van Brussel tot Charleroi.

Op de 15de mei 1940 telefoneerde de Franse Eerste Minister Reynaud naar Churchill met de eenvoudige boodschap van, 'we zijn verslagen!' Hij leek in paniek te zijn. Churchill kwam

op 16 mei in Parijs aan voor een kort bezoek. De Franse Opperbevelhebber van het Leger was Generaal Maurice Gamelin. Hij zei aan Churchill dat hij niet één tegenaanval kon wagen, ten gevolge de minderwaardigheid van de Franse bewapening en haar minderwaardigheid van methode.
Op de 19de mei gaf Reynaud het ontslag aan Gamelin. Generaal Maxime Weygand moest Gamelin vervangen. Weygand had zich teruggetrokken uit actieve dienst in 1935! Hij ook vond een gecoördineerd tegenoffensief niet mogelijk. Weygand was van de correcte mening dat Koning Leopold II van België reeds een nutteloze strijd had opgegeven. Pogingen om de Britse Opperbevelhebber Lord Gort te contacteren, faalden.

Op 16 mei hadden de Duitse troepen die de Meuse te Givet overgestoken hadden de voortzetting van de Maginot lijn langs de Belgische grens al aangevallen. Ze vochten een beslissende doorbraak tegen de Franse verdedigingen, die daar ook hun eenheden die van Sedan kwamen gebruikten. Een bres van meer dan 100 kilometer in de Franse versterkingen op de Oise rivier lag dan open! Op 18 mei reden de Duits troepen in sterkte door die opening, namen Saint Quentin in en vorderden snel naar Cambrai, Laon en Rethel. Al die plaatsen waren welgekende strijdsites van de Eerste Wereldoorlog.

De Duitse tanks en gepantserde wagens reden dan westwaarts, niet veel dieper, en daarna zuidwaarts het Frans binnenland in. Aan de oostelijke flank van het Frans Leger namen de Duitse soldaten één van de meest bekende forten van Frankrijk in, het Fort 505, en ook de versterkte vestigingen van Carignan en Montmédy. Meer naar het westen trok het Frans Leger zich terug naar Valenciennes en Menen. Het 9de Frans Leger ondertussen, versterkt met 2 korpsen van het 7de Leger dat uit Nederland was teruggekomen en waarvoor Generaal Giraud de Generaal Cap had vervangen, trok zich in de ramp terug. Hier speelde de *Blitzkrieg* zich in alle hevigheid af! De Duitse luchtmacht bombardeerde de vijandelijke krachten van het Frans Leger net vóór de aanrollende tankdivisies. De communicatiecentra van het Frans Leger werden vernietigd, en ook de spoorwegstations en de wegen waarop lange kolonnes van vluchtelingen zich bewogen, gemengd met de zich terugtrekkende Franse soldaten.
De Duitse troepen gebruikten hun volle capaciteit en mogelijkheden van de twee nieuwste wapens gebruikt in de laatste maanden van de Eerste Wereldoorlog, de tanks in de bepantserde divisies en de luchtmacht. Generaal Weygand keerde slechts terug van Syrië op 17 mei. Hij nam dan het Opperbevel op dat eerder afgenomen werd van Generaal Gamelin.

De Duitse tankdivisies vielen aan van Cambrai naar Arras. De troepen die Péronne veroverd hadden namen ook de steden van Albert en Amiens in, en dat in een zo korte tijd dat de Fransen het moeilijk konden geloven. De Duitsers reden dan verder naar Abbeville, en ze herhaalden zo de aanval naar de zee van de Duitse troepen in de Eerste Wereldoorlog, doch nu veel, veel sneller, en niet omdat de Franse troepen hen tegenhielden, om verder naar het zuiden te slaan.

De Geallieerde troepen wonnen wel enkele successen. Te Arras konden de Britse eenheden, geholpen door enige Franse koloniale troepen de vijand stoppen en hen zware verliezen toedienen. Andere Franse troepen die het Woud van Mormal verdedigden ten zuiden van de lijn Valenciennes-Maubeuge, hielden standvastig hun posities en dienden de Duitse infanterie divisies zware verliezen toe. Maar de Duitse troepen bleven verder optrekken.

Op 21 mei kwamen de Duitse tanks aan nabij de steden van Saint-Pol en Montreuil. Ze namen Abbeville in. Aan het front van Valenciennes tot Arras probeerden de Franse en Britse aanvallen de wegen naar het zuiden weer te openen. Zij werden terug geslagen door de Duitsers. Zware gevechten hadden plaats aan dit front. Meer naar het zuiden, viel de stad Laon in de handen van de Duitsers, zodat de Duitse soldaten eens te meer konden staan op de beroemde en beruchte steile heuvelrug van de Chemin-des-Dames. De Duitsers reden Rethel-sur-Aisne binnen.

Op 21 mei stonden de resten van de 1ste, 7de en 9de Franse legers geïsoleerd in de noordelijke streken van Frankrijk. Een grote, ijzeren band had hen afgesneden van het binnenland van Frankrijk. Generaal Weygand, de vroegere strategist van het Frans Opperbevel in de Eerste Wereldoorlog, realiseerde zich dat hij snel zijn soldaten uit die val moest halen.
Hij riep daarom een geallieerde vergadering bijeen te Ieper in Vlaanderen. Hij legde daar zijn plannen uit om de Franse en Britse troepen weer te verbinden tot een coherente lijn aan dit noordelijk front. Hij stelde zijn plan voor om die strijdkrachten te verbinden, en dat op een punt waar de offensieve krachten van de vijand het zwakst leken: in de streek van de steden van Albert tot Arras. De Geallieerde legers zouden zich zuidwaarts moeten begeven om een tegenaanval uit te voeren in de richtingen van Bapaume en Cambrai. Tezelfdertijd zouden de Geallieerde troepen, Franse divisies, zich verzamelen rond de Somme stroom. Ze vielen dan noordwaarts aan en bereikten de belegerde Britse BEF troepen nabij Bapaume.

De verdedigers van het Woud van Mormal gaven zich over op 22 mei. Enige Franse weerstand bleef wel voortduren aan de citadel en aan enige forten van Maubeuge. Nabij Arras, Douai en Valenciennes raasde dan de Slag voor Frankrijk.
De Duitse troepen konden de tegenaanval opvangen! Ze bleven zelfs hun vooruitgang naar het westen van Arras onophoudelijke verder zetten ten westen van Arras.

Ook de vooruitgang van de Duitse gepantserde divisies naar de zee bleef onverminderd verder duren. Een Duitse brigade nam Noyelles in, daarna Fliers en Étaples naar Boulogne. Nog andere Duitse eenheden trokken naar Montreuil en Saint-Omer en van daar naar Calais. Ze kwamen verder vooruit, hoewel niet zonder hevige verliezen voor de Duitse troepen. Te Samer hield de BEF tijdelijk de vijand op in zware strijd.
Maar de Duitse aanvalstroepen leken zelfs zich er niets van aan te trekken waar hun steuntroepen bleven, en vielen onophoudelijk aan. De Franse en Duitse soldaten vochten reeds aan de Somme. Op die stroom, ten zuiden van de aanvallende Duitse kolonnes, hielden de Fransen zich sterk in defensieve strijd. Op 23 mei, bezetten uiteindelijk de Duitsers gedeeltelijk de stad van Boulogne. Te Arras, vreesde de BEF, trouwens correct, omsingeld te worden. De BEF trok zich terug naar de zee! Een Franse tegenaanval bereikte plaatsen op 10 kilometer van Bapaume.

Op 24 mei onderzocht het Brits opperbevel de mogelijkheid om hun troepen terug naar Engeland te brengen. De Britten moesten zich zowat overal terugtrekken aan de stranden van de Noordzee, van Neuville-Saint-Vaast tot aan Pernes nabij Béthune. De Duitse kolonnes reden Saint-Omer in, reden dan de weg naar de zee op, en bedreigden Gravelines en zelfs Duinkerken. In die streek konden meerdere waterwegen de Duitse aanvallen ophouden.

Bruggen waren vernietigd, ontploft, als deel van het vertragingsmanoeuver. De Duitsers bezetten Boulogne, en vielen daar de citadel aan. De Geallieerde troepen vochten te Boulogne.

De zone waarin de Duitsers de Geallieerden in de val hadden getrokken sloot zich strak, ten noorden en ten zuiden. De grote strook van de belangrijkste doorstoot van het Duits offensief had de troepen volledig afgesneden die nog streden langs de Belgisch-Franse grens. De Duitse divisies duwden zich ook Vlaanderen in. Tegenover de Duitse troepen die zich naar de zee bewogen, van Valenciennes naar Gravelines, bleef slechts een dunne band Geallieerde troepen over. Die bewogen zich van Douai naar Lille en Armentières, en ze verspreidden zich over een reeks van dorpen en steden met Vlaamse namen zoals Hazebrouck, Cassel, Wormhout, Hondschoote over Bergues naar Duinkerken. De Engelsen noemden die haven *Dunkirk*.

De groep geallieerde soldaten was dikker van Gravelines naar De Panne op de kust, met in hun centrum de haven van Duinkerken, *Dunkerque* in het Frans. Het tegenoffensief gelanceerd door het Frans Leger verloor haar impact op de Somme, en stopte ten slotte!
Op 25 mei vielen de Duitse divisies die gekomen waren uit de streek van Givet op de Maas het kanaal aan van La Bassée te Douai in de richting van Lille. Hoewel het Frans Leger die posities goed verdedigde, kon de Duitse vooruitgang niet worden gestopt. De BEF trok zich terug. ‘s Avonds bereikten de Duitse divisies Marck en de Pont d’Andres. Boulogne kon niet langer gehouden worden. Het Duits Opperbevel vroeg aan de Franse troepen zich over te geven.
Om 10h20 capituleerde het garnizoen van Boulogne. Calais viel op 26 mei. De Franse troepen trokken zich terug tot Lille, en trokken met zich mee de troepen die de lijn van Douai tot Valenciennes had verdedigd. De Duitse kolonnes bereikten Gravelines en Aire, het kanaal van de rivier Aa en zelfs de Leie. Het Frans offensief op de Somme was gestopt. De Fransen begonnen te werken aan hun nieuwe versterkte verdedigingslijn, genoemd de *Weygand Lijn*.

Op 27 mei, aan de Belgisch-Franse grens, vorderden de Duitse troepen verder naar Orchies. Ze geraakten de Schelde over ten westen van Valenciennes en reden Douai in. Dan bedreigden ze Lille. De BEF verliet La Bassée, Marville en Hazebrouck. De Britse troepen hoopten nog het Kanaal te kunnen verdedigen, maar de Duitse eenheden vielen reeds de omgevingen aan van Wormhout en Ledringem. Cassel stond in brand na een hevig bombardement door de Duitse artillerie.

Lille gaf zich over op 28 mei, hoewel haar citadel, ten noordwesten van de stad, nog 3 dagen hield. Na zeer gewelddadige gevechten vielen ook de steden van Armentières, Ledringem en Wormhout. Het resultaat daarvan was, dat Duinkerken binnen de reikwijdte van de Duitse artillerie kwamen te liggen!

Op die dag van 28 mei capituleerde België. De Britse en Franse Legers begonnen dan terug te vallen naar de haven van Duinkerken. Te Duinkerken namen 860 schepen, waarvan 700 Brits waren, bijna 340.000 soldaten naar Engeland. Onder hen bevonden zich 200.000 Britse soldaten, de rest waren meestal Fransen.

Ondertussen beschermde de BEF de aan boord gang van haar troepen te Duinkerken. Allerhande soorten van schepen, grotere en kleine schepen werden opgeroepen aan de Engelse kust om de moedige doch falende Britse soldaten van het strand te halen. Zware gevechten hadden nog plaats te Oost-Capelle en West-Capelle.

Op 30 mei sneed het Duits offensief de Franse troepen in twee delen! Eén contingent bleef Duinkerken verdedigen. Een nader contingent poogde de haven van Bergues te houden. Overal elders domineerden de Duitse soldaten. De Geallieerden verdedigden hen slechts in een dunne zone langs de stranden. Nieuwpoort werd reeds bedreigd door een Duits offensief vanuit de richting van Hondschoote. Op 21 mei kwamen Duinkerken, Bergues en de Panne onder zwaar artillerievuur te liggen, en onder hevige aanvallen van de Duitse *Luftwaffe*. Het vertrek van de Geallieerde troepen uit Frankrijk eindigde in de nacht van 31 mei naar 1 juni. De Duitse eenheden konden zich dan volledig concentreren op Duinkerken. De Britten gingen aan boord van schepen zo snel ze konden, om naar Engeland te varen. De ganse BEF vluchtte vanuit Duinkerken. Ze moesten hun wapens en provisies achterlaten.

Van 2 juni af, begonnen de Duitse troepen de *Maginot Lijn* aan te vallen in het oosten, langs beide zijden van de kleine stad van Forbach. Op 5 juni om ongeveer 4h30, hadden de Duitse strijdkrachten van Generaal von Bock een nieuw offensief georganiseerd, waarin ze 3 Legergroepen gebruikten in een massieve aanval op de frontlijn die van Abbeville naar het zuiden langs Laon en Péronne vloeide. Die troepen bewogen zich zuidwaarts, kwamen over de Somme bijna zonder strijd, en braken dan wel hun élan op de Weygand defensieve lijn. Op 7 juni braken de eerste Franse verdedigingen van dit front aan de westerse zijde. Harde gevechten volgden aan Bresles en aan de Béthune rivieren. Die beweging poogde zelfs de Franse troepen te isoleren die dan nog de dunne kuststrook hielden tussen de Seine en de Somme. Ten zuiden van Laon drongen de Duitse troepen over het kanaal.

Op 8 juni namen de Duitsers Béthune in en de Duitse eenheden konden over de Aisne rivier geraken naar Soissons. Op 9 juni bereikte de vijand Rouen. De Duitse vooruitgang bleef verder duren ten zuiden van Soissons.
Op hetzelfde ogenblik viel de Duitse legergroep van Generaal von Rundstedt in de Champagne aan, ten westen van de Maas. Op 10 juni, stonden de Duitse troepen aan de Lagere Seine en aan de Oise, ten westen van Parijs. Ze hadden enige problemen met een krachtige anti-tank lijn daar.

De Franse troepen hielden hun posities aan de Aisne en op de Marne rivieren. De Duitse soldaten, zoals bijna overal, reden rond de obstakels en pasten dan hun tactiek van overweldiging en omsingeling toe, mogelijk gemaakt door hun grotere mobiliteit. Het Frans Leger bevond zich in een kritische situatie! Italië wou ook een deel van het Frans grondgebied en vond de tijd opportuun om de oorlog te verklaren aan Frankrijk. Het Frans Hoger Bevel had echter een goed Leger in de Alpen gehouden, en dit vocht met veel succes tegen de Italianen.

Op 11 juni bedreigden de Duitsers Le Havre en ze hadden Rouen bezet. Hun troepen reden over de Oise rivier te Senlis en te Compiègne. Duitse cavalerie bereikte het monument van de Wapenstilstand van 1928 in het Woud van Compiègne, in de open plaats van Rethondes. Verder naar het oosten stonden de Duitse soldaten al aan de Marne en ze bezetten Reims. Op

12 juni namen ze Châlons-sur-Marne in. Harde strijd gebeurde nog nabij de Meuse om de Duitse vooruitgang te stuiten. Maar de Franse steden vielen in snelle orde aan de Duitse soldaten. Le Havre en Montmédy vielen op 13 juni, ook Ecouen, zodat de Duitse Legers aankwamen aan de buitenste forten van de verdedigingen van Parijs. Op 14 juni rond 09h00 reden Duitse troepen Parijs in, dat nu verklaard was tot een open stad. Duitse tanks rolden binnen langs de *Porte Saint-Denis*.

Op 14 juni, in het oosten, begon de frontale aanval op de Franse *Maginot Lijn* door de Legergroep van Generaal von Leeb, nabij Saarbrücken. Verdun viel op 15 juni. De Duitsers braken door de *Maginot Lijn* over een lengte van 25 kilometer tussen Saint Avold en Saaralbe. De Duitse troepen staken de Rijn over ten oosten van Colmar en ten westen van Freiburg-im-Breisgau.

Na de 15de juni verminderde de strijd in Frankrijk. De oorlog werd nu beperkt tot de achtervolging van de Franse eenheden door de Duitse eenheden, door de Duitse bepantserde tank- en gemotoriseerde troepen, geholpen door de Duitse luchtmacht. De Franse strijdkrachten waren op de vlucht. De Fransen trokken zich trouwens al maar sneller terug. Orléans werd ingenomen op 16 juni. De Duitse divisies bereikten de Franse-Zwitserse grens op 17 juni. De Duitsers namen Besançon in en ze bezetten de stad. De communicaties van de Franse legereenheden in de Champagne, de Vosges en Alsace-Lorraine met de rest van Frankrijk waren afgesneden.

Tegen die tijd was de Franse Regering te Bordeaux. Maarschalk Pétain en Generaal Weygand drongen erop aan bij de Regering om een wapenstilstand aan te vragen met het Duits Leger, maar President Regnaud wou nog steeds de oorlog verder voeren aan de zijde van de Britten.

Op 16 juni namen de Duitsers de zo beroemde hoogtes van Saint-Mihiel in en ze reden gewoon verder. Het Leger van von Leeb duwde doorheen de Maginot Lijn en bereikte Metz. Op de 17de, na de inname van Dijon, reden de Duitse troepen de Jura Streek in. Ze staken de Yonne over te Auxerre. Een kolonne bedreigde de hogere Loire streek. De Duitsers namen de stad van Le Creusot in, het centrum van de Franse zware staalindustrie. Toen Metz zich overgaf, deden Belfort en Colmar hetzelfde. Toul en Epinal werden belegerd.

Op 18 juni, om 00h07 nam Maarschalk Pétain het voorzitterschap van de Raad van Ministers over. Hij verkreeg de volmacht om te onderhandelen met de Duitse leiders om 13h30. Pétain kondigde zijn beslissing om onderhandelingen aan te vatten met de Duitse leiders om 13h30 aan. Hij vroeg de Duitsers een Wapenstilstand.
Winston Churchill was bereid om de uitkomst van de oorlog te bespreken met de Fransen, en hun nederlaag, toen hij hoorde dat de val van de Regering Reynaud een feit was geworden. Churchill had een document opgesteld, een project dat de Britse ambassadeur al overhandigd had aan de Franse Regering, dat bevestigde dat Frankrijk en Groot Brittannië in deze oorlog geen gescheiden naties waren, doch slechts één onscheidbare natie. Het project stelde voor één gemeenschappelijk oorlogscabinet te vormen, belast met het opperbevel over de operaties. Maar Churchill hoorde van de val van het Cabinet Reynaud, en bleef in London.

Velen van de Franse militairen wisten niet hoe snel en hoe ver de Duitse bepantserde divisies zich konden bewegen in de strijd. De meeste Franse vliegtuigen waren verouderd om als tactische steun voor de grondtroepen te kunnen dienen, terwijl het gebruik van de luchtmacht door de Duitse Legers juist de basis was geweest van hun snelle vooruitgang! Het voordeel in de oorlog was veranderd van de verdediging naar de aanval! Weinig militaire observatoren hadden dit feit tot haar logische conclusie gevolgd!

De plotse overgave van een half miljoen soldaten verraste de geslagen Franse Legers, en op 22 juni 1940 eindigde de Slag voor Frankrijk!

Jonge Franse generaals waren Charles de Gaulle, Henri Giraud, Philippe François Leclerc, René-Henry Obry en Jean de Lattre de Tassigny. De oudere Franse generaals die in bevel waren, waren defaitisten. Maurice Gamelin was 67, Alphonse Joseph Georges 64, Maxime Weygand was 73. Maarschalk Philippe Pétain was 84 en had collaborationistische ideeën in de situatie.

Maarschalk Pétain zette een Franse Regering op in de stad Vichy. Die heerste over een deel, de helft ongeveer, van Zuidoost Frankrijk.
De Gaulle promoveerde tot de rang van generaal tijdens de invasie van België. Hij werd snel benoemd tot Ondersecretaris voor Defensie in de Franse Regering. In de zomer van 1940, met Britse hulp, werd hij de leider van de geëxileerde Vrije Fransen, een kleine strijdmacht van 2.000 soldaten en 140 officiers.
In het begin bleven de Franse troepen in de kolonies trouw aan het Vichy Regime. In september van 1940, hadden de troepen die trouw bleven aan het regime van Vichy zelfs een landing van de Vrije Franse krachten te Dakar verijdeld. Rond het einde van 1942 waren de Vrije Franse Strijdkrachten slechts met 50.000 mannen, terwijl meer dan 230.000 trouw bleven aan Vichy. De Gaulle werd echter erkend als het hoofd van een Regering in ballingschap, werkend in London, steeds nog tegen de Duitsers agerend vanuit London.

Hitler had de Duitse vooruitgang gestopt vóór Duinkerken. Göring pochte ermee dat zijn vliegtuigen de Geallieerde troepen konden vernietigen, maar von Rundstedt raadde Hitler aan de vermoeide Duitse soldaten een respijt te verlenen vóór ze naar Parijs zouden optrekken. Noch Fedor von Bock, noch Walter von Brauchitsch konden Hitlers mening om even halt te houden veranderen. Deze halte liet de meeste Britse en Franse troepen toe uit Duinkerken te ontsnappen. Dit was een tactische fout van Hitler geweest.

Twee dagen later, bleven slechts 40.000 Franse troepen over in Duinkerken. Deze omsingelden de haven. De Duitsers namen hen uiteindelijk gevangen. Daarna draaiden de Duitse Legers zich zuidwaarts met 50 infanterie divisies en 10, nu ietwat verminderde bepantserde divisies. Ze hadden nog vóór zich 40 Franse infanterie divisies en 3 Franse bepantserde divisies. Dit was helemaal niet voldoende om de Duitsers te stoppen! Tegen 6 juni, staken de Duitse strijdkrachten de Somme over en 3 dagen later reden ze Rouen in.

Op 12 juni reeds had Generaal Weygand de profetie geuit dat verdere weerstand nutteloos was. Het was tijd om de Wapenstilstand aan te vragen en een eervolle vrede met Duitsland af te

sluiten. Maarschalk Pétain, reeds oud, werd bijgeroepen, en hij was akkoord. Op 16 juni kwam de Franse Regering weer bijeen te Bordeaux. Reynaud gaf zijn ontslag als Eerste Minister.
De verliezen in totaal van de Geallieerden waren 120.000 Franse soldaten gedood of vermist, 10.500 Nederlanders en Belgen, en 5.000 Britse soldaten. Ongeveer 1,5 miljoen Franse soldaten gaven zich over! Op 14 juni al, reden Duitse troepen Parijs binnen.

De vijandelijke Legers bleven nog meer steden innemen en bezetten: Cherbourg, Rennes en Le Mans vielen. De Duitse kolonnes staken over de Loire stroom en bereikten de Cher. In het oosten, reed een Duitse kolonne voorbij Châlons-sur-Saône en trok verder naar Lyon. De Duitsers namen de steden Toul, Nancy en Lunéville in. De Franse terugtocht ging ongeveer overal verder. Brest gaf zich over. De Duitse tanks rolden over de Loire en doorheen de steden, zuidwaarts, zonder te stoppen. Slechts te Saumur werden de Duitsers even teruggestoten door de weerstand van studenten van de welgekende Cavalerie School aldaar. Bourges gaf zich over. Nabij Gien-sur-Loire vielen 700 Franse tanks in de handen van de Duitsers.
De terugtocht van de Franse troepen werd een wanordelijke vlucht! De Duitse troepen namen Strasbourg in, Toul, Lunéville en Epinal zonder werkelijke weerstand. De Franse soldaten leken niet meer te willen strijden voor wat ze al meenden een verloren zaak te zijn. Lyon viel op 21 juni.

Enige weerstand van de Franse soldaten en verdere vooruitgang van Duitse troepen gebeurde nog in de Vosges, tussen Saint Dié en Gérardmer, en ook aan de twee zijden van Thionville, in de omgeving van Hagenau, waar enkele forten stonden. Maar de Duitse *Luftwaffe* bombardeerde en schoot die tot stilte. Schermutselingen gebeurden ook vóór de Alpen. Op 22 juni hadden nog schermutselingen plaats op de Berg van de Kleine Saint-Bernard, op de Mont Cénis, en op de Genèvre, tot aan de steden van Menton aan de kust van de Middellandse Zee. De wapenstilstand met Duitsland zou slechts beginnen na de ondertekening van een gelijkaardige akte met Italië. De Franse Regering zond zulke vraag naar Italië.

Op 23 juni nog viel La Rochelle aan de Duitse troepen. De vijandelijke tanks kwamen nu zo snel vooruit als ze konden naar Royan. In de zuidelijke Alpen vorderden ook de Italiaanse troepen, hoewel langzaam.

Maarschalk Pétain verfoeide de democratische instellingen van de Franse Derde Republiek. Hij weigerde in te zien waarom de Franse soldaten zouden moeten strijden om tot de dood die Republiek te redden. Frankrijk lag in chaos. Ganse steden waren leeggelopen! Lille had van 200.000 inwoners nog maar 20.000 over! Chartres viel van 23.000 inwoners naar 8.000. Bordeaux daarentegen, was verdubbeld in bevolking in enkele weken. Pau, een stad van gewoonlijk 30.000 bewoners, hield nu 150.000 op elkaar gedrongen mensen in de stad. Het Frans politiek systeem viel in duigen onder de druk van de oorlog.

De Duitsers haalden de privé wagons van Maarschalk Foch, gebruikt in de Eerste Wereldoorlog, uit hun museum en rolden het naar het Woud van Compiègne. Hess, Göring en von Ribbentrop waren aanwezig. Hitler kwam aan en nam plaats in de zetel die gebruikt werd door de overwinnende Foch in 1918. De wapenstilstand tussen Frankrijk en Duitsland werd daar ondertekend. Op 24 juni 1940 eindigde alle strijd in Frankrijk.

De nederlaag van Frankrijk kan slechts begrepen worden door het plots volledig verlies van moreel bij de Franse leiders. In één ogenblik hadden de Duitsers een nieuw probleem: de strijdkrachten die nodig waren voor een bezetting van een territorium groter dan hun eigen land.
Frankrijk was gevallen in minder dan 50 dagen, en leed in die korte tijd 350.000 doden, vermisten en gewonden. Slechts 50.000 Duitse soldaten werden gedood, of stierven later aan hun verwondingen, of waren vermist. Slechts! De Duitsers hadden 100.000 gewonde soldaten. Tussen september 1939 en juni 1940, had de Duitse *Luftwaffe* ongeveer 2.000 jagers, bommenwerpers en honderden transportvliegtuigen voor belangrijke transporten verloren. Duitsland moest nadien 100.000 soldaten in de door hen bezette gebieden houden om de weerstand tot een minimum te beperken.

De *Wehrmacht* keerde zich daarna naar Groot Brittannië, maar het kon dit land noch binnenvallen noch het in onderwerping brengen met bombardementen. Juni 1940 was echter niet het einde van Frankrijk! Naar het einde van 1945 toe, zouden er Franse soldaten in het bezet Duitsland op wacht staan, en geen Duitsers nog in Frankrijk!

De Russische invasie door Duitsland was zeer verschillend van deze van Frankrijk. De grote oppervlakte van de Sovjet Unie liet gemakkelijker een strategische terugtocht toe dan in Frankrijk. Tevens legde het moordend autoritair regime van de Sovjets een doodstraf op voor overgave. Zonder het einde aan het geallieerde maritieme embargo, opgelegd door Groot Brittannië aan Duitsland, dachten de meesten het onwaarschijnlijk dat Hitler nog een nieuwe oorlog zou starten met de Sovjet Unie, dat ook al 2/3de van de Duitse olie leverde.

Op 24 juni te 19h11, werd de wapenstilstand ondertekend door ook Frankrijk en Italië. Dit gebeurde in Rome. De ambassadeur van Groot Brittannië kreeg de tekst van Minister Baudouin. Groot Brittannië confirmeerde de stilstand ondanks de aktes van de Franse Regering te Bordeaux. Groot Brittannië zou steeds de zaak van het Frans volk ter harte nemen.

De wapenstilstand zou effectief worden van de Elzas tot de Middellandse Zee op 25 juni te 01h35 in de morgen. Tot op dat ogenblik hadden de Duitse troepen nog Royan ingenomen, Angoulème, Saint-Etienne en Aix-les-Bains. Op 26 juni bezetten de Duitse troepen Bordeaux en daarna de Franse kuststeden tot aan de Spaanse grens. Alles leek verloren op het continent voor de Geallieerden. De triomf van Duitsland was volledig!

De Minister van Buitenlandse Zaken van Frankrijk was toen Paul Baudouin. Hij moest zich informeren aangaande de voorwaarden van het *Reich* in de wapenstilstand die aan Frankrijk toegestaan was. De Spaanse ambassadeur in Frankrijk, Le Querida, een vriend van Maarschalk Pétain, was een voorstander van de wapenstilstand. Baudouin vroeg aan Le Querida om te dienen als tussenpersoon tussen Frankrijk en de Kanselier Hitler.

Op 17 juni trokken de Spaanse troepen de tot dan toe internationale zone van Tangiers in, die Spanje wou annexeren.

Groot Brittannië had van de Franse Regering de belofte gekregen dat de Franse vloot niet zou overgedragen worden aan de Duitsers, maar die belofte was gegeven vóór de onderhandelingen over de wapenstilstand door het Frankrijk van Pétain en Duitsland.

Generaal de Gaulle verliet Frankrijk vanuit Bordeaux rond 16 juni. Op 18 juni kon hij een eerste bericht geven op de BBC radio. De Gaulle verklaarde dat wat er ook verder zou gebeuren, de vlam van de Franse weerstand nog niet gedoofd was. Hij drukte zijn vertrouwen uit en zijn geloof in de toekomst voor de onafhankelijkheid van Frankrijk. Frankrijk was ook niet alleen in haar verder durende strijd. Frankrijk zou, aan de zijde van Groot Brittannië, zich verder blijven verzetten tegen Duitsland. De oorlog was niet beëindigd met de Slag voor Frankrijk. Een nieuwe wereld zou geboren worden.
Op 27 juni 1940 erkende de Regering van Groot Brittannië Generaal de Gaulle als het hoofd van de gewapende strijdkrachten van het Vrij Frankrijk. De Regering van Groot Brittannië en de Gaulle ondertekenden een pact in London, om de Franse generaal te erkennen als het hoofd van de Vrije Franse gewapende strijdkrachten. De overeenkomst bevatte artikels voor de organisatie, het gebruik en de dienstvoorwaarden van een macht van Franse vrijwilligers. Het was een strikte, enkel militaire conventie. De Gaulle bleef het Brits vertrouwen houden, zelfs na op 3 juli 1940 de Britten de Franse vloot te Mers-el-Kebir in Algerije deden zinken, en dat op bevelen van Churchill, met het verlies van 1.297 Franse mariniers. De bedoeling was dat die vloot niet in de handen van de Duitsers zou vallen om met hen samen de strijd tegen Groot Brittannië te voeren.

Op 28 juni 1940 vloog Hitler naar Parijs met zijn architect Albert Speer en de beeldhouwer Arno Breker, voor een persoonlijke toeristische uitstap. Ze bezochten de *Opéra Garnier*, de Eiffel Toren, *Les Invalides*, en Montmartre. Op 6 juli hield Hitler zijn overwinningsparade in Parijs. Hiermee bereikte Hitler het hoogtepunt van zijn populariteit in Berlijn tussen 1933 en 1945. Iedereen in de wereld bleef verbaasd bij de snelheid van de Duitse overwinning. Maar de oorlog was niet ten einde met de inname van Parijs!

De Vincius Familie van Julian Vincius leefde rustig in de hoofdstad van Luxemburg. Julian hoorde van de ontwikkelingen van de oorlog in de nieuwsbladen, waarvan hij nog steeds een naarstige, geïnteresseerde lezer bleef. Hij hoorde ook stukjes informatie over de situatie in Berlijn van zijn vriend, Ernst Vincius. Ernst leverde hem eerste hand informatie van hoe de Nazi Partijleiders in een roes leefden na de overwinningen gewonnen op de slagvelden. De nieuwe Duitsers van het *Dritte Reich* meenden dat niets nog hun ijver kon doen stoppen. Niemand op de ganse wereld kon weerstaan aan hun moed en kennis van strijden. Welk beter bewijs kon geleverd worden van hun nieuw beleid betreffende de opvoeding van het volk, van hun bewapeningsproductie, van hun intelligentie en van de leiderschap kwaliteiten van hun *Führer*, Adolph Hitler, dan de snelheid waarmee het Duits Leger doorheen de West Europese Legers had gesneden, de Legers van reeds zoveel landen, inclusief Frankrijk? Er leken geen grenzen te bestaan aan de militaire macht van Duitsland en aan de kennis van de Duitse militairen over hoe oorlog te voeren! Duitsland kon niet alleen West Europa aan zich onderwerpen, maar ook alle volkeren van de ganse wereld! Het *Dritte Reich* en haar Führer zou een nieuwe wereld creëren onder het leiderschap van de Führer!

De Vincius Familie en Luxemburg in de Oorlog

Vóór de oorlog, was het Groothertogdom Luxemburg in economisch partnerschap met België gebleven. In 1935 moest de Belgische Regering haar munteenheid, de Belgische Frank, devalueren. De Luxemburgse Regering, die ook de Frank gebruikte, viel toen. De volgende Eerste Minister, Pierre Dupong, de leider van de Regering, scheidde dan de Luxemburgse Frank van de Belgische munt. Dupong zou Eerste Minister blijven tot 1953.
Luxemburg had steeds haar neutraliteit verdedigd. Het bleef strikt aan dat standpunt houden. Bijvoorbeeld, hoewel Luxemburg toegelaten werd tot de Verenigde Naties in december 1929, ratificeerde haar Parlement niet het lidmaatschapsverdrag, beschouwend dat de tekst in strijd was met haar Grondwet. Luxemburg ondertekende ook niet in 1925 het Bewapening Vermindering Verdrag, en ook niet de Overeenkomsten van Locarno. In december van 1930, ondertekenden zowel België als Luxemburg echter de Conventie van Oslo, en bewogen ze zich zo naar een politieke unie om te werken voor de vrede.

Op 10 mei 1940 zwiepten de Duitse Legers zich door Luxemburg. De Duitse troepen reden over de grenzen rond 4h30 in de morgen. De 1ste en 2de en 10de Tank Divisies van Generaal Ewald von Kleist begonnen de invasie van het land. Ze ondervonden geen weerstand die waard was om te vermelden, op enkele vernielde bruggen na en enige ondermijnde weiden. Het *Luxemburgs Vrijwilligers Korps* bleef in hun barakken. Ze wisten alle weerstand nutteloos. Enige weerstand werd wel geleverd door de Politiemacht, maar dat alles was tot weinig nut en reeds vóór de middag bereikten de Duitse troepen de hoofdstad. Verliezen werden geleden, maar weinig.

De Luxemburgse familie van de Groothertogin was reeds gevlucht. Ze waren gevlucht naar Frankrijk, samen met Pierre Dupong, Joseph Bech, Pierre Krier en Victor Bodson, hun regering. De vijfde Minister, Nicolas Marque, kon niet tijdig vluchten, zodat de Duitsers hem vatten naar het oosten deporteerden. De andere ministers en de Groot Hertogelijke familie konden Bordeaux bereiken. Daar kregen ze visas voor Portugal van de ambassadeur Aristides de Sousa Mendes. Met die papieren, konden ze zich naar Portugal begeven en vandaar naar Noord Amerika reizen.

Op 19 juni waren ze aangekomen in Spanje, rond 24 juni in Portugal. De ministers en de groothertogelijke familie begaven zich naar Londen om daar een regering in ballingschap te vormen. Veel Luxemburgers beschouwden dit eigenlijk als een desertie en als een opgave van hun plichten, maar de ministers wilden de samenwerking met de vijand absoluut vermijden. Ze vormden een *Administratieve Commissie voor Luxemburg* met Albert Wehrer als de Algemene Secretaris van de Regering. De benoemde ministers en de Groothertogin Charlotte spraken op de BBC radio om hoop te geven aan het Luxemburgs volk.

In Montreal, Canada, samen met de Groothertogelijke Familie, bleven Victor Bodson en Pierre Dupong, maar Joseph Bech en Pierre Krier bleven in Londen, om zich daar te voegen bij de Belgische en Nederlandse politici. Samen zouden ze in september 1944 de *Conventie van de Benelux* ondertekenen, genoemd naar de 3 landen.

Luxemburg bleef onder Duitse militaire bezetting gedurende de oorlog. Initieel had Hitler Luxemburg in de Gau Koblenz-Trier ondergebracht, waarvan de *Gauleiter* Gustav Simon was. Vanaf het begin van augustus 1940, werd die *Gauleiter* Gustav Simon aangeduid door de Nazis als het hoofd van de Burgerlijke Administratie van Luxemburg. In 1941, annexeerde het Derde Rijk Luxemburg als een deel van de *Gau Moselland*. Ongeveer 13.000 Luxemburgers, tegen dan al Duitse burgers, werden opgeroepen voor militaire dienst in het *Reich*, en meer dan 2.800 Luxemburgers vielen in de oorlog.

Gustav Simon probeerde Luxemburg te nazificeren en gaf daartoe meerdere ordonnantiën uit. Hij leidde de Nazi Penale Code in, uitzonderingstribunalen, en ook anti-Joodse wetten. Natuurlijk werden de arbeiderssyndicaten opgedoekt en geabsorbeerd in het *Arbeitsfront* van Robert Ley. Reeds in augustus van 1940 werden de Luxemburgse Franc en de Belgische Frank vervangen door de *Reichsmark*. De UEBL, de *Union Économique Belgo-Luxembourgeoise*, werd opgeheven en de banken kregen Duitse commissarissen als leiders. De verduitsing van Luxemburg die volgde bleek uiteindelijk geen succes te worden. In de lente van 1941 werd de *Reichsarbeiterdienst* ingevoerd, die werk voorstelde in Duitsland, en op 30 augustus 1942 de verplichte militaire dienst in het Duits Leger. De annexatie van Luxemburg was dan totaal, hoewel niet in de geesten van de Luxemburgers!

Einde 1940 zag de eerste daden van de Luxemburgse geheime weerstand. Stakingen ook gebeurden. Een grote, algemene staking in 1942 werd onderdrukt in bloed. Die staking was zeer moedig, en één van de zeldzame massastakingen tegen de Duitsers in de oorlog. De Duitsers executeerden 21 stakers en deporteerden honderden anderen naar de Nazi concentratiekampen. In totaal werden 1.100 Luxemburgse families naar Silezië en Polen gedeporteerd voor heropvoeding in de concentratiekampen geleid door de SS. Ongeveer 2% van de Luxemburgse bevolking stierf in die sinistere periode, vergeleken met slechts 1% in België.

Tussen december 1944 en februari 1945, zeer laat in de oorlog, maakte de Duitse Bevelvoering voor het westen, *OB-West*, van Luxemburg nog steeds een doelwit van V3 belegeringskanonnen, in origine bedoeld om Londen mee te beschieten. De V3 obussen waren niet zeer nauwkeurig. Toch waren ze de oorzaak van 10 doden en 35 gewonden in Luxemburg. De V3, genoemd in Duitsland de *Vergeltungswaffe 3*, of Vergeldingswapen 3, was een kanon met een zeer lange loop die werkte met een principe van veelvoudige lading, waarbij secondaire ladingen werden afgevuurd net achter de al bewegende obus om meer snelheid te verlenen aan het projectiel. Dergelijke kanonnen konden 40 kilometer ver schieten.

De Amerikaanse troepen zouden Luxemburg inrijden op 9 september 1944 en de groothertogin keerde weer naar haar land op 14 april 1945. Haar echtgenoot, Prins Felix, en haar zoon Jean, waren reeds teruggekeerd in september 1944. Diezelfde maand keerde ook de regering terug uit het ballingschap. De Groothertogin Charlotte van Luxemburg, Hertogin van Nassau, Prinses van Bourbon-Parma, stierf op 9 juli 1985. Haar regering had geduurd van 1919 tot 1964. Ze deed troonsafstand op 12 november 1964 ten voordele van haar zoon Jean, die getrouwd was met Prinses Joséphine-Charlotte, Prinses van België en dochter van Koning Leopold III van België.

Luxemburg kreeg haar officiële universiteit slechts in 2003, haar Centrale Bank in 1938. De drie officiële talen waren het *Lëtzeburgisch* of *het Letzeburgisch*, de gesproken inheemse taal, Duits als de geschreven taal en Frans als de taal voor officiële brieven en van de wet. De leden van de Vincius familie in Luxemburg kenden Duits en Frans. Ze leerden redelijk snel Letzeburgisch te spreken. Doorheen de oorlog bleven ze relatief onopgemerkt leven in Luxemburg stad en Julian Vincius kon zijn beroep als dokter verder blijven uitvoeren. De Vincius hielden een laag profiel aan.

Anton Vincius in Frankrijk

Anton Vincius, de zoon van Julian en Charlotte Vincius studeerde al aan de universiteit van Gembloux in België toen de oorlog uitbrak tussen de West-Europese landen in alle plots geweld. Sinds september 1939 was Anton de lessen aan het volgen in de Landbouwkundige Universiteit van Gembloux.
Gembloux was een kleine Belgische stad, zeer provinciaal van natuur, gesitueerd niet ver van de tienmaal grotere Waalse stad Namur. Gembloux lag op ongeveer 50 kilometer ten zuidoosten van Brussel en Namur slechts op ongeveer 15 kilometer ten oosten van Gembloux. Brussel, de Belgische hoofdstad, Gembloux en Namur, de hoofdstad van Wallonië, lagen op één van de belangrijkste spoorwegverbindingen van België, de lijn tussen Brussel en de stad Luxemburg, met verder Strasbourg in Frankrijk en de Zwitserse steden, te beginnen met Basel. De Belgische steden waren verbonden met een intern regionaal wegennet en de weg Brussel-Gembloux-Namur was de Nationale Weg 4, gewoonlijk genoemde de N4. De spoorwegen en de N4 leidden verder van Namur naar Luxemburg. Alle later geheten Intercity treinen die in Brussel begonnen en zuidoostwaarts reden, of die zelfs startten aan de Belgische kust te Oostende en eindigden in Luxemburg, reden of leidden voorbij Gembloux en Namur. Anton kon zich geen betere of snellere, rechtstreekse en snelle verbindingen indenken, tussen de stad waarin hij studeerde en de stad waar zijn ouders, broeders en zusters woonden. De reis naar Luxemburg nam hem wel twee uur, maar die treintocht liet hem ook toe enige uren in een goed verwarmde, snelle wagon te reizen in de winter. Gewoonlijk las hij gans de reis!

Anton volgde zijn lessen aan de universiteit in de Franse taal. Hij begreep die taal voldoende goed, maar hij moest nog heel wat technische termen leren in het Frans. Zijn moeder, Charlotte, had met hem Frans gesproken, ook met haar andere kinderen, zodat de Vincius zonen en dochters geen probleem hadden met die taal. Anton kon ook rekenen op heel wat begrip vanwege zijn belangrijkste professoren. Wanneer hij de naam niet kende van een bloem of van een plant in het Frans, mocht hij de Duitse naam geven. Zijn professoren gaven hem dan de Franse naam, zonder meer. Ze aanvaardden wat hij uitlegde over de etymologie van de namen om tot een vertaling in het Frans te komen. Anton studeerde goed, kwam snel vooruit, en maakte vrienden onder zijn professoren en medestudenten.

De gebouwen waarin hij studeerde waren die van de welbekende abdij in de geschiedenis van België, een abdij die bestaan had sinds de twaalfde eeuw, één van de oudste abdijen van Wallonië, de abdij van Gembloux. Tijdens de Franse Revolutie, werden al de Katholieke abdijen in België geconfisqueerd door de Franse Staat. De abdij van Gembloux had geen monniken meer, en haar gebouwen deden dienst daarna als een landbouwkundige universiteit.

In de verleden eeuwen was de abdij wel veel veranderd en geïnnoveerd. Ze zag er niet meer uit als een middeleeuwse abdij!

De abdij van Gembloux was zeer rijk en welvarend geweest. Haar hoofdgebouw was nu groots, om de macht van de monniken van toen te tonen. Men kwam binnen langs een monumentale poort, een grote ommuurde binnenkoer in, in het midden waarvan een groot grasveld lag. Het grasveld en de abdij lagen in het midden van de stad. De stad was gebouwd rond de abdij!
Men moest dus een majestueuze stenen, en gewelfde poort door, voorbij het grasveld, wat steeds een aangename wandeling was in de morgen, om het hoofdgebouw te bereiken en de verschillende zalen van de abdij. Daar werden de lessen gegeven. In die zalen hadden vroeger ook belangrijke politieke vergaderingen plaats met de monniken, die gekend waren voor hun wijsheid.
Men ging de eigenlijke gebouwen in langs een front gebouwd in de beste Palladium stijl, met heel brede trappen, dan tussen hoge Griekse kolommen door, die wel respect moesten inboezemen in iedereen die de abdij wou bezoeken, en die boven hen een Grieks driehoekig front toonde. Gans rond het grasveld en de koer stonden drie meter hoge muren in bakstenen. De abdij had sinds steeds waardigheid toegevoegd aan de kleine stad.

De studenten waren een folklore begonnen om elk jaar een optocht, een processie te houden doorheen de stad. Ze volgden dan enkele straten, zongen nogal wat onbehoorlijke liedjes, allen gekleed in de witte schorten van labo onderzoekers, en gekroond met de petten en medailles van de studentengroeperingen van Gembloux. Paarden trokken enige praalwagens, waarop de studenten dansten en zongen en schreeuwden, met bierpinten in de handen. Praktisch al de studenten waren jongens, zodat geen Gembloux meisje dat zich in de straten bevond, gans toevallig natuurlijk, zeer veilig was. Natuurlijk hielden de meisjes ervan opgehouden te worden en even sluiks gekust te worden, en de meisjes wilden tonen hoe mooi ze waren. De studenten bleven echter over het algemeen beleefd en grepen niet naar verboden plaatsen. Na jaren studies, trouwden heel wat net gepromoveerde ingenieurs met die meisjes van Gembloux, vóór of na ze naar huis terugkeerden. Sommigen van de meisjes hielden dan al trouwens kindjes in de armen!

Heel wat van de Gembloux studenten waren rijk. Sommigen kwamen aan in auto's. Anderen kwamen met auto's en chauffeurs, met butlers en kookchefs. Dit konden Russische of Poolse edellieden zijn. De meeste studenten namen hun intrek bij de bewoners van de stad. Slechts de zeer rijke studenten kochten een huis in het centrum van de stad, wanneer dat mogelijk was.

Anton Vincius was niet alleen gekomen naar Gembloux. Hij was met zijn twee ouders per trein aangekomen en had met hen gewandeld van het spoorwegstation naar de universiteitsgebouwen. Vóór de ingangspoort van de abdij lag een plein waarop het monument stond van de monnik van de abdij die het meest had toegedragen tot de reputatie van de oude abdij, een monnik genaamd *Saint Guibert* in de Franse taal. Het plein was ook naar hem genoemd. Een beetje verder, in een hoek van dat pleintje, vonden de Vincius een kruidenierswinkel waarin eigenlijk alles verkocht werd wat men kon nodig hebben in een huishouden, en dat dus zeer gekend was in de stad. In de winkel kon men kamers voor studenten huren. Hier huurden Anton en zijn ouders een kamer op de tweede verdieping. De badkamer en het toilet lagen op dezelfde verdieping. Anton had niet veel meer nodig. Hij kon zijn

maaltijden nemen in het huis van de familie, met vader en moeder, grootvader en grootmoeder, en twee dochters van ongeveer zijn leeftijd. De meisjes waren mooi, beleefd, waardig in hun wetenschap te behoren tot de betere burgers van de stad. Vooral de jongste, Marie-Ange Dumont, de mooiste van de twee, bleef alsmaar naar Anton kijken vanaf het eerste ogenblik dat hij door de deur kwam.

De ouders van Anton legden uit wie ze waren en wat ze waren. Anton was half Frans en half Duits, sprak vlot beide talen en hij was een intelligente jongen. Anton was deels Joods van afkomst en half Katholiek, maar hij behoorde tot het Protestants geloof. Niemand gaf veel aan een bepaalde religie in Gembloux. De burgers gaven wel voor geld en de studenten vormden een bron van inkomsten, dus van enige rijkdom. De stad Gembloux was gewend om studenten van verschillende origines en geloven te ontvangen. Niemand gaf daarom zeer veel voor een bepaald geloof. De meeste inwoners van Gembloux, Katholieken, gingen naar de mis op zondag, trouwden in de kerk en werden begraven in de Katholieke begraafplaatsen met katholieke ceremonies, maar dat was al. Er bevonden zich geen godsdienstige fanatiekers in de stad.

Anton Vincius en Marie-Ange Dumont konden snel goed met elkaar opschieten. Men kon hen samen opmerken wanneer ze wandelden in de stad. Sommige mensen trokken wel even de wenkbrauwen op en spraken de ouders van het meisje aan, hoewel zonder te suggereren dat iets ontoelaatbaars aan het gebeuren was. De ganse stad wist binnen enkele dagen wel dat Anton Duits was, niemand toonde echter enig teken van afkeuring of verwerping. Een meisje van Gembloux die een buitenlander trouwde, welke ook diens religie of huidskleur was, was hier de meest natuurlijke zaak ter wereld. Een schandaal kwam slechts wanneer na enkele jaren van huwelijksleven het meisje naar Gembloux weerkeerde, naar haar ouders, met een kind aan de hand en een ander kindje in de armen, en niet vergezeld van haar echtgenoot. Soms kwam de echtgenoot nog wel later aan en recupereerde zijn vrouw, maar zulk een feit was eerder zeldzaam. Gewoonlijk hertrouwde de vrouw wat later met een degelijke jongeman van Gembloux zelf, en de eerste echtgenoot was snel vergeten, ondanks de geboren kinderen.

Marie-Ange kon aan Anton vertellen waarom er een landbouwkundige universiteit was in haar kleine stad, en niet in de meer gekende grotere steden van het Waals land. Gembloux lag aan de rand van een streek die Haspengouw genoemd werd. Haspengouw besloeg in oppervlakte zowel een deel van Vlaanderen als van Wallonië. Het was extreem vruchtbaar land aan de westkant van de Maas stroom. Zeer grote boerderijen waren gebouwd geworden in die streek, rijke boerderijen, vele zo groot en zo goed verdedigd, in vierkant, met hoge muren, zoals kastelen. De Regering van Frankrijk en later van België had er een landbouwkundige universiteit willen plaatsen om een hogere opvoeding te geven een de zonen van de boeren, gericht naar de landbouw. Zelfs had de Belgische Regering er ook meerdere onderzoekscentra opgericht voor wetenschappelijk onderzoek in de landbouw, met het doel hogere opbrengsten te creëren van de landbouw in het algemeen in Haspengouw.
De professoren van de universiteit wisten zeer goed wat de boeren deden, hoe ze werkten, hoe ze zich specialiseerden in bosbeheer, in granen, in het houden van dieren, in het verbeteren van rassen vee, in welke landbouwkundige machines nuttig konden zijn en verbeterd worden, en zo verder. Ze bestudeerden insecten en hoe te vermijden dat die bleven groeien op planten. De universiteit had een ogenblikkelijk nut en was gericht naar zeer praktische resultaten. Het

instituut was ook fier op haar kennis van Afrikaanse planten en methodes, omdat België een koloniale mogendheid was met een enorm grote kolonie, toen nog genaamd Congo, later Zaïre.

Anton leerde snel heel wat mensen in de stad kennen. Hij studeerde en werkte met tientallen zo niet honderden vrienden, studenten zoals hij. Hij was gelukkig te Gembloux. De mensen waren er vriendelijk, en hij had een mooie, lieve vriendin, die hij al had besloten later te trouwen.
Vanaf 1939, natuurlijk, was het belangrijkste gespreksonderwerp in de stad het conflict van Oostenrijk en Duitsland met de andere westerse Europese landen. Het Duits Leger werd aanzien als een ernstige bedreiging. De oorlog werd verklaard, hoewel de mensen niet leden onder die verklaring in 1939 zelf. De oorlog leek beperkt tot de noordelijke landen, tot Noorwegen, Zweden en Denemarken. Kon men ondertussen niet tot een redelijke oplossing geraken?

Het leven in die herfst en winter ging gewoon verder, niets dat werkelijk direct bedreigend was gebeurde, en Anton werd met dezelfde ogen bekeken zoals voordien. Het leven ging verder. De Scandinavische landen lagen ver weg van België. Veel jonge mannen werden onder de wapens geroepen, maar niet één schot werd gelost, zeker niet op Belgisch grondgebied. Was België niet neutraal? Neutrale landen bleven uit de oorlog! Anton Vincius speculeerde ook niet veel over de oorlog. Die zou snel genoeg beginnen, meende hij. Hij bleef dus leren aan de universiteit, en volgde verder zijn cursussen. Ook de professoren speculeerden niet veel in de klassen over een eventuele oorlog. Ze leken al evenmin te weten wat verder zou gebeuren. Wel, wat kwam was verschrikkelijk! Op 12 mei staken de eerste Duitse troepen plots de grens met België over, en het leven veranderde drastisch in enkele uren.

Anton werd zeer bezorgd na het begin van de oorlog in West Europa. Als Duitse troepen de grenzen van België en Nederland hadden geschonden nabij Liège, dan verwachtte hij dat hetzelfde zou gebeuren met Luxemburg. Hoeveel tijd zou het nemen om de Duitse troepen door Luxemburg heen te doen rijden, van oost naar west, om het gans land te doorsteken, zelfs van noord naar zuid? Hoe snel geraakte een Leger door het gans land om de Franse gebieden aan te vallen? Niet meer dan enkele uren op uitstekende wegen! Anton berekende, en meende dat in maximum vier uur een volledige kolonne van goedgetrainde soldaten in half-track bepantserde voertuigen doorheen Luxemburg kon trekken, ook met enkele bepantserde divisies. De Duitse troepen konden slechts enkele uren meer nodig hebben om in Gembloux aan te komen! Luxemburg, met haar zeer klein Leger en enkele Politie bataljons, zouden niet veel weerstand kunnen bieden aan een Duitse bepantserde divisie! Hoe kon het zeer klein Luxemburg weerstaan aan een vastberaden Leger van duizenden soldaten, aan infanterie en honderden tanks?
Tevens kon Anton de volgende dag in de Belgische dagbladen die de Dumont Familie las ook vinden hoe de *Luftwaffe*, de Duitse vliegtuigeenheden, alle weerstand in minuten konden onderdrukken. De *Luftwaffe* was zeer actief boven Luxemburg en de Ardennen. Wat zou het lot van zijn familie worden, zijn vader een Jood, hoewel met een weliswaar Luxemburgs, doch vaderlandsloos paspoort? Was Luxemburg stad gebombardeerd? Anton zou geen nieuws kunnen ontvangen van zijn ouders gedurende weken daarna. De telefoonverbindingen met Luxemburg waren afgesneden.

Anton hoefde niet lang over al die vragen te piekeren. Vroeg in de dag na de invasie, toen hij zich voorbereidde om naar zijn cursussen aan de universiteit te begeven, lessen in de huishouding van bossen, hoorde hij de deuren van de winkel zich openen, veel eerder dan gewoonlijk. Anton ging naar beneden om te horen wat er aan het gebeuren was. Hij zag twee *gendarmes* in de keuken. Letterlijk waren dit de *gens d'armes*, gewapende politie, die met twee in de kamer stonden in volblauwe uniformen, geweren aan schouderriemen, en die een kop koffie dronken in de keuken. Zij en de Dumont familie praatten over de oorlog.

Toen Anton in de keuken kwam, stopte de conversatie direct.
In de stilte die volgde vroeg de eerste gendarme, een oudere, zware en grote man, aan Anton, 'zo, jongeman, bent u Anton Vincius, die uit Duitsland komt?'
Anton antwoordde, 'ja, officier, dat ben ik. Mijn papieren liggen boven in mijn kamer. Ik studeer aan de universiteit.'
'We zullen die papieren direct nodig hebben,' vervolgde de man.
Hij had geen woede of disrespect in zijn stem.
De gendarme zei verder, 'u moet met ons meekomen. We kregen bevelen om alle buitenlanders die geboren zijn in Duitsland gevangen te nemen. Alle Duitse burgers in België moeten verzameld worden in de gevangenissen van de steden. Van daar zult u naar speciale kampen gezonden worden. De oorlog is inderdaad begonnen, en u wordt beschouwd als een gevaar voor onze gemeenschap! We kregen het bevel u en anderen naar de politiegevangenis van Gembloux te brengen. Nu, dat gezegd zijnde, kunnen we dat doen op twee manieren, jongeman. Ofwel volgt u ons zonder heibel te maken, of u biedt ons weerstand. In het laatste geval moeten we onze macht gebruiken. Let op, wij willen die manier niet echt doen. Ik neem aan dat u ook geen schandaal wilt maken in een vredevolle stad.'
Marie-Ange kwam onmiddellijk tussen, vóór Anton kon antwoorden, 'is dat geen vergissing, heren? Anton is geen Duitser! Niet meer, toch. Hij was een Duitser, maar hij is vaderlandsloos nu! Hij ook is tegen de Duitse agressie, weet u! Hij woont in Luxemburg met zijn ouders, niet in Duitsland. U zult iemand arresteren die al gevlucht is voor de Duitsers! Hem nu arresteren lijkt me een vergissing te zijn! Hij is aan het vluchten voor de Duitsers, maar u houdt hem aan als Duitser. Is dat niet absurd?'

'Het spijt me erg, juffrouw, zei de grotere gendarme, haar nu onderbrekend. 'We weten dat allemaal wel! We kennen de jongeman. We hebben al gesproken met de deken van de universiteit. Maar we hebben onze bevelen! De deken zei ons ook al dat we een vergissing begingen, en dat kan heel goed het geval zijn, maar we hebben onze bevelen! Zijn naam staat op een lijst. Ik kan slechts herhalen dat we hem niet overleveren aan de Duitsers, maar aan de Belgische autoriteiten. De jongen zal wel de gelegenheid krijgen uit te leggen wie en wat hij is, en waarom hij zich op Belgisch grondgebied bevindt. Onze soldaten strijden al tegen de Duitse Legers. We weten niet hoe lang de Belgische soldaten de Duitsers kunnen tegenhouden. Ze hebben veel meer soldaten dan wij! U zou u al moeten voorbereiden op het Duits Leger door Gembloux te zien marcheren, binnen enkele dagen tot enkele weken. Uw vriend kan er beter van afkomen in Frankrijk. Hij zal tegen niemand moeten strijden, daar. Hij wordt slechts in bewaring en bewaking genomen. Treinen worden klaar gemaakt te Namur. We zullen hem geen kwaad doen, hoor! We hebben slechts bevelen gekregen om alle buitenlanders buiten België te sturen. Geloof ons, het is veel beter voor hem uit België weg te blijven thans, en vóór het Duits Leger uit.'

Marie-Ange drong niet verder aan; Ze liet het hoofd zakken in aanvaarding van het lot. Haar woorden zouden nutteloos blijven. En inderdaad, Anton was beter ver weg van de eigenlijke strijd!
‘Ik begrijp het,’ verzekerde ook Anton. ‘Ik zal geen nutteloze weerstand bieden. Mag ik enkele dingen eerst nog verzamelen, mijn papieren nemen, een mantel, en zo verder?’

De politieman aarzelde. Hij was een man van Gembloux, en alle mensen van Gembloux hadden sinds vele jaren geleerd buitenlanders te respecteren. Hij had geen weerstand verwacht, trouwens. Hij voelde wel enig medelijden voor de jongeman, die duidelijk geen strijder wou worden, maar slechts verder wou studeren. De jongen werd meegesleurd in de oorlog, net zoals zij binnenkort.
Hij antwoordde daarom, ‘natuurlijk. Neem warme kleding. Ik denk, ik hoorde geruchten, dat men je kan zenden naar ergens, diep in Frankrijk. Naar een soort van verzamelkamp. Ik weet niet wanneer, vandaag of morgen, maar snel, nu. Het zou slim zijn van je om kledingstukken te nemen die je comfortabel kunnen houden op een lange reis. Vergeet je scheermes niet, zeep, en zo verder. Neem pullovers, bijkomend ondergoed en zo verder. Je zult wel iets te eten krijgen bij ons, maar ik heb er geen benul van wat er nadien zal gebeuren. Neem wat droge koekjes, beschuit misschien, een metalen fles gevuld met water, nieuwe klederen, een paar broeken. Je mag slechts één bagage meenemen, en ik zou zeggen geef de voorkeur aan een rugzak, zodat je handen vrij zijn. Maak het ook niet te zwaar. We wachten wel een beetje. Mijn vriend, hier, zal met je meegaan naar je kamer. Probeer niet te ontsnappen. Je zult weer opgepakt worden, eender hoe en waar, en dat zou slechts je zaak nog verergeren. We zitten in een oorlog! Als je het moeilijk maakt voor ons, dan mogen we onze wapens gebruiken. We willen dat werkelijk niet doen, nietwaar?’
‘Ik zal geen weerstand bieden, Mijnheer,’ zei Anton zachtjes. ‘Ik weet dat u slechts uw plicht doet!’

‘Wanneer zal hij terugkomen?’ wou Marie-Ange weten. Ze stelde die vraag plots, ogen gevuld met tranen.
De gendarme nam zijn helm af, zette die op de tafel, zuchtte, en dronk weer even van zijn koffie.
Hij zei, ‘dat weet ik werkelijk niet, juffrouw. Ik ben er zelfs niet zeker van dat hij naar Frankrijk zal gestuurd worden. Werkelijk niet! Ik hoorde slechts geruchten. De geruchten zeggen het zuiden van Frankrijk. Het kan dus een hele tijd duren tot hij kan terugkomen. Heel wat zal afhangen van hoe de oorlog vordert. Het spijt me.’

Op dat punt keerde Anton zich en hij ging naar boven met de tweede politieman, een veel jongere man, die niettemin zijn geweer goed vast hield. De jongere gendarme volgde hem. Anton was plots zeer bleek geworden. Hier weg gaan was een keerpunt in zijn leven. Hij was nu erg onder de indruk. Hij ging naar zijn kamer, pakte koortsachtig dingen waaraan hij kon denken voor een lange reis, eerste benodigdheden, niet te veel dingen. Hij plaatste die in een rugzak voor bergtochten, die hij meegebracht had naar Gembloux. Marie-Ange en haar moeder ook hadden hem gevolgd. Ze gaven hem raad wat te nemen en wat niet. Ze plooiden de klederen beter, voegden een deken toe. Marie-Ange duwde minsten vier pakken koekjes in. Zij gaven hem een metalen fles water, die zelfs kon gebruikt zijn in de laatste oorlog, want Anton zag de letters *Moskva* in het Cyrillisch schrift op de bodem, en hij kreeg een lichte, metalen tas. Anton

nam de tijd om afscheid te nemen, en dat betekende ook Marie-Ange hartstochtig te omhelzen, wat haar vader heel wat leek te verbazen. Er was geen tijd voor nog meer uitleg. Anton moest vertrekken, vergezeld door de gendarmes. In feite moest hij tussen hen in gaan, maar hij kreeg geen boeien om. In de straten praatten de gendarmes vrijuit met Anton, heel gemoedelijk. Met hun drieën trokken ze de nieuwsgierigheid van de mensen in de hoofdstraat van de stad, de *Grand' Rue*. Mensen bleven plots staan. Anton voelde zich vernederd zoals een gevatte bandiet die weggeleid werd door twee politiemannen. Gembloux was een kleine stad. Iedereen zou snel weten dat een Duitser weggeleid werd door de politie!

De gendarmes brachten Anton eerst naar de kleine, oude gevangenis in het Politiestation van Gembloux. Hij werd daar in een cel geplaatst en de ijzeren deur werd achter hem toegedraaid. Niemand kwam hem ondervragen. De politie agenten gaven hem zijn papieren terug. Enkele politiemannen kwamen zelfs even praten met hem. Hij kende die agenten zelfs! Hij had hen wel voorheen gezien, wandelend in de straten. Ze leken hem te willen troosten, en excuseerden zich om hem te hebben opgesloten.

Anton bleef bij dit alles uiterlijk heel kalm, maar hij kon wel uitgeschreeuwd hebben in wanhoop. Hij legde de gendarmes nu uit dat hij van Joodse origine was, hoewel Christen, en dus helemaal geen vriend was van de Duitse politie of het Duits Leger. De Belgische politiemannen keken naar elkaar, maar Anton moest opnieuw horen dat bevelen inderdaad bevelen waren. Hij zei hen zelfs dat zijn familie speciaal uit Duitsland ontsnapt was om meer veiligheid te zoeken. De gendarmes wisten niets meer dan dat ze een naam op een lijst hadden. Ze moesten hem innemen. Twee andere gevangenen, een Duitser en een Tsjechische jongen zaten in cellen naast hem. Met hen was trouwens de stadsgevangenis volzet!

Rond drie uur in de nacht, kwamen twee politiemannen naar de cellen om Anton en de andere gevangenen wakker te maken. Ze zeiden dat ze de gevangenen naar het spoorwegstation van Gembloux moesten brengen. Een trein zou hen meenemen naar Frankrijk. Ze zeiden ook dat het Belgisch Leger hard aan het strijden was aan de bastions rond Namur. Dat was niet ver weg! Het Duits Leger was reeds in Namur aangekomen! Het was hoog tijd om te vertrekken.
In het station van Gembloux moest Anton niet langer dan een half uur wachten. Dan stoomde een lange trein met veel passagierwagons het station in. De gendarmes duwden Anton de trein in. Er volgde enige korte uitleg met de bewakers aan boord van de trein, lijsten moesten gecontroleerd worden, en dan, na niet meer dan enkele minuten halte, verliet de trein weer Gembloux, richting Brussel. Alle licht werd uitgedraaid in de trein. De trein reed weg in de donkere nacht.

Anton zei geen woord aan de andere jonge mannen die met hem op de trein gezet werden. Hij vond een vrije plaats op een bank. De trein was niet leeg van mannen, maar veel banken waren nog vrij. Hij ging zitten, zijn hoofd tegen het hout van een venster, en probeerde te slapen. Slaap kwam langzaam. Hij dutte inderdaad in, en de trein rolde verder en verder. Anton herinnerde zich later niet meer hoeveel maal de trein nog stopte, soms voor langere periodes dan te Gembloux. Hij werd wakker bijna telkens, maar zijn moede ogen konden hem in de duisternis niet zeggen waar hij zich bevond.
Ergens in het noorden van Frankrijk stopte de trein weer. Die halte nam heel wat tijd in beslag. Iedereen moest daar zelfs uitstappen en naar een andere trein gaan. De mannen stapten over de

sporen. De treinen stonden naast elkaar in een open veld waar veel spoorwegen naast elkaar lagen. De trein met Anton werd meer gevuld met jonge mannen, die waarschijnlijk van andere Belgische plaatsen waren gekomen. Anton hoorde ook Nederlands. De halte gebeurde niet in een normaal station van de lijn, niet in een stad, doch slechts in een heel grote vlakte bedekt met heel veel spoorwegen. De Belgische bewakers duwden de Belgische gevangenen op de nieuwe trein, en daarna namen Franse bewakers over. De operatie duurde lang. Slechts een paar uur later zette de trein zich weer in beweging en rolde verder. Naar waar? Anton ging weer zitten in een hoek op een bank, aan een venster, en sliep weer. Op meerdere haltes kwamen nog meer mensen binnen. Heel wat onder hen spraken Duits. Anton deed alsof hij niet goed verstond wat die allemaal zeiden. Hij probeer zo onopgemerkt als mogelijk te blijven, deed exact wat de bewakers zeiden, en toonde hen niet een kwaad gelaat.

Tijdens de reis vroeg niemand aan Anton wie hij was, en hij wou niet echt een direct antwoord geven op dergelijke vragen. Hij bleef ervan overtuigd dat hij zich zou kunnen rechtvaardigen op de bestemming van de trein, en de overheden zou kunnen overtuigen van de vergissing die ze gemaakt hadden. Waarom werd hij gevangen genomen? Hij had al even graag tegen de Duitse soldaten gestreden! Hij wou niet het Duits leger helpen in hun verkrachting van andere landen, en nog minder van het vaderland van zijn moeder! Hij zou dit alles uitleggen en roepen dat zijn aanwezigheid op de trein een grote vergissing was! Hij begreep wel dat niemand op deze trein hem echt kon helpen. Slechts op de bestemming konden beslissingen gemaakt worden.

Anton bleef dus op de opeenvolgende treinen waarop hij geduwd werd. Voorbij de Belgische grens moest hij nog wel driemaal van trein veranderen! Tijdens één van die haltes herkende hij een uithangbord met de naam Bordeaux erop geschreven. Hij was toen al zo ver zuidwaarts geraakt! De trein stopte op vreemde plaatsen, soms in het midden van weiden of bossen. Anton verloor de tel in dagen. Hij meende dat hij al minstens twee dagen op de treinen was gebleven. Hij probeerde dan meer de tekens van de dorpen en steden te ontdekken die de trein voorbij rukte. Hij had geen kaart bij zich, maar hij had wel een zeer ruw overzicht van Frankrijk in zijn hoofd. Hij had zich steeds de namen van de steden herinnerd waar zijn moeder hem over gesproken had, namen van de mooie Franse steden. Hij had meermaals vroeger de kaart van Frankrijk bekeken. Hij had dus wel enig idee van waar hij was, in elk geval heel ver weg van België en Gembloux!

De trein waarin hij zat was Parijs voorbij gestoken, want hij had enkele minuten de Eiffel Toren van ver gezien, en dan was de trein over Tour en Orléans naar Bordeaux gereden. De trein stopte daar gedurende een hele tijd, en rolde dan door in één lange trek naar Montauban en vandaar naar Sainte-Livrade-sur-Lot.
Hij moest daar uitstappen tijdens een lange halte, en sliep zelfs in een kamp dat bestond uit oude spoorwegwagons. Hij moest een dag en een nacht te Sainte-Livrade blijven, en bleef zich alleen houden. Hij zocht geen vrienden, pruilde slechts in een hoek, deed of hij erg veel sliep. Een andere trein bracht hem naar Toulouse, dan naar Perpignan, en naar Oelne. Vandaar moest een lange kolonne gevangenen te voet gaan naar een plaats genaamd Saint Cyprien. Anton bleef een volledige nacht te Oelne. Een deel van de kolonne werd nog verder gestuurd. Ze slenterde, bewaakt door gewapende Franse soldaten, naar Argelès-sur-Mer. Anton meende dan

dat hij wel het einde van zijn bestemming had bereikt, want hij kwam aan in het zuidelijkste deel van Frankrijk, niet ver van de Spaanse grens.

Anton had het bij het rechte eind in zijn bedenkingen. Argelès en Saint Cyprien waren kampen, opgezet oorspronkelijk door de Franse autoriteiten om de Spaanse ontsnapte personen van de Spaanse Burgeroorlog vóór de huidige oorlog te ontvangen. Heel wat Spaanse strijders waren van Catalonië gevlucht naar Frankrijk, om daar opgevangen te worden door de Franse autoriteiten. Frankrijk had de Spaanse strijders, meestal Socialisten en Communisten, verzameld gehouden in kampen van hun zelf, nabij de Spaanse grens, nabij de laatste Franse haven van Collioure. De Spaanse strijders werden er ondervraagd, en dan naar andere streken van Frankrijk gestuurd, waar ze de kans kregen om werk en onderdak te vinden. Die kampen stonden nu leeg, tot ze met de Belgische gevangenen gevuld werden. De houten barakken werden zo weer met mannen gevuld, met Duitsers en Tsjechen, die in België gewoond hadden en ook wat in Frankrijk, bij het uitbreken van de oorlog in mei 1940. In feite bevonden er zich vijf zulke kampen nabij de grens met Spanje, en Anton had al Saint Cyprien gezien, en was nu geland in Argelès, aan de kust van de Middellandse Zee!

Het kamp was niets meer dan een groot, vlak terrein, een weide of duinen, afgesneden van de buitenwereld door een omheining van prikkeldraad genageld op houten palen, met een grote ingangspoort, die ook al niets meer was dan enkele houten planken samen genageld in driehoeken en samen gehouden door prikkeldraad, en met een barak voor de bewakers binnen, naast de poort. Binnen de ruimte afgelijnd door de prikkeldraad, stonden houten barakken. In de winter was het kamp een halve hel op aarde, maar dan een koude hel, want de koude, vochtige, zeer sterke winden die hier dikwijls bliezen, de zeewinden en de landwinden, brachten de bijtende koude in. De gevangenen moesten slapen op houten planken en zeer dunne matrassen van hooi en stro, vergeven van de luizen, zo dun dat men wel half op de houten planken lag, slechts voor de helft op iets zachter. De matrassen waren vroeger ook al gebruikt door de Spaanse vluchtelingen van de Spaanse burgeroorlog, en weinig verfrist sindsdien, de luizen niet gedood. De mannen werden in die barakken gegooid, zelf al niet meer gewassen sinds enkele dagen. Zij ook droegen al luizen mee en voegden die toe aan de groeiende populatie ongedierte onder hen. Tevens waren al zoveel gevangenen naar Argelès gezonden, dat er onvoldoende bedden waren om in te slapen. Diegenen die laat aankwamen, wat ook het geval was voor Anton, moesten dan maar slapen op de zandige vloeren, maar ze kregen wel een matras.

Te Argelès waren de levensvoorwaarden heel rudimentair! De sanitaire voorzieningen waren eenvoudig en leken te dateren van het stenen tijdperk. Nadat Anton er aankwam, bleef het weder slecht gedurende weken. Regen viel door de plafonds van de barakken. De barakken werden alsmaar meer vochtig en bijgevolg koud, ondanks de tijd van het jaar. Dekens waren zeldzaam en voor een goede deken werd gevochten. De matrassen op de grond ook werden vochtig. Ziektes heersten! Dysenterie, gezwollen ingewanden, geïrriteerde knieën en armen, gebrek aan vitamines, waren legio. In mei, toen Anton aankwam, was het perzikseizoen begonnen in het zuiden van Frankrijk. De gevangenen kregen dus regelmatig perziken en konden dan eten zoveel ze wensten. De meeste van die perziken hadden rotte vlekken, want perziken waren delicaat fruit. Ze hadden de beste smaak van fruit dat Anton gegeten had. Maar ze brachten direct dysenterie mee! De mannen moesten hun ingewanden ledigen op

geïmproviseerde installaties, planken boven gaten in de grond. Velen liepen naar die primitieve latrines met de ene hand op hun buik, de andere op hun achterwerk. Ze werden zwak. Velen kregen ziektes en kreunden op hun matrassen. Ze konden zo moeten blijven gedurende weken aan een stuk.

Het voedsel was mager. Weinig vlees, slechts in soorten soep van wat groenten en rijst, dikwijls met vlees en vis samen gegooid in de stamppot, voorbereid door mannen die nog nooit voorheen een keuken gezien hadden, verwarmd in ketels gedurende uren. De stamppot was steeds dezelfde, gedurende weken, elke dag. De mannen werden weer slank, mager, ze verloren hun vet en hun spieren. Ze hadden praktisch niets te doen, de ganse dag, behalve hier en daar een barak te herstellen. Sommigen speelden met kaarten, of ze maakten zelf kleine kubussen om met teerlingen te werpen, en ze konden elkaar hun leukste ogenlikken van hun leven vertellen tot iedereen die uit het hoofd kende. Om te praten zaten ze samen op de zandige, kleine heuveltjes in het kamp, tot ze bijna omvielen van verveling. Tenminste verwarmden ze zich zo een beetje in de zon. Enigen probeerden muziek te maken met zelf gesneden fluiten en trommels. Af en toe kon iemand wat zingen. Men verveelde zichzelf met zijn eigen verhalen! Na weken zaten de mannen daar slechts, zwak, verstomd, zwijgzaam, half ziek. Enkelen werden gek in die atmosfeer. Ze wierpen zich dan in de prikkeldraad en hingen daar. Ze kregen diepe sneden, maar bleven gelukkig wanneer ze een dokter of een verpleegster zagen die geen gevangenen waren, en die hen konden meenemen naar een hospitaal, ergens in een ander dorp of stad.

Anton Vincius hoorde te Argelès van andere gevangenen of van Franse bewakers wat er in de oorlog gebeurde. De Duitsers hadden zich door de Geallieerde Legers heen gebroken in Nederland, in Vlaanderen en dan door het noorden van Frankrijk, zoals warme messen door boter. De oorlog was snel beëindigd. België en Nederland hadden zich vroeg overgegeven, Frankrijk slechts een tijdje later. Frankrijk was voor het grootste deel nu bezet door de Duitse Legers. Parijs was Duits!
Argelès lag ten slotte in de niet-bezette delen van Frankrijk, geleid door een regime van Franse collaborateurs met het Duits Leger, onder Maarschalk Pétain als staatshoofd. Pétain leidde die delen vanuit de stad Vichy. Pétain had Vichy gekozen als zijn nieuw hoofdkwartier, omdat er zo veel hotels waren in deze stad. Vichy was gekend om haar weldoende waters, zodat veel Fransen er waterkuren namen.

Anton ging spreken met de militaire leiders van het kamp, met de Franse soldaten, om uit te leggen dat hij per vergissing gearresteerd was in België. De kampautoriteiten, de luitenants en een kapitein van het Frans Leger, lachten hem uit met zijn verhaal. Was die geschiedenis niet absurd? Natuurlijk zat iedereen hier bij vergissing!
Anton kreeg te horen, tussen twee lachbuien van de kampleider door, ‘mijn beste man, niemand werd naar hier met volle goesting gezonden. Al de mannen, hier, werden bij vergissing naar ons gezonden! Je bent ver van een uitzondering! We krijgen verhalen zoals je ons nu op de mouw spelde elke dag te horen! Wat is de waarheid? Hoe kunnen wij die vaststellen? De waarheid is, dat je voor een goede reden naar hier gezonden werd. Je bent een Duitser, geboren in Berlijn zelfs, en daarom kun je een gevaar worden voor de Geallieerden. Zeg ons je verhaal nog maar eens, zodat we wat meer kunnen lachen! Wat wil je dat ik nu zou doen? Ik heb geen bevelen omtrent je gekregen, ik heb niet de dossiers die me stellen waarom je naar hier

gezonden werd, en vertel me niet dat de Belgische politie geen ernstige mannen zijn geweest! Zij hadden natuurlijk wel dossiers over je!'

Anton legde dan alles van voren af aan weer uit. Hij zei nooit dat zijn familie half Joods van origine was. Hij zei dat zijn vader een tegenstander was geweest van het Duits *Reich*, hoewel hij nog familie had in Berlijn en geboren was in de hoofdstad van Duitsland. Hij zei nooit dat zijn vader gestreden had te Verdun, hoewel slechts als dokter. Hij zei wel dat zijn moeder Frans was, van Longwy afkomstig was, en dat deed inderdaad de soldaten wat opkijken, doch slechts een klein beetje. Hij bleef te Argelès!

De Wapenstilstand ondertekend tussen Frankrijk en het triomferend Duitsland werd ondertekend op 22 juni 1940 te Compiègne. Anton was toen nog steeds een gevangene in het kamp van Argelès. Zijn hoop om binnenkort bevrijd te worden was snel in de aarde gestampt. Voor hem veranderde er niets.
In de Vichy Regering lag alle macht in de handen van Maarschalk Pétain. Zijn Ministers waren voor het Recht Raphaël Alibert, voor het Binnenland de reeds vermelde Adrien Marquet en voor Oorlog Louis Colson. In september veranderde dit. Adrien Marquet werd vervangen door Marcel Peyrouton, en Oorlog ging naar de Generaal Charles Huntziger.

Anton wist niet dat in augustus, de maand waarin hij zijn protesten tegen zijn gevangenname het meest naar voor bracht, de Franse Minister van Binnenland nog steeds Adrien Marquet was. Marquet had verordend dat de gevangenen van de kampen vrij konden gelaten worden door de Franse *Préfets* zonder zijn absolute goedkeuring. De enige voorwaarde was dat de buitenlanders in de kampen de correcte papieren hadden en de middelen om terug te keren naar hun vaderland.
Anton had zijn Luxemburgs paspoort kunnen behouden, waarop stond dat hij vaderlandsloos was, maar niet zijn toelating om te werken en te wonen in Luxemburg, en ook niet zijn papieren die hem de toelating gaven te studeren te Gembloux in België. Die papieren lagen nog steeds in zijn kamer te Gembloux!
De toelating om het kamp van Argelès te verlaten kon gegeven worden door de *Préfet* van de streek, doch de personen die zo de kampen konden verlaten moesten onder bewaking begeleid worden naar de plaats waar ze het territorium van Vichy konden verlaten. Anton had wel de basis papieren, maar hij had geen geld meer, dus geen middelen om te reizen, zelfs al was dat slechts tot aan de grens tussen de bezette en de niet-bezette gebieden van Frankrijk. Hoeveel details Anton ook kon vertellen aangaande zijn arrest, hij bezat geen middelen en hij werd slechts half geloofd, of helemaal niet. Anton vroeg zelfs om te kunnen spreken tot de *Préfet*, maar daar werd hij mee uitgelachen. Geen legerkapitein durfde een Franse *Préfet* te storen voor zulke zaak van generlei belang! Zijn geval en zijn vraag, ja, zouden wel naar de *Préfet* gezonden worden, maar slechts als een voorstel op papier, in een dossier betreffende zijn verklaringen. De kamp leider bleven sceptisch omtrent het verhaal dat hij deed en wilden zo weinig mogelijk gestoord worden!

Anton hoorde dat de Wapenstilstand van Compiègne een artikel 19 inhield, dat zei dat alle Duitse oorlogsgevangenen en alle burgerlijke Duitse gevangenen, inclusief diegene die gearresteerd werden of beschuldigd werden van daden van collaboratie met het Duits *Reich*, zonder vertraging moesten overgeleverd worden aan de Duitse autoriteiten. Anton had gehoord

van die clausule, maar hij durfde ze niet goed in te roepen, omdat hij helemaal niet overhandigd wilde worden aan de Duitse autoriteiten met zijn paspoort van een vaderlandsloze man, een apatride. Hij wou absoluut uit de handen van de Duitse troepen blijven om niet te moeten praten over zijn ouders in Luxemburg.

Anton hoorde ook dat de *Belgische Commissie voor de Oorlogsgevangenen* van de Duitse bezettende machten moesten horen dat de Belgische Regering niet meer bestond en daarom geen enkel recht had om over wat dan ook te beslissen over de gevangenen in Frankrijk! Duitsland had natuurlijk wel al gevraagd om alle Duitsers of Belgen die gearresteerd waren voor politieke redenen in Frankrijk vrij te laten. Die mannen moesten overgeleverd worden aan de Duitse autoriteiten in Frankrijk. Anton weigerde ook die regelingen te gebruiken om het kamp van Argelès te kunnen verlaten, maar hij legde wel zijn geval uit met alle mogelijke nadruk. Was hij werkelijk een collaborateur geweest van de Duitse bezetters, dan was hij al veel eerder vrijgekomen! Was dat geen absurditeit in zijn situatie? Hij vroeg onmiddellijk vrijgelaten te worden uit het kamp van Argelès. Zijn aanvragen, meerdere malen geformuleerd, brachten uiteindelijk toch de kampleiders tot denken en naar enige actie zoeken, hoewel hij daar niets van afwist en wanhoopte.

Anton wou niet langer in het kamp van Argelès blijven. Hij was een student! Hij pleitte in september dat zijn cursussen weer waren begonnen. Hij moest examens passeren! Hij riep uit dat hij werkelijk niet wist wat hij hier, in Argelès, kwam doen!
Het kamp werd geleidelijk aan geledigd. Uiteindelijk begreep de kampleider niet goed meer waarom de jongen naar het zuiden van Frankrijk was gezonden! Anton had tegen dan het hoogtepunt van wanhoop bereikt. Hij vreesde nu vooral ziek te worden in het kamp in de volgende herfst en winter. Hij moest handelen! Hij dacht er ernstig aan het kamp te ontsnappen. Hij was er zeker van dat hij ’s nachts onder de prikkeldraad kon sluipen. Hij kon de draad omhoog duwen, en zijn lichaam op de grond onder de draden door wringen. Lichten bewogen aan de meeste delen van de omheining. Hij wist hoe die bewogen! Er waren delen van de hekkens die steeds in de schaduw bleven. In het geheim verzamelde hij zoveel mogelijk lappen vodden om zijn handen en rug en benen te beschermen om zich op een bepaalde plaats onder de prikkeldraad door te wringen. Hij zou moeten ontsnappen met niets, geen geld, geen eten, geen bescherming van welke aard dan ook!

Vóór hij tot zulke wanhopige daad kon komen, riep de kampleider hem in zijn kantoor. Hij gaf Anton een handgeschreven papier, docht met zegels erop en gedrukte hoofdingen van het kamp van Argelès, dat meldde dat de man genaamd Anton Vincius kon terugkeren naar Gembloux in België. De nota vroeg de medewerking van de Franse Spoorwegen om de jonge man naar huis te laten terugkeren. Het papier was een soort vrijgeleide over het Frans territorium. Het was misschien niet een volledig, correct administratief document, maar het was ondertekend door de *Préfet* die de verantwoordelijkheid droeg over het kamp van Argelès, dat meldde dat Anton inderdaad kon terugkeren naar huis. Anton begreep dan dat de kampleider gedaan had wat hij kon. Het papier meldde Frankrijk, niet specifiek de Vichy Regering, en de zegels waren authentiek. De kampleider had ten slotte beslist dat Anton volledig onschadelijk was voor eender welk leger, en daarom kon vrijgelaten worden. De man was er kennelijk van overtuigd na al die tijd, dat de jongen naar zijn ouders kon terugkeren en naar zijn studies te Gembloux.

Vooral kostbaar voor Anton was de vraag gegeven door de kampleider aan de Franse Spoorwegen om hem, Anton, te laten reizen per trein doorheen Frankrijk, gratis. Hij had geen geld meer, en zeker geen Franse of Duitse munten of bankbiljetten om wat dan ook nog te kopen.

‘Ik kan je geen geld meegeven,’ zei de kampleider hem, glimlachend, ‘maar ik ben ervan overtuigd dat je wel iets te eten zult vinden onderweg. De reis zou redelijk snel moeten gebeuren. Neem de grootste spoorwegstations, niet de kleinere. Begeef je naar Perpignan, Toulouse, Bordeaux, Paris, Reims. Blijf weg uit de handen van de Duitsers. Reis niet ’s nachts. Reis tijdens de dag, wanneer de treinen overvol zijn. Op die treinen zijn er minder patrouilles. Minder patrouilles, minder zorgen! De rest zal wel vlot verlopen. Ik kan je in een camion naar Perpignan laten brengen. Onze vrachtwagens rijden naar Perpignan regelmatig, daar is niets speciaals aan. Van Perpignan af, ben je op je eentje. Ik wens je veel geluk!’
De kampleider glimlachte weer.
Hij zei, ‘ik veronderstel dat je niet veel van hier nog zult moeten meenemen. Een vrachtwagen wacht op je. Die zal vertrekken binnen een uur. Onze koks hebben toch een zak met brood gevuld, reeds voorgesneden, saucijzen, fruit, wat boter, een fles melk, koeken. Water kun je wel vinden in eender welk station. Zo nodig zul je moeten bedelen. Drink geen water dat bezoedeld is.’

En zo nam Anton Vincius zijn rugzak weer op in zijn barak, zei geen woord aan niemand, en kreeg een ritje van het kamp van Argelès naar Perpignan. De chauffeur bracht hem naar het spoorwegstation en wenste hem eveneens geluk. Een trein stond klaar om te rijden van Perpignan naar Toulouse.
Te Toulouse kon Anton direct op een trein springen die recht naar Bordeaux reed. Er kwamen controles door Franse politiemannen onderweg. Anton toonde zijn papieren. De wachters trokken wel even hun neus op, maar ze hielden hem niet tegen. Ze gaven hem zijn papieren terug en gingen verder. Hij zat in een wagon van derde klasse, sprak niemand aan, en niemand hield hem tegen.
Anton kwam laat in de namiddag aan te Bordeaux, zeer laat, en zocht naar een trein voor Parijs. Hij zag dat er een avondtrein was, maar hij wou die niet nemen. Hij wachtte op de eerste trein in de volgende morgen. Op die trein weer, vroegen wachters meerdere malen naar zijn papieren. Zijn documenten van Argelès volstonden telkens, zonder commentaar, om verder te reizen.

Anton kwam te Parijs aan en moest doorheen de stad te voet naar de *Gare du Nord* stappen. Hij had nog wat voedsel over, niet veel, voor de laatste reis naar België. In het station, waar veel volk zich haastte, ook in de vroege nacht, zag hij enige mensen aan een houten tafel staan waar voedsel aan de armen uitgedeeld werd. Hij zag dat geen geld gevraagd werd. De mannen en vrouwen aan die tafel, slechts een man en een vrouw zo laat, hielden een liefdadigheidswerk voor de armere reizigers, of dat meende hij ten minste. Anton had al twee dagen geen warm eten meer kunnen nemen. Hij stapte langzaam naar de groep toe, stond in de rij, en riskeerde het ondervraagd te worden. Hij had echter zoveel honger, dat hij heel wat nu zou gedurfd hebben om aan eten te geraken, aan iets anders dan zijn hard brood en melk. Hij zag geen politiemannen in de omgeving, noch Franse noch Duitse wachters. Toen hij aan de tafel kwam,

keek de oude man die soep en stamppot uitdeelde hem argwanend aan. Anton stond in vuile, wat gescheurde klederen, met hunkerende ogen.
De man vroeg, ‘en jij, jongeman, ben jij ook een Jood?’
Anton aarzelde. Hij zag dat de meeste mensen in de rij inderdaad er konden uitzien als Joden. Hij antwoordde, ‘ik ban half Joods, monsieur.’
‘Aha, voor jou dan een halve portie,’ lachte de man als mop, en hij vulde inderdaad op de schotel van Anton slechts half zo veel als de andere mannen vóór hem in de rij hadden gekregen.
De ganse rij begon dan te lachen, maar Anton moest het doen met wat hij gekregen had, niet meer. Niettemin bleef hij dankbaar. Hij had een beetje soep en wat stamppot. Hij at dat gretig op, staande, geleund tegen een kolom, zich zo goed mogelijk verbergend voor de mensen die voorbij hem haastten. Het was niet veel voedsel, maar het smaakte hem al veel beter dan het voedsel dat hij in Argelès gekregen had. Heel wat ogen volgden hem. Anton was een beleefde jongen. Hij bracht zijn metalen schotel en zijn mes en vork terug. Meerdere vrouwelijke hoofden volgden hem, met medelijden, maar ook omdat hij een knappe jongeman was, ondanks zijn arme kleding.

Anton wandelde dan terug naar het deel van het station waar de internationale treinen vertrokken. Hij zocht een internationale trein die naar de stad Brussel in België reed. Die trein was er, met een halte in de Belgische stad van Mons. Hij twijfelde een tijdje. Die treinen, die over de Belgische grens reden, konden gevaarlijk zijn! Er konden meer Duitse controles gebeuren op die treinen. Hij was moe, zwak en wanhopig. Hij vond een trein naar Brussel met halte te Mons. Hij liep naar de kaai, vanwaar de trein vertrok. De trein stond klaar om te vertrekken. Anton had slechts twee uur verloren te Parijs!
Twee controles tot de trein aan de Belgische grens kwam maakten hem erg zenuwachtig en gespannen van de angst. De eerste controle gebeurde door de Franse politie, die zonder veel omhaal wilden geloven wat zijn Franse brief meldde. De wachters gingen verder zonder hem te storen. Tweemaal kwamen later Duitse patrouilles en keken naar de papieren. Anton moest de papieren vertalen, en legde zijn reis uit in het fijnste Duits. Hij legde uit dat hij vroeger in België studeerde en naar Frankrijk was gezonden per vergissing. Veel vergissingen werden begaan in de oorlog! Hij legde uit dat zijn identiteitspapieren gestolen waren. Tweemaal keken de soldaten scherp naar hem, doch in onschuldige ogen. Hij moest herhalen hoe de Belgische autoriteiten een stommiteit begaan hadden om hem, een jongen van zestien, naar Frankrijk over te brengen. Hij loog wat over zijn ouderdom. Hij sprak met een sterk Berlijns accent en kon uitleggen wat er lag tussen de Brandenburger Tor en de Siegesäule. Tweemaal dan, gaven de wachters hem zijn papieren terug en ze stoorden hem niet verder, misschien blij nog eens wat te horen van een rasechte Duitser in de vreemde landen.

Anton was op die wijze aangekomen te Mons in België. Hij stapte daar uit de trein. Hij wou niet verder rijden naar Brussel. Hij meende dat te gevaarlijk voor hem. Hij vond een trein naar Liège over Namur. De train vertrok. Tussen Mons en Charleroi kwam nog een controle voorbij de opnieuw slapende jongen Anton. Het was in de avond, de duisternis was gevallen. Anton toonde zijn papieren. En daar verliet het geluk hem!

De wachters geloofden zijn verhaal niet. Anton argumenteerde dat de wachters toch konden zien dat hij nog een soldaat was, geen spion van enige soort. Hij legde uit hoe hij van zeer ver

tot hier geraakt was. De twee controleurs hadden te weinig verbeelding om hem te begrijpen. Ze wilden niet dat hij nog verder reed op deze trein. Hij zou wel aan boord moeten blijven tot in Charleroi. Daar zou hij overhandigd worden aan de politie, die met hem kon doen wat ze goed achtten. De mannen hielden zijn papieren. Anton kon wel uitgeschreeuwd hebben wat voor domoren de mannen waren, maar hij weigerde zich over te geven aan woede, zo dicht bij waar hij uiteindelijk wou naartoe gaan. De wachters zeiden hem dat ze hem van de trein zouden zetten te Charleroi.
De controleurs hadden echter niet veel tijd. De trein moest verder rollen! Ze zouden hem zeer snel moeten overdragen aan de Belgische politie, of aan de Duitse autoriteiten van Charleroi in het station. Zo laat in de avond? Anton besloot zoals steeds beleefd en geduldig te blijven. Intern bleef hij zeer gespannen.

Te Charleroi kwamen de twee wachters weer naar Anton iets vóór de trein stopte. De twee wachters stapten af tot op de kaai. Eén man hield Anton bij de schouder vast, zijn papieren in de handen, terwijl de andere een Belgische politieman ging halen, als die tenminste kon gevonden worden. Die treinwachter had een probleem. Het zou hem tijd kosten iemand te vinden op dit uur! De man die Anton vast hield moest ook uitkijken of de passagiers goed en wel van en op de trein geraakten en hij moest uitkijken naar wie de trein instapte. Zijn aandacht was niet helemaal gericht op Anton, die tot dan heel passief meegekomen was. Dit was het ogenblik waarop Anton besloot tot actie over te gaan.
In één snelle beweging trok Anton zijn papieren uit de hand van de man, en in dezelfde snelle beweging trok hij zichzelf los en liep weg. Hij liep direct de trappen af, het stationsgebouw in. De wachter wou hem volgen, maar die man had nu de verantwoordelijkheid voor de trein en de opstappende passagiers. Hij kon de kaai niet verlaten met de treindeuren open en onbewaakt! Na twee, drie passen, moest hij stoppen. Hij schreeuwde zijn ziel wel uit, en floot dan op een fluitje, maar Anton was reeds ver.
Anton liep eerst naar een andere kaai, ging daar langzaam, en wandelde naar de trappen, verder weg dan waar de wachter nog op de uitkijk stond. Anton keek rond, ontweek iedereen die uit de trein van Mons kwam, en vluchtte gewoon gaand door de grote, open deuren van het station van Charleroi. Daar, in de straat, aarzelde hij ook niet. Hij liet in de tegenovergestelde richting van waar zijn trein gekomen was, hopend dat hij niet fout was door te denken dat de wegen naar Gembloux aan die kant zouden liggen. Anton liep weer verder. Hij wist dat hij de richting naar Fleurus moest vinden, een voorstad van Charleroi in het noorden, die hem naar Gembloux zou leiden. Gembloux zou op ongeveer 20 tot 30 kilometer van Charleroi liggen. Hij kon nu wel gedurende uren wandelen om Gembloux te bereiken, een wandeling van 4 tot 6 uur ten hoogste, meende hij. Na zijn loopbeurt voelde hij zich wel vermoeid. Treinen zouden nu te riskant voor hem zijn, en er waren geen directe treinen tussen Charleroi en Gembloux. Wel waren er bussen, maar ook die waren riskant want hij had geen geld.
Niet ver van het station van Charleroi, langs de weg die hij volgde, kwam hij aan op een kruispunt en zag daar een plaat die de richtingen van Fleurus en Gembloux aanduidde. Fleurus was waar hij naartoe moest gaan! Hij nam die weg.

Anton had geluk. Hij vond de goede weg die naar het noorden van Charleroi leidde. Hij moest nu nog slechts de plakkaten volgen, hij had de directe weg naar Gembloux open. Het was een Nationale Weg, zeer gemakkelijk om te volgen. Niettemin miste hij tweemaal de weg, moest terugkeren en de correcte weg terugvinden. Hij wandelde gedurende meerdere uren, en begon

de namen van de dorpen tussen Fleurus en Gembloux te herkennen. Hij kon nu niet meer mislopen. Die zekerheid maakte hem echter plots zeer moe. Hij vond een klein bos naast de weg, kroop erin en strekte zich uit op de grond achter een dikke stronk van een gevallen boom. Hij was toen zo vermoeid, dat hij bijna onmiddellijk in slaap viel, ondanks de koude van de nacht. Hij werd wakker van de bijtende koude en de vroege vochtigheid van de morgen. Hij vond weinig beschermingen in het klein bos, in het licht van de zilveren maan. Hij voelde zich gelukkig dat het niet regende.

Anton dronk zijn laatst water, wierp zijn lege rugzak weg die hem begeleid had vanaf Argelès, en wandelde weer voort in de eerste schemeringen van de nieuwe dag. Hij verwachtte eender welk ogenblik opgepakt te worden door een politieauto, maar niets van dat gebeurde. Het moest zes of zeven uur in de morgen geweest zijn, toen hij de eerste huizen van Gembloux herkende. Tegen die tijd was hij niet echt meer aan het wandelen. Hij strompelde slechts verder, maar hij was er zeker van dat hij binnenkort terug zou zijn in wat hij misschien zijn thuis al noemde. Hij wist dat er bloed lag in zijn schoenen, maar hij ging verder. Hij zag de winkel van de Dumonts vóór zijn ogen. Dat gaf hem de laatste moed om verder te strompelen.

Anton kwam ten slotte aan in het centrum van Gembloux. Hij ging naar de kruidenierswinkel van de Dumont familie. Hij was er niet zeker van of hij daar nog wel een kamer had, want hij was weg geweest gedurende nu al ongeveer 4 maanden, en hij was er ook niet zeker van of zijn ouders verder voor zijn kamer hadden betaald. Hij duwde op de bel van het huis waarin zijn kamer lag. De deur opende. Marie-Ange kwam in de opening staan! Ze schreeuwde wat de gang in, en vloog in zijn armen.

De Dumont familie liet Anton niet toe te slapen en te rusten in zijn kamer, hoewel hij daarnaar vroeg. Neen, zijn ouders hadden niet meer betaald voor zijn kamer, maar de kamer was nog steeds vrij. Marie-Ange schreeuwde dat het van geen belang was of nog voor de kamer was betaald of niet. Ze wou de kamer terug voor Anton! Maar Anton stonk tegen de sterren op, en hij zat vol vlooien. Zij voeten moesten verzorgd worden. De moeder en grootmoeder van Marie-Ange brachten daarom een zinken bad naar boven, naar de kamer van Anton. Ze verwarmden water. Ze brachten emmer na emmer warm water naar boven. Ze duwden de naakte Anton in het bad en schrobden hem proper. Ze wasten zijn haar. Het water moest driemaal vervangen worden, want telkens zwommen de insecten in het bad! Slechts toen hij volledig zuiver was, zijn haar ook driemaal gewassen, mocht hij in bed. Dan werden zijn voeten verzorgd.
De familie had de kamer nog niet verhuurd aan een andere student, hoewel ze alle bedoeling hadden dat binnenkort wel te doen. Maar Anton was teruggekeerd! Anton sliep de rest van de dag, naakt in het bed. In de avond werd hij wakker van de razende honger. Hij stond op, kleedde zich in propere en droge klederen die nog in zijn kast lagen. Hij ging dan langs de trap naar beneden om daar achter voedsel te bedelen. Zijn voeten deden hem meer pijn dan gisteren.

Anton Vincius kreeg zijn eerste goede maaltijd sinds meer dan vier maanden. Heel wat voedsel! Echte koffie! Daarna begon hij te praten. Marie-Ange zat aan zijn zijde. Ze had hem in haar bezit genomen en hield zijn arm terwijl hij at. De Dumont familie vertelde hem dat hij wel in zijn kamer kon blijven en zijn studies weer kon opnemen. Hij zou zich maar snel moeten inschrijven voor zijn cursussen.

Anton bleef in Gembloux. Hij wou zijn studies verderzetten in Gembloux. In de weken nadien kwamen wel enkele politiemannen hem lastig vallen. Maar hij kon aan het einde van zijn schooljaar en ook daarna gradueren en zijn diploma bemachtigen van landbouwkundig ingenieur, met de universitaire titel. Tijdens de ganse oorlog bleef hij te Gembloux.

Na de oorlog kon Anton Vincius zonder moeite trouwen met Marie-Ange Dumont. Hij kreeg weldra een goedbetaalde betrekking niet ver van zijn stad. Hij had twee dochters met Marie-Ange en bouwde zich later een huis, nog steeds in Gembloux. Hij kon ook redelijk gemakkelijk zijn vol Belgisch burgerschap verkrijgen. Op die wijze begon voor een deel van de familie Vincius hun Belgische saga. Vergeten waren Duitsland, Polen, Litouwen, Pommeren en Pruisen voor zijn dochters! West Europa was volledig veranderd van constellatie van naties en macht na de Tweede Wereldoorlog. Een nieuwe, moderne tijd van vrede brak weer aan.

De Slag voor Engeland, de Oorlog in de Lucht

Na de nederlaag van de Franse Legers, en van de Legers van België, van de Nederlanden, Denemarken en Noorwegen, na de overwinningen in Oostenrijk, Tsjechië, Tsjechoslowakije, en nog meer landen, kon geen ander Europees Leger de Duitse machten stoppen dan dat van het Verenigd Koninkrijk, geallieerd met de Verenigde Staten van Amerika en met Rusland.
De Britse Expeditionaire Strijdmacht moest wel op een vernederende wijze over het Kanaal vluchten vanuit Duinkerken. De legers van al de landen hadden grote verliezen geleden in materieel en uitrustingen in 1940.
Het Duits Leger had de havens aan de Atlantische Oceaan in bezit genomen, met uitzondering van de Spaanse en Portugese havens. De Duitse onderzeeërs konden vanaf toen de bezette havens gebruiken om de handelsvloot van Groot Brittannië te vernietigen, alsook de Britse militaire marine.
De Duitse zwaardere vliegtuigen begonnen Engeland te bombarderen. De Duitse jagers, bommenwerpers en andere vliegtuigen van het *Reich* konden bijna eender welke luchthaven en zeehaven van de Engelse kusten onder Schotland bereiken. Wat overbleef aan Groot Brittannië om zich te verdedigen was haar vloot en haar luchtmacht. Een strook zee van slechts 30 kilometer lag op de kortste afstand tussen de Swastika wuivende legers op het vasteland en het eiland dat Engeland heette. De Britten hadden wel hun koloniaal keizerrijk, het *British Commonwealth*. De Britten hadden een constante nood aan vliegtuigen om hun eiland te bewaken en om te strijden over zeer grote afstanden. Vandaar hun nadruk op hun luchtmacht en hun marine. Het zouden vooral die strijdmachten zijn die de Duitsers nog te verslagen hadden om de meesters van Europa te worden in het westen.

Groot Brittannië wou een vernietigende oorlog aan land vermijden. De Britten en hun Leger, Marine en Luchtmacht, waren thans van cruciaal belang voor de Geallieerden. Maar Groot Brittannië was praktisch alleen in de oorlog met Duitsland. De Verenigde Staten van Amerika leken geen grote affiniteit te hebben met de Europese politiek. Gedurende de eerste maanden in oorlog bleven de bedoelingen van Hitler tegenover Groot Brittannië zwengelen tussen agressie en verzoening. Minister von Ribbentrop had de voorkeur voor een Duitse invasie van Groot Brittannië.

De Hertog en Hertogin van Windsor, de vroegere Koning Eduard VIII, verbleven in Portugal in die tijd. Ze vermeden een Duits plan om hen te kidnappen in dat land, vooral door de suggestie van Winston Churchill te aanvaarden om naar de Bahama's te reizen, waar Edward VIII kon dienst doen als Gouverneur Generaal.

Hitler moest ook niet te ver dromen! In de zomer van 1940 had de Duitse Admiraal Raeder slechts 1 zware en 2 lichte kruisers met 4 destroyers onder zijn bevel. Dat was absoluut onvoldoende voor een invasie van Engeland!
Op 3 juli tevens, vielen Britse schepen de Franse marinebasis van Mers-el-Kébir aan nabij Oran. Ze brachten schade toe aan een aantal van de Franse oorlogsschepen en doodden in de aanval meer dan 1.250 Franse zeelui teneinde de Franse Marinevloot niet in Duitse handen te laten vallen.
Groot Brittannië was nog steeds zeer machtig op zee. De Duitse marine, de *Kriegsmarine*, bezat toen zelfs niet één vliegdekschip! De Geallieerden daarentegen hadden 7 vliegdekschepen, Duitsland geen. De Geallieerden hadden 22 zware kruisers, Duitsland slechts 2. Groot Brittannië bracht 61 lichte kruisers in de zee, de Duitsers slechts 6. De Geallieerden hadden 255 destroyers en torpedoboten, Duitsland slechts 34. De *Kriegsmarine* had 50 onderzeeërs klaar. Op 3 september 1940 verhuurde de President van de Verenigde Staten van Amerika, Franklin Roosevelt, nog 50 destroyers meer aan de Britse Navy. Hoe dan konden de Duitsers een versterkt eiland aanvallen zonder grote zeemacht? En een Duitse Zeemacht opzetten kon jaren duren.

Op 14 juli stelde Hitler in de *Reichstag* de vrede met Groot Brittannië voor. Churchill en zijn Regering verwierpen het voorstel direct. Hitler beval dan om voorbereidingen te beginnen voor de invasie van Groot Brittannië. Eerst moesten de luchtverdedigingen van Groot Brittannië, de *Royal Air Force*, de RAF, vernietigd worden.
Op 1 augustus gaf Hitler het bevel om luchtaanvallen te beginnen tegen Brittannië. Duitse bommenwerpers hadden reeds aanvallen gelanceerd op 5 en 6 juni 1940. Zwaardere aanvallen begonnen vanaf 10 juli, en die werden zeer intens na 18 augustus 1940. De grootste aanvallen waren gericht tegen de Britse vliegvelden. In het begin van september hadden zo zware bomaanvallen plaats tegen Engeland.

Op 7 september vielen 350 Duitse bommenwerpers de dokken van London aan in een raid die in volle dag gebeurde, en die massieve schade aanbracht. Vanaf die 7de september tot 5 oktober 1940, voerde de *Luftwaffe* niet minder dan 35 luchtaanvallen uit op grote schaal, waarvan 18 over London. Maar in de eerste periode al van 7 september tot 15 september, werden 298 Duitse vliegtuigen neergeschoten, tegenover slechts 120 Britse toestellen. In één van die raids, op 15 september, vielen 200 Duitse bommenwerpers London aan. 158 bommenwerpers bereikten de stad, toen 300 Hurricanes en Spitfires hen de lucht verboden. De Britten schoten 35 bommenwerpers neer en 26 jagers, en ze beschadigden nog veel meer Duitse vliegtuigen.

De *Luftwaffe* kon in de strijd veel meer vliegtuigen zenden dan de *Royal Air Force*. Op de vooravond van de Duitse luchtaanvallen hadden de Britten ongeveer 300 minder jagers dan de Duitsers. De Duitse Veldmaarschalk Kesselring had als doel, als hoofd van de Duitse Luchtmacht onder Veldmaarschalk Göring – de tweede man in het Reich – om Groot Brittannië op de knieën te brengen en het, zoals gedaan was met Frankrijk, tot een Wapenstilstand te

dwingen. Een andere Duitse Bevelhebber van de luchtmacht was Veldmaarschalk Hugo Sperrle, de vroegere leider van het Condor Legioen in Spanje.

In een recordtijd brachten de Britten 1.380 jager-piloten in een staat van operationele bereidheid, tegen 870 Duitse piloten. De Britse jagers, Hurricanes en Spitfires, twee van de meest geavanceerde en snelste jagers ter wereld in de lucht moesten tegenstand bieden aan de Duitse *Messerschmits*. Tot 1 oktober 1940, gebeurden er 253 luchtaanvallen over Groot Brittannië met Duitse bommenwerpers en jagers die op grote hoogtes vlogen. Ongeveer 146 Spitfires en Hurricanes weerden neergeschoten. Maar de Duitsers verloren 365 vliegtuigen! In november bijvoorbeeld, viel de *Luftwaffe* de stad Coventry aan met 450 bommenwerpers. De Duitsers vernietigden het stadscentrum en ook de fiere, mooie, middeleeuwse kathedraal. Ongeveer 380 burgers werden gedood en 865 mensen gewond. De Britse Geheime Diensten hadden ditmaal gefaald de aanval te anticiperen.

De Slag voor Groot Brittannië duurde van 10 juli tot 10 oktober 1940. Eigenlijk begon ze al in juni 1940 en duurde ze tot ver in juni 1941. Van mei 1941 af, werden de Duitse aanvallen verminderd, omdat al 600 Duitse bommenwerpers uit de lucht waren geschoten. Uiteindelijk leed Duitsland onhoudbare verliezen. De invasie van de Sovjet Unie door de Duitsers eindigde verdere inspanningen om Groot Brittannië in de overgave te bombarderen. Duitsland verloor 1.600 vliegtuigen en 3.000 piloten en bemanningen over Groot Brittannië, boven zowat 1.400 vliegtuigen verloren in de oorlog met Frankrijk. Duitsland moest *Operatie Barbarossa* starten, de invasie van de Sovjet Unie, met 200 bommenwerpers minder dan het bezat in het begin van de mei 1940 oorlog over Frankrijk. Tot laat in 1940 verloren de Duitsers meer vliegtuigen per maand dan de Britten, en ze bouwden minder nieuwe toestellen.

De kern van de Duitse macht van bommenwerpers werd gevormd door de Junker Ju88 vliegtuigen. Deze waren langzaam en te klein om een werkelijke effectieve lading binnen te houden. Ze hadden weinig manoeuvreerbaarheid en weinig defensieve capaciteit. De Heinkel 111 en de Dornier 17 bommenwerpers waren relatief klein, en verouderd in heel wat aspecten. De Duitsers hadden hun bommenwerper wapen verwaarloosd! Ze hadden geen zware bommenwerpers. Op termijn werden hun verliezen onhoudbaar. De Duitse bommenwerpers en hun duikbommenwerpers, de Junkers 87, de Heinkels 111, de Dorniers 215 en de Dorniers 17, de uitstekende Junkers 88 met twee motoren, konden zich onvoldoende zelf beschermen. Ze hadden slechts 3 mitrailleurs en onvoldoende dikke bepantsering tegen de 8mm machinegeweren van de Britse jagers! Hun lading bommen was ook niet indrukwekkend!

De *Royal Air force*, de RAF, had als haar hoofd *Air Chief Marshal* Sir Hugh Dowding, een waar tactisch genie van de oorlog in de lucht. Hij zond zijn Spitfire jagers tegen de Duitse gevechtsvliegtuigen, en zijn langzamere Hurricanes tegen de Duitse bommenwerpers. Hij hield die tactiek aan gedurende de ganse Slag voor Brittannië. De Duitse vliegtuigen kwamen nooit op tijd om de Britse jagers op de grond te vatten, omdat de Britten radar hadden ingevoerd, en ze intercepteerden de Duitse radioberichten om vroegere waarschuwingen te bekomen van de Duitse raids. Dan wachtten ze eenvoudig tot de Duitse vliegtuigen inderdaad aanvielen, en ze schoten grote aantallen van de zo fiere *Luftwaffe* neer.
De Messerschmitt Me 109 jagers waren beter dan de Britse vliegtuigen op een hoogte boven 6 km, maar ze moesten de Duitse bommenwerpers beschermen op lagere hoogtes, waar de

Spitfires en de Hurricanes meer manoeuvreerbaar waren. Dat was eveneens het geval voor de Me110, een zwaardere jager.

Doorheen de luchtslag, bouwde Groot Brittannië meer dan tweemaal meer vliegtuigen dan het Derde Rijk, 2.354 Britse vliegtuigen tegenover slechts 975 nieuwe Duitse vliegtuigen. In de Duitse bommenwerper aanvallen werden 44.652 Britse onderdanen gedood en 52.370 gewond. De *Luftwaffe* verloor meer dan 900 vliegtuigen, waaronder minstens 443 jagers, alle neergeschoten tussen 8 en 31 augustus 1940. De Britten verloren bijna evenveel vliegtuigen, neergeschoten van 6 augustus tot 2 september 1940.
Dit was echter minder dan de As verliezen enkel al in de latere Stalingrad campagne alleen! Tijdens *Operatie Barbarossa*, de invasie van de Sovjet Unie door de Duitsers, stierven meer dan 50.000 burgers door Duitse bommenwerpers over Leningrad, of Sint Petersburg, en Moskou.

Het Duitse Luchtmacht Ministerie had waarschijnlijk de grootste kantoorgebouwen in Europe. Het had een ultramodern gebouw in Berlijn, dat een gans blok van de Wilhelm Strasse besloeg, rond de hoek van het *Gestapo* Hoofdkwartier in de Prinz Albrecht Strasse. Het hoofd van het Ministerie van de Luchtmacht was Hermann Göring.

Rond 6 september 1940, waren nog 738 Hurricanes en Spitfires operationeel in Groot Brittannië. Tegen die tijd van het begin van september, hadden de Britten meer dan tweemaal meer piloten nog klaar om te vliegen dan de *Luftwaffe*! De Duitse productie van vliegtuigen lag achter op de Duitse productieschema's. In de tweede helft van 1940, produceerden de Britten tweemaal zoveel jagers dan de Duitsers.

De Nazi herbewapening van Duitsland was vooral gerealiseerd tussen 1934 en 1939. Ze had Duitsland bijna in het bankroet getrokken, en had de Nazis nog niet de pariteit bezorgd in zware bommenwerpers en in slagschepen met haar vijanden, vooral met Groot Brittannië!
Zuiver in aantallen, en op papier, bleven de Duitse jagers inferieur aan de Britse vliegtuigen zoals de Spitfires. Die laatste waren sneller, beter bewapend, en bestuurd door piloten die meer ervaring hadden en beter getraind waren voor duels in de lucht. De Spitfires en de Hurricanes waren van een betere klasse dan de Messerschmits 109 en 111.
Dankzij een nieuwe ontdekking, kon de RAF niet meer verrast worden door luchtaanvallen, noch bij dag noch bij nacht. *RADAR* stond in afkorting voor *Radio Detection and Ranging*, een systeem om met radiogolven vliegtuigen te detecteren en hun afstand te bepalen. Het systeem zond pulsen van radiogolven, *elektromagnetische* golven, met hoge frequenties uit die de vliegtuigen weerkaatsten en die nadien konden gedetecteerd worden. Het Brits Opperbevel van de jagers kon in de volgende maanden steeds haar overmacht in de lucht bewaren. In de eerste fase van de oorlog in de lucht, verloor de *Luftwaffe* tot 70 vliegtuigen in één dag, bijvoorbeeld op 8 augustus! De Britse RAF had zo snel geleerd hoe de Duitse aanvallen van bommenwerpers en jagers te beantwoorden. De Opperbevelhebber van de jachtvliegtuigen bleef Sir Hugh Dowding.

Op 20 juni 1940 hield Hitler een redevoering waarin hij Groot Brittannië opriep het gezond verstand te gebruiken en de overwinning van Duitsland op het vasteland te aanvaarden. Het doel van de Duitse Nazis bleef slechts de herziening van het Verdrag van Versailles, beweerde

hij. Hitler stelde een Vredesverdrag voor, gebaseerd op de aanvaarding van de Duitse overwinning. Het antwoord op het voorstel werd gegeven in een speech van Lord Halifax op de Londense radio, stellend dat Groot Brittannië tot het bittere einde zou blijven strijden. Het Derde Rijk moest dus haar oorlog in Europa verderzetten. Het nieuw Europa onder dominantie van de Nazis zou niet zo snel gerealiseerd worden.

Het eerste objectief van de Slag voor Groot Brittannië door de Duitse luchtaanvallen was om de *Royal Air Force* aan de grond te vernietigen, om haar luchtbasissen onbruikbaar te maken. In de eerste golf van Duitse aanvallen verloren de Nazis echter al 487 vliegtuigen in 6 dagen. Twee dagen later hadden ze al 153 meer bommenwerpers verloren, waarvan 28 neergehaald werden door de Britse jagers en 25 door anti-vliegtuig kanonnen. De RAF verloor slechts 22 vliegtuigen, en had slechts 10 piloten gevallen. In één week later, tot 5 september, bombardeerde de *Luftwaffe* nog steeds het zuiden van Engeland. De *Führer* had beloofd aan zijn volk om in Londen te zijn op 15 augustus. Die datum zou al moeten achteruit geschoven worden!

Vanaf 7 september begonnen de Duitsers tactieken van terreurbombardementen op de burgers van Engelse steden uit te voeren. De Duitse strijdkrachten zouden hun *Blitzkrieg* zo voortzetten met hun *Luftwaffe*. De Britten noemden die periode van constante luchtaanvallen daarom gewoon de *Blitz*!
De *Blitz* was een nieuwe methode om terreur bijd e massa's te creëren, bijna uitsluitend als doel hebbend de burgerlijke bevolking. Haar belangrijkste doel was om Groot Brittannië te dwingen de vrede af te sluiten, en dus zich over te geven. De *Blitz* begon op 7 september 1940. Natuurlijk begeesterde de *Blitz* de ontmoedigde Duitse bevolking met haar eerste successen. Duitsland verpletterde haar tegenstanders gedurende een bepaalde tijd, de duur van de verrassing.
Golf na golf van bommenwerpers, vergezeld van jagers, vloog over de monding van de Thames en bombardeerde de dokken van Londen. In slechts één dergelijke aanval verloren de Duitsers 103 vliegtuigen. Aanvallen gebeurden ook de volgende dag. Op 11 september verloor de *Luftwaffe* 94 vliegtuigen. Op 15 september, keerden de Duitsers weer over Engeland met 500 bommenwerpers en jagers, en in de namiddag gebeurde weer een dergelijke aanval. De *Luftwaffe* verloor echter 185 vliegtuigen die dag, terwijl de RAF slechts 25 jagers verloor en 11 piloten. Met zulke verliezen, moesten wel langere periodes ingericht worden tussen twee Duitse aanvallen! Twaalf dagen later, probeerden de Duitsers een nachtaanval met 800 bommenwerpers. De Britse piloten schoten 130 van de bommenwerpers neer. Latere aanvallen in de lucht, uitgevoerd om te proberen de Britse jagereskadrons te reduceren, faalden.

Tegen 31 oktober 1940, na twee maanden van intense luchtaanvallen, was de Britse *Royal Air Force* uiteindelijk er in geslaagd de *Luftwaffe* uit te putten. De *Luftwaffe* verloor de Slag om Engeland! Geïsoleerde luchtaanvallen door de *Luftwaffe* bleven nog wel verder komen, zelfs tot in de lente van 1941.
Op 15 november zond de *Luftwaffe* de beruchte aanval op Coventry uit, waarin de Duitse vliegtuigen het centrum van de stad en de mooie Gotische kathedraal in een vuurbal bijna volledig vernietigden. De raid kostte aan meer dan duizend personen van de burgerlijke bevolking van Coventry het leven. Na die aanval vonden de Duitsers het woord *coventrisieren* uit voor dergelijke vernietigende aanvallen op Britse steden. Van 21 tot 23 december

donderden nog twee speciaal gewelddadige luchtaanvallen over Liverpool en Manchester. Duitse bommenwerpers vielen uit de hemelen. Er vielen nog bommen op Londen in de nacht van 29 naar 30 december. Die veroorzaakten veel branden in de stad. Nog meer bombardementen kwamen van 8 naar 9 maart en van 16 op 17 april 1941, en van 10 tot 11 mei 1941. Dankzij de radar, telkens, wachtten zwermen van Britse jagers hen op om de vijandelijke vliegtuigen uit de lucht te schieten. Dan werden de luchtaanvallen minder intens, tot ze stopten.

Dit waren voorbeelden van de laatste luchtaanvallen. Ze werden te kostelijk voor de Duitsers. Het aantal mensen gedood in die aanvallen waren 7.000 in september en meer dan 10.000 mensen zwaar gewond. In november werden meer dan 5.000 burgers gedood en ongeveer 8.000 gewond. In februari 1941 echter, werden 860 burgers gedood en 2.000 gewond. De aantallen voor april werden 6.500 personen gedood en 5.000 gewond. Van 8 augustus 1940 tot 31 oktober, verloor de Duitse *Luftwaffe* ongeveer 2.400 vliegtuigen over Engeland of over het kanaal.

Tijdens de 6 maanden van de *Blitz* over Groot Brittannië liet de *Luftwaffe*, de beste strategische bommenwerpers strijdkracht in de wereld van laat 1939 tot midden 1940 slechts 30.000 ton bommen op de Britse Eilanden. Later, in het half jaar van juni tot november 1940, zouden Geallieerde bommenwerpers al 20 maal dat gewicht aan bommen in de vernieling van Duitsland gooien!
Over de eerste periode verloor de RAF ongeveer 730 jagers en het leed 735 piloten gedood. Onder de geallieerde piloten stierven veel Poolse piloten, Nederlandse en Belgische piloten, ook Tsjechische piloten, Noorse en Deense piloten, die allen vlogen voor de RAF. Telkens de Duitse bommenwerpers gemeld werden, wachtten de Britse Hurricanes en Spitfires op hen. De RAF redde uiteindelijk Groot Brittannië! De Britse Eerste Minister Winston Churchill kon later stellen dat ‘nooit in het veld van menselijke conflicten hadden zo velen een schuld tegenover zo weinigen!’

De gevolgen van de vroege *Blitz* werden dikwijls overdreven door de Duitse Nazi leiders. De Duitsers hadden niet echt het militair overwicht in de lucht kunnen waar maken, of dat toch slechts gedurende een zeer korte tijd. De *Luftwaffe* werd geleid door een groep van energieke officiers zoals Hermann Göring, Erhard Milch en Ernst Udet, maar hoe stabiel en intelligent waren die leiders? De Messerschmitt Bf109 was niet een veel beter vliegtuig dan de Britse Supermarine Spitfire of zelf de Hurricane.

In september 1940 ontmoetten Hitler en Franco, de Spaanse Caudillo, elkaar. Geen concrete resultaten kwamen uit die vergadering. Hitler ontmoette ook Pétain. Die vergadering ook eindigde zonder dat één zijde iets belangrijks had beloofd. Er kwamen nog vergaderingen met Italiaanse leiders. Mussolini, begonnen als een voorbeeld voor Hitler, werd meer en meer een volger van Hitler.

De Franse tanks Char B en de Somna S35 waren beter bewapend en hadden betere bepantsering dan de Duitse Mark I, Mark II en Mark III tegenhangers. Slechts de Duitse Mark IV tanks waren vergelijkbaar met de meer moderne Franse tanks. Tsjechië kon goede Skoda tanks leveren, gebouwd naar Franse ontwerpen! De zeer snelle aanvallen van de *Luftwaffe* gecombineerd met aanvallen van vliegtuigen konden nooit een lange-termijn overwicht leveren

om de andere Legers te domineren. De oorlog zou een zeer lange oorlog worden, en een oorlog van uitputting worden. Groot Brittannië gaf niet op, het tegengestelde van de verwachtingen van Hitler. Was dat ook niet hoe Duitsland de Eerste Wereldoorlog verloren had? Albion kon hardnekkig strijden! De Duitse *Blitzkrieg* kon nooit het Noordzee Kanaal oversteken!

Het belangrijkst geloof van Churchill, zijn basis voornemen, naast zijn gevecht voor vrijheid en democratie, was dat Groot Brittannië de grootsheid van de Brits Keizerrijk moest bewaren. De betekenis van de oorlog was om de weg naar een betere toekomst voor te bereiden, een geloof dat ook ver verspreid de Britse gewapende krachten inspireerde.
In november van 1942, tijdens de oorlog, schreef de Liberale politicus William Beveridge het kader voor een systeem van sociale zekerheid dat alle Britse burgers vormen van welvaart in de staat konden opleveren, van de wieg tot in het graf.
Sir Oswald Mosley, de leider van de Fascistische beweging in Groot Brittannië, werd samen met andere prominente Fascisten geïnterneerd in Engeland.

Ierland was gekend tot 1937 als de Ierse Vrijheidsstaat. Ze bleef neutraal in de oorlog, net als Zwitserland, Zweden, Spanje en Portugal. Turkije ook bleef neutraal in het begin, maar verklaarde toch de oorlog aan Duitsland op 23 februari 1945. Hoewel Ierland officieel neutraal bleef, boden 42.000 Ierse burgers zich aan als vrijwilligers om te dienen in de oorlog samen met Groot Brittannië en 200.000 Ieren staken de Ierse Zee over om te gaan werken voor de Britse oorlogseconomie.

De Oorlog in Oost Europa

In Roemenië, had de machtsgreep van Generaal Antonescu en de troonsafstand van Koning Carol de vorming van een nieuwe order meegebracht. Een Roemeense delegatie, geleid door de President van de Roemeense raad, de Eerste Minister Gigurtu, reisde naar Rome en Berlijn om de nieuwe situatie in Europa te bespreken. Gigurtu werd naar Berchtesgaden gevoerd om er de *Führer* te ontmoeten.
Dr. Tisso, de President van de Slovaakse Staat volgde hem enkele dagen later. Tisso kwam, vergezeld van Graaf Telecki, de Slovaakse President van de Ministerraad. Hitler ontving eveneens Graaf Csaky, de Minister van Buitenlandse Zaken van Hongarije, vergezeld van de Voorzitter van de Ministerraad in zijn land. Von Ribbentrop en Graaf Ciano voor de Italiaanse Regering, namen eveneens deel aan de vergadering. Het onderwerp dat vooreerst besproken werd was om Duitsland, Hongarije, Italië en Roemenië klaar te maken om samen te werken in de organisatie van de nieuwe orde. Natuurlijk kon Hitler zijn visies van de Nieuwe Wereld dicteren, gezien de overwinningen van de Duitse Legers, op de leiders van die landen. De visie was die van een langdurige vrede onder Hitleriaanse, Duitse overheersing.

Op 23 augustus 1940 kwamen von Ribbentrop en Ciano overeen in Wenen om een verandering van de Joegoslavische grenzen uit te voeren, ten voordele van Hongarije. Hongarije kreeg Transsylvanië, dat Roemeens geworden was na de oorlog van 1914-1918. En op 7 september 1940, gaf het Verdrag van Craiova de Dobrudja Streek van Roemenië af aan Bulgarije. Een andere overeenkomst ging over Bessarabië. Op 26 juni 1940 had de Sovjet Unie een nota gezonden naar de Roemeense Regering waarin Moskou stelde dat Bessarabië en Noord en Oost

Bukovina naar Rusland zouden moeten komen. Na onderhandelingen werd op 2 juli die vraag aanvaard. Op 3 augustus werd de Gefedereerde Republiek van Moldavië gecreëerd, die Bessarabië en Moldavië tot één Sovjet staat samensmolt.

Na verdere onderhandelingen tussen Duitsland, Bulgarije, Roemenië, Slovakije, Italië en de Sovjet Unie, besloten die landen op 29 september 1940 in een conferentie om de vroegere Europese en Internationale Donau Commissies te vervangen tijdens een nieuwe Donau Conferentie. De ontbinding van de vroegere commissies werd publiek gemaakt op 25 oktober 1940. Het Verdrag van Versailles en haar annexe Verdragen konden dus in onbruik verklaard worden. Ze hadden opgehouden te bestaan voor de Fascistische landen.

Ondertussen had de Sovjet Unie reeds een ultimatum aan Litouwen gezonden om de toestemming te eisen voor de Sovjet troepen om het Litouws territorium te passeren. De vorming van een nieuwe Regering vergezelde die vraag. Ze werd gerealiseerd op 17 juni 1940. Litouwen trad toe tot de Unie van Sovjet Republieken, de USSR, op 3 augustus 1940. Letland deed hetzelfde op 5 augustus en Estland op 6 augustus.
Dit kon met enige ongerustheid bekeken worden door Duitsland, omdat de gewapende Sovjet strijdkrachten nu heel wat dichter bij de Duitse grenzen konden geplaatst worden. Die troepen konden dan Oost Pruisen bedreigen. Tevens hielden die drie nieuwe Sovjet Republieken een belangrijke Duitse bevolking! De bewegingen van die landen waren echter al voorzien geworden in de geheime clausules van het Duits-Russisch niet-agressie pact van 23 augustus 1939. Het was de betaling toegestaan door Hitler voor de non-interventie van de Sovjet strijdkrachten tijdens de Duitse invasie van Polen.

In juli 1940 verliet Roemenië de Organisatie van de Verenigde Naties. Op 23 september sloot Roemenië dan aansluiting af met het *Driepartij Pact* tussen Duitsland, Italië en Japan. Op 28 september verliet Roemenië de *Balkan Entente*. Hongarije op 23 november en Slovakije op 24 november, voegden zich bij het *Driepartij Pact*. Oostenrijk en Tsjechië waren reeds opgeslokt door het *Dritte Reich*.
Het jaar 1940 had de totale overwinning van Duitsland in West Europa meegebracht, behalve dan met Groot Brittannië. Maar dat land stond nu alleen en geïsoleerd op haar eiland.

De militaire Sterkte in de Lucht van de Geallieerden en van de As-Machten

De As-landen en de Geallieerden produceerden 800.000 transport- en gevechtsvliegtuigen. De Geallieerden bouwden driemaal meer vliegtuigen dan de As-machten. In totaal werden 300.000 vliegtuigen verloren in gevechten of in ongelukken. Ongeveer 350.000 piloten en bemanningen stierven. Ongeveer 2 miljoen Europese en Aziatische burgers stierven in strategische aanvallen van bommenwerpers, de helft daarvan vrouwen en kinderen. De twee meest moordende nieuwigheden in de oorlog waren napalm en de atoombom, beide luchtwapens! De lading aan bommen, de reikwijdte en het aantal van jagers en bommenwerpers verdrievoudigde al tussen 1935 en 1940.

Een opmerkelijke verandering in de luchtmacht was de komst van de Amerikaanse B29 *Superfortress*. Die kwam er in laat 1944, in de laatste jaren van de oorlog. Deze bommenwerper

vloog ongeveer 9 kilometer boven de aarde, dus bijna immuun voor artillerievuur en voor de meeste vijandelijke jagers. Hun belangrijkst nadeel was dat vanaf dergelijke hoogtes de nauwkeurigheid van de bommen drastisch verminderde, alsook de ladingscapaciteit, de snelheid, en de menselijke en mechanische performanties. Aan het einde van de oorlog, werden de vliegdekschepen erkend, meer dan de slagschepen zelfs, als de meest gevaarlijke en dodelijke middelen van de aanval.

Bij de invasie van Polen, viel Duitsland slechts aan met Mark I en Mark II tanks, lichte bepantserde voertuigen. Maar ze genoten van dichte steun vanuit de lucht, een combinatie die zeer dodelijk bleek. Tegen september 1939 had Duitsland de macht van de best georganiseerde en getrainde strategische bommenwerpers. Duitsland had echter slechts bommenwerpers met 2 motoren, geëscorteerd door jagers. De *Luftwaffe* kreeg nooit zware bommenwerpers gelijkaardig aan de Amerikaanse B17 en later B24 vliegtuigen, of zoals de Britse Avro Lancaster zware bommenwerpers. Het Duits falen om de productie van ware bommenwerpers te organiseren was een tactische en een technologische fout. De Duitsers hadden het verkeerd idee gekoesterd dat de duikcapaciteiten van hun medium bommenwerpers konden dienen als vervanging van de strategische bombardementen van vliegtuigen vanaf zeer grote hoogtes. Later maakten in Duitsland de zeer grote investering vanaf 1943 in jet motoren en jet-gedreven tuigen zoals de *Vergeltungswaffe* 1 kruisraket en de V2 ballistische raket het bijna onmogelijk ook nog daarbij een nieuwe zware bommenwerper te bouwen.
De Duitsers bouwden verder lichtere en kleinere vliegtuigen dan de Geallieerden. Aan het einde van de oorlog waren die vliegtuigen echter in alle haast en prulliger in elkaar gestoken onder zware Geallieerde bombardementen en met buitenlands personeel. Duitsland had ook geen vliegdekschepen omdat die bijzonder duur waren om te bouwen. Niettemin, tijdens de invasies van Nederland, België en Frankrijk, won Duitsland de overmacht in de lucht binnen slechts enkele dagen, door zeer effectief de Duitse gepantserde troepen te steunen.

Tijdens de oorlog in Frankrijk, vochten de Franse jagers wel beter dan de vliegtuigen van de *Luftwaffe* in bijna alle categorieën van performanties van jagers, maar dat kwam grotendeels omdat de Duitse vliegtuigen meer dienden als steun aan de op de grond manoeuvrerende aanvallende legers. De Franse vliegtuigen waren toen de Curtis P36 Hawk, de Dewoitine D520 en de Brits gebouwde Hurricanes. De *Luftwaffe* zond haar vliegtuigen veel meer dikwijls uit per dag, gebruikte hen ter ondersteuning van de operaties op de grond, en deed dat veel meer effectief dan de Fransen. De nederlaag van de Fransen was meer het gevolg van verkeerde bevelvoering, slechte organisatie, en laag moreel van de troepen.

Op 14 mei 1940 bombardeerde de Duitse *Luftwaffe* de stad Rotterdam met 110 Heinkel tweemotorige bommenwerpers. De stad vloog in vuur en vlammen. Er werden wel 1.000 Nederlandse burgers gedood. De Duitsers verloren toch 1.400 vliegtuigen tegen de Franse en Britse jagers in de lucht en op de grond, vooral en ook door de Geallieerde luchtafweer.
De verdediging van Groot Brittannië tegen Duitse bombardementen werd goed georganiseerd. Hoog boven de stad Londen hingen ballonnen. Duitse vliegtuigen geraakten in zoeklichten en dan werden ze neergeschoten vanop de grond door gesofistikeerde anti-lucht kanonnen.
Vanaf midden 1941 werd de Britse Luchtmaarschalk Harris in bevel geplaatst van het Brits programma om bombardementen uit te voeren op Duitsland. De Britten konden beginnen Duitsland in alle hevigheid te bombarderen vanaf het begin van 1942, zonder totale

overheersing in de lucht, en uitsluitend tijdens nachtelijke aanvallen. Maar de aanvallen werden snel efficiënt.

Tijdens een Britse raid op Köln van 30 tot 31 mei 1942, vluchtten ongeveer 100.000 burgers de stad uit. De Britse verliezen liepen op tot ongeveer 40 bommenwerpers. Vanaf het begin van 1943 konden de Britten hun zeer efficiënte viermotorige Lancaster bommenwerpers gebruiken. Zo had in maart 1943 een luchtaanval plaats op de Duitse stad Essen door 442 Britse bommenwerpers. De Britse verliezen waren laag, maar het industrieel hart van Duitsland lag in puin. Juli 1943 zag de *Operation Gomorrah*, een wekenlang bombardement met brandbommen op Hamburg. De raid werd uitgevoerd door Lancaster bommenwerpers bij nacht en door Amerikaanse B17 bommenwerpers bij dag. In totaal stierven 40.000 Duitse burgers, en duizenden meer trokken weg uit de platgebrande stad.

Het gebruik van de zeer grote B29 Amerikaanse bommenwerpers, de meest gesofistikeerde bommenwerpers ter wereld, was niet zeer verschillend van de nachtelijke bombardementen in Britse stijl. De B29 was specifiek gebouwd voor grote hoogtes en voor precisie bombardementen in volle dag. Maar tegen 1945 waren ze reusachtige alternatieven geworden van de Britse Lancasters, en werden ze als zodanig ook gebruikt over Duitsland.
De Sovjets, op hun beurt, bleven het strategisch gebruik van massieve bombardementen niet toe echt passen.

Rond midden 1943 vorderde de oorlog slecht voor de Geallieerden. De verliezen aan bommenwerpers bleven stijgen, terwijl de Duitse productie in het algemeen bleef verminderen. De Duitsers hadden hun verdediging tegen luchtaanvallen verbeterd. Zij ook hadden nu nachtjagers, aangepast aan de jacht op vijandelijke vliegtuigen in de donkerte, gesofistikeerde en krachtige zoeklichten, Flak batterijen, verbeterde radar opzoeking, en ze transfereerden sommige jachtpiloten van het Russisch front naar Duitsland, om daar te vliegen op latere modellen zoals de Focke-Wulff 190 en de verbeterde Messerschmitt Bf109.
Op 17 augustus 1943 had de meest kostelijke en meest geruchtmakende precisie raid van lange afstand plaats, uitgevoerd door de RAF op de bouwwerven van Schweinfurt-Regensburg waar de Messerschmitt Bf109 vliegtuigen gebouwd werden. Die aanval verhinderde verder de helft van de Messerschmitt Bf109 productie in beide fabrieken.
Maar in de Zwarte Week van 9 tot 14 oktober 1943, werden 148 B17 Geallieerde bommenwerpers neergeschoten door de Duitsers over Schweinfurt. Meer dan 600 Amerikaanse bemanningsleden werden gedood of gevangen gemaakt. De Geallieerde verliezen, gemiddeld, tijdens dergelijke bombardementen, waren 28 bommenwerpers verloren bij elke aanval op Duitsland.

Op 1 augustus 1943 voerden de Geallieerden een luchtaanval uit die hen eigenlijk desastreus werd. De raid *Operation Tidal Wave*, Operatie Getijengolf, werd uitgevoerd door B24 Liberator vliegtuigen gebaseerd in Libië tegen de Roemeense olievelden en raffinaderijen van Ploesti. De Roemenen hadden uitstekende anti-lucht verdedigingen geïnstalleerd. In totaal gingen 53 van de 178 B24 bommenwerpers verloren, en 55 andere B24 bommenwerpers werden beschadigd. 660 bemanningsleden werden gedood, bleven vermist, of werden gevangen genomen. Slechts 33 van de 178 bommenwerpers keerden terug naar hun basis zonder schade opgelopen te hebben.

Toch, rond de zomer van 1944, waren de Britse en Amerikaanse piloten duidelijk de oorlog in de lucht aan het winnen! Ze zonden toen minder bommenwerpers per luchtaanval naar Duitsland, geëscorteerd door meer jagers. Elke maand verloren de Duitse jagers half hun sterkte, daardoor in feite hun volledige productie van jagers verliezend. In de eerste 5 maanden van 1944, verloor de *Luftwaffe* het ekwivalent van haar volledige sterkte aan piloten. In de laatste 9 maanden van de oorlog, wonnen de Geallieerden de volledige overmacht in de lucht tegenover de Duitsers. Ze vernielden ongeveer 60% van de grootste Duitse steden. De Britse en Amerikaanse luchtstrijdkrachten vlogen met Thunderbolts, Mustangs en Spitfires, uitgerust met drop tanks voor extra brandstof, voorraden die ze konden laten vallen wanneer de extra brandstof erin opgebruikt was, om zo ook verre objectieven in Duitsland te kunnen bereiken en te bombarderen.

In de Middellandse Zee konden de As machten nooit de superioriteit in de lucht realiseren. Reeds in november 1942 organiseerden de Geallieerden hun *Operatie Toorts* landingen in Marokko en Algerije. Tegen de lente van 1943, hadden de Geallieerden reeds 2.000 operationele jagers en bommenwerpers naar Noord Afrika gebracht.
Op 15 november 1941 werd Veldmaarschalk Kesselring door het Duits Opperbevel van de Sovjet Unie naar Italië gezonden om er de luchtmacht van de *Luftflotte 2* te leiden. Hij herstelde de Duitse pariteit en zelfs de superioriteit in de lucht boven Malta.

Doelwitten in Zuid Duitsland konden bereikt worden vanaf Geallieerde vliegvelden in Afrika en de Middellandse Zee. De geallieerden wilden speciaal de Roemeense olievelden bombarderen. In november 1942 opereerden 1.000 viermotorige Amerikaanse bommenwerpers vanuit Noord Afrika, en vanuit Sicilië en uit het heroverde deel van Italië. Ze voerden dag en nacht bombardement campagnes uit met de MAAF, de *Mediterranean Allied Air Forces*. Dit hielp om de nederlaag van de As machten in Noord Afrika en Italië te bewerkstelligen. Rond mei 1943, hadden al 230.000 Duitse en Italiaanse soldaten zich overgegeven in Noord Afrika, zodat de oorlog daar als beëindigd kon beschouwd worden. In 1944 en in 1945 controleerde de MAAF volledig de lucht over Italië. Ze konden 5.000 strategische vliegtuigen over gans Italië brengen, zodat de Duitse strijdkrachten verplicht werden zich uitsluitend tijdens de nacht te bewegen. Dit ook kwam als een verrassing na het nog beperkt gebruik van vliegtuigen tijdens de eerste Wereldoorlog.

Over de ganse oorlogsperiode van 1940 tot 1945 in Europa, werden 160.000 Britse en Amerikaanse bemanningen van bommenwerpers gedood, gewond of gevangen genomen. De VSA verloren 40.000 luchtmacht strijders en 6.000 vernietigde bommenwerpers. De aanvallen van de Geallieerde bommenwerpers zouden wel de eventuele ineenstorting van Duitsland meegebracht hebben, indien de oorlog voortgezet was geworden na 1945.

Bij het begin van de oorlog kon Groot Brittannië 6 tot 7 vliegdekschepen in de operaties brengen, en haar zeemacht had 6 grote vliegdekschepen in constructie. Hun vliegtuigen hielpen om de Italiaanse vloot schade toe te richten in de Middellandse Zee. De aanvallen op de Italiaanse basissen van 11-12 november 1940 te Taranto en die van 28 maart 1941 op Kaap Matapan waren Britse overwinningen op de Italiaanse zeemacht. Op 27 mei 1941, zonken Britse *Swordfish* vliegtuigen, dubbeldekkers en torpedo bommenwerpers, het Duits slagschip

de *Bismarck* en aan het einde van 1942 was de Italiaanse vloot praktisch impotent gemaakt in de oorlog. Hetzelfde gebeurde met de Duitse oorlogsschepen aan de oppervlakte van de zee in het begin van 1943.

In het algemeen waren *fleet carriers* of vloot vliegdekschepen van 18.000 tot 35.000 ton water verplaatsing. Ze konden 80 tot 100 vliegtuigen dragen. *Light carriers* of lichte vliegdekschepen hadden 10.000 tot 15.000 ton waterverplaatsing en konden ongeveer 50 vliegtuigen aan boord nemen. De *Escort or Jeep carriers* hadden ongeveer 10.000 water verplaatsing en zij droegen 15 tot 25 vliegtuigen mee.
Vliegdekschepen waren de belangrijkste schepen in de zeeslagen door hun luchtaanvallen op zee. De grootste en belangrijkste zeeslagen gebeurden in de Stille Oceaan: de Slag in de Koraalzee, van Midway, van de oostelijke Solomon eilanden, van Santa Cruz, van de Filipijnse Zee, van Leyte Golf, en nog andere.
Toen de oorlog uitbrak had Japan 10 vliegdekschepen, meer dan de Britten en de Amerikanen. De VSA hadden slechts 4 vliegdekschepen toen de oorlog uitbrak: de *USS Hornet*, de *USS Enterprise*, de *USS Lexington* en de *USS Saratoga*. De Amerikanen verloren 11 vlootvliegdekschepen in 4 jaar oorlog, maar ze zonken 20 Japanse vliegdekschepen in totaal. De nieuwste *USS Essex* klasse vliegdekschepen droegen 90 vliegtuigen, haalden een snelheid van 33 knopen op zee en ze hadden meer dan 27.000 ton waterverplaatsing. Ze waren superieur aan elk ander vliegdekschip ter wereld. De VSA bouwden meer dan 150 lichte en escort vliegdekschepen gedurende de oorlog. De VSA zeelui en ateliers waren eveneens meer bekwaam in het herstellen en onderhouden van hun vliegdekschepen.

Vliegtuigen van de Verenigde Staten van Amerika waren toen de Hellcat jagers, bijgewerkte Dauntless en Helldiver bommenwerpers en de Avenger torpedo vliegtuigen. Deze waren meestal superieur in performanties dan hun Japanse tegenhangers.
De piekproductie van de Japanners kwam in 1944. In totaal produceerde Japan 28.000 militaire vliegtuigen!
In 1944 zonden de VSA 96.000 nieuwe vliegtuigen over Europa en de Stille Oceaan! Einde 1944 had de Amerikaanse vloot van vliegdekschepen en hun steunbasissen alleen al 80.000 vliegtuigen bekomen. Dit was meer dan Japan kon produceren voor al haar militaire divisies en takken gedurende de ganse oorlog. Tevens bezetten de VSA rond het midden tot het einde van 1943 de eerste rang in olieproductie, terwijl Japan slechts 22ste in rang was. In het midden en laat 1943, had de VSA de volledige suprematie in de lucht gewonnen in de Stille Oceaan, en na 1942 reeds, werd niet één VS vliegdekschip nog verloren op zee. In de beide oorlogstheaters, Europa en de Stille Oceaan, hadden de geallieerden in midden-1944 grotendeels alle bronnen van de As Duitsland-Italië-Japanse luchtmacht geneutraliseerd, en daarbij de suprematie in de lucht over de ganse wereld gewonnen.

Het meest dodelijke wapen van de Tweede Wereldoorlog was de reusachtige Amerikaanse Boeing B29 *Superfortress*. Het eerste prototype van die bommenwerper kwam in de oorlog op 1 september 1942. De B29 was een reusachtige bommenwerper die een maximum 65.000 kg lading aan bommen kon meedragen. Hun vleugelwijdte was 52,50 m, tweemaal zo groot als die van de meeste Duitse bommenwerpers. Het vliegtuig had 4 motoren voor een topsnelheid van over 580 kilometer per uur met een lading van 10 ton gewicht. Hun actieradius in heen-en-weer vlucht lag tussen 4.000 en 9.000 kilometer. De B29 was gebouwd om te vliegen op meer

dan 9km hoogte, dus praktisch onbereikbaar voor *Flak* kanonnen en zelfs vijandelijke vliegtuigen. Aan het einde van de oorlog had de VSA bijna 400 van die vliegtuigen verloren, de meerderheid ten gevolge van ongelukken en mechanisch falen. De vluchttijd van die vliegtuigen was ongeveer 16 uur en langer! Allen samen, werden meer dan 30.000 B29 bemanningsleden gedood of ze bleven vermist.

Toch bleef de Japanse industrie grotendeels ongenaakbaar voor grote luchtaanvallen tot vroeg in 1945. In einde februari 1945, leefde en werkte Tokyo virtueel nog onverstoord door ernstige luchtaanvallen. De VSA hadden de B29 nodig als een innovatieve bommenwerper voor de zeer lange afstanden in de Stille Oceaan. De B29 begon slechts gebruikt te worden rond mei-juni van 1944.
De Sovjet Unie kreeg 4 van zulke B29 bommenwerpers. Ze werden herbouwd als de Tupolev Tu4, de eerste succesvolle Sovjet lange-afstands bommenwerper. Die Tupolev bommenwerpers werden gebouwd van 1947 tot 1952, na de Tweede Wereldoorlog dus, en ontplooid door de Sovjet Unie als nucleaire bommenwerper tot in de jaren 1960.

De *US Army Chief of Staff*, de opperbevelhebber van de Amerikaanse Legers, was Generaal George C. Marshal en het hoofd van de Luchtmacht in de Stille Oceaan was Generaal Curtis LeMay. Zij gebruikten de B29 in een niet-typische manier, door laag te vliegen, om zo brandstof te sparen, ’s nachts, met ladingen van 10 ton of meer aan bommen.
In de nacht van 9 op 10 maart 1945, bombardeerden die vliegtuigen Tokyo met napalm bommen. Het was de meest vernietigende luchtaanval in een 24 uur periode in de militaire geschiedenis, omdat meer dan 100.000 burgers het leven verloren, met al evenveel gewonde en vermiste personen. Ongeveer 40 vierkante kilometer van de stad werden herleid tot as. In de volgende 5 maanden vernietigde Le May meer dan de helft van de centra van de 66 grootste Japanse steden. De geniale Le May had de B29 vliegtuigen gebruikt als ruwe, laagvliegende vuur-bommenwerpers, slechts hun lange afstandsmogelijkheden gebruikend, hun grote lading en hun snelheid. De B29 veroorzaakten 500.000 burgerslachtoffers en ook de Japanse wapen- en brandstoffabrieken werden tot stilstand geslagen. De Amerikanen moesten oppervlakte- of zone-bombardementen toepassen, omdat het weder boven Japan en de jet stream daar precisie bombardementen veel meer moeilijk maakten over Japan. In de zomer van 1945 bleven slechts 4 grote Japanse steden grotendeels intact: Kyoto, Hiroshima, Nagasaki en Sapporo.

Een andere uitvinding van de oorlog in de lucht waren de Duitse raketten V1 en V2. De V1, de *Vergeltungswaffe* 1, was een Kruisraket. Ze kon ongeveer 950 kg aan explosieven meedragen. Eigenlijk was ze een zelf-gedreven vliegende bom! Haar snelheid was niet zeer hoog, subsonisch, slechts 650 km/h met een reikwijdte van ongeveer 250 km. Ongeveer 20 V1 raketten konden 19.000 kg hoog-explosieve stoffen dragen. De V1 en de V2 konden relatief goedkoop gebouwd en ontplooid worden en ze waren een formidabel terreur wapen voor de burgerlijke bevolking!
Het belangrijkste nadeel van de V1 was haar nogal primitief besturingssysteem. Dit werd gedreven door een gyroscoop, een manometer en een hodometer, ruw gekalibreerd door beschouwingen van de afstand, de richting, het brandstofverbruik en het gewicht. Niettemin doodde de V1 meer dan 6.000 Britse burgers en ze maakten 18.000 mensen meer gewond. Ze werden relatief laat in de oorlog ingezet, zodat de Britten die periode de *Baby Blitz* noemden! De V1 bedreiging aan groot Brittannië eindigde slechts wanneer voldoende Europees

territorium heroverd was om het kortere afstand wapen ineffectief te maken. Op hun hoogste gebruik werden bijna 100 V1 raketten afgezonden op Londen per dag. Meer dan 2.400 V1 raketten raakten Londen. Na de Geallieerde bombardementen op Normandië, richtten de Duitsers ongeveer 2.500 V1 raketten op Antwerpen in België.

De V2 was een echt ballistisch missiel. Het was een slecht wapen in termen van kosten nodig om explosieven over het Kanaal te werpen. Slechts 5.000 tot 6.000 V2 raketten werden door Duitsland gebouwd en tussen 2.500 en 3.200 ook waarlijk gelanceerd. De V2 bereikte haar doel aan snelheden van 3.000 km/h, ver boven de geluidssnelheid, zodat men ze ook niet hoorde aankomen. Ongeveer 250 V2 raakten Londen. Ze doodden 2.500 burgers en maakten duizenden gewonden. Slechts 4 tot 5 grote Geallieerde aanvallen van 500 bommenwerpers samen droegen 6.000 kg aan bommen elk, zoveel als alle explosieven van alle V2 raketten samen. Maar de bouw van raketten met toen al zeldzame materialen voor Duitsland bleken eigenlijk een ramp van grote afmetingen voor de *Wehrmacht*.

Een ander nieuw gebruik van vliegtuigen was de *Kamikaze* van Japan. Kamikaze betekent *goddelijke wind*, genaamd naar de naam van een tyfoon, die een Mongools-Chinese vloot in 1281 gebouwd om Japan aan te vallen, had vernield. De naam werd nu gegeven aan eenvoudige vliegtuigen, gericht naar hun doel door zelfmoord piloten. Minder dan 20% van de vliegtuigen die aldus opstegen bereikten hun bepaalde doelen. De Japanse aanvallende piloten waren wel bekwaam om tactische en strategische doelen te bereiken, en ze konden veel schade aanrichten aan de Amerikaanse oorlogsvloot. Maar 10% van die vliegtuigen moesten al terugkeren onderweg wegens mechanische problemen. Ze hadden een reikwijdte van meer dan 1.500 km. Ze waren zwaar, gewapend met hoge explosieven binnenin, of met torpedo's onder hun romp. Meer dan 50% van die vliegtuigen werden neergeschoten of ze vielen uit de lucht vóór ze hun doelen konden bereiken.
De *Kamikaze* sloegen neer op 474 Geallieerde oorlogsschepen in de Stille Oceaan. Ze doodden 7.000 Australische, Britse en Amerikaanse zeelui, aan een kost van 3.860 piloten en bemanningen. Na oktober 1944, waren *Kamikazes* de oorzaak van 50% van alle verliezen van de *US Navy*. Hun graad van succes in het zinken van schepen en het doden van zeelui was uiteindelijk tienmaal hoger dan dat van de traditionele Japanse bommenwerpers op zee! Ze kostten weinig, omdat hun vliegtuigen gewoonlijk Mitsubishi A6M Zero jagers waren.

Kamikaze aanvallen stopten slechts wanneer de vliegvelden op de Japanse eilanden vernietigd lagen en wanneer Japan geen brandstof meer had en ook geen nieuwe onderdelen meer. De *Kamikaze*s wonnen hun grootste successen tijdens de invasie van de VSA van Okinawa, waar ze 17 Amerikaanse oorlogsschepen zonken en 5.000 zeelui doodden. Zelfmoord bombardementen weren effectief, maar ze reflecteerden het verlies van moreel in het Japans Leger, de wanhoop van de Japanse gewapende machten en de realisatie van een oorlog die al onweerstaanbaar verloren was.

Van de jagers die in de Tweede Wereldoorlog gebouwd werden, was de meest succesvolle de Duitse Messerschmitt Bf109, waarvan er 33.000 exemplaren gebouwd werden. Ook de Duitse Fokke-Wulf Fw190 waarvan er 20.000 gebouwd werden, de Amerikaanse Lockheed P38 Lightning met 10.000 gebouwde vliegtuigen, de Republic P47 Thunderbolt met 15.000 exemplaren gebouwd, de Noord Amerikaanse P51 Mustang met 15.000 gebouwd. Heruitgerust

met Rolls-Royce Merlin motoren, kunnen zij de beste jagers van de oorlog genoemd worden. In de Stille Oceaan, ontplooiden de VSA de Grumman F4F Wildcat waarvan er 7.800 gebouwd werden, de Grumman F6F Wildcat met 12.000 stuks gebouwd en de Vought Corsair met 12.500 gebouwd.

Sinds 1942 bombardeerden de Britten systematisch de Duitse bewapeningsindustrie. De VSA bombardeerde Japanse fabrieken vanaf laat 1944.
De Geallieerde productie van vliegtuigen bleef steeds veilig. In 1944 en later, bouwden de Duitse en Japanse fabrieken ongeveer 70.000 vliegtuigen per jaar, doch de Geallieerden tweemaal dit aantal!
De Britse Supermarine Spitfire, de Russische Yakovlev Yak9, de Noord-Amerikaanse Mustang en de VS Republic P47 Thunderbolt ware vliegtuigen die relatief vergelijkbaar waren in vliegtuig gevechten.
De P51 Mustang was een vliegtuig van lage kost, gebouwd uit aluminium, met drop-tanks voor een volledige vlucht heen-en-terug van 3.200 km aan een maximum snelheid van over 600 km/h op 4 km hoogte.
Als transport vliegtuigen waren er de Amerikaanse Douglas C47 Skytrain, genoemd de Dakota door de RAF, waarvan er 10.000 exemplaren gebouwd werden. Deze waren betrouwbaar, sterk en werden geproduceerd in massa. De *Luftwaffe* gebruikte de Junker Ju52, die langzamer vloog en minder lading kon meenemen. Niet meer dan 5.000 exemplaren van dit vliegtuig werden gebouwd.

Aan het begin van de oorlog in de Stille Oceaan gebruikten de Japanners vooral de Mitsubishi Zero jagers. De Zero was van een relatief statisch ontwerp, dat eigenlijk al voorbijgestreefd was tegen 1943.
Aan het einde van de oorlog produceerde de Duitsers de Messerschmitt Me262 Swallow. De Swallow had jet motoren, hoewel die nog relatief onbetrouwbaar waren en zeldzaam. Meer dan 1.400 van die Duitse jagers werden gebouwd. Ze hadden echter lange opstijgbanen nodig en hun jet motoren hadden slechts een korte levensduur.

Aan het einde van de oorlog hadden de VS jachtpiloten driemaal meer solo trainingsvluchten gemaakt vóór de strijd dan hun As vijanden in lucht-tot-lucht gevechten, dan dus hun tegenstanders. Wanneer één zijde driemaal meer vliegtuigen bouwde dan de andere, en aan het einde meer dan tienmaal meer piloten had, dan kon men wel de overwinning verwachten van die andere zijde. Daarmee werd de overwinning op de grond ook al een feit!

De Oorlog op Zee

De meest dodelijke zeeslagen veroorzaakten nooit evenveel doden als de strijd op het land. Oorlogsschepen waren vooral gebouwd om schade aan te richten aan andere schepen, niet werkelijk gebouwd voor totale stabiliteit, of om de kansen te verbeteren dat cargo veilig en wel aan land kon gebracht worden in havens. De opdracht van een vloot was om de dure handelsschepen en de vijandelijke oorlogsschepen tot zinken te brengen of hen erg te beschadigen, om zeelui te doden of te doen verdrinken, om de investeringen van de vijand op zee te vernietigen, om de mogelijkheden van de vijand om soldaten over de zee te kunnen bewegen te bemoeilijken, en om goederen van alle soorten te importeren. Eenmaal de zeemachten hun vijandige vloten geneutraliseerd hadden, bleven hun doelen meestal om de vijand tegen te houden goederen te importeren en om de kusten te blokkeren en zo de landingsoperaties te beveiligen.

Adolf Hitler was nooit een man van de zeemacht. Hij was geboren en getogen op het land, niet aan zee. Duitsland had slechts een zeer kleine, hoewel goed gebouwde vloot van oppervlakte schepen en ook een relatief grote vloot onderzeeërs. Ze verliet zich op de Italiaanse Marine en op haar slagschepen. Rivaliserende Duitse admiraals waren Erich Raeder en Karl Doenitz. De droom van Admiraal Doenitz was een vloot te bouwen van 300 onderzeeërs, en alle plannen om slagschepen en kruisers te bouwen te doen stoppen. Hitler was zich bewust van het feit dat wat overbleef van zijn oppervlaktevloot, vergeleken met de Britse lucht- en zeemacht grotendeels waardeloos was einde 1942.

In 1942 dan kwam Japan de oorlog in met een veel grotere oppervlakte vloot dan de VSA en Groot Brittannië. Japan begon de oorlog met een aantal technologische en materiele voordelen van ervaring met zeemachten, efficiënte nachtelijke kanon geschutten, uitstekende destroyers, goede kennis van de Stille Oceaan, zeer goede onderzeeërs en de meest dodelijke torpedo's ter wereld. Japan bestond uit een reeks eilanden, net zoals Groot Brittannië. Het was een zeemogendheid!
Japan had in het begin van de oorlog in het water 6 vliegdekschepen tegenover de VSA slechts 3, en 4 lichte vliegdekschepen. Het bezat 10 tegenover 2 slagschepen, 38 tegen 16 kruisers en 112 destroyers tegenover 40 bij de VSA. In laat 1942 bleef nog slechts 1 beschadigd Amerikaans vloot vliegdekschip, de beschadigde *Enterprise*, in de Stille Oceaan varen tegen 8 Japanse vliegdekschepen. Japan kon 5 maal meer vliegtuigen op de zee bewegen dan de VSA! De Japanse torpedo's ook, waren ongeveer 25 km/h sneller dan die van hun Amerikaanse vijanden, ze hadden een reikwijdte driemaal verder dan die van de VSA, en ze bewogen veel meer explosieve macht.

Aan het einde van 1943 echter, had de VSA de superioriteit op zee gewonnen en ze begon geen oorlogsschepen nog te verliezen! De VSA wonnen al in 1942 strategisch belangrijke zeeslagen, in de Koraalzee en nabij Midway, die haar niet reeds de superioriteit op de zee meebrachten, maar toch al dichter bij een gelijklopende macht zoals die van de Japanse zeemacht. In januari 1945 waren de cijfers omgedraaid! Tot 14 vloot vliegdekschepen tegenover slechts 2 voor Japan, 66 lichte en escort vliegdekschepen tegenover slechts 2 voor Japan, 23 actieve slagschepen tegenover 5 voor Japan, 45 kruisers tegenover 16 en vooral 296 Amerikaanse destroyers tegenover 40 Japanse!

In feite hadden de Japanners af te rekenen met drie vijanden in de Stille Oceaan: een overlevende Britse vloot, uitgebreid tegen 1944, de resten van de vooroorlogse VS vloot, die ook snel aan het uitbreiden was, en de nieuwe Amerikaanse Stille Oceaan vloot, die groter zou worden dan al de overlevende Zeemachten van de wereld samen.

De Japanse admiraals zoals Chuichi Naguno van Pearl Harbor, Takeo Takagi van de Zeeslag in de Koraalzee, Viceadmiraal Gumichi Mokawa van de Slag van Savo Eiland, en Takeo Kurita van de Leyte Golf Zeeslag, hadden de fatale gewoonte om succesvolle operaties voortijdig af te sluiten op kritische ogenblikken van bijna een overwinning, in angst hun meest onvervangbare schepen van hun zeemacht te verliezen. De VSA admiraals zoals Chester Nimitz, Raymond Spruance, William Halsey en Charles Lockwood, waren slechts in hun 50 of 60-iger jaren en heel wat meer superieur aan de Japanse admiraliteit in kennis, vechtlust, het uit-de-doos denken, vergeleken met de Japanse admiraliteit.

Italië had haar *Regia Marina*, haar Koninklijke Marine. Het land bouwde nooit een vliegdekschip. Het verliet zich op haar luchtmacht basissen in het zuiden van Italië, Sicilië en Noord Afrika. Haar zeemacht bestond uit 6 slagschepen, geleid door de *Littorio* en de *Vittorio Veneto*, met 19 zware en lichte kruisers, 59 destroyers en 119 onderzeeërs. Dat maakte van Italië de grootste zeemacht in de Middellandse zee. De Italiaanse zeemacht had echter geen moderne radar, weinig mogelijkheden voor nachtelijke strijd, en geen olievoorraden. Ze kon de Britse Legers niet afsluiten van hun olieleveringen uit het Midden Oosten. Italië kwam in de oorlog op 10 juni 1940. Op 11 december 1941 verklaarde Mussolini ook de oorlog aan de Verenigde Staten van Amerika, met slechts onvolledige en zeer vage ideeën betreffende de reikwijdte van de Amerikaanse zeemacht. De Italiaanse zeemacht toonde zich later onvoldoende in uitrustingen voor de nachtelijke strijd, in communicaties en intelligentie, in training, in moreel, in ervaring van haar officieren en in de leveringen van brandstof en munitie. Ze speelde geen grote rol, zelfs niet als hulp voor de Duitsers in de oorlog in de Middellandse Zee.

Aan het begin van de oorlog bezat Groot Brittannië de grootste oppervlakte vloot in de wereld, met 12 slagschepen, 7 vliegdekschepen, 56 zware en lichte kruisers en 180 destroyers. De Britten namen correct aan dat met die superioriteit ter zee het Duits Leger er nooit in kon slagen hun eilanden binnen te trekken. Duitsland zou zelfs niet in staat zijn Groot Brittannië uit te hongeren en haar zo te kunnen onderwerpen aan haar wil. In 1943 reeds waren bijna al de Britse strategische maritieme doeleinden in de oorlog bereikt. De kost was hoog geweest: 50.000 zeelui waren gedood, 5 slagschepen en zware kruisers waren gezonken, 8 vloot en lichte vliegdekschepen lagen op de bodem van de zeeën, 38 lichte kruisers, 153 destroyers en 74 onderzeeërs waren verloren. Maar haar maritieme successen kunnen aanduiden waarom Groot Brittannië ook in de oorlog langer dan eender welke andere macht kon strijden, en toch het kleinste aantal verliezen lijden onder al de 6 strijdende naties. De RAF en de *Royal Navy* konden niet garanderen dat Groot Brittannië de oorlog zou winnen, maar ze konden wel garanderen dat het land niet de nederlaag zou lijden.

De VSA bereikten na een jaar de pariteit op zee met de Japanse vloot in de Stille Oceaan, en kon aan het einde haar vijand overspoelen met materieel. De VSA behield ook haar superioriteit over de Italiaanse en de Duitse vloten. De strategie van de VSA was om Groot Brittannië levend

en strijdvaardig te houden door te verzekeren dat de Atlantische Oceaan open bleef voor hun handelsvloot en hun militaire vloot. De VSA wou de maritieme superioriteit in de Middellandse Zee behouden om haar landingen in Sicilië, het zuiden van Italië en andere territoriums bezet door de As-mogendheden te verzekeren. Aan het begin van de oorlog moest het de Japanse strijdkrachten tegen houden gedurende een jaar of meer, tot de eigen Amerikaanse productie klaar was om aan te vangen met de vernietiging van de Japanse vloot en het de landingen op de door Japan bezette Pacifische Eilanden kon aanvangen. Japan bezat toen de meest formidabele vloot en leek de grootste bedreiging voor de territoriums bezet door de Amerikanen. Toch werd Japan aanzien als een minder belangrijke tegenstander dan Duitsland!

In 1943 bereikten de VSA de grotere superioriteit in de Stille Oceaan. Hun 17 nieuwe Essex-klasse vliegdekschepen hadden zich ontwikkeld uit de ervaringen met de *Lexington* en met de *Saratoga*. Het had toen uiteindelijk de mogelijkheid bereikt om de concentrische cirkels van de zogenaamde *Azië Co-eigendom Sfeer*, veroverd door Japan, te verminderen.
De vliegdekschepen van de VSA hielden elk ongeveer 3.000 bemanningsleden! Maar de nieuwere *Iowa-klasse* slagschepen vroegen ongeveer evenveel zeelui! En iets wat een slagschip kon doen, zoals een vijandelijk slagschip opblazen, of kuststroken bombarderen met hun geschut, kon een vliegdekschip beter doen en bijna aan dezelfde kost!
De VSA vocht nooit enige belangrijke oppervlakte zeeslag met Duitsland of met Italië. Het verloor ook geen enkel slagschip meer sinds *Pearl Harbor*, en ook geen vliegdekschip meer na 1942. Met de hulp van de VSA versloeg Groot Brittannië de Duitse onderzeeërs. Het belangrijkste wapen om dat doel te bereiken was het principe van het varen in konvooien, net zoals al gebeurde in de Eerste Wereldoorlog. De Geallieerde landingen in Noord Afrika, in Sicilië en in Normandië konden daardoor beveiligd uitgevoerd worden.

De Amerikaanse generaal van de onderzeeërs was Vice Admiraal Charles A. Lockwood. Zijn onderzeeërs vernietigden bijna de ganse Japanse handelsvloot! De Amerikaanse onderzeeërs opereerden bijna automatisch in het jagen op vijandelijke handelskonvooien. De *US Gato* en de *US Balao* type onderzeeërs waren de beste ter wereld.

De VSA bouwden Iowa-klasse slagschepen om de snelste en best ontworpen slagschepen voor de oorlog te zijn. De VSA gebruikte deze schepen meestal als vlottende artillerie platformen. De VSA had nog de nieuwe *Baltimore-klasse* zware kruisers van meer dan 14.000 ton met 9 kanonnen van over 8 inch en 12,5 inch kanonnen. Als lichte kruisers hadden ze de *Cleveland-klasse* schepen van 12.000 ton met 12,6 en 12,5 inch kanonnen. Die werden gebruikt voor aanvallen op eilanden, of voor aanvallen in Europa. De kanonnen bereikten afstanden van meer dan 30 km!

De Sovjet Unie verliet zich eerst en vooral op haar Rood Leger. De Sovjet zeemacht concurreerde nooit met de grondstrijdkrachten voor grondstoffen en andere hulpmiddelen. De Sovjet Unie bezat geen vliegdekschepen en ze had slechts 3 verouderde slagschepen bij het begin van de oorlog, en later nog minder.
Sovjet Rusland verliet zich op de verdediging. Het had voldoende olie, voedsel en ertsen voor haar eigen behoeften. Het had de kleinste oppervlakte-vloot van de 6 strijdende machten. Niettemin trad het de oorlog in op 10 juni 1940 met het grootste aantal onderzeeërs! Er hadden geen belangrijke zeeslagen plaats tussen de Duitse en de Russische vloten. Ook bleven de

Japanners trouw aan hun voorwaarden in het *Non-Agressie Pact* met de Sovjets. Het resultaat daarvan was, dat de helft van het *Lend-Lease* oorlogsmaterieel van de overeenkomst tussen de VSA en de Sovjet Unie veilig kon verscheept worden door de VSA naar de Sovjet haven van Vladivostok. De Sovjet Unie leende wel 250 kleinere schepen van de VSA om de Sakhalin Eilanden in de Stille Oceaan te behouden, alsmede enkele Japanse eilanden in de Koerilen Archipel.

In het algemeen kon geen marine-expert de predominante rol van de vliegdekschepen voorzien, hoewel die bijna onmiddellijk de belangrijkste rol speelden in de oorlog tussen de Geallieerden en Japan. Het maximum bereik van de grootste batterijen aan boord van de slagschepen was ongeveer 20 tot 30 km, en dat met salvo's van elke 35 tot 40 seconden. Een vliegdekschip kon 3 of 4 aanvallen lanceren met 30 tot 40 bommenwerpers per dag op een vijand die meer dan 320 km verder lag! Slagschepen bezaten dus niet het bereik van de maritieme luchtwapens, en ze waren erg kwetsbaar voor tegenaanvallen. Gelukkig voor de VSA, waren de US vliegdekschepen *Lexington*, *Enterprise* en *Saratoga* op zee wanneer Pearl Harbor aangevallen werd. Een luchtaanval op zee kon teisteren, vliegtuigen konden duiken om bommen met precisie af te werpen, en ze konden ook vanuit de lucht torpedo-aanvallen uitvoeren. De 4 grootste slagschepen van de As mogendheden, de *Bismarck* (gezonken in mei 1941), de *Musuashi*, de *Tirpitz* en de *Yamato*, werden alle gezonken of zeer ernstig beschadigd door maritieme vliegtuigen. Met Wereldoorlog II bereikten de slagschepen hun evolutionair einde. Aan de andere kant zonken de onderzeeërs met hun torpedo's ongeveer 17 vliegdekschepen in de oorlog.

De Duitse *Kriegsmarine* leed grote verliezen in de zeeën. 781 onderzeeërs werden verloren van de 1.000 gebouwd en Duitsland verloor 33.000 zeelui van hun 40.000 onderzeese bemanningsleden. De Geallieerde verliezen op hun handelsschepen liepen op tot 72.000 zeelui. De Amerikaanse onderzeeërs waren superieur aan de Duits *U-Booten* of *Untersee Booten*. Ze bezaten veel betere radar uitrustingen en waren beter geschikt voor de toestanden in de stille Oceaan dan de Duitse onderzeeërs in de Atlantische Oceaan. Maar de werkelijke reden voor de superioriteit was dat de geallieerde zeelui hun anti-onderzeeër operaties veel meer effectief konden leiden dan de Japanners en de Duitsers.

Ook destroyers werden gebruikt in de oorlog. Zij hadden een water verplaatsing van 1200 tot 1500 ton, 4 tot 6 kanonnen, haalden snelheden van meer dan 30 knopen, en toonden 10 tot 12 torpedo buizen. Ze dienden eerst als verkenners om met de radio de posities van de vijand of zee over te zenden. Ze waren waardevol om de kust van de vijand te patrouilleren. Ze konden handelsschepen doen zinken en aanvallen van snelle vijandelijke torpedoboten afslaan. Ze konden ook diepteladingen gebruiken tegen onderzeeërs. Ze waren ook nooit het onderwerp van initiële beperkingen op klasse tonnages in de verscheidene marine overeenkomsten, tot in het later 1930er *London Naval Limitation Treaty*. Nieuwere destroyers hadden sonar en radar, betere torpedo's, en meer anti-vliegtuig kanonnen, veelvoudige werpers van diepte-ladingen. Ze hadden slechts dunne metalen huiden, zodat obussen die bepantsering doorbraken soms recht door hun romp konden vliegen zonder te ontploffen! Het waren veelzijdige schepen. Destroyers bleken achteraf de meest economische investering te zijn in termen van kost en personeel, tegenover de voordelen die ze brachten.

In de Atlantische Oceaan vernietigden Duitse onderzeeërs ongeveer 14 miljoen ton aan Geallieerde schepen met hun 781 onderzeeërs die verdwenen met 33.000 onderzee-mannen. De Britse zeemacht probeerde Duitsland te blokkeren op zee en ook haar territoriums in bezet Europa, om zo de As-Legers uit te kunnen hongeren. De Britse zeemacht kon zich nooit inbeelden dat binnen het jaar na de start van de oorlog, de Duitse *Kriegsmarine* bekwaam zou zijn om praktisch al de kusten van continentaal Europe te controleren, zoals het Duits Leger bijna al de havens van de Europese kustlijnen en al de havens daar had bezet! Duitsland en Japan produceerden eveneens vernieuwende technologieën ter zee: gesofistikeerde torpedo's, nachtelijke optiek, mijnen, snorkels en complexe cryptografie.

Groot Brittannië begon de oorlog met meer anti-onderzeeër schepen, ongeveer 180 meer destroyers, dan de Duitsers onderzeeërs hadden! Duitsland begon de oorlog met een eerder onbeduidende vloot van onderzeeërs, waarvan er vele kleiner waren en verouderde Type II kustschepen. Hun nieuw type VI onderzeeërs waren nooit heel goed in de Atlantische Oceaan en veel van de Duitse magnetische torpedo's bleken defecten te hebben. De Britten hadden geleerd van de Eerste Wereldoorlog. Ze begonnen direct de konvooien die kwamen vanuit Noord Amerika te escorteren. Groot Brittannië kreeg 50 Wereldoorlog I destroyers van de VSA. Het was echter ook Groot Brittannië dat de technologische spits afbeet met haar ASDIC systemen, of de uitvindingen van het *Anti-Submarine Detection Investigation Committee* om onderzeeërs onder water te lokaliseren.

In 1941 steeg het aantal Geallieerde schepen die gezonken werden door de Duitsers tot ongeveer 40 schepen vernietigd per maand. De productie van de onderzeeërs door Duitsland was snel gestegen tot ongeveer 16 per maand in 1941. Duitsland ten slotte bouwde de nieuwere type VVC *U-Booten* in 1945, met 568 van hen speciaal gebouwd voor de oorlog. Deze hadden grotere snelheden, langere reikwijdtes, meer torpedo's en ze waren gemakkelijk manoeuvreerbaar en klein. Ze werden echter voorbijgestreefd door de Amerikaanse Gato, Balao en Tench klasse onderzeeërs. Vergeleken met deze, hadden de Duitse boten minder torpedo's aan boord, ze waren kleiner, hadden een lagere reikwijdte, waren minder comfortabel en langzamer. De Duitse Atlantische basissen lagen te Bordeaux, La Rochelle, Lorient en Saint-Nazaire.
De Duitsers bouwden ook te weinig met radar uitgeruste Fokke-Wulf FW200 Condor vliegtuigen om de midden-Atlantische Oceaan te overvliegen op zoek naar vijandelijke schepen. Die leverden waardevolle intelligentie af aan de Duitse onderzeeërs.
De angst voor een invasie in 1940 maakte dat de Britse schepen vooreerst dicht bij hun basissen bleven in Zuid-Engeland.

Van strategisch belang was de ontcijfering van de Duitse *Enigma* codemachines door de Britten. Einde 1942 voegden de Duitsers een 4de wiel en grotere complexiteit toe aan de *Enigma*. Gedurende vele maanden slaagden de Britten er niet in de boodschappen te ontcijferen. Anderzijds kraakten de Duitsers de BAMS, de *British and Allied Merchant Ship Code*! Gedurende meerdere maanden in 1942 wisten de Duitse onderzeeër commandanten beter waar de Geallieerde konvooien naartoe vaarden.

Admiraal Ernest King, de USA Chief of Naval Operations, ontplooide niet direct Amerikaanse oorlogsschepen om konvooien die naar Groot Brittannië vaarden te escorteren. De Duitse U-

Booten konden dus zeer veel Amerikaanse handelsschepen doen zinken. De Duitse *Operation Paukenschlag*, of Trommelslag Operatie, deed ongeveer 600 transportschepen zinken, of meer dan 3 miljoen ton aan schepen. De Duitsers verloren slechts ongeveer 20 U-Booten in hun raids. Duitsland bezat toen meer dan 200 lange reikwijdte Type IX onderzeeërs. Die waren langzamer en minder wendbaar. Ze doken ook langzamer onder, maar ze hadden 6 torpedo-buizen en krachtiger motoren.
In 1943 gaf Admiraal King meer escortschepen aan de konvooien, en nieuwe B24 Liberator vliegtuigen met grotere reikwijdte als luchtescorts. Deze zonken veel Duitse onderzeeërs. De grootste vijand echter van de Duitse *U-Booten* werden het groot aantal VSA destroyers, de corvettes en de meer bewapende handelsschepen.
Vanaf oktober 1942 konden de Britten ook opnieuw de nieuwere Duitse marine codes ontcijferen. Aan het einde van het jaar konden ze zelfs de communicaties van Admiraal Doenitz lezen.

De Duitsers werkten aan lange termijn technologische doorbraken, zoals de snorkels, en waterstof als brandstof voor hun propulsie. De Geallieerden werkten eerder aan kleinere, incrementele vooruitgangen, zoals aan meervoudige werpers voor diepteladingen, nieuwe zoeklichten vanaf de lucht, kleinere escort vliegdekschepen, en verbeterde radar en sonar. De Slag voor de Atlantische Oceaan eindigde ten slotte in de herfst van 1943, wanneer te grote verliezen aangedaan werden aan de Duitse *Kriegsmarine* dan die kon verdragen. In 1944 en in 1945, was de Trans-Atlantische zeeroute naar Brittannië bijna risicoloos!

In de Middellandse Zee waren de meest kritische punten de ingang en de uitgang van het Suez kanaal en de passage voorbij Gibraltar, alsook de basissen van het Eiland Malta. In Egypte lagen belangrijks Britse leveringsbasissen. De *Royal British Navy* had daar de superioriteit in de zee behaald, beschermd door de vliegtuig eskadrons van de RAF, die konden opereren vanuit Alexandria en Cyprus. Die basissen waren niet steeds zeer veilig. Bijvoorbeeld vielen Italiaanse kikvorsduikers twee Britse slagschepen in Alexandrië aan, met succes. Niettemin controleerden de Britten de Middellandse zee. De VSA waren maar weinig aanwezig in de Middellandse zee, waar er meer Italiaanse oppervlakteschepen en meer Duitse *U-Booten* aanwezig waren dan Britse schepen. Tegen die kansen in behield Groot Brittannië steeds de Middellandse Zee passages vrij voor haar belegerde soldaten op Malta en in Egypte. De Britten toonden superieure operationele bekwaamheden.

Groot Brittannië durfde ook risico's te nemen in haar operaties. Italië probeerde haar zeemacht te bewaren, en verloor uiteindelijk. De objectieven van de Britten waren om betrouwbare toelevering routes te houden voor hun soldaten in Noord-Afrika en Zuid-Europa, en om veiliger routes te houden voor Groot-Brittannië door het Suez Kanaal naar de Indische Oceaan en naar de Stille Oceaan. De Britse Admiraal was Andrew Cunningham.

Op 12 tot 12 november van 1940 brachten de vliegtuigen van een Brits vliegdekschip de Italiaanse vloot tot zinken in haar thuishaven van Tarranto. Twee Italiaanse slagschepen werden ernstig beschadigd, en één zonk. Dit betekende een groot verlies van vertrouwen in de Italiaanse vloot, toen de Britse vliegtuigen aanvielen en niet geaarzeld hadden torpedo's te gebruiken in een haven met ondiep water.

Op 27 tot 29 maart 1941, vier maanden later slechts, had de Zeeslag van Kaap Matapan plaats, niet ver van de Griekse Peloponnesos. Drie Italiaanse kruisers werden er tot zinken gebracht en 2 destroyers, met minimale Britse verliezen.
Niet steeds echter, konden de Britten grote overwinningen opeisen over de Duitse strijdkrachten.
In mei 1941 zonk de Duitse *Luftwaffe* 2 Britse lichte kruisers en 6 destroyers met een minimum aan eigen verliezen. Dit gebeurde nabij Kreta.
Einde 1942, in de Slag voor Malta, zonken de Duitsers 2 Britse vliegdekschepen, een slagschip, meer dan 10 kruisers, 40 destroyers en 40 onderzeeërs!

De oorlog in de Stille Oceaan trok Britse schepen naar Birma en naar de bescherming van Indië. *Operatie Barbarossa*, de Duitse aanval op de Sovjet Unie, verminderde de Duitse interesse voor de Middellandse Zee. Tegen het midden van 1943, konden de Britse en Amerikaanse vloten hun soldaten aan land brengen eender waar, op eender welk ogenblik, op de kusten van de Middellandse zee, waar ook ze dat maar wensten te doen. Van de ongeveer 60 Duitse onderzeeërs die in de Middellandse Zee opereerden, overleefde slechts 1 schip de oorlog! De belangrijkste strategische basissen in de zee bleven steeds in Britse handen. Eigenlijk eindigde de oorlog ter zee in de Middellandse Zee bijna 2 jaar vóór de ineenstorting van Duitsland en Italië! De Britse en Amerikaanse vloten hadden het overwicht op zee daar bereikt in 2 jaar, en de totale superioriteit in drie jaar.

Deel II. De tweede Fase. 1940-1943

De tweede Fase van de Oorlog. Oktober 1940 tot Mei 1943

De Oorlog in de Middellandse Zee

De overwinning gewonnen door de Royal Air Force in de Slag voor Engeland hield hoog de hoop op vrijheid van de West-Europese bevolking. Tevens voedde de nooit waar geworden geruchten voor de onmogelijke invasie door de Duitse strijdkrachten van Groot Brittannië, en dan de volledig gestopte invasie, de hoop op een uiteindelijke overwinning op Duitsland levendig. Maar Groot Brittannië bleef alleen om de democratie te verdedigen tegen het Fascisme, in tegenstand tot een Duitsland dat van Calais in Frankrijk tot aan de Sovjet grenzen regeerde. Niettemin bleef het *Reich* zwak op de zeeën, tegenover de Britse Navy. En achter Groot Brittannië stonden de Verenigde Staten van Amerika, de USA.

Zonder de Middellandse Zee kon het Brits Keizerrijk haar globale handel en haar communicaties met haar Commonwealth naties niet goed coördineren. Noord Afrika, Italië en Griekenland zouden vroege slagvelden moeten worden, net zoals Kreta, Malta en Sicilië. Voor de Duitse strategen zou de strijd tussen de twee naties moeten wachten tot Duitsland ook de USSR verslagen had, de *Unie van Socialistische Sovjet Republieken*, de Sovjet Unie. Dit was de theoretische, ideologische realisatie van de droom van Hitler met de volgens hem noodzakelijke *Drang nach Osten*, reeds geformuleerd in zijn boek *Mein Kampf*.

Hitler speculeerde dat de conservatieve Britse politieke machten hem wel een vrije hand zouden geven om het oosten te veroveren. Maar niets bleek minder waar! Hitler wou zijn droom om meer landen te veroveren voor het Duits volk nu direct realiseren. De tijd was hem een probleem. Hij was al niet zo jong meer. Een alliantie van Groot Brittannië met de Sovjet Unie moest natuurlijk vermeden worden. Hitler wist zeer goed dat een unie van Groot Brittannië met de VSA achter haar, plus Sovjet Rusland, een wereldoorlog zou betekenen op twee fronten tegelijk, onmogelijk te winnen.

Rond 1939 hadden ook Frankrijk en Groot Brittannië de uitgaven van de Duitse jaarlijkse investering voor de defensie bereikt. Ze hadden alle van 21% tot 23% van hun Bruto Nationaal Product of BNP geïnvesteerd in de herbewapening. Rond 1940 al overstegen de gecombineerde uitgaven van de twee Geallieerden, Frankrijk en Groot Brittannië, zelfs de investeringen in herbewapening van Duitsland.

De VSA spendeerden nog slechts 1% van hun BNP aan defensie in 1939, en slechts 2% in 1940! De fronten van Europa lagen op veilige afstanden van de VSA. Ze waren kostelijk om te bereiken en zeer gevaarlijk te bevoorraden. Maar tegen het einde van het jaar 1944, zij het heel wat later, was de VSA heel wat meer dan 40% van haar BNP aan de oorlog aan het allokeren! Het gaf meer dan 20% meer uit dan het veel groter budget van de militaire strijdkrachten in Duitsland. Tegen het midden van 1943, had de VSA de meeste van haar passiva behandeld! Ze bezat goedgeleide tactische strijdkrachten, strategische bommenwerpers, vliegdekschepen, onderzeeërs, en haar grondstrijdkrachten konden zeer goed strijden tegen haar vijanden, met modern materieel. De VSA eindigden de oorlog met 12 miljoen mannen onder de wapens. Toch leed het land de minste verliezen aan soldaten,

slechts 416.000 soldaten! De VSA bouwden het grootste aantal vliegtuigen, ze lanceerde het grootste tonnage aan schepen, bouwden zeer efficiënte medische diensten op, en produceerde nog in 1945 een groter BNP dan de 4 andere oorlogvoerende naties samen. Bijvoorbeeld beliepen haar jaarlijkse productie doeleinden toen 20.000 anti-lucht kanonnen, 45.000 tanks en gepantserde voertuigen en 60.000 vliegtuigen! De Geallieerden, vooral Groot Brittannië, de VSA en de Sovjet Unie, hadden weinig ideologische affiniteiten. Toch vochten ze als partners in een volgens hen gerechtvaardigde wraak. De As-strijdkrachten en de As-machten waren Fascisten die elkaar daarin wel begrepen, maar die moesten strijden in een agressieve oorlog tegen alle andere volkeren, weliswaar met gelijkaardige doelen, gericht naar vergroting van hun machten en grondgebieden.

De pogingen van Duitsland om een Vredesverdrag met Groot Brittannië te bekomen draaiden op niets uit, zeer snel. Vooral Winston Churchill stopte die pogingen. Hitler sloot daarom een *Tripartite Pact* af met Italië en Japan. Die drie landen zouden elkaar steunen met alle politieke, militaire en economische middelen, wanneer één van hen zou aangevallen worden door een macht die nog niet in de oorlog was getreden. Enige weken na de ondertekening van dit Pact traden ook Hongarije, Roemenië en Bulgarije toe tot de coalitie van het *Tripartite Pact*, toen ook genoemd het *Pact van Staal*.

Hitler vroeg dan aan de USSR garanties te geven betreffende haar neutraliteit, en dat in de vorm van provisionering van Duitsland en de controle van Duitsland over bepaalde streken. Moskau verwierp die voorstellen. Die beslissing van Sovjet Rusland veroorzaakte een verandering in de opinies van Hitler. Hij verliet het idee om eerst Groot Brittannië te verslaan, voor een oorlog met de Sovjet Unie eerst. Hij beval wel de voortzetting van de oorlog met onderzeeërs tegen Groot Brittannië, maar hij zou eerst de Sovjet Unie onderwerpen. Hij twijfelde er geen seconde aan dat zijn Duitse Legers dit konden waarmaken. Daarmee echter, erkende hij impliciet de Duitse zwakte tegenover Groot Brittannië!
Hitler moest nu de macht van Groot Brittannië om haar bewapening te doen groeien aanvaarden en ook zijn wens om de macht van Groot Brittannië en haar geallieerden elders in de wereld te fnuiken te moeten uitstellen. Duitsland moest zich dus voorbereiden en wachten tot in 1941 om Rusland aan te vallen.
Die vertragingen konden ook door de Sovjet Unie gebruikt worden om de verdediging van het land tegen de invasie van Duitsland te verhogen. Die invasie moest Rusland afwachten. Die invasie ook had Rusland kunnen weten dat ze zou komen, maar haar leider, Stalin, kon zulke ontwikkeling moeilijk geloven. Zowel Hitler als Stalin maakten toen grove fouten. Hitler maakte een grote beoordelingsfout toen, zoals hij later zovele nog andere fouten zou maken. Hij had de mogelijkheden om te winnen in eender welke aanval van het Hoog Bevel van het Duits Leger, van het *Oberkommando der Wehrmacht* of afgekort OKW, zo hoog in zijn aanzien geplaatst, zo snel, dat hij zelfs niet meer kon indenken dat hij een aanval op andere landen wel eens kon verliezen.

In september 1940, lanceerde het Italiaans Leger de invasie van Egypte. Het Italiaans Opperbevel meende dat de Britse troepen daar zo zwak waren dat ze gemakkelijk het onderspit zouden moeten delven. Maar de Britse troepen dienden Maarschalk Graziani een vernederende nederlaag toe, zodat het Duits leiderschap de Duitse Generaal Erwin Rommel

naar Afrika moest zenden om de boel op te kuisen. In die tijd voelden de Italianen de macht van het Duits *Reich* aan als ook hun eigen macht. De Italianen hadden een groot plan ontwikkeld om de Middellandse Zee te domineren. Haar Leger meende dat de tijd aangebroken was om dit uit te voeren, met Groot Brittannië te zwak en te zeer onder beleg, om te kunnen weerstaan. Italië zou meer landen kunnen veroveren rond de Middellandse Zee! De ambities van het Italiaans Opperbevel was om door de achtereenvolgende bezetting van Somalië, Kenya, de Anglo-Egyptische Soedan, en ook Griekenland in Europa, de Britse troepen weg te jagen uit de omgeving van het Suez Kanaal. Het was een plan van achtereenvolgende veroveringen, hoewel de afstanden van de meeste van die landen tot het continent van Europa zeer hoog waren. Door dit plan verloren de Italianen veel tijd, wat Groot Brittannië toeliet zich voor te bereiden op de oorlog ook in Noord Afrika.

Maarschalk Graziani, de opperbevelhebber van de Italiaanse strijdkrachten, de Vice-Koning van Ethiopië, nam ook zijn post in Libië op, op 1 juli 1940. Op 12 september, trok zijn Leger van Cyrenaica Egypte binnen en het veroverde snel Sidi-Barrani, waar het meer dan 3 maanden talmde.
De Italiaanse troepen in Oost Afrika bewogen zich veel sneller. Van 5 tot 17 augustus 1940, namen ze Brits Somalië in. Ze namen de controle over de Golf van Aden en bedreigden zo Groot Brittannië aan die zijde. Ze kwamen wel veel langzamer vooruit in Kenya en in de Sudan. De Britse troepen daar boden meer weerstand!
Wanneer de Italianen optrokken tegen Egypte liep de frontlijn over de versterkte plaatsen van Kassale, Gallaba, Ghezan en Kournouk ten oosten, en Moyale ten zuiden, niet ver van de Abyssinische grens. De Britten verdedigden zich ook en nog steeds in de omgeving van Khartoem. Al die plaatsen bleven voorlopig in de handen van de Britten.

Op 28 oktober 1940, zond Italië een ultimatum aan Griekenland. Het eiste een aantal havens en steden op, die moesten overhandigd worden aan het Italiaans Leger. Griekenland weigerde dit natuurlijk. Daarop trok een Italiaans Leger van 200.000 soldaten Albanië in om naar Griekenland te marcheren. De Britse vloot zou zo haar Griekse havens verliezen. Mussolini had Hitler niet vooraf gewaarschuwd van die actie. Hitler werd zeer kwaad, want Griekenland was zeer moeilijk terrein voor een invasie, het weer was er zeer slecht, en de Italiaanse operatie was slecht voorbereid. De bepantserde machten van Italië waren totaal onbekwaam om de Griekse verdedigingen te overweldigen. Hitler begreep snel dat zijn Duitse troepen Italië uit een fiasco zouden moeten slepen.

Het eerste Italiaans offensief bracht de soldaten van Mussolini niet verder dan de steden van Florina, Janina, Konitza en daarna over Kalibaki en de Kalamas stroom in de streek van Epirus tussen het Kanaal van Corfu en de Pindus, in de richting van Preveza. Op de 9de november kreeg Generaal Soddu het bevel over de Italiaanse troepen, na een crisis in het Italiaans opperbevel. In vroeg december nam Generaal Ugo Cavallero de Generale Staf over van Maarschalk Badoglio. Op 14 november 1940 dan, had het Grieks Leger een tegenoffensief gelanceerd, ondersteund door 5 eskadrons van Britse vliegtuigen. De Italiaanse groepen moesten zich terugtrekken en de Griekse soldaten heroverden de strategisch belangrijke stad van Konitza. Het Grieks Leger trok vooruit en vocht nabij Porto-Edda, nabij Argyrocastra in het oosten. Daarna bewoog het zich langs het Meer Ochrida en vandaar naar Elbasan en Tirana in een omsingelende beweging voor de Italiaanse strijdkrachten in

Albanië. De Italianen waren achteruit gedreven tot in Albanië! De Italiaanse verliezen in dit avontuur bedroegen 39.000 soldaten gedood, 50.000 gewond, 12.500 lijdend aan bevriezingsverschijnselen, en nog 52.000 gewonden meer, wegens andere en meerdere redenen.

De Griekse weerstand verhoogde erg het moreel van de vrije legers tegenover de troepen van de Italiaanse vijanden van Griekenland. Door dit voorbeeld, kondigde Joegoslavië haar steun aan voor de westerse geallieerden, voor Groot Brittannië, wat enige van de volgende campagnes van de Britse Generaal Wavell kon toelaten. Het vertraagde ook de Russische campagne van Duitsland met twee maanden! In totaal won het Grieks Leger wel zes maanden, en vernietigde het uiteindelijk het Middellandse Zee Plan van de Italiaanse Generale Staf. Ten gevolge de desastreuze campagne van Italië, kon het Brits Leger haar offensief inzetten in Libië. Tevens aarzelde de Spaanse Dictator Franco, en weigerde hij ten slotte om zich te voegen bij Duitsland in de Slag voor de Middellandse zee!

Groot Brittannië steunde Griekenland in haar weerstand. Haar vloot in de Middellandse Zee zeilde onder het bevel van Admiraal Andrew Cunningham. De Britse schepen lagen in de havens van Gibraltar en Alexandrië. Malta ook bleef een veilige Britse basis, hoewel kwetsbaar ten gevolge de nabijheid van Sicilië en haar As-vliegvelden. Cunningham had slechts een vloot die inferieur was in vuurmacht. Toch zocht hij de directe confrontatie met de Italiaanse schepen. Op de 9de juli namen de Britse schepen doel op het Italiaanse slagschip *Cesare* en verplichtten dat schip te vluchten. Iets later, in een ander schermutseling op zee, zonken de Britten het Italiaans slagschip *Bartolomeo Colleoni* dat beschadigd werd door vier anti-torpedoboten en door de Britse kruiser *Sydney*. Op 30 september, verkozen 5 Italiaanse kruisers zich terug te trekken tegen 2 Britse kruisers die een belangrijk konvooi van provisioneringsschepen begeleidden dat van Gibraltar kwam.

Aan het einde van augustus bracht de Britse *Navy* het vliegdekschip *Gibraltar* en twee kruisers voorbij de wateren van Sicilië naar de vloot van Alexandrië, nadat ze naar die haven waren gevaren. De Italiaanse zeemacht had dan haar belangrijke vloot in één plaats geconcentreerd. Admiraal *Cunningham* besliste die vloot aan te vallen. Te Tarentum hield de Italiaanse zeemacht 3 slagschepen van de *Cavour* klasse, één van de *Duilio* klasse, twee van de 35.000 ton *Littorio* klasse en 3 kruisers. Eskadrons vliegtuigen stegen op vanaf het Brits vliegdekschip *Illustrious*, dat navigeerde tot op 170 km van Tarentum. In een 3 uur durende aanval, lanceerde de Britse luchtmacht haar torpedo's tegen de Italiaanse schepen. De raid was een reusachtig succes! Een slagschip van de *Cavour* klasse en één van de *Duilio* klasse werden geraakt, en ook nog 2 kruisers. Als resultaat daarvan, durfden de Italianen niet meer hun havens te verlaten om in de open zee te varen. De Britse zeemacht kon daardoor Griekenland ongehinderd bevoorraden. Tevens vond de Italiaanse zeemacht zich geïmmobiliseerd en gewond op een cruciaal ogenblik van de campagne in Afrika. De Britse vloot bleef meester van de Middellandse Zee!

In Noord Afrika, combineerden de Italiaanse 5de en 10de Legers zich, met in totaal 250.000 soldaten in 14 divisies, om vanuit Libië campagne te voeren tegen het Brits Midden Oosten bevel van Generaal Archibald Wavell die niet meer dan 40.000 Britse soldaten in Egypte had. In het zuiden, bleven 250.000 Italiaanse bezettingssoldaten in Oost Afrika in hun plaats, nog

zonder enige nederlaag geleden te hebben. Een ander As-Leger van vergelijkbare grootte, kwam vooruit vanuit het westen, in de verwachting Duitse versterkingen nu snel te bekomen. De Italianen hadden al een korte oorlog gewonnen tegen Britse strijdkrachten in Somaliland de maand ervóór, zodat de Italianen meenden ook de Britten in Egypte gemakkelijk te kunnen verslaan. De Italiaanse eenheden bezaten echter geen vernieuwde en gepantserde voertuigen, vergelijkbaar met de Britse tanks. In Noord Afrika had de Italiaanse luchtmacht de beschikking over 300 bommenwerpers en jagers, maar ze werd geplaagd door gebrek aan brandstof en aan onderdelen.
De enige echt competente Italiaanse bevelhebber was toen Luchtmaarschalk Italo Balbo, de Opperbevelhebber voor Noord Afrika. Eigen vuur schoot zijn vliegtuig neer over Tobruk op 28 juni 1940, en Balbo overleefde de vliegtuigramp niet. Het Opperbevel kwam dan onder Maarschalk Rodolfo Graziani. Graziani aarzelde dikwijls en hij was slechts een middelmatige leider. Hij wachtte gedurende weken vooraleer Egypte binnen te vallen in het midden van september.

De Slag om Libië met het Italiaans Leger

Sinds september 1940 bleven Maarschalk Graziani en zijn troepen te Sidi Barrani. De Italiaanse strijdkrachten lagen daar te wachten op toeleveringen vanuit Tobruk. Mussolini had zijn oorlog in Libië gezocht en gekregen, in Afrika, enige compensatie voor zijn ramp aan de Griekse fronten. De Italianen bouwden een weg van 130 km lang tussen het Libisch front en Sidi Barrani om hun problemen met de waterbevoorrading op te lossen, als deel van hun voorbereidingen om verder Egypte binnen te dringen. De Italianen moesten doorheen de Libische woestijn trekken.
Het doel van het leger van Graziani was om de vesting van Mersa Matruk aan te vallen. Dit zou de deuren openen van de Britse verdedigingen, en de Britse communicaties met de landen van de oostelijke Middellandse Zee en met Midden Azië verbreken. Het Italiaans hoofdkwartier meende het Brits Leger nu in het defensief te hebben. Maar de Britten vielen eerst aan! In juli had het Brits Leger slechts 10.000 soldaten in Egypte, terwijl de Italianen er 200.000 mannen gebracht hadden! De Britse vliegtuigen en schepen waren erg in de minderheid in aantallen vergeleken met de Italiaanse cijfers. Maar in november 1940 was die situatie al helemaal veranderd!

De RAF had meer vliegtuigen gekregen en meer manschappen. De Britse Regering had zelfs de enige bepantserde divisie gezonden die Groot Brittannië toen nog ter beschikking had. De Britse vloot domineerde weer de open zeeën. De Britten begonnen de eerste troepen van het Italiaans Leger te teisteren. Ze patrouilleerden in de Libische woestijn met hun gepantserde wagens en volgden de bewegingen van de Italiaanse troepen, daarbij de vijandelijke posities per radio te melden aan hun basis. Die troepen kregen snel de bijnaam van de *Woestijnratten*! Op die wijze wist Generaal Wavell goed de zwakheid van de Italiaanse bewapening. De tanks en de Britse gepantserde auto’s waren ver superieur aan de Italiaanse wapens. Het nam de Britse strijdkrachten 3 maanden om zich weer te bevoorraden en in het offensief te gaan!

Generaal Wavell lanceerde een offensief op 9 september van 1940. Het plan *Operation Compass*, was goed voorbereid. Wavell viel Sidi Barrani frontaal aan met troepen die van

Mersa-Matruk kwamen. Hij viel de forten van Sidi Barrani in de flanken aan. De Britten slaagden erin de bepantserde Italiaanse troepen die te Sidi Barrani geconcentreerd lagen teneinde Egypte binnen te vallen in de richting van Suez, te vernietigen.

De slag begon in de nacht van de 7de december. De Britse tanks rolden over een lengte van 170 km in de woestijn en namen hun posities in. De volgende nacht viel de RAF de Italiaanse vliegvelden aan en vernietigde de Italiaanse luchtmacht aan de grond. De Britse Zeemacht bombardeerde zwaar Sidi Barrani en Maktila, zodat de vijand haar basissen moest verlaten. De volgende dag kwamen de Britse troepen, de 7de Gepantserde Divisie, gevolgd door een regiment infanterie, vooruit tot Nibelwa. De Italianen werden volledig verrast! Ze verdedigden hun positie slechts gedurende een korte tijd en gaven zich over toen hun leider gedood werd. De Italiaanse garnizoenen van Bin Rabia en Bir Sofefi hadden de tijd niet om in te grijpen. Ten zuiden van Nibelwa sneed een gepantserde Britse brigade de weg af van Sidi Barrani naar Buq-Buq. Andere strijdkrachten namen de Italiaanse kampen van Tummar in, ten oosten en ten westen. Het resultaat was dat al de flanken van het Italiaans Leger genomen werden! Sidi Barrani lag dan omsingeld. De beschieting van Sidi Barrani door de Britse zeemacht duurde onverminderd voort.

Op 10 december lanceerde het Brits Leger een aanval direct op Sidi Barrani. Zware gevechten volgden, waaronder een artillerie duel. De Britse infanterie kon doorbreken en de buitenste verdedigingen van de stad overweldigen. Duizenden Italiaanse soldaten en hun provisies werden gevangen en buit gemaakt. Maktila werd dezelfde avond nog ingenomen. Op 11 december versloegen de Britse troepen de Italiaanse strijdkrachten ten westen van Buq-Buq en ze maakten er 14.000 gevangenen. Het Brits Leger kon de resten van het Italiaans Leger dan achterna zitten.

Generaal Graziani had versterkingen meegebracht van Bardia en van de Maddalena Vesting in de versterkte driehoek van Sollum tot Halfaya en tot het fort van Capuzzo. Dit was een landschap van bergen, zeer moeilijk om aan te vallen. De RAF kon verhinderen dat de Italiaanse vliegtuigen de Britse strijdkrachten hard zouden aanvallen. Hoewel het Italiaans Leger nog veel soldaten had in een voordelige positie, konden ze hun lijnen niet houden. Vanaf 15 december, trokken ze zich terug achter de passen van Halfaya, doch constant gebombardeerd door de Britse Luchtmacht en door Britse artillerie. De volgende dag al konden de Britse troepen Sollum en Fort Capuzzo innemen.

Het Brits Leger had slechts een week nodig om het machtig Italiaans Leger waarmee Graziani had gehoopt het Suez kanaal te kunnen bereiken, weer uit Egypte te werpen. Het Brits Leger maakte meer dan 40.000 gevangenen en won reusachtige voorraden van munitie, tanks en camions. De Italianen waren zo snel op de vlucht geslagen, dat ze zelfs het vliegveld van Fort Capuzzo met al de installaties daar intact achter lieten!
In de drie maanden na de wachttijd te Sidi Barrani vernietigden de Britse kolonnes het 10de Italiaans Leger, daarbij van 110.000 tot 140.000 gevangenen nemend, samen met al de Italiaanse voorraden van voertuigen, kanonnen en vliegtuigen.

Generaal Wavell kon dan gestopt zijn en nieuwe verdedigingen gebouwd hebben langs de grens tussen Libië en Egypte. In plaats daarvan trok hij verder en viel gans het Italiaans Leger

van Libië aan. Dit zou geen gemakkelijke campagne worden, omdat Bardia, Tobruk en Benghazi krachtige obstakels vormden.

Vooral Bardia, aan de flanken van de bergen gelegen achter de westkust van de Golf van Sollum, bezat natuurlijke verdedigingen en was zwaar versterkt door de Italianen. Wavell kwam te Bardia aan op 18 december 1940. Hij had de verdedigingswerken van de stad doen bombarderen gedurende twee weken, en zijn soldaten hadden alle communicaties met het westen doorgesneden. De troepen van Wavell vielen dan de versterkingen aan op 3 januari 1941. Op 5 januari, werden die verdedigingen ingenomen en weer werden 40.000 Italiaanse soldaten gevangen gemaakt! De Italiaanse Generaal Bergonzali was kunnen vluchten.

Generaal Wavell bleef dan zijn veroveringen van de laatste havens die nog in handen bleven van de As-mogendheden verder zetten, zodat de Italianen niet bekwaam zouden zijn meer troepen ter versterking naar Libië te sturen. Hij lanceerde zijn troepen naar Tobruk, 120 km ten westen van Bardia. De aanval werd geroepen en Tobruk viel na een zeer harde strijd. Tobruk viel aan de Britten op 22 januari 1941. Op nieuw verloor het Italiaans Leger 15.000 gevangenen. Een week later viel Derna. Dan, langs de kust, kwamen de Australische strijdkrachten verder naar Benghazi en ze namen de stad in. Benghazi viel zonder enige tegenstand te bieden. De stad werd ingenomen op 8 februari.

De Italiaanse troepen van Benghazi hadden zich moeten terugtrekken. De Britse gepantserde divisie kwam dan van Tobruk over Mekli en Fort Msus. Zij dreigden de laatste troepen van Graziani te omsingelen. De Italianen vluchtten naar Tripoli. De Britten echter, kwamen nog sneller vooruit! Op 5 februari, rond de middag, vielen ze de Italiaanse kolonnes aan te Beda-Fomin en vervolledigden de Italiaanse nederlaag door alle vijandelijke troepen te verspreiden. De Britten verzamelden nadien nogmaals 20.000 gevangenen!

De Britse soldaten waren zo voorbij Tobruk gevorderd, dat in 18 maanden niet minder dan viermaal van handen zou gewisseld worden. Tobruk in Libië viel aan de Britten op 22 januari 1941. Op 5 januari werden de Italianen verslagen te Bardia. De Britten hadden hen dan naar Benghazi geduwd, waar ze aankwamen in februari van 1941. De Britten staken dan door naar El Agheila. Er waren toen toch nog 100.000 Italiaanse soldaten in Libië!

De nederlaag te Benghazi kon het einde van de Libische Campagne van Wavell genoemd worden. In 72 dagen hadden hij en zijn gewapende machten de nederlaag toegediend aan een Leger van bijna 300.000 soldaten, en het ten einde gebracht. Wavell had meer dan 130.000 gevangenen gemaakt, zeer grote voorraden gewonnen, de Britse vlag geplaatst op El Agheila aan de grens met Tripoli en hij was meer dan 1.000 kilometer naar het westen gevorderd. Hij had Cyrenaica veroverd. De overwinning van Generaal Wavell was één van de hoogtepunten van de Tweede Wereldoorlog. Wavell had een vijand vernietigd die 10 maal sterker was dan zijn eigen strijdkrachten. Hij had het Suez kanaal gered. Wavell won zo de Eerste Slag voor Afrika, een triomf even groot als de RAF had gewonnen in de Slag voor Engeland.

Na Benghazi moesten de Britten stoppen om zich te herbevoorraden te Tripoli tegen het overlevend Libisch Leger van Italië. Maar Winston Churchill gaf het bevel de achtervolging

van de Italianen te stoppen, om de Britse veteranen over te brengen naar Griekenland voor de geallieerde *Operation Lustre*. Wavell moest gehoorzamen.

Dan werden 60.000 Britse troepen gezonden van Alexandrië naar Piraeus, de haven van Athene in Griekenland. Daar werden 20.000 Britse soldaten nodeloos verloren. De Balkan Landen vielen toch in de handen van de As-mogendheden.
Toch kon de vernietiging van meer dan de helft van de Italiaanse strijdkrachten in Noord Afrika de wereld herinneren aan de moed van de dikwijls onderbemande Britse militairen. Gedurende het volgende jaar-en-half, bleven de Britse en de As-strijdkrachten elkaar achtervolgen, tot telkens hun bevoorradingslijnen verlengden en voorraden een probleem werden, zodat de achtervolgden de gelegenheid kregen dezelfde fout te begaan. Noord Afrika was grotendeels de pat stelling geworden van de Geallieerde en de As troepen.

Twee onvoorziene gebeurtenissen begonnen de situatie in Noord Afrika dan vertroebelen. Enerzijds was er de aankomst van een reusachtige strijdkracht van Amerikaanse soldaten in Noord Afrika in november 1942, en anderzijds het groeiend Duits probleem te Stalingrad, dat versterkingen wegtrok naar het Oost-Europees front, troepen die hadden kunnen gebruikt worden om de As-troepen in Libië en Egypte te versterken.

Om de Italianen die nog in Noord Afrika bleven te redden, zond Hitler naar Libië de Luitenant-Generaal Erwin Rommel.
Rommel was geboren in 1891 uit ouders van middenklasse origines. Hij werd zeer gedecoreerd in de eerste Wereldoorlog en had een boek gepubliceerd over infanterie tactieken. Hij was de leider geweest van een tankdivisie die zich een weg door de Ardennen had getrokken in 1940 en zo deelgenomen had aan de Duitse glorierijke oorlog in Frankrijk dat jaar. Rommel was erg egocentrisch ingesteld, een nooit aflatende divisie bevelhebber, die briljant gevochten had tijdens de val van Frankrijk.

Rommel kwam aan te Tripoli op 2 februari 1941 met 2 Duitse divisies van zijn nieuw *Afrika Korps*. Zijn opdracht was om de Italiaans-Duitse verdedigingen te coördineren, de Britse vooruitgang in Cyrenaica te stoppen en te redden wat overbleef van de Italiaanse Expeditionaire Strijdkracht in Afrika. Cyrenaica was de kuststreek van Oost-Libië. Rommel moest zijn doeleinden bereiken met slechts één Duitse *Panzer* divisie en 2 Italiaanse divisies. Hij slaagde erin een verzwakte Britse strijdkracht, verzwakt door de herverdeling van veel Britse soldaten om Griekenland te verdedigen, terug te drijven.

De Verovering van Oost-Afrika

Het bleef essentieel voor het Brits Keizerrijk om Egypte te behouden. De verbinding van Groot Brittannië met haar Aziatische gebieden ging via het kanaal van Suez! Brittannië wou natuurlijk haar maritieme verbindingen met haar kolonies en geallieerden in Azië bewaren. De Middellandse Zee leek vanaf Sicilië gesloten. Na Libië moesten de Britse troepen de havens van Oost-Afrika vrijhouden.

De Opperbevelhebber van het Italiaans Leger in Oost-Afrika was de Hertog van Aosta. Hij had een leger van ongeveer 300.000 soldaten en kon gemakkelijk het klein Brits contingent in

de Sudan en in Kenya onderworpen hebben. Hij begon echter nooit offensieven naar het binnenland van Afrika.

In november 1940 kreeg de Britse Generaal Platt, bevelhebber van de Britse strijdkrachten in de Sudan, enige versterkingen. Toch bleef hij vier- of vijfmaal minder bewapende mannen ter beschikking te hebben dan de Hertog van Aosta. Hij wierp zich reeds in het offensief in november, maar behaalde weinig successen. In december, na zijn overwinning te Sidi Barrani, zond ook Generaal Wavell hem een deel van zijn reserves, de 4de Indische Divisie, een compagnie tanks en enige batterijen artillerie. Dit veranderde de situatie helemaal! De Italiaanse strijdkrachten verloren plots hun hoop op een goede uitkomst van de oorlog. De Italiaanse officieren bleven in het defensief. Het doel van de Hertog van Aosta leek meer op het naar zich toe halen van de Britse troepen om het front tegen Graziani wat te verlichten, eerder dan zelf een offensief te beginnen. Hij trok zijn soldaten terug naar de lijn Kassala-Mestemura en bewoog zich verder naar de lijn Keren-Biscia-Aicota.

Op 19 januari 1941 trokken de Britse troepen Erythrea in. Op de 22ste, vernietigden ze vijandelijke strijdkrachten te Aicota en Keren. Op 1 februari namen ze het Fort van Agordat in en de dag nadien het Fort van Barentir.
De Italiaanse soldaten keerden dan terug naar Keren, in de bergen, waar hun posities enkel konden aangevallen worden op frontale wijze. De *Veldslag voor Keren* werd daarom lang en bloedig. De Britse troepen kregen de hulp van twee Franse bataljons die uit de Tsjaad streek kwamen. Die mannen vorderden zeer langzaam, gedurende meer dan 5 weken. De uiteindelijke aanval op Keren werd gelanceerd op 15 maart en duurde 11 dagen. Het versterkt fort viel op 26 maart. De Britse troepen verloren 5.000 soldaten gedood, de Italianen zelfs meer.
Na Keren kon Generaal Platt de rest van het machtig Italiaans Leger van Eritrea de nederlaag toedienen. Op 31 maart nam Platt Asmara in, Massaoua aan de Rode Zee op 8 april, en hij kon zo de kust winnen die de vitale route naar Indië en naar de andere Britse kolonies in het oosten had bedreigd. De President van de Verenigde Staten van Amerika, Roosevelt, liet daarmee ook toe en weer de Amerikaanse schepen belangrijke cargo’s van wapens en munitie naar de Britse strijdkrachten in Egypte en omstreken te brengen.

Tezelfdertijd was de andere Britse Generaal Alan Cunningham een offensief begonnen vanuit Kenya. Zijn troepen veroverden het zuiden van Abyssinië! Hij kon de oude hoofdstad van Addis-Abeba binnenrijden na een record tocht van zijn strijdkrachten over 3.000 km in Afrika in minder dan 3 maanden. Hij vertrok vanuit Bura op 24 januari 1941, joeg de Italianen uit Somalië, nam Kismayu in op 14 februari, Jebib op 22 februari en Mogadishu op 25 februari. Hij trok dan 75 kilometer ver per dag en bereikte Jijiga op 7 maart, Hassar op 27 maart, Driedaouna op de 29ste en ten slotte Addis-Abeba op 6 april!

Een derde Britse kolonne had de Sudan verlaten op 20 januari met 2 Ethiopische bataljons, om Addis Abeba te bereiken op 5 mei. Die troepen brachten de Keizer Haile Selassie terug, die zo kon terugkeren naar zijn hoofdstad na een lang exiel van 5 jaar! Hij zou de eerste soeverein worden die weer op de troon geplaatst werd door een Geallieerde overwinning.

De Hertog van Aosta gaf zijn leger over te Amba-Alagi, 15 dagen later. De inname van het versterkt Fort van Gondar op 17 november 1941 was het laatste wapenfeit van de oorlog in Oost-Afrika en van de campagne van de Geallieerde, vooral Britse troepen in Afrika in die jaren van 1940 en 1941. De overwinningen van de Generaals Platt, Wavell en Cunningham verhoogden het moreel van de Geallieerde legers. De verliezen maakten een grote indruk op de Italiaanse bevolking en versomberden het prestige van Mussolini. Het Duits Opperbevel moest wel reageren.

De Duitse Offensieven in de Landen van de Middellandse Zee

De Middellandse zee was het leengoed van Italië! Hitler ontbood Mussolini naar Berchtesgaden om de *Duce* zijn bevelen mee te delen. De administratie van Italië, haar politie, Leger en economie kwamen onder Nazi controle te liggen.
Eind januari 1942, brachten de Duitse *Luftwaffe*, de *Wehrmacht* en de *Gestapo* hun strijdkrachten in Italië. De Duitsers namen zo het leiderschap in de oorlog tegen Groot Brittannië in de Middellandse zee over. Het Duits tegenoffensief begon met een niet-aflatend bombardement van het Eiland Malta. Die actie moest de Duitse en Italiaanse Legers toelaten met hun konvooien het *Afrika Korps* over te brengen naar Tripoli. Daarna was Malta van geen militair nut meer voor de Britse legers, doch het eiland bleef in Geallieerde, Britse handen.

Malta was slechts ongeveer 100 vierkante kilometer groot, doch 250.000 mensen leefden in 1940 op het eiland. Op 10 juni 1940 viel de luchtmacht van Mussolini het eiland aan. In die tijd waren nog andere eilanden in de Middellandse Zee in de handen van de As-troepen: Kreta, Sicilië, Corsica en Sardinië. Malta was een strategische Britse luchtmacht haven die bevoorraad werd door Britse vliegdekschepen. Groot Brittannië verzekerde dat de *Luftwaffe* nooit de suprematie in de lucht over het eiland kon winnen. De As-troepen landden ook nooit op het eiland. Van juni 1940 tot december van dat jaar, probeerden de Italianen een luchtbeleg te plaatsen aan Malta. Die inspanning faalde! De succesvolle verovering vanuit de lucht van Kreta van 20 mei tot 1 juni 1941 bleek zo kostelijk te zijn voor de Duitsers, met ongeveer 7.000 man verliezen, dat Hitler ook zeer terughoudend bleef om nog een aanval in de Middellandse Zee met parachutisten te lanceren tegen Malta. De Duitse Zeemacht had geen vliegdekschepen en zelfs geen belangrijke oppervlakte schepen in de Middellandse zee. De Duitsers waren er al evenmin op gebrand om hun onderzeeërs naar Gibraltar te zenden. In augustus van 1944 was de onderzeese activiteit van Duitsland voorbij Gibraltar praktisch volledig gestopt. Maltese oorlogsschepen en vliegtuigen namen een zware tol op de As konvooien. In laat 1942 moesten bijna een kwart van alle As-leveringen voorbij Malta! Om hun suprematie over het eiland te bewaren hielden de Britten 2 vliegdekschepen, 1 slagschip, 2 kruisers, 19 destroyers en bijna 40 onderzeeërs in de omgeving.

Het Duits plan was om opnieuw de wegen naar Suez vanuit Cyrenaica te veroveren, teneinde te kunnen opereren in Syrië en Irak, om de Balkan Landen en de Zee te domineren. De Britse hegemonie over de Middellandse zee moest verbroken worden, de olievelden van Mossul moesten veroverd worden en Turkije moest er toe gebracht worden om toe te treden tot de As, om zo de Sovjet Unie te omsingelen aan de zuidelijke zijde, en dat in het perspectief om

een verbinding te forceren met de Japanse strijdkrachten die vanuit het Verre Oosten kwamen oprukken.

Groot Brittannië probeerde tijd te winnen. Hitler kon geen tijd verliezen. In de Verenigde Staten van Amerika was President Roosevelt herkozen op 30 december van 1940. Hij was een vijand van de Duitse dictator, een vijand van alle potentiële dictators! In maart van 1940 al had hij de *Lend-Lease Wet* doen stemmen in het Parlement van de VSA, die toeliet om oorlogsmaterieel te zenden naar eender welk land dat de President vitaal vond voor de veiligheid van de VSA. Dat liet Duitsland slechts één alternatief, één keuze: eerst Rusland aan te vallen en daarna zich te keren naar Groot Brittannië en de VSA. Hitler en zijn generaals waren van mening dat de USSR de zwakkere vijand was.

Twee Balkan landen hadden tot nog toe Duitse soldaten in hun territorium niet toegelaten: Griekenland en Joegoslavië.

Joegoslavië werd praktisch omsingeld door Fascistische landen. De Regering van Prins Paul had daarom openingen gezocht naar de As landen, en dat reeds van vóór de oorlog. Hitler riep naar Berchtesgaden zowel de Joegoslavische Ministers als Prins Paul. Deze boden geen weerstand tegen de voornemens van de Duitse *Führer*. Op 20 maart 1941, zond Duitsland een ultimatum naar Belgrado. Op 25 maart bracht Prins Paul de overeenkomst voor Joegoslavië om de As Entente toe te treden. De Joegoslavische bevolking was echter vooral democratisch ingesteld. Ze toonden hun tegenstand tegen de politiek van Prins Paul. Een revolutie brak uit in het land op 27 maart! Prins Paul werd van de macht verjaagd en zijn Ministers werden gearresteerd. Koning Peter II van Joegoslavië nam de macht over in het land, ondanks zijn zeer jeugdige leeftijd, en droeg Generaal Simovitch op om een nieuwe Regering te vormen. De Sovjet Unie verleende direct haar steun aan die Regering en sloot met Joegoslavië een non-agressie en vriendschap Pact af om de uitbreiding van de oorlog in de Balkan te vermijden.
Op ongeveer dezelfde tijd had Griekenland geweigerd Salonica en Patras te overhandigen aan de As-machten. Het Grieks Leger kon mooie successen behalen in Albanië. Het stond op het punt waarop ze bekwaam werden om Vallona te bezetten.

Hitler was woedend met die twee weigeringen! Op 6 april 1941 lanceerde hij een *Blitzkrieg* tegen die twee landen in de Balkans. De Britten moesten verjaagd worden uit de Balkans! De campagne moest ook kort blijven, want Hitler had al zijn troepen nodig voor de invasie van de Sovjet Unie.

De Duitse Campagne in Libië

Het Duits offensief in Afrika begon vanuit de streek van Tripoli op 24 maart 1941. De Bevelhebber van het Afrika Korps was Generaal Erwin Rommel, een specialist van de *Blitzkrieg*, en één van de overwinnende generaals van de campagne in Frankrijk en van Duinkerken. Rommel kreeg sterke bepantserde en gemotoriseerde troepen mee.

De Britse troepen waren niet opgewassen tegen die nieuwe Duitse strijdkrachten! Meerdere van hun eenheden waren naar Erythrea gezonden. Al de bestaande reserves, in totaal 6 divisies, hadden het bevel gekregen om naar Griekenland gebracht te worden. Die laatste divisies waren echter kritisch nodig om de Britse posities in Cyrenaica te behouden, terwijl ze allesbehalve volstonden om de Duitse opgang in Griekenland te kunnen stoppen. Maar Groot Brittannië had verzekeringen gegeven aan Griekenland om haar te komen steunen. Die belofte moest vervuld worden om Churchill en bijgevolg Groot Brittannië niet het gezicht te doen verliezen net op het ogenblik dat hij aan het proberen was al de nog vrije bevolkingen van Europa tegen de Nazi tirannie op te zetten. Er zat wel enige grootsheid in de opzettelijke aanvaarding van twee nederlagen enkel voor het respect van zijn principes! Uiteindelijk moest Groot Brittannië vooral tonen dat het verder streed, ondanks de overweldigende overmacht van de *Luftwaffe* en de bepantserde divisies van de *Wehrmacht*.

Rommel zond zijn troepen dadelijk ver Cyrenaica in. De Britse soldaten boden overal weerstand, zo goed ze konden. Rommel nam Benghazi op 3 april 1941, Sollum op 13 april. Hij kon niet dadelijk Tobruk innemen. Gedurende maanden bleef Tobruk een bedreiging aan zijn flank. Hij moest stoppen te Halfaya, waar twee Britse divisies die teruggebracht werden vanuit Abyssinië hem tegen hielden. Rommel had wel bijna de Egyptische grens bereikt! Hij had zo volledig de situatie veranderd in de Noord Afrikaanse Oorlog. Hij was opnieuw briljant geweest in zijn tactiek. Hij had zijn kleine strijdmacht in twee gesplitst, één deel de kust doen volgen en de andere door de woestijn doen trekken, bewegingen die de Britten in paniek hadden geslagen.

Rommel had zo het Brits Leger terug naar Egypte geworpen, zelfs vóór de verwachte aankomst in april van zijn *15de Panzer Division*. Zijn Italiaanse troepen hadden geen anti-tank wapens en hun artillerie was hopeloos verouderd en slecht getraind. Rommel verliet zich vooral op zijn 5de Duitse divisie en op zijn Italiaanse cohorten. Niettemin had hij al bijna voor een mirakel gezorgd. Maar het doel van het As Hoger Bevel was slechts geweest om de resten van het Italiaans Leger te redden van de totale vernietiging, niet om een volledig nieuw offensief te openen net aan de vooravond van het begin van de Duitse *Operation Barbarossa* in de Sovjet Unie!

De Duitse troepen waren zo opnieuw de overwinnaars in het Middellandse Zee oorlogstheater, tenzij voor een andere gebeurtenis die weer de superioriteit van de Britse Zeemacht in de regio toonde. Op 28 maart 1941, in de *Zeeslag van Kaap Matapan*, viel de Britse Zeemacht op de Italiaanse vloot. De Britten zonken 3 Italiaanse kruisers van 10.000 ton, de *Pola*, de *Zara* en de *Fiume*, en ze beschadigden het slagschip de *Vittorio Veneto* van 35.000 ton. Deze zeeslag voorkwam de verdere steun op zee aan Rommel, wat hem problemen opleverde voor de bevoorrading van zijn leger. De Britse verliezen bedroegen slechts 1 neergeschoten vliegtuig!

Ondanks de overmacht van de Britse vloot, bleven de Duitse onderzeeërs de Geallieerde handelsvloot teisteren. Elke maand werden 100.000 ton aan schepen tot zinken gebracht in de Atlantische Oceaan ten gevolge de acties van de Duitser onderzeemacht! Elke cargo was echter van hoog belang voor de belegerde Engelse eilanden. Duitsland hernieuwde de bombardementen op het zuiden van Engeland.

Duitsland viel Joegoslavië en Griekenland aan op 6 april 1941. De *Blitzkrieg* in de Balkans was bezig! De wereld moest weer eens overtuigd gemaakt worden van de overweldigende macht van de *Wehrmacht*! De overheersing van het Duits Leger moest de Sovjet Unie ervan weerhouden tussen te komen in de Balkan. Joegoslavië kreeg zelfs niet de tijd om te mobiliseren! In het westen werd het aangevallen door Italiaanse troepen en Hongarije viel het aan in het noorden, de Duitse en Bulgaarse strijdkrachten drongen binnen in het zuidoosten. Het Joegoslavisch Leger probeerde zich terug te trekken naar Albanië en Griekenland, maar de Duitse troepen drongen al snel Macedonië in, in het zuiden. De Duitse strijdkrachten marcheerden de vallei van de Driva in, naar Vardar, en ze bezetten Skoplje om de enige spoorwegverbinding tussen Belgrado en de Aegeïsche Zee af te sluiten. Joegoslavië werd aldus aan alle zijden afgesloten voor hulp. Haar Legers aan de Save, de Tisza en de Donau gaven zich bijna onmiddellijk over. Belgrado was tot open stad verklaard, maar ze was al volledig verwoest door de Duitse *Luftwaffe*. Joegoslavië capituleerde op 13 april 1941.

Hitler sneed Joegoslavië in meerdere delen. Slovenië werd gegeven aan Italië, Macedonië aan Bulgarije, de Banat aan Hongarije. Kroatië kreeg haar fascistische onafhankelijkheid en de rest van de landen bleven bezet door de Duitse strijdkrachten. Koning Peter II was gevlucht naar de Geallieerden. De weerstand organiseerde zich dan in Joegoslavië, eerst onder het bevel van Generaal Mikhailovich, later onder Maarschalk Josip Broz genoemd Tito. Dan volgde de guerrilla oorlog van de partizanen die zeer kostelijk werd in mannen voor het Derde Rijk. Meerdere Duitse divisies moesten de ganse oorlog in Joegoslavië gehouden worden.

Griekenland had de Duitse invasie niet kunnen stoppen. De *Wehrmacht* marcheerde verder en kwam vooruit rond de Metaxas Lijn, die versterkingen rechts van haar latend, om zich te richten naar Salonica. Salonica werd reeds ingenomen op de 10de april. De Griekse troepen van Albanië en van de Epirus riskeerden omsingeld te worden, dus trokken ze zich zuidwaarts terug. Een Britse Expeditionaire Macht dekte hun terugtocht. Daarna moesten ook de Britten zich zuidwaarts bewegen. Op 27 april namen de Duitse gepantserde divisies Athene en later, in het zuiden, de Peloponnesos. De Britse troepen moesten vluchten, zodat ze weer aan boord van schepen gingen op 2 mei, nadat ze hun oorlogsmaterieel vernietigd hadden. Koning George van Griekenland ging met hen aan boord naar zijn ballingschap in Londen.

De Britse vloot had tot dan toe de Griekse havens gebruikt om de Italiaanse zeemacht te kunnen controleren. De Britse schepen konden nu niet bewaakt worden door de RAF, omdat de schepen te ver van Egypte lagen, het enig land in de omgeving dat nog vrij bleef van As-troepen. De Duitsers begonnen hun invasie van het Nabije Oosten voor te bereiden. Ze maakten massief gebruik van hun luchtmacht om enige Geallieerde macht op de grond uit hun weg te bombarderen.
Het werkelijk offensief begon op 20 mei 1941. Na een reeks bombardementen, begon de invasie op die dag te La Cancé, ingenomen door duizenden parachutisten, waar de Duitse schepen dan hun zwaar materieel konden ontladen: tanks, artillerie, camions, en zo verder. De Britse troepen konden het offensief niet stoppen. Op 1 juni 1941, gingen de Britten aan boord van hun schepen, zwaar gebombardeerd door de *Luftwaffe*. De verliezen van de Britten

in oorlogsmaterieel in deze campagne woog zeer zwaar door: 4 kruisers en 6 torpedoboten werden door de Duitsers gezonken. Het Brits Leger verloor 17.000 soldaten die gevangen werden genomen. Slechts 18.000 Britse soldaten konden geëvacueerd worden. Niettemin verloren de Duitse troepen 430 vliegtuigen. De Duitsers namen dan het een na het ander Grieks eiland in. De Aegeïsche zee was voortaan gesloten voor de Britten. Wanneer de Britse strijdkrachten de plannen van het Derde Rijk begrepen, keerden ze zich naar het Midden-Oosten.

Op 4 april 1941, voerde Rashid Ali, de Eerste Minister van Irak, een bondgenoot van Duitsland en een bondgenoot van de vroegere Hoge Moefti van Jerusalem, die zeer anti-Joods was, een coup uit om de gouverneur van Bagdad te doen vallen. Irak had een verbond van samenwerking ondertekend met Groot Brittannië. Op de 2de dag veroverde die Rashid Ali met zijn troepen de Britse vliegvelden in Irak. Ogenblikkelijk verlieten de Britse tank eskadrons Palestina en de Perzische golf om naar Bagdad te rollen. Op 30 mei namen ze Bagdad in, zodat Rashid Ali uit de streek moest wegvluchten.
Op 14 mei 1941 dan, leverden ongeveer 30 Duitse vliegtuigen allerhande soorten oorlogsmaterieel aan de pro-Fascistische strijdkrachten van Irak. Die wapens moesten gebruikt worden om een basis van acties te creëren, gericht tegen de Britse overheersing van Irak. Dit des te meer omdat de Franse Vichy Admiraal Darlan had toegelaten de Franse vliegvelden in het Nabije Oosten te laten gebruiken door de *Luftwaffe*. Het regime van Vichy in Frankrijk erkende dat feit niet, maar ondertussen hielp het de Syrische havens voor te bereiden op een Duitse invasie.

De Britse troepen besloten eerst aan te vallen! De Britse zeemacht bevond zich langs de kusten van Syrië. Vrije Franse en Britse troepen reden Syrië binnen op 8 juni 1941. De invasie van Britse en Gaullistische troepen in het Nabije Oosten eindigde de ambities van de Duitsers in die regio. Tegen die tijd ook, had Duitsland haar reusachtige operatie tegen de Sovjet Unie gelanceerd.

Anton Vincius in België

Tijdens die harde tijden van de oorlog, bleef Anton Vincius wonen in Gembloux. Niet éénmaal keerde hij weer naar Luxemburg om zijn familie te bezoeken. Natuurlijk kwam dan zijn familie naar hem, ofwel per auto of per trein, hoewel reizen met de spoorwegen met de dag gevaarlijker werd. Zijn vader wou hem uit Luxemburg weg, waar hij hard vermoedde dat zijn zoon meer gevaar liep opgepakt en in de gevangenis geworpen te worden om naar een Pools kamp overgebracht te worden, dan in België. Anton leefde praktisch verborgen te Gembloux! Hij studeerde aan de Landbouwkundige Universiteit van Gembloux en richtte al zijn aandacht naar die studies, die hem een soort van alternatieve wereld boden waarin hij kon leven en tot op een bepaalde hoogte het leed dat in het reële leven aan het gebeuren was kon ignoreren.

Anton dacht er wel aan of hij niet op de ene of andere wijze de oorlog zou moeten opzoeken. De mensen die enige verantwoordelijkheid voor hem voelden, zijn ouders en de Dumont familie waarin hij leefde, weerhielden hem van dit te doen in de sterkst mogelijke termen. Hij

had r ook geen idee van hoe hij de strijdende troepen kon vinden, omdat deze in de eerste jaren van de oorlog hem slechts leken te zijn de legers van Groot Brittannië. Hij had moeten vluchten naar Groot Brittannië, maar hij had geen contact met de Belgische weerstand die hem had kunnen helpen naar de eilanden te vertrekken. Hij had ook geen Belgisch paspoort. Hij was van Duitse afkomst, en kon zeer achterdochtig bekeken worden door eender welke weerstandgroep, alsook door de Britse troepen. Zijn Luxemburgse papieren maakten van hem een vaderlandsloze jongen. Eender welke Duitse patrouille kon hem met zijn papieren oppakken en hem ondervragen over wat die papieren betekenden, en dan wie hij werkelijk was. Neen, Anton moest de oorlog uitzitten, hopend op een overwinning van de Geallieerden! Hij was er van zeer vroeg al van overtuigd dat Duitsland de oorlog niet kon winnen tegen de rest van de wereld. Dat werd snel duidelijk, meende hij. Hij was verscheurd, natuurlijk, tussen aan de ene zijde zijn trouw die gebrand was in zijn hart en in zijn hoofd voor het land waarin hij geboren was en voor de stad waarin hij geboren was, en aan de andere zijde in de wetenschap van de wreedheden begaan door het Derde Rijk in het grootste deel van de wereld. Hoezeer hij ook probeerde te begrijpen hoe Duitsland er toe gekomen was die man Adolph Hitler te volgen, des te meer kon hij niet begrijpen hoe Duitsland de weg aangeduid door die dictator had gevolgd. Die erkenning spleet zijn hoofd en wierp hem soms in de dieptes van de wanhoop. Alle economische gegevens verzameld bewezen toch aan Anton dat hoe slim ook Duitsland was, het slechts de oorlog kon verliezen, en die niet kon winnen, net zoals Duitsland de Eerste Wereldoorlog had verloren!

Anton voelde zich zeer eenzaam in Gembloux. Hij had slechts vrienden onder de studenten. Hij kende niemand anders in de stad, hoewel de Dumont familie hem dikwijls tijdens de maaltijden vertelde wat er gebeurde met bijna de helft van de inwoners van de stad, die ze kenden bij naam en voornaam en voorgeschiedenis als klanten. De mensen van Gembloux voelden zich als een hechte gemeenschap, iets wat Anton nooit ervaren had voordien. Hij kon wel enige sympathie opbrengen voor de mensen in de stad, hoewel hij nooit echt behoorde tot de gemeenschap. De enige contacten die hij onderhield in de Belgische bevolking waren de mensen van de Dumont familie, de mensen van wie hij een kamer afhuurde. Zij eigen ouders reisden niet dikwijls, omdat zijn vader slechts een Luxemburgs paspoort had dat hem bestempelde als een vaderlandloze man die als dokter mocht werken in het land. Slechts zijn moeder kon af en toe reizen van Luxemburg naar Gembloux, meestal om geld te brengen, gewoonlijk in de vorm van munten en gouden staven, die Anton dan zelf moest omwisselen in Belgische Franken en Duitse *Reichsmarken*. Hij deed dat gewoonlijk in de lokale bank, vergezeld van Vader Dumont, die wanneer het nodig bleek kon instaan voor Anton bij de bankdirecteur die Dumont zeer goed kende. Het meeste van dat geld ging in elk geval naar de Dumont familie om te betalen voor zijn kamer en maaltijden. Anton had niet voldoende geld over om te kunnen denken aan het kopen van nieuwe kleren of om meer voedsel te kopen in de stad, voedsel dat nu, in oorlogstijd, zeer duur kostte. Niettemin kloeg hij nooit.

Anton studeerde dapper en gretig verder. Hij was een goede student. Hij nam naarstig nota's, studeerde in de weinige boeken die hij kon vragen aan zijn moeder hem mee te brengen uit Luxemburg. Die boeken waren gewoonlijk opgesteld in het Duits en voor hem gekozen door zijn vader. Sommige boeken die uitgegeven waren in het Frans kon hij lenen van de Poolse kring van studenten van Gembloux. Het probleem dat hij had met de Duitstalige boeken was dat hij in die wel de namen kon vinden van de planten, dieren, insecten, instrumenten en

tractors, doch uitsluitend in het Duits. Gelukkig aanvaardden tijdens de examens zijn professoren, en vooral een professor die iets later de deken van de universiteit zou worden, af en toe de namen die hij slechts kende in het Duits. Wat van zijn geld overbleef, gaf Anton uit aan Franse boeken, doch hij kon slechts weinig van die aankopen, want te duur, en aan papier en potloden. De Dumont familie feestte zijn verjaardag met hem, en gewoonlijk kreeg hij dan een Franstalig boek dat hij als geschenk had opgegeven. Voor de rest, had hij bitter weinig dingen voor zichzelf.

Anton hield ook een zeer laag profiel aan de universiteit. Hij zorgde ervoor niet op te vallen. Hij wou niet dat te veel mensen een blik konden werpen op zijn papieren, en zeker niet de Duitse patrouilles en autoriteiten. Slechts heel zelden ging hij naar een theatervoorstelling of naar een cinema, en slechts zeer zelden ging hij bij een andere groep studenten zitten om bier te drinken of om met hen te gaan eten. Gembloux was gekend om rijke en zelfs zeer rijke studenten van andere landen te ontvangen, zonen van rijke grootgrondbezitters uit Polen of zelfs uit Pruisen, maar hij was één van de armste studenten van Gembloux! Hij meende zichzelf al gelukkig om een bescheiden kamer te hebben gevonden bij de Dumont familie. Zij keken niet te nauw met wat hij at en naar wat ze hem te eten gaven, bijvoorbeeld. Hij had nooit honger in de oorlog.
Natuurlijk zagen de Dumonts wel voldoende openlijk dat de jongen een oogje had op hun dochter en zij op hem, zodat hij praktisch als al behorende tot de familie beschouwd werd. Ze moesten besloten hebben dat een ernstige jongeman, intelligent, misschien wat naïef, wat in zichzelf gekeerd, doch een man van eer en waardigheid, een jongeman met fijne manieren, met een Franse moeder, toch een goede aanwinst was voor hun dochter, zelfs al was hij een Duitser en afkomstig van Joden in het verleden.

Anton Vincius leefde praktisch met Marie-Ange Dumont in bijna alle aspecten als al een getrouwde man. Ze kon een schoonheid geweest zijn. Marie-Ange was voldoende fijn, lief, intelligent ook, al had ze weinig gestudeerd, en dat slechts georiënteerd naar het houden van een winkel, nooit vluchtend van meer werk. Zij en haar moeder hielden de winkel open, ze waren er het hart en de motor van, terwijl de vader zich bezig hield met het papierwerk, de rekeningen en de contacten met de verkopers. Hij kon en had een schoolmeester moeten worden, of zelfs een professor, maar hij bleef in de winkel. Hij was zeer geïnteresseerd aan de geschiedenis van zijn stad en was een actief lid van de lokale associatie voor kunst en geschiedenis van zijn universiteitsstad. Doorheen de oorlog bleef hij die geschiedenis bestuderen. De vader van Marie-Ange was een gemakkelijke man om mee te leven, steeds van goed humeur, vriendelijk met zijn dochters en met Anton. Hij beschouwde Anton al als een lid van zijn familie. Hij vroeg regelmatig aan Anton of hij voldoende geld had om van te leven en naar wat hij nodig had. Hij wist hoe precair de situatie van sommige studenten kon zijn. Anton apprecieerde dat, maar hij was te fier om ooit geld te vragen aan wie hij al meende zijn toekomstige schoonvader te zullen worden.

Anton en Marie-Ange bleven zo dikwijls samen als ze konden, vanaf het begin van de oorlog, over de deportatie van Anton naar Frankrijk, en na zijn gelukkige terugkeer. Na de aankomst van Anton in Gembloux, leefden ze samen bijna zoals een getrouwd koppel, hoewel de moeder van Marie-Ange haar dochter nooit wou laten slapen in de kamer van Anton vóór ze getrouwd waren. Niettemin, hadden Anton en Marie-Ange voldoende gelegenheid alleen te

zijn in het huis. De twee jonge mensen bleven bij de regels. Ze konden slechts trouwen na de oorlog, en ze zouden dan twee dochters krijgen. Ze waren verliefd met elkaar, en ontwikkelden een sterke genegenheid van bij elkaar te horen, doorheen liefde en harde tijden, zoals koppels anders zelden volledig ontwikkelen. Ze leefden zo door de oorlog heen, eerder gelukkig, arm, levend op liefde en tederheid.

Anton en Marie-Ange lazen gretig de dagbladen die Vader Dumont kocht. Ze praatten veel over de oorlog, en begrepen dat Duitsland uiteindelijk niet zou kunnen overwinnen. Hun enige grote schrik kwam wanneer Britse bommenwerpers het spoorwegstation van Gembloux wilden bombarderen, daarbij hun doelen volledig misten en slechts enkele huizen van de stad vernietigden doch uiteindelijk niet het station! Ze vluchtten nooit het huis van de Dumonts uit en moesten nooit vrees tonen tegenover of van het zeer klein garnizoen van Duitse soldaten in de stad.

Anton ontweek de feesten van de studenten van Gembloux. Hij bleef ver van alcohol en vertrouwelijke ophelderingen aan andere studenten betreffende zijn vroeger leven in Berlijn. Hij pochte nooit met zijn leven in Berlijn en zei nooit dat hij afkomstig was van Joodse voorvaders. In feite, vroegen de meeste mensen van de stad die hem kenden zich af waarom hij nooit het Leger van het Derde Rijk had vervoegd. Maar wanneer hij in hun middens bleef, schreven ze dat toe aan zijn liefde voor Marie-Ange, en ze namen hem graag op in hun gemeenschap. Ze zagen wel dat hij geen vlieg kwaad kon aandoen.
Na de oorlog kon Anton zich niet meer herinneren ooit zijn papieren te hebben moeten tonen aan Duitse soldaten in Gembloux. Hij verliet ook verder nooit de stad, ten gevolge de fijne, liefhebbende zorg van zijn toekomstige echtgenote en haar familie, die misschien wel sterker van karakter was dan hij zelf. Voor die steun zou Anton steeds dankbaar en trouw blijven tot aan zijn dood.

Operatie Barbarossa

De Voorbereidingen voor de Duitse Invasie van de Sovjet Unie

Tot zover, hadden Hitler en de Duitse Nazi's zeer snelle successen behaald ongeveer overal, behalve dan tegen Groot Brittannië. De invasie van Groot Brittannië had nooit plaats gehad. Hitler keerde dan weer naar zijn onvermijdbare *Drang nach Osten*, zijn zucht naar het oosten. Einde juli 1940 al, in een vergadering van de leiders van zijn gewapende machten, meldde Hitler dat het tijd was om de invasie van de Sovjet Unie te plannen.

De invasie van Rusland zou kinderspel zijn, schatte Hitler in, vergeleken met de invasie van Frankrijk. Indien Frankrijk in een recordtijd had kunnen verslagen worden, waarom dan niet Rusland? Hitler beschouwde de Sovjet Unie als een zwakke tegenstander. Het Rood Leger was gedecimeerd door de zuiveringen van Stalin. Het had zichzelf hopeloos incompetent bewezen in haar campagne tegen Finland. De Slaven waren toch slechts sub-wezens, die geen harde weerstand konden bieden aan een superieur ras! De Russen waren een inferieur volk en het Bolsjewisme had de Russen alleen maar nog zwakker gemaakt!

Stalin was wel een antisemiet. Hij had zijn Minister van Buitenlandse Zaken, Litvinov, in 1939 ontslagen omdat, samen met andere redenen, Litvinov Joods was. Hitler beschouwde dat nu het Russisch Leger praktisch zonder leider was ten gevolge de interne zuiveringen. Maar op 12 november 1940 was Molotov aangekomen in Berlijn om verdere coöperatie te bespreken. De Russen hadden veel te bieden aan Duitsland! Op 10 januari 1941 nog, ondertekende de Sovjet Unie een nieuwe handelsovereenkomst met Duitsland. Het had de graan exporten van Ukraïne naar het Derde Rijk verdubbeld, en dat was zeer essentieel voor het verder verloop van de oorlog. Hitler moest uiteindelijk gedacht hebben dat het gemakkelijker was te nemen zonder betaling dan te kopen!

Het Rood Leger was ongeveer van dezelfde omvang als de Duitse *Wehrmacht*, maar het was heel wat minder in kwaliteit. Het Rood Leger bezat bijna driemaal meer artilleriestukken en tanks als Duitsland! Het kon een sterke numerieke superioriteit in de lucht brengen, met tweemaal zoveel jagers als de Duitsers en hun geallieerden. Maar veel van die machines waren reeds erg verouderd. Nieuwe tanks en nieuwe artillerie was nog niet gebouwd. Hitler gaf het bevel om de nieuwe wapenproductie te richten op tanks. In de periode van de zomer van 1940 tot de zomer van 1941, kon zo het aantal *Panzer* Divisies van het Duits Leger verdubbeld worden. Dit was vergezeld van een overeenkomstige verhoging van het aantal half-track voertuigen. Dit alles gebeurde om de middelen voor een nieuwe, nu klassieke oorlog van zeer snelle bewegingen mogelijk te maken, hoewel zelfs Hitler toch de enorme afstanden in de Sovjet Unie moest opgemerkt hebben. Ook de productie van machinegeweren en veldartillerie werd verhoogd. In de eerste helft van 1941, verbeterden de Duitsers hun spoorweg- en andere communicaties in Polen, en voorraden werden opgeslagen in de grenszones met Rusland.

Stalin haastte zich om een politiek op te zetten van verzoening met de Duitsers door hen meer leveringen van Aziatisch rubber en andere strategische toeleveringen te bezorgen. Het Regime van Hitler, meende Stalin, was een typisch product van het Duits monopolistisch

kapitalisme dat sowieso gedoemd was om binnenkort te verdwijnen. Dit was ook een besluit volgens de theorieën van Marx en Engels! Als hij nu alles wat de Duitsers maar wilden aan hen beschikbaar stelde, dan zou er geen ogenblikkelijke reden meer zijn voor Duitsland om een invasie van Rusland door te voeren. Dat zou Stalin de tijd laten zijn Rood Leger te versterken! In die tijd, dus, voorzag de Sovjet Unie Duitsland met 3/4de van haar noden aan fosfaten voor haar landbouw, van 2/3de van de door Duitsland geïmporteerde asbest, ongeveer 2/3de van de Chroom ertsen die Duitsland nodig had, de helft van haar noden aan mangaan en 1/3de van de door Duitsland geïmporteerde olie! Stalin geloofde niet dat het Rood Leger klaar was om het Duits Leger te kunnen bestrijden vóór 1942, misschien zelfs niet vóór 1943. Stalin wou niet luisteren naar de rapporten van de Russische spionnen die rapporteerden dat de Duitsers de Sovjet Unie waarschijnlijk zouden aanvallen rond 22 juni 1941. De toestand bleef dus voorlopig kalm.

In de VSA, vocht de Amerikaanse President Franklin Delano Roosevelt zijn politieke campagnes tegen het Fascisme. Op 26 april 1941, besloot de VSA om vliegvelden te plaatsen op Groenland om zo beter de zee-patrouilles van de Amerikaanse vloot in de Atlantische Oceaan te kunnen beschermen, 1.000 kilometer verder dan de westkusten van de VSA. Geleidelijk aan werd de VSA meer en meer betrokken in de Wereldoorlog. De President verhoogde de Amerikaanse lucht- en marinepatrouilles in de Atlantische Oceaan, en ook rond de Azoren en op de Kaap Verdische eilanden. Hij formuleerde het idee van de vrijheid van de zeeën en kondigde aan dat de Amerikaanse strijdmachten hun handelsschepen zouden beschermen. De Duitse leiders begrepen dat het slechts een kwestie van tijd zou worden tot de VSA in de oorlog zouden treden, zoals ze ook gedaan hadden in 1917. Ze konden onmogelijk toelaten dat de Amerikaanse schepen Groot Brittannië direct bleef bevoorraden, zelfs al bracht dat hen onvermijdelijk in conflict met de VSA.

Op 11 mei 1941 landde een Messerschmitt Me 110 jager opgestegen vanaf de *Messerschmitt Werke* van Augsburg, 5 uur later in Schotland. Rudolf Hess, die ogenschijnlijk uit Duitsland was gevlucht, kwam per valscherm neer nabij Glasgow. Hess was de tweede man in bevel na Hitler, en het hoofd van de Nazi Partij! Hess was gekomen, vertelde hij, met een bericht voor de Hertog van Hamilton, in de naam van de Duitse Regering, om een vredesverdrag af te sluiten met Groot Brittannië. Maar de Britten sloten Hess logischerwijze op in verschillende achtereenvolgende gevangenissen. Hess stelde voor Groot Brittannië haar keizerrijk in Azië verder te behouden, hoewel het de vroegere Duitse kolonies in Afrika zou moeten afstaan. Churchill, de aartsvijand van Duitsland, zou moeten aftreden, en voor dat alles zou Duitsland ook nog een vrije hand moeten krijgen op het continent van Europa. De Britse Regering reageerde eenvoudig door Hess te interneren als een oorlogsgevangene.
Op 11 mei 1941 schreef Hitler in een radioboodschap de vlucht van Hess toe aan de mentale verwarring van de Vice-Leider. Hitler schafte dan de post van Vice-*Führer* af en hernoemde het bureau van Hess tot de Kanselarij van de Partij, geleid door Martin Bormann. Op 13 mei herhaalde Hitler dat Hess mentaal ziek was. Hess had hem bedrogen en verraden!

Het plan van Hitler was de Russische Slavische bevolking van 30 miljoen mensen uit te hongeren. Hij had daarvoor een *Honger Plan*! In honderd jaar tijd, zou de Slavische bevolking die van het land leefde vervangen worden door Duitse boeren en landarbeiders. Het *Hunger Plan* van Hitler was ontwikkeld door Herbert Backe, de Staatssecretaris in het

Ministerie van Landbouw, werkend voor de *Reich* Landbouw Minister Richard Walther Darré. Darré was de leidende Nazi ideoloog voor de boeren. Het plan had de goedkeuring weggedragen van General Georg Thoma, die het Wapenaanschaffings Kantoor leidde in de Centrale Administratie van de Duitse Gewapende Machten. Het Leger zou moeten leven van de middelen gevonden in de veroverde landen in het oosten, zelfs hoewel miljoenen van de daar wonende mensen zouden verhongeren wanneer wat van het land genomen werd niet meer naar de burgerlijke bevolking kon gaan.
Dit alles stond in het zogenaamd *Algemeen Plan voor het Oosten*, dat Himmler aangevraagd had van het *Reich Bureau* van de *Reich Commissaris* voor de *Versterking van het Duits Ras* op 21 juni 1941. De eerste versie van dat plan was opgesteld door Professor Konrad Meyer, de academische expert in het kantoor. Hij had zich gespecialiseerd in koloniale nederzettingspolitieken. Het plan was gefinaliseerd in mei 1942, goedgekeurd door Hitler, en formeel aanvaard door het *Rijksveiligheid Bureau* van de Nazis in juli 1942.

Het plan stelde voor 80% tot 85% van de Poolse bevolking, 64% van de Ukraïners en, 75% van de Belarussische bevolking te verwijderen, hen verder naar het oosten te drijven, of hen 'toelaten' te sterven van ziektes en ontberingen. Het voorzag de gewelddadige verdrijving uit hun huizen van minstens 31 miljoen mensen. Het zou een moordend, gewelddadig proces van onteigening worden! Andere schattingen brachten het aantal op 45 miljoen mensen. Poolse territoriums die reeds geïncorporeerd waren in Duitsland, zoals de *Algemene Regering*, Letland, Estland en het groter deel van Oost-Centraal Europa, zouden volledig Duits worden binnen de twee jaar. De plaats vrijgemaakt door de Slaven zou ingenomen worden door 10 miljoen Duitsers. De grenzen van Duitsland zouden uitgebreid worden met 1.000 kilometer in het oosten. Een derde van de nederzetters zouden SS Officieren zijn. De kost zou ongeveer 40 biljoen *Reichsmark* bedragen, herzien door Himmler tot 67 biljoen mark! Dit was 2/3de van het Bruto Intern Economisch Product van Duitsland in 1941.
Het was een plan met een verbazingwekkende ambitie! Het omvatte de etnische deportatie, de verplaatsing van het volk, de verduitsing, de culturele genocide en de vermindering van de Slavische bevolking door onteigening, verhongering en ziektes.

De komende oorlog zou dus een strijd worden van twee wereldinzichten tegen elkaar, de Bolsjewistische en de Fascistische Duitse, en dat zonder medelijden. Het zou een oorlog van annihilatie, van uitroeiing worden. Hitler vooral eiste de annihilatie van de Bolsjewistische Commissarissen en van de Communistische intelligentsia. Daarom, op 19 mei 1941, werden richtlijnen uitgedeeld aan de soldaten van de invasie. Deze stelden de meedogenloze en energieke actie tegen de Bolsjewistische agitatoren, irreguliere strijders, saboteurs voor, en de totale eliminatie van alle actieve en passieve weerstand. Dit was een licentie ook voor de toepassing van sadistisch geweld tegen de Joden.
Op 6 juni 1941, gaf Veldmaarschalk Wilhelm Keitel, hoofd van het Opperbevel van de gecombineerde Gewapende Machten, een bevel uit dat meldde dat alle politieke commissarissen van het Rood Leger, de organisatoren van barbaarse, Aziatische methoden van strijd, onmiddellijk bij gevangenname moesten neergeschoten worden.

Niemand van de Duitse generaals rees enige open objecties tegen de bevelen van Hitler. De Slaven en de Joden moesten onderdrukt worden op de meest brutale wijze. De maatregelen kenden weinige tegenstanders. Tegen hen waren Veldmaarschalk Fedor von Bock en

Luitenant-Kolonel Henning von Treshow. Zij gaven instructies aan hun officieren om die bevelen van Hitler niet toe te passen, omdat ze incompatibel waren met de internationale wetten en gevaarlijk voor de discipline. Maar die officieren waren niet slechts officieren in het Leger. Ze waren ook leiders in de raciale strijd tegen het Joods Bolsjewisme. De Kwartiermeester-Generaal van het Leger was Horst Wagner. Hij en Reinhard Heydrich gaven de macht aan de SS om te handelen op eigen initiatief om de bevelen uit te voeren aangaande de eliminatie van de Bolsjewistische Commissarissen.

Vier SS Veiligheid Taak Eenheden, aangeduid als A, B, C en D, elk met van 600 tot 1.000 mannen, werden verzameld om het Leger te volgen in Rusland in 4 zones van noord tot zuid. In gebieden wel achter de frontlijn, in gebieden onder burgerlijke controle, moesten bataljons SS soldaten voor de veiligheid zorgen. Dit waren politie-eenheden van 232 bataljons met 420 officieren en 11.640 soldaten. Ze hadden een ideologische training moeten volgen van de SS. Die soldaten waren allen dertigers, ouder dan de gemiddelde soldaat. Ze waren vroegere *Vrijkorps* leden en politiemannen van lange termijn, getrokken uit de rechtse *Orde Politie* gevormd nog in de Weimar republiek om de burgerlijke onrust op te vangen, en Nazi bruinhemden of etnisch-Duitse zelfbescherming militiemannen uit Polen. Alle vrijwilligers werden gecontroleerd door de SS en speciaal gekozen voor dienst in de Grenspolitieschool te Pretzsh nabij Leipzig. Dit was hun ideologische training om hun vooroordelen tegen Slaven en Joden aan te scherpen.

Op 2 juli 1941, werd aan die taakeenheden en aan de Politiebataljons die de Legertroepen moesten volgen, bevelen gegeven om alle Communistische ambtenaren, commissarissen van het volk, Joden in partij of in staatsfuncties, en andere radicale elementen zoals saboteurs, propagandisten, scherpschutters, moordenaars, agitatoren, enz., eigenlijk de Communistische intelligentsia en de Joodse elite, te doden. De Joden waren inderdaad de grootste nationale groep in de Sovjet elite, ook inclusief de Geheime Politie. Zij identificeerden zich met de supranationale, seculiere ideologie van het Bolsjewisme.

Op 18 juni ondertekende Duitsland een pact van non-agressie en vriendschap met Turkije. Dit sloot Turkije af om door Groot Brittannië gebruikt te worden als een ingangspunt in de Balkan en de Caucasus oorlogszones.

Ondertussen had de Sovjet Regering haar oorlogsmaterieel bijgewerkt, naar het voorbeeld van de Duitse strijdkrachten. Het had tanks en gepantserde wagens in haar fabrieken achter de Oeral geproduceerd, haar luchtmacht ontwikkeld, en het had nagedacht over hoe een Duitse Blitzkrieg in Rusland tegen te houden. De Duitse *Luftwaffe* had niet de mogelijkheid meer om de Russische militaire productie op belangrijke mate te kunnen verminderen, omdat de Russische fabrieken buiten het bereik lagen van de Duitse bommenwerpers. Vanaf 1942 kon de Sovjet industrie duizenden uitstekende tanks T34 leveren aan het front. Bij de winter van 1941 naar 1942 had veel van de oorspronkelijke Sovjet Luchtmacht opgehouden te bestaan. Het aanvallend Duits Leger had niet minder dan 20.000 Sovjet vliegtuigen in 1941 alleen vernietigd. De Sovjet Unie zou bijna 90.000 vliegtuigen verliezen aan het Oostelijk Front, maar haar industrie produceerde 150.000 vliegtuigen aan de andere zijde van de Oeral en het ontving 18.000 Lend-Lease modellen van Groot Brittannië en van de VSA. Laat in

1942, verschenen Russische jagers zoals de Yakovlev, Lavochkin, Ilyushin jagers en jagers-bommenwerpers op de slagvelden bij duizenden!

Hitler kan gehoopt hebben dat de Duitse invasie van de Sovjet Unie op enige sympathie kon rekenen van de Europese landen die anticommunist waren. Maar dezelfde dag als Hitler de invasie van Rusland aankondigde, kondigde Churchill aan dat Groot Brittannië de Sovjet Unie met alle mogelijke hulp zou steunen. Drie weken later, in Londen, ondertekenden de Britse en de Sovjet Regeringen een Brits-Russische Overeenkomst aangaande hun wederzijde hulp in de oorlog. De Sovjet Unie en Groot Brittannië zouden niet gescheiden onderhandelen over de vrede, doch slechts onderhandelen in gemeenschappelijke overeenkomst. President Roosevelt ook veroordeelde de Duitse agressie. In de Balkan Landen steeg de hoop op het einde van de Fascistische Regimes. De Europese weerstandsbewegingen kregen moed en verveelvoudigden hun oorlogsacties tegen de Duitsers.

De Duitse Invasie van de Sovjet Unie

Zonder waarschuwing en zonder ultimatum, op 22, juni van 1941, om 03h00 in de morgen, reden de As-Legers de Sovjet Unie in. De datum had een symbolische betekenis, want het was dezelfde datum in 1812 waarop Napoleon Bonaparte het Tsaristisch Rusland was binnengevallen! Hitler wou Moskou inrijden op 19 september, en zo tonen dat de Duitse strijdkrachten nu machtiger waren dan het vroeger Frans Keizerlijk Leger. Het hoofd van OKW, het *Oberkommando der Wehrmacht* was toen, in juni 1940, de Generaal Wilhelm Keitel. Hij was niet een zeer competente leider.

Op die dag van 22 juni begon een artillerie barrage langs de meer dan 1.500 kilometer lange grens van de Sovjet Unie, van de Baltische Zee tot aan de Zwarte Zee.

De invasie van de Sovjet Unie werd verwezenlijkt door 4 miljoen As soldaten. Ze wierpen zich in het offensief met 3.600 tanks, 600.000 motorvoertuigen, 700.000 veldgeschut en andere artillerie, met 2.700 vliegtuigen, wat meer dan de helft van de *Luftwaffe* betekende. Bommen vielen uit 500 bommenwerpers, 270 duikbommenwerpers en 480 lichtere vliegtuigen om de Sovjet militaire vliegvelden te vernietigen. Het was de grootste invasiemacht die ooit in de menselijke geschiedenis verzameld was tot op dat ogenblik.

Het plan hield in dat de Sovjet Unie in 3 delen zou aangevallen worden door reusachtige groepen tanks die de Westerse Russische Legers zouden omsingelen en vernietigen vóór ze konden vluchten en zich hergroeperen in de verdediging van Moskou en Leningrad.
Het militair doel was de Sovjet Legers in een val te houden en te vernietigen in massieve series van omsingelingsbewegingen, hen met de rug tegen de lijnen van de rivieren de Dniepr en de Dvina te duwen, 500 km verder dan de Duitse invalspunten.
Op de eerste dag reeds, hadden Duitse luchtaanvallen tegen 66 Sovjet vliegvelden meer dan 1.200 Sovjet vliegtuigen vernield of beschadigd zodat ze niet hersteld konden worden.
Binnen de week, had de Duitse Luchtmacht meer dan 4.000 vliegtuigen buiten strijd gesteld.
De *Luftwaffe* voerde ook bombardementen uit op de Russische steden. De overheersing van de hemelen werd verzekerd door en voor de Duitse invallers.

Juni 22 van 1941 betekende het begin van de meest wrede vernietiging van soldaten in de geschiedenis van de gewapende conflicten. Ze begon als een vierjarige periode waarin bijna 25.000 doden en gewonden vielen per dag! De strijd om de Sovjet Unie moest een oorlog van annihilatie worden, een oorlog van grenzeloze onmenselijkheid. Sovjet Commissarissen werden bij gevangenname direct gedood, zonder vorm van proces, en gedood met extreme barbaarsheid. Tijdens de aanvallen op het Sovjet Leger was de vernietiging van mensenlevens enorm, direct van bij de aanvang. De drie Duitse Legergroepen stootten vooruit met hun tanks, gesteund door duikbommenwerpers en gevolgd door een zich snel bewegende infanterie. Ze sloegen zich door de verdedigingen van het Rood Leger heen en brachten zware verliezen toe aan de slecht voorbereide Sovjet troepen.

Dicht achter de invasietroepen volgden vier grote taakgroepen, de *Einsatzgruppen* die vroeger in deze tekst reeds aangeduid werden, de mannen van de Duitse Veiligheidspolitie. Deze hadden als objectief gekregen om alle subversieve elementen uit te roeien, meestal de Joden die in het land woonden. De *Einsatzgruppen* hadden zich verzameld in het Kasteel van Pretzsh op de Elbe rivier. Daar kregen ze hun bevelen om de vijanden van het *Reich* te doden tijdens de *Operation Barbarossa*. Ze hadden reeds gewerkt in Polen vanaf september 1939. Ze kregen hun bevelen van Heinrich Himmler en onder hem van Reinhard Heydrich en van de Directeur van het Personeel Bruno Streckenbach. Ze hingen af van de RSHA, het *Reichssicherheitshauptamt* geleid door Heydrich.
Einsatzgruppe A werd geleid door Franz Walter Stahlecker, B door Arthur Nebe, C door Dr. Otto Rasch en D door Otto Ohlendorff. Onder hen was Stahlecker de meest moordende, maar hij werd reeds gedood in maart 1942. Stahlecker zei van zichzelf dat hij met zijn groep ongeveer 250.000 Joden had gedood.
De *Einsatzgruppen* zonden *Sonderkommandos* uit. Bijvoorbeeld doodde de SS Obersturmführer Joachim Hamann met zijn *Rollkommando* al ongeveer 70.000 Litouwse Joden tussen juli en oktober 1941.

Aan het einde van de tweede week in juli, hadden de Duitsers 600.000 Sovjet soldaten gevangenen genomen, meer dan 3.000 Sovjet artilleriestukken buitgemaakt en 6.000 tanks waren ofwel in Duits bezit genomen of achtergelaten door de vluchtende Sovjet troepen. Van de 164 divisies van het Rood Leger waren 89 divisies buiten werking gesteld. De Duitse strijdkrachten namen Smolensk in en ze duwden voort naar Moskou.

De Legergroep Noord veroverde Letland, Litouwen, het grootste deel van Estland, en kwam vooruit tegen Leningrad.
Finse troepen, geholpen door Duitse eenheden, sneden de haven van Moermansk af en reden naar Leningrad vanuit het noorden.
Legergroep Zuid vorderde naar Kiev en reed over de Ukraïne. Duitse en Roemeense troepen geraakten al Bessarabië in.
De Duitse troepen kwamen vooruit aan een snelheid van tot 50 km per dag! Het Rood Leger sloeg ineen in chaos langs het volledig front. Hun communicaties werden doorgesneden, hun transporten braken, en hun uitrustingen onderdelen raakten snel op.

Hitler meende dat de snelle opmars doorheen de Sovjet Unie, dat ongeveer 180 miljoen burgers telde, snel het Bolsjewisme zou vernielen. Was het niet dat, wat hij zocht? Hij wou

de Sovjet Unie doen evolueren tot een Duits-gecontroleerd aantal van feodale staten. Duitsland zou daarna een muur van permanent gepositioneerde *Wehrmacht* soldaten plaatsen en houden op de lijn die de scheiding was van Europa en Azië, het Oeral gebergte. Hij wou Rusland tot de dood uithongeren en het territorium innemen voor de Duitse bevolking. In juni 1941 was de Chef van de Duitse Centrale Staf de Generaal Franz Halder. Eén van de hoofdarchitecten van de *Operation Barbarossa* was Generaal Erich Marcks.

Hitler zag het Stalinisme als een incompetente, globalistische, Communistische beweging, eerder dan als een fanatisch nationalistisch, keizerlijk project. Duitsland faalde om zowel Leningrad als Moskou in te nemen in 1941, of ook het Rood Leger volledig te vernietigen alsmede de Russische munitie industrie. Wanneer Duitsland faalde in die taken, had ze ook de oorlog tegen de Sovjet Unie verloren!

Er waren twee grote fazen in *Operation Barbarossa*.
In een kort, vroeg interludium, het initieel Duits offensief van 22 juni 1941, stopte dit offensief op alle fronten rond midden december 1941.
Dan, in de tweede fase, werd het offensief verder gezet in de lente van 1942, eindigend in de verschrikkelijke *Slag om Kursk* in juli-augustus 1943, waarbij de Duitse troepen overtroffen werden in aantal langs de 1.600 km lange lijn van Leningrad tot aan de Caucasus. In die periode werden de Duitsers onvoldoende bevoorraad en ze leden erg van de aanvallen van de Russische partizanen in hun rug. De Duitsers leden een tweede cyclus van hardnekkige en goed ondersteunde offensieve Sovjet operaties tegen hen, tijdens welke periode ze echter nog af en toe tegenaanvallen organiseerden.

De Russen recupereerden langzaam van 1942 tot 1943. In 1943, was het Rood Leger minstens tweemaal groter dan de Duitse Wehrmacht. Het Rood Leger kwam dichter bij Oost Europa en wierp de Duitse invasie achteruit. Ten slotte, einde 1945, waren de meeste territoriums van de Oost Europese Geallieerden van Duitsland ofwel al onder Sovjet bezetting, of hun Regeringen hadden zich bij het Rood Leger gevoegd. De Duitse soldaten leden dan onder een oorlog van uitputting ver van huis, in een hostiele bevolking, en met een vijand vóór zich die tweemaal meer reserves aan soldaten had dan Duitsland zelf.

De As troepen vielen in juni 1941 aan met 200 Duitse divisies, die wat later versterkt werden met Slovaakse en Hongaarse divisies. De aanval werd gegeven aan een 2.400 km lang front, van de Niemen stroom in het noorden tot aan de Carpatische Bergen in het zuiden. Snel ook kwam het Fins Leger in het noorden en het Roemeens Leger in het zuiden ter versterking. Zweden had toegestaan dat de Duitse troepen haar territorium kon passeren om de meest noordelijke zones van Rusland te bereiken. Het eerste front was dat tussen de haven Memel aan de Baltische zee en de stad Przemysl in het zuiden.

Drie Legers namen zo deel aan die invasie. De meeste elitetroepen van de *Wehrmacht* steunden de *Operation Barbarossa*, aannemend dat de strijd zwaar zou zijn, doch slechts het vervolg van de gemakkelijke successen behaald in West Europa. Was niet Frankrijk gevallen in 6 weken? De Sovjet Unie kon dan toch vallen in minder dan een maand! De Duitse militaire bevelhebbers en Hitler meenden dat ze de Sovjet Slaven sneller konden verslaan dan de Fransen.

Ze wisten niet dat tussen 1939 en het begin van hun *Operation Barbarossa* de Sovjet Unie bekwaam was geweest om 80.000 mortieren en kanonnen te produceren, 17.000 vliegtuigen en vooral belangrijk ook 7.500 tanks, waaronder 2.000 T34 tanks en KV1 tanks. Rusland was tevens een potentieel voedsel en brandstof export land, niet zo Duitsland! De Sovjet Unie kon meer legerdivisies in het veld brengen dan alle As machten samen! Het had de oorlog op zee vermeden, alsook de systematische bombardering van de haar vijandelijke steden en industrie.

Japan, in 1941, zonder een vraag van Duitsland om de invasie van Rusland te steunen, zou niet te hulp komen in *Operation Barbarossa* met een gelijktijdige aanval vanuit de grens met Manchurije. De Sovjet Unie zou geen oorlog aan twee fronten tegelijk moeten strijden, terwijl de Duitsers dat wel moesten doen. Stalin had ook nooit een front tegen Japan geopend, en dat wegens zijn terughoudendheid om een conflict uit te vechten tegen twee vijanden tegelijk. Hij bleef veel voorzichtiger dan Hitler!

De linker flank van de As legers begon dus in Oost Pruisen en had Leningrad, het voormalig St Petersburg, als objectief.
De centrale Duitse strijdkrachten waren van de Poolse grenzen gekomen, ten oosten van Warschau, om in de richting van Moskou te vorderen.
De rechtervleugel bewoog zich vanuit het zuiden van Polen. Het kwam vooruit met twee Legergroepen in de richting van Kiev.
Het belangrijkste doel van de drie legers was Moskou.

Het grootste gewicht van het offensief lag in het centrum. Dit leger moest de hardste slagen uitdelen. Hier ook verdedigden de Sovjet troepen de belangrijkste wegen naar Moskou. Vier Duitse kolonnes reden zo snel ze konden rechtdoor, teneinde vroeg de Russische verdedigingen te omsingelen. Op 23 juni 1941 namen de Duitse troepen Grodno in. Op de 24ste viel Brest-Litowsk. Op de 27ste kwamen de Duitse gepantserde divisies aan te Minsk en daar konden ze de brede weg naar Moskou nemen. De andere Duitse kolonnes kwamen vooruit aan dezelfde snelheid. Ze omsingelden twee Sovjet Legers in de grote wouden van Bialystok. De Sovjet soldaten hadden hard gevochten om uit de kring van staal rond hen te breken. Toch moesten de Sovjet troepen zich overgeven.

Een gelijkaardige situatie ontwikkelde zich ten oosten van Minsk, waar andere Sovjet troepen verplicht werden zich over te geven. De grote veldslag daar had plaats in de driehoek van Minsk-Borisov-Bobruysk. Ten oosten van Minsk vloeiden de rivieren de Dniepr en de Duna in parallel, om de ene te openen naar het zuiden, de andere naar het noorden. De corridor tussen de twee rivieren werd genoemd de *Deur van Smolensk*. Die zone was van strategisch belang voor de verdediging van Moskou. Slechts de Berezina lag aan de toegang ervan. De Russische troepen lagen in loopgrachten aan de Berezina, en ze waren sterk besloten om de toegang te beschermen. De Duitse aanvalstactiek bleek eens te meer te sterk en te snel voor eender welk leger. De Duitse troepen staken over de Berezina op 3 juli! De weg naar Moskou lag dan open voor hen.

In 10 dagen waren de Duitse troepen aangekomen aan de *Deur van Smolensk*! Ze waren meer dan 400 km gevorderd en rolden toen op 600 km van Moskou. De Russische troepen waren verspreid langs het gans front. Ze trokken zich terug naar Wit Rusland en naar de Ukraine, daarna ook naar Moskou. De *Luftwaffe* probeerde zelfs hen te desorganiseren en de strijdkrachten van het Rood Leger te paralyseren door hun spoorwegen te vernielen, hun communicatie centra, al hun transport en voorraadplaatsen, en ook natuurlijk de Sovjet fabrieken. De Sovjets haalden dan snel hun reserves bij naar de eerste frontlijn, hopend zo de gaten te stoppen die reeds gevormd waren door de nederlagen van hele divisies van Rood Leger soldaten die bij de duizenden gevangen genomen waren door de Duitsers. Ganse Russische divisies waren bijna intact in de handen gevallen van de Duitse *Wehrmacht*.

De radio communicaties van de Sovjets waren slechts gecodeerd op een basisch wijze. Hun medische diensten waren inadequaat. Hun militaire planning was eenvoudig: val aan met het hoofd naar voor. Een terugtrekking in goede orde was onmogelijk omdat de troepen onvoldoende gedisciplineerd waren en dikwijls overgegeven aan paniek. De graad van desertie was hoog. Na de eerste Duitse bombardementen al vielen de Sovjet formaties ineen en de troepen verspreidden zich wild in de wouden. De soldaten hadden geen kaarten.

De Duitse Legers die vanuit Oost Pruisen kwamen hadden als objectief de verovering van de Baltische havens. Dit was om de Sovjet vloot het leven moeilijk te maken en daarmee ook de snelle provisionering van hun eigen Duitse troepen in de regio te vergemakkelijken. Op 25 juni reeds, waren Kaunas en Vilna, de twee historische hoofdsteden van Litouwen in Duitse handen! De gepantserde divisies van de Nazis geraakten over de rivier de Duna. De Duitsers wonnen een tankslag ten noorden van Kaunas. Dan lagen de vlaktes van Letland open voor de Duitsers. De Duitse troepen duwden verder langs de spoorweglijnen van Dünaburg naar Pskov en Leningrad. De vooruitgang van het Fins Leger in Karelië gebeurde langzamer. Hier bewogen de Fascistische troepen zich naar de grote haven van Moermansk, waarmee de As geallieerden eventueel de Sovjet Unie konden bevoorraden via de spoorweg van Moermansk naar Moskou, ten oosten van het Meer Ladoga.

In het zuiden trok het Duits Leger vooruit in 7 kolonnes. De meest oostelijke kolonne duwde zich van het zuiden van Brest-Litowsk, ten noorden van de Pripet Moerassen. Drie andere kolonnes vielen aan van nabij Lublin, draaiden rond de Pripet Moerassen en rolden verder in de richting van Jitomir en Kiev. Nog drie kolonnes begonnen vanaf Przemysl, Yasi en Galatz, om zich te bewegen naar Odessa en de Krim.

Al de Duitse troepen konden zich beroepen op snelle resultaten. Steden zoals Korvel, Lusk en Dubnow vielen snel. Zoals verwacht, ontwikkelde zich een geweldige strijd aan de sterke stad Lemberg of Lwów, het ingangspunt naar de westerse kant van Ukraine. Tegen de tijd van de val van Lemberg, waren de Hongaarse troepen reeds over de Carpatische Bergen geraakt en ze hadden Stanislavow ingenomen. Nog meer zuidwaarts waren de Roemeense troepen aan de rivier de Pruth aangekomen en ze hadden die al overgestoken. Zij bedreigden de Russische troepen die zich verzameld hadden aan die rivier en aan de Dniestr. De omsingeling van die legergroepen moest vermeden worden. Het Rood Leger trok zich dus terug.

Stalin realiseerde zich dat de Sovjet Unie haar legers aan het verliezen was. Hij besloot om de drastische tactiek van de verbrande aarde toe te passen. Wanneer ze zich terugtrokken, vernietigden dan de Sovjet troepen het land door alles wat ze achterlieten in brand te steken. Fabrieken, voorraadhuizen, vee, oogsten en alle voedsel werd verbrand. De invallende troepen zouden niet van het land kunnen leven!
Plunderende troepen konden gemakkelijk aangevallen worden door enkele mannen. Stalin gaf het bevel om de guerrilla oorlog te beginnen op de achterhoedes van de vijand. De oorlog werd een geheel van schermutselingen van partizanen binnen de Duitse blokken bezetters. Veel daden van vernietiging volgden, uitgeoefend achter het front. Spoorwegbanen werden opgeblazen, vliegvelden werden aangevallen door kleine groepen soldaten die weer verdwenen zodra iets vernietigd was. Treinen ontspoorden en geïsoleerde groepen uit Duitse divisies verdwenen gewoon.

Op 7 juli 1941 bereikten Roemeens-Duitse troepen geleid door de Roemeense Generaal Antonescu de Lagere Dniestr, Galicië en Bukovina. Bessarabië was veroverd door de As troepen. Cernarti werd bezet op 10 juli. Het Duits front lag langs de lijn Ostrov-Berezina-Chepetovka-Dniestr. De Duitsers vonden zich snel dichtbij de *Stalin Lijn* van verdedigingen, die liepen van het Meer van Perpius naar Odessa. De Nazis konden aankondigen dat hun Legers honderdduizenden gevangenen gemaakt hadden, meer dan 7.600 Russische tanks vernietigd hadden, meer dan 4.400 kanonnen veroverd hadden en meer dan 6.200 vliegtuigen vernietigd hadden. De Russische verliezen waren indrukwekkend, inderdaad.

De enige tactieken die de Sovjet Legers op dat ogenblik konden toepassen waren tactieken van verdediging zoals de verbrande aarde en de langzame, progressieve terugtrekking van de Sovjet soldaten om grote omsingelingen te vermijden, zodat versterkingen en de bevoorrading van het Rood Leger op kritische punten steeds kon doorgaan, was al wat kon gedaan worden. De Russen hoopten dat dit op de langere termijn de Duitse strijdkrachten konden uitputten.

Op 10 juli waren de Duitse As strijdkrachten reeds tot op 200 km van het oosten van Minsk opgetrokken. Ze hadden de *Stalin Lijn* bereikt. Die verdedigingen waren niet zo indrukwekkend als de Franse *Maginot Lijn*, maar ze bestond toch uit veel betonnen bunkers die goed gebruik maakten van de natuurlijke verdedigingen. De Duitse troepen reden verder met grote snelheid. Ze vielen de zwakkere punten aan, reden rond de sterke verdedigingen en vielen elders aan. Ze braken de verdedigingen door op verschillende plaatsen en reden voorbij de Dniestr en verder dan Moldavië. Ze moesten het verrassingseffect van hun aanvallen gebruiken en de snelheid waarmee de aanvallen uitgevoerd werden.

Hetzelfde gebeurde in het centrum en in het noorden van het Duits offensief. Polotsk, Vitebsk, Orsha en Moghilev waren sites op de Stalin Lijn waarop de Sovjet troepen meenden dat ze de Duitse kolonnes konden tegenhouden, doch ze konden dat niet! De Duitsers trokken verder, ze kwamen over de Duna aan de twee zijden van Polotsk en namen Vitebsk in op 11 juli. Vitebsk was een belangrijk communicatiecentrum van wegen en van het Russisch spoorwegnet. Het was een stad met een zeer belangrijke Joodse bevolking. Smolensk lag verder. De lijn van de Dniepr tussen Orsha en Moghilev viel in Duitse handen. De Duitse kolonnes marcheerden verder naar Smolensk.

Meer in het noorden kwam de *Wehrmacht* vooruit ten oosten van het Perpius Meer in de richting van Leningrad. In Karelië kwam het Fins Leger 60 km vooruit in dezelfde richting.

Rond die tijd ondertekenden Groot Brittannië en de Sovjet unie hun verdrag van wederzijdse bijstand. Ze engageerden zich niet aparte vredesverdragen te ondertekenen. Het Sovjet Rood Leger bleef op alle fronten strijden en leek de moed niet te verliezen. De Duitse gepantserde divisies namen niettemin Vitebsk en Orsha in en reden verder naar Smolensk, wat de laatste moeilijkheid leek vóór Moskou.

De Russische generaal die de troepen beval in die sector voor het Sovjet Leger was Generaal Timoshenko. Hij realiseerde zich volledig het strategisch belang van Smolensk. Hij concentreerde grote aantallen soldaten en oorlogsmaterieel om de stad te verdedigen. Op 26 juli kon de Generale Staf van de Duitse *Wehrmacht* de inname van Smolensk aankondigen. Die proclamatie was een beetje voorbarig! De kolonnes van het Duits Leger hadden zich wel in de stad kunnen duwen, maar ze waren al even snel teruggedrongen. Een vreselijke veldslag ontwikkelde zich in de vlaktes tussen Polotsk, Vitebsk, Nevel, Smolensk en Moghilev, waarin de Sovjet troepen zich omsingeld moesten voelen en het slachtoffer van de totale vernietiging. De *Slag rond Smolensk* raasde gedurende meer dan 4 weken.
De Duitse *Wehrmacht* won ook hier de strijd van de machten! Op 5 augustus braken de Duitse troepen door de Russische versterkingen heen. Het Duits Leger kon aankondigen dat het meer dan 310.000 Russische gevangenen gemaakt had, 3.200 tanks had gewonnen en meer dan 1.000 vliegtuigen had vernietigd of veroverd had. De weg naar Moskou lag breed open! Het Duits Leger bereikte op 17 juli de stad Viazma.
Op 14 augustus moest het Rood Leger aankondigen dat haar troepen Smolensk hadden moeten verlaten. De Sovjet soldaten hadden wel de stad een maand langer kunnen houden dan de Duitse officieren berekend hadden wanneer hun eerste tanks vóór de stad kwamen aangereden.

In de noordelijke sector trokken de Duitsers over de rivier de Duna. Ze namen Dünaburg en Riga in, reden door Letland en Estland. Die overwinningen namen hen slechts enkele dagen, want die streken waren niet sterk verdedigd. De Duitse troepen bereikten de voorsteden van Tallin op 8 augustus. Het Duits plan was om vandaar verder te trekken naar Leningrad, om al de Baltische havens te veroveren en om de krachten van het Rood Leger in het noorden te vernietigen.
De Sovjet Generaal Voroshilov beval die laatste troepen in de driehoek Pskov-Narva-Novgorod. Ostrov, Pskow en Porkhov vielen in het midden van juli zodat die streek eveneens open stond voor de Duitse soldaten. De Sovjet soldaten bleven liggen in een zone tussen Het Perpius Meer en de Narva in het westen, het Meer Ilmen en de Valdai bergen in het oosten. De Sovjet divisies bewogen zich naar de Narva rivier. Ze bleven zich al die tijd sterk zo sterk verdedigen als ze konden. Het ultiem doel van de Duitse troepen hier was duidelijk de grote stad van Leningrad.

In de zuidelijke sector verloren de Sovjets de steden van Berdichev en Jitomir, de belangrijkste verdedigingspunten van de Stalin Lijn tegenover Kiev. Het

verdedigingssysteem van het Rood Leger was ineen aan het stuiken! Aan eind juli stonden de Duitse troepen op 200 kilometer van Kiev, en ze bedreigden Odessa.

Op 27 juli hadden de Roemeense soldaten de haven van Akerman ingenomen. Daarna hadden ze de rechteroevers van de Dniester gezuiverd van vijanden en gans Bessarabië ingenomen. In de Ukraïne echter, en nu ook in de andere sectoren trouwens, kwamen de Duitse soldaten slechts langzamer vooruit! De Slag voor Smolensk had veel soldaten en oorlogsmaterieel gekost. De *Wehrmacht* leek rust nodig te hebben voor de volgende sprong voorwaarts.
De eerste fase van de massieve Duitse aanval had 895.000 gevangenen van het Rood Leger opgeleverd, meer dan 13.100 tanks, meer dan 10.300 kanonnen en 9.000 vliegtuigen. Toch hadden die indrukwekkende resultaten van de eerste fase van *Barbarossa* niet de politieke resultaten opgeleverd waar Berlijn en Berchtesgaden op hoopten! Na twee maanden van constante strijd realiseerden de Duitse officiers zich dat ze een derde offensief nodig hadden! Hun luchtmacht lanceerde dan meer raids op Moskou, Odessa en andere zeer belangrijke centra van de USSR, van de Unie van Socialistische Sovjet Republieken.

Het derde Duits landoffensief begon aan het begin van augustus 1941. De aanvallen werden vooral gelanceerd in het noorden en in het zuiden. Het centrum was al te ver gevorderd. Het had een uitpuiling gecreëerd in de richting van Moskou. Die sprong voorwaarts kon kwetsbaar worden aan de flanken. De oplijning met de 2 zijden moest gemaakt worden, wat meer steun zou geven aan de centrale opmars.
Een grote inspanning van het Duits Leger ging naar Ukraïne. Op 5 augustus werd het front aan Kiev doorbroken door de Duitse toepen, te Bialaga-Zherkov. Een lange en bloedige veldslag werd uitgevochten te Ouman. Die eindigde ten voordele van de Duitsers. De velslagen openden de Ukraïne aan de Duitse troepen. Het was onmogelijk om de immens grote stad van Kiev vanuit het front te nemen. De Duitsers bewogen zich daarom zo snel ze konden over de immens grote vlaktes van Ukraïne om de territoriums te westen van de rivier de Dniepr te veroveren en te bezetten. Die doorstoot isoleerde Odessa. De Duitse soldaten namen het industrieel complex van Krivoï-Rogg ten oosten van Kiev in op 15 augustus. Aan haar noordelijke flank, werd deze beweging beschermd door de Dniepr, van waarover de Duitse Legers Kiev konden aanvallen in haar rug.

Na de Slag van Ouman was de vordering van de Duitse troepen in de richting van de Zwarte Zee en Dniepropetrovsk ook indrukwekkend. Ze gebeurde langs de oostelijke oevers van de Bug. Die troepen bestonden uit Italiaanse en Hongaarse eenheden, en ook uit Duitse troepen die aankwamen aan de haven van Nikolaïevsk, zodat de grote marinebasis van Odessa nog meer geïsoleerd werd.

Op 19 augustus bezetten de Duitse troepen de steden Kherson en Otckakov, alsmede de territoriums die daar ten westen lagen van het groot land van de Dniepr. Slechts de lanen gesitueerd tussen Cherkassy en de moerassen van Pripet, ten westen van Kiev, bleven in Russische handen. Tevens, op 20 augustus, had het Duits Leger van het Centrum de stad Gomel ingenomen, een groot communicatiecentrum ten noordoosten van Kiev.

Ondertussen waren in het noorden de Duitse soldaten vooruit gestoken aan de twee zijden van het Perpius Meer in de richting van Narva. Meer naar het oosten, hadden ze Kingisepp en

Novgorod veroverd, ten noorden van het Ilmen Meer. Nog meer noordelijk, ten noordoosten van het Meer Ladoga, in Karelië, waren de Russische posities vernietigd. Leningrad werd bedreigd vanuit het zuiden en vanuit het noorden. Het Russisch Opperbevel oordeelde natuurlijk het verlies van hun tweede hoofdstad, Leningrad, belangrijker dan het verlies van Kiev. De druk van de Duitsers op de hoofdstad van Peter de Grote moest verminderd worden. Leningrad moest sterker verdedigd worden! Stalin gaf het bevel om Leningrad te houden aan eender welke kost. Maarschalk Voroshilov gebruikte alle mannen, vrouwen en zelfs kinderen om alle toegangen tot de stad die door de Duitse troepen konden gebruikt worden om Leningrad binnen te geraken, hermetisch af te sluiten.

In die tijd bereidde Generaal Timoshenko een groot offensief voor tegen de aanrukkende Duitse troepen.

Op 27 augustus 1941 wonnen de Duitse troepen een belangrijk succes wanner ze erin slaagden Veliki-Zuki te veroveren, een groot spoorwegcentrum op de lijnen Leningrad-Odessa en Moskou-Riga. De dag voordien hadden de Sovjet troepen de stad Dniepropetrovsk moeten verlaten na een wereldberoemde barrage op de Dniepr te hebben opgeblazen. Ze namen zuidwaarts Berislav in. De volgende dag viel Reval, de hoofdstad van Estland. Dit gaf de Duitsers de controle over de Golf van Finland, waar de Russische vloot naartoe gevlucht was, en waar aan het einde ervan Leningrad lag. De Finnen kondigden de inname van Vyborg aan, het centrum van de Sovjet weerstand in Karelië. Ten slotte sneden de Duitsers op verscheidene plaatsen de spoorweglijnen Moskou-Leningrad af, die vitaal waren voor de bevoorrading van Leningrad.

Het Duits Leger had geen interesse in het in leven houden van honderdduizenden Sovjet gevangenen. Tienduizenden Sovjets werden naar de concentratiekampen in Duitsland gebracht en gedood door vuurpelotons. Geen pardon werd gegeven aan de soldaten van het Rood Leger die zichzelf overgaven in de eerste weken van de campagne.
De Duitse Legers behandelden de Sovjet soldaten die gevangen werden genomen niet als menselijke wezens. Snel nadat ze zich hadden overgegeven leken de gevangenen op wandelende skeletten. Ze moesten te voet gaan naar geïmproviseerde kampen. Veldmaarschalk Walter von Reichenau beval aan zijn wachters om al de gevangenen die neervielen dood te schieten.
Andere gevangenen werden naar de kampen overgebracht in open treinwagons. In november 1941 bevroren zo 1.000 tot 5.000 gevangenen in een treintransport van Legergroep Centrum tot de dood. Tussen 25% en 75% van de gevangenen stierven op weg door gebrek aan voedsel. Geen voorbereidingen waren getroffen betreffende de behandeling van dergelijke reusachtige cijfers van gevangenen. Er was daardoor geen voedsel en geen geneesmiddelen voorradig. Duitse wachters gebruikten gevangenen als doelwit tijdens schietoefeningen! De gevangenen krioelden van de luizen en tyfus brak uit. De Sovjet soldaten marcheerden in de bittere koude, nog gekleed in hun zomeruniformen. Gevallen van kannibalisme werden opgemerkt. Aan het einde van 1941 waren zo meer dan 300.000 gevangenen van het Rood Leger in Duitse handen gestorven. De meesten van hen stierven van honger.

Aan het einde van oktober 1941 begonnen de Duitse autoriteiten zich te realiseren dat de Sovjet gevangenen toch konden gebruikt worden voor het opgelegd werk. Maatregelen

werden dan genomen om proper, hoewel nog steeds nauwelijks voldoend voedsel en onderdak voor hen te bezorgen. In januari 1942, leefde een groot aantal van hen nog in uitgegraven schuilplaatsen. Die condities deterioreerden zich weer in 1943.
Gedurende de ganse duur van de oorlog, nam Duitsland ongeveer 5,7 miljoen Sovjet soldaten gevangen. Officiële Duitse inschrijvingen meldden 3. 900.000 doden onder hen wanneer de oorlog beëindigd werd, of 68%. Het echt aantal lag veel hoger. In vergelijking namen de Sovjet troepen ongeveer 2 miljoen Duitsers gevangen, meestal in de latere stadia van de oorlog. Ongeveer 356,700 overleefden niet. De sterftegraad onder de Duitse gevangenen was ongeveer 18%. De percentages van Britse, Franse en andere soldaten in Duitse gevangenschap bleven eveneens onder 20% slachtoffers.

Dat er dodelijke slachtoffers vielen in de Sovjet kampen was begrijpelijk, want massieve vernielingen gebeurden tijdens de oorlog, er was nog weinig eten in de streek, en in de naoorlogse periode die volgde waren er slechte oogsten. De Duitse doden vielen ten gevolge de slechte situatie waarin de ganse Europese Sovjet Unie zich bevond in die tijd, eerder dan wegens enige particuliere uiting van wraak jegens de Duitsers. Er bestaat geen bewijs van enige verschillende wijze van behandeling van de Duitse gevangenen tegenover andere gevangenen in de Sovjet kampen, hoewel de Duitsers wel programma's van politieke heropvoeding moesten doorstaan.
De gevangenen van het Rood Leger in Duitse handen echter, stierven als directe gevolgen van de Nazi rassendoctrine, gedeeld door de overweldigende meerderheid van het Duits officierenkorps. Weinige Duitse officieren protesteerden tegen de mishandeling van Sovjet krijgsgevangenen.
Iemand die dat wel deed was weer Veldmaarschalk Fedor von Bock, de leider van de Legergroep Centrum. Hitler daarentegen, drukte erop dat Sovjet gevangenen in de oorlog niet zouden behandeld worden als gewone soldaten, maar als raciale en ideologische vijanden.

Duitse gevangenen, Sovjets, werden eventueel vrijgelaten en keerden terug naar de Sovjet Unie. Ze waren wel over 1,5 miljoen mannen. Maar voor Stalin was de overgave hetzelfde als verraad! Na de dood van Stalin, probeerde Maarschalk Georgi Zhukov een einde te stellen aan de discriminatie van vroegere krijgsgevangenen, maar ze werden niet formeel gerehabiliteerd tot in 1994.

Op 22 juni 1941, om 03h30, telefoneerde de Chef van de Generale Staf van het Rood Leger, Georgi Zhukov, naar Stalin in zijn *dacha*. Stalin weigerde te geloven in een volledige, grootschalige invasie door de Duitsers. Later in de morgen, ontmoette de Duitse Ambassadeur Werner von der Schulenburg de Russische Minister van Buitenlandse Zaken Molotov in het Kremlin teneinde de oorlogsverklaring te overhandigen. Stalin moest dan wel erkennen dat hij door Hitler bedrogen werd.
Stalin keerde naar zijn dacha terug einde juni, zeggend, 'Alles is verloren. Ik geef het op. Lenin heeft de staat gesticht, en ik heb ze vernietigd.' Stalin sprak het Sovjet volk niet toe, praatte zelfs niet met zijn ondergeschikten, beantwoordde de telefoon niet. In de komende weken zouden de Duitse troepen inderdaad verbazingwekkende overwinningen verwezenlijken.

Op 23 juni 1941 reisde Hitler naar zijn veldhoofdkwartier te Rastenburg in Oost Pruisen. Dit bestond uit een aantal bunkers en hutten, gecamoufleerd tegen luchtaanvallen. Het had faciliteiten voor diners en conferentiezalen, een vliegveld en een spoorwegverbinding. Hitler noemde het de *Wolffschanze*, het wolvennest.

Op 8 juli 1941 kon Hitler aan Goebbels vertellen dat de oorlog in het oosten over het algemeen reeds gewonnen was. Franz Halder noteerde dat het Rood Leger geen reserves meer scheen in de strijd te kunnen gooien.
Op 16 juli hield Hitler een vergadering om het beheer over de veroverde gebieden te regelen. Als hoofd van de bezette streken benoemde hij Alfred Rosenberg, de Nazi Ideologie chef, een man van Baltische oorsprong. Hitler nam echter het Leger, en ook de organisatie van het Vierjarenplan van de SS van Himmler en van Göring weg van Rosenberg. Hij legde de nadruk op meedogenloze onderwerping, op de deportatie of de moord van miljoenen inwoners in de bezette zones, eerder dan op de co-optering in een nieuwe algemene Nazi orde.
Erich Koch, de Regionale Leider van Oost-Pruisen, moest het *Reich* Commissariaat van de Ukraïne leiden, met de opdracht zo hard en brutaal als mogelijk te handelen. Het Hoofd van de Baltische Staten en van de Algemene Commissaris voor Belarus, Heinrich Lose en Wilhelm Kube, waren te zwak en te corrupt, zodat zij uiteindelijk terzijde geschoven werden, zoals trouwens met de tijd ook Rosenberg zelf. Nog meer dan in Polen, werd de SS toegestaan min of meer te doen wat ze wilde.

De oorlog werd aan de Duitse bevolking verkocht als de definitieve fase in de oorlog tegen het Joods Bolsjewisme. Als een soort van preventieve maatregel was de oorlog begonnen om een Sovjet aanval op Duitsland voortijdig af te slaan.

Wanneer de stad Kursk viel aan de Duitsers, arresteerden de Duitsers alle gezonde mannelijke inwoners ervan. De Duitsers plaatsten hen in open plaatsen omringd met prikkeldraad, zonder water en voedsel, en ze zetten hen aan het werk. Ze werden bewaakt in hun kampen door Duitsers bewapend met gummistokken.
Andere steden werden met opzet uitgehongerd door de Duitse troepen, die de overgrote meerderheid van het voedsel voor zichzelf opeisten. De bevolking van Kiev viel tot op de helft, van 600.000 mensen tot slechts 300.000. Plundering door de Duitse troepen was schering en inslag. Het gedrag van de Duitse soldaten teisterde zelfs de mensen die initieel de komst van de Duitsers als de bevrijding van de tirannie van Stalin hadden verwelkomd. Reusachtige hoeveelheden voorraden werden gestolen. Wanhopige vrouwen keerden zich naar de prostitutie om te overleven met hun gezin. In sommige zones bereikten de venerische ziekten onder de Duitse soldaten de 10%. Er bevonden zich 200 officiële bordelen voor de soldaten in het oosten. Dergelijke maatregelen deden weinig om de situatie te verbeteren.

De Duitse legers pasten een actieve politiek van vergelding toe. Duitse legereenheden voerden raids uit in Ukraïnse, Belarussische en Russische dorpen. Ze staken de huizen in brand en schoten de inwoners neer zelfs voor de kleinste zogezegde daad van sabotage. Oudere legerofficieren verachtten in het algemeen de civiele bevolking van Rusland. De inwoners van het platteland leken hen bestiaal, Aziatisch, bijna levenloos en fatalistisch, ofwel zeer sluw en eerloos. De Duitsers zagen vuil en zeer grote armoede overal om hen

heen. Duitse troepen brandden dorpen af tot op de grond en ze schoten burgers neer bij de duizenden.
Aan het einde van het jaar echter, begonnen de Duitsers de weerstand van de partizanen goed te voelen en er onder te lijden, alsook de dramatische herstelling van de effectiviteit van het Rood Leger. Aan het einde van 1941 was de Sovjet grondstelling gelegd voor een meer effectief antwoord van de Sovjets aan de Duitse invasie.

Als één van de maatregelen in Rusland, werden 14 miljoen reservisten gecreëerd door de Universele Conscriptie Wet van 1938. Meer dan 5 miljoen reservisten werden nu snel gemobiliseerd in een tijdspanne van enkele weken. De meeste nieuwe divisies hadden niets meer dan geweren om mee te strijden, omdat dit een herverdeling werd van reusachtige proporties. Fabrieken werden ontmanteld en getransporteerd in hun geheel naar veiliger oorden ten oosten van het Oeral Gebergte. De organisatie van dit alles werd toevertrouwd aan een speciale Herverdelingsraad. De organisatie nam snel reusachtige proporties aan, maar het werk werd gedaan! Bijvoorbeeld werden meer dan 8.000 vrachtwagons voor treinen gebruikt om de verhuis van de metallurgische fabrieken naar het nieuw industrieel centrum van Magnitogorsk in de Oeral te brengen. Van juli tot november 1941, werden 1.360 wapens- en munitiefabrieken oostwaarts gebracht door het gebruik van 1,5 miljoen spoorwegwagons. Wat niet kon weggebracht worden, werd gesaboteerd of vernield. Stalin had de politiek van de verbrande aarde weer ingesteld. Maar het Rood Leger moest de oorlog in de winter van 1941 naar 1942 uitvechten met hun bestaande uitrustingen.

Van september 1941 af werden meer dan 30.000 etnische Duitsers in Ukraïne met man en macht oostwaarts gedeporteerd. Bijvoorbeeld werden 50.000 etnische Duitsers verwijderd uit de Lage Volga zone. Einde 1941 werden tot meer dan 1.200.000 etnische Duitsers gedeporteerd naar Siberië en andere verafgelegen streken. Ongeveer 175.000 mensen overleden als een resultaat van brutaliteiten van de politie, van de honger of van ziektes. Velen van die mensen spraken zelfs geen Duits meer! Tot ongeveer een half miljoen Tsjetsjenen en andere Kaukasische minderheden werden weggebracht zogezegd om gecollaboreerd te hebben met de Duitsers.
Naarmate de Duitse strijdkrachten vorderden, vermoordde de Sovjet Geheime Politie al de politieke gevangenen in de gevangenissen die op de route lagen van de Duitse troepen. Bijvoorbeeld, in de gevangenis van Luck, werden tot 4.000 Duitse gevangenen neergeschoten met machinegeweren. In het westen van Ukraïne en van Belarus, werden 100.000 gevangenen neergeschoten, met bajonetten doodgestoken, of gedood doordat handgranaten in hun cellen gesmeten werden.

Dan, ten slotte, begon het Sovjet Leger weerstand te bieden. De Duitse militaire leiders realiseerden zich snel dat de oorlog niet zou stoppen na enige weken. De Duitse Legergroep Centrum waren erin geslaagd grote aantallen Russische soldaten te omsingelen, maar zowel in het noorden als in het zuiden was het Rood Leger slechts teruggedreven. De Duitse opmars stokte dus. Het Rood Leger kon nieuwe reserves inbrengen en het begon succesvolle tegenaanvallen te organiseren op een lokale basis. Vóór het einde van de maand juli 1941 al, werd Veldmaarschalk Fedor von Bock gedwongen af te rekenen met herhaaldelijke tegenaanvallen!

Op 10 juli 1941 hadden er Sovjet tegenaanvallen plaats rond Smolensk, op de weg van Minsk naar Moskou. Deze werden gelanceerd door de Russische Generaals Zhukov en Timoshenko om de opmars van Generaal Heinz Guderian en zijn *Panzer* Groep naar Moskou te doen stoppen. Guderian werd ernstig bezorgd met de *Operation Barbarossa*! De Sovjet weerstand faalde wel, maar ze vertraagde de Duitsers en veroorzaakte zware verliezen aan soldaten en uitrustingen aan de strijdkrachten van Guderian. De Russen waren plots onverwacht hard geworden!

Einde juli 1941 hadden de Duitsers meer dan 65.000 soldaten verloren. De Russen hadden reusachtige reserve eenheden ten oosten van de Dniepr gehaald, van waaruit frisse troepen constant nar het front gezonden werden. De Sovjet Unie was de eerste ernstige tegenstander van het Derde Rijk en het bezat bijna onuitputtelijke hulpmiddelen. De Sovjet Unie bezat reusachtige economische, organisationele en transport reserves!
De Duitsers hadden gerekend aan het begin met ongeveer 200 Russische divisies. Nu telden ze al 360 vijandelijke divisies vóór hen! De nieuwe Sovjet eenheden werden dikwijls slecht geleid, slecht bewapend en slecht uitgerust in de Duitse betekenis, maar ze stonden daar toch! De Duitse troepen leden zware verliezen. Aan het eind van juli was 10% van de Duitse invasiemacht dood, gewond of vermist! Het Rood Leger daarentegen, kon zich steunen op grote reserves, terwijl de Duitse strijdkrachten het meeste van hun voorhanden mankracht al opgebruikt had en ze weinige frisse troepen nog in de strijd konden gooien.

Laat in de maand juli nam Guderian wel de controle van de streek tussen de Duna en de Dniepr, maar hij moest gaten in zijn verdedigingen laten. Het Rood Leger lanceerde dan een reeks tegenaanvallen die von Bock ernstige problemen bezorgde in zijn logistiek van bevoorrading. De Russische wegen lagen vol met gaten, die zijn transport per camions erg bemoeilijkten. De spoorwegen hadden hier een andere, bredere afmeting, zodat het moeilijk was het Duits materieel te gebruiken, en de Russen hadden al de Sovjet locomotieven en de wagons verwijderd. Ze hadden de sporen vernield of gesaboteerd en ook de bruggen en viaducten verwoest. De Duitse productie van jeeps en camions bleef relatief laag. De Duitsers begonnen zo ook te lijden aan brandstofgebrek.
De Duitsers moesten zich dan zwaar verlaten op paarden: 625.000 paarden werden naar het Oostfront gebracht. Maar de paarden stierven bij de duizenden van uitputting, gebrek aan voeder, en aan de verschrikkelijke inspanningen.
De Duitse *Luftwaffe* ook was de uitputting nabij. Slechts 3.000 vliegtuigen waren nog operationeel. De *Luftwaffe* bezat te weinig bommenwerpers om beduidende verliezen te kunnen aanbrengen aan de Sovjet oorlogsproductie. De uitgestrektheid van Rusland was zo erg! Stuka duikbommenwerpers waren zeer kwetsbaar voor aanvallen van Russische jagers. De Dornier 17 en de Junkers 88 misten de reikwijdte om nog effectief te zijn tegen de Sovjet installaties achter de Oeral.

De Duitse verliezen liepen dan op en rezen tot boven de 213.000 soldaten! De rest was uitgeput. Op 30 juli 1941, beval het Opperbevel van het Duits Leger de opmars te stoppen, een pauze te houden, en zich te hergroeperen. In weinig langer dan een maand nadat alles begonnen was, begon de Duitse invasie aan momentum te verliezen. In de herfst van 1941 kon de Duitse opmars niet hernomen worden op de drie fronten samen. De Duitse Legers

moesten een keuze maken en hun doelen beperken. In het noorden bewogen ze verder naar Leningrad, in het centrum naar Moskou, en in het zuiden naar Kiev.

Het Beleg van Leningrad

Op 21 augustus 1941 beval Hitler zijn generaals om strijdkrachten van de Centrum Legergroep te sturen naar de aanval in het zuiden, de doorstoot naar Kiev en de Krim, om de Sovjets weg te houden van een mogelijke basis van luchtaanvallen op de Roemeense olievelden.

De generaals hielden niet van die verandering van focus die plots bevolen werd, maar de afleiding van strijdkrachten naar het zuiden zou Guderian in het centrum niet tegenhouden. Guderian wierp een massief tegenoffensief af dat gelanceerd werd van laat augustus tot begin september van zich af. Hij nam zelfs opnieuw 665.000 Sovjet gevangenen, 884 tanks en meer dan 3.000 artilleriestukken!
Het was toen bijna half september 1941. In minder dan 6 weken zou de Russische winter beginnen! De regens van de herfst zouden het slecht seizoen inleiden. De *Luftwaffe* viel Leningrad heel hard aan, de stad en ook de versterkte plaats van Kronstadt.
Op 6 september kwamen de Duitse troepen aan nabij de buitenste versterkingen van de vroegere Russische hoofdstad. Op 9 september trokken de Duitse troepen de Nerva over en ze veroverden het oud fort van Schlüsselburg. Meer dan 4 miljoen burgers en soldaten waren dan de gevangenen van de omsingelde stad. Leningrad bezat slechts voorraden om voortaan van te leven. De stad leek gedoemd!

Het beleg van Leningrad begon op 15 september 1941. Vier miljoen Russen, onder de leiding van Voroshilov, werkten samen om de tweede hoofdstad van de Sovjet Unie te verdedigen. De *Führer* had het bevel gegeven om de stad aan eender welke kost in te nemen. De Duitse Legers lanceerden aanval na aanval op Leningrad.

Sinds het begin van september had Generaal Timoshenko meerdere gepantserde divisies in de richting van Smolensk geworpen. Bloedige gevechten hadden daar plaats ten zuidoosten van de stad. Op 9 september heroverden de Sovjet troepen Yelma en de Duitse soldaten leden zware verliezen. Het resultaat daarvan was, dat de *Wehrmacht* verplicht werd om enige druk te verminderen die op hun troepen uitgeoefend werd in het noordelijk theater van hun operaties.
Het Duits Opperbevel moest naar het front van Smolensk troepen zenden die goed hadden kunnen gebruikt worden op de Nerva om de aanvallen op Leningrad te versterken.
Ook in het zuiden hadden hevige gevechten plaats! Het Duits Leger bleef wel vorderen in de richting van Briansk en de Zwarte zee. Hoewel omsingeld, echter, bleef de haven van Odessa nog de aanvallen van de door de Duitsers geleide As-troepen weerstaan.

Na de weken van aanvallen en de moeilijke opmarsen, leken plots de Duitse troepen geïmmobiliseerd te worden. De Sovjets hadden hun tactiek aangepast aan de moderne wijzen van aanvallen van de Duitse soldaten. Hitler drong aan tot het einde de Sovjet Legers op de knieën te duwen.

Daarom, en met het oog op de verschrikkelijke weerstand te Leningrad, besloot het Duits opperbevel prioriteit te geven aan het zuidelijk front in Rusland.
Maarschalk Boudieny leidde de Sovjet troepen in het zuiden. Hij had ogenschijnlijk niet dezelfde tactische kwaliteiten getoond die Timoshenko had bewezen. Hij had slechts zijn leger in de terugtocht bewogen.

De Duitse *Wehrmacht* doordacht weer één van haar omcirkelende manoeuvres waarvoor ze nu beroemd was. Ze hielden de rechteroever van de Dniepr bezet, honderden kilometer ten oosten van Kiev. De noordelijke en zuidelijke Duitse strijdkrachten hadden zich maar te verbinden om Kiev te wurgen. Die beweging had zich reeds ingezet, was een feit, maar Generaal Boudieny wist de aanval te stoppen! Hij wist wel dat de verdedigingen van Kiev moeilijk zouden in te nemen zijn. Zijn troepen maakten frequente aanvallen op de rechteroevers van de stroom om te proberen de Duitsers te desorganiseren en om hen ervan te weerhouden bruggen over het water te bouwen.
De Duitsers probeerden de Dniepr over te steken te Kremenschug, over een front van 120 kilometer. Ondanks de harde weerstand van de Sovjet troepen, kwamen de Duitse soldaten geleid door von Rundstedt aan te Mirgorod, een belangrijk centrum vaar de bevoorrading per spoorweg van Kiev met de olie nodig voor de verdedigers van Kiev. Tegelijk staken de troepen van Generaal von Bock de Desna rivier over om zich naar het zuiden te bewegen, om daar de spoorweglijn Kiev-Kursk door te snijden, de laatste open lijn die gebruikt kon worden om de stad te bevoorraden.

Op 13 september maakten de Duitse kolonnes hun verbinding op 200 kilometer van Kiev, en ze omsingelden de rechterflank van de strijdkrachten van Generaal Boudieny. Boudieny was verrast door de snelheid van de Duitse beweging. De Duitse troepen rolden Kiev in. Na een periode van heroïsche verdediging, konden de Duitse troepen de stad innemen! De val van de religieuze hoofdstad van Ukraïne kwam hard aan voor de Russische troepen! Meerdere van hun elite divisies werden gevangen genomen en het verlies van heel wat oorlogsmaterieel woog zwaar door in de balans van de machten.

In het noorden echter, won Kolonel-Generaal Busch een mooie overwinning ten zuiden van het Meer Ilmen. Hij kon het eiland Oesel in de Baltische zee innemen.
Maar in het zuiden, waar de Dniepr meerdere kilometer breed was, waren de As-troepen erin geslaagd de rivier over te steken! Ze elimineerden alle Russische weerstand aan de linker oever en kwamen op volle snelheid aan bij de Zee van Azov, doorheen de steppen van Ukraïne, zonder veel tegenstand. Ze bereikten inderdaad de Zee van Azov, en sneden daarmee de Krim af van de rest van Rusland. Poltava werd dezelfde dag veroverd als Kiev. Op 200 kilometer van die stad lag Kharkov. Het rijk industrieel gebeid van Donetz lag praktisch open voor de Duitse troepen. En verder lag de Volga en Stalingrad! De omsingeling van Kiev, ondertussen, was volledig en dicht! Wanneer Kiev viel aan de Duitsers, kon Generaal von Rundstedt de gevangenname van 655.000 Sovjet strijders aankondigen.

In het Duits centrum ondertussen, begonnen de troepen al evenzeer te lijden als de Russen. De Sovjet Generaal Timoshenko hield zijn posities en hij deed zelfs tegenaanvallen! Verderop naar het zuiden konden de Sovjets de vooruitgang van de Duitse troepen voor Kharkov en Zaporoja doen stoppen. In het extreem zuiden was het Rood Leger de Krim

binnen gevlucht. De haven van Sevastopol was cruciaal voor de Sovjets. Het was de enige basis van de Rode Vloot in de Zwarte zee en controleerde zo de Zwarte Zee! De haven lag op de tip van het Krim schiereiland, beschermd door de Sovjet vloot van de Zwarte Zee. Sevastopol werd dus sterk verdedigd, met versterkingen van artillerie en bunkers. Het Russisch Kustleger geleid door Majoor-Generaal Ivan Petrov hield ongeveer 100.000 Sovjet troepen in die versterkingen.

De Krim bleef ook een doorn in het oog van de Duitsers, wat hen ophield verder dan Melitopol te rijden zonder het risico te lopen steeds de Sovjets van de Krim in hun rug te voelen. Hitler moest beslissen om de Duitse troepen de Krim in te zenden en de Russische troepen daar te elimineren. Hij zond zijn troepen inderdaad verder. De veldslag was hard. De Duitse leiders gebruikten valschermspringers in grote aantallen om in de rug te vallen van de Russische troepen. De Sovjet soldaten moesten zich gewonnen geven in het begin van oktober. De volledige verovering van de Krim zou nog vele maanden nemen van constante inspanningen van strijd en opofferingen voor de Duitse troepen.

Aan andere fronten ook boden de Sovjet troepen nu meer weerstand met succes. Een nieuw front werd geplaatst op de lijn Roslav-Kharkov-Mariupol. De weerstand daar tegen de Duitse opmars was zeer hardnekkig.

Op 25 september 1941, in Leningrad, hadden de Duitse troepen Peterhof ingenomen. Verder, hoewel constant gebombardeerd door Duitse vliegtuigen, hielden de Russische verdedigers koppig aan hun grond. Op sommige plaatsen voerden ze zelfs tegenaanvallen uit en ze gebruikten de zwaarste kanonnen van hun marine om de Duitse troepen op afstand te houden. In Karelië begon de eerste sneeuw te vallen. De winter zou vroeg komen dit jaar!
Hitler moest de laatste weken van de herfst gebruiken om beslissingen te forceren te Leningrad en Moskou. Hij gaf een lange redevoering op 3 oktober 1941, waarin hij zei dat de *Wehrmacht* een nieuw offensief was begonnen.
Die aanval begon tussen de bergen van Valdai en Roslav, in het centrum. Twee miljoen Duitse soldaten, 5.000 tanks en 5.000 vliegtuigen werden losgelaten op de vijandelijke verdedigingen. De Duitsers trokken op tegen Briansk en Viazma, belangrijke punten op de wegen Rjev-Kharkov. De Duitse troepen omsingelden die steden op 6 oktober en veroverden hen. De Duitse zuidelijke kolonnes geraakten in Orel en de noordelijke kolonne bereikte de lijn van Moskou naar Leningrad. Op 13 oktober namen de Duitse gepantserde divisies Mojaisk op 100 kilometer slechts van Moskou! Andere kolonnes namen Kalinin in en ze waren Klin binnen gestoten. In het zuiden viel Kalouga. De troepen bereikten Riazan op de Oka. De Duitse omsingeling van Moskou begon zich te sluiten.

Tegelijkertijd, aan de Zee van Azov, braken de Duitsers door het front tussen Zaporoja en Melitopol. Het Donetz industriegebied lag daarmee open voor de Duitse troepen.
De situatie in Moskou ook leek wanhopig voor de Sovjets! De Russische troepen hadden al de kinderen uit de hoofdstad geëvacueerd. De Regering en de Ministers kregen het bevel om zich naar Kerybichev te begeven, op de Volga. De Duitse *Luftwaffe* bombardeerde nu Moskou bijna constant. Stalin vroeg aan de bevolking om zich aan te sluiten bij de verdediging van de stad.

Op 16 oktober viel de stad van Odessa aan de Duitse troepen nadat de stad gedurende drie maand weerstand had geboden.

De Duitse tanks staken door de buitenste verdedigingen van Moskou en ze kwamen onstuitbaar vooruit naar het Kremlin. In het zuiden, bereikten de Duitse strijdkrachten Malo-Yaroslavets.

Op dat ogenblik riep Stalin drie reserve divisies bij die slechts uren voordien aangekomen waren. Die troepen slaagden erin de frontgarde van de Duitse soldaten af te snijden van de rest van het vijandelijk leger. Ze omsingelden hen zelfs en vernietigden hen! Moskou was gered! De stad was evenzeer gered door de sneeuw, die nu hard begon te vallen. De strijd duurde wel geweldig voort rond Moskou. Gevechten hadden ook plaats opnieuw in Malo-Yaroslavets en in Kalinin.

De Duitse soldaten deden al wat ze konden om door de nieuwe Russische verdedigingen van troepen te dringen, maar ze konden niet vooruitkomen tegen de muur van staal en vuur die zich in hun weg bevond. Te Kalinin geraakten de Duitsers zelfs niet meer tot aan en over de Volga, en ook niet over het Kanaal van Moskou naar de Volga. In Volokolansk tot Mojaisk, Malo-Yaroslavets en Serpukhov, gebeurden zeer zware gevechten.
Op 3 november probeerde de *Wehrmacht* een andere aanval om hun weg vrij te maken en door de Russische verdedigingen te geraken. Maar de Sovjet artillerie deed wonderen! Ze verpletterde de Duitse aanvalskolonnes en openden zelfs bressen in de Duitse vooruitgang, zodat hun eigen infanterie opnieuw het terrein kon bezetten. Duizenden soldaten stierven zonder tastbare resultaten, behalve dan dat de Duitse troepen gestopt werden.

Op 12 oktober 1941 beval Stalin 400.000 ervaren Sovjet soldaten met 1.000 tanks en 1.000 vliegtuigen naar het westen. Die troepen moesten doorheen Siberië rijden, van het oosten naar het westen, om posities in te nemen achter Moskou. Om de Japanners te weerhouden gebruik te maken van de tijdelijke zwakte van de Sovjet Legers in het verre oosten, verving hij hen met nieuw gerekruteerde soldaten.
Von Bock schatte dat de beweging erg slecht was voor de Duitse troepen. Op 15 november 1941 al, waren de wegen bevroren, en zo hard genoeg om von Bock toe te laten zijn vooruitgang te hernemen. Hij raakte tot op 30 kilometer van Moskou. Het Moskou-Volga kanaal werd afgesneden. Het begon dan weer te sneeuwen, en met temperaturen tot -34°C op de nacht van 4 december 1941. De Duitse troepen hadden geen voldoend goede klederen voor die temperaturen en ze konden ook niet de winter doorbrengen in een beschutte omgeving, zoals in een grote stad. De Duitse uitrustingen bevroren. De volgende nacht vroor het zelfs tot -40°C!

Wollen en pelsen kleding werden van de Duitse Joden geconfisqueerd in laat december 1941. De Duitse soldaten leden erg onder de bevriezing. De gevallen van bevroren ledematen stegen. De winter was gekomen en toch bleven de Duitsers nog in kampen in de open steppe! Ze konden niet denken aan zich te wassen of aan van klederen te veranderen. De Duitsers waren dus vuil en vol ongedierte, ze zwermden van de luizen. Ze leden aan etterende wonden van zich steeds maar te krabben. Ze kregen infecties aan de blaas en an de ingewanden door van op de koude grond te liggen. De Sovjet soldaten echter, hadden warme winter uniformen.

Ze ontplooiden nu ski bataljons om zich snel over de besneeuwde grond te bewegen, en lichte cavalerie om over met water gevuld terrein te komen waar zelfs tanks niet door geraakten.

Op 5 december 1941 beval Zhukov een tegenaanval om het gevaar te verwijderen van een omsingeling van Moskou. Twee dagen later, stond Generaal von Bock tegenover 24 meer divisies in het Rood Leger dan in het midden van november! Zijn eigen troepen vochten verder zonder voorraden, verzwakt in aantallen, en reserve strijdkrachten missend. Moe en uitgeput konden de Duitsers niet meer hun posities houden. Hitler beval de vooruitgang te stoppen. Wilde blizzards braken de Duitse telefoonlijnen en blokkeerden de wegen. Slechts één spoorweglijn bleef open om de Duitse terugtocht te bedienen. De wegen werden snel hopeloos geblokkeerd door geïmmobiliseerde tanks en voertuigen.
Kleinere Russische tegenaanvallen hadden plaats in het verre noorden, te Tikhvin, en in het zuiden nabij Rostov. Die hielden de Duitsers tegen van het inbrengen van versterkingen. Tanks vielen zonder brandstof. Munitie en rantsoenen kwamen niet meer door en geraakten in tekort. Op 16 december beval Zhukov een algemene vooruitgang naar het westen!
In slechts tien dagen was de toestand voor de Duitsers wanhopig geworden. De Russische aanval kon niet meer gestopt worden. Voor de Duitse troepen wachtte een chaotische terugtocht in plaats van een ordelijk achteruit wijken. Dit was de eerste belangrijke verandering in de hoofdrangen van de Duitse strijdkrachten tijdens de oorlog!

De Duitsers waren onbekwaam de Russische barrière te doorbreken. Ze probeerden dat wel aan hun flanken, te Kalinin en te Tula, en ze namen Kursk weer in op 3 november, maar ze kwamen niet dichter bij Moskou. Op 6 november was het de 24ste verjaardag van de Communistische Revolutie in Rusland. Stalin kon aankondigen aan de Sovjet Raad dat de Duitsers er niet in geslaagd waren om Moskou in te nemen. En ook was de vijand er niet in geslaagd Leningrad te veroveren.
De Sovjets hadden 950.000 soldaten verloren, gedood, en een miljoen mannen waren gewond geraakt en 378.000 mannen waren eenvoudig verdwenen. De Duitse verliezen in de gevechten werden door de Russen geschat op meer dan 4 miljoen mannen, een onmogelijk aantal. Leningrad en Moskou stonden echter nog vrij, en hielden de wacht, het hoofd hoog. De Slag voor Moskou was gewonnen door de Sovjet Legers!

In het zuiden hadden de Duitse troepen meer succes. Ze waren door de verdedigingslijn gebroken van Melitopol tot Zaporoja. De Duitse kolonnes waren al onderweg om de Don te bereiken. Daar lagen de steelkool bekkens van Donetz, de rijkste mijnen van de Sovjet Unie. Verder weg lagen de zo begeerde Caucasus oliebronnen.
De Duitsers bleven geïmmobiliseerd door de koude en door de zware Sovjet weerstand in het noorden. Het Duits Opperbevel wou een nieuw offensief! Hun troepen kwamen vooruit naar Kharkov. Ondertussen, had Generaal Timoshenko Boudieny vervangen aan het hoofd van de Sovjet Legers van het zuiden. Zijn strijdkrachten verdedigden Kharkov. Melitopol viel in de handen van de Duitsers op 8 oktober. De Duitsers versnelden hun opgang langs de Zee van Azov. Op 15 en op 20 oktober vielen Mariupol en andere Ukraïnse steden. De Duitse troepen duwden ook vooruit naar Stalino, namen de stad in, en bezetten ze vanaf 21 oktober. Meer naar het noorden, probeerden andere Duitse kolonnes, die de veldslagen van Dniepropetrovsk en Krasnograd gewonnen hadden, door te steken naar Kharkov, via het zuidoosten. De slag voor de stad raasde. De Sovjet troepen moesten Kharkov verlaten op 24 oktober.

De Duitse generaals hadden niet gehouden van de verandering van focus zoals bevolen door Hitler, maar de overdracht van de strijdkrachten naar het zuiden stopte Guderian in het centrum niet! Guderian sloeg een massieve tegenaanval af in laat augustus en het begin van september. Hij nam nog 665.000 gevangenen, nam 884 tanks en meer dan 3.000 artilleriestukken!
In laat september en in oktober, werden Kiew en Kharkov bezet door Duitse troepen. In november namen de Duitse strijdkrachten Rostov-aan-de-Don. Ze openden zo de mogelijkheid om de olieleveringen vanuit de Caucasus af te sluiten voor het Rood Leger en om de industriële middelen en productie van het Donetz bekken voor zichzelf te gebruiken.

De Duitse verliezen stonden toen aan bijna 400.000 soldaten gedood, gewond of vermist. De helft van de Duitse tanks waren uit de strijd genomen of onder herstelling. Hitler meende dat Stalin nu wel verplicht was om voor de vrede te smeken, en dat zou ook Groot Brittannië naar de onderhandelingstafel slepen. Hij versterkte nog zijn Legergroep Centrum. Meer strijders van het noorden kwamen voor de voortzetting van de mars op Moskou.
In oktober 1941 kwamen 2 miljoen Duitse soldaten, 2.000 tanks en massieve luchtmacht aan voor het offensief van von Bock op Moskou. Dit werd de Duitse *Operation Tyfoon* genoemd. Maar de troepen van von Bock waren vermoeid, zijn eenheden uitgeput en uitgedund, zijn voorraden kwamen niet regelmatig aan en zijn uitrustingen waren niet aangepast voor een winter campagne. Von Bock had ook op fatale wijze de sterkte van zijn vijand onderschat, net zoals Hitler gedaan had!

Rond oktober 1941, zoals von Bock al had gevreesd, had het Sovjet leiderschap hun hele wijze van de oorlogsvoering doordacht. Dimitri Pavlov, de bevelhebber van het Rood Leger aan het westelijk front werd veroordeeld door een summiere krijgsraad en geëxecuteerd. Stalin begon zich te realiseren dat overredingskracht en niet geweld zou moeten toegepast worden om de troepen te motiveren. Hij liet dan zijn bevelvoerders grotere actievrijheid toe in hun campagnes. Hij weigerde evenwel nog steeds de evacuatie van Moskou.
Op 10 oktober 1941 benoemde Stalin Generaal Georgi Zhukov tot bevelhebber van de legers die de hoofdstad moesten verdedigen. Zhukov kreeg ongeveer 1 miljoen soldaten. Generaal von Bock duwde snel naar Moskou. Paniek brak uit in de stad.

Maar dan kwamen de herfstregens. Guderian zei aan von Bock dat hij een pauze moest inlassen in de vooruitgang. Hij had harde vijandelijke tegenstand gekregen en hij had ook de onbeschrijfelijk slechte toestand van de wegen gezien, die er meer uitzagen als volledige modderwegen. De troepen van Guderian werden in de moerassen naar beneden gezogen en zijn gebroken motorvoertuigen bleven hopeloos in de modder steken. Zijn Leger bewoog nog wel verder, doch stopte dan uiteindelijk, ten gevolge van te veel dode paarden. In laat oktober staken de Duitse Legers vast in de modder en ze werden gedurende drie weken geïmmobiliseerd!

Op 19 oktober 1941, plaatste Zhukov 9 Sovjet Reservelegers achter de rivier de Volga. Dit waren slechts rauwe rekruten en mannen die voordien geweigerd waren in het Leger, maar het waren toch 900.000 soldaten! Tevens kon Richard Sorge, de spion van Stalin in Japan,

Stalin er op 18 oktober van overtuigen dat de Japanners Rusland niet zouden aanvallen. Stalin trok dan ook nog meer Siberische strijdkrachten naar de streek van Moskou.

De Duitse troepen bleven maar rammen aan het Sovjet Front, ongeveer overal. Kramatorsk viel op 28 oktober, Kursk weer op 3 november. Aan de Zee van Azov, aan de stad Rostov, probeerde het Rood Leger het Duits Leger te doen stoppen.
Meer naar het zuiden, werden de Sovjet lijnen vóór de Krim doorbroken. De Duitsers namen Simferopol in op 3 november. De Russen trokken zich terug naar Kertch en Sevastopol. Yalta en Theodosia werden al bijna zonder weerstand te bieden ingenomen door de Duitsers op 6 november. Op 16 november dan, reden de Duitse gepantserde troepen Kertch in, vanwaar de Sovjets reeds gevlucht waren, uit Kuban weg, uit de Caucasus en weg van de zo kostbare olievelden. In de Krim zou de situatie worden zoals elders in de Sovjet Unie. De *Wehrmacht* had dringend winterkwartieren nodig. Maar die moesten eerst veroverd worden!

In het uiterste noorden duwden de Sovjet soldaten een Duits offensief tegen Moermansk terug. Te Leningrad probeerden de Sovjet troepen de ring van Duits staal te doorbreken, vooral in het oosten, om de stad van die zijde uit verder te kunnen bevoorraden. De Sovjet troepen wonnen daar Malaïa-Vichera terug, die op de spoorwegverbinding van Moskou naar Leningrad lag. Ze vochten hard om de stad Tikhvin in te nemen op de Vologda-Leningrad Lijn.

De Duitse soldaten probeerden verder Leningrad te veroveren. Maar Kalinin, Klin, Solnetchnogorsk, Volokolansk, Mojaisk, Serpukhov, en Tula, al de plaatsen rond Leningrad, bleven in de handen van de Sovjet troepen. Het laatst Duits succes die herfst was de inname van Rostov op 22 november. Met die stad en met Kertch had de *Wehrmacht* nu twee uitstekende basissen van waaruit ze na de winter hun campagne om de Caucasus te kunnen bereiken konden voortzetten.

De eerste fase van de Duitse campagne in Rusland eindigde op die manier, na maanden van gigantische en niet-aflatende strijd. De Duitse legers hadden Leningrad niet kunnen innemen, en ook niet Moskou en Moermansk! De Russische winter begon. Duitsland had niet de grote, snelle en beslissende overwinningen kunnen nemen waar ze op gehoopt had.

De Duitsers moesten dan een uitputtingsoorlog trotseren, ver van hun thuis, onder een hostiele bevolking en tegen een vijand die nog steeds reserves van soldaten had, dubbel zo groot als die van Duitsland. Zes maanden na de invasie van de *Operation Barbarossa*, was een oppervlakte van 1 miljoen vierkante mijlen ingenomen en bezet, met ongeveer 50 tot 60 miljoen Russen, wat betekende 1/3de tot 1/4de van de Russische bevolking. De Duitsers hadden ongeveer 4 miljoen Sovjet soldaten gedood.
Toch had in 1943 de Sovjet Unie nog een Leger klaar van 6 tot 7 miljoen soldaten, bijna het dubbele van de grootte toen van de As-Legers aan het Oostfront. De initieel indrukwekkende macht van Duitsland en al haar inspanningen, waren onvoldoende gebleven om de Sovjet Unie volledig op de knieën te krijgen, ten gevolge de enorme grootte van de taak en de geografie van het land. Er bestond een oude oorlogswet die stelde dat aanvallende machten verzwakken naarmate ze aanvallen, omdat ze langere bevoorradingslijnen kregen, minder troepen nog hadden, de uitputting van de soldaten en de uitrustingen zich verhoogden, en de

Duitsers stonden tegenover de vooruitschrijdende tijd waarbij de verschrikkelijke Russische winter steeds dichter naderde.

De zwakheden in *Operatie Barbarossa* kwamen dan geleidelijk aan de oppervlakte! Duitsland had aangevallen met 3 gescheiden Legergroepen in tegenstelling tot met één heel sterke macht de focus te leggen op Leningrad en Moskou. Het lang traject van de Volga onderwierp die gescheiden inspanningen aan te zware testen. Een andere zwakheid was de verspreiding van de Duitse enorme hulpmiddelen aan niet-militaire objectieven, gewijd aan de Uiteindelijke Oplossing van de Joodse Kwestie. Foutief ook kon aanzien worden de unieke beslissing van de Duitsers om de Legergroep Centrum plots in augustus 1941 te doen afwijken van haar oorspronkelijk doel dat de weg naar Moskou was, om zich te voegen bij de Legergroep Zuid in de omsingeling van Kiev.

Hitler ontsloeg op het ene ogenblik na het andere ook de meest succesvolle leiders van de *Wehrmacht:* von Bock, Guderian, von Leeb, von Rundstedt en von Manstein. Hij had 35 Legerkorpsen en leiders van divisies over in december 1941, die met hem discuteerden over de tactische beslissingen. Het probleem van *Operatie Barbarossa* was niet zozeer de verandering van richting en de manoeuvres van de Duitse Legers onder de invloed van de invloed en het opperbevel van Hitler, als het gebrek aan voldoende mankracht voor de reusachtige onderneming in de eerste plaats.

Veldmaarschalk von Rundstedt was de eerste om te moeten gaan. Hij was de leider van de Legergroep Zuid. Hij had het bevel gegeven de belegerde gepantserde divisies van Generaal Ewald von Kleist te stoppen in hun wegtrekken van de buitenwijken van Rostov, verder dan Hitler bereid was hen toe te staan. Von Rundstedt vreesde dat die troepen omsingeld konden worden, en hij had geweigerd Hitlers bevel uit te voeren. Von Rundstedt werd ontslagen op 1 december 1941, en vervangen door Veldmaarschalk Walter von Reichenau. Hitler gaf later wel toe dat von Rundstedt gelijk had gehad, maar hij nam von Rundstedt niet weer.
Op 17 januari 1942 stierf von Reichenau aan een hartaanval onder de zware mentale en fysische druk. Begin december kreeg ook von Rundstedt een hartaanval, maar zonder fatale gevolgen.
Von Bock eveneens leed aan te grote inspanning, wat men later de *Russische Ziekte* noemde. Op 16 december 1941 vroeg hij aan Hitler om in ziekteverlof te kunnen gaan. Von Bock verliet de troepen op 19 december 1941. Hitler gaf dan het nieuw bevel van de Legergroep Centrum aan Veldmaarschalk Günther von Kluge.
Op 16 december 1941 aanvaardde Hitler het ontslag van Veldmaarschalk Walter von Brauchitsch, de Opperbevelhebber van het Leger. Hij ook had een hartaanval geleden in midden november. Hitler besliste hem niet te vervangen door een andere generaal, doch door zichzelf! Hij nam het hoofd van de militaire operaties over! De Duitse maarschalken slaagden een zucht van opluchting, omdat de verantwoordelijkheid om het Duits Leger uit de chaos vóór Moskou te halen van hun schouders zo werd weggenomen.

Hitler beval versterkingen in te brengen vanuit het westen, en zei ondertussen aan de troepen van het Oostfront hun posities te houden. Hij moest dat bevel meerdere malen herhalen, vooral wanneer zijn bevelen het gevaar verhoogden om zijn legers te laten omsingelen door de Sovjet troepen. De eerder blinde aandrang van de Duitse generaals om aan te vallen

doorheen de herfst en de vroege winter van 1941, en hun falen om defensieve posities te vinden en in te nemen voor de overwintering, hun naïef optimisme tegenover wat ze toch wisten een vastberaden en goed uitgeruste vijand vóór zich te hebben, hun weigering om de gevolgen te aanvaarden van de verhoogde moeheid van hun eigen soldaten, de groeiende moeilijkheden om voor correcte bevoorrading te zorgen, het falen van heel wat van hun uitrustingen in de zeer bittere koude, bracht hen in een situatie in de maand december, waarin ze geparalyseerd werden door wanhoop en besluiteloosheid, eigenlijk onbekwaam om de *Operatie Barbarossa* tot een goed einde te brengen!

Veldmaarschalk Wilhelm Ritter von Leeb, de bevelhebber van de Legergroep Noord, bezocht Hitler op 12 januari 1942 en vroeg hem om zich te kunnen terugtrekken van bepaalde posities die hij onverdedigbaar achtte. Hitler weigerde hier ook. Von Leeb diende dan zijn ontslag in, dat aanvaard werd op 16 januari 1942. De vervanger van von Leeb werd Georg von Küchler. Halder zei hem dat van hem verwacht werd de bevelen van Hitler uit te voeren.

Een gezegde is, wie de Goden willen vernielen, die maken ze eerst blind.
Generaal Heinz Guderian ontmoette Hitler op 20 december 1941. Hij ook pleitte om de toelating te krijgen zich terug te trekken. Hitler zei hem zich in te graven en te strijden. Maar de grond was vastgevroren tot op een diepte van een meter en half, antwoordde Guderian. Dan moesten de troepen zich opofferen, gaf Hitler weer. Von Kluge en Halder steunden Hitler, en zagen natuurlijk een opportuniteit. Guderian weigerde de bevelen van von Kluge uit te voeren, en hij leidde een belangrijke terugtocht. Op 26 december 1941 werd daarom ook Guderian ontslagen!
Generaal Erich Hoepner, een moedige tank bevelhebber, vroeg ook de toelating om zich terug te trekken. Von Kluge beval hem zelfs een ogenblikkelijke terugtocht voor te bereiden. Menend dat de terugtocht aanvaard was, begon Hoepner zijn soldaten weg te trekken in de namiddag van 8 januari 1942. Vol schrik van wat Hitler kon denken, rapporteerde von Kluge de actie echter aan Hitler. Hitler ontsloeg Hoepner dadelijk uit het Leger, zonder pensioen.

De Russische opmars liep uiteindelijk toch zonder stoom. Zhukov had de Duitsers teruggedrongen tot aan het punt waar ze de *Operatie Tyfoon* gelanceerd hadden, 2maanden vroeger, hadden gelanceerd. Als resultaat werden er in 1941 meer dan 357.000 Duitse soldaten als gedood of vermist in actie opgegeven, waarvan meer dan 300.000 aan het Oostfront. Dit waren zeer grote verliezen van mannen die niet konden vervangen worden. Tevens, ondanks al hun vooruitgang sinds 22 juni 1941, hadden de Duitsers zowat overal gefaald om hun doelen te bereiken!

Vanaf 22 juli 1941 hadden minstens 2/3de van de Duitse strijdkrachten onophoudelijk gevochten aan het Oostfront. Meer soldaten vochten en stierven aan en achter dit Oostfront dan in al de oorlogstheaters van Wereldoorlog II samen! Uiteindelijk zou het aan het Oostfront zijn dat het lot van de oorlog beslist zou worden. Niettemin, voorlopig nog, stopten de Duitse Legers niet en trokken ze zich ook niet terug!

Door te strijden in Noord Afrika, Sicilië en Italië, terwijl hun thuisland onaangetast bleef, verkregen de Anglo-Amerikaanse troepen veel ervaring. Ze wisten hoe dodelijk te worden, en ze bleven steeds goed bevoorraad. Het Rood Leger stopte met vechten tegen het Japans

Leger in 1939 al, en bleef zo de Sovjet-Japanse Niet-agressie Overeenkomst van April 1941 eren. De Sovjet Legers konden al hun macht toewijzen tegen de As-krachten in Europa.
De Britse en Amerikaanse strijdkrachten konden nadenken over hoe ze ringen konden afpellen van het nieuw Japans land- en marine-imperium. Ze zouden meestal hun amfibie grondtroepen gebruiken om bevoorradingslijnen naar Japan door te snijden en om de zeebasissen en luchtbasissen te beveiligen die kritisch waren voor de ondersteuning van een eventuele invasie van Japan zelf.

Ondertussen begon op 12 juni van 1942 ook het groot non-stop offensief van de Britse RAF luchtmacht tegen Duitsland door het geweldig bombardement van de Ruhr Streek, van Duisburg, Ruhrort en Köln, van Düsseldorf en Bremen met hoog-explosieve bommen en vuurbommen. Het eerste offensief duurde 18 achtereenvolgende nachten. De RAF bombardeerde ook Berlijn op 3 augustus. De bombardementen hielden eveneens jager eskadrons in Duitsland zelf, die heel goed hadden kunnen gebruikt worden in de Sovjet Unie! Vanaf 1 september 1942 vermeerderden de bombardementen zich nog over Hamburg en Stettin.

De *Operation Barbarossa* leek tot stilstand gekomen te zijn.

De Oorlog in Noord Afrika vanaf November 1941

De Britten herorganiseerden hun legers in Afrika en in het Nabije Oosten. Eén Leger hield Syrië. Een ander hield Palestina en nog een ander, het 8ste Leger, verdedigde Egypte. De Britten hielden ook nog de haven van Tobruk in Libië. De Britse Generaal Auchinleck begon een nieuw offensief vanaf 18 november 1941. Generaal Wavell was toen de Opperbevelhebber van al de Britse strijdkrachten in Azië. Later werd hij zelfs benoemd tot Vice-Koning van Indië.

Rommel was in een bevoorrechte situatie gebleven. Hij had de ganse Britse strijdkrachten in het Nabije Oosten de nederlaag kunnen toedienen in november 1941. Maar de Duitse Generale Staf, geleid door de Generaals Franz Halder en Friedrich Paulus vonden Rommel een probleem! Rommel werd beschouwd als een lastpost door de stafofficieren, hoewel zijn vechtende troepen hem verafgoden. Rommel in Noord Afrika zou afhangen van zijn logistiek, zijn bevoorrading, die van Tobruk moest komen. Een hij zou moeten de steun krijgen van de gewilligheid van Hitler om hem meer dan slechts de twee divisies te geven die in Noord Afrika bleven. Rommel kon Hitler er niet van overtuigen hem maar te laten begaan! Rommel pleitte dat hij nu de mogelijkheid bezat om het Kanaal van Suez te veroveren en zo de Britse legers af te sluiten van hun Midden-Oosten olie en om de Middellandse Zee weer een As-zee te maken. Het antwoord dat hij kreeg was steeds: ja, maar geen nieuwe divisies!

Het Brits 8ste Leger van Auchinleck draaide rond de verdedigingen van Halfaya en Fort Capuzzo heen. Hij leidde zijn troepen tot aan ongeveer 50 km van de kust nabij Tobruk. Dit isoleerde de vijandelijke strijdkrachten. Het 30ste Brits Korps ondertussen, werkte vanuit het Fort Maddalena. Dit was de andere Britse strijdkracht in het omsingelend manoeuvre. De twee kolonnes kwamen samen te Sidi-Rezegh. De Britse troepen namen Sidi-Rezegh in na 36 uren van snelle vooruitgang door de woestijn. Ze sneden effectief het *Afrika Corps* van Rommel in twee!

Rommel had het grootste deel van zijn tanks in reserve gehouden vóór Tobruk. De Britten probeerden de omsingelde Duitse troepen uit te roeien, maar de Duitsers boden met veel moed hevige en hardnekkige weerstand. Zware gevechten van tankgroepen hadden plaats in de driehoek Capuzzo-Gambut-Bardia. Fort Capuzzo viel op 21 november 1941.
De Italianen en de Duitsers probeerden zich terug te trekken naar het noordwesten langs de kust, om het gros van de troepen van Rommel te vervoegen nabij Tobruk. De Duitse soldaten namen weer Sidi-Rezegh in op 23 november. Op weg verloren ze veel soldaten.
Het Brits garnizoen van Tobruk bleef ondertussen proberen uit te breken, om de Britse kolonne te vervoegen die hun te hulp snelde. De rest van het *Afrika Korps* dat uit het oosten kwam en een Italiaanse divisie die de sector ten oosten van Tobruk hield, konden vrezen definitief geïsoleerd te geraken.
Een nieuwe veldslag begon dan rond Sidi-Rezegh, dat wanhopig verdedigd werd door de Duitsers. Rommel zond hen enige versterkingen. Op 27 november 1941 veroverden de Britse infanterie en hun tanks, ondersteund door bommenwerpers van de Franse Vrije strijdkrachten, toch weer Sidi-Rezegh en ze maakten contact met het garnizoen van Tobruk. Een zware veldslag volgde met de Britse strijdkrachten tegen de Italiaans-Duitse troepen, die nu over belangrijke reserves beschikten.

De Britse bommenwerpers bleven de Duitse en Italiaanse basissen van Sicilië en Italië, en ook de streek van Tripoli bombarderen vanuit de lucht. Ze vielen de schepen aan die munitie en versterkingen naar de troepen van Rommel moesten brengen. De As-transporten werden vernietigd.

De Veldslag van Cyrenaica, van Libië, kwam dan in een cruciale fase. Een Britse kolonne had de oasis van Djalo en van Anjila op 26 november bereikt. Een andere Britse kolonne bereikte de Middellandse Zee ten zuiden van Benghazi.
De situatie van Generaal Erwin Rommel werd gevaarlijk. Zijn troepen bleven wel strijden, ze oefenden zelfs tegenaanvallen uit en probeerden hun omsingelde kolonnes te redden in het oosten. Op 2 december slaagde Rommel erin om het uiterste zuiden van de corridor van Tobruk door te snijden en om Sidi-Rezegh weer in te nemen, zodat bepaalde geïsoleerde Duitse troepen zijn hoofdleger konden bereiken en zich bij hen voegen. Maar zijn verliezen in soldaten en materieel waren zwaar. De strijd stopte dan tijdelijk.

Het gevecht begon opnieuw op 5 december. Op 8 december veroverden de Britse troepen weer Sidi-Rezegh voor de derde maal! Ze herstelden hun contact met Tobruk. Drie dagen later bezetten ze El-Aden. Rommel moest zich terugtrekken. Hij probeerde weerstand te geven aan de lijn van Gazala, waar de Britten aankwamen op de 12de, en dan gaf hij een nieuw bevel on zich verder terug te trekken. De Geallieerden veroverden Derna op 19 december en Benghazi op de 24ste. Rommel probeerde niet de stad en de haven te verdedigen. Hij trok zich terug naar het zuidwesten.
Om 28 september van 1941, kwamen de Britse troepen aan tegenover Ajedabria, dat verdedigd werd door de Duitsers die wachtten op versterkingen om hen te redden. De Britse luchtmacht, de RAF, sloeg zo fel tegen die troepen, dat de Duitsers zich nog verder moesten terugtrekken op 7 januari 1942, tijdens een geweldige zandstorm. Bardia gaf zich over, en dat deden ook de laatste Duitse troepen die nog vochten aan de Egyptische grens.

Te Tripoli kwamen dan toch en uiteindelijk Duitse versterkingen aan met tanks en bepantserde wagens. Rommel kon die vervoegd hebben, maar hij zag een gevaar omsingeld te geraken. Hij gaf er de voorkeur aan zich te verdedigen vóór El Agheila. Aan zijn linkerflank had hij de Golf van Syrte, gedekt door moerassen van zout water. De positie lag tegen de bergen, waarvan de kammen tot aan de oasis van Marada reikten. Grote mijnenvelden beschermden de grenzen daarvan. Rommel spoedde zich in zijn toevluchtsoord. Ook de Britse soldaten waren uitgeput, en hun versterkingen gingen van schepen aan land te Benghazi, doch die kwamen te laat. El Agheila betekende het einde van het offensief van Rommel toen.

Rommel was erin geslaagd het grootste deel van zijn troepen te redden. Hij had belangrijke versterkingen gekregen, die hem misschien konden toelaten een nieuw offensief te beginnen in meer voordelige voorwaarden. Auchinleck was er niet in geslaagd het Leger van Rommel uit te schakelen. De Britse en Geallieerde troepen hadden Tripoli niet kunnen bereiken.
De oorzaak van dit gebrek aan succes was de terugtocht van een deel van het 8ste Leger en aan hun transfert naar de Stille Oceaan! De situatie daar had een catastrofische draai gekregen met het verlies van Singapore voor de Britten, wat Australië kon bedreigen. De Australische

eenheden, met een volledige gepantserde divisie, was naar Indië gezonden! Auchinleck werd aldus gestopt door de aanvallen van Japan, die met volle kracht in de Wereldoorlog getreden waren.

Rommel begon een nieuw offensief slechts een tijdje later! Hij had toen minder soldaten dan wanneer hij zijn campagne in Noord Afrika begonnen was. Hij kreeg slechts bescheiden nieuwe voorraden en steun van een groeiende *Luftwaffe* aanwezigheid onder Veldmaarschalk Kesselring. Hij begon langzamerhand opnieuw te veroveren wat hij verloren had. Op 21 januari 1942 reden de tanks van de As weer uit El Agheila. Samen met die Duitse troepen bewoog zich ook de Italiaanse bepantserde divisie Littorio, die recent was aangekomen. De Duitse troepen waren verrast met de zwakte ven de Britse verdedigingen vóór hen. Ze veroverden snel Ajedabria, Saum en Artelat. De Britten poogden hun lijn van Beda Fomm naar de Golf van Syrte te houden, maar de Duitse aanvallen groeiden in kracht.

Op 25 januari 1942, beval Generaal Auchinleck Benghazi te verlaten. Auchinleck gaf de verdediging van Benghazi aan de 7de Brigade, die zich in een heroïsche strijd zou moeten houden om door de Duitse lijnen heen te breken en daarna het 8ste Brits Leger te bereiken te Mekili. Benghazi viel op 29 januari 1942. De Duitse troepen heroverden de streken die ze een maand vroeger hadden moeten verlaten, en waaronder Derna.
Het 8ste Brits Leger trok zich terug. Het stopte echter op 4 februari om een sterke verdedigingslijn te bezetten ten zuidoosten van Gazala. Rommel volgde, hopend op een beslissende veldslag. Maar op 14 februari vernielde de Britse luchtmacht zijn luchtdekking. Rommel gaf er dan de voorkeur aan zijn voorraden op te slaan. De kalmte keerde weer naar het front voor een periode van drie maanden.

De tweede Slag voor Moskou en de Ontzetting van Leningrad

De Duitse Legers bereidden zich voor op de Tweede Veldslag voor Moskou. Ze verzamelden daartoe niet minder dan 50 divisies, waarvan 13 gepantserd waren, met meer dan 3.000 artilleriestukken en ongeveer 1.000 vliegtuigen. Ze wilden weer de uiteindelijke aanval op de Sovjet hoofdstad inzetten.
Het nieuw Duits front volgde de lijn van Kalinin naar de zee van Moskou, Charkoskaïa, Dorokhovo, Naro-Fominsk en meer naar de zuidelijke posities toe iets ten weten van Serphukov, Alexine, Tula, Bagorditsk, Volovo en Efremov. De plaatsen het dichtst gelegen nabij Moskou aan dit front lagen op 70 km van het centrum van de hoofdstad.

Het plan van de Duitse Generale Staf was om rechtstreeks aan te vallen. In het noorden waren de troepen die Moskou en Reuza omsingelden de 3de en 4de tank groepen. In het zuiden, te Tula en Stalinagorsk, wachtte het 2de Tank Leger. De cirkel sloot zich nabij Kline-Dmitrov en Riazan aan elk eind. Een laatste omsingelingsbeweging, in het centrum, werd toevertrouwd aan de infanterie van Maarschalk von Bock. De Sovjets hadden zich voorbereid op die aanvallen. Belangrijke reserves van soldaten en materieel was zelfs ingebracht om een tegenoffensief te starten zodra de Duitse aanvallen zouden beginnen.

Het Duits offensief begon op 16 november in de noordelijke sector. De Sovjet troepen verdedigden zich zo hard als ze konden. Ze bleven hardnekkig, woest, in de wetenschap dat de toekomst van de natie op het spel stond. De bepantserde troepen van de Duitse Generaals Hoth en Huber rolden vooruit. De Sovjets teisterden hen constant, zodat de Duitsers slechts 6 tot 10 km per dag voorwaarts geraakten. Het nam die troepen 5 dagen om Kline en Istra te bereiken. Wanneer de Sovjets zagen dat ze toch niet een positie konden houden, dan trokken ze zich methodisch terug, gedisciplineerd, samen, om weerstand te bieden vanaf nieuwe posities, om zo de Duitsers te dwingen aanvallen opnieuw en opnieuw te wagen een beetje verder. De Duitse infanterie kon op die wijze niet naar voor dringen in een massabeweging. De verdediger van Moskou was Maarschalk Rokossovsky. Kline viel, en dan ook Istra. Rokossovsky trok zich terug naar de lijn Kriukovo-Dedovok. Dit waren de laatste verdedigingen van de stad!

Verder naar het noorden toe vorderde de Duitse vooruitgang sneller en regelmatiger. Op 28 november vielen de Duitse troepen het Kanaal Moskou-Volga aan, een barrière in de omsingeling van de stad. De Duitse soldaten bewogen zich naar de oostelijke oever van het kanaal om te vermijden op hun beurt achteraan aangevallen te worden. Maar een brug was niet ontploft geworden in de sector van Takhroma ten zuiden van Dmitrov. Een bataljon Duitse tanks rolde over die brug heen. De Sovjets voerden dan een zeer energieke tegenaanval uit. Ze vernietigden de vijandelijke eenheid en namen de brug weer in. Zware gevechten volgden gedurende meerdere dagen langs en op het kanaal. De Duitsers konden het kanaal niet oversteken om aan de oostkant ervan te geraken! De veldslag liep vast op 5 december en de Sovjets hielden hun terrein ten oosten van het kanaal. Dit was van groot belang voor de bevoorrading van Moskou.

In het centrum vonden de Duitse troepen zich eveneens tegen zeer hardnekkige weerstand. Op 1 december probeerde von Bock een laatste omsingelende beweging door aan te vallen vanaf Novarïa en Zvenigorod, en als doel te nemen de hoofdweg van Moskou naar Minsk. Aan hun rechterzijde stak een andere groep Duitsers de Nara over en die troepen bewogen zich noordoostwaarts. Het Sovjet front liep dan het gevaar afgesneden te worden, omdat een Duitse kolonne doorgebroken had te Nvaïa en zich op weg gezet had in de richting van Aprelevka. Op 3 december kwam ook het Duits offensief van het zuidwesten tot een stop. De Duitse soldaten moesten zich ingraven om zich te beschermen tegen de golven van aanvallende Sovjet soldaten!

In het zuiden was Tula al sinds 30 oktober in het gevaar gebleven om ingenomen te worden. Generaal Guderian had Stalniogorsk op 18 november veroverd en Vezev op 24 oktober. Hij had zijn strijdkrachten verdeeld in 3 kolonnes en had hen gezonden, de ene naar Kachira, de andere tegen Riazan en de 3de ten noorden van Tula, de stad die hij wou veroveren. Tula was het centrum van de Sovjet verdediging in het zuiden. De stad had al drie weken weerstand geboden aan alle Duitse aanvallen! Een andere Duitse groep duwde zich naar Tula vanuit het noordwesten. Op 4 december, werd de situatie van Tula hopeloos. Het garnizoen had nog slechts een smalle corridor open om het contact te houden met Kostrov, om in contact te blijven met de rest van het Sovjet Leger. Maar het brak niet, en diende aldus de omsingelende beweging van Moskou langs het zuiden de nederlaag toe. De Duitse troepen waren aangekomen te Piatintza, op 7 km van Kachira. Indien Tula zou vallen, dan zou de

linkerflank van Guderian bevrijd geworden zijn en hadden zijn troepen in de rug van het Russische centrum kunnen komen. Maar zowel in dit zuiden als in het noorden, stopten de Sovjet troepen de Duitse aanvallen, en redden ze Moskou.

De Sovjets lanceerden dan hun tegenaanval! De Russische troepen wachtten op de eerste tekenen van de vermindering van de vijandelijke aanvallen.
Op 6 december 1941 begon de eerste Duitse aanval op de rechtervleugel van de verdediging van Moskou. De Duitse aanval was gezonden geworden in de richting van Takhroma en Kline en Kronaï-Poliana-Solnetchnogorsk. De Duitse troepen moesten zich nu terugtrekken, aangevallen in hun noordelijke flank door de soldaten van Generaal Rokossovsky. Op 10 december bereikten ze Kline en Vynokovosk vanaf het noorden, Solnetchnogorsk vanaf het zuiden. De Duitsers streden nu om niet zelf omsingeld te worden! De Sovjet troepen veroverden Solnetchnogorsk rond 12 december. Kline viel op 15 december.

De Duitse soldaten sloegen op de vlucht. Ze lieten tanks, artillerie en voorraden in chaos achter. Voor de Duitsers eindigde deze slag in een catastrofe! De Duitse soldaten trokken zich terug en konden zich slechts hergroeperen aan de rivier de Lama, die ze in alle haast versterkten. De aanval vanuit Istra snelde ook vooruit, en de Duitsers werden teruggeworpen naar Rouza.
In twee weken, hadden de Duitse soldaten plots al het terrein verloren dat ze in 3 weken van harde strijd veroverd hadden. Ze moesten al het oorlogsmaterieel achterlaten van hun 3de en 4de tankgroepen. Hun verliezen in soldaten ook, waren zeer erg want de strijd had zich ontwikkeld in de harde winter.

Aan de linkerflank was het tegenoffensief van de Russische troepen reeds begonnen op 27 november 1941. De Duitse troepen bewogen zich naar Kachira, maar waren verslagen geworden door de Garde Cavalerie van Generaal Below. Enkele dagen later werd Tula weer bevrijd door een Sovjet aanval die vanuit Laptevo gelanceerd werd. Op 9 december namen de Russen Venez in. De Duitsers trokken zich terug naar achter de rivier Chat. De Duitse soldaten probeerden een algemene aanval aan de Don en aan de Chat te stoppen. De Sovjets dienden het Duits Leger de nederlaag toe in 2 dagen strijd. Het Rood Leger nam dan weer Stalinogorsk in op 11 december, Epifan op 13 december, Bognoditsk op de 15de en op de 19de reden ze Plohskoïe in op de Plava. Het garnizoen van Tula voerde dan haar eigen tegenoffensief uit. Het Rood Leger drong vooruit naar het westen en wierp de vluchtende Duitse groepen terug naar de westelijke oevers van de Oka. Ze bezetten weer Alexine.

Op 20 december 1941 hadden de twee Duitse legerbewegingen ten noorden en ten zuiden van Moskou verschrikkelijke verliezen geleden aan soldaten en aan materieel. De twee Legergroepen waren bijna volledig vernietigd! Het front was dan verplaatst naar veel verder van Moskou: van de Zee van Moskou naar Volokolansk-Rouza-Dorokhovo-Naro-Forminsk-Nara-Alexine-La Plava-Efremov. De Sovjet vooruitgang na twee weken van strijd was 100 kilometer in het noorden van Moskou en 150 kilometer in het zuiden! Het Duits offensief was geëindigd in een Duitse ramp! De Sovjet troepen hadden een belangrijk strategisch succes behaald.

Acht dagen na de verovering van Rostov, had ook Generaal Timoshenko een krachtig tegenoffensief ingeleid aan de Zee van Azov. Hij stak de Don over bij nacht, heroverde de stad, doodde meer dan 5.000 Duitse soldaten, en veroverde tanks, kanonnen en voorraden. Generaal Timoshenko bezette zeer snel weer Taganrog. De Duitse Generaal von Kleist moest in alle haast zijn hoofdkwartier van Mariupol verlaten. De Sovjet troepen bleven dan te Mroirs. In de volgende dagen verlieten ze de streek ten noorden van Rostov, tot nabij Stalino.

Rond Leningrad, waar de Duitse troepen geprobeerd hadden de stad uit te hongeren, en na een lange, verwarrende veldslag, namen de Sovjet troepen weer Tikhvin in, zodat de grote stad opnieuw kon bevoorraad worden. De Sovjet troepen waren vooruit gestoten naar de spoorweglijn van Moskou naar Leningrad, om de doorbraak in het vijandelijk front breder te maken en toegang te krijgen tot het Meer Ladoga. Dit meer lag sterk bevroren, zodat vrachtwagens beladen met voedsel Leningrad konden bereiken.

In het centrum van het front, in het noorden en in het zuiden, was het initiatief in de oorlog aldus overgegaan naar het Rood Leger!

Minstens 1,5 miljoen Sovjet-Russische soldaten en Duitsers stierven gedurende de maanden van wederzijdse betwisting van de puinen van de stad Leningrad. De *Operation Barbarossa* had als doel gehad Leningrad in te nemen, en ook Moskou en Kiev. De Duitse omsingeling van Leningrad duurde ongeveer 872 dagen vanaf haar begin op 7 september 1941. De Sovjets verloren in totaal ongeveer 4 miljoen soldaten gedood, gewond of gevangen gemaakt in de strijd in en rond Leningrad tijdens de belegering van de stad. Toen de *Operation Barbarossa* begon, was de Legergroep Noord aan ongeveer 30 km per dag vooruit gekomen door de Sovjet-bezette Baltische Staten, zodat de Duitsers de eerste 350 km doorkwamen in 2 weken. De leider van die troepen was de antinazi Veldmaarschalk Wilhelm Ritter von Leeb. Von Leeb verminderde zijn snelheid rond het midden van juli. In begin september 1941 had hij tankgroepen die al op kamp lagen op slechts 50 km van Leningrad.

Ondertussen hadden de Finse divisies die geleid werden door de Finse Generaal Carl Gustav Emil Mannerheim, in totaal 16 divisies, zich ingegraven op 30 km ten noorden van de stad. Rond het midden van september 1941, waren de Duitsers op 15 km ten zuiden van de grenzen van de stad aangekomen. Het bleek één van de meest kostelijke misrekeningen van Hitler!
Rond februari van 1942, op sommige dagen, stierven 10.000 inwoners van Leningrad van blootstelling aan de bittere koude. De mensen stierven van honger en infecties. Omdat de lichamen niet konden begraven worden in de bevroren grond, verspreidde de pest zich. Energievoorzieningen, water en rioolafwateringen waren stuk. De stad verminderde tot 1/4de van haar vooroorlogse bevolking. De Russische bevolking had erg geleden al vóór de oorlog onder de zuiveringen van Stalin, in de hongersnood die veroorzaakt werd door de Staat en door de brutale industrialisatie rond de stad. Toch konden bekwame Sovjet ingenieurs nu een ijsweg trekken over het bevroren Meer Ladoga, en zo tonnen voedsel en andere benodigdheden naar de stad brengen, en ook 1 miljoen half uitgehongerde inwoners evacueren.

Hitler was buiten zichzelf kwaad toen de Sovjet troepen zijn plannen dwarsboomden betreffende Leningrad. Omdat Hitler belegeringen van de belangrijkste Russische steden begon en weer afbrak, en hele Legers bewoog van het noorden en het zuiden en terug, onderwijl bekwame generaals ontslaand, overleefden Leningrad, Moskou en Stalingrad alle hun belegeringen! Zolang Leningrad belegerd bleef, werd één vierde van alle Duitse strijdkrachten vastgehouden ver van de fronten van Moskou, de Krim en Stalingrad.

Op 21 december publiceerde Hitler een verslag waarin hij de blaam over de rampen in Rusland toeschreef aan het Opperbevel van het Duits Leger. Generaal von Brauchitsch werd ontslagen. Hitler nam de hoogste leiding van de Duitse Legers aan. Hij eiste nieuwe moed van het volk en van het Leger, omdat nieuwe uitdagingen het hoofd moesten geboden worden en buitengewone inspanningen moesten geleverd worden. Hitler had eigenlijk al het leiderschap van de Legers op zich genomen sinds 4 februari van 1938, zowel als het ultiem operationeel leiderschap van de troepen!

De Sovjet Legers en Stalin die de verschrikkelijke Russische winter gebruikten, konden het gans Duits front destabiliseren. De temperaturen vielen tot onder minus 25°C en lager. De Duitse soldaten waren niet uitgerust om in dergelijke lage temperaturen te strijden. Veel soldaten leden van bevroren voeten, bevroren neuzen en handen. Mannen stopten met strijden en met bewegen, wat nog erger was. Ze moesten in beweging blijven om zich te verwarmen! Het Rood Leger was beter uitgerust voor de koude. Het bleef haar offensieven aan de drie Russische fronten verder zetten, noord, centrum en zuid. De lijst van de steden die het Rood Leger nu terugnam op de Duitsers was indrukwekkend. In het centrum, vielen Odojev en Gorbatchevo om 24 januari 1942, Naro Fominsk op 26, Kaluga op 30 januari. De Sovjets lanceerden hun Legers verder door. Ze reden naar Mojaisk, Volokolansk en naar de grote spoorweglijn Kalinin-Rjev-Viazma-Sukhilniki-Kharkov. De Duitse troepen moesten overal in de verdediging vechten! Ze konden de Sovjet opgang slechts vertragen.

Op 27 december verloren de Duitsers Likhivin en Belev. Op 1 januari 1942 verloren ze Staritza op de Volga. Op 2 januari namen de Sovjet troepen MaloYaroslavets en Borovsk in. Op 15 januari namen ze Medyna en op 20 januari ook Miatlevo. De Duitse troepen moesten zich overal terugtrekken. De Sovjet aanvallen stopten niet! Een nieuw Sovjet offensief begon op 10 januari. Volokolansk viel weer in Russische handen, en ook Dorokhovo iets later. Rouza, aan de rivier van dezelfde naam, viel op 17 januari. Veria viel op de 16de. Na drie dagen van niet-aflatende aanvallen, werden de Duitse troepen onder de voet gelopen. Ze vluchtten naar Djask. De Duitse officiers wisten wel dat ze op één of andere wijze de Sovjet vooruitgang moesten doen stoppen. Ze begonnen hun troepen van het westelijk front terug te trekken om in het oosten te komen strijden.

In het zuiden hadden de Sovjet troepen van Generaal Golikov de stad Mossalsk ingenomen op 9 januari 1942. Op de 14de namen ze Kirov in en sneden ze de spoorweglijn Kalinin-Kharkov af, zodat de Duitse troepen die spoorwegen niet meer konden gebruiken om te circuleren langs het front. Op 30 januari namen ze Sukhilniki. Ze omsingelden Rjev, een ander strategisch centrum. De winter bereikte dan haar ergste temperaturen van -30°C tot -45°C. Al de troepen kwamen tot een halt en te veel sneeuw viel om eender welk transport nog te laten gebeuren. Het Duits Leger gebruikte die periode om haar verdedigingen rond

Viazma en Smolensk te organiseren, om nog grotere rampen te voorkomen. Het groot Winter Offensief van het Sovjet Leger raasde echter verder langs het gans front, van Leningrad tot Rostov!
Ten zuiden van Tula vielen de Sovjet troepen de Duitse posities aan in de richting van Orel, naar Briansk en Kursk. Het Rood Leger bleef maar vooruit gaan, maar kon de Duitse posities daar niet innemen.

In het zuiden probeerden de Sovjets Kharkov weer te veroveren. Zware gevechten ontwikkelden zich in het westen van die stad, naar de Midden Donetz toe. De Sovjet troepen probeerden de oude administratieve hoofdstad van de Ukraïne te veroveren. Op 20 januari konden ze Losovaria terugwinnen. De volgende dag sneden ze de spoorweglijn naar Poltava af. Op 2 februari stonden ze op 50 km van Dniepropetrovsk. De Duitsers haalden versterkingen bij. Ze konden de Sovjets ervan terughouden de Dniepr te bereiken. In het oosten vochten de Sovjet soldaten rond Voroshilovgrad en Taganrog, twee plaatsen die het Duits Leger weer had kunnen innemen.

In de Krim bood Sevastopol nog steeds weerstand na drie maanden strijd. De belegerende As strijdkrachten werden er geleid door Generaal Erich von Manstein. Hij genoot een twee tegen één superioriteit over de zich ingegraven verdedigers. In het begin van 1942 eiste Hitler de onmiddellijke inname van Sevastopol. Maar Manstein bezat toen slechts een allegaartje van Italiaanse boten en kleine duikboten. Sevastopol was ook niet echt kritisch voor de strategie van de Duitsers in deze Wereldoorlog! Ze was een relatief kleine stad, zonder veel industrieel belang.

De Sovjets zetten nieuwe troepen aan land in de Krim en ze namen weer Kertch en Feodosia in op 30 december 1941. Op 7 januari 1942 zetten nog andere Sovjet troepen voet aan wal te Eupatoria. Hun doel was om Sevastopol te openen en om de vijand uit de Krim te verdrijven. Het Duits bevel reageerde op tijd. De Duitse strijdkrachten slaagden erin de Russische troepen uit Eupatoria te verdrijven in enkele weken. Op 3 februari 1942 moesten de Sovjet troepen Feodosia ontruimen, maar ze bleven nog Kertch houden.

In het noorden, te Leningrad, hadden de Sovjet troepen de Volkov bereikt en ze volgden die rivier in de richting van Novgorod. De Duitse troepen hielden die stad nog steeds. Het Rood Leger had meer succes ten zuiden van het Ilmen Meer. Op 20 januari namen ze Kholm in en ze trokken dan op naar Veliki-Luki, Vitebsk en Smolensk. Het 16de Duits Leger werd omsingeld te Staraya Russa, maar kon haar posities redden. Dat was essentieel voor de Duitse eenheden die toen meewerkten aan de belegering van Leningrad.

De laatste maanden van de winter brachten de wegen in een zeer slechte staat. De bevroren grond werd modder. Het front stabiliseerde zich in het algemeen.

Ondertussen, in Duitsland, bereikte het moreel van de bevolking een diepe depressie. Het Duits volk leefde nu van rantsoenen, en die rantsoenen verminderden gestaag! Hitler voelde de nood zijn macht te versterken. Hij had zichzelf door de *Reichstag* laten verkiezen tot de hoofdrechter van het *Reich*. De administratie van het land werd in de handen gegeven van Heinrich Himmler. In Frankrijk, was het proces van Prom, bestemd om de

verantwoordelijkheid van Frankrijk in het begin van de nieuwe oorlog vast te stellen, uitgedraaid op de verwarring van Pétain en Hitler. Het proces werd onderbroken en Laval was weergekeerd naar de macht.

In Tsjechië werd Heydrich vermoord door Tsjechische patriotten. Het hoofd van de Duitse Veiligheidspolitie, benoemd tot *Reich* Beschermer voor Tsjechië, werd gewond in een moordpoging op hem in Praag op 27 mei 1942. Hij stierf op 4 juni 1942. Zijn dood was het begin van erg strenge vergeldingsmaatregelen. Hij was gedood door Tsjechische patriotten die ingevlogen werden door de *British Special Operations Executive* of SOE. De daders van de aanslag op Heydrich werden gevangen genomen, maar ze pleegden zelfmoord. Als vergelding werden 1.300 Tsjechen, onder wie 200 vrouwen, geëxecuteerd. Lidice, een klein Tsjechisch dorp, werd totaal vernietigd.

In Joegoslavië vochten de weerstandstroepen van Tito al die tijd een guerrilla oorlog uit tegen de Italiaanse en Duitse troepen die het land bezet hielden. Sabotagedaden, executies van verraders, begonnen zowat overal te gebeuren in de westerse landen. De *Gestapo* installeerde een regime van terreur, met zelfs massa executies en deportaties. Hitler had meer Duitse soldaten nodig, want honderdduizenden hadden hun leven gelaten rond Moskou, Leningrad, Sevastopol en andere Sovjet steden. Himmler kreeg zijn soldaten voor de fabrieken, om de Duitse arbeiders te vervangen door massaal ingevoerde buitenlandse arbeiders. Hitler plaatste ook zijn geallieerden onder druk om meer soldaten te bekomen, maar vond minder en minder enthousiaste mannen om te gaan vechten tegen de Communisten in zijn Russische campagnes.

Tezelfdertijd intensifieerde de RAF haar raids op Duitse steden. Al de Duitse industriële centra werden gebombardeerd. Hitler begon zich zorgen te maken aangaande zijn westers front, het front met Groot Brittannië. Hij duidde von Rundstedt aan als de bevelhebber van zijn Legers in het westen. Von Rundstedt werd toen beschouwd als één van de beste strategen van de *Wehrmacht* tijdens zijn overwinningen in Ukraïne.

De Britse aanvallen bereikten het vasteland. In de nacht van 27 tot 28 maart 1942, vielen Britse troepen de legerpost van Saint Nazaire in Frankrijk aan. Het enig doel van de aanval was de enorme deuren te vernielen van de zeebassins waarin de Duitse onderzeeërs bleven. De Britse commando’s vluchtten snel na hun daad en Hitler had wraak genomen door honderden patriotten van Saint Nazaire te executeren.

Het Duits Leger moest de oorlog in de Sovjet Unie winnen! Eén van de meest veilige wijzen om dat te kunnen was de weg tussen de USSR en Iran door te snijden, want langs deze weg kwamen de Amerikaanse transporten van oorlogsmaterieel naar Rusland. De Duitse troepen kwamen vooruit van de westelijke zijde van Iran, de Japanse strijdkrachten kwamen van de andere zijde. Daarna konden de Japanse, Duitse en Italiaanse troepen snel een aanval op Rusland beginnen. Eens meesters van Azië, konden Duitsland en Japan zich keren naar de VSA en naar Groot Brittannië.

Opdat zulk plan kon lukken, moesten de Britse strijdkrachten in Noord Afrika vernietigd worden. Het Duits Opperbevel keerde zich bijgevolg weer naar Afrika.

Tobruk en El Alamein

De Duitse Luchtmacht bombardeerde het Eiland Malta gedurende drie maanden zonder onderbreking om de RAF in de Middellandse Zee te neutraliseren en om dan Duitse en Italiaanse versterkingen naar Cyrenaica in Libië te kunnen zenden.
Sinds het laatste tegenoffensief van Rommel was er niet veel gebeurd in Afrika.
Het 8ste Brits Leger lag in de verdediging op de lijn van El Ghazala naar Bir Hakim. Grote mijnenvelden beschermden de Frans-Britse posities. De meeste Britse tanks lagen in een regio op 30 km ten westen van El Adem. Die site beheerste de wegen ten zuiden van El Ghazala. De bewaking van Bir Hakim was toevertrouwd aan de Erste Vrije Franse Brigade. Het was een bijna vierkantige streek van ongeveer 4 km aan elke zijde, versterkt met loopgrachten en mijnenvelden. De 1ste Franse Brigade geleid door Generaal Koenig had 4 infanterie bataljons, een regiment artillerie met 6 kanonnen van 75 mm, kanonnen van 47 mm en anti-tank kanonnen Bofors. In totaal leidde hij 3.600 soldaten.

Het nieuw offensief van Rommel had als doel de herovering van Tobruk. Rommel had veel vliegtuigen. Hij verplaatste zijn tanks naar het zuiden, samen met zijn Italiaanse tanks. Hij meende Bir Hakim snel te kunnen veroveren, en daarna de Britse vliegvelden te kunnen bezetten, ook El Adem, Sidi Rezgh en Gambia, om de infanterie van het 6de Brits leger te kunnen omsingelen, net als Tobruk. Rommel verwachtte Tobruk te zien vallen rond 30 mei.

Het Duits hoofdkwartier lanceerde de aanval op Bir Hakim op 27 mei 1942. De tanks van Rommel bewogen zich ’s nachts in de zuid-noord richting rond Bir Hakim. De Italiaanse Divisie Ariete moest Bir Hakim veroveren. Ze begon met een geweldige aanval op de Franse posities. Na twee uur van verschrikkelijke gevechten verloren de Italiaanse troepen 32 tanks en ze moesten zich terugtrekken. Ze hadden een nederlaag opgelopen!
Ten oosten daarvan bleven de Duitse tanks vorderen, maar ook zij verloren 50 tanks in een grote, dodelijke schermutseling met een gemotoriseerde Britse brigade.
Een andere Duitse divisie bewoog naar Akhroma. Die ook werd aangevallen door Britse tanks en moest zich terug trekken. De Britse tanks wierpen nog twee andere bepantserde detachementen van Duitse tanks terug die geprobeerd hadden om El Duda te bereiken en ook Sidi Rezgh.
De RAF diende zware verliezen toe aan de Duitse troepen. Rommel bevond zich in een moeilijke situatie, dan. Hij had nog slechts voorraden voor een paar dagen. In het geval van een terugtocht, of indien hij versterkingen wou inbrengen, zou hij door de mijnvelden moeten geraken! Toch slaagde Rommel erin om op 28 mei twee routes vrij te maken, één nabij Trigh El Abd, een andere nabij Trigh Capuzzo.

Een grote tankslag volgde. Op 29 mei waren de verliezen in tanks aan beide zijden zeer hoog. Het 8ste Brits Leger leek een grote overwinning behaald te hebben. De As-transporten kwamen tot stoppen. Op 30 mei, kon één enkele Franse kolonne die vanuit Bir Hakim was uitgereden, 25 As-tanks vernielen die hadden moesten stoppen vanwege gebrek aan brandstof. Ondertussen viel de 4de Britse Brigade al de vijandelijke communicatieposten aan en vernielde bijna alle.
Rommel had open bressen gehouden in de mijnvelden en hij had hen kunnen verbreden tegen 1 juni 1942. Op dezelfde dag werd de 150ste Britse Infanterie Brigade die Sidi Muftah had

gehouden, vernietigd door de Duitsers na schermutselingen die 36 uur geduurd hadden. De Duitse troepen openden een corridor van 15 km breed in de Britse lijnen. Rommel deed alsof hij de terugtocht begon. Maar hij concentreerde de meeste van zijn tanks in een halve cirkel ten oosten van de geopende corridor en ten zuiden van de posities ingenomen door de 50ste Britse Divisie. Rommel aarzelde dan om het signaal tot de aanval te geven, want de Eerste Vrije Franse Brigade weerstond aan alle aanvallen. Op 29 mei had één van die aanvallen Rommel 8 zware machinegeweer tanks gekost. Op 30 mei trokken de Duitse troepen zich daadwerkelijk terug. Ze keerden weer op 2 juni en wilden met de Britten onderhandelen. De Italiaanse officiers gingen naar de Franse strijdkrachten om te onderhandelen, maar dit werd geweigerd. De volgende dag zond Rommel een brief naar Generaal Koenig om te eisen dat het garnizoen zich zou overgeven. De Fransen weigerden dit eveneens.

Rommel omsingelde Bir Hakim dan met een belangrijke strijdkracht. Met zijn zware artillerie en met Stuka duikbommenwerpers vernietigde Rommel het klein vierkant waarin de 3.600 soldaten streden. Wanneer Rommel echter weer de overgave eiste op 5 juni, weigerden de Fransen opnieuw die toe te staan. De strijd moest verder gebeuren.

In het noorden, meende Generaal Ritchie dat zijn opportuniteit gekomen was om de Duitse lijnen aan te vallen. Hij viel aan in de nacht van 4 naar 5 juni. Maar de twee aanvallen ten noorden van Bir Hakim slaagden niet! De Britse infanterie leed zware verliezen en haar artillerie werd vernietigd tijdens een Duitse tegenaanval. Dit defensief succes van Rommel was merkwaardig, want hij had zelfs zijn troepen niet moeten gebruiken te Bir Hakim zelf. Het Frans garnizoen bevond zich toen in grote moeilijkheden. Het kon nog slechts bevoorraad worden vanuit de lucht. Het ogenblik kwam nader waarop het zich verslagen zou moeten verklaren.
Generaal Ritchie beval Generaal Koenig om Bir Hakim te evacueren. Die operatie werd uitgevoerd in de nacht van 10 naar 11 juni. De Franse infanterie opende een weg doorheen de mijnvelden en door de Duitse troepen heen! Met wat overbleef van hun vrachtwagens konden de Fransen ontsnappen en de Britse eenheden bereiken die hen te hulp snelden aan het zuidwesten van Bir Hakim. De volgende dag reden de Duitse troepen de site in, verrast om er niemand meer te vinden! Bir Hakim had de beweging van Rommel met twee weken vertraagd. Koenig kon ook 2/3de van zijn soldaten redden.

Rommel zette dan zijn offensief verder. Hij concentreerde zijn troepen rond Acrama en El Adem, zo het 8ste Brits Leger in 2 snijdend. De Duitse soldaten te Bir Hakim trokken noordwaarts. Rommel kreeg de hulp van de Italiaanse 133ste bepantserde divisie *Littorio*. Op dat ogenblik hadden de twee zijden ongeveer evenveel tanks. De Duitse tanks waren zwaarder, krachtiger, en superieur in wapens.

Generaal Ritchie trok zijn strijdkracht terug tot in El Ghazala, hun vernietiging vrezend. De Zuid Afrikaanse soldaten trokken zich terug onder de bescherming van Britse tanks, van Eluet naar El Tamar en Akhroma, en vandaar stonden ze nabij Tobruk. De Britse tanks moesten dit succes wel zwaar betalen. Ze konden niet meer de Duitse tanks die nog intact bleven trotseren. Ze moesten de zone verlaten. El Adem moest verlaten worden zonder die te kunnen verdedigen.

Auchinleck had tegen die tijd de meeste van zijn tanks verloren. De posten in zijn voorhoede konden niet meer gehouden worden. Hij moest zich terugtrekken naar een lijn die de communicatielijnen van Rommel zeer lang maakten en hem, Auchinleck, dichter zou brengen bij het Brits 8ste Leger die hem te hulp snelde. Hij zou Tobruk verdedigen. Auchinleck had een garnizoen van 30.000 soldaten en 3 maanden aan reserves. Hij kon de stad houden tot een tegenoffensief hem kon ontzetten. Dat zou de Duitse troepen voor de derde maal uit Cyrenaica jagen.

In de volgende 5 dagen bleven de gevechten en achterhoede acties verder duren aan de lijn van El Adem tot Bir Sheferzen. Wanneer het Brits 8ste Leger goed en wel binnen de grenzen van Egypte lag, keerde een deel van haar tankeenheden zich om. Ze werden naar Tobruk gezonden, dat nu verdedigingen had over een omtrek van 40 km.

Op 20 juni 1942 begonnen geweldige barrages van artillerievuur en zelfs een luchtbombardement in de richting van El Duda om de mijnvelden te doen springen. De Duitsers vulden de anti-tank loopgrachten en ze vormden een open corridor naar Tobruk. De RAF had in die periode al haar vliegvelden verlaten. Ze kon niet tussenkomen.
De aanval van de Duitse infanterie begon dan. De tankeenheden van Rommel reden Tobruk in en ze namen de stad in, ondanks enige pogingen van de Britten om met hun tanks tegenaanvallen te wagen. De volgende dag gaven de Britse troepen zich over. Ze deden hun olie reserves opblazen en vernielden hun oorlogsmaterieel. Enorme voorraden vielen niettemin in Duitse handen. Het 8ste Brits Leger verloor zo een groot deel van haar infanterie en tanks. Rommel nam Tobruk in gedurende één dag en maakte 33.000 Britse en Gemenebest gevangenen! De snelle overgave van Tobruk deed consternatie ontstaan in het Geallieerd kamp. De Duitse propaganda gebruikte de val van Tobruk in juni 1942 om het moreel van de As bevolking te verbeteren.

Dit was het ogenblik waarop het Duits 1942 offensief genaamd *Geval Blauw* in Rusland begon, het nieuw Duits offensief in de Caucasus door de Legergroep Zuid voor de vooruitgang naar de Volga. Aan de andere kant van de wereld was de recente val van Singapore en de Filipijnen een feit. De As strijdkrachten waren weer in volle kracht in beweging! Maar Duitsland had 1 miljoen verliezen aan soldaten geleden aan haar Oostfront!

In Afrika, verzamelde Rommel zijn strijdkrachten en hij reed naar Egypte. Zijn bevoorradingslijnen ontaardden echter. De Britse soldaten hadden al hun grensposten verlaten en ze trokken zich terug tot Mersa Matruh. Die posities, echter, waren onhoudbaar eenmaal de Duitsers besloten hen aan te vallen. Rommel realiseerde zich snel de zwakheid van Mersa Matruh! Hij zond zijn troepen in de aanval.

Auchinleck besloot dan zijn verdedigingslijn te bouwen te El Alamein. Rommel vond slechts Nieuw-Zeelandse troepen, die hem weerstand boden te Mingar, en die hun posities koppig hielden ondanks 5 Duitse aanvallen! Daarna, in de nacht, bliezen de Nieuw-Zeelanders zich door de Duitse lijnen heen om te ontsnappen en om de Britse troepen te vervoegen op 29 juni te El Alamein.

Ondertussen waren de VSA in de oorlog getreden. Ze zonden voorraden naar de Britten, en weldra ook naar de Sovjet Unie. Plannen werden gemaakt voor de invasie van Algerije en Marokko. De *Luftwaffe* was haar overheersing van de lucht aan het verliezen in de Middellandse zee. Maar eind juni bereikte Rommel El Alamein.

De Libische haven van Tobruk veranderde van handen minstens driemaal tijdens de oorlog in Noord Afrika. Ze werd genoemd Antipyrgos in de oudheid, of de haven tegenover Pyrgos op Kreta, een oude Griekse vesting. Haar belang lag in haar situatie, als de enige ontwikkelde haven in de streek, waar grotere schepen konden ontladen worden. Tobruk was in het conflict in Noord Afrika het centrum van zware strijd van de As-strijdkrachten tegen de Geallieerden langs de Libische-Egyptische grens.

Op 22 januari 1941, gaven de Italianen Tobruk over aan de Britse strijdkrachten. Op 12 juni 1942, bestormde Kolonel-Generaal Erwin Rommel de stad, en op 12 november 1942 vluchtten de eenheden van Rommel daar westwaarts om zich terug te trekken na hun nederlaag in de Tweede Slag van El Alamein! Laat mei 1942 vocht Rommel eerst tegen de Britse verdedigingslijn die zich uitstrekte van Ghazala, ten westen van Tobruk op de kust, om het Brits 8ste Leger geleid door Generaal Neil Ritchie naar zich toe te trekken. Rommel bewoog zijn gepantserde troepen naar vijandelijke mijnvelden genaamd de *Ketel*. Hij wachtte geduldig op de tegenaanval van Ritchie en vernietigde die dan! De Britten verlieten de Ghazala Lijn. De *Luftwaffe* van Rommel en zijn artillerie bliezen een gat in de verdedigingen van Tobruk en de Duitsers veroverden de haven op 21 juni van de Zuid-Afrikaanse Generaal Hendrik Clopper.

Op dat ogenblik in de tijd had Rommel 80.000 soldaten bij zich. Maar de Britse en Geallieerde strijdkrachten hadden ongeveer 120.000 soldaten! De Britten hadden ook Grant medium tanks gekregen met 75 mm kanonnen, die superieur waren aan de vroege modellen van tanks die Rommel had.

El Alamein was een sterke plaats. Ze had de Middellandse zee aan haar rechterkant. Ze werd verdedigd aan haar linkse zijde door de depressie van El Qattara. Rommel moest even pauzeren omdat hij zo ver met zijn tanks gevorderd was, over een lengte van 400 kilometer! Hij moest wachten op nieuwe bevoorrading. El Alamein lag op ongeveer 110 km verwijderd van Alexandria, en vandaar kon het Suez Kanaal bereikt worden! Het Duits opperbevel en de Italiaanse strijdkrachten zagen al hun overwinning naderen. Mussolini kwam zelfs in persoon Rommel in Afrika feliciteren. Ondertussen versterkten de Britse troepen El Alamein. De RAF bleef de meester in de lucht daar, en de nieuwere Sherman tanks beloofd door President Roosevelt aan Churchill op de dag dat Tobruk viel, waren op weg naar Egypte.

De Sovjet Campagnes van 1942, de Inleiding tot de Slag van Kursk

De Russische leiders vroegen een tweede front in West Europa. Doch niets voor zo'n gebeurtenis, die zou moeten uitgevoerd worden met landingen vanuit de zee, was voorbereid. De Britse oorlog in Europa was beperkt tot de strijd in de lucht, waar de RAF nu praktisch de overhand had. Vanaf april 1942 lieten de RAF bommenwerpers gemiddeld 250 ton bommen op Duitsland vallen elke nacht. Dit had natuurlijk zware gevolgen voor de Duitse oorlogsproductie. Toch konden die reusachtige oorlogsinspanningen de Russische leiders niet voldoen, zodat ze een tweede front vroegen in Europa.

In de lente van 1942 konden de Nazi leiders nog hopen op een mogelijke overwinning in het oosten. Ondanks de verschrikkelijk hoge verliezen van mensenlevens werden nog steeds jonge soldaten gezonden naar de slachthuizen die de Russische fronten geworden waren. De Duitse generaals concentreerden nu grote aantallen strijders nabij Kharkov. De Sovjet legerleiders beschouwden correct dat de Duitsers nieuwe oorlogsinspanningen zouden beginnen, nieuwe offensieven, vanuit deze belangrijke stad en haar industrieel centrum.

Op 8 mei 1942 lanceerden de Russische generaals een voorzorg offensief aan de Donetz, tussen Bielgorod en Izium, een zeer gewelddadige aanval, met als doel de Duitse plannen te dwarsbomen van de herovering van Kharkov, of om tenminste de Duitse troepen daar te verzwakken. Op 8 mei ook, vielen Duitse en Roemeense troepen het schiereiland van Kertch aan. Acht dagen later veroverden ze die streken. Generaal Timoshenko zond dan zijn indrukwekkende strijdkrachten van tankeenheden en infanterie in de Slag bij Donetz. De Sovjet troepen staken vooruit ten zuiden van Kharkov naar Krasnograd en in het noorden naar Voltchansk en Petchenck.
Op 22 mei begonnen de Duitse troepen tegenaanvallen te organiseren en uit te voeren. Ze omsingelden zelfs de Sovjet strijdkrachten en trokken zich daarna terug naar hun vroegere posities. Het offensief was niet echt een succes geweest! Geen goed nieuws was dat voor de As-mogendheden. En des te meer omdat Rommel een nieuw offensief begonnen was in Afrika, en de Japanners van verovering naar verovering gingen in Indochina.

In de nacht van 30 naar 31 mei 1942 oefende de RAF haar meest formidabele luchtbombardement uit die een stad ooit had moeten doorstaan. Ongeveer 1200 bommenwerpers lieten 1500 ton bommen vallen op de stad Köln. Twee dagen later vielen meer dan 1.000 Britse bommenwerpers Essen aan in de Ruhr streek. Op 25 juni werd Bremen vernield door een gelijkaardige luchtaanval. De Duitse bevolking moest van toen af leven in de nooit aflatende vrees van dergelijke aanvallen op steden.

Op 11 juni, na onderhandelingen met Molotov en het Centraal Russische Comité, kondigden de Regeringen van London en Washington een nieuwe Britse-Sovjet alliantie aan en een meer beperkte Russisch-Amerikaanse overeenkomst. De twee verdragen hielden een akkoord in om een tweede front in Europa te openen. De Sovjet Unie tekende in op het Amerikaans *Lend-Lease* programma om meer oorlogsmaterieel te bekomen van de VSA. Dit materieel zou gezonden worden via Moermansk of via Iran. Een tweede front leek wel op dat ogenblik onmogelijk te realiseren, maar Churchill en Roosevelt besloten samen een groot offensief te beginnen in Noord Afrika om Duitsland te dwingen daar grotere inspanningen te leveren.

Italië kon dan aangevallen worden vanuit Noord Afrika en een nieuw front kon geopend worden dat kon leiden tot het gevraagde tweede front in Europa.

Na hun relatief succes te Donetz, was het Duits-Italiaans Leger begonnen een aanval uit te voeren tegen de vesting van Sevastopol. De vesting en de stad boden gedurende 8 maanden weerstand tegen de belegering! In feite lag Sevastopol in de weg van de Duitsers om hun plannen om de Caucasus te veroveren uit te voeren. Sevastopol was de toevlucht voor de Sovjet vloot in de Zwarte Zee. Het leek nodig de plaats in een ruïne om te zetten en de Sovjet vloot weg te jagen vóór verder te bewegen naar Tiflis. Maar de Sovjets begrepen het strategisch belang van Sevastopol even goed als de Duitse leiders.

Sevastopol viel toch op 1 juli 1942. Het Duits 11de Leger van Generaal von Manstein omsingelde Sevastopol en bestormde de stad. Manstein genoot van zijn overmacht in de lucht door het *Luftwaffe Fliegerkorps VIII*. De meeste Sovjet schepen werden gezonken. Alle elektriciteit en water diensten in de stad werden vernield. Meer dan 800 As artillerie stukken en 6 Gamma mortieren van 420 mm, 3 Karl-Gerät monsters voor 600 mm obussen en het 800 mm Gustav kanon dat obussen van 7 ton kon afvuren werden gebruikt voor de beschieting. Plus nog de 280 mm kustgeschut Houwitsers en 12 Houwitsers voor 14 inch obussen. Het Duits Leger leed 25.000 soldaten als verliezen en een maand vertraging voor de deelname van het 11de Leger in Operatie Geval Blauw. Slechts enkele Sovjet officieren ontsnapten!

Sevastopol leed onder het grootste bombardement van de oorlog, omdat 30.000 artillerie obussen nodig waren om de stad te breken. De Duitsers hadden weer enorme verliezen geleden, maar ze konden ook een nieuwe overwinning vieren. In mei 1943 verlieten de laatste belegerde en omsingelde Duitse en Roemeense troepen in alle haast de stad langs de lucht en langs de zee. Sevastopol had geen groot strategisch overwicht gebracht uiteindelijk, aan de tijdelijke overwinnaars!

In het begin van de zomer van 1942 besloot Hitler de grootste inspanning van het Leger tegen de Sovjet Unie te werpen. Zijn idee en het idee van zijn generaals was om de Sovjet strijdkrachten in twee delen te snijden en beide delen gescheiden te vernietigen. De westelijke nijptang beweging zou uitgevoerd worden door troepen die in de Ukraïne en in de Krim opereerden. Het zuidelijk offensief zou uitgevoerd worden door het Afrika Korps om de Sovjet strijdkrachten in de Caucasus te verpletteren, om dan de natuurlijke rijkdom van die streken te veroveren, om te bewegen in de richting van Indië. Die beweging was reeds ingezet door Rommel! De andere operatie had als doel de Volga te bereiken, om Moskou in te nemen en om het Rood Leger te vernietigen dat zich vooral in die zone geconcentreerd had. Eenmaal Moskou veroverd, kon Duitsland een nieuwe oorlog beginnen met de Britten.

Dit plan werd reeds ernstig overhoop gegooid door Generaal Timoshenko toen die het initiatief nam te Kharkov met een offensief, enkele weken vóór de datum bepaald door Hitler om het Duits offensief te doen beginnen. Rommel moest dan maar alleen beginnen en Generaal von Bock verloor in Rusland een maand om te proberen zijn eenheden weer samen te stellen en zijn bewapening aan te vullen. Hitler had gehoopt Borissoglebsk te veroveren op 10 juli, Stalingrad op 25 juli, Saratov op 10 augustus 1942 en Krybyshev op 15 juli! De beslissende Slag voor Moskou moest uitgevochten worden nog vóór de winter begon. Hitler

riep al zijn strategische reserves naar Rusland! Hij plaatste 70% van zijn effectieven op 600 km van het zuidelijk front, zijnde 179 Duitse divisies. Hij kreeg 61 divisies meer van zijn bondgenoten. In totaal, wierp Duitsland 240 divisies in de strijd, met zoveel tanks als de wereld nooit voorheen gezien had, en een luchtmacht zeer superieur aan eender welk aantal dat zijn belangrijkste vijand, de Sovjet Unie, in de lucht kon zenden.

De Sovjet Generale Staf meende dat het vijandelijk offensief zou beginnen in de streek van Donetz, maar Generaal von Bock zond het vanaf 28 juni in de richting van Kursk! De Duitse militaire leiders hadden de machtigste gepantserde en gemotoriseerde divisies samengebracht om te strijden tegen de eenheden van het Rood Leger. Hun doorbraak kwam direct en op een spectaculaire wijze. In drie dagen reeds stonden de Duitse strijdkrachten aan de andere zijde van de Don en de Duitse troepen kwamen reeds aan de buitenwijken van Voronej aan. Het rood Leger zond snel meer troepen naar de zone, naar de Don rivier, om de weerstand te organiseren. Op 6 juli 1942 kon de Duitse Generale Staf echter reeds de inname van Voronej afkondigen.
Voronej was één van de centra geweest van de Russische verdediging, een site van strategisch belang. Was Voronej werkelijk gevallen, dan konden de Duitsers snel naar de Volga vorderen en de omsingeling van Moskou voleindigen. Ondanks de triomfantelijke mededelingen van de Duitsers echter, konden de troepen van de Sovjet Unie de stad van Voronej in eigen handen houden!

Generaal von Bock richtte dan zijn leger naar de Don, naar de westelijke oever van de rivier, waar hij zijn verdediging gemakkelijker kon organiseren. Verdediging? Was hij niet in het offensief gegaan? Het Duits plan was geweest om de troepen van Timoshenko te omsingelen en een grote veldslag te leveren aan de Donetz om de overgave te bekomen van de Sovjet troepen van de Russische generaal, vóór die zich had kunnen terugtrekken naar de Don. Dit betekende reeds dat de omsingeling van Moskou vanaf Voronej niet mogelijk was geleken, niet door te duwen naar en voorbij Stalingrad, en niet door zich langs de Volga naar het noorden te bewegen!

De Duitse troepen hadden ook het initiatief genomen in de richting van Kharkov, of Izium-Barvenkovo, en meer naar het zuiden toe naar Rostov. Generaal Timoshenko had een dergelijke beweging verwacht. Hij had zijn troepen massaal doch voorzichtig teruggetrokken, al zijn troepen! Hij had de tactiek van de Duitsers begrepen. Hij gaf zijn eenheden twee objectieven: zoveel verliezen toe te dienen an de vijand, en zich niet zelf laten omsingelen. Hij plooide zich terug naar de Don in goede discipline, geen paniek, en de cohesie behouden van zijn divisies. Met kalme moed bleven de achterhoedes van zijn troepen de vijand tegenhouden zodat ze verlangzaamden, opdat de rest van het Rood Leger een rationele terugtocht kon realiseren.

De Duitse Generaal von Kleist nam Rostov in op 24 juli 1942. De Sovjet troepen bewogen zich nog steeds achteruit, naar de lijn Kletskaïa-Kalatch, in een grote bocht van de Don daar. Het werd dan duidelijk dat Hitler Stalingrad wou innemen. De naam werkte als een rode lap op een stier!

De Sovjets wilden de wegen naar de grote industriële stad verdedigen. Zeer gewelddadige strijd volgde. De Duitse troepen verloren elke dag duizenden soldaten, doch ze wierpen telkenmale nieuwe troepen in de slag. Rond het midden van augustus bereikten ze inderdaad de Don nabij Stalingrad. De posities van de Sovjet troepen waren plots ineen gestuikt toen Duitse strijdkrachten naar het noorden trokken, komende uit het zuiden vanaf de spoorweglijn van Krasnodar naar Stalingrad. Het Rood Leger moest zich terugtrekken tot achter de rivier Mychkovka.

De Duitse soldaten reden verder naar Stalingrad in drie sterke tankkolonnes, met als doel de stad te veroveren. Het ware offensief van de Duitse divisies begon op 17 augustus. De Duitse eenheden die vanuit het noorden kwamen staken de Don over te Vertiatchi. Ze kwamen te Stalingrad aan op 23 augustus, aan de Volga, in de buitenwijken van de stad, tussen Rynok en Erzovka, ten noorden van Stalingrad. Dit succes sneed de Sovjet troepen in twee delen en het isoleerde de stad volledig. De enige spoorweglijn lag aan de rechteroever van de Volga. De Stad kon niettemin nog bevoorraad worden vanuit het oosten. De Volga stroomde rustig onder het vuur van de zware artillerie. De Duitse *Luftwaffe* toonde weer hoe zeer ze superieur bleef aan de Sovjet luchtmacht. Tevens leken in het zuiden de Sovjet troepen gescheiden en uitgespreid te blijven, zodat de ene eenheid na de andere kon geëlimineerd worden!

Op 31 augustus marcheerden de Sovjet strijdkrachten terug naar achter de bescherming van de rivieren Rossochka en Tchervlennaïa. Hun frontlijn, gevormd in het westen door die twee rivieren, kwam noordwaarts voorbij Spartokovets – Orlovka - Novaïa Nadedja. Dit lag op ongeveer 30 km van het eigenlijke Stalingrad. De Duitse troepen waren daar in de numerieke meerderheid, zodat ze konden aanvallen om een beslissing te realiseren. Bij het begin van september 1942 braken ze door de Russische verdedigingslijnen!

De Legergroep Zuid werd toen gesplitst in een noordelijke Legergroep A en een zuidelijke Legergroep B.
Hitler beval Legergroep A om de vijandelijke strijdkrachten rond Rostov-aan-de Don te vernietigen, en om dan vooruit te trekken naar de Caucasus, om de oostelijke kust van de Zwarte Zee te veroveren, in Chechnië binnen te dringen en zich naar Baku te begeven, naar de olierijke terreinen en landen daar.
Legergroep B moest Stalingrad veroveren, en dan verder duwen naar de Kaspische Zee via Astrakhan op de Lagere Volga

Niet slechts raasde toen hevige strijd tussen de Don en de Volga, want direct nadat de Duitse troepen Rostov hadden veroverd, bleven die troepen van de Legergroep A hun vooruitgang verder zetten naar de Caucasus. Hun vooruitgang was snel. Maar in die vroege herfst waren die Duitse Legers zowel uitgeput als verminderd in aantallen. Ze stonden nog ver van de olievelden van Baku en Grozny.
De bevelhebber van Legergroep A was toen Veldmaarschalk Wilhelm List. List oordeelde dat hij niet de middelen had om de Sovjet troepen terug over de bergpassen te jagen vóór de winter begon. Hitler raasde van woede en ontsloeg ook List! Hitler nam zelf het bevel over van Legergroep A. Hij meende dat slechts hij bekwaam was om de Kaspische olievelden te veroveren!

De Duitse soldaten kregen onoverkomelijke weerstand te verduren aan de stad van Ordzhonikidze. In november, omsingeld door troepen van het Rood Leger, vochten de Duitse troepen nog hun weg uit die omsingeling. Maar ze moesten zich terugtrekken.
Hitler stelde dan Veldmaarschalk Ewald von Kleist aan om Legergroep A te bevelen. Kleist ook zag het gevaar van afgesloten te worden door de vijand. Op 27 december 1942 kon von Manstein Zeitzler overtuigen om Hitler de toelating te vragen om zich van de Caucasus weg te trekken. Hitler gaf die toestemming. Einde 1942 marcheerden de Duitse troepen weer naar Rostov-aan-de-Don, en daarna zelfs verder terug.

Op 19 februari 1943, zond de Duitse *Legergroep Zuid* twee *Panzer* Legers naar het noorden om de Sovjet vooruitgang te stoppen en Kharkov weer in te nemen. Een ander Panzer Leger vernietigde de Sovjet pantsertroepen verder oostwaarts. In maart 1943, ten gevolge de warmte van de lente, stopte de nieuwe modder elke vooruitgang. Duitsland was toen in het defensief gedrongen op het oostelijk front! Het Duits doel was nu om de controle te behouden over de zware industrie zones van het Donetz bassin. Hier bevonden zich rijke afzettingen van kolen en ijzererts. Het verlies daarvan kon voor de Sovjets het einde van de oorlog betekenen! In die lente van 1943 echter, had het Rood Leger bijna tweemaal meer soldaten en 3 tot 4 maal meer artillerie stukken en tanks als de Duitsers aan het oostelijk front. Een tegenoffensief was nodig!

Het Duits objectief bleef Baku en haar zeer rijke olievelden, die de Duitsers hoopten te veroveren om zo de Sovjet troepen van hun zo hard nodige brandstof te beroven. Ze snelden zeer snel vooruit, vooral omdat de Sovjet troepen in die regio nu geïsoleerd werden van de rest van Rusland. Ze hadden een gebrek aan soldaten, aan tanks en vliegtuigen. De Duitse troepen trokken voorwaarts langs de spoorweglijn van Rostov naar Baku, de vlaktes van de Kuban in. De Sovjet troepen verlieten het schiereiland van Taman. De Duitse soldaten bezetten snel de Taman vlakte met troepen die ze uit de Krim haalden.

Op 5 augustus trokken de Duitse legers door de Kuban en ze bezetten Kropotkin. De strijd was zeer hard. De sites van Krasnodar, Armavir en de rijke oliebronnen van die streken vielen in de handen van de Duitsers. Duitse kolonnes duwden ondertussen voort in de richting van Astrakhan en ze konden Elista binnen rijden. Een veldslag werd geleverd voor de haven van Novorossiysk. De verdediging van die stad was hardnekkig. De Duitsers verloren veel soldaten, vóór ze de stad konden innemen in het begin van september. De Russische vloot van de Zwarte zee moest vluchten naar Batum, zodat de Sovjets geen soldaten meer konden aan land zetten achter de Duitse lijnen.

De Duitse troepen namen Armavir in. Daarna werd het terrein moeilijker en de communicatie met de rest van de *Wehrmacht* werd meer gecompliceerd omdat slechts één spoorweglijn de ganse streek moest bedienen. Tevens hadden de Sovjets hun troepen verzameld aan die spoorweg. Ze hadden een sterke verdediging georganiseerd, die bijna onmogelijk te veroveren was tenzij aan een kost van veel Duitse verliezen.
Gedurende twee maanden, in dat berglandschap van de Caucasus, vochten de *Wehrmacht* en het Rood Leger in geïsoleerde schermutselingen van groep tegen groep. Ten slotte kwamen de Duitsers aan in de buitenwijken van Grozny en Ordzhonikidze, waar de Sovjet troepen hen de weg versperden om nog verder vooruit te komen naar de Kaspische zee en Baku. De

Duitse generaals probeerden dan de weg van Ordzhonikidze naar Tiflis at te snijden, en ze hoopten die te volgen tot in de Caucasus om de Sovjet troepen in de rug aan te vallen, en in Baku te komen via de zuidelijke route. In oktober nog namen ze Nalchik en Alagi in.

In de volgende herfst verslechterden de meteorologische uitzichten zich. Baku bleef op 500 km van de Duitse vooruitgang. De plannen van Hitler waren weer wat verijdeld geworden!

Het Vergeten Jaar van de Oorlog in Europa

De periode van juli-augustus 1943 tot aan de landing van de Geallieerden in juni 1944, wordt het Vergeten Jaar van de oorlog genoemd.

In Rusland vroegen de generaals van Hitler vrijheid van actie om te manoeuvreren in de grote, open steppen, hopend de vooruit duwende Sovjet Legers zo te kunnen isoleren en te vernietigen. Hitler weigerde, omdat hij meende dit een excuus te zijn voor een lafhartige terugtocht. Hij zei de lijn te houden. Het resultaat van dat bevel was, dat de Duitse strijdkrachten et moreel verloren, zich toch verbonden voelden om bijna permanent in de terugtocht te blijven, en daarbij terwijl ze achteruit weken alles plat te branden en te vernielen. De Duitse discipline in de terugtocht brak, plunderingen gebeurden bijna overal en de gebouwen brandden af. Troepen traden achteruit zonder te wachten op bevelen.

Het Rood Leger verloor veel soldaten en wapens in hun frontale aanvallen, hun voorkeur mode van uitvoeren van operaties. Maar de Duitse lijnen werden niettemin overweldigd door de veel grotere aantallen Sovjet soldaten en wapens. De roekeloosheid van de Russische soldaten maakten dat het leven goedkoop werd, en dat meer dan ooit. De veldslagen waren wanhopige daden! De strijders waren meer en meer genegen om geweld te gebruiken in de opvolging van hun doelwitten.

De leidende generaals van het Rood Leger waren Russen, mensen die ten oosten van de Elbe woonden, met conservatieve, monarchistische en nationalistische waarden, die eigenlijk afgesneden bleven van de rest van de gemeenschap.

Generaal Gotthard Heinrici gaf de blaam van de Duitse nederlaag in de Eerste Wereldoorlog aan de Joods-Socialistische samenzwering, zoals de Nazis dat deden. Hij hoopte voor de val van de Weimar republiek. Hij verlangde een oorlog van wraak op de vijanden van Duitsland. Hij was snel gewonnen voor de steun van Hitler aan de herbewapening en aan diens onderdrukking van de Sociale Democratie en het Communisme. Zij karakter was van een ingeboren conformisme, met een groot gevoel van patriottische loyauteit aan zijn land. Hij steunde het doel van Hitler om de Europese heerschappij van Duitsland in te voeren. Maar net daarom werd hij ook kleingeestig. Er bestond geen grotere prioriteit voor hem dan de militaire doeleinden te bereiken en hij voedde diepgewortelde vooroordelen tegen de Joden en de Slaven, typisch van zijn eigen maatschappij.

Fedor von Bock was geen Nazi ideoloog, maar hij bewonderde Hitler wel voor diens wens de Duitse nationale en militaire trots te willen herstellen. Hij was een professionele soldaat die

voor weinig wat anders gaf. Hij was een monarchist en hij hield allesbehalve van de indringerigheid van de SS in de *Wehrmacht*. Hij toonde geen open antisemitisme.

Hitler vertrouwde nooit helemaal het Leger! Hij deelde promoties uit als een middel om de hogere officiers aan zijn Regering te binden. Hij werkte zo op hun verwaandheid. Maar de hogere niveaus van het officierenkorps bleven aristocratisch! Promoties en salarisverhogingen en bonussen en giften werden discreet aan hen gegeven door de Nazis, achter de schermen. Veel hoge officieren kregen grote sommen geld wanneer ze 65 werden. Veldmaarschalk Gerd von Rundstedt, Veldmaarschalk Wilhelm Keitel, Veldmaarschalk Hans-Günther von Kluge kregen dergelijke grote sommen geld. En ook Guderian en von Kleist.

Traditionele Pruisische militaire waarden zoals bescheidenheid, eerlijkheid, oprechtheid, soberheid, en een groot gevoel van eer waren nog zeer in de mode. Doch zelfs voor een Pruisische militair waren een loopbaan en de staf van veldmaarschalk belangrijker dan de grote praktische principes en morele waarden die op het spel stonden. Het Protestantisme domineerde in die militaire elite: 57% van hen waren Protestant, 26% waren Katholiek. Ongeveer 43% waren leden van een Nazi organisatie voor officieren.
De gewone soldaten waren in de meerderheid Katholiek. Officiers kwamen in de grote meerderheid van de professionele middens - of hogere midden klassen.

In het begin van de oorlog kon Duitsland 90 divisies op de slagvelden brengen. In juni 1941 was dit aantal al gestegen tot 175 divisies. De divisies bleven relatief in cohesie met een sterk gevoel voor stabiliteit en trots op de vechtlust van de Duitse troepen. Het moreel in het Leger begon echter te lijden van de nederlagen, die eigenlijk begonnen met Stalingrad. De ultieme nederlaag kwam uiteindelijk niet ten gevolge van desorganisatie of inefficiëntie, maar door de militaire en economische superioriteit van het Rood Leger, en dat van de Britse en VSA Legers.

De gemiddelde ouderdom van de soldaten over de duur van de oorlog aan Duitse zijde daalde gestaag! Toch bleven de jonge mannen die geboren waren net na of nog gedurende de Eerste Wereldoorlog in de meerderheid. De meerderheid van de Duitse troepen waren mannen van 25 tot 30 jaar, meestal ongehuwd. De jongere mannen zonder familiebindingen werden in de meest gevaarlijke situaties gezonden. Van de soldaten geboren na de Eerste Wereldoorlog waren 59% leden van Nazi organisaties, 69% waren leden van de *Reich* Arbeidsdienst en 83% van diegenen die geboren waren in 1913-1917 dienden reeds in de gewapende machten vóór 1939. 75% van hen geboren in de periode 1910-1920 hadden gewerkt of gediend in één van de instellingen van de gewapende machten. De soldaten werden getraind niet enkel om strijders te zijn, doch ook om volledige leden te zijn van de raciale gemeenschap der Duitsers.

Alle officieren moesten de Nationaalsocialistische gedachtegang en hun wereldzicht kennen. Ze konden dat doen door boeken en pamfletten te lezen, maar ze kregen ook een intensieve ideologische training tot bijna hun volledige indoctrinatie. Het gevoel van onoverwinnelijkheid van het Leger begon wel dun te worden na december 1941, en verminderde daarna dramatisch na Stalingrad.

Op 22 december 1943 beval Hitler de vorming van een speciale groep om het Nationaal Socialistische Leiderschap in de gewapende machten te bevorderen. Het Leger creëerde Nazi opvoedingsofficieren, specialisten in politieke opvoeding. Dergelijke mannen werden ook in de *Kriegsmarine* en in de *Luftwaffe* geplaatst.

Voor sommige soldaten waren de Nazis een klein groepje van criminelen die niet representatief waren voor het Duits volk als zodanig. Zij hadden tot doel Duitsland te vrijwaren van het Bolsjewisme. Ze aanvaardden het barbaars gedrag in de oorlog door de Duitse soldaten in het oosten. De Duitse soldaten bleven verder strijden na Stalingrad uit een sterk gevoel van kameraadschap en wederzijdse steun in de tegenspoed. In het algemeen werd al de agressieve mannelijkheid van de Duitse soldaten naar buiten getoond, naar de vijand. Meerdere klachten werden wel ingediend voor het vaag gedefinieerd vergrijp van het ondermijnen van de militaire sterkte, de *Wehrkraftersetzung*, dat kon gaan van defaitistische uitingen tot zelfmutilatie. De kritiek op het regime en haar leiders was een crimineel vergrijp. Krijgsraden werden vooral gebruikt als een middel om de discipline door te voeren en te versterken, alsmede de wil tot strijden. Er waren 3 miljoen gevallen van criminele misdrijven gemeld, een zeer groot getal, waarvan er 400.000 gericht waren tegen burgers en krijgsgevangenen. Van die eindigden 30.000 met een doodstraf. Vergelijk dit cijfer met het aantal dergelijke gevallen in de Eerste Wereldoorlog: slechts 48 executies wegens die redenen! Minstens 21.000 executies werden uitgevoerd in Wereldoorlog II!

In de Krijgsraden werd een gevangene beoordeeld door 3 rechters, maar die regel werd erg genegeerd in de hitte van de strijd. Lafhartigheid, desertie, en het stelen van voedselpakketten werden zwaar gestraft. Het terroriseren van de soldaten door de Draconische toepassing van het militair gerecht kan geholpen hebben de soldaten strijdend te houden lang nadat ze wel wisten dat de oorlog al verloren was.

Hitler creëerde zijn lijfwacht, de *Schutzstaffeln*, de SS. Die macht werd later de Adolf Hitler Standaarden genoemd, de *Leibstandarte Adolf Hitler*. Aan het begin werd de SS ontworpen als een ceremoniële eenheid, geleid door de Beierse Nazi Josef (Sepp) Dietrich, geboren in 1892. De baas van Dietrich, Himmler, zette de grotere organisatie op. Einde 1939 werd aan de SS de groepen van de *Totenkopf Einheiten*, de Doodskop Eenheden, toegevoegd, die gevormd werden door Theodor Eiche, en dat om bewakers te leveren voor de concentratiekampen. In juni 1940 bestonden ze uit 18.000 mannen. In november 1941 waren ze met 140.000 soldaten, met tank regimenten en gemotoriseerde infanterie! De SSwaren ideologisch toegewijd, goed getraind, en onvoorwaardelijk trouw aan Hitler. Ze hadden jongere officieren dan in de rest van het Leger. De militaire SS was een institutie, niet van het Duits volk, maar van het Duits ras. Hun leidende figuur was Gottlob Berger, een naaste medewerker van Himmler. In 1942 dienden al 236.000 soldaten in de Militaire SS, in 1943 over een half miljoen en in 1944 hadden ze ongeveer 600.000 man van wie 369.000 actief waren in veldoperaties. De reguliere Legerbevelhebbers keken nogal kleinerend neer op de Militaire SS! Ze beschouwden hun bevelhebbers als weinig professioneel en te zeer genegen om de levens van hun mannen op te offeren. De oudere generaals van het Leger waren niet volledig tegen het feit dat de Militaire SS de eerste waren in de aanval en ook het gros van de slachtoffers namen. Het spaarde de levens van hun eigen soldaten en verminderde de sterkte van een ernstige, rivaliserende krijgsmacht.

Leger bevelhebbers zeiden dat de SS meer genegen waren om slachtingen te veroorzaken van onschuldige burgers, ook Joden, en om andere misdaden te begaan, vooral aan het Oostfront waar de spanningen constant en zeer sterk waren. Ze leden ook zware verliezen, vermits van diegene die dienden ongeveer een derde gedood werd. De *Totenkopf Division* leed 60% doden onder hun officieren en onderofficieren. Maar minder getraind, namen hun soldaten dikwijls meer roekeloosheid en ze offerden zich onnodig op. De divisie wou tonen dat ze beter was dan de rest van het Leger.

Er was ook zeker een antichristelijke indoctrinatie in de militaire SS! Vrijwilligers vanuit Denemarken, Noorwegen, Nederland, begonnen hun dienst en vroegen dan om ontslagen te worden wegens de arrogantie en het aanmatigend gedrag tegenover de buitenlandse rekruten. De Militaire SS deterioreerden snel in kwaliteit naar het einde van de oorlog toe.

Hitler trok zich meer en meer weg van publieke optredens van 1942 af. Geruchten liepen dat hij ziek geworden was, of gewond. Hij werd minder openlijk vriendelijk. Zijn afkeer van slecht nieuws betekende dat zijn ondergeschikten meer positieve rapporten kwamen voorstellen en tijdelijke successen opsomden en voorstelden alsof ze belangrijke overwinningen waren. Hitler tiranniseerde en intimideerde zijn officieren van de Generale Staf in zijn hoofdkwartieren. Hij verloor zijn humeur wanneer hem slecht nieuws gebracht werd.

Hitler was zich ervan bewust dat de militaire situatie verslechterde, maar in feite hield hij steeds een façade van optimisme aan. Hij bleef overtuigd van zijn onfaalbaar genie. toch werd hij steeds erger opgevreten door achterdocht en wantrouwen jegens zijn ondergeschikten. Geen enkele belangrijke beslissing kon genomen worden zonder hem. Hij vertrouwde zich steeds meer toe aan pillen en remedies die zijn persoonlijke dokters hem voorschreven sinds 1936.
Dr Theo Morell gaf hem 28 verschillende pillen per dag, plus injecties! Zijn dieet werd gecontroleerd, want Hitler was een vegetariër. Morell was onbekwaam om effectief de fysische aftakeling van Hitler onder de druk van de oorlog tegen te houden. Hitler had elektrocardiogrammen die een progressieve hartziekte aantoonden, veroorzaakt door de sclerosis van zijn slagaders. Van de lente van 1943 af leed Hitler aan chronische indigestie met maagkrampen. Hij ontwikkelde bevingen in zijn linker hand, een groeiende kromme rug en spasmodische bewegingen in zijn linker been. Van 1944 af schuifelde hij naar voor, eerder dan dat hij ging! Hij leed aan een mild, maar verslechtend geval van de Ziekte van Parkinson! Hij verouderde snel, en werd grijs in de haren. Hij zag eruit als een oudere man, die steeds meer verzwakte. Hitler bracht de meeste tijd door in zijn hoofkwartier te velde en in zijn berggebouw van het *Berghof* in de Beierse Alpen. Bijvoorbeeld, gedurende drie maanden in 1944, van februari tot laat juli 1944, bleef hij daar.

Goebbels werd meer en meer kritisch over de behandeling van Hitler van de militaire zaken ten koste van de binnenlandse politiek. Op 12 april 1943, kreeg Bormann de titel van *Secretaris van de Leider*. Op 30 augustus 1939 had Göring Hitler kunnen overhalen een *Ministerieel Comité voor de Verdediging van het Reich* op te zetten, vooral om de burgerlijke administratie te controleren. Hitler had daarmee de controle over de binnenlandse zaken overgedragen aan Göring, de voorzitter van die Raad. Eveneens zetelden in de Raad

Goebbels, Himmler, Ley en Darré. In februari 1940 beval Hitler die Raad niet meer samen te komen. Hij meende voorzeker dat de Raad de macht aan het overnemen was die hij niet wou afgeven.
Göring had een morfine addictie. De slechte resultaten van de Luftwaffe hadden een scherpe val veroorzaakt ook in de reputatie van Göring vanaf 1942.

De tussenkomsten van Hitler in de politiek van de Staat werden bij tussenpausen geleverd, daarna arbitrair, en dikwijls contradictorisch. Hij werd onbekwaam een soort van algemene richting te geven aan zijn binnenlands beleid. Op 2 maart 1943 werd dan een coördinerend *Comité van Drie* ingesteld om Hitler te helpen in zijn beslissing name. Dit liep tegen de vijandigheid van Goebbels en Speer, zodat het *Comité* niet meer samenkwam na augustus 1943. Het resultaat was een machtsvacuüm in de binnenlandse macht.

Op 20 augustus 1943 ontsloeg Hitler de Minister van Binnenlandse zaken Frick, om hem de betekenisloze titel te verlenen van *Rijksbeschermer van Bohemen en Moravië*, waar Hermann Frank, dan benoemd als Staatsminister voor Bohemen en Moravië al en nog in dienst was. Hitler verving Frick door Heinrich Himmler, met als direct resultaat een escalatie van de repressie uitgeoefend door de politie in Tsjechië. Lammers, het hoofd van de Ambtenarij, werd gereduceerd tot telkens te moeten vragen aan het Hoofd van de Partij Kanselarij om het Staatshoofd te kunnen spreken. Dit was de terneergang van de traditionele staatsadministratie in vergelijking met de partij. Daarentegen steeg de macht van Goebbels gedurig.

De Partij Regionale Leiders werden benoemd op nieuwe posten van *Reich Verdediging Commissarissen*. Dit liet hen toe onafhankelijk van de bestaande burgerlijke gouverneurs en regionale militaire autoriteiten te handelen. Op 16 november 1942 verhoogde het aantal van die *Rijksgevolmachtigden* van 13 naar 42. De regionen die bedekt waren werden identiek gemaakt met de Partij regionen.

De opvolger van Heydrich als hoofd van de *SS Veiligheidsdienst*, Ernst Kaltenbrunner, bevestigde in een verslag van 26 augustus 1944 dat de Regionale Leiders de staatsadministratie vervingen en overstroefden met hun eigen staf. Naarmate de militaire toestand verslechterde, werden officiëlen van de Partij steeds meer bezorgd om het moreel op te stutten en om grommelaars en klagers te isoleren.

Robert Ley, de *Reich Organisatie Leider* van de Partij publiceerde een edict om de blokbewakers elk huishouden minstens éénmaal per maand te doen bezoeken, om zich ervan te overtuigen dat de inwoners nog het correcte niveau bezaten van politieke en ideologische verbintenis met de Nazi Partij.

De Luxemburgse Weerstand en Julian Vincius

Julian Vincius woonde en leefde rustig in Luxemburg na 1940. Hij zou er niet zo snel rijk worden, niet zo snel als in Berlijn. Toch, terwijl de oorlog rond hem raasde en rond het Groot Hertogdom, kon hij goed en rustig leven, en relatief op zijn gemak. Hij ontving alle soorten klanten, mensen die niet zeer rijk waren hoewel in goeden doen, enkele zeer rijke handelaars, en zeer arme mensen. Af en toe inderdaad, trokken arme patiënten aan zijn bel en kwamen zijn kantoor in. Aan die vroeg Julian weinig betaling. Hij weigerde nooit patiënten. In die tijden ontweek hij hospitalen te contacteren en te vragen met hen samen te werken. Hij wou terzijde blijven en zo discreet als mogelijk te werken. Hij bleef ver van alle contacten met de ambtenaren van het Groot Hertogdom. Ambtenaren en officiëlen van het staatsapparaat beschouwde hij als meer positief reagerend met de Duitse autoriteiten, zelfs hoewel de open samenwerking met de Duitse bezetters gewoonlijk zeer beperkt bleef in het Groot Hertogdom. Julian probeerde gelukkig te leven, alleen, natuurlijk met zijn echtgenote Charlotte Baraine en zijn kinderen. Zij ontweken het openbaar leven, bleven weg van theaters en concerten, en zorgden voor een zeer laag profiel in de gemeenschap van Luxemburg.

Op een dag, laat in de namiddag, in januari 1942, ontving Julian in zijn medisch kantoor een goed geklede man die zeer formeel en beleefd groette, en die leek te behoren tot de hogere middenklasse van de stad. Julian bekeek de elegante man van top tot teen wanneer hij de deur van zijn kantoor opende en de man binnen liet vanuit de wachtkamer. Julian had nu voldoende klanten om zich een secretaresse te kunnen veroorloven, een verpleegster van middelbare leeftijd, die hem drie dagen per week vooral hielp met zijn administratie. Hij betaalde de vrouw niet veel, doch ook niet minder dan de secretaressen van andere dokters. Zij had haar eigen werkkamer in het huis, met tafel, stoelen en kasten, en met een deuropening in de wachtkamer. Ze kon helpen aarzelende personen of zieke mensen in de medische kamers van Julian te brengen. Vandaag kwam die verpleegster niet werken. Er waren ook geen andere wachtende patiënten. Julian was alleen in het appartement met zijn klant, een feit dat zelden gebeurde.

De man stapte de kamer in en met een licht gebaar van zijn hand stelde Julian de man voor te gaan zitten in een stoel vóór zijn tafel. De man deed dat ook, bleef eerst zwijgend zitten, trok zijn handschoenen uit en opende de knopen van zijn zware mantel, keek dan rond en leek ook wel een beetje onder de indruk. Veel bezoekers waren dat, want Julian had een kantoor van vier kamers achter de deur van zijn wachtkamer. In de ene kamer had hij zijn werktafel in donker hout met sterk snijwerk, overgebracht van Berlijn. Kasten met rijen boeken stonden tegen twee muren en een andere muur werd gedecoreerd met twee grote schilderijen van scenes uit de natuur, en met drie kleinere schilderijen. Dergelijke olieschilderijen konden slechts gevonden worden in Luxemburg in de huizen van rijke mensen. Ze waren de overgebleven tekenen van de vroegere rijkdom van Julian. Julian had zijn grootste schilderijen moeten achterlaten in Berlijn. Eerder dan die weg te geven aan hebzuchtige kopers die toen profiteerden van de nood van de Joden om snel te vertrekken, eerder dan hen eenvoudig aan de muren van Berlijn te laten hangen, had hij hen gebracht naar het Nationaal Museum op de *Museuminsel* van Berlijn. Julian moest zo zijn grootste en duurste schilderijen achterlaten. De Museum klerken hadden zonder veel commentaar de schilderijen aangenomen, nadat hij hen uitgelegd had van welke soort schilders ze afkomstig waren.

Julian had erg veel spijt om die schilderijen waar hij erg van hield te moeten achter laten, maar hij had zijn hart tot staal moeten maken uit noodzaak.

Wanneer de man voldoende lang rond zich gekeken had, vroeg Julian een beetje geamuseerd, 'wel, Mijnheer, hoe kan ik u helpen?'
De man schuifelde wat rond in zijn stoel, bleef nog enkele seconden naar de andere zijde kijken, en opende dan zijn mantel helemaal. Ja, het was eerder koud geworden, met vrieskou zelfs, in het begin van dat jaar 1942.

'Heer Dokter Vincius, ik geloof dat u slechts recentelijk naar Luxemburg bent verhuisd. U bracht enkele van uw beste schilderijen mee, waarvoor ik u mijn complimenten geef. Ze zijn inderdaad zeer mooi,' begon hij.
Julian Vincius kon niet enige verrassing onderdrukken bij het horen van wat bijna een vraag was waarop hij verondersteld werd wat te antwoorden, en met woorden, gegeven als een verklaring. De man vroeg niets, hij zei slechts een waarheid. Julian voelde zijn verdedigingen onmiddellijk stijgen en de glimlach op zijn gezicht verdween.
Hij zei, 'niet recentelijk, neen. Waarmee kan ik u helpen? Hebt u ergens pijn?'
De inspanning van Julian om de aandacht van de man weer naar de geneeskunde te brengen genoot weinig succes.
'Geen pijn, neen,' gaf de man terug. 'Ik wou u zien betreffende een ander onderwerp. Ziet u, Dokter, u kwam naar Luxemburg vanuit Berlijn, is het niet? U moest Duitsland verlaten wegens de Nürnberg Wetten die van u weer een Jood maakten, zelfs al had u het Joods Geloof verlaten om een Pruisische Evangelist te worden, en u uw kinderen opgevoed heeft in de Katholieke en Protestantse geloven, uw eerste dochter als een Katholieke en uw jongens als Protestanten. Is dat niet zo? Uw echtgenote is Frans en Katholiek, en u liet uw oudste dochter in Berlijn om uw villa daar te bewaken. Is dat niet zo?'

Julian Vincius werd zeer geïrriteerd door de dubbele vraag van de man, gegeven bijna als een plaging, op een sarcastische toon. Julian voelde kouder bloed zijn krachten verminderen. Hij meende nu een politieman van de *Gestapo* vóór zich te hebben. De man had zich wel uitgedrukt in perfect Frans en hij droeg geen Duits uniform. Julian verkoos dan niet te antwoorden en te wachten tot de man nog meer te zeggen had. Het was geen misdaad om Jood te zijn in Luxemburg, toch niet zo erg als in Duitsland. Zijn geest werd scherper en meer aandachtig.
Na enkele ogenblikken van stilte, tijdens dewelke de twee mannen elkaar inschatten, begon de man weer te spreken. Julian moest zijn schok getoond hebben. Zoals alle eerlijke mannen kon hij niets verbergen hoewel hij wist hoe gevaarlijk dat kon zijn.

'Alstublieft, u hoeft niets te vrezen,' zei de man, zo zacht sprekend en elk woord scherp articulerend zoals hij voordien al gedaan had. 'Ik ben geen Duitse politieman. Ik ben geen lid van de *Gestapo*. Net het tegendeel zelfs! Ik geef er de voorkeur aan u mijn naam niet te geven, nu, noch de naam van de organisatie waar ik lid van ben. Ik werk in het geheim in een Luxemburgse weerstandsgroep. Ziet u, ik houd van mijn land en ik houd er helemaal niet van dat mijn land nu bezet wordt door vreemdelingen en misschien bezig is haar onafhankelijkheid te verliezen!'

Julian Vincius kon zich niet rustig houden. Hij bleef strak in zijn zetel achter zijn tafel zitten, de handen gespannen om zijn zetel en tafel. Hij draaide zich in zijn zetel. Dit, wat de man beweerde, kon de waarheid zijn, doch ook een valstrik. Hoe minder hij nu zelf zei, vrij gaf, des te beter.
De man leek dat te begrijpen en hij zei verder, 'ik kan op geen enkele wijze bewijzen aan u dat ik een lid ben van een weerstandsgroep. U zult er mijn woord voor moeten aanvaarden. Noem me alstublieft Paul Gauss. Dat is niet mijn echte naam, let op. Het is slechts een naam waarbij ik gekend ben in de weerstand, en ook in andere weerstandsgroepen dan mijn eigen groep. Ik ben inderdaad lid van een vrijheidslievende en vrijheid zoekende organisatie die actief is in Luxemburg stad en in de streken ten noorden van hier. Ik ben een strijder voor de onafhankelijkheid van Luxemburg met alle mogelijke middelen, en een strijder voor de vrijheid. Ik houd van mijn land en van haar vrijheid, en wil het oud karakter van onze instituties behouden. Eigenlijk kwam ik naar u omdat ik dringend hulp nodig heb. Ziet u, wij organiseerden niet lang geleden een aanval, op, laten we zeggen, Duitse interessen. We leden in die aanval. Twee van onze mensen stierven. Ik zal nu directer praten. Dit gesprek zal niet zeer lang duren. Laat me stellen dat we mannen hadden die wonden opliepen. We konden onze gewonde mannen niet laten verzorgen in een hospitaal. Dergelijke dingen kunnen ook weer in de toekomst gebeuren. Sommige van onze mannen lijden aan wonden van geweerschoten of van granaten die ontploften. Andere wonden kunnen ontstaan tijdens sommige van onze acties. We willen onze gewonde mannen ernstig en goed medisch laten behandelen door goede specialisten van wonden, zonder hen naar één of ander staatshospitaal te moeten brengen. We kenden uw reputatie in het behandelen van wonden, diverse wonden van de oorlog en van gewapende operaties. We weten wat u deed in Freiburg en in Longwy, vele jaren geleden. De informatie die ons toekwam gaat terug naar uw jaren waarin u studeerde aan de Universiteit van Freiburg-im-Breisgau. Ziet u, we zijn goed geïnformeerd. We weten ook dat u een professor waart aan een departement van de Berlijnse Universiteit, en dat u het hoofd was van een afdeling in het *Charité* Hospitaal!'

Julian werd zo mogelijk nog bleker.
De man ging verder, 'U moet Jood verklaard zijn door de Duitsers na de verschijning van de Nürnberg Wetten van 1936. U werd ontslagen uit het Berlijns hospitaal. Maar we weten dat u zeer eervol werkte in het hospitaal van Longwy in de vorige oorlog. U behandelde ook burgerlijke Franse patiënten daar, is het niet? Sommigen hebben dat niet vergeten. U trouwde zelfs met een meisje van Longwy. Uw dochter is nog steeds van de Franse nationaliteit, niet Duitse. Wees niet bang, die informatie is slechts gekend door zeer weinig mensen in onze groepen. We hebben u nodig. We meenden dat u misschien ons zou willen helpen. We zouden al te graag, laat me zeggen vrienden van ons naar u brengen, vrienden, doch gewonde mannen of vrouwen, om behandeld te worden aan de lelijke wonden of andere beschadigingen aan hun lichaam aangebracht aan hen door Duitse gewapende krachten in de oorlog, en dat vooral ten gevolge van onze acties. Kunt u bereid zijn ons te helpen?'

Julian Vincius had zijn eerste verbazing nu kunnen verbergen, zijn vrees over de informatie aangaande zijn familie die zo over de tafel te grabbelen werd gegooid.
Hij zei dan, 'hoe zou ik u kunnen helpen wanneer patrouilles van Duitse soldaten in de stad rondstappen en zowel regelmatig als onregelmatig voorbij mijn kantoor komen?'

‘We kunnen zeer discreet blijven, weet u! We zullen de avondklok en het uitgaansverbod zoveel we kunnen respecteren. Geloof me, we zullen veel meer risico’s lopen dan u! Maar wanneer nodig, zullen we risico’s wel nemen en dan kunnen we op uw deur komen kloppen in het midden van de nacht! We hebben veilig transport. We zullen gewapend zijn. Ik kan u beloven dat we u zullen beschermen, niet slechts wij, maar al de weerstandsgroepen van Luxemburg, hoewel weinigen u eigenlijk zullen kennen. Ze zullen naar u komen met een gewonde man, in een wagen of in een camion, of we zullen u naar een gewonde vriend brengen. Wees alstublieft voorbereid, of zeg ons wat we nodig zouden moeten doen om onze mannen weer op de been te krijgen. We waarderen uw vrijheid en uw leven zozeer als het onze, dokter. We zullen geen roekeloze dingen doen tenzij het absoluut nodig is. We hebben ook al verpleegsters voor de eerste hulp. We zullen uw echtgenote en uw kinderen beschermen.’

Julian was wel aan het denken dat hij nu zijn kinderen zo weinig mogelijk naar Luxemburg stad zou moeten laten komen, maar hij werd de hand omgedraaid. Die gedachten kon hij niet delen met de man die vóór hem stond.
Hij zei nog, ‘u laat me dan geen keuze. Ik aanvaard u te helpen, natuurlijk. U weet goed dat ik ook niet anders kan doen. Maar hoe kan ik zeker weten dat wanneer iemand naar me toekomt van de weerstand, hij of zij een lid is van uw groepen?’
De man glimlachte en de spanning verliet hem ook een beetje. Julian noteerde dat de man toch zo gespannen zat als hij zelf. De man plaatste een kleine kaart op de tafel. Het was een voorgedrukte kaart, minder dan een millimeter dik, niet groter dan 5 centimeter bij 5. Het was een grijze en blauwe kaart, dat slechts vermeldde *Patriotes Indépendants*, in de Franse taal, de oorlogsnaam van een organisatie waar de man toe behoorde, zijn adres en een handtekening, hoewel geen naam meldde wie de man was van wie de handtekening op de kaart stond.
‘Dit is niet veel,’ ging Gauss verder, ‘maar het is al iets. Wanneer een man of een vrouw u zulk een kaart toont, dan moet u uw eigen kaart tonen. We hebben al een kaart voor u gemaakt! Geen enkele naam staat echt op die kaartjes. Geen foto! U zult ons moeten vertrouwen, zoals de mensen zullen doen die u zulke kaart komen tonen. Voortaan bent u voor ons Wilhelm Schön. De kaart is gemaakt op die naam. Als ooit de Duitse politie een dergelijke kaart vindt op u, dan kunt u steeds beweren er niets van af te weten. Eén van ons zal steeds komen met een gelijkaardige kaart. Als u gevat wordt, eet dan de kaart op. Ze is voldoende dun!’
‘Fijn,’ knikte Julian. Het was dicht bij niets, maar hij begreep ook dat hij niet meer kon vragen. Hij leunde achteruit in zijn zetel en zei, ‘ik ook zou graag nog een paar dingen horen.’
‘Fijn,’ ging de man akkoord.
‘Als ik naar een plaats zal gebracht worden waar een gewonde man is, zal er dan steeds een verpleegster zijn?’
De man schudde zijn hoofd, ‘soms wel, maar reken er niet te veel op. Er kunnen daar ook geneesmiddelen zijn, of niet. Waar we je kunnen brengen kan in een stad zijn, in deze stad, of in eender welke andere stad van Luxemburg. We zullen uw veiligheid garanderen, zover we kunnen. Dat beloof ik u. We zullen u niet houden, langer dan nodig is, en de tijd zult u steeds zelf kunnen bepalen.’
‘Wel dan,’ zuchtte Julian, ‘Cognac? Ik heb een glas nodig.’

De man glimlachte bij het voorstel, ‘ik ook, ik kan een Cognac gebruiken. Ja, maar ik zal nu snel moeten weggaan. Ik wil hier niet te veel gezien worden, en in deze straat. Maar een Cognac zou mooi zijn!’
De atmosfeer werd dan minder gespannen.

En zo werd Julian Vincius een dokter van de Luxemburgse weerstand tegen de Duitse strijdkrachten. In feite, in de volgende jaren, moest hij slechts weinig tussenkomen, niet meer dan enkele malen per jaar. Hij gaf veel informatie over medische behandelingen zonder echt een weerstander ver te moeten volgen, en hij gaf zelfs informatie aan de weerstand die hen kon interesseren voor hun acties.
Terwijl ze aan hun brandewijn dronken, zei de man nog, ‘weinig mannen in de bewegingen weten dat u Joods bent! Maak u daar geen zorgen over. Het is beter dat aan niemand te vertellen, zelfs niet aan diegenen die uw hulp inroepen. Zeg aan niemand dat u eigenlijk Joods bent. Er is minstens één weerstandsgroep onder ons die, hoewel u duidelijk anti-Duits bent, antinazi eigenlijk, ook lijkt geraakt te zijn door antisemitische gevoelens. Niemand, behalve u en ik, moeten weten dat u ons vervoegd hebt.’
‘Daar ben ik dankbaar voor,’ zei Julian dan, zonder sarcasme in zijn stem.

Toch kon Julian ook niet kwaad zijn betreffende deze ontwikkeling. Hij ook moest een zijde kiezen in deze oorlog, zoals iedereen. Hij had slechts op een ogenblik zoals dit gewacht om een keuze te maken. Hij wou helpen, inderdaad, wou ergens in vrede leven, en nu was zijn keuze gemaakt. Hij voelde zich nu als behorend tot de Luxemburgse gemeenschap. Tevens voelde hij dat hij de man, van wie hij de naam niet kende, kon vertrouwen!

De Luxemburgse Weerstand

Van 14 augustus 1940 af, droegen de jonge, nationalistische Luxemburgers trots een insigne met een rode leeuw op, een teken dat ze ook al gedragen hadden in 1939 voor de eeuwfeesten van de onafhankelijkheidsverklaring van Luxemburg. De jongemannen vochten in de straten met de activisten van de pro-Duitse *Volksdeutsche Bewegung*, die probeerden hun insignes af te rukken. Dit leidde tot meer gevechten in de straten, waarbij de *Gestapo* moest tussenkomen met gebruik van heel wat geweld. De Luxemburgers droegen nu pin-badges met de nationale kleuren van de Groot Hertogin. De niet gewelddadige, passieve weerstand, werd genoemd de *Spengelskrich*, of de oorlog van de Pinnen. Meer dan 50 jongemannen werden gearresteerd door de *Gestapo* en gebracht naar de Villa Pauly van Luxemburg Stad op de *Boulevard de la Pétrusse*, het hoofdkwartier van de *Gestapo*.

De doeleinden van de Gauleiter Gustav Simon waren de Nazifiëring van Luxemburg, de uitdoving van alles wat niet van Duitse origines was zoals de Franse straatnamen en de Franse wijze van leven, de vernietiging van de Luxemburgse staatsinstellingen. Hij bereidde eigenlijk de inlijving voor van Luxemburg in het Duits *Reich*. In de herfst van 1940 werden de politieke partijen, de syndicaten, het Parlement en de Luxemburgse Staatsraad ontbonden. Alle burgerlijke organisaties en de pers kwamen onder Nazi controle. Het dragen van een Frans-Baskische pet was verboden. Duitse instellingen zoals de *Hitler Jugend*, de Liga van

Duitse Meisjes, de *Winterhilfschaft* en het Duits *Arbeitsfront* werden ingevoerd in Luxemburg.

De groep van de Luxemburgse Weerstand tegen de Duitse bezettende troepen en administratie die Julian Vincius gecontacteerd hadden, waren inderdaad de *Patriotes Indépendants*. Dit was één van de eerste gestichte weerstandsgroepen, hoewel niet de grootste. Er waren twee soorten van dergelijke groeperingen, maar alle riepen de hulp in van Julian Vincius.
De ene groep werd door de Nazis de *Reaktion* genoemd. Ze bestond uit meerdere Liberale, Christelijke en andere patriottische organisaties die alle verschillende namen droegen in de *Lëtzeburgische* taal, het Duits-Frans dialect van de hoofdstad. In 1944, zouden die allen samensmelten in de *Unie van Luxemburgse Vrijheid Organisaties*, de ULF. Een deel van die eerder rechtse groepen bevochten de Nazi ideologie, maar eerst en vooral bleven ze Nationalistische groepen, hoewel geen Nazis.
De tweede soort van weerstandsgroepen werden genoemd de *Rotfront* organisaties, van het Rood Front. Die laatste bestonden uit Communisten en Socialisten.

De eerste dergelijke Weerstandsgroep werd reeds gesticht vanaf augustus 1940 door de Katholieke Scouts bewegingen in het zuiden van het land. Zij ontmoetten elkaar te Esch-sur-Alzette. Andere vergaderingen hadden plaats in Luxemburg stad, in Diekirch en in Wiltz. De Duitsers verbanden de Scouts bewegingen in Luxemburg, zodat de organisatie ondergronds ging, en de naam gebruikte van de *Luxemburgse Scouts van de Weerstand*, verkort de LS.
Voor wat betreft de andere, meerdere groepen, die werden gesticht door mannen zoals Raymond Petit, Camille Sutor, Aloyse Raths, Alphonse Rodesch, Hubert Glesener, Eduard Heyardt en Pierre Fonck. Josy Goerres stichtte de PI-mannen, de *Patriotes Indépendants*. De man die incognito was komen praten met Julian Vincius, was deze Goerres, zoals Julian hoorde na de oorlog.
De grootste groep was de *Luxemburgse Volksliga* of LVL, de V staande voor Volk. De *Luxemburgse Patriottische Liga* of LPL, gesticht door Albert Meyer in Differdange, was de laatste van die groepen. De grootste Communistische groep werd gesticht door François Frisch en genoemd de ALEF, het *Actief Luxemburgs Verenigd Front tegen het Fascisme*, met de E staand voor *Eenheetsfront* in de Lëtzeburgse taal. De rechtse organisaties kwamen later samen in maart 1944 en ze stichtten de Unie van Luxemburgse Vrijheid Organisaties. Een comité van 2 leden van elk van de 3 organisaties leidde die unie. De totale inspanning van de weerstand in Luxemburg werd dus nooit geleverd door één, verzamelde organisatie. Toch werkten de groepen samen wanneer het nodig was, en de leiders kenden elkaar.

De PI-mannen hadden geen specifiek politiek programma. De LVL was uitgesproken rechts. Ze adopteerde de antisemitische ideologie van de Duitse Nazis, alsook het idee van de nodige levensruimte voor het Luxemburgs volk, zoals voorgesteld door Hitler in *Mein Kampf*. Hun lidmaatschap was verboden aan Communisten en dronkaards!
De weerstandsgroepen werkten samen in illegale vergaderingen om hun acties te coördineren. Ze oefenden propagandistische activiteiten uit en drukten blaadjes met slogans gericht tegen de Nazi bezetting. Ze zorgden voor wapens en explosieven aan de activisten en voegden zich bij andere weerstandsgroepen in België en in Frankrijk. Ze steunden de familieleden van gearresteerde weerstandsstrijders en zochten de illegale emigratie te organiseren. Ze

publiceerden een ondergrondse pers, zoals de Communistische *Die Wahrheit*. Andere bladen nog werden gedrukt, hoewel in beperkte edities. Ze zonden rapporten naar Londen, meestal via een netwerk genaamd van de *Martin Familie*, gesticht in Marseille door een Oostenrijkse Jood die in Luxemburg woonde. Die leverden zelfs informatie over de V1 en V2 rakettesten te Peenemünde. De Geallieerden konden de productie-eenheden van de raketten bombarderen in de nacht van 17 augustus 1943. Meerdere netwerken werden geëlimineerd door de Duitsers, maar in de herfst van 1943 begon Josy Goerres de Luxemburgse intelligentie of spionage dienst opnieuw. Informaties bereikten Londen en ook de Franse Weerstand, dit via Dr. Charles Marx, die samenwerkte met de Franse Weerstand. Directe daden van sabotage waren zeldzaam en zeer risicovol in dit klein land. Maar ze gebeurden.

De meest belangrijke wapenfeiten van de Luxemburgse Weerstandsgroepen waren de sabotage van het Duits referendum van 10 oktober 1941, en de algemene staking van september 1942, plus de Slag van Vianden.

De Duitsers hadden al een plebisciet, een volksraadpleging, gepland voor 1941, met 3 vragen betreffende de nationaliteit, de taal en de etniciteit. De Duitse autoriteiten verwachtten 3 antwoorden van ‘Duits’ op de vragen, om de Luxemburgers hun annexering met Duitsland te zien aanvaarden. De Weerstand verspreidde blaadjes die de bevolking vroegen om ‘draimol Lëtzeburg’ te stemmen, driemaal Luxemburgs! De Duitsers annuleerden de census al in haar vroege fase.

In 1942 kwam de *Algemene Staking* na de invoering door de Nazis van de conscriptie in het Duits Leger voor Luxemburgse jongemannen geboren tussen 1920 en 1927, aangekondigd op 30 augustus 1942. Tijdens de staking werden 20 stakers gearresteerd en ter dood veroordeeld door een uitzonderingstribunaal, en de executies uitgevoerd te Hinzert. Een 21ste staker kreeg hetzelfde lot, maar werd veroordeeld en geguillotineerd in de gevangenis van Köln-Klingelpütz. De staking werd onderdrukt. Na de staking, proclameerde de *Gauleiter* Gustav Simon de Staat van Beleg en leidde de Duitse uitzonderingstribunalen in. Duizenden Luxemburgers werden gearresteerd en gefolterd, honderden vermoord in concentratiekampen. Op 18 oktober werden de eerste jonge Luxemburgers gezonden naar de legerkwartieren van het Derde Rijk. Ongeveer 3.500 jongemannen weigerden dan te dienen in het Duits Leger en verborgen zich in het land. De meesten verdwenen in de wouden of werden verborgen gehouden door ouders en vrienden.

Een maand vóór de Slag van de Ardennen gebeurde, probeerden 250 soldaten van de Waffen-SS de stad Vianden weer in te nemen van de Luxemburgse Weerstand. Ze faalden daarin. Dit werd de *Slag van Vianden* genoemd. De Duitsers konden Vianden niet veroveren, al hadden ze V3 kanonnen mee die obussen tot 40 km ver konden schieten op Luxemburg stad. Ongeveer 10 personen lieten het leven in het bombardement op de stad en veel schade werd aangericht aan de mooie stad.

De *Gestapo* sloeg terug op de Luxemburgse Weerstand met massieve arrestaties in 1943 en executies in 1944. Daarna werkten de weerstandsbewegingen nog meer samen. De Luxemburgse Weerstand verborg ook antinazi klerikalen, Geallieerde piloten van wie de vliegtuigen neergeschoten waren boven Luxemburgs grondgebied, en Joden in boerderijen in

het platteland. Gustav Simon kondigde af op 17 juni 1943 dat Luxemburg *Judenfrei* was gemaakt, vrij van Joden. Van de 683 gedeporteerde Joden overleefden slechts 43 personen.

Sommige burgers van Luxemburg collaboreerden met de Duitse autoriteiten. In september van 1944 verlieten ongeveer 10.000 mensen Luxemburg samen met de Duitse civiele administratie. In 1945 wierpen de Geallieerden ongeveer 5.100 Luxemburgers, vrouwen en mannen, in de gevangenis wegens politieke collaboratie activiteiten en 12 collaborateurs werden ter dood veroordeeld en neergeschoten in Reckenthal in Luxemburg stad. Ongeveer 1.600 personen werden naar de gevangenis gezonden, 645 naar werkhuizen. Net zoals in Luxemburg, hadden alle landen van West Europa die bezet werden door het Duits Leger hun weerstandsgroepen.

De Luxemburgse Joden

Joden hadden in Luxemburg geleefd sinds de 13de eeuw. Een gemeenschap woonde in de stad nabij de Poort van Sint Ulrich. Ze hadden hun begraafplaats in Clausen, achter de Luxemburgse kathedraal. Ze bouwden een eerste synagoge in 1823. In 1894 bouwden ze een tweede synagoge aan de hoek van de Notre Dame en de Aldringen straten. De Duitse bezettingstroepen vernielden die synagoge in de herfst van 1943. Ongeveer 3.700 Joden leefden in Luxemburg in 1940, ongeveer 1% van de totale bevolking.

Van 28 juli 1940 af, kondigde de *Gauleiter* Gustav Simon meerdere maatregelen af aangaande de Joden. Hun bankrekeningen werden geblokkeerd, hun goederen geconfisqueerd. Ze moesten hun juwelen afgeven, hun antikwiteiten en de pelsmantels van hun vrouwen. Het trouwen met niet-Joden werd hun verboden en ze moesten ostentatief de gele ster van David op hun klederen dragen. Vanaf juli 1941 werden restaurants, theaters, cinema's, baden, enz. voor hen verboden. De Joden moesten kopen wat ze nodig hadden tussen 9h en 11h in de morgen, en ze mochten niet hun woningen verlaten in de avond en 's nachts tussen 19h00 en 09h00 in de morgen. Die campagne van Gustav Simon werd genoemd de *Heim ins Reich*, thuis in het Duits Rijk.

De Luxemburgse Joden werden gedeporteerd. De eerste trein met 334 Joden vertrok van Luxemburg stad op 16 oktober 1941. De Joden werden toen gezonden nar het Duits-Pools getto van Litzmannstadt. Later volgden nog 6 meer dergelijke deportaties, naar de omgeving van Lublin, naar het Theresienstadt getto, en van 1943 af rechtstreeks naar Auschwitz. De Nazis zetten een kamp op om de Joden te verzamelen, in Fünfbrunnen of Cinqfontaines in het Frans, waar tot 200 Joden soms moesten wachten voor verdere deportatie. Na de oorlog en na de deportaties bleven er slechts 2 Joodse gemeenschappen over, in Luxemburg stad en te Esch, daar waar er voorheen 6 gemeenschappen hadden geleefd, de vermeldde plaatsen plus Mondorf, Ettelbrück, Medernach en Grevenmacher. Van de 3.700 Joden in Luxemburg overleefden ongeveer 2.500 de oorlog.

Tijdens de oorlog stierven ongeveer 5.700 Luxemburgse burgers, ongeveer 2% van de bevolking, eigenlijk het hoogst percentage verlies van West Europa. Veel gebouwen werden vernield of zwaar beschadigd in de bombardementen.

Julian Vincius en zijn familie overleefden. Ze konden zelfs relatief goed leven. Ze genoten van enige bescherming omdat Julian Vincius en de kinderen ingeschreven bleven in de boeken van het Stadhuis als vaderlandsloos, niet specifiek als Joden. Ze genoten de bescherming van de Luxemburgse Weerstandsgroepen en hun sympathisanten in e ambtenarij van Luxemburg. Na de oorlog kreeg Julian Vincius zoals alle weerstandslui van Luxemburg de oorlogsmedaille van de Weerstand. Hij was fier met die medaille, fier om het volk van een land geholpen te hebben dat hem haar gastvrijheid verleend had in tijden van oorlog.

De verdere Oorlog in Afrika

Ook in de andere oorlogstheaters deden de Duitse troepen het niet zo goed als voorheen. De Britse troepen hadden zich teruggetrokken naar El Alamein in Noord Afrika, in het zuiden beschermd door de depressie van El Qattara, dat onmogelijk door eender welk leger kon doorstoken worden. Op 30 juni 1942 lanceerde Rommel de *Littorio Divisie* tegen wat restte van de Britse tankbataljons. De Italianen werden teruggeslagen met zware verliezen! Wanneer de dag nadien de Duitse infanterie aanviel, faalde ook die aanval. De Duitsers werden gestopt en ze verloren veel soldaten.

Op 1 juli viel Rommel aan in het zuiden met zijn tanks, en dat tegen de 4de Indische Divisie. De Duitsers konden die posities te Tel El Elisa veroveren, ten zuidwesten van El Alamein. De Duitsers meenden toen dat ze een grote overwinning behaald hadden. Maar de Britse troepen hadden reeds hun tegenaanvallen voorbereid.
Op 2 juli beval Rommel zijn troepen nabij te geraken. De Britten voerden zeer energiek hun tegenaanval uit, zodat de Duitsers zich moesten terugtrekken. Rommel viel opnieuw aan in de volgende twee dagen, maar kon de vijandelijke lijnen niet doorbreken. Dat werd een veeg teken aan de wand voor de Duitsers.
Generaal Auchinleck en zijn troepen hielden hun grond. Ze vochten zelfs terug. Ze heroverden de Tel El Elisa!
Een nieuw pauze werd ingelast.
Het Brits 8ste Leger, min 80.000 soldaten sinds Tobruk, had de vooruitgang gebroken van de As-troepen naar het Suez kanaal. De RAF was oppermachtig in de streek! In de weken die volgden begonnen de Britse troepen twee grote tegenaanvallen, die hen toelieten hun stellingen in de heuvels van Ruweisat te verbeteren. Toch konden de Britten ook niet, zonder grote versterkingen, de Duits troepen vernietigen.

Op dat ogenblik bevond Churchill zich in Cairo. Hij veranderde het Hoger Bevel van zijn troepen in Afrika. Churchill verving Generaal Auchinleck door Generaal Harold Alexander. En Generaal Bernard Law Montgomery kreeg het bevel over het Brits 8ste Leger. Ongeveer op dezelfde tijd stokte de leveringstrein van Rommel. Hij had geen reserves van benzine meer. Ongeveer 85% van zijn voertuigen waren versleten, veroverde Britse modellen.

Rommel vond de Britse troepen zwakker in het zuiden. De Britten hadden met opzet bressen in hun lijnen daar gelaten, in de richting van de El Qattara depressie, om de Duitse kolonnes naar daar te lokken. De Britten hadden echter strijdkrachten geconcentreerd in het noorden, met reservetroepen van de Nijl. Rommel was gehaast om vooruit te duwen. Hij liep in de val!

Hij begon zijn groot offensief in de nacht van 30 augustus. Hij brak door de Britse lijnen heen tussen de Hoogtes van Ruweisat en de Himeimat. Hij reed noordwaarts om de Britse tanks aan te vallen. De Britten, minder in aantal, bleven in het defensief. Ze bombardeerden de vijand met hun vliegtuigen en hun zware artillerie. Daarna brachten ze convergerende aanvallen van de infanterie. Tot dusver hadden de Britse tankeenheden geweigerd in de strijd te gaan met de Duitsers.

Rommel had zware problemen met zijn provisionering. Hij moest zich terugtrekken op 3 september, en liet enkele tientallen tanks op het slagveld en duizenden soldaten achter. Rommel begreep dat hij veel meer van alles nodig had om de Britse strijdkrachten te verjagen uit El Alamein. De Britten ook waren aan het wachten op versterkingen om een nieuw offensief aan te vangen. Montgomery wachtte geduldig op de aankomst van meer Britse versterkingen.

De Oorlog in West Europa

Ondertussen woedde de oorlog door in de Atlantische Oceaan. In juni hadden de Geallieerden ongeveer een miljoen ton schepen verloren! Die cijfer kunnen overdreven lijken, maar ze waren niet ver van wat er werkelijk gebeurde. Het succes werd natuurlijk vooral gerealiseerd door de Duitse onderzeeërs. Het Duits Opperbevel was ervan overtuigd dat slechts dit wapen de geallieerden ervan kon weerhouden een tweede front in Europa te openen. In de VSA, in gigantische marine dokken werden schepen gebouwd aan een grotere snelheid dan er konden vernield worden. De Britse Marine vormde konvooien om het transport van goederen te beschermen. En de Britse bombardementen bleven de Duitse fabrieken veel schade toebrengen.

Vanaf 26 juli 1942 begon de RAF, de *Royal Air Force*, systematisch de onderzeebasissen in de havens van het continent te bombarderen, de industriële centra van de vijand, en de Geallieerde bommenwerpers gooiden steeds meer en zwaardere bommen op de marine centra van de bouw van Duitse onderzeeërs. Luchtmaarschalk Harris kondigde aan dat alle industriële steden van Duitsland zouden vernield worden! De Nazis zouden zo onmogelijk hun oorlogsinspanning kunnen verder zetten.

Het Sovjet Militair Opperbevel drukte nu meer dan ooit op de vorming van een tweede front in Europa. Het project werd onderzocht in Londen. De Britse publieke opinie ondersteunde het idee. En ook in New York begonnen mensen het initiatief te steunen. Maar de zaak leek te enorm om op dat ogenblik voorbereid te kunnen worden, en ook onmogelijk te realiseren vanuit een militair standpunt.

Winston Churchill was in Moskou van 12 tot 15 augustus 1942, vergezeld van Harriman, een gedelegeerde van President Roosevelt. Ze legden aan Stalin uit dat een tweede front op dat ogenblik niet kon besproken worden. Eerst moest het Afrika Korps overwonnen worden. Niettemin werd een testlanding op de Franse kust voorzien.

Op 19 augustus 1942, bij zonsopgang, zagen de Duitse verdedigers in Normandië een indrukwekkende zeemacht naar hen toe varen. De Duitse troepen aan de kust begonnen dadelijk barricades op te trekken tegenover al de barakken en hoofdkwartieren in de omgeving van Dieppe. Maar op 07h00 in de morgen, waarschuwden de Geallieerde radio's de lokale weerstandscellen om zich niet te bewegen. De vooral Canadese troepen kwamen aan land en voerden hun eerste zending van vernietiging uit. Te Dieppe zetten de Britten zelfs tanks aan land! Terwijl de strijd woedde, konden de tanks niet de dijken van de stad oprijden en ze moesten geïmmobiliseerd blijven op de stranden tot de Duitse troepen hen konden vernielen. De Canadese soldaten bleven 9 uur in de stad. Daarna trokken ze weer terug, nadat ze hevige verliezen hadden geleden. Meer dan de helft van hun soldaten waren gedood of gevangen genomen.
De ervaring had ten minste bewezen dat het mogelijk was om aan land te gaan en de Duitse troepen aan de Franse kust te verrassen. Maar heel veel meer middelen moesten in dergelijke gevechten geworpen worden! De kuststeden van Frankrijk waar de geallieerde strijdkrachten aan land konden gaan heetten La Rochelle, Saint Nazaire, Brest, Lorient, Saint Malo, Cherbourg, Le Havre en meer naar het noorden toe Antwerpen.

Admiraal Karl Doenitz had het grootste deel van zijn vloot van duikboten verdeeld over versterkte bunkers te Brest, Lorient, Saint Nazaire, La Pallice (La Rochelle) en te Bordeaux. Vooral de bunkers van gewapend beton te Lorient waren reusachtig! De kustzone daar was versterkt volgens een Duitse Atlantische Muur strategie. De havens werden versterkt met betonnen bunkers, kustartillerie, ondergrondse provisionering depots, en mijnen velden in zee en op het land. Het Duits Leger was succesvol geweest in het weigeren van enige toegang tot die havens. Maar nu, kwamen de Geallieerde troepen vooruit over het land. De Geallieerde aanval kon niet gestopt worden. Tot aan de opening in 1944 van de haven van Antwerpen, bleven logistieke problemen de Geallieerden tegenhouden en veroorzaakten ze een belangrijke vertraging in de Britse en Amerikaanse vooruitgang.

De grootste diep-water haven nabij de Geallieerde landingsplaatsen in Normandië was de haven van Cherbourg. Dit gaf zich later over aan de Geallieerden op 29 juni, drie weken na *D-Day* of *Disembarkment Day*, de Dag van het aan land gaan. De bevelhebber van de Duitse Zeemacht te Cherbourg was Vice Admiraal Walter Hennecke. De haven kon niet gebruikt worden tot midden augustus omdat Hennecke de infrastructuur van de haven vernield had. De Geallieerde troepen legden dan een beleg aan Brest. De Duitsers gaven die haven over slechts op 19 september. De havenfaciliteiten waren opgeblazen tot ruïnes! Brest bleef dus irrelevant, des te meer omdat tegen dan al de grootste haven van Antwerpen reeds veroverd werd door de geallieerden.

De Geallieerden besloten dat de nihilistische strategie van de Duitsers het hard maakten om de kost van frontale aanvallen op die havens te rechtvaardigen. Ze lieten het concept van verdere belegeringen op kuststeden vallen. La Rochelle, Saint Nazaire en Lorient werden dan wel omsingeld door de geallieerden, maar nooit direct bestormd. Ze gaven zich over aan het einde van de oorlog in 1945. Saint Malo en Le Havre werden grotendeels herleid tot ruïnes. Het Duits Opperbevel had duizenden Duitse soldaten in garnizoen gehouden in die havens, soldaten die anders belangrijke groepen hadden kunnen vormen in de verdediging van de Ruhr streek, ongeveer 12.000 soldaten in totaal.

Van 2 oktober tot 8 november 1942 hadden zware gevechten plaats om de trechtermonding van de Schelde vrij te maken en zo de toegang tot Antwerpen te openen. Antwerpen werd slecht klaar gemaakt om Geallieerde schepen te ontvangen na 28 november.

De Inname van Stalingrad

De strijd voor de stad van Stalingrad begon in alle ernst op 3 september 1942. De Duitse troepen meenden de stad snel te kunnen veroveren. De stad hield de controle van de Volga tot aan Astrakhan. De Duitse soldaten vielen de stad aan met 2 gepantserde divisies tanks, komende uit het zuiden, vergezeld van een gemotoriseerde infanterie divisie en drie gewone divisies infanterie. Vanuit het noordwesten vielen twee meer tankdivisies aan, 2 gemotoriseerde divisies met bepantserde wagens en 6 divisies infanterie. Meer strijdkrachten nog vielen aan vanuit het westen. De Duitse troepen bestonden uit meer dan 300.000 soldaten om de stad aan te vallen, ongeveer 1.500 vliegtuigen en een formidabele zware artillerie. De strijd was hevig!

Op 10 september namen de Duitse soldaten de hoogtes ten westen van Stalingrad in. Op 13 september zette de strijd zich verder in de buitenwijken van de stad, zelfs onder hevige bombardementen van de duikbommenwerpers van de *Luftwaffe*. De stad was tegen dan al herleid tot een hoop puin. Op 14 september braken de Duitse troepen door de verdedigingen in de sector van Elchonka en eveneens in het noorden. Op 16 september namen ze het centraal spoorwegstation in en bezetten ze de andere noordelijke wijken, alsook de wijken in het zuiden en het westen. De Duitse troepen bereikten de Volga. De stad werd in twee delen gesneden. Op 18 september, publiceerde het Duits Opperbevel een afkondiging betreffende de verovering van Stalingrad. Maar dat nieuws was enigszins voorbarig!

De Russische soldaten streden vanuit elk venster, elk gebouw, elk mogelijk verdedigingspunt. De bruggen over de Volga waren opgeblazen. De bevolking, inclusief de vrouwen, streden tegen de vijand. Niemand verliet de stad! De Volga beschermde de laatste spoorweg die liep van Astrakhan naar Moskou. De Sovjet troepen konden niet achteruit wijken vanaf deze vitale verbinding. De strijd woedde verschrikkelijk voort. Onder Sovjet soldaten werd het woord verspreid van ‘houd of sterf!’ Ze streden fanatisch voor de stad. Elke dag meenden de Duitse soldaten de overwinning behaald te hebben, doch de gevechten gingen onverminderd voort, van huis tot huis.

Op 30 september sprak Hitler een cruciale redevoering uit waarin hij zei dat de Duitse soldaten Stalingrad zouden innemen, en dat dan de verovering zou voorbij zijn voor Duitsland. De Nazis zouden zich dan concentreren op de organisatie van de landen die ze bezet hielden met hun troepen. Niemand kon terugnemen wat het Duits Leger, de *Wehrmacht*, tot dan toe had veroverd! Dit leek het einde te worden van de veroveringsstrijd van de *Wehrmacht*!
Had Hitler toen begrepen dat het Duits Leger de oorlog niet kon winnen? Was zijn strategie van toen af een defensieve strategie geworden? Duitsland had gewoon de middelen niet meer,

de wapens en de soldaten, om nog andere grote offensieven te beginnen. Maar Hitler hield aan zijn symbool, aan Stalingrad! Hij had gezworen die stad nog in te nemen.
De weken gingen voorbij in zware gevechten om de stad. De stad werd verpletterd onder de luchtbombardementen, maar de Sovjet troepen streden verder! De situatie veranderde niet in oktober en november 1942. Het Sovjet Leger kon nog steeds de bevoorrading van de stad regelen. Het voedsel kwam per schip aan over de Volga, tijdens de nacht. De Duitse troepen konden niet verder vooruit slaan. Ze konden ook de stad niet meer verlaten! Hoewel de soldaten niet meer geloofden in het succes van hun offensief, streden ze verder of ze stierven. Van Stalingrad bleef niets ander over dan het puin van de ruïnes. Hier dan, stopten de ambities van Hitler!

De nieuwe Fase van de Oorlog

Ondertussen, in Egypte, bereidden de Britse troepen een groot tegenoffensief voor tegen de soldaten van Generaal Erwin Rommel. Ze voelden aan dat de oorlog een beslissend keerpunt had bereikt met de hardnekkige weerstand te Stalingrad.

Op ongeveer dezelfde tijd leken ook de serie van veroveringen van Japan tot een einde gekomen te zijn. De immense oorlogsindustrie van de Verenigde Staten van Amerika hadden hun hoogste productie bereikt, en wapens vloeiden in grote aantallen naar de Geallieerde troepen. President Roosevelt en Winston Churchill hielden een conferentie te Washington tijdens dewelke ze beslisten eerst en vooral de Duitse troepen uit Afrika te verjagen. Het 8ste Brits Leger moest het initiatief daartoe nemen en de verdedigingslijnen van de As-landen doorbreken. Indrukwekkende Brits-Amerikaanse troepen moesten verzekeren dat het onmogelijk zou worden voor Rommel om met tegenoffensieven terug te keren. Het *Afrika Korps* moest verpletterd worden. De oorlog, de strijd, moest dan weer naar West Europa gebracht worden!

Sinds de veldslagen van juni 1942, had het front in Afrika zich gestabiliseerd te El Alamein. Een beslissing kon niet geforceerd worden. De As Legers konden hun troepen en hun materieel per schip aanbrengen vanuit Italië, slechts een korte afstand, maar de Britse Zeemacht en de *Royal Air Force* konden zware verliezen toedienen aan die konvooien. Tijdens de maanden van september en oktober 1942, werden bijna 4/5de van alle transporten over de Middellandse Zee gezonken!
De Geallieerde communicatielijnen, hoewel langer dan die van de As-landen, waren veel minder kwetsbaar. Het Brits Leger geleid door Generaal Alexander beschikte nu over een belangrijke macht aan tanks en vliegtuigen. De troepen waren goed getraind. De Britten hadden grote voordelen gekregen tegenover Rommel in mankracht, brandstof, artillerie, vliegtuigen, en tanks, inclusief 300 nieuwe VS Sherman tanks. Montgomery had voldoende luchtverkenning en verkreeg zo een goede kennis van de posities van Rommel. Terwijl de Britten stilzwijgend bleven over hun inspanningen, pochte Rommel door te beweren dat hij voor immer wel in Afrika kon blijven. De Britten besloten dan maar eerst aan te vallen.

Op 23 oktober 1942 geraakte dan de oorlog in Afrika in een andere fase. De RAF voerde een formidabele aanval uit tegen de vliegvelden en de troepen concentraties en de artillerie van

het Duits Leger. Meer dan 1.000 bommenwerpers namen deel aan de raid. Meer dan 550 Duitse en Italiaanse vliegtuigen werden op de grond vernield. Benzinetanks ontploften. De luchtmacht van Rommel werd vernietigd aan de grond! De RAF werd meester van de lucht. Ondertussen hadden de Britse troepen gedurende 2 weken gewerkt om de Duitse mijnenvelden vrij te maken, zodat de Britse tanks de Duitse en Italiaanse kampen konden aanvallen. Aan de vooravond van de komende veldslag, lag het Duits Opperbevel in Afrika in wanorde. Rommel was op medisch verlof en keerde slechts terug op de derde dag van de slag. Zijn vervanger, Generaal Georg Stumme, stierf al op de 2de dag van de gevechten, ogenschijnlijk aan een hartaanval. De *Slag voor El Alamein* bleef duren van 23 oktober 1942 tot 7 november van dat jaar, in twee weken van intense strijd. Hitler verbood een strategische terugtocht aan Rommel, en dat bleek naderhand een zelfmoord bevel te worden.

De Duitse troepen concentreerden zich vooral in het noorden, op een frontlengte van 10 kilometer binnenlands van de zee. Achter de mijnvelden lag het centrum van het front over 15 kilometer open, dan naar het zuiden en tot aan de El Qattara Depressie. Rommel had 3 divisies Duitse infanterie, 4 divisies Italiaanse infanterie, één Duitse tank divisie en één Italiaanse tank divisie. Nog andere tank divisies lagen achteraan, nabij de Depressie. De Britten brachten 5 divisies in de eerste lijn en 2 reserve divisies, plus nog 3 andere tank divisies, de ene geplaatst langs de El Qattara Depressie en 2 andere die op 100 kilometer achter het front lagen, ten noorden van de heuvelruggen van Ruweisat. Het centrum van het Duits front lag nogal open, om de Britse strijdkrachten naar zich toe te lokken, maar Generaal Montgomery viel niet in die val! Hij nam een plan aan dat de Duitsers niet verwacht hadden, en waarmee hij zijn vijand kon verrassen.

Op 23 oktober, om 09h30 in de avond, begon de eigenlijke *Slag voor El Alamein* met een geweldige Britse barrage van artillerievuur. Het Brits offensief begon in het noorden, waar de meeste Duitse troepen geconcentreerd lagen. Dit verraste Rommel! Na het bombardement, wierp de Britse infanterie zich in de aanval, gesteund door groepen tanks. De Britse vooruitgang was zeer snel. Om 05h30 in de morgen, kwamen de Britse soldaten aan op 6 kilometer van de mijnvelden in het centrum van het Duits front.

De 25ste oktober bleef kalm; behalve dan aan de El Qattara depressie, waar een afleidingsaanval werd gelanceerd door de Britten om de As strijdkrachten, die van het zuiden kwamen om de slag in het noorden te steunen, te stoppen. Rommel keerde naar het slagveld. Hij negeerde de bevelen van Hitler. Hij wou Libië verlaten en zich terugtrekken, om weer te keren naar de Tunesische grens. De Duitse troepen beschikten niet over voldoende voorraden, en ze genoten niet voldoende luchtdekking om de troepen te redden. Rommel had geen brandstof meer! Hij had nog slechts 10.000 strijdklare Duitse en Italiaanse soldaten.
In feite was er toen geen *Afrika Korps* meer in Noord Afrika en nog slechts enkele garnizoen troepen in Libië! Rommel wist dat zelfs in de zomer van 1941, Hitler niet meer de brandstof kon leveren om zijn vooruitgang te dekken. Vroeger had Hitler nog belangrijke versterkingen over de lucht naar Tunesië gezonden om zich te keren tegen de VS soldaten in november 1942, en zelfs vroeg in 1943 nog. Nu, wist Rommel niet meer wat de echte objectieven waren van Hitler in Noord Afrika, behalve dan niet te snel te verliezen van de superieure Geallieerde strijdkrachten. Rommel wou niet verliezen, maar hij kon niet winnen met wat hij nog over had aan strijdkrachten en -middelen.

Tijdens de dag voerden de Duitse troepen zeer levendige tegenaanvallen uit. De Britse artillerie diende zware verliezen toe aan de Duitse tanks. In de nacht, om de hitte ven de hevige zon te vermijden, kwam de infanterie vooruit en marcheerde verder. Beide zijden verloren soldaten, maar de As-troepen verloren veel meer soldaten dan de Britten.
In de nacht van 1 tot 2 november braken de Britse soldaten doorheen de As verdedigingen. De Britse infanterie marcheerde 4 kilometer diep vooruit op een front van 6 kilometer lang. De infanterie passeerde de mijnvelden en ze klaarden corridors op om de tanks door te laten rijden.
Tot dusver had Montgomery zijn troepen gespaard om onnodige verliezen te vermijden. De As tanks hadden reeds deelgenomen in de verdediging en in de strijd, de Britse tanks nog niet. De RAF zorgde voor de steun aan de infanterie! De Duitsers beschikten over *Tiger* tanks, de Britten hadden hun Engelse *Crusaders*, plus *Grant* en *Sherman* Amerikaanse tanks. Montgomery wou die slechts in de strijd gooien fit en wel, op het juist ogenblik.

Op 2 november sprongen de Britse tanks vooruit. De tankslag had plaats nabij de heuvels van Tel El Aqqaqir. Rommel had heel wat van zijn tankgroepen naar dat punt gestuurd. In de morgen, bij zonsopgang, viel een Brits tankregiment de vijand in de achterhoede aan, terwijl de slag zich ook verder ontwikkelde aan het front.
De Britten leden zware verliezen, maar ze vernielden een groot aantal As-tanks. In de avond geraakten de Duitse tanks zonder brandstof en ze moesten terugkeren om weer brandstof op te doen. In die nacht namen de Britten de Tel El Aqqaqir in!
Rommel was verslagen! De Duitse verdediging was verpletterd geworden door de Britse aanval. De Duitse troepen konden slechts vluchten of volledig vernietigd worden. Al hun overblijvende camions waren gebruikt. De Duitse troepen lieten hun Italiaanse Geallieerden in de woestijn achter. De Britse troepen vonden hen iets later. De Italianen stierven van de dorst.

Op die dag van 2 november hadden de As troepen 260 tanks verloren! Gedurende de volledige *Slag te El Alamein* bedroegen hun verliezen 500 tanks en 650 vliegtuigen lagen vernield op het slagveld, terwijl 1.200 kanonnen achtergelaten werden, en 75.000 soldaten gedood werden of gevangen werden genomen. Onder hen bevond zich de Duitse Generaal von Thoma, de operationele leider van het *Afrika Korps*. Nog zes maanden van strijd zouden volgen.

Van 3 november af achtervolgden de Britse troepen de resten van het *Afrika Korps*. De hoop van Rommel lag nu in een snelle terugtocht naar de grens met Libië, om zich daar te kunnen hergroeperen en het terrein er te houden tot nieuwe versterkingen konden aankomen, klaar voor een tegenoffensief. De Britse troepen bleven echter de achtervolging voortzetten. Dag en nacht kon nu de RAF de vluchtende Duitse kolonnes teisteren. In hun achterhoedes maakten de Britse tankeenheden duizenden gevangenen, mannen die bijna aan het verhongeren waren en die zwak waren bij gebrek aan voedsel en water.

Op 9 november nam het Brits 8ste Leger de passen van Halfaya in en het bleef de Duitse troepen achtervolgen en teisteren. El Alamein was een belangrijke Britse overwinning. Nieuwe Anglo-Amerikaanse strijdkrachten landden dan samen in Afrika op 8 november.

Operatie Toorts, of *Operation Torch*, was de naam van de landing van de VSA troepen in Marokko en Algerije. De VS soldaten moesten de sleutelhavens van Casablanca, Oran en Algiers veroveren met meer dan 100.000 Britse en Amerikaanse soldaten. De Geallieerden wilden de Duitse en Italiaanse strijdkrachten verpletteren tussen de Geallieerde Machten die aan land gingen en het oprukkend Brits 8ste Leger van Montgomery. Het *Afrika Korps* van Rommel kende dan de nederlaag!

Radio London kondigde het nieuws aan, wat een reuzengroot antwoord van hoop uitlokte in het bezet Europa. Generaal de Gaulle deed een oproep om al de Vrije Franse strijders de inspanning te steunen.
‘Ons Algerije, ons Marokko en ons Tunesië, zullen de basis zijn van de bevrijding van Frankrijk!’ riep hij.
De Franse Generaal Giraud kon beloven meer dan 300.000 soldaten te brengen, die door de Amerikanen met de modernste wapens uitgerust werden. Het Frans Leger kon zo in actie treden in Noord Afrika, twee weken na de Slag van El Alamein. De Geallieerde vloot was voorbereid te Gibraltar. De landingen hadden plaats op de kusten van Algerije en Marokko. Dan, op 8 november 1942, gingen de Britse en Amerikaanse troepen aan land in gebieden die behoorden tot de Franse koloniale territoriums.

De strijd begon te Algiers om 01h00 al van dezelfde morgen! De gevechten stopten om 07h00 in die morgen. Te Oran gaf het garnizoen zich over op 10 november om 10h45. De Amerikaanse soldaten gingen aan land te Medhia, Fedhala en Safi in Marokko. Ze trokken op naar Casablanca en vonden enige weerstand daar.
Het Frans slagschip de *Jean Bart* bombardeerde de Amerikaanse troepen! De *Jean Bart* werd snel buiten kwaad gezet door luchtaanvallen. Op 11 november kwam Admiraal Darlan die gedelegeerd geworden was door de Regering van Pétain in Frankrijk om weerstand te bieden aan de invasie, zich bij het Geallieerde kamp voegen! Hij beval de Franse troepen het vuur te stoppen. Darlan veranderde van zijde!
Generaal Eisenhower was akkoord om van Darlan het hoofd van de regering van Noord Afrika te maken. Generaal Giraud zou het hoofd worden van de Franse militaire troepen. Op 23 november kwam ook de Gouverneur van Equatoriaal Afrika, Boisson, zich bij Darlan voegen. De soldaten van de Franse Vrije Strijdkrachten hielen niet erg van de draai in de gebeurtenissen vanwege iemand die zo lang samengewerkt had met de Nazis. Maar Roosevelt rechtvaardigde zijn keuze als een opportunistische maatregel, noodzakelijk gemaakt door de militaire situatie. Darlan werd vermoord op 24 december te Algiers door een jonge patriot.
Generaal Giraud, die het vertrouwen genoot van Roosevelt, nam dan de leiding op zich van de politieke macht in de bevrijde territoriums. De aankomst van de Britse troepen en van de Amerikanen, plus de reactie van geen weerstand te bieden door de Franse strijdkrachten, nam Hitler en zijn ministers bij verrassing.

Hitler reageerde met twee maatregelen. Eerst, op 11 november, reden Duitse soldaten het grondgebied in gehouden door Maarschalk Pétain, volledig tegen de termen van de wapenstilstand in, in het zuiden van Frankrijk en in Corsica. Op 12 november bezetten de

Duitse troepen Tunesië van Bizerte tot Sfax, waar de Geallieerde troepen nog niet aangekomen waren.

Frankrijk was dus niet meer echt verbonden met Duitsland. Op 27 november, probeerden Duitse speciale troepen bij verrassing de Franse vloot die aan anker lag in de haven van Toulon in te nemen. De Franse zeelui saboteerden echter hun schepen. Sommige van de zeelui vluchtten en bereikten Algiers en Gibraltar.

De Geallieerde eenheden die aan land gegaan waren trokken direct op naar Tunesië. Andere Franse troepen streden daar met de As-toepen. Ondanks bevelen gegeven door Admiraal Esteva om neutraal te blijven, werden de Franse troepen eerst verrast door de komst van Duitse troepen die ingevlogen werden. Ze hadden met operaties al geprobeerd om veldslagen te vertragen, maar ze kregen ook bevelen om de Mejez-el-Bab te houden, de westerse deur naar Tunesië, en te wachten op Britse strijdkrachten die te Bône zouden aan wal gaan.
De Britse troepen trokken vooruit, maar ze werden aangevallen door krachtige raids van de *Luftwaffe* die gestationeerd was in Sicilië. Die troepen leden daarom zware verliezen.
De Duitse strijdkrachten konden snel vooruit trekken. Op 19 november meende ze zich voldoende sterk om Mejez-el-Bab aan te vallen. De Franse soldaten moesten zich terugtrekken tot naar Oued Zarga. Op 21 november dan probeerden Italiaanse troepen Sidi N'Sir te veroveren. Het doel van de As strijdkrachten was reeds om daar al de sleutelposities in te nemen ten westen van Tunis en de aan land gegane Geallieerde troepen te vertragen. Aan hun zijde, wilden de Britten gebruik maken van het feit dat de vijand nog niet veel zware wapens had om Bizerte en Tunis in te nemen en zo snel de campagne van Afrika te stoppen.

Op 25 november voerden de Britse en Amerikaanse tank eenheden een snelle en intense aanval uit in de richting van de Golf van Tunis. Ze bereikten Tebourba op de 27ste. Op de 29ste bezetten ze Sidi Sala, Bou-Kadrine, Mateur, Djedeida en Cheylus. Ze vernietigden 33 Duitse Stuka duikbommenwerpers op de grond, op het vliegveld van Djedeida. De As strijdkrachten hadden nog een sterke luchtmacht op Sicilië. Die vliegtuigen voerden een tegenaanval uit op 1 december, en ze konden de Franse troepen uit Tunis verdrijven. Wanneer de Britse troepen in enige wanorde vluchtten, konden ze ook aan hen zware verliezen toedienen. Het front stelde zich dan op aan de lijn van Tamara naar Sidi N'Sir, Mejez-al-Bab, Goudellat, tot in Bou-Arada.

De Duitsers waren echter niet teruggedreven tot in de Middellandse Zee. Een groot luchttransport naar Tunesië bracht tonnen voorraden in, tanks, artillerie, en meer dan een divisie van frisse Duitse soldaten. Eind november 1942 had het zo nieuw gevormd Duits-Italiaans Gepantserd Leger 3 nieuwe divisies toegevoegd aan het overblijvend Italiaans Leger in Libië, plus wat overbleef van het oud *Afrika Korps*. Die strijdkrachten werden nu genoemd de vergrootte *Legergroep Afrika*, nog steeds met Rommel in het bevel.

Naarmate de meteorologische voorwaarden verslechterden, kwamen beide strijdkrachten langzamer vooruit. Niettemin ontwikkelden de Franse troepen een systematisch offensief om de kust te bereiken tussen Sousse en Gabès. Ze slaagden er zo in de As strijdkrachten af te snijden van de rest van hun troepen. Ze streden in de bergen, zonder tanks. Ze hielden hun communicaties met Algerije open.

In het oosten van het Afrikaans front was de situatie van de Duitsers slechter geworden. De Britse eenheden waren te El Agheila gestopt voor een periode van 3 weken, nadat Generaal Montgomery een offensief had gelanceerd na hun nederlaag nabij Tunis. Hij bezette El Agheila op 12 december en stak dan vooruit naar Buerat, waar hij stopte op 26 december 1942 om zijn troepen te reorganiseren. Hij verwachtte op sterke tegenstand te stuiten te Tripoli. Rond het midden van januari 1943, beval hij vooruit te stoten en rond de 23ste kon hij Tripoli triomfantelijk binnenrijden. Rommel was teruggekeerd naar zijn verdedigingslijn van Mareth. Rommel marcheerde dus terug, omdat de strategische situatie zich helemaal had gewijzigd.

Terwijl Montgomery optrok naar Tripoli langs de kust van de Golf van Syrte, bewoog de Generaal Leclerc zich onweerstaanbaar naar dezelfde stad, vanuit het zuiden. De Franse strijdkrachten waren gewend aan de woestijn! In december, wanneer Montgomery El Agheila binnentrok, had de Generaal Leclerc, die vanuit het Meer Tchad gekomen was, zijn troepen te Zouar geconcentreerd in de zeer droge zone van Tibesti. Zijn doel was om de laatste Duitse weerstand die de flank van het Brits 8ste Leger bedreigde te elimineren en terwijl hij dit deed de Middellandse zee te bereiken. Dat was een vooruitgang van 2.500 kilometer, hoewel gemaakt in de koudste periode van het jaar. De temperatuur was slechts 38°C in de schaduw! Leclerc reed weg op 25 december en veroverde Umm el Azaneb op 4 januari 1943, Sehba op 5 december, El Gatroum op de 6de, Mouzouk op de 12de en Mizda op de 21ste januari 1943.

Rommel had dan al Tripoli verlaten en zijn konvooien reden naar Tunesië. Het was vooral de bedreiging van de Franse Generaal Leclerc aan zijn flank die hem had besloten zo te handelen. De Divisie Leclerc reed Tripoli in op 25 januari. De volgende dag veroverde Leclerc de versterkte plaats Ghadames op de grens met Tunesië. Hij reed verder naar Mareth.

Te Stalingrad in 1943

Duitsland had een nederlaag geleden vóór Moskou en ook te Leningrad. Het geloof van Hitler in de fragiliteit van het Stalinistisch Regime in de Sovjet Unie had op een beslissende wijze bewezen verkeerd te zijn! De *Operatie Barbarossa* had gefaald haar doelen te bereiken, de doelen die het zich gegeven had in juni 1941. Het Rood Leger had het initiatief genomen en het had het Duits Leger in de terugtocht geworpen. De bittere koude van de diepte van de winter, gevolg door de dooi van de lente, had de grond tot modder gemaakt, wat elke campagne zeer moeilijk maakte op eender welke schaal tot mei 1942. Dan beval Stalin een reeks tegenoffensieven!

De mogelijkheden van de Sovjet Unie om wapens te produceren begonnen beduidende hoeveelheden aan militaire uitrustingen te leveren: 4.500 tanks, 3.000 vliegtuigen, 14.000 kanonnen, meer dan 50.000 mortieren, alle om gebruikt te worden in de Sovjet Lente Campagne van mei 1942. Niettemin bleven de eerste tegenaanvallen van Stalin zo desastreus als zijn militaire initiatieven in de vorige herfst.
In mei 1942, in de zone van Kharkov, eindigde een eerst grootschalig Sovjet offensief met 100.000 soldaten van het Rood Leger gedood en tweemaal zoveel gevangen gemaakt!

Op 20 januari keerde Veldmaarschalk Fedor von Bock terug uit ziekenverlof. Hij streed dan in een lange en ultieme succesvolle campagne in de Krim. Maar de Duitse lijnen werden dunner! De Duitse soldaten vochten wel verder, maar kwamen slecht vooruit met grote moeite en belangrijke verliezen. De troepen waren vermoeid. Von Bock nam nog de stad Voronezh in. Te Voronezh ontsnapten echter belangrijke Sovjet divisies uit de omsingeling en de vernietiging. Met effect op 15 juli 1942, onthief Hitler von Bock van zijn bevel en verving hij hem met Kolonel-Generaal Maximilian von Weichs. Von Bock, verbitterd, bleef de rest van de oorlog thuis.

Op 16 juli 1942 veranderde Hitler van hoofdkwartier. Hij ging naar een nieuw centrum genaamd *Weerwolf* nabij Vinnitsa in Ukraïne. Dit was een geheel van vochtige hutten, geplaagd door de hitte overdag en door bijtende muskieten. Het was tevens het operationeel hoofdkwartier van het Opperbevel van de Gewapende Duitse machten. De belangrijkste doorstoot van het Duits zomeroffensief bleef de inname van de Caucasus met haar rijke olievelden.

De Legergroep Zuid werd toen gesplitst in een noordelijke sector A en een zuidelijke sector B. Hitler beval nu Groep A om de vijandelijke strijdkrachten rond Rostov-aan-de Don te vernietigen, en om dan vooruit te trekken naar de Caucasus, de oostelijke kust van de zwarte Zee te veroveren, in Chechnië binnen te dringen en zich naar Baku te begeven in de olierijke terreinen en landen daar. Legergroep B moest Stalingrad veroveren, en dan verder duwen naar de Kaspische Zee via Astrakhan op de Lagere Volga. In dit plan, bleef Hitler al de tijd de Sovjet Legers onderschatten.

In die tijd bereikte een andere tragedie aan de Volga haar einde. Hitler wou nog steeds Stalingrad veroveren. Na 4 maanden strijd was geen van beide legers fel gevorderd. Stalingrad heet vandaag Volgograd. De stad had een bevolking van 1 miljoen mensen. Vroeger heette ze Tsaritsyn.
In Duitsland werd de publieke opinie gewaar dat de inspanning om de stad in te nemen eigenlijk nutteloos was. Ondanks de numerieke superioriteit van de Duitse *Wehrmacht*, bleef een succes op zich laten wachten. Het Sovjet Opperbevel bereidde een tegenaanval voor.

Tijdens de strijd aan de Don, konden de Sovjet troepen sterke verdedigingen houden te Serafimovitch, Sirotinskaïa en Kletskaïa, om te dienen als basis van toekomstige aanvallen. Ze concentreerden hun troepen in een grote bocht van de Don rivier. Het plan van de Sovjets was om door de Duitse verdedigingen ten noorden van Stalingrad heen te dringen. De leider van de Duitse troepen in de stad was Generaal Friedrich Paulus. De Sovjets wilden hun aanval lanceren vanuit Serafimovitch in het noorden, vanuit het zuiden nabij het Meer van Bormantsach en de vijand te omsingelen, daarna de Duitse troepen te vernietigen als ze weigerden zich over te geven.

In het begin van de campagne viel de Legergroep A de Krim aan. Veldmaarschalk Eric von Manstein diende 21 Rood Leger divisies de nederlaag toe en nam 200.000 uit de 300.000 Sovjet soldaten die vóór hem stonden gevangen. Sevastopol bood een hardnekkige weerstand. Na een belegering van een volle maand, viel ook deze stad. 90.000 Sovjet

soldaten werden gevangen genomen. Maar het Duits Leger ook verloor 100.000 mannen! Een nieuwe tactiek van de Sovjets was om een aantal tactische terugtochten uit te voeren, die aan de Duitsers het groot aantal gevangenen onthielden waar ze op gehoopt hadden. In drie grootschalige veldslagen namen de Duitsers toch van 100.000 tot 200.000 gevangenen, hoewel dit aantal lager was dan vroeger.

De Legergroep B bezette de olievelden te Maykop, maar de raffinaderijen werden vernield door de terugtrekkende Sovjets. Oostenrijkse bergsoldaten beklommen de Berg Elbrus, de hoogste in de Caucasus. Hitler bleef woedend.

Ondertussen in dat jaar 1942, was Legergroep Noord opgetrokken naar Leningrad. Leningrad was afgesneden door de Duitse troepen sinds 8 september 1941. Drie miljoen mensen leefden in de stad en haar buitenwijken. De voorraden verzwonden. De stadsinwoners begonnen honger te lijden. Ze aten honden, ratten en zelfs elkaar. Een communicatielijn werd niettemin open gehouden over het ijs van het Ladoga Meer. 440.000 inwoners konden geëvacueerd worden.
Volgens Duitse schattingen kunnen een miljoen Russische burgers gestorven zijn in de winter van 1941 naar 1942, van de koude en de hongersnood. 500.000 meer inwoners werden geëvacueerd. Iedereen hamsterde en groeide groenten. Massieve hoeveelheden munitie en voedsel werden over het Meer Ladoga verscheept en gestockeerd voor wanneer de eerste vorst zou beginnen. Het Rood Leger legde zelfs een pipeline op de bodem van het meer aan om er olie in door te pompen, om de huizen van Leningrad te kunnen verwarmen.
Ongeveer 160 gevechtsvliegtuigen van de Duitse Luchtmacht werden neergeschoten toen die probeerde de bevoorrading van de stad te stoppen.
De winter van 1942 naar 1943 was minder hevig dan haar rampspoedige voorganger. De vorst kwam slechts laat, vanaf midden november. Massieve aanvallen van het Rood Leger op de Duitse strijdkrachten in de zone van Leningrad faalden enige opluchting te brengen in het stadscentrum. Aanvallen van de Sovjets werden door de Duitsers ook al afgeslagen in verschrikkelijke strijd. In het zuiden van de stad hielden de Duitsers zich sterk tegenover herhaaldelijke Sovjet vooruitgangen.

De Sovjet Legers begonnen een sterke tegenaanval op de stad Rzhev in augustus van 1942. Halder vroeg om zich terug te trekken. Hij had een alarmerende verbetering in de Sovjet tactiek bemerkt: de Sovjets waren begonnen om tanks, infanterie en luchtsteun veel beter te coördineren. Ze konden zich ook beter aanpassen aan de harde weersomstandigheden.
In de zomer bereikten de temperaturen daar 40°C in de schaduw, en grote stofwolken werden opgedreven door de aankomende gemotoriseerde kolonnes. Het was moeilijk dan om nog klaar te kunnen zien in die voorwaarden. Hitler bleef de terugtocht weigeren en beval om steeds maar vooruit te duwen.
Op 24 september 1942, ontsloeg Hitler Halder. Hij zei Halder dat die zijn zenuwen verloren had. De vervanger van Halder werd Majoor-Generaal Kurt Zeitzler, die vroeger het bevel had gedragen van de kustverdedigingen in het westen. Hij was een overtuigd Nationaalsocialist.

In de Nazi strijdkrachten, aan het einde van dat jaar 1942, waren ongeveer 1,5 miljoen soldaten van verschillende nationaliteiten gedood, gewond, invalide gemaakt of gevangen genomen aan het Oostfront. Dit was bijna de helft van de invasiemacht! 327.000 Duitsers

waren gedood. Dergelijke verliezen waren zeer moeilijk te vullen voor Duitsland! De campagne in het oosten lag bijna stil. Toch bleef het Duits Leger nog verder trekken naar Stalingrad.

De Duitse vliegtuigen faalden dan hun volledige superioriteit in de lucht boven en rond Stalingrad uit te oefenen. Zodra en zoveel als de Sovjets vliegtuigen verloren, haalden ze luchtversterkingen naar de zones van de strijd komende vanuit andere fronten. Maar de Sovjet Luchtmacht had ook haar dominantie niet kunnen waarmaken. In de lente en in de zomer van 1942, bewogen de Duitsers zich steeds meer naar Stalingrad, de poort naar de Lagere Volga en naar de Kaspische Zee. Op 23 augustus 1942 bombardeerden de Duitse vliegtuigen de stad en veroorzaakten ze grote schade en veel verlies van levens. De Duitse tanks kwamen nog virtueel zonder tegenstand vooruit. Stalingrad sloeg in ruïnes. Stalin liet de inwoners toe de stad te evacueren.

Op 22 september 1942 kon het 6de Leger van Generaal Friedrich Paulus, gesteund door het 4de *Panzer* Leger van Generaal Hermann Hoth, Stalingrad inrijden.
Paulus was geboren in 1890. Hij was de Vice-Chef van de Generale Staf van het Leger toen hij zijn bevel moest opnemen in het begin van 1942. Gans zijn loopbaan had hij doorgebracht in stafposities, zodat hij geen waarlijke ervaring had in de reële, operationele strijd. Hitler en Paulus meenden dat het Rood Leger geen voorraden meer had. De stad kon vallen in enige weken. Hitler had al beslist gans de mannelijke bevolking van de stad uit te roeien. De vrouwen en kinderen moesten gedeporteerd worden!

Op 30 september had Paulus twee derde van de stad onder de voet gelopen. Doch oudere Duitse Generaals zoals Paulus zelf, zijn overste Weichs en de opvolger van Halder, Zeitzler, allen hadden Hitler de terugtrekking gevraagd! Op 6 oktober 1942 affirmeerde Hitler dat de stad moest ingenomen worden. De naam van de stad alleen al maakte de inspanning waard!

Stalingard was omsingeld geworden van 19 augustus 1942 tot 22 november 1942 door het Duits Leger, door de noordelijke vleugel van Legergroep Zuid geleid door Generaal Friedrich Paulus. Het was een fout van Hitler om de Legergroep Zuid te hebben gesplitst in twee, en slechts de helft ervan naar Stalingrad te hebben gestuurd. Het doel van de Legergroep Zuid was finaal om de actieve strijdgeest die nog overbleef in de Sovjets te vernielen en om zo ver als mogelijk de belangrijke oorlog hulpmiddelen van olie, de olie van de Caucasus, te veroveren.

Stalin gaf toen de vrije hand aan Generaal Aleksander Vasilevsky en aan Generaal Georgi Zhukov, de generaal die de Duitsers een jaar gelden aan Moskou had gestopt. Hij gaf het bevel van het Rood Leger in de stad zelf aan Generaal Vasili Chuikov.

De gebombardeerde ruïnes van de stad gaven de Sovjet soldaten ideale condities voor de verdediging. De Sovjets groeven zich in, legden hinderlagen aan de vooruit rollende Duitse troepen, braken hun massale aanvallen af en leidden hen naar verdoken anti-tank kanonnen en zware wapens. De Sovjets gebruikten mijnen, boobytraps, tot hand-aan-hand gevechten uitbraken. De Sovjet doorbraak kwam in de achterhoede! Grote aantallen frisse troepen, volledig uitgerust met tanks en artillerie zetten een reusachtige omsingeling operatie op tegen

de Duitsers. In oktober 1942 had het Rood Leger 5 nieuwe tank Legers gecreëerd en 15 tank korpsen. Een miljoen soldaten werden gevonden, en stonden klaar in begin november 1942 voor een massale aanval op de lijnen van Paulus.

Generaal Maximilian von Weichs, de leider van Legergroep B, besloot om Paulus te helpen zijn strijdkrachten te concentreren op de verovering van de stad. Roemeense troepen moesten de helft van de Duitse posities in het westen overnemen, zodat meer Duitsers in de aanval konden gaan in de stad zelf. Zhukov kende de slechte militaire realisaties van de Roemen en van de Italiaanse troepen in het noordwesten. Hij zond twee gepantserde korpsen naar de Roemenen en de Italianen in het noordwesten en 2 andere tank korpsen om de Roemenen te bestrijden in het zuidoosten. Paulus kon zijn verdedigingen niet versterken, en ook niet zijn buitenlandse krachten. Hij gaf er de voorkeur aan zijn tanks dicht bij de stad te houden, waar ze eigenlijk van weinig nut waren.

Van 19 november 1942 af, vielen de Sovjets de Roemenen aan, op 150 kilometer van de stad. Ze gebruikten 3.500 kanonnen en zware mortieren. Ze sloegen zich een weg doorheen de vijand voor hun tanks en voor hun infanterie. De Roemeense soldaten werden overweldigd, tot ze in paniek en verwarring vluchtten. De kolonnes van T34 tanks reden door de gaten. De Sovjets dreven ook de soldaten van Paulus naar de stad toe. De Duitsers konden geen troepen inbrengen om de tankaanvallen van de Sovjets tegen te houden, om hen in de klassieke omsingelingsmanoeuvres te duwen. Op 23 november 1942, ontmoetten de 2 Sovjet tank kolonnes elkaar te Kalach. Ze sneden de strijdkrachten van Paulus af van de achterhoede, en lieten de gepantserde troepen van Hoth buiten de omsingelde zone. Het Sovjet plan begon in uitvoering te gaan vanaf midden november 1942. Beperkte tegenaanvallen van de Sovjet troepen hielden de Duitsers bezig tussen de Don en de Volga, ten noordwesten van Stalingrad. Het echt offensief van de Sovjet troepen begon op 19 november met een grote beschieting door de artillerie op de Duitse verdedigingen ten zuiden van Serafimovitch.

Dit was het signaal tot het offensief dat slechts twee jaar later zou eindigen in Berlijn! De Sovjet infanterie viel de Duitse troepen aan. Tegen de middag reeds, reden de Sovjet tanks en de gemotoriseerde divisies doorheen meerdere bressen in de Duitse verdedigingen. De infanterie zuiverde het terrein achter zich. Ze maakten veel gevangenen! De Duitse soldaten probeerden de aanval met hun tankeenheden te stoppen, maar de Sovjet troepen overweldigden hen. Op 23 november geraakten de Sovjet troepen de stad Kalatch in, 100 kilometer verder ten zuiden van de Don, 3 maand eerder al veroverd door de Duitsers. In de achterhoede, kon de Sovjet infanterie aan de rivier Chin komen om eender welk Duits initiatief komende uit het westen tegen te houden. De Sovjets vernietigden het 3de Roemeens Leger te Raspepinskaïa. De Roemenen werden in de val gelokt door de snelheid van de Sovjet vooruitgangen. De offensieven in het zuidwesten waren 24 uur later begonnen dan het initiatief in het noorden. De Duitse weerstand was veel groter, daar. Niettemin, rond 17h00 braken de Sovjet troepen door de Duitse verdedigingen en de Sovjet tanks vochten in de achterhoede van hun vijand. Op 22 november 1942 stak de Sovjet voorhoede de rivier de Karpovka over. Twee dagen later konden ze contact maken met hun troepen ten noorden van Sovietskoïe. De Duitse troepen van Paulus die dit leger bewaakten vonden zichzelf omsingeld te Stalingrad.

De Duitsers hadden 11 infanteriedivisies, 2 divisies tanks en één divisie cavalerie. Ze verloren in die beweging wel ongeveer 72.000 gevangenen, 134 vliegtuigen, 1.782 tanks, 2.322 kanonnen en 7.306 vrachtwagens aan de Sovjets! De Sovjet soldaten versterkten dan hun posities om de Duitse troepen af te weren die gezonden werden om Paulus te redden.

In het noorden begon een ander Sovjet offensief vanuit Voronej in de richting van Kursk om de Duitsers te stoppen die nu hun reserves gebruikten om tot de hulp te komen van de Duitse troepen in Stalingrad. In het zuiden ook, plaatste de Sovjets een groot aantal troepen tegenover Kotelnikovo, de enige richting van waaruit nog een Duits tegenoffensief kon komen.
Twee Duitse tankdivisies, 4 divisies infanterie, 2 divisies cavalerie trokken voorwaarts om door de Sovjet ring te breken langs de as van de Kotelnikovo-Stalingrad spoorweg. Generaal von Manstein had superieure strijdkrachten en hij kwam snel vooruit! Maar de Sovjet tegenstand hield! De Duitse tegenaanval verzwakte dan progressief. Meer Sovjet troepen kwamen aan. Ze verpletterden de Duitse troepen en lieten slechts gedesorganiseerde groepen naar het zuiden luchten.

De omsingeling van Stalingrad hield, ondanks deze harde gevechten. Op 10 januari 1943 nodigden de Sovjets de Duitse troepen binnen de stad uit om zich over te geven. De Duitsers wilden geen gezichtsverlies lijden. Ze bevoorraadden hun troepen nog vanuit de lucht. Maar de Sovjet anti-vliegtuigen kanonnen en de Sovjet jagers schoten meer dan 600 Duitse transportvliegtuigen neer.

Vanaf laat november dan, waren het de Duitse troepen die belegerd werden! De twee grote insluiting bewegingen aan het Stalingrad en aan het Don front hadden de noordelijke en zuidelijke flanken van het 6de Duits Leger als doelwit genomen. De Sovjet *Operatie Uranus* moest de valstrik organiseren en de Sovjet omsingeling van de Duitse achterhoede nabij de stad Kabach realiseren. De slecht uitgeruste mindere Roemeense 3de en 4de Legers bewaakten daar de Duitse flanken. Grote Sovjet artillerie barrages vernietigden de Duitse troepen. Op 23 november 1942 al was het 6de Duits Leger volledig omsingeld. De belegering van Stalingrad door de Sovjets kon dan beginnen en zou duren tot 2 februari 1943.

Paulus had nog 20 divisies, waarvan 6 gemotoriseerde, en 250.000 soldaten in totaal. Paulus probeerde uit de omsingeling te breken in het westen. Hij had geen duidelijk plan, en hij aarzelde, want uitbreken betekende een terugtocht, wat Hitler verboden had. Iets later organiseerde Hitler een reddingsoperatie, uit te voeren door de Generaals von Manstein en Hoth. Hitler weigerde opnieuw aan Paulus zich terug te trekken. Op 20 november 1942 zond von Manstein een telegram naar de belegerde strijdkrachten met het bevel om ter plaatse de stellingen te houden. Manstein had 2 infanterie divisies en 3 *Panzer* divisies die onder het bevel stonden van Hoth. Die vielen aan vanuit het zuiden op 12 december 1942. Maar al op 19 december werden die Duitse reddingstroepen in hun weg gestopt, nog 50 kilometer verwijderd van de lijnen van Paulus.

Generaal Zhukov, ondertussen, viel het 4de Italiaans Leger aan in het noordwesten, overweldigde het en reed verder zuidwaarts om de strijdkrachten van Manstein in diens achterhoede af te snijden.

Op 28 december werden de gepantserde troepen van Hoth toegelaten om zich terug te trekken, en dat omdat ook die troepen het gevaar liepen omsingeld te worden. Op 23 december 1942 meldde Hitler ten slotte aan Manstein dat Paulus een poging kon verrichten om uit de omsingeling te breken. Maar het Duits 6de Leger had toen nog slechts brandstof over om minder dan 20 kilometer te rijden vóór ze zonder benzine zouden vallen. Göring had wel beloofd om 300 ton voorraden per dag via de lucht in te brengen. Hij kon slechts minder dan 90 ton brengen en na een interventie van Hitler nauwelijks meer dan 120, en dat slechts gedurende ongeveer 3 weken! Het was heel moeilijk dan om in de sneeuw te landen en de vliegvelden waar de vliegtuigen dat konden doen lagen nu onder de constante aanvallen van de Sovjets. De toeleveringen aan het Leger van Paulus begonnen scherp te verminderen.

Het bevel van de troepen van het Rood Leger ten westen van Stalingrad werd gehouden door Maarschalk Konstantin Rokossovsky. Hij vocht steeds verder. Op 16 januari 1943 veroverden de Sovjets het laatste vliegveld dat tot dan nog in handen was gebleven van de Duitsers in de omgeving. In het zuiden liepen de Roemeense soldaten snel weg, een groot gat latend in de verdedigingslijnen van Stalingrad.

Het weer werd kouder. De 20.000 gewonde As soldaten werden teruggedreven naar snel gebouwde en geïmproviseerde hospitalen in kelders. Reeds 100.000 Duitse soldaten waren tegen dan gedood. Hitler bleef Paulus bevelen verder te strijden. Alle Sovjet aanvallen zouden moeten ontmoet worden door een barrage van kogels en obussen. Maar op 22 januari 1943 meldde Paulus dat de enige wijze om de rest van de soldaten te redden de overgave was. Hitler weigerde direct dat voorstel. Dan sneed de vooruitgang van Rokossovsky de Duitse strijdmacht in twee delen. Meer dan 100.000 soldaten werden de gevangenen van die twee plaatsen.

Op 30 januari 1943 promoveerde Hitler nog Paulus tot veldmaarschalk. De maatregel leek bedoeld te zijn als een uitnodiging aan Paulus om zelfmoord te plegen!

In laat december 1942 hadden de inspanningen van Generaal Erich von Manstein en zijn Legergroep Don in hun *Operatie Winter Storm* tot doel gehad het omsingelde 6de Duits Leger te bereiken. Ze hadden moeten toegeven dat ze het Duitse 6de niet konden bereiken! Ze verlieten hun inspanningen.

De leider van de Duitse troepen in Stalingrad was nu Maarschalk Paulus. Zijn staf hield niet van hem. Ook andere Duitse generaals hadden het moeilijk met Paulus. Generaal Paul von Kleist, de bevelhebber van de volledige Legergroep A, ignoreerde de bevelen van Hitler en redde zo zijn omsingelde Legergroep A in maart 1944. Generaal Erwin Janecke weigerde om zijn omsingeld 17de Leger in de Krim op te offeren. Hitler ontsloeg hem op staande voet. Paulus volgde de bevelen van Hitler en bleef in Stalingrad. Het Duits leger had nog steeds 330.000 soldaten in solide verdedigingsposities in Stalingrad.

De uiteindelijke slag voor de verovering van de stad door de Sovjets begon op 10 januari 1943 met een verschrikkelijk artillerie bombardement op de Duitse troepen dat 3 weken duurde! De Sovjet troepen braken dan door de Duitse verdedigingslijnen in het westen. Ze

duwden de Duitse soldaten terug over de rivieren Rossochka en Tchervoennaïa. De Sovjet aanvallende troepen kwamen op 17 januari aan op de lijn Pestchanka-Bolchaïa Rossochka. Op 24 januari kwamen ze binnen het bereik te liggen van de Duitse kanonnen ten zuidwesten van Stalingrad. Duizenden Duitse soldaten waren al gestorven van de honger en de koude. Velen gaven zich nu direct over, hoewel SS soldaten hen neerschoten wanneer ze probeerden te vluchten. Op 26 januari werden ook de Duitse stellingen in het centrum van de stad in twee gesneden. Op 1 februari gaven de nu gepromoveerde Veldmaarschalk Paulus en zijn troepen in het zuiden zich over. De volgende dag deed de noordelijke groep hetzelfde. De tragedie van Stalingrad was ten einde!

De Sovjet generaals die te Stalingrad vochten waren vooreerst Generaal Vassily Chuikov, een ruziezoeker die ervan hield in dezelfde bivouacs te slapen als zijn soldaten, en Generaal Georgy Zhukov, de architect van het Sovjet tegenoffensief dat de Duitsers van Stalingrad afgesneden had van hun andere strijdkrachten. Zhukov durfde op te staan tegen Stalin en er zo voor te zorgen dat zijn plannen voor de *Operatie Uranus* uitgevoerd werden zoals hij in zijn hoofd had. Hij was wellicht de beste hogere officier die de Sovjets hadden.

Het groot Duits 6de Leger waarvan het doel geweest was om Stalingrad en Moskou in te nemen, bestond niet meer. Veldmaarschalk Paulus met 24 van zijn generaals, 2.500 officieren en nog 91.000 Duitse soldaten werden gevangen genomen. Stalingrad was voor de Duitsers wellicht de meest kostelijke landveldslag in de geschiedenis geworden.

Paulus gaf zich ten slotte over op 31 januari 1943. Rokossovsky en Maarschalk Voronov van de Supreme Sovjet Staf kwamen aan om de formele overgave aan te nemen. Ze kwamen met een fotograaf en een vertaler. Maar Paulus weigerde de wapenstilstand van de andere troepen! Nog 6 Duitse divisies waren te Stalingrad in een andere omsingelde groep gebleven. Op 2 februari 1943 echter gaven de Duitsers zich volledig over na een zwaar Sovjet bombardement. Het Duits Leger gaf 235.000 aan Duitse en hun Geallieerde troepen over van alle eenheden, inclusief delen van de reddingsoperatie van von Manstein. In totaal waren 200.000 soldaten gedood in de Duitse en in hun geallieerde Legers!

Gekleed in vodden, vuil, ongeschoren, vol met luizen, dikwijls nauwelijks met de kracht om nog te stappen, marcheerden 91.000 Duitse en hun Geallieerde soldaten naar de gevangenschap. Op weg naar de gevangeniskampen stierven ze met duizenden. In april 1945 waren meer dan 55.000 van die krijgsgevangenen gestorven. Minder dan 6.000 van de mannen gevangen gemaakt te Stalingrad vonden veel later eventueel hun weg terug naar Duitsland.

De Russische Geheime Politie begon de Duitse gevangenen te converteren naar het antifascisme, zelfs tot het Communisme. In 1943 vormden ze een *Nationaal Comité van Vrije Duitsers*. Eén van de leidende figuren van die beweging was de piloot Friedrich von Einsiedel. Ook werd een lid de Veldmaarschalk Friedrich Paulus. Paulus stond een reeks uitzendingen toe van propaganda naar Duitsland ten behoeve van de Sovjets. Paulus werd zo ook een verlegenheid voor het Nazi leiderschap.

Op 2 februari 1943 gaven dus ongeveer 100.000 verhongerende Duitsers zich over te Stalingrad. Dat was alles wat overbleef van het 6de Duits Leger dat 300.000 soldaten hield. De soldaten verlieten de stad, leden grote honger nog en gingen in Sovjet gevangenschap. Bijna 90% van hen overleed in de Russische kampen. De overlevenden mochten naar Duitsland terugkeren slechts in 1955. Stalingrad kostte de As strijdkrachten tussen 150.000 en 200.000 mannen gedood of vermist, samen met nog tienduizenden Hongaren, Italianen en Roemenen. Tevens had Legergroep 1 ongeveer 300.000 meer verliezen geteld. De Sovjets leden meer dan 1 miljoen verliezen, gedode of gewonde or gevangen gemaakte soldaten.

Het Sovjet Leger verloor nog veel meer soldaten in 1941 in de oorlog. De Duitse Legers namen meer dan 665.000 Sovjets gevangen in en rond Kiev. In de Vyazma en Bryansk zones verloren de Sovjets 650.000 gevangenen. In juli en augustus 1941 verloren de Sovjets nog eens 600.000 gevangenen aan de omsingelingen van de Duitse Legergroep Zuid. Ze verloren eveneens 7.000 tanks en 6.000 artilleriestukken daar.

Na het einde van Stalingrad voerde Duitsland nooit weer nog een duidelijk, zeer groot offensief uit. De strategische doeleinden van *Zaak Blauw* waren zo ambitieus opgesteld, dat zelfs Stalin verrast bleef, initieel, dat het 1942 offensief niet doel had genomen op ofwel Moskou of Leningrad met alle strijdkrachten.

Na februari 1943 was de overleving en niet meer de overwinning de enige hoop voor de Duitse Legers aan het Oostfront. Een reusachtig Duits Leger was opgeslorpt in haar geheel door de Sovjet Unie! In 1941 in totaal, hadden de Duitse Legers enorme verliezen van meer dan 1,1 miljoen soldaten moeten lijden, 35% van het Leger dat in den beginne Rusland in 1941 was binnengedrongen. De Duitse strijdkrachten waren nu met een half miljoen mannen minder dan de krijgsmacht waarmee ze de *Operation Barbarossa* begonnen waren. In de eerste 6 maanden van die aanval hadden de Duitsers 100.000 soldaten toegevoegd aan hun legers op het Oostfront, terwijl de Sovjets hun militairen met 3 miljoen mannen hadden verhoogd! Het Duits leger was bekwaam geweest de Rood Leger soldaten te elimineren in de ongelooflijke ratio van 7 tot 8 Sovjet soldaten voor 1 Duitser, maar ze hadden de ratio van 30 tot 1 niet kunnen overwinnen!

Na Stalingrad had Legergroep B nog 50 divisies, geleid door Generaal Maximilian von Weichs. Het bereikte de Volga. De Legergroep A onder Veldmaarschalk Wilhelm List, kwam nog dicht aan bij Grozny. In oktober 1942 kon de *Luftwaffe* sporadisch de olievelden rond Grozny bombarderen.

De grote overwinning te Stalingrad verhoogde het moreel en het enthousiasme van het Rood Leger. Voor Duitsland was het de eerste maal in de geschiedenis dat een Duitse Veldmaarschalk zich over had gegeven. Het gigantisch Leger van Hitler, uitgezonden om het oosten te veroveren, had een ramp gekend.

Na Stalingrad bleven de Sovjet troepen het initiatief houden. Op 20 november namen ze het initiatief verder op. Op 20 november al begonnen ze een offensief in de Caucasus. Rond Grozny in het zuiden, en in de Kalmuk streek in het noorden, dwongen ze de Duitse troepen zich terug te trekken uit hun Caucasus versterkte plaatsen. Andere Sovjet offensieven

begonnen aan de Donetz rivier, te Voronej en ten noorden van de Valdai Bergen. Veliki-Luki werd bevrijd.

Nabij Leningrad werd de belegering van de stad opgeheven door de Sovjet verovering van de Schlüsselburg, ook al in december 1942. Leningrad werd daardoor niet meer geblokkeerd. Tevens was het dan winter, een zeer harde winter, waarin de Duitse troepen hard leden.
In het zuiden vielen de steden Krasnodar en Rostov aan de Sovjets. De Duitse troepen konden slechts Taman en Novorossiysk houden. De Sovjet Legers keerden zich dan naar het westen. Voroshilovgrad aan de Donetz viel iets later, ook Kurk en zelfs Kharkov. Een maand later, in een wanhopig Duits offensief keerde Kharkov wel opnieuw onder de controle van de Duitse troepen.

Daarna, in de eerste dagen van de maand maart, braken de Sovjet troepen doorheen het Duits front ten noorden van Moskou en ze namen steden terug zoals Rjev, Gjatsk en Viazma. In de vroege lente wierp het Rood Leger de Duitsers terug naar hun posities ingenomen in november 1941. De Sovjet Legers waren al bijna 700 km vooruit gestoten. Ze elimineerden nog 850.000 Duitse soldaten, maakten 350.000 gevangenen en veroverden of vernielden 5.000 vliegtuigen en 20.000 artilleriestukken.

Een algemeen gevoel van schok volgde onder de Duitsers thuis, in Duitsland. Duitsland had reusachtige verliezen geleden omdat de sterkte van de vijand onderschat werd. Sommige Duitsers zagen al Stalingrad als het begin van het einde. Heel zware kritiek werd geuit tegen het leiderschap van het Leger. Waarom had het 6de Leger zich niet teruggetrokken toen er nog een kans daartoe bestond? De mensen bekritiseerden zo Hitler zonder hem echt te noemen. Waarom redde Hitler niet de levens van het 6de Leger door hen al eerder te bevelen zich over te geven?
Duitsland leed nu aan een crisis in hun moreel! Veel Duitsers begonnen de oorlog te veroordelen. Ze wilden die oorlog doen stoppen. De mensen bekritiseerden het regime openlijk, verklaarden het inefficiënt, slecht georganiseerd en corrupt. Wijdverspreid pessimisme dook in het hart en het brein van het Duits volk.

Op 14 februari 1943 sprak Goebbels een redevoering uit in het Berlijns Sportpaleis aan 14.000 Nazi volgelingen. Hij kondigde nieuwe maatregelen aan tegen luxe en amusement en stelde een Spartaanse wijze van leven voor aan iedereen. Tevens eiste hij de totale oorlog: de mobilisatie van elk en laatst hulpmiddel, inclusief het werk van vrouwen.
Was dat de wijze waarop Duitsland nieuwe ruimte wou veroveren, en de nodige levensruimte?
Kon men echt nog geloven wat de Nazis wilden en beloofd hadden? Wat betekende eigenlijk de totale oorlog?
Was de rede van Goebbels niet slechts een bod van Goebbels om de controle te nemen op het thuisfront?
Hitler vormde dan een *Comité van Drie* om de maatregelen voor de totale oorlog te nemen. Leden ervan waren Martin Bormann, Hans-Heinrich Lammers en Wilhelm Keitel.

Göring was verslaafd geworden aan zware dosissen morfine. In de herfst van 1943, had het *Comité van Drie* reeds opgehouden te werken. Welke bestaansreden was er om een stijging

van de productie te eisen wanneer er niet genoeg kolen en staal was om meer tanks en vliegtuigen te bouwen? Geen olie om te dienen als brandstof?
De totale oorlog werd herleid tot een poging om de consumptie van de gewone Duitsers te doen verminderen om zo hulpmiddelen te kunnen steken in de oorlogsproductie, terwijl de mogelijkheden daartoe beperkt waren.

Op 30 januari 1943 nog, keek het *Comité van Drie* naar de niet voor de oorlog bestemde productie en consumptie. Het Comité beval de sluiting van alle niet-essentiële ondernemingen: 9.000 kleine zakenbedrijven in Brandenburg alleen al. Daarop volgde een wijdverspreide wrevel in de lagere middenklasse omdat onafhankelijke winkeleigenaars nu gedwongen werden om loonarbeider te worden in wapenfabrieken. Wijdverspreide weerstand en ontwijking waren het resultaat van de Nazi maatregelen. De maatregelen moesten gestopt worden, wilden de mensen.

De rantsoenering werd verder ingevoerd in Duitsland, harder dan tevoren. In oktober 1939 was de officiële voedsel rantsoenering 2.750 calorieën per dag voor burgers, 3.600 calorieën voor de gewapende machten, 4.652 cal voor arbeiders van speciaal zwaar werk. Voor burgers betekende dit ongeveer 10 kg brood per maand, 2.400 gram vlees, 1.400 gram vetten inclusief boter, 320 gram kaas, enz. Rond het midden van 1941 was het vlees minder tot 1.600 gram de maand. Rantsoenen voor fruit, groenten en aardappelen werden ingevoerd. Aan het begin van 1943 werden die cijfers gebracht tot 9 kg brood per maand, 600 gram granen, 1.850 gram vlees en 950 gram vetten. In januari 1945 werden die verhoudingen nog verminderd tot 3,6 kg brood, 300 gram granen. Aardappelen waren nog steeds in goede voorraad met 10 kg per maand. De grote meerderheid van de mensen vonden de voedselrantsoenen nauwelijks voldoende om van te overleven. De wijdverspreide erger en ontevredenheid groeide in Duitsland.

Tegenover die realiteit faalde de retoriek van Goebbels van lijden en opoffering om de Duitsers nog te overtuigen. Bijkomende fondsen voor de oorlogsinspanning van Duitsland gebeurden door het spaargeld van de mensen te verminderen. De Regering roomde de spaargelden af om te bepalen voor wapens. Geld vloeide dan van de spaarbanken naar de wapenconstructie. Tezelfdertijd, natuurlijk, verspreidde zich de ruilhandel en de vergroting van de zwarte markt.

De Strijd om Kursk

De Veldslag van Kursk was de grootste veldslag te land in de geschiedenis. Ze begon met een Duits offensief op 5 juli 1943 en duurde iets minder dan 2 weken tot 16 juli 1943. De slag laaide op met een Sovjet tegenaanval op 12 juli 1943, die eigenlijk iets langer dan een maand duurde tot 23 augustus 1943.

Josip Stalin was toen natuurlijk nog de ultieme leider van alles in de Sovjet Unie. De Chef van de Russische Generale Staf was Generaal Georgi Zhukov, vanaf januari 1941. De Commissaris voor Defensie was Maarschalk Semyon Timoshenko, het ekwivalent van de Minister van Oorlog in een Regering, en Vice-Chef van Operaties was Generaal Alexander Vasilevsky. De Minister van Buitenlandse Zaken was Vyacheslav Molotov. Een belangrijk en zeer gevaarlijk figuur, gevaarlijk voor iedereen, was het Hoofd van de Geheime Diensten, van de NKVD, Levrentiy Beria. Het Vice-Hoofd van het Planning Departement van de Sovjet Generale Staf was Luitenant-Generaal Nikolai Vatutin.

De Sovjet bevolking bedroeg toen ongeveer 190 miljoen mensen, de Duitse bevolking 80 miljoen mensen. De belangrijkste uitdagingen voor de Duitse Legers aan het begin van *Operatie Barbarossa* waren geweest het moeilijk terrein, de grote afstanden, de waarlijk onherbergzame Sovjet herfst en winter, de incompatibiliteit van de Duitse locomotieven en de wagons. Minder dan 17% van de Duitse legermacht op de grond was gemotoriseerd. Meer dan 625.000 paarden werden gebruikt om Rusland binnen te dringen, maar paarden leden aan honger en dorst net zoals mensen. De Duitsers bezaten wel 600.000 voertuigen van 2.000 verschillende modellen en varianten. Later zouden ze hun Legers met dergelijke cijfers reorganiseren, maar dat was nog niet het geval.

Laten we even recapituleren wat er ondertussen gebeurd was in de *Operation Barbarossa.*

De Sovjet legers werden georganiseerd in 5 secties. Het Noordelijk Front werd geleid door Luitenant-Generaal M.M. Popov, het noordwestelijk front door Kolonel-Generaal F.I. Kuznetsov. Dit laatste front moest strijden tegen de Duitse Legergroep Noord. Het Sovjet westers front werd geleid door Generaal D.G. Pavlov, gericht tegen de Duitse legergroep Centrum. Op het zuidwestelijk front leidde kolonel-Generaal M.P. Kirponos om te strijden tegen de Duitse Legergroep Zuid. Ten slotte, aan het zuidelijk Sovjet front leidde Majoor-Generaal I. Tialenev tegen de Roemeense strijdkrachten.

Voor de zuivering van de veroverde streken had Duitsland de *Einsatzgruppen* of de Speciale Operationele Eenheden. Deze handelden als paramilitaire doodseskaders. Zij waren verantwoordelijk voor de genocide van de Russische Joden. Tevens, op 8 september 1941, stelde een decreet van de Duitse OKH, de *Oberkommando des Heeres*, dat Sovjet oorlogsgevangenen alle rechten hadden opgegeven. Het decreet had verschrikkelijke resultaten, omdat het alle Duitse excessen toeliet van wreedheden in de veroverde gebieden.

Tijdens de *Operatie Barbarossa* bestond het eerste strategisch echelon voor de Sovjets uit 3 ondiepe en onvolledige verdediging stroken. Het tweede strategisch echelon waren 5 Sovjet Legers aan de Dniepr en de Dvina rivieren. Stalin had een *Russisch Staatscomité voor*

Verdediging opgericht, de OKO, een lichaam met totale macht om de oorlog te leiden zoals het meende dat moeten doen. Dit zou de *Stavka* moeten leiden, het *Supreme Hoger Bevel* over de Sovjet gewapende machten, hun Generale Staf. Stalin was in titel en in macht de Supreme Militaire Bevelhebber van de Sovjet Unie. Dagen later werd hij ook de Volkscommissaris voor Verdediging. Hij stuurde 1.523 fabrieken meer dan 1.600 kilometer naar het oosten van Moskou vanaf november 1941.

Op 11 september 1941 nam Zhukov het Opperbevel over de Russische strijdkrachten te Leningrad. Hij was eigenlijk weer in de voorkeur van Stalin gekomen. Stalin moest uiteindelijk wel toegeven dat Zhukov zijn beste strategische generaal was, en een generaal die steeds uit was om verder te strijden, maar dat betekende niet dat hij van de man hield. In het midden van augustus had Zhukov het *Yelna offensief* gelanceerd tegen de Duitsers. Dit leidde tot de Slag voor Smolensk. In die strijd leed de Sovjet Unie 750.000 verliezen en de Duitsers verloren 250.000 soldaten. Na Smolensk bleven de Duitsers uitgeput achter. Toch vielen de Duitse Legers weer aan.

De Duitse *Operatie Tyfoon* gericht naar Moskou opende op 30 september 1941. Aan Duitse zijde vochten hier 2 miljoen soldaten met 14.000 stukken artillerie, 1.000 tanks en 1.390 vliegtuigen. De Duitse strijdkrachten werden geleid door Generaal von Bock. Het Rood Leger had 1,25 miljoen soldaten om te weerstaan, 7.600 stukken artillerie en mortieren, 930 tanks en 667 vliegtuigen. De Duitsers hadden belangrijke overwinningen behaald te Vyazma en Briansk. De 650.000 Sovjet troepen in de eerste gelederen, met 6.000 stukken artillerie en mortieren werden onder voet gelopen! Een bres van ongeveer 450 kilometer had zich gevormd in de Sovjet verdedigingen.

Op 6 oktober 1941 kwam Generaal Georgi Zhukov aan op het front. Hij versmolt het Westers en het Reserve front samen, hoewel hij slechts nog 90.000 soldaten had daar, alles wat overgebleven was van de Slag van Smolensk. Hij haalde soldaten van de Mozhaisk lijn nader om Moskou te redden. In akkoord met Stalin lanceerde hij zijn offensieven. De Sovjet aanvallen werden gestopt door de regen, het slecht weer en de modder. De *Wehrmacht* had 686.000 verliezen geleden tegen dan.

Op 25 oktober 1941 nam de Legergroep Zuid van von Rundstedt Kharkov. Rostov viel op 21 november 1941. Op 5 december 1941 stopte Hitler het offensief en liet hij een beperkte terugtocht toe van de Legergroepen Centrum en Zuid. Barbarossa was nu ten einde.
In de laatste dagen van oktober 1941 had de *Stavka*, het Sovjet Hoger Bevel, de vorming besloten van 9 reserve Legers met 9 tank brigades, 49 tank bataljons, meer dan 100 ski bataljons en 90.000 soldaten voor de Reserve en de Westelijke fronten.

Na de winter van 1941 naar 1942, na de Sovjet tegenaanvallen, had Hitler veel Duitse hogere officieren vervangen. Hij verving von Rundstedt met Generaal Walter Reichenau in de Legergroep Centrum. Hij verving von Bock door Veldmaarschalk von Kluge in de Legergroep Centrum. Hij verving von Leeb met Kolonel-Generaal von Küchler in de Legergroep Noord. En Guderian werd ontslagen onder beweringen van niet toegelaten terugtrekkingen van troepen. In de eerste week van januari 1942 had Hitler trouwens 35

oudere generaals ontslagen in *Operatie Barbarossa*! Niettemin liepen op 5 januari 1942 de Sovjet tegenaanvallen zonder stoom.

Het slecht gedefinieerde offensief van Stalin in de lente van 1942 haalde weinig uit. Die ramp leidde tot een nieuw verlies van 440.00 Rood Leger troepen en bracht slechts 80.000 verliezen aan soldaten mee voor de Duitsers. Een nieuwe Duitse aanval begon dan in de Krim. Von Manstein werd bevorderd tot de rang van Veldmaarschalk. Op 12 mei 1942 probeerden de Sovjets weer Kharkov in te nemen. Die velslagen brachten 275.000 verliezen mee voor de Sovjets, ze verloren 650 tanks en 1.600 stukken artillerie. De Sovjets hadden al 1,4 miljoen soldaten verloren sinds het begin van het jaar. De Duitse verliezen stonden aan 190.000 soldaten. De oorlog in het oosten werd zeer, zeer duur betaald!

In 1942 was de strategie van Hitler om het Rood Leger te vernielen langs de Don ten zuiden van Voronezh en dan tussen Rostov en Stalingrad. De Duitsers moesten verder duwen met hun Legergroep Zuid om de olievelden te Maykop en Astrakhan te veroveren.
Stalin wierp zijn defensief gewicht tegen de Legergroep Centrum rond Moskou. Het Rood Leger kon daardoor niet het initiatief nemen in het zuiden.
De Duitsers splitsten toen hun strijdkrachten. Legergroep A moest de vijand vernietigen ten zuiden van de Don, daarna zich bewegen naar de Caucasus en Grozny innemen. Die strijdkrachten werden geleid door Veldmaarschalk Wilhelm List.
De Legergroep B moest naar Stalingrad trekken. Haar belangrijkste doel was de communicaties over land tussen de Don en de Volga te blokkeren. Het 6de Duits Leger bereikte de buitenwijken van Stalingrad op 23 augustus 1942. Aan het einde van die maand werd Zhukov benoemd tot Vice Hoogste Bevelhebber met als orders om de controle te nemen van de zich ontwikkelende situatie in Stalingrad.
Op 9 september 1942 ontsloeg Hitler ook Veldmaarschalk List en Hitler nam zelf het bevel over vanuit zijn Ukraïns hoofdkwartier.
Kolonel-Generaal Franz Halder werd kwaad tegen Hitler in een hevige furie en hij ook werd vervangen door Generaal Kurt Zeitzler in november 1942.

Aan het einde van 1942 lanceerde Zhukov zijn *Operatie Uranus*, een nieuw Sovjet offensief. De Sovjets vielen toen aan met 1,1 miljoen mannen, 13.500 stukken artillerie en mortieren, 900 tanks en 1.4143 vliegtuigen. *Uranus* begon op 19 november 1942 tegen de Roemeense troepen. De Sovjet strijdkrachten omsingelden ondertussen de troepen van Paulus te Stalingrad. Hitler weigerde om Paulus te laten uitbreken. Paulus moest de *Vesting Stalingrad* organiseren. Zijn *Luftflotte 4* bevelhebber was Generaal Wolfram von Richthofen, als steun van het 6de Leger van Paulus.

De Legergroep Don, nu genoemd de Legergroep A, faalde in haar Operatie *Winterstorm* om Paulus te ontzetten. De Sovjets lanceerden hun *Operatie Mars* om de Rzhev uitstulping tegenover Moskou te verwijderen en om de Duitse achterhoede met 800.000 Sovjet soldaten en 2.350 tanks aan te vallen. De Sovjets verloren in die operatie 500.000 soldaten, voor weinig territoriale winst. De Duitse verliezen bedroegen ongeveer 40.000 soldaten.

Op dat ogenblik bleef er te Stalingrad nog slechts één vliegveld over voor de Duitsers. Op 9 januari 1943 verwierp Paulus een Sovjet voorstel om zich over te geven. Paulus capituleerde

slechts de dag nadat hij tot veldmaarschalk bevorderd was. De kost van Stalingrad voor Duitsland en haar verbondenen was ongeveer 800.000 soldaten. De Sovjets leden 1,1 miljoen slachtoffers. Maar de operatie eindigde in een belangrijke Duitse nederlaag.

Operatie Citadel, de Duitse aanval op Kursk, werd gestreden in juli 1943. Voordien hadden de Sovjets de stad Kursk opnieuw veroverd op de Duitsers, dat op 8 februari, Rostov op 24 februari en Kharkov op 18 februari. Ze waren nu gevorderd langs de Lagere Dniepr. *Citadel* begon in haar voorbereidingen op 19 februari 1943. Het moest de tegenaanval van von Manstein worden. Hij heroverde eerst één derde van het terrein dat de Duitsers net verloren hadden, maar kon Kursk veroveren.

Duitsland had in 1941 nog 136 divisies, en 3,8 miljoen soldaten. In 1943 had het 179 divisies en 2,7 miljoen soldaten. De Sovjets echter, hadden in 1943 ongeveer 6 miljoen soldaten onder de wapens! Het evenwicht in macht was veranderd! In de lente van 1943 had Duitsland nog 2.209 tanks waarvan er nog slechts 600 echt operationeel waren, en 6.360 veldartillerie stukken. De Sovjet Unie daarentegen, had 12.000 tot 15.000 tanks en aanvalskanonnen, met 33.000 stukken veldartillerie. In 1942 had de Sovjet Unie 25.436 vliegtuigen gebouwd, 24.446 tanks en 127.000 artillerie stukken! Duitsland had 15.409 vliegtuigen gebouwd, 9.300 tanks en 12.000 artillerie tukken. De Chef van de Generale staf van het Sovjet Leger, de chef van de *Stavka*, was nu Generaal Aleksander Vasilevsky. De Chef Operaties, de assistent van Vasilevsky, was Aleksei Antonov. Dit waren uitstekende leiders. In de lente van 1943 was de Sovjet Unie veel meer wapens aan het produceren dan Duitsland!

Na de slag van Stalingrad bewoog het Rood Leger zich in het offensief in het zuiden, genaamd *Operatie Kleine Saturnus*. In januari 1943 had zich een breed gat geopend tussen de Duitse Legerroep B en de Legergroep Don. De aankomende Sovjet Legers dreigden alle Duitse strijdkrachten ten zuiden van de Don af te snijden, inclusief Legergroep A, die gestreden had in de Caucasus. De Sovjets hadden Kursk weer ingenomen op 8 februari 1943 en Rostov op 14 februari. De Sovjet fronten van Bryansk, de Westerse en Centrale fronten bereidden zich voor op een offensief om de Duitse Legergroep Centrum te omsingelen tussen Bryansk en Smolensk.
Tegen dan hadden de Duitse Legers zich echter gereorganiseerd.

De Legergroep Don werd hernoemd tot Legergroep Zuid onder von Manstein. Legergroep B werd opgelost en haar strijdkrachten verdeeld over Legergroep Zuid en Legergroep Centrum. Von Manstein erfde zo de massieve opening in de Duitse lijnen. Hij had de bedoeling de flanken van de Sovjet gepantserde divisies te vernietigen, terwijl hij Kharkov en Kursk wou innemen.
In den beginne had het offensief van von Manstein geen naam, maar dan werd zijn vooruitgang bekend als de *Derde Veldslag om Kharkov*. De operatie begon op 21 februari. Kharkov werd heroverd op 15 maart, Belgorod ook. Het Russisch tegenoffensief liet een Sovjet uitsprong achter die zich over 250 kilometer spreidde van noord naar zuid en 160 kilometer van oost naar west in de Duitse zones.

Op 15 april publiceerde Hitler een Operationeel Bevel Nummer 6, die de *Kursk Operatie* genoemd werd. De directieve was opgesteld door Kurt Zeitzler, de stafchef van OKH, het

Oberkommando des Heeres. De *Operatie Citadel* moest een dubbele aanval worden, gericht op Kursk, om de Sovjet verdedigers van 5 legers te omsingelen en de uitsprong zo te verzegelen. Het doel van Citadel was om de Kursk uitsprong te reduceren door Het Legergroep Centrum van von Kluge en door de Legergroep Zuid van von Manstein. De strategie van de Sovjets kon slechts worden de stad van Kursk te verdedigen, de Duitse troepen droog te bloeden, en dan om een tegenaanval te lanceren. De Duitse troepen werden in die valstrik gelokt.

In totaal sloegen 4 miljoen soldaten, 69.000 stukken artillerie, 13.000 tanks en zelf voortgestuwde kanonnen, en 12.000 vliegtuigen tegen elkaar in vanaf het begin van de *Slag van Kursk*! De Sovjets wierpen 1.426.532 soldaten in de strijd. Drie tegen één! Duitsland had daar ongeveer 518.000 soldaten. 2.365 Duitse tanks moesten strijden tegen 4.938 Sovjet gepantserde voertuigen. De Sovjets verzamelden 31.415 artillerie stukken en ook raketlanceerders. De Duitsers hadden de overmacht in de lucht verloren met nog 1.372 vliegtuigen tegen 3.648 Sovjet vliegtuigen. Het Sovjet Leger had tevens grote reserves van zowat alles opgebouwd, van soldaten tot materieel. Duitsland werd in de verhouding 3:1 overklast in soldaten, 5:1 in artillerie, 3:1 in tanks en in gepantserde voertuigen, en 4:1 in vliegtuigen.

Op een kaart van Rusland kan men in de noord-zuid richting de stad Orel vinden in het noorden en Kursk in het midden, Belgorod in het zuiden. De Sovjet uitsprong duwde zich van Oral naar Belgorod. Verder, in het hart van Rusland, lag de stad Voronezh.

De Troepen in de Aanval voor Kursk

In het Noorden, aan de linkerflank van de uitsprong vielen de strijdkrachten van Kolonel-Generaal Walter Model aan met het 47ste *Panzer Korps* van Generaal Joachim Lemelsen bestaande uit 4 *Panzer* divisies, 331 tanks en kanonnen (45 Tigers), 178 veldartillerie stukken en 54 *Nebelwerfer*, kanonnen die obussen wierpen om dikke mist te vormen. Op die flank bevond zich ook het XLI *Panzer* Korps, geleid door Generaal Josef Harpe. Hij had 1 bijkomende *Panzer* Divisie, 2 infanterie divisies, 304 tanks en kanonnen, 180 artillerie stukken en 54 *Nebelwerfer*. Er was nog het 23ste Korps van de Generaal van de Infanterie Johannes Freissner met 1 versterkte infanterie divisie en 2 gewone divisies. Hij had geen tanks, maar 62 aanvalskanonnen, 214 veldkanonnen, 57 medium en zware *Nebelwerfer*. Ten noordoosten wachtte Infanterie-Generaal Hans Zorn met zijn 46ste Panzer Korps en 4 infanterie divisies met 9 tanks en 31 artillerie stukken. Dit betekende in totaal voor de Legergroep Centrum 770.000 soldaten, 2.451 artilleriestukken en 7.417 veldkanonnen en mortieren.

Von Manstein had 2 Panzer divisies, 1 Panzergrenadier divisies, 1 infanterie divisie, met 595 tanks en aanvalskanonnen, 244 artillerie stukken en 59 *Nebelwerfer*.

In het Zuiden, aan de rechterflank, lag het 4de *Panzer* Leger van Hoth met de Generaal van de *Panzer*troepen Werner Kempf, met het 111de *Panzer* Korps dat bestond uit 3 Panzer Divisies en het II SS *Panzer* Korps onder SS *Obergruppenführer* Paul Haush, met 494 tanks en aanvalskanonnen, 179 veld artillerie stukken. Hier ook wachtte 1 infanterie Divisie van

Hermann Breith met 200 veld artillerie stukken en 54 *Nebelwerfer*, en het 11de Korps onder Generaal Erhard Raus met 2 infanterie divisies en 3 infanterie divisies van de Generaal der Infanterie Franz Mattenklotz, van diens 43ste Korps.

De Hoofdaanval kwam eerst. De Legergroep Zuid van von Manstein stak vooruit in die hoofdaanval. Ten noorden van hem rolde het 4de *Panzer* Leger van Hoth, en ten zuiden van hem was het 48ste *Panzer* Korps van de *Panzer* Generaal Otto von Knobelsdorff met 2 tank divisies en een *Panzergrenadier* Divisie genaamd *Grossdeutschland* en 1 bijkomende infanterie divisie. Von Knobelsdorff had 595 tanks en aanvalskanonnen, 244 veldartillerie stukken en 59 *Nebelwerfer*.
Aan de rechterzijde van Knobelsdorff stond SS *Obergruppenführer* Paul Hauser met 494 tanks en aanvalskanonnen.

De reserve mocht enkel losgelaten worden in de strijd met de toelating van Hitler. Dit was het *Panzer* korps van Generaal Walter Nehring met 181 tanks en 123 aanvalskanonnen.

De Sovjets

Aan Russische zijde in het centraal front stond Generaal Konstantin Rokossovsky, geboren in 1896, een buitengewone bekwame strijder met een exceptionele analytische geest. Hij had als troepen de 1ste, 2de, 4de, 65ste en 70ste Infanterie Legers plus het 2de tank Leger van Luitenant-Generaal A.G. Rodin. Toegevoegd aan die werd het 16de Luchtmacht Leger van Luitenant-Generaal S.I. Rudenko. Dit waren in totaal 711.575 soldaten met 1.785 tanks en aanvalskanonnen, 12.453 veldkanonnen en mortieren, en 1.050 vliegtuigen. Plus het 13de Leger van Luitenant-Generaal N.P Pukhov aan 25 kilometer front, met 51.000 anti-tank mijnen, 29.000 anti-personeel mijnen, in 3 echelons van 30 kilometer diep en ook nog met 223 tanks en 47 aanvalskanonnen.
Aan het Voronezh Front stond Generaal Nikolai Vatutin, 41 jaar oud. Met de 6de Garde, 7de Garde, 38ste, 40ste en 69ste Legers, het 1ste Tank Leger, het 2de Luchtleger en delen van het 17de Luchtleger. In totaal 625.591 soldaten. Hij had 1.704 tanks en aanvalskanonnen en mortieren, 881 vliegtuigen, 2 echelons met het 6de en 7de Garde en zelfs een 3de echelon reserves.
Het 6de Garde onder luitenant-Generaal I.M. Chistyakov bevond zich op 60 kilometer van de frontlijn. Met 682 kanonnen en mortieren, 88 *Katyushka's* rakettenwerpers, 135 tanks en 20 aanvalskanonnen. Zij hadden in de eerste lijn 69,688 anti-tank mijnen en anti-personeel mijnen.
Het 7de Garde onder Luitenant-Generaal M.S. Shumilov stonden op ongeveer 50 kilometer van het front. Met 1.573 veldkanonnen en mortieren, 47 *Katyushka's* en 224 tanks, 22 aanvalskanonnen.

In dit Centraal en Voronezh front stonden 1.337.166 soldaten, bijna het dubbele van de Duitse sterkte, en met 4 maal meer kanonnen.

Als diepere reserve voor de Sovjets wachtte het Steppe Front onder Kolonel-Generaal Ivan Konev, 45 jaar oud, met de 4de Garde, 5de Garde, 24ste, 27ste en 53ste Legers, met de 5de Tank garde. Zij hadden nog 573.195 soldaten met 1639 tanks en aanvalskanonnen, 9.211 kanonnen en mortieren, en het 5de Luchtleger met 563 vliegtuigen.

De Duitse *Tiger* tanks hadden een kanon van 88 mm. Met hun obussen konden ze de T34 bepantsering doorsteken op ongeveer 1500 meter. Ze hadden voldoend dikke bepantsering om te weerstaan aan een 50 ton machine en ze konden een snelheid van 45 km/h halen.
De Duitse *Panther* was eveneens een 50-ton tank. Die had schuine bepantsering en een 75 mm kanon met obussen van hoge snelheid. Dit was waarschijnlijk de beste Duitse tank. De *Tiger* en de *Ferdinand* tanks waren echter langzaam, zwaar, onhandig en onbetrouwbaar. Ze hadden slechts een korte range en ze misten bijgevolg mobiliteit op het slagveld.

In *Operatie Citadel* konden de Duitsers tellen op 1.830 vliegtuigen. Generaal Model had de 730 vliegtuigen van Generaal Otto Dessloch, de *Luftflotte 6*. Generaal von Manstein had de 730 vliegtuigen van Kolonel-Generaal Robert Ritter von Greim, de *Luftflotte 4*.

Een tank divisie van het Sovjet Leger had niet enkel of allemaal T34 tanks. 40% van hun tanks weren slechts licht bepantserde T70 met een 45 mm kanon. 1/3de van alle Sovjet tanks waren lichte T70 tanks. De Sovjets hadden ook no de KV1, die dezelfde kanonnen had als de T34 doch met dikkere bepantsering. Deze tanks waren dus zwaarder en langzamer.

De Sovjet verdedigingen waren speciaal gebouwd voor de Duitse aanvallen. De 1ste Lijn bestond uit een zone van loopgrachten, met 5 lijnen van prikkeldraad hekkens, wijde greppels, pijnbomen, afgedamde rivieren, stalen anti-tank verdedigingen met gezaagde tanden. De 2de Lijn was de eigenlijke Sovjet verdedigingszone. Die had anti-tank weerstandposten, loopgrachten met soldaten met geweren, bunkers met machinegeweren, kanonnenputten, prikkeldraad, en bijna 4 km van loopgrachten. De Sovjets hadden 11 posten met ingegraven tanks en 200 anti-tank kanonnen per mijl. De 3de lijn had dezelfde verdedigingen als de 2de lijn.

De Kursk Offensieven

5 juli 1943

De Duitse Legers lanceerden Operatie Citadel, eigenlijk *Unternehmen Zitadelle*, op 5 juli 1943. Een 50 minuten durende Duitse beschieting begon de operatie. Het doel ervan was de Sovjet artillerie te neutraliseren, om de Sovjet commando- en controlecentra te neutraliseren. Dit werd gevolg door een tankaanval. Het bombardement gebeurde met grote nauwkeurigheid. De Sovjet Legers hadden grote, sterke verdedigingen opgeworpen over het gans front, 300 kilometer diep, om aan de Duitse overrompeling te weerstaan. De Sovjet artillerie opende eerst het vuur, aldus aan de Duitsers verradend dat ze wisten dat een aanval zou komen. Sovjet bommenwerpers vielen Duitse vliegvelden aan die vol stonden met Duitse vliegtuigen. Ze werden opgevangen door de Duitse radar systemen. De Duitsers schoten 425 Sovjet vliegtuigen neer tegenover een verlies voor hen van slechts 36 vliegtuigen.

De Sovjet troepen lanceerden hun eigen luchtaanval met 132 II-2 Shturmovik grondaanval vliegtuigen, geëscorteerd door 285 LA-5 en P-39 gevechtsvliegtuigen. De Sovjets hadden gehoopt de *Luftwaffe* te verrassen, maar in plaats daarvan leden ze zelf belangrijke verliezen in één van de grootste luchtgevechten van de oorlog!

In het zuiden bestond de belangrijkste aanvallende strijdkracht de *Grossdeutschland Panzer Grenadier Division*, met 384 tanks en een zware groep van 15 *Tigers* en 200 *Panthers*. Ze richtten hun aanval op Gertsovka, Butovo en Cherkasskoye. De *Panthers* duwden zich in een mijnenveld, waardoor de aanval faalde. Mijnenvegers kwamen en de tracks van de tanks werden hersteld. De bevelhebber van *Grossdeutschland* was Generaal Walter Hoernlein. Golven Duitse Stuka's vielen aan onder goede Duitse communicaties. *Grossdeutschland* nam snel Butovo in. Cherkasskoye viel in de namiddag. De Duitse aanval was uitgevoerd ook met de verschrikkelijke, wrede *Flammenpanzer II*, vlammen werpende tanks.

Rond Trivsechnoe viel het 2de deel van de Hoth strijdmacht aan. Paul Hausser's II SS Panzer Corps en 3 SS-*Panzergrenadier* divisies: de *Leibstandarte Adolf Hitler of LAK, das Reich* en de *Totenkopf* divisie. Zij sloegen in tegen de 6de Russische Garde van Luitenant-Generaal I.M. Chistyakov. Een *Keil*, een troep van 42 *Tigers* en 404 andere Duitse tanks en aanvalskanonnen bewoog zich dan naar Gremuchii, Berezov en Bykovka.

De LAK bewoog zich eerst naar Bykovka, goed gesteund door de *Luftwaffe*. De strijd in de loopgrachten ontwikkelde zich met vlammenwerpers om hen op te ruimen. De eerste Sovjet lijn van verdediging kraakte. Chistyakov vluchtte naar Luitenant-Generaal M.R. Katukov, naar diens 1ste Garde Tank Leger. De *Leibstandarten Adolf Hitler*, de LAH, spoedden zich dan naar Oboyan. Een SS-*Untersturmführe*r Michael Wittmann vernielde 8 Sovjet tanks en 7 anti-tank kanonnen! Een 4 uur durende veldslag ontwikkelde zich tussen *Das Reich* en een groep Sovjet T34 tanks. De Duitse *Totenkopf* Division nam Gremuchii in en drukte dan naar het noorden toe, naar Belgorod.

De 6de *Panzer Division* geleid door Majoor-Generaal Walter von Hünersdorff, het 3de Zwaar Tank Bataljon van Clemens Graf Kageneck geraakte al over de noordelijke Donetz rivier. De

eerste Sovjet verdedigingslijn van Maslovo Pristiani werd veroverd. Aan het einde van 5 juli had eigenlijk de aanval van Manstein tegen het Voronezh front weinig uitgehaald. Slechts de 1ste Russische verdedigingslijn werd veroverd door de Duitsers en voorbij gereden. De Duitsers hadden de verdedigingen van Vatutin onderschat.

De stoot naar voor van de Duitse Legergroep Zuid trok langzaam verder. De Sovjets bereidden hun 2de verdedigingen voor. De Sovjets versterkten de 7de Garde van Shumidov. Vatutin was nu vastberaden om het offensief van von Manstein te stoppen.

In het noorden, begon het 9de Leger van Generaal Model aan te vallen om de verdedigingen van Maarschalk Rokossovsky te doorbreken. Het 505de Zwaar *Panzer* bataljon rukte op naar Bodoyan en Butyrki. De 1ste Sovjet verdedigingslijnen hielden wel. De dorpen Alexandrovka en Butyrkin werden ingenomen door de Duitsers. De Duitse aanval slaagde en brak door. Vatutin versterkte dan zijn 2de verdedigingslijn en gebruikte 3 bepantserde korpsen van de 50.000 soldaten en 600 tanks van Generaal Rodin om de lijn te houden. Het 2de Sovjet Tank Leger bewoog zich naar het noorden om de omgeving van de 2de lijn van Vatutin te verkennen van Teploie tot Olkhovatka naar Bonryi, gesteund door het 17de Garde korps.

De eerste dag van *Zitadelle* had geen rampzalige uiteenrafeling van het Rood Leger veroorzaakt. De Sovjets bleven goed voorbereid. Hij verdedigingslijnen waren niet doorgebroken. Ze hadden wel veel meer vliegtuigen verloren dan de Duitsers. De Sovjet eenheden begrepen dat de offensieve methoden van de *Wehrmacht* afhingen van hun overwicht in de lucht.

6-8 juli. De Duitse Vooruitgang

De Duitsers lanceerden een aanval op de 2de lijn van de Sovjet verdedigingen. Ze meenden dat het Voronezh front meer kwetsbaar was om gebroken te kunnen worden. De Duitse troepen bedreigden Prokhorovka en Oboyan. De Sovjets zonden hun 27ste Leger om Vatutins troepen te versterken. Ze groeven hun tanks in om slechts de torens van de tanks te tonen.

Om 03h00 duwden de LAH en *Das Reich* zich naar voor, geleid door 120 tanks en de *Tigers* in front van de *Keil*. Hun bevelen waren om door het mijnenveld te steken ten zuidoosten van Yakovlevo en zich te begeven naar de Pokrovka-Prokhorovka weg. Het Rood Leger kon die *Tiger* aanval niet stoppen! Hun verdedigingen werden doorbroken. De Sovjets lanceerden dan wel tegenaanvallen, zodat de *Luftwaffe* gedwongen werd de oproepen tot hun diensten te prioritiseren, omdat ze gebrek aan benzine en olie begonnen te lijden, gevechtsschade moesten herstellen en het nodig routine onderhoud aan hun vliegtuigen moesten doen.

Op 6 juli in de namiddag viel Luchki. *Das Reich* trok verder. De doordringing van Hausser raakte het dorp Teterevino, ten zuidwesten van Prokhorovka. Schermutselingen gebeurden langsheen de flanken van Hoth.

De rechter flank van Het II SS Panzer Korps lag wijd open. De *Legerafdeling Kempf* had gefaald om de nodige vooruitgang te maken. Vatutin ondermijnde de vooruitgang noch meer door aan te vallen met het 7de Garde Leger van Generaal Shumilov. Maar de soldaten van

Hoth braken de Sovjet infanterie aanval. De verdediging van de 81ste, 73ste en 78ste Garde Geweer Divisies bleken zeer sterk. Clemens Graf Kageneck werd gefrustreerd door die zware Sovjet verdedigingen. Hij had enorme verliezen geleden. Aan het einde van de dag werd de *Legergroep Kempf* ernstig tegengehouden door de Sovjets! De II SS *Panzer* Groep kreeg de luchtbescherming niet die ze nodig had!

Generaal Knobelsdorff begon de Sovjet 1ste lijn aan te vallen. *De Grenadier Divisie Grossdeutschland* drong door met de sterke steun van de *Luftwaffe*. Ze bereikte de rivier Pena. De Pena was echter te moeilijk om over te steken, dus zocht Knobelsdorff meer gunstig terrein en betere oversteekplaatsen. *Grossdeutschland* moest zich een weg kerven door de mijnenvelden. Ze trokken door de Sovjet verdedigingslijn te Lukharnino, terwijl andere groepen langzamer vooruit trokken. *Grossdeutschland* had toen nog slechts 80 van hun oorspronkelijke 350 ondersteunende tanks operationeel! De veldslag was verschrikkelijk geweest.
De verliezen van von Manstein in de eerste 2 dagen van de slag waren 263 tanks en mobiele kanonnen en 10.000 soldaten! De *Luftflotte* van von Richthofen had meer dan 100 vliegtuigen verloren. De Stafchef van de *Luftflotte 4*, Generaal Otto Dessloch, kon slechts inzien dat de aanwezigheid van Sovjet vliegtuigen over het slagveld verhoogde.

De Sovjets leiders hadden natuurlijk hun eigen problemen, omdat Vatutin zich bewust werd van een breed gat in zijn verdedigingen. Tegen middernacht had hij al zijn front reserves al ingebracht. Hij vroeg voor versterkingen. Stalin gaf hem het 5de Garde Tank Leger van Luitenant-Generaal Pavel Rotmistrov, uit de *Steppe front* reserve. Vatutin moest de vijand verder uitputten. Konev beschermde Kursk zonder te bewegen, en Stalin riep hem op om te rijden, nu. Substantiële Sovjet strijdkrachten bewogen zich dan naar de zone van Prokhorovka!

7 juli

Het werd kouder en natter weer. Meerdere missies werden op deze dag uitgevoerd, telkens begeleid door grote verliezen aan tanks en dus aan tankbemanningen. Het was niet prettig om zien wat er gebeurde binnen ontplofte tanks! De Sovjet verdediging van Oboyan en Prokhorovka was zeer hardnekkig. Teterevino en Greznoy werden door de Duitsers veroverd, door de divisie van Hausser. Knobelsdorff bleef zijn aanval verder zetten op de 2de Sovjet lijn met 300 tanks, waaronder 40 *Panthers*. Een vernietigende slag had plaats ten westen van Pokrovka. De Duitsers leden zware verliezen van hun kostbare *Panthers* in een mijnenveld. Toch bleef de Duitse vooruitgang de Sovjets terugdrijven naar Syrtsevo. De Sovjets brachten de Duitsers tot stoppen daar met stevige verdedigingen. In de avond nog verstevigden de Sovjets Syrtsevo. Hoernlein richtte zijn *Tiger* tanks om het dorp in de flank aan te vallen, maar te veel *Tigers* braken in mechanische pannes. Zijn beweging faalde.

De verschillende Sovjet operaties die alle dienden om de Duitse vooruitgang te stuiten werden zeer duur aan de Russen. De strategie van uitputting bedacht door het Hoger Opperbevel bleef niet zonder effect op de beperkte middelen van Vatutin. Nikita Khrushchev was de politieke vertegenwoordiger van Stalin in het hoofdkwartier van Vatutin. De twee mannen spraken veel met elkaar. De strijd bereikte een kritisch ogenblik!

8 juli

Het Duits Opperbevel lanceerde een nieuw offensief vanaf ongeveer 05h00 in de morgen van het II SS en het 48ste *Panzer Korps*. *Das Reich* hield de lijn van Teterevino langs de Lipovyi-Donetz rivier. De *Division Totenkopf* was ten slotte ook aangekomen. De Duitsers versterkten hun II-SS-*Panzer* Korps met de *Totenkopf Division*. Dat leverde dadelijk goede resultaten op, omdat de Sovjets in de morgen al Bolschie Maiachki moesten prijsgeven. Ze trokken zich terug van Gresnoie naar de Psel rivier. Sovjet tegenaanvallen van Vatutin werden teruggestoten door de Duitsers. De strijd was wreed en zeer intens. De Sovjet aanvallen hadden tot zover gefaald om Hausser te stoppen.

Een Sovjet aanval had plaats rond het dorp van Gotshevo, ongeveer 15 kilometer ten noorden van Belgorod. De *Luftwaffe* zag die voorbereiding en ze vernielden het Sovjet Tank Korps. De Duitse Fokke-Wulff Fw-190 vliegtuigen waren uitgerust met SD2 cluster wapens. De infanterie van de sovjets werden gedecimeerd door de cluster bommen! Ze moesten vluchten en 50 T34 tanks werden buiten gebruik gemaakt, daarna nog eens 30 tanks! Een tank formatie was gestopt enkel door de luchtmacht!

II SS Panzer Korps reed verder tot voorbij Gresnoie, maar kon niet door de Sovjet verdedigingen breken. Bij dageraad ontwikkelde zich een nieuwe aanval van de *Grossdeutschland* van Knobelsdorff langs de oostelijke oever van de Pena. De 11de *Panzer Division* bewoog zich voorwaarts op de weg naar Oboyan.
De Sovjet verdediging begon ineen te stuiken te Syrtsevo. De verdediging begon bijna overal aan het front af te brokkelen. In de vroege namiddag namen de Duitsers het dorp in. Ongeveer 40 Sovjet tanks kwamen aan een gehucht ten zuiden van Verkhopenye. Ze werden ontvangen op de Duitse aanvalskanonnen en die vernietigden de tanks één na één. *Grossdeutschland* reed dan Verkhopenye in. Tegenaanvallen in de flanken van de divisie hadden snel plaats, maar de Sovjets werden tegengehouden. Verkhopenye kon niet ingenomen worden op de 8ste juli.

In de nacht van 8 op 9 juli beval Vatutin zijn troepen om zich terug te trekken van Verkhopenye. Hij vreesde dat ze vernietigd zouden worden. Nieuwe verdedigingen werden opgezet ten noorden van de stad, over de weg naar Oboyan langs de Solotkina rivier en naar de Psel rivier. Vatutin hoopte daar het 4de *Panzer* Leger van Hoth voldoende lang te kunnen tegenhouden opdat die goed de macht van Sovjet bepantserde tegenaanvallen zou voelen. Maar aan de linkerzijde van Hoth vorderde ook al het Sovjet 6de Tank Korps tegen de Duitse troepen, en van rechts kwamen belangrijke andere Sovjet gepantserde strijdkrachten aanrijden.

Op 8 juli in de avond, bespraken von Manstein, Hoth, Hausser, Knobelsdorff en Kempf de situatie. Ze vonden het voordelig voor het Duits 9de Leger om zich voorbij de verdedigingen van Rokossovsky te duwen in het noorden.

In het noorden dan, lanceerde Model infanterie aanvallen. Die vorderden naar de 2de lijn van de Sovjet verdedigingen. Rokossovsky liet dan zijn 16de Sovjet Tank Korps los. Dit waren 100 T34 tanks die aanvielen om 01h30. Die slag ontwikkelde zich tot een belangrijke

concentratie tussen de plaatsen Soborovka en Samodurovka. De luchtmacht van het Rood Leger vloog in ter ondersteuning. Luchtgevechten ook ontwikkelden zich.

In de vroege namiddag was het XLVIII Panzer Korps van Generaal Lemelsen in de aanval met 300 tanks. Een grote tankslag had plaats nabij Olkhovatka, één van de meest versterkte secties van de Sovjet belangrijkste verdediging strook. De aankomende infanterie werd onthaald op een hagel van vuur. De Sovjet 2de Verdedigingslijn hield! De Sovjets sloegen zelfs terug met lokale tegenaanvallen. Het 47ste Panzer Korps was dan niet meer bekwaam om nog te manoeuvreren. De Duitsers hadden Sovjet troepen vóór zich, die vastberaden waren hen terug te werpen!

Dan ontwikkelde zich *de Slag voor Ponyri*. Het 13de Sovjet Leger hield de stad kost wat kost, zodat het een mini Stalingrad werd. Voor Duitsland viel de 292ste Infanterie Divisie aan met elementen van de 9de *Panzer* divisie. Stuka duikbommenwerpers hielpen. Maar de Duitsers moesten hun vooruitgang langzamer maken! De Sovjets verdedigden zich te goed. Ponyri bleef in Sovjet handen. Hier had er geen doorbraak plaats! Rokossovsky kon zijn verdedigingen nog versterken.

Op 7 en 8 juli bleef het Duits 9de Leger verder strijden tegen de Olkhovatka verdedigingen. Op 7 juli ontwikkelde zich een nieuwe aanval van de 7de, 47ste en 41ste Panzer Korpsen. De aanval was gericht tegen het dorp Teploe: een offensief van brutale kracht. Olkhovatka en Ponyri werden het doel van een aanval om bressen te openen in de verdedigingen van de vijand. De aanval werd gesteund door 400 vliegtuigen van de *Luftflotte 4*. Tegenaanvallen werden gegeven door de Rode Luchtmacht. De Sovjets bereikten het algemeen en lokaal luchtoverwicht over het Centraal front. De chef van de *Luftflotte 6* was nu de *General der Flieger* Friedrich Kloss.

Tegen de middag had zich een bres van 3 kilometer gevormd tussen de dorpen van Samodurovka en Kashara. Duitse *Tiger* tanks reden daardoor naar binnen. Het 47ste *Panzer* Korps had een positie gewonnen van waaruit het een directe aanval kon beginnen op de Olkhovatka Hoogtes. Maar de Sovjets hadden reeds de heuvelruggen goed verdedigd. Tevens viel de Sovjet Luchtmacht de Duitsers aan. De Sovjet T34 tanks kwamen dan naar voor. De Duitse aanval op de Olkhovatka Hoogtes werd gestopt vóór ze zelfs goed begonnen was! De Sovjet Luchtmacht had de twee Duitse *Panzer Divisies* uiteen getrokken!

Model had weinig meer succes te Ponyri. De Duitse aanvallen daar faalden. Aanval na aanval werd teruggeslagen. Rokossovsky vulde de zone met kanonvuur! Een grote veldslag gebeurde aan Ponyri tot Model zijn reserves begon te verliezen. De Russische Luchtmacht putte het Duits 9de Leger uit en weigerde hen enig territoriaal voordeel.

Op 8 juli ging Model door met zijn pogingen om de Olkhovatka Hoogtes in te nemen. 300 *Tiger* tanks reden echter voorwaarts in een nieuw mijnenveld! De Duitsers slaagden er ondanks alles in de hoogtes te bereiken. Generaal von Gaucken was de leider van de 4de *Panzer* divisie. Ondanks alle heroïsche veldslagen, konden de Duitsers de hoge grond rond Teploe niet innemen op die 8ste juli! Deze weigering van toegang aan de Duitsers op 8 juli was kritisch voor de strijdvaardigheid van het Sovjet Centraal Front. De Duitsers werden

zelfs even weer uit Teploe verdreven. In de volgende 5 dagen veranderde Teploe meerdere malen van handen! De Olkhovatka Hoogtes konden uiteindelijk niet ingenomen worden door de Duitsers. In die sector, tot zelfs 12 juli, veranderde het front niet.

9 juli

Op 9 juli had er een conferentie plaats in het hoofdkwartier van het 47ste *Panzer Korps* met de Generaals von Kluge, Model, Harpe en Lemelsen. Ze geraakten allen akkoord dat ze nog weinig of geen hoop hadden een snelle doorbraak te realiseren. Om de aanval naar het zuiden te steunen, zouden ze de druk van een offensief op de Sovjets moeten verder zetten. Een uitputtingsveldslag zou moeten verdergezet worden. Dit vormde een keerpunt voor de *Operation Zitadelle*! Het was de erkenning dat de poging van Model om Kursk zelf te bereiken in de grond was gelopen! Rokossovsky kreeg de tijd en de ruimte om wat ook Model tegen hem kon werpen af te slaan.

Stalin en Zhukov werden het dan eens om een offensief tegen de Orel uitsprong van de Duitse strijdkrachten te lanceren. De aanval begon op 11 en 12 juli om de druk te verminderen op het Centraal Front, omdat Model zou geconfronteerd worden met een vijandelijke aanval in zijn achterhoede. De overleving was nu een loterij geworden, enige vooraf bepaalde bestemming bereiken in de Kursk uitsprong kon niet gegarandeerd worden! De partizanen en de Rode Luchtmacht namen doel op de communicatie lijnen van de *Wehrmacht* met extensieve en methodische aanvallen. De spoorwegen werden systematisch gebombardeerd. De middelen van de *Luftwaffe* verminderden wat meer elke dag. *Zitadelle* werd in de grond geduwd van Kiev tot aan de frontlijn van Kursk! De redenen waren duidelijk: complexe Russische verdedigingen, een hardnekkige vijand nu voor de Duitsers, en bar slecht weder. Het offensief van Model in het noorden was vastgelopen. Toch bleef de aanval van Manstein in het zuiden sterk.

Op 9 juli viel Manstein aan met 500 tanks over een front van 15 kilometer. *Keils*, strijdende groepen van 60 tot 100 tanks met de *Tigers* vooraan, gingen eens te meer in het offensief tegen het Sovjet 1ste Tank Leger en het 6de Garde Leger.
Verkhopenye viel in Duitse handen na harde strijd de ganse morgen. De Duitse 11de *Panzer* Division bleef verder rijden naar Oboyan, tot aan de noordelijke zijde van Novosselovka. Daar gebeurde weer zware strijd, zodat de Duitsers moesten stoppen. De 11de Panzer Division bewoog zich meer naar het westen, *Grossdeutschland* reed eveneens vooruit naar de Sovjet westelijke flank toe.

Bij het vallen van de nacht bevond het 48ste *Panzer* Korps zich nog op slechts 18 kilometer van Oboyan. *Grossdeutschland* leed onder sterke tegenaanvallen die de troepen van Hoernlein deden vertragen in hun opmars.

De Luftwaffe verminderde merkbaar haar steun aan de Duitse formaties op 9 juli. Dit kwam ten gevolge de vermindering in Duits luchtmaterieel en de stijgende Sovjet middelen. De Sovjet Luchtmacht bombardeerde nu de Duitse vliegvelden meerdere malen per dag. De luchtaanvallen van 7 tot 8 juli vielen in aantal van 829 tot 652 voor de Duitsers, terwijl de

Sovjet raids verhoogden van 1.100 tot 1.500! De Rode Luchtmacht bereikte haar overwicht in de lucht op 10 juli!

Zware strijd ondervond ook het korps van Hausser in de nacht van 8 op 9 juli. Meerdere lokale tegenaanvallen vanwege de Sovjets brachten de Duitsers tot een halt. De *Totenkopf Division* verving de *Leibstandarten Adolf Hitler*, LAH, in de top van de uitsprong. *Das Reich* hield de noordelijke flank van de korpsen ten noorden van Smagadino en de 167ste Infanterie Divisie beschermde de troepen in het zuiden. *Das Reich* bleef drie dagen ter plaatse ten gevolge van hevige Sovjet tegenaanvallen. Hausser had nog 249 gepantserde voertuigen op 9 juli, maar hij had er al 202 verloren! LAH viel dan het dorp Sukho-Solotino aan en nam het tegen de middag in. *Totenkopf* nam Kochetovka en viel aan tegen heuvel 241.6 die over de rivier de Psel kon kijken. In de nacht waren de heuvels nog steeds in de handen van de Sovjets!

Ondertussen kwam het Sovjet 5de Garde Leger aan, geleid door Generaal Rotmistrov. Dit bracht 593 tanks, 37 aanvalskanonnen en duizenden artillerie stukken om het Duits 4de Panzer Leger aan te vallen. De aanval op Orel was imminent! De Sovjet 5de Garde moest de belangrijkste Duitse groep omsingelen en verslaan, de groep die reed naar Oboyan en Prokhorovka. Manstein en Hoth hadden gepland om met het *II SS Panzer Corps* de zich ontwikkelende Sovjet bedreiging in hun flank te confronteren. De formatie van Hausser herorganiseerde zich dus om de tanks van Rotmistrov in het noordoosten te bestrijden. *II SS Panzer Corps* moest Prokhorovka nu snel veroveren. De Russische intelligentie pikte dit plan op. Een Russische bespreking had plaats in het Oboyan van Vatutin. De Sovjet generaals bespraken de nieuwe ontwikkelingen en zochten hoe die te beantwoorden! Het 4de Duits *Panzer* Leger had nog 500 operationele tanks. Het II SS *Panzer* korps hield 294 van die tanks.

10 en 11 juli

Zware donderstormen ontwikkelden zich op 10 juli. *Grossdeutschland* probeerde het 6de Sovjet Tank Corps te vernietigen aan de linkerflank van Hoth. Het 6de Tank Corps was niet helemaal vernietigd, het vocht verder.
In de nacht van 10 naar 11 juli nam het 48ste *Panzer* Corps de heuvel 244.8, maar het kon niet verder vorderen tijdens *Zitadelle*. Haar diepste doordringing in het Sovjet Front zat erop! Oboyan lag nog 18 kilometer verder.
De Duitsers kregen het bevel om Prokhorovka aan te vallen op 10 juni. Dit offensief moest uitgevoerd worden door de LAH, gesteund door *Das Reich* aan de rechterzijde en door *Totenkopf* aan de linkerzijde. De bevelhebber van LAH was Theodor Wisch.

Totenkopf opende de aanval, zocht de Psel over te steken en de heuvel 226.6 in te nemen in zeer zware strijd. *Totenkopf* nam 430 verliezen. Toch stak het over de Psel tegen de middag. Heuvel 226.6 werd ingenomen tegen de avond. Ondertussen hadden LAH en *Das Reich* tegenaanvallen afgeslagen, doch vorderden ze niet meer. Bij middernacht bereikte LAH een afstand van 8 kilometer tot Prokhorovka. De Sovjets hadden daar echter lijn achter lijn van verdedigingen geplaatst!

Het *3e Panzer Korps* kwam op 35 kilometer van Prokhorovka. Het koesterde hoge hoop maar ook wat zorgen, want *Zitadelle* had haar climax bereikt, zoals Generaal Busse, de Duitse Hoofd van de Staf van de Legergroep Zuid bemerkte met groeiende zorg. Manstein verwachtte al niet meer nog Kursk te kunnen bereiken. Kempf ook kwam terecht in een zwart gemoed omdat zijn troepen uitgeput geraakte door excessieve verliezen. Het reserve *24ste Panzer Corps* van Luitenant-Generaal Walter Nehring met 3 divisies en 112 tanks was onderweg. Het zou te laat aankomen, met te weinig tanks. Toch wou von Manstein blijven vooruit duwen.

Op 11 juli wist zelfs Manstein dat *Zitadelle* gefaald had! Toch wou hij de aanval verder zetten. Breith was meer bloeddorstig om de operatie verder te zetten. De 6de *Panzer Division* was in het open platteland ten noordoosten van Belgorod doorgebroken. De *Panzers* reden naar Prokhorovka. Dit was een delicaat ogenblik voor de verdedigingen van Vatutin. Hij moest op een of andere wijze pogen het offensief van het 3de *Panzer* Corps te doen stoppen. Toen gebeurden allerhande manoeuvres van alle tank divisies. De vijandelijke infanterie trok zich terug, dus besloot Hoth dat de gepantserde bedreiging aan zijn flank verdwenen was. Hij zei aan de soldaten van Hoernlein opnieuw noordwaarts aan te vallen. Maar Vatutin wierp dan elementen van de 5de Garde in de strijd. Die plaatste hij in nieuwe posities rond Prokhorovka. Manstein zond zijn *II Panzer Corps* in. Maar artillerievuur vanuit Petrovka en Prelestnoye in de Psel Vallei trof die troepen. Daarna lanceerden de Sovjets een tegenaanval tegen LAH. Die tanks reden in tegen nieuwe anti-tank installaties.

In zware regen en wind slaagden de Duitsers er niettemin in een brug over de anti-tank greppels te werpen, tussen de rivier Psel en de hoofdweg. In de nacht van 10-11 juli vonden de Duitsers dat die brug niet sterk genoeg was om het gewicht van hun tanks te dragen. De grenadiers van *Totenkopf* reden tegen het Sovjet 31ste Tank Corps met magnetische mijnen en vuurbommen. Medium tanks konden wel de brug oversteken. LAH zocht de hoge grond op! Dan bereikte een andere Duitse aanval de Oktiabrskii boerderij. De verdedigingen wierpen de aanval even af, maar rond 17h00 namen de Duitsers de boerderij in.

Das Reich veroverde Belenikhino en Vinogradovka om daarna verder op te rukken naar het zuiden van Prokhorovka. De LAH veroverde Storozhevoe en Jamki.

In het noorden van de uitsprong streed Veldmaarschalk Model met het *9de Panzer Lege*r. Hij probeerde zijn tanks te vrijwaren, kwam daarom minder snel vooruit, en verloor dan toch zijn tanks die opgeblazen werden door mijnen. Na 5 dagen van verschrikkelijke strijd werd ook zijn vooruitgang tot staan gebracht!
De Legergroep Zuid dan, met haar 4de *Panzer* Leger onder Hermann Hoth en het Leger Detachement *Kampf* onder Werner Kempf zouden dan door de zuiderse kant van de uitsprong moeten dringen.

In het zuiden had von Manstein zijn heel wat groter *Panzer* leger ontplooid met meer dan 200 *Tiger* en *Panther* tanks. Hij werd vertraagd door mijnenvelden, die 25 van zijn tanks vernietigden al op de eerste dag. Nog andere 45 *Panthers* werden kreupel gemaakt door mechanische pannes. De *Panthers* en de *Tigers* waren wel superieur aan de T34 en konden de T34 aan diggelen schieten vanaf afstanden wel over 2 km! De strijdkrachten van Manstein en

Hoth trokken gestaag vooruit. De Sovjet generaals begonnen te panikeren. Dan, teneinde raad, groeven ze grote aantallen van hun tanks in de grond voor bescherming tot aan de torens. De Duitse tanks moesten tot zeer dicht naderen nu om die goed gecamoufleerde Sovjet tanks te vernielen. De Sovjets lieten zelfs de Duitse tanks langs hen heen rijden om hen dan te vernietigen van achteraan! De zuidelijke Duitse aanval verliep zo langzamer, maar op 11 juli 1943 doorbraken toch de strijdkrachten van Manstein door de Sovjet verdedigingen door en ze bereikten de stad Prokhorovka.

12 juli

Vatutin beval om 0800 aan het 5de Garde Tank Leger een tegenaanval te leveren aan Pokrovka. *Das Reich* zag een opening in het front! Het *II SS Panzer Corps* was in de aanval op initiatief van Hausser. De aanval was begonnen vanaf 06h30. De 18de, 29ste en 2de Garde Korpsen reden vooruit.

Het lot van *Zitadelle* zou dan toch beslist worden in het zuiden! Twee Duitse aanvallen moesten convergeren op Prokhorovka. Kon Manstein nieuw leven inblazen in *Zitadelle*, of konden de Sovjets het Duits offensief stoppen en doden en de bekwaamheid van de *Wehrmacht* om nog offensieven in die zone te lanceren definitief fnuiken?

Bij dageraad begonnen de voorbereidingen van de Sovjet aanval tegen de zuidelijke uitsprong. Onder aan heuvel 226.6 vorderde de *Totenkopf Division* langs de Psel rivier. *Das Reich* stond in positie tegenover Vinogradovka. De spoorweglijnen en de weg liepen daar parallel naar Prokhorovka. De aanval zou gelanceerd worden tussen de spoorwegen en de weg. *II SS Panzer Korps* had nog 294 tanks. Rotmistrov had 616 tanks, T34 en T70 tanks. De Sovjet 18de en 29ste Tank Korpsen stonden vóór LAH. Hausser viel eerst aan. Om 06h00 viel ook de *Luftwaffe* de Sovjet posities aan en dan trokken de Duitsers vooruit. De *Tiger Panzers* waren zeer belangrijk om de doorbraak te realiseren. Maar aan *Tigers* had het II SS Panzer Korps er nog slechts 15 over, de *Totenkopf Division* nog slechts 10 en 4 voor de LAH, en 1 in *Das Reich*!

Het Sovjet 5de Garde Tank Leger viel de Duitse *Panzers* aan. Een grote tankslag volgde dan. Het was een zeer wrede strijd! Luchtaanvallen werden erg aangetast door het slecht weer. De operatie werd hevig aan de linker- en rechterzijde van het 3de *Panzer*. De Duitsers kregen geen *Luftwaffe* steun meer! De overheersing van de Duitse Luchtmacht in de hemelen bestond niet meer. Golf na golf van Sovjet tanks kwamen. Ze reden in op de rangen van de Duitse tanks aan hoge snelheid. Het werd een drie uur durende tankslag. Toch gebeurde er een kleine Duitse doorbraak tegen 11h30 nabij de Heuvel 252.2. Dit werd de *Veldslag van Prokhorovka* genaamd, een uitputtingsslag waarbij de Sovjets in de aanval gingen en niet de Duitsers!

De *Totenkopf* Division kwam over een brug op de Psel. De 60-ton *Tiger* tanks konden er over rijden. Een nooit aflatende en bloedige aanval volgde. Totenkopf nam heuvel 226.6 in om 13h30. Toch was dit slechts een zwak offensief! LAH kon zich niet bij hen voegen, omdat zij stootten op het Sovjet 5de Garde Tank Leger. *Das Reich* probeerde aanvallen door het Sovjet

2de Tank Leger en het 2de Garde Tank Leger af te slaan. Dit viel aan onder Majoor-Generaal A.S. Burdeiny, een zeer agressieve bevelhebber.

De Duitse troepen, LAH, vielen daarna het dorp van Storozhevoe aan. Op 12 juli, in de loop van de morgen, was de Duitse uitsprong die leidde naar Rzhavets breder gemaakt en het bruggenhoofd werd dieper. *II Panzer Corps* was op 19 kilometer ten zuiden van Prokhorovka aangekomen. De 7de en 6de *Panzer Divisionen* bereidden zich voor om de *19de Panzer Division* in haar sprong naar Prokhorovka te steunen. Vatutin en Rotmistrov waren er in geslaagd het *II Panzer Corps* tegen te houden. Nu stonden ze vóór 100 Duitse tanks en aanvalskanonnen die de aanval van Hausser hielpen. De Sovjets wilden eveneens het 48ste *Panzer Korps* stoppen vóór dit Oboyan bereikte! De Sovjet Legers vormden een tegenaanval! In de avond hadden de overweldigende Sovjet tanks Berezovka ingenomen en naderden ze Verkhopenye. De Sovjet aanval spreidde zich uit. Een grote luchtslag ontwikkelde zich tussen de *Luftwaffe* en de Rode Luchtmacht.

In het noorden werden zware verdedigingsgevechten gestreden. De Sovjet formaties domineerden het ongelukkige *48ste Panzer Korps*! Een veldslag die twee dagen duurde, op 12 en 13 juli, ontwikkelde zich ook daar. Tegen de middag van 12 juli, werd von Manstein zich bewust van de grootte van de Russische tegenaanvallen.

LAH bleef ondertussen haar aanval in de hevige regen verder zetten. *Totenkopf* veroverde het dorp van Polyzhaev. Ze werd dan gestopt door de Sovjets. Aanvallen werden nog gelanceerd door de Sovjets tegen *Das Reich*. Ze poogden de formatie van Kruger ter plaatse te houden en te decimeren. In de namiddag bleven de Sovjet tegenaanvallen op de Duitsers inslaan. Zeer zware strijd gebeurde! Nieuwe aanvallen kwamen nabij Belenikhino. 26 veroverde T34 tanks geverfd met Duitse kruisen streden tegen 50 Sovjet T34 tanks. De Duitsers schoten naar de toegevoegde brandstof reservoirs die op de Sovjet T34 tanks geplaatst waren. De Sovjets gebruikten op een slimme wijze hun grotere hulpmiddelen om de Duitsers niet de superieure tactische bekwaamheden te gunnen en hen tot stoppen te dwingen.

Aan het einde van 12 juli hadden de offensieve ambities van von Manstein een grote klap gekregen. De regen viel nog steeds hard neer. Het *II SS Panzer Kor*ps werd tot de stilstand gedwongen. De Sovjets hadden zeer zware verliezen geleden in hun toch succesvolle poging om Prokhorovka te verdedigen.
Vatutin moest nu nog de Duitse strijdkrachten van Generaal Hoth terugdringen. Die veldslag raasde gedurende de nacht. *II SS Panzer Korps* bleef in het offensief. Von Manstein hoopte op de aankomst van *III SS Panzer Korps*, wat zijn geluk kon doen keren. De hoofddoelen van Vatutin bleven nog steeds Hausser te houden en Breith te blokkeren. Von Manstein eiste van het *II SS Panzer Corps* om Prokhorovka in te nemen.

Daar en dan, op 12 juli, voerden de Sovjet generaals een tegenaanval uit in wat ze de *Operatie Kutuzov* noemden. Tank Generaal Pavel Rotmistrov zond verse troepen in en vorderde met die ven 380 km ver in de achterhoede met meer dan 800 tanks in drie dagen. Hij zond 400 van die tanks vanuit het noordoosten en 200 vanuit het oosten naar de strijd. De Duitsers werden bij verrassing genomen! Ze hadden slechts 186 gepantserde voertuigen, waarvan slechts 117 tanks waren. Maar de Sovjets faalden te zien dat een 5,5 meter diepe

anti-tank gracht uitgegraven door de Sovjet pioniers van de voorbereidingen ter verdediging van Zhukov in hun weg lag. De eerste lijnen van de T34 tanks liepen direct in die greppels. De andere tanks reden terzijde in paniek, botsten tegen elkaar en sloegen in vlammen uit wanneer de Duitsers ook nog het vuur op hen opende. Rond het midden van de dag konden de Duitse troepen rapporteren dat er 190 wrakken van verlaten Sovjet tanks op het slagveld bleven liggen!
Dit verlies maakte Stalin razend. Hij dreigde Rotmistrov voor de Krijgsraad te dagen. Rotmistrov wou natuurlijk zijn hachje redden. Hij kwam daarom overeen met zijn Politieke Commissaris, Nikita Khrushev, om te beweren dat de tanks verloren waren gegaan in een veldslag waarin meer dan 400 Duitse tanks vernietigd werden. Dit was eigenlijk het grootste militaire fiasco van de oorlog! Het verlies van de Sovjet strijdkrachten was in totaal 235 tanks. Verlies voor de Duitse strijdkrachten: 3 tanks!

Op 12 juli, terwijl het Duits offensief nog steeds vorderde, lanceerde het Rood Leger een tegenaanval. Met meer dan een miljoen verse troepen, 3.200 tanks en zelf gestuwde kanonnen, 25.500 artillerie stukken, granatenwerpers, en bijna 4.000 vliegtuigen. De Sovjets hadden thans 2,25 miljoen soldaten verzameld, waarvan 1,5 miljoen strijders waren. Ze konden in de strijd 4.800 tanks werpen, 35.200 artillerie stukken, ongeveer het dubbele van de Rood Leger strijdkrachten te Stalingrad! Massale operaties van de partizanen gebeurden in de achterhoede van de Duitse Legers. Het Rood Leg er trok vooruit over een breed front.

13 juli

De troepen van Hausser waren nog in beweging, maar ze reden in zeer slechte voorwaarden van regen en zware modder. De Sovjets wachtten in de verdediging. Twee aanvallen van LAH duurden iets minder dan een uur tot ze zich in de Sovjet verdedigingen vastreden en niet verder konden rijden. *Totenkopf*, geleid door Priess, moest tegen de middag door Hausser geïnformeerd worden dat hij zich met zijn gepantserde voertuigen moest terugtrekken naar heuvel 226.6 indien hij zich niet omsingeld wilde zien en vernietigd. Priess trok zich terug.

Rotmistrov zond een tank regiment om zijn verdedigingen te versterken aan de zuidelijke toegangen tot Prokhorovka.
Das Reich hield haar posities. Het *Panzer Regiment* wou rijden naar het zuidoosten, van tussen Ivanovka en Vinogradovka. Het werd gestopt in die beweging! Aan het einde van de dag had het *II Panzer Corps* weinig bereikt.

De 9de dag van *Zitadelle* werd zo een grote ontgoocheling voor von Manstein en voor het Duits Opperbevel. Generaal Model ook was reeds formaties aan het terugtrekken van de noordelijke Kursk uitsprong om de zich nu snel ontwikkelende bedreiging van de Sovjets naar de Orel uitsprong aan te trekken. Oboyan en Prokhorovka bleven in het zuiden in Sovjet handen.

Op 12 juli landden de Geallieerden 160.000 troepen en 600 tanks te Sicilië! Het regime van Mussolini kwam ernstig in gevaar. Duitse Legers moesten naar daar ook gezonden worden. Hitler wou de Operatie *Zitadelle* snel afsluiten. Von Kluge en von Manstein moesten telefoneren naar de *Wolffschanze* van Hitler in Oost Pruisen. Hitler meldde hen dat hij

Zitadelle wou afsluiten. Von Manstein geloofde nog dat de Duitsers op het punt stonden een belangrijk militair succes te bereiken door het Sovjet 1ste Tank Leger en het 5de Garde Tank Leger permanent te vernielen. Hij wou die totaal vernietigen! Zich terugtrekken nu, zou de Sovjets een gelegenheid bieden om terug te slaan. Hij meende dat zijn troepen zich in een voldoende sterke positie bevonden om de taak te voleindigen. Een compromis was om *Zitadelle* in het noorden te stoppen, maar toch nog de offensieven in het zuiden met II SS *Panzer Korps* verder te zetten.

Hitler had al bevolen aan het Korps van Walter Nehring, het 23ste *Panzer* Korps, om ten zuiden van het 1ste *Panzer* Leger zich in voorbereiding te brengen voor een mogelijk offensief tussen Kursk en de Zee van Azov. Von Manstein was razend! Hij had die troepen nodig! De taak van von Manstein werd nu om als doel van II SS *Panzer* Korps de Sovjets tegen te houden en *Das Reich* plus III *Panzer Korps* moesten naar elkaar toe rijden en zich verbinden tot één groep.

14 juli

De Duitse *Operatie Roland* begon om 04h00. Ze begon met een groot bombardement op se lijnen van de sovjets. Dan viel het Duits Leger aan voorbij Belenikhino. Die stad werd veroverd tegen de middag. *Das Reich* won inderdaad Belenikhino en Ivanovka bij het vallen van de nacht. Het bereikte Pravorot op 6 kilometer ten zuiden van Prokhorovka in zeer zware strijd. Ondanks zware verliezen hielden de Sovjets hun posities.

Zhukov kwam de 13de juli aan. Hij wou zijn strategie van uitputting verder zetten! Hij ging akkoord met Vasilevsky dat de Duitse energie met elke dag zou verzwakken en met elke dag nader tot het einde zou geraken. De strijd ging dus verder.
De Sovjets sloegen niet in elkaar! Toch bleven de *Panzer* divisies hun vordering verder zetten. De 7de *Panzer* Divisie maakte contact met *Das Reich* in de namiddag van 15 juli. III Panzer Corps had nu al 10 dagen onophoudelijk gestreden. Breith streed hard om zijn grond te kunnen houden. De *Totenkopf Division* en LAH vochten tegen de Sovjet pogingen om hen te verjagen. *Operatie Roland* faalde in enige chaos.

De Duitse lijnen kwamen onder steeds verhogende druk van de sovjet tegenaanvallen doorheen de zuidelijke uitsprong. Von Manstein wist dat zijn offensief nu snel tot een einde moest komen. Het bevel van Vatutin bleef in goede cohesie en goed gemotiveerd. De Duitsers hadden geen reserves meer die ze konden oproepen. Ze konden niet veel meer doen dan de Sovjets in de verdediging tegen te houden. Hun aanvallen sputterden uit.

15-23 juli

Op 17 juli 1943, kregen de Duitse tank bevelhebbers de orders van Hitler om zich terug te trekken. Hitler beval hen op 23 juli om definitief het offensief in de zuidelijke uitsprong te stoppen. Het front bleef in schaakmat-positie liggen. Von Manstein had eigenlijk de Sovjet hulpmiddelen en hun capaciteit tot strijden onderschat.

Epiloog van Kursk

Kursk was het laatste offensief van Hitler in het oosten. Het nam de **Wehrmacht** haar laatste reputatie van onoverwinbaarheid weg. Het verminderde haar vechtlust en ontnam hun hoop op overwinning.

Op 12 juli hadden de Sovjets teruggeslagen. Ze voerden tegenaanvallen aan in het Orel deel van de Kursk uitsprong. Orel viel op 5 augustus. Twee weken later werd de uitsprong weggenomen tot op een diepte van 80 kilometer. Kharkov viel op 23 augustus aan de Sovjets. Enkele weken later, waren de Duitsers in de aftocht langs gans het zuidelijk front.

De drie immens grote veldslagen van Kursk, Orel en Kharkov, alle gestreden in een tijdspanne van 2 maanden, betekenden de ruïne van het Duits Leger aan het Oostfront. Stalingrad en Kursk waren mokerslagen, waar Duitsland zich nooit van kon herpakken.

De belangrijkste factoren van de Sovjet successen waren de hardnekkige verdediging van de Sovjet soldaten en de veelvuldigheid van hun middelen nodig voor de taak. De *Wehrmacht* was reeds verzwakt en had het steeds meer moeilijk haar oorspronkelijk momentum te behouden. De wreedheid van de invallers tot de Sovjet bevolking was wel gekend bij toen. Belangrijk ook was de zorgvuldige toepassing door Stalin van de gigantische mankracht van de Sovjet Unie. De Sovjets hadden vrije toegang tot de ruwe materialen die ze nodig hadden voor hun bewapening programma. Het productie potentieel van het land was bijzonder groot. Dit waren de grondvesten van de uiteindelijke triomf van de Sovjets en van wat hen toeliet de uitputtingsstrategie uiteindelijk te winnen. De *Wehrmacht* werd systematisch uitgeput, ondanks de enorme verliezen in soldaten en materieel die het Sovjet Leger leed.

De Sovjets hadden basisch wapens, doch van goede kwaliteit. Ze hadden robuuste troepen. De Russische bevolking wou wanhopig de Grote Patriottische Oorlog winnen. De *Wehrmacht* steunde zich zwaar op de *Blitzkrieg* principes waar ze toen grote ervaring mee hadden opgedaan, op hun professionalisme en superieure wapens. Maar de Sovjet aanvallen konden beginnen vanaf 12 juli. Rokossovsky en Vatutin verloren 177.847 soldaten, 1.600 bepantserde voertuigen, 252 tanks en 159 vliegtuigen in die ene dag. Maar de Duitsers hadden al de productieslag verloren in de bomaanvallen op hun fabrieken in Duitsland en in hun gebrek aan ruwe materialen. De Sovjets gebruikten daarna de *Operation Zitadelle* als de perfecte gelegenheid om de *Wehrmacht* verder de grond in te duwen, welke ook hun eigen kost was.

Totale verliezen van de Duitse Legers in de *Slag van Kursk* waren 252 tanks. De Sovjets verloren 2.000 tanks. In artillerie stukken verloren de Duitsers er 500, tegen bijna 4.000 voor de Sovjets. De Duitsers verloren 159 vliegtuigen, maar ongeveer 2.000 Russische jagers en bommenwerpers gingen verloren. Duitsland verloor 54.000 soldaten, Rusland 320.000. Toch had deze reuzenslag een relatief kleine impact in strategisch belang., behalve dan voor het Russisch strategisch doel: de posities houden en de Duitsers hun tanden laten breken op hun hardnekkige verdediging. De uitputtingsslag werd uiteindelijk gewonnen door de Sovjets, samen met de ganse Veldslag van Kursk.

De Duitse *Tiger* en *Panther* tanks waren zeer superieur aan de Russische T34 tanks. Maar ze waren te klein in aantal vergeleken bij wat de Sovjets ter beschikking hadden. Het groot nieuws voor de Geallieerde strijdkrachten was dat een Duits zomeroffensief uiteindelijk teruggeslagen werd door de Sovjets!

23 augustus werd het einde van het tegenoffensief van het Rood Leger. De totale Sovjet verliezen stonden dan aan 1.677.000 soldaten, terwijl de Duitsers 170.000 soldaten verloren. Het Rood Leger verloor in al 6.000 tanks, terwijl de Duitsers 670 tanks verloren. De Sovjets verloren nog 5.244 artillerie stukken, en de Duitsers ongeveer 700. De verliezen van het Sovjet Leger in juli en augustus 1943 waren ongeveer 10.000 tanks en zelfgestuwde kanonnen. Duitsland verloor er 1.300. Maar de Duitse rangen werden zeer dun!

De Duitse strijdkrachten trokken zich na Kursk terug naar Kharkov. Hitler ontsloeg Generaal Wilhelm Kempf, de operationele bevelhebber. De Duitsers trokken zich terug van het slagveld om Kursk. De campagne werd uiteindelijk een strategisch Sovjet succes. De maximum penetratie diepte van de Duitsers was ongeveer 8 tot 12 km in het noorden en 35 km in het zuiden. De Duitsers konden echter niet door de Sovjet verdedigingen breken en ze verdwenen in de beduidend grote operationeel reserves van het Rood Leger. *De Slag van Kursk* liet de Sovjet Legers in het bezit van verdere initiatieven, niet meer de *Wehrmacht*! Het was een keerpunt in de oorlog.

De Nazis en de Rassenproblemen in Duitsland

Het nieuw Nazi Strafrecht werd opgedrongen door een hele nieuwe reeks van wettelijke sancties. Bijvoorbeeld, werd de doodstraf toegepast op iedereen die veroordeeld werd om publiekelijk geprobeerd te hebben de wil van de Duitse en hun bevriende volkeren te breken of kreupel te maken. Meer dan 40 dergelijke inbreuken werden gedefinieerd.

Executies voor die criminele daden in Duitsland begonnen drastisch te verhogen. In 1939 werden 329 mensen ter dood veroordeeld. Verdere cijfers waren 1.292 in 1941, 4.457 in 1942, 5.336 in 1943. De Regionale Speciale Gerechtshoven en het Nationaal Volksgerechtshof behandelde 16.560 doodsveroordelingen, 664 in 1933 tot 1939, doch 15.896 tijdens de oorlog. Van die werden er 12.000 uitgevoerd en de rest omgezet in levensgevangenis. Sinds 1936 werden executies in Duitsland uitgevoerd door de guillotine. Sinds 1942 ook door ophanging, omdat dit sneller, eenvoudiger en minder wanordelijk leek. Er was daarom een ernstige overvloed in de doodsrijen van de Duitse gevangenissen!

De Staatssecretaris van het Ministerie van Justitie heette Schlegelberger. Hitler hield een redevoering aangaande dit onderwerp op 26 april 1942 in de *Reichstag*. Hij zei dat hij zelf zou tussenkomen in gevallen waarin de rechters faalden de ‘nodige maatregelen van de tijden’ te nemen. Dit was gericht tegen het sinds lang bepaald principe van de onvervangbaarheid van de rechters.
De Minister van Justitie was Franz Gürtner. Hij stierf in 1941. Zijn functie ging naar Franz Schlegelberger, de belangrijkste ambtenaar in het Ministerie. Op 20 augustus 1942 verving Hitler Schlegelberger door Otto-Georg Thierack, een fanatieke Nazi volger en de Voorzitter van het Volksgerechtshof. De Staatssecretaris Roland Freisler werd hoofd van het Volksgerechtshof. Op 18 september 1942, kwam Thierack overeen met Bormann en Himmler om ‘asocialen’ over te dragen van de staatsgevangenissen aan de SS, voor ‘uitroeiing door werk’. Meer geboren Duitsers werden dan ter dood veroordeeld.

Meer dan 20.000 gevangenen van staatsinstellingen werden overhandigd aan de SS, normalerwijze om naar concentratiekampen zoals van Mauthausen gezonden te worden. De sterfteratio van overgebrachte gevangenen was 35%, wat zelfs veel hoger lag dan voor de criminele gevangenen behalve de Joden. Mensen die opgesloten werden in gevangenissen ervaarden steeds slechter wordende voorwaarden naarmate de oorlog vooruit kroop. Het voedsel verminderde al de tijd in gevangenissen. Verlies van gewicht en tekorten aan vitaminen verzwakte de gevangenen en maakten van hen de gemakkelijke prooien van infecties.

Vrouwen veroordeeld wegens criminele feiten waren 46.500 in 1939, 117.000 in 1942. Dit waren meestal vergrijpen tegen de oorlogsregelingen. Alle soorten misdaden waren hoger. Maar de seksuele vergrijpen verminderden, verkrachting met meer dan 50%. De overbevolking in gevangenissen werd een ernstig probleem. De verhouding van vrouwelijke gevengenen stond aan 9% van de totale populatie in de gevangenissen in 1939, doch steeg tot 23% in 1943. De vrouwen in de gevangenissen leefden evenzeer in vuil en met ziektes allerhande. Ze werden geïnfecteerd met schurft en luizen, omdat ze zich praktisch niet

volledig konden wassen. Ook epidemies van tyfus braken uit en andere infectieziekten. Afranselingen waren heel gewoon in 1944 en 1945.

Zelfs na 1943 werden meer Duitsers in staatsgevangenissen gehouden dan in concentratiekampen. Mensen werden gearresteerd als saboteurs of als lijntrekkers. Executies werden wijd gepubliceerd. De meeste Duitsers die naar kampen werden gestuurd werden ook lange termijn gevangenen. Politieke gevangenen moesten een rode ster dragen. Er waren Nazi blok leiders of zogenaamde capo's. In 1939 bleven er nog 21.000 meestal Duitse gevangenen in de kampen. In september 1942 was dat aantal 110.000, in januari 1945 bijna 715.000, onder wie 202.000 vrouwen. Bijvoorbeeld in Buchenwald, werden 100.000 nieuwe gevengenen toegelaten in het kamp alleen al in 1944.

Joden en Slaven kregen de kleinste rantsoenen en de slechtste accommodaties. Honger, overwerk, slagen en ziektes maakten van hen *Moslems* of *Muselmänner*, diegenen die alles hadden opgegeven in hun leven. Ze stierven aan mishandelingen en uitputting. Een onderzoekscommissie onder de SS Rechter Konrad Morgen had in oktober 1944 bewijzen gevonden van corruptie in de administratie van een aantal kampen. Slechts enige verantwoordelijke mannen werden neergeschoten.
De meest prominente onder hen was de bevelhebber van Auschwitz, Rudolf Höss. Hij werd overgebracht op 22 november 1943 naar administratieve plichten in het inspectoraat van de concentratiekampen. Hij werd niet terechtgesteld.
Ook Karl Otto Koch, de bevelhebber van Buchenwald, was ten prooi gevallen van corruptie. Koch had grote sommen van SS geld verduisterd en gevangenen toegelaten te ontsnappen. Hij vermoordde sleutelgetuigen. Konrad Morgen arresteerde Koch op 24 Augustus 1943 en liet hem veroordelen tot de dood. Koch werd neergeschoten in Buchenwald.

Te veel gevangenen in een gevangenis betekende dat alle soorten van ziektes zich snel konden verspreiden. In het begin van 1941 sprak Himmler met de T-4 Berlijnse groep. Deze waren toen te erg bezig met euthanasie, het doden van de mentaal gehandicapten en de mentale zieken. In augustus 1941 werd hun programma van doden gestopt door de acties van Bisschop von Galen. Twee leidende T-4 administratoren, Philip Bouhler en Victor Brack zonden T-4 dokters om de toestand te leren kennen van de kampgevangenen. Die werkten onder de naam als 'Speciale Behandeling 14f13'. In die code, betekende 'Speciale Behandeling' gewoon doden, 14 betekende het aantal doden in de kampen, 13 was de oorzaak van dood, het vergassen. Die dokters bezochten de kampen, vulden formulieren in voor diegenen die gekozen werden om gedood te worden. De formulieren gingen naar het bureau van Brack in Berlijn, daarna naar geselecteerde centra te Bernburg, Hartheim en Sonnenstein. De Joden werden genoemd als zijnde compulsief, psychopaten zonder wortels, met anti-Duitse mentaliteiten, of 'fanatieke Duits haters en psychopaten'. De dokters die zo selecties maakten in de kampen van het Oude *Reich* en in het voormalig Oostenrijk duidden ongeveer 12.000 slachtoffers aan. De meesten onder hen werden in gaskamers gedood.

Na augustus van 1941 begonnen disputen onder andere groepen in de kanselarij van de Führer, zodat het programma onder de formele controle van Herbert Linden werd geplaatst. Herbert Linden was Reich Commissaris voor Heling- en Zorginstituten in het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Maar de T-4 groep bleef haar werk doen onder Viktor Brack, haar

leidende figuur. Het massa doden werd vervangen door individuele dodingen om niet te veel argwaan bij de bevolking op te roepen.

Op 18 november 1941 werd de sterkste open aanval op het programma gebracht door Franz Büchner, een professor in de geneeskunde aan de Universiteit van Freiburg. Maar de medische staf van het T-4 hoofdkwartier in Berlijn en andere instituten bleven toegewijd aan het idee van het doden van wie 'onwaardig' was te leven, zoals de Nazis dit noemden. Moorden door fatale injecties of door verhongering bleef zo verder duren. In Hadamar bijvoorbeeld, stierven 4.422 gevengenen door uithongering. De Hoofddokter van Hadamar was Adolf Wahlmann. Hij verantwoordde het doden. Uithongeren en dodelijke injecties werden ook gebruikt om weinig gedisciplineerde en oproerige patiënten te doden. Hadamar, Kalmenhof en Kaufbeuren-Irsee waren dodende gevangenissen. Ook gedood werden buitenlandse gedwongen arbeiders, vooral Polen die mentaal ziek werden of die tuberculose hadden opgedaan. Zelfs het doden van kinderen gebeurde daar! 63 kinderen werden gedood in het Kelsterbach Instituut als raciaal ongewenste kinderen.

Het doden van psychiatrische patiënten spreidde zich uit tot ver buiten het *Reich*. In bezet Polen en in de bezette zones van de Sovjet Unie hadden dezelfde soort moorden plaats. De uitrustingen geleverd door Albert Widmann en door het Crimineel-Technisch Instituut werden gebruikt. De SS sloten eerst patiënten in een gebouw in en ze bliezen dat dan op met explosieven. Te veel lichamen! Daarna vergasten ze de slachtoffers met koolmonoxide in mobiele gascamions. Sovjet bronnen suggereerden dat ongeveer 10.000 slachtoffers zo in Duitsland werden gedood.

Protesten stegen wel op in de Confesserende Kerk in oktober van 1943 tijdens een synode te Breslau. Reacties van weigering van medewerking vanwege de Katholieke Kerk gebeurden reeds vroeg in 1943. Op 29 juni van 1943 veroordeelde een Katholieke encycliek *Mystici Corporis* openlijk het doden van onschuldige en verdedigingsloze mentaal gehandicapten en mentale zieke mensen, de ongeneesbare gehandicapten, mensen van een ander ras of van een andere ras afkomst. Het waren de Katholieke Bisschoppen van Duitsland die het meest reageerden. Hun protesten werden voorgelezen in kerken over het heel land.

Hitler aanzag de zigeuners als bijzonder subversief wegens hun reizende levensstijl en hun afkeer van gewone, conventionele tewerkstelling. Ze vormden een Eugenistische bedreiging voor de Duitsers! In september 1939 werden de Duitse zigeuners samen genomen en geregistreerd bij een speciaal bureau in Berlijn. Al de zigeuners van het Lódz Getto werden naar Chelmno gebracht en vergast. Dit waren ongeveer 5.000 zigeuners. Grote aantallen zigeuners werden elders neergeschoten. Meerdere duizenden zigeuners werden gedood in het Sajmiste kamp in Servië. Hetzelfde gebeurde in Kroatië en Roemenië. De gedeporteerden moesten leven in voorwaarden van onbeschrijfelijke nood, zonder voedsel. Ze zagen er erg mager uit en waren bedekt met luizen. Op 16 december 1942, beval Himmler de deportatie van meer dan 13.000 Duitse zigeuners naar Auschwitz. Dit was ongeveer de helft van de zigeuner bevolking van het *Reich*! Duizenden zigeuners meer waren afkomstig van Tsjechië.

In totaal waren er te Auschwitz-Birkenau 14.000 Joden van Duitsland en Oostenrijk, 4.500 van Bohemen en Moravië, 1.300 van Polen. De zieken werden direct naar de gaskamers

gesleurd. Verder doden van de zigeuners gebeurden op de bevelen van Rudolf Höss. 800 kinderen werden naar Buchenwald gezonden in het begin van oktober 1944 en gedood. Het totaal aantal zigeuners dat naar Auschwitz gebracht werd was meer dan 20.000. Allen werden gedood of stierven. Ze moesten een zwarte driehoek als asocialen dragen. Ongeveer 2.000 tot 2.500 zigeuners werden tevens gesteriliseerd in de oorlog.

Homoseksuelen moesten een roze driehoek dragen op hun hemd. De mannelijke homoseksualiteit was onwettelijk in Duitsland. Himmler was geobsedeerd door het jagen op homoseksuelen, ook Hitler. Op 4 september 1941, werd de doodstraf ingevoerd voor seks met een minderjarige. In november 1941 publiceerde Hitler een vertrouwelijk bevel dat de executie voorschreef voor homoseksualiteit in de SS. De maatregel werd niet zeer erg geïmplementeerd. In 1940 waren er ongeveer 1.100 straffen uitgesproken voor homoseksualiteit in de Gewapende Machten. Dan, onder de druk van Ernst Kaltenbrunner, het Hoofd van de SS Veiligheidsdienst, werden 2.300 homoseksuelen elk jaar naar de concentratiekampen gezonden, naar Sachsenhausen, Dachau, Buchenwald en andere. Ongeveer 5.000 tot 15.000 homoseksuelen in totaal werden naar concentratiekampen gezonden in de oorlog, ongeveer de helft waarvan stierf. De Nazi politiek tegen homoseksualiteit werd meer radicaal en meer dodelijk tijdens de oorlog.

Het *Göring Instituut voor Psychologisch Onderzoek en Psychotherapie* verzamelde verhalen van ontrouw verricht door gehuwde vrouwen thuis. Jonge vrouwen zagen niets ergs in het houden van seksuele relaties met raciaal mindere buitenlandse arbeiders of met oorlogsgevangenen. Een SS Veiligheidsdienst Verslag legde de verantwoordelijkheid van de vrouwelijke immoraliteit bij het vrouwelijk nietsdoen, bij het gebrek van vrouwelijke tewerkstelling en bij de in vergelijking hoge familie toelagen die gegeven werden aan de echtgenotes van soldaten en aan hun weduwen. Seks was een handelsartikel geworden, dat jonge vrouwen vooral gebruikten om zeldzaam voedsel en luxeartikels te bekomen zoals chocolade, zijden kousen of cigaretten. Het leven was goedkoop inde oorlog en kon gemakkelijk afgesneden worden. Soldaten kwamen naar huis op meer en meer niet frequente intervallen in het later deel van de oorlog!

Het Nazisme en de Godsdienst

Eén reden voor het relatief gebrek aan succes van de poging van Himmler om meer kinderen voor de natie te bekomen door de onwettelijke geboortes aan te moedigen was het feit dat de overweldigende meerderheid van de Duitsers nog steeds hun moreel leven stuurden bij de regels van de Christelijke godsdienst. De overheersing van de Christelijke Godsdienst moedigde conservatieve houdingen aan voor de seksuele moraal, versterkt door de preken van de priesters. Dit was niet welkom bij de Nazi hiërarchie. Hitler legde keer op keer de nadruk op zijn geloof dat het Nazisme een seculiere ideologie was, gesteund op de moderne wetenschap. Hij was vooral kritisch tegenover wat hij zag als een verkrachting van de wet van de natuurlijke selectie en de overleving van de meest bekwamen. Voor Hitler zou het Christendom de systematische ophemeling betekenen van het menselijk falen. Dit was onbetwistbaar Joods van origine en karakter! Het was een prototype van het Bolsjewisme. Hij meende dat het Nationaal Socialisme en de godsdienst niet langer samen konden bestaan. Hij

wou echter de kerken niet vervolgen. Ze zouden eenvoudig en natuurlijk verdwijnen. De toekomst was het Nazisme, wist hij, en de toekomst zou seculier zijn, zonder godsdienst.

Naarmate Hitler en de leidende Nazis meer vertrouwen wonnen in de finale uitkomst van de oorlog, hernamen ze hun aanvallen op de Kerken. Antichristelijke literatuur werd weer uitgedeeld door de Partij. De belangrijkste boodschap was dat het Nationaal Socialisme incompatibel was met de Christelijkheid. De Nazis namen ook acties. Hermann Göring verbande priesters uit de Luchtmacht. Kerkeigendommen over gans Duitsland werden aangeslagen om veranderd te worden in moederhuizen, scholen voor geëvacueerde kinderen, of hospitalen voor gewonde soldaten. In september 1940 werd een algemene ban verklaard op nieuwelingen die monniken wilden worden en in december 1940 werden alle abdijen en nonnenkloosters aangeslagen en de monniken en nonnen uitgewezen. In mei 1941 al werden 130 abdijen en kloosters overgenomen door de Partij of door de Staat.

Alleen al in Beieren werden 59 priesters gearresteerd omdat ze protesteerden tegen de afschaffing van de Hoogdagen. Op 23 april 1941 publiceerde de Beierse Opvoedingsminister Adolf Wagner een decreet aangaande religieuze- en staatsinstellingen. Hierin werd gesteld dat schools bidden moest vervangen worden door Nazi liederen, en kruisbeelden en religieuze beelden van de schoolmuren moesten verwijderd worden. Wagner moest dit decreet na twee weken al terugtrekken ten gevolge de protesten van de gemeenschappen, en nadat een krachtige pastorale brief van Kardinaal Faulhaber gelezen werd in de kerken op 17 augustus 1941.

Hitler, Goebbels en Bormann realiseerden zich dat de finale oplossing voor de Kerken Kwestie zou moeten wachten tot de oorlog voorbij was. Maar de Nazi indoctrinatie en de opvoeding verwijderden de jongere generatie van hun godsdienst. Doorheen de oorlogsjaren, toonden de Katholieke Bisschoppen weinig zorgen voor de massa moorden op de Joden of voor het lot van de Sovjet krijgsgevangenen. Zelfs Clemens von Galen bleef zwijgzaam. Conrad Graaf Reysing, de Bisschop van Berlijn, was misschien de meest nadrukkelijke advocaat in de Katholieke Kerk van een houding die de slechte behandeling van de Joden door het regime veroordeelde.

Naarmate de oorlog vorderde, kwam Paus Pius XII ertoe het Duits *Reich* te aanzien als de enige verdediging van Europa tegen het Communisme. Hij werkte voor een vredescompromis dat het anticommunistisch Duitsland intact liet. Om dat doel te bereiken meende hij het best zijn stem niet te hoog te doen rijzen tegen de uitroeiing van de Joden, uit vrees om de neutraliteit van het Vaticaan te verliezen. De Paus vreesde dat de publieke protesten konden leiden tot de hernieuwde achtervolging van de Katholieke Kerk in Duitsland. Hij wou niet tussenkomen om de Joden te helpen. In april 1943 wist de Paus wel dat de Joden vermoord werden in grote aantallen door de Duitsers. In november 1941 had al Bisschop Theophil Wurm, een Protestantse Bisschop, naar Goebbels geschreven om hem te waarschuwen dat de campagne gericht tegen de Joden de vijandelijke propaganda kon voeden. Hij zond 3 brieven naar Goebbels en 1 direct naar Hitler. Wurm werd dan verbannen van nog te spreken en te schrijven in het openbaar voor de rest van de oorlog, hoewel hij dit edict grotendeels naast zich neerlegde.

Kennis en informatie over de massamoorden van de Joden, Polen en anderen in het oosten was niet gemakkelijk om te bekomen. Het kon wel bekomen worden van een verscheidenheid van bronnen. Sommige Duitsers reageerden met open enthousiasme op de discriminatie tegen de Joden. In oktober 1941, beval het Rijksveiligheidsbureau het arrest van eender welke Duitser die enige vriendschap toonde jegens een Jood in het openbaar.

De publieke kennis van de status van de vervolging van de Joden bracht gevoelens van schaamte en schuld mee wanneer het verbonden werd met zichtbare, levende mensen. Populaire reacties op de invoering van de Jodenster waren overweldigend negatief! Oudere Duitsers vooral vonden de deportaties schokkend. De mensen die religieus toegenegen waren werden vooral kritisch aangaande die deportaties ook. Een *Organisatie voor het redden van Kinderen en het Beschermen van de Gezondheid van de Joodse Bevolkingen* werd gesticht in Rusland in 1812. De Franse tak daarvan verborg meerdere honderden Joodse kinderen.

Er waren meerdere bronnen die openbare informatie brachten over wat er gebeurde in de concentratiekampen. Bijvoorbeeld, Kurt Gerstein vertelde wat hij gezien had te Belzec aan een Zweedse diplomaat, Göran von Otter. Hij schreef verscheidene verslagen, die hij echter slechts publiek maakte na de oorlog.
De Poolse Weerstand zond verslagen van de massa moorden naar de geëxileerde Poolse Regering in Londen. Het verslag van Jan Karski had een dramatisch effect in Engeland. De massa moorden van de Joden in Duitsland waren al in het Westen bekend vanaf het midden van 1942. De propaganda van Goebbels diende slechts om diepe gevoelens van schuld in de Duitsers te veroorzaken, omdat ze uiteindelijk niets gedaan hadden om te voorkomen dat de Joden gedood werden in grote aantallen.

Wanner de kathedraal van Köln gebombardeerd werd, zeiden de mensen dat het was in vergelding voor het in brand steken van de synagoges in 1938. Vrees en schuld dreven de grote massa van Duitsers om te vrezen voor de vergelding vanwege de Geallieerden. Van 1943 af, bereidden ze zich mentaal voor om die vergelding te ontwijken, zover ze daartoe bekwaam waren, door alle kennis van de genocide te loochenen eens de oorlog verloren was.

De Nazi Propaganda, Radio en Film

De Nazi propaganda in Duitsland in die jaren was overal aanwezig en onvermijdelijk! Het stuurde een goedgelovige natie in te geloven in de aanbidding van Hitler, in het onvoorwaardelijke enthousiasme voor de Nazi ideologie en in het geven van onvoorwaardelijke steun aan de militaire verovering, met de totale steun ook aan het idee van de raciale suprematie. Het doel van de Nazi propaganda tijdens de oorlog was om het volk strijdend te houden en zich ervan te verzekeren dat het volk zich gedroeg volgens de eisen van het Nazi Regime.

Otto Dietrich was het hoofd van het *Reich Pers Bureau* van de Nazi Partij vanaf 1931. In 1938 werd hij voorzitter van de *Reich Pers Kamer*. Hij onderging frequente disputen met Goebbels. Goebbels won het duel met Dietrich slechts aan het einde van de oorlog. Hij overtuigde Hitler ervan de man te ontslaan op 30 maart 1945.

Het Propaganda Ministerie gaf enorme hoeveelheden materiaal uit aan elk medium van communicatie als een deel van haar inspanning om het moreel te verhogen. Posters, redevoeringen, blaadjes, foto's van Hitler, enz. werden overvloedig verspreid in Duitsland. De Nazi Partij, vanaf 1944, controleerde praktisch gans de Duitse pers. De nood om papier te rantsoeneren leidde de *Reich Pers Kamer* ertoe om 500 nieuwsbladen te doen sluiten in mei 1941, en verdere 920 bedrijven later, waaronder ook het *Frankfurter Nieuwsblad*. De belangrijkste nieuwsbladen in Duitsland waren de *Raciale Observator* met ongeveer 1,2 miljoen kopijen in 1941 en de *Das Reich* gesticht door Goebbels in 1940 aan 1,5 miljoen kopijen. Er was nog het *Zwart Korps* van de SS, gesticht in 1935 met 750.000 exemplaren. Geïllustreerde magazines en weekbladen werden gedrukt in van 11,9 tot 20,8 miljoen kopijen tussen 1939 en 1944.

Schillers 'Wilhelm Tell', Margaret Mitchells 'Gone with the Wind', A.S. Cronins 'De Citadel', 'Sven Hedins 'Vijftig Jaar Duitsland', 'Wij vliegen tegen Engeland', en andere antisovjet boeken werden goed verkocht. Ook Erich Ludendorffs 'De Totale oorlog' over Wereldoorlog I en 'Mein Kampf' van Hitler werden verkocht met 6 miljoen exemplaren tegen 1940. De *Wild West* romans van Karl May waren populair. Werner Bergengruens 'De Hemel zoals die is op Aarde' was een succes, doch werd verbannen in 1941.

In Duitsland waren er 240 theaters. In 1940 werden 40 miljoen tickets verkocht. Theaterstukken waren in grote vraag! Er was echter een ban in voege op buitenlandse auteurs. Wat in de theaters werd gevonden was vooral de vlucht uit de realiteit. In augustus 1944 beval Goebbels de sluiting van alle theaters, music halls en cabarets. Veel theaters waren in elk geval al vernield door de bombardementen, en de acteurs en ander personeel moesten in de Gewapende Machten treden of in munitiefabrieken gaan werken.

De bioscopen verhoogden dramatisch in populariteit in het vroege deel van de oorlog. Vooral de jonge mensen gingen massaal naar de bioscopen. 70% van de jonge mensen van 10 tot 17 jaar oud gingen minstens eens per maand naar een film kijken. Er bestonden zelfs mobiele bioscopen in het platteland. Van 1939 tot 1944 produceerden de Duitse studio's ongeveer 60 nieuwe films per jaar, die overal in Europa getoond werden waar Duitse troepen gelegerd waren. Vooral populair waren de nieuwsfilms. De *Deutsche Wochenschau*, het Duits Wekelijks Nieuwsoverzicht, duurden 40 minuten elk. Tot 3.000 kopijen werden gemaakt van elke nieuwsfilm, daarna gezien door wel 20 miljoen mensen. Beelden van de Russische wreedaardigheden en van Duitse oorlogshelden waren fel gezocht. In 1941 gaf Goebbels de opdracht 4 antibolsjewistische films te maken, waaronder de film '*GPU*'. Die films brachten de nadruk op de machinaties van de zogezegde Joodse samenzwering die achter de wreedheden van de Sovjet Politie lagen. Ook de films *Rotschild*, en *Waterloo*. *Mijn leven voor Ierland*, *Carl Peters* en *Oom Kruger* vielen de Britse koloniale verledens aan. *Oom Kruger* was een film over de Boerenoorlog in Zuid-Afrika.

Twee grotendeels antisemitische films van het begin van de oorlog waren *Der Jude Süss* en *De eeuwige Jood*. *Süss* was een film naar een boek van Leon Feuchtwanger, geregisseerd door Veit Harlan. De Jood Süss werd opgehangen aan het einde. Het werd een groot succes! *De eeuwige Jood* werd geregisseerd door Fritz Hippler. Beide waren echt antisemitische films. Toch werden ze in vergelijking met andere filmen geen succes, omdat ze buiten

Duitsland met afschuw bekeken werden. Andere filmen hadden een impliciete ideologische inhoud.
In 1943 werden 74 filmen gedraaid in Duitsland, waaronder 41 komedies. Het volk hield van gekostumeerde operettes, revues, detective films en melodrama's. Maar geen film kon het feit verdoezelen dat de oorlog slecht verliep. In 1943 begon de propaganda de realiteit te lossen.

In het midden van 1943 werd een kleurenfilm gemaakt door Veit Harlan over de belegering van de Duitse stad van Kolberg aan de Baltische zee, belegerd door de soldaten van Napoleon in 1806. Dit waren Nazi propaganda thema's. Veel redevoeringen in de film werden geschreven door Goebbels zelf. Goebbels eiste 4.000 zeelui en 187.000 soldaten van het Leger op om de veldslag scenes te draaien. De film werd getoond in Berlijn op 30 januari 1945, voor de verjaardag van de benoeming van Hitler tot Rijkskanselier, 12 jaar eerder. Maar in augustus 1943 reeds waren er 237 bioscopen vernield! En een panne van de spoorweg communicaties betekende dat kopijen ervan niet gedistribueerd konden worden. *Kolberg* werd begonnen en dan gestopt minder dan 2 maanden na de première.

De radio ook werd gebruikt voor de propaganda. In augustus 1939 nam het *Reich Propaganda* Ministerie al de radio stations in Duitsland over. Vanaf juli 1942 werd de *Reich* Radio Gemeenschap direct gebruikt en beheerd door het Ministerie. De radio werd vooral gebruikt om praktische raad te geven over hoe het hoofd te bieden aan de zware oorlogssituaties. In 1944 werden per radio 190 uur per week programma's verspreid. 71 daarvan waren gewijd aan populaire muziek, 55 aan algemene ontspanning, 24 aan klassieke muziek, 32 aan politieke verspreiding en 5 aan een mengeling van woord en muziek, 3 uur aan cultuur in het algemeen. Programma's die een mengeling waren van humor en populaire muziek waren vooral succesvol. Zangeressen zoals Zarah Leander met, *Ik weet dat ooit een mirakel zal komen*, leverden hits af. Een populaire zangers ook was Lale Andersen. Andersens hit liedje was *Lilli Marleen*. De woorden waren die van een man, doch gezongen door een mooie vrouw. Aan het einde van september 1942 deed Goebbels Andersen arresteren wegens het ondermijnen van het moreel van de troepen. Haar correspondentie, ook met Joodse vrienden, werd onderschept. Ze weigerde het getto van Warschau te bezoeken. In augustus 1944 werd het liedje *Lilli Marleen* ten slotte verbannen. Het werd echter in het Engels vertaald en gezongen door Marlene Dietrich en Vera Lynn in het Engels en door Edith Piaf in het Frans.

In hun zoeken naar betrouwbare informatie, begonnen de Duitsers te luisteren naar de BBC. Maar de populaire Volksontvangers werden goedkoop verkocht vóór de oorlog, doch konden slechts korte-golf uitzendingen ontvangen, zodat het moeilijk was buitenlandse stations te ontvangen. Toch telden ze voor slechts 40% van alle radio's in Duitsland in 1943. In augustus 1944, meende de BBC dat tot 15 miljoen Duitsers dagelijks naar de BBC luisterden!

Toen de oorlog uitbrak, werd het luisteren naar buitenlandse radiostations een crimineel verdrijf dat strafbaar was met de dood. In het eerste jaar van die wet, werden 4.000 mensen gearresteerd en vervolgd wegens die radio misdaad! Gewone mensen werden echter zelden hard gestraft! In 1943 werden slechts 11 doodveroordelingen uitgesproken. Vooral populair was het BBC Nieuws van 6 uur 's avonds. William Joyce was een Britse en Amerikaanse

pro-Duitse presentator die een adept was van het Fascisme. Zijn bijnaam werd *Lord Haw-Haw*. De mensen werden zijn sarcasme en minachting snel beu.

Op 2 maart 1940 braken 40 Gestapo agenten in op een dansfeestje van jongeren in het Curio-Huis in het universiteitskwartier van Berlijn. Ze noteerden de identiteit van 408 dansers die aan het swingen waren, luisterden naar de Engelse teksten, enz. Iets later werden openbare dansen verboden in Duitsland. Tot december 19421, verzamelden de jongelui zich in de Waterloo Cinema van Hamburg, nabij het Dammtor spoorwegstation, om Amerikaanse films te bekijken. De projectionist daar was een zekere Axel Springer! Tenslotte werden ook zulke demonstraties verboden. Op 26 januari 1942, bevalen Himmler en Heydrich de arrestatie van de jongeren. Ze werden geslagen en te werk gesteld. In één week werden zo 70 swingers gearresteerd en naar kampen gestuurd zoals Ravensbrück en Sachsenhausen. Ze werden geclassificeerd als politieke gevangenen. Velen van de jonge *Swinger Boys* werden in het Leger ingelijfd.

Opera's waren populair in de toneelzalen en op de bioscoop schermen. De meest gekende was de *Capriccio* van Richard Strauss van 1942. Hitler ontwikkeld een passie voor de muziek van Anton Bruckner. Bruckner werd begraven in de voorkeurstand van Hitler, in Linz. Maar toch was hij in Hitler's geest geen vervanger voor Wagner.

In 1940 zag Hitler de *Götterdämmerung* te Bayreuth. Hij was toen volledig in oorlog, en meer en meer weigerachtig om in het publiek te verschijnen. Hitler stelde een Oorlogsfestival in te Bayreuth, voor speciaal uitgekozen gasten: toch 142.000 mensen in de 5 jaar dat het festival georganiseerd werd. Maar de lievelingsoperette van Hitler was *De Lustige Weduwe* van Franz Lehar. Hij vergat dat het libretto Joods was, zoals ook de echtgenote van Lehar.

Hongarije was een geallieerde natie van Duitsland. De *München Philharmoniker* onder Oswald Kabarta speelde de *Muziek voor Snaren, Percussie en Celesta* van Bela Bartok in 1942, hoewel Bartok nooit die muziek had willen laten spelen in Nazi Duitsland en hij reeds in het exiel beland was in de VSA. De Nazis gaven de voorkeur aan de muziek van Richard Strauss en Hans Pfitzner.
Orkestleiders in Duitsland toen waren Eugen Jochum, Hans Knappertsbusch, de jonge Herbert von Karajan en Karl Böhm. Böhm gaf een Nazi saluut vanaf het podium bij elk van zijn concerten. Karajan was lid van de Nazi Partij vanaf 1933. Hij werd beschouwd als politiek meer betrouwbaar dan zijn rivaal, Wilhelm Furtwängler. Toch werd Furtwängler een soort van hof orkestleider voor de Nazi elite. In 1942 leidde hij de 9de Symfonie van Beethoven voor de verjaardag van Hitler. Hij deed dat vrijwillig. In 1945 suggereerde Speer aan hem dat hij naar Zwitserland zou moeten reizen en niet terugkeren. Hij nam de hint aan, vertrok, en keerde niet terug. Richard Strauss gebruikte Stefan Zweig als librettist! De tweede meest populaire compositeur van Duitsland was Hans Pfitzner. Hij kreeg weinig sympathie in Duitsland. Hij overleefde de oorlog en stierf in een home voor ouderen te Salzburg.
Welgekend ook was de componist Werner Eyk. Hij werd het hoofd van de Afdeling Componisten van de *Reich* Muziek Kamer. Zijn werken waren de opera *Peer Gynt*, en *Columbus*. Een andere belangrijke figuur was Carl Orff. Zijn *Carmina Burana* werd in 1937 een sensationeel succes. Maar zijn opera *De wijze Vrouw* werd ontvangen op een fluitconcert! Weinig muziek van grote waarde werd gecomponeerd in Duitsland tijdens de oorlogsjaren.

De meest krachtige composities kwamen van de Joodse componisten die gevangen zaten in Theresienstadt: Viktor Uhlmann, Kurt Gerzon en Ilse Weber. Ilse Weber ging samen met haar zoon Tommy een gaskamer in te Auschwitz op 6 oktober 1944!

Schilderkunst en Beeldhouwkunst

In 1940 opende het Nazi Propaganda Ministerie de *Vierde Grote Duitse Tentoonstelling*, een aantal zalen aangaande oorlogskunst, gevechtsscenes, enz. Ongeveer 1.400 werken van 751 kunstenaars werden getoond. De namen van de kunstenaars waren onder andere Franz Junghaus, Olaf Jordan, Wolfgang Willerich en Elke Eber. De leidende Duitse kunstenaar van de oorlogsjaren was echter de beeldhouwer Arno Breker. Hij beeldhouwde monumentale, agressieve en militaristische figuren. Hij genoot van een grote Europese reputatie. Breker hield later een retrospectieve van zijn werk, niet in Berlijn maar in het bezette Parijs, in april 1942. Zelfs Jean Cocteau prees hem! In april 1941 benoemde Hitler Breker tot President van de *Reich* Kamer voor de Visuele Kunst. Hij speelde een rol in de plannen van Speer voor de reconstructie van Berlijn. Hij droeg de voorkeur weg van Hitler.

Hitler en Göring waren rijke mannen toen de oorlog uitbrak. Göring was eigenaar van 10 huizen, kastelen en jachtpaviljoenen. Die werden hem geleverd en onderhouden door de belastingbetaler. De belangrijkste plaats van Göring was de *Carinhall*, genoemd naar zijn eerste vrouw. Hitler had grote plannen voor de Oostenrijkse stad Linz, die hij beschouwde als zijn thuisstad. Hij wou een groot, grandioos museum daar bouwen over Duitse en Oostenrijkse Arische kunst.

Op 26 juni 1939 huurde Hitler de diensten in van de kunsthistoricus Hans Posse, een museum directeur in Dresden, om de collectie te verzamelen die hij nodig had voor zijn toekomstig museum van Linz. Posse verzamelde 8.000 kunstwerken tot in 1942. Posse stierf aan kanker in dat jaar. Hij werd opgevolgd door Hermann Voss, directeur van het Museum van Wiesbaden. Voss gaf 70 miljoen Reichsmark uit om de Linz collectie van Hitler op te bouwen. Verdelers zoals Karl Haberstock maakten grote winsten door kunstwerken voor te stellen voor de Hitler Collectie. Kunstwerken waren reeds geconfisqueerd geworden van Duits-Joodse verzamelaars uit Oostenrijk die hun verzamelingen moesten achterlaten toen ze emigreerden en hun kunstwerken overgenomen werden door het *Reich*. De kunstwerken werden naar de opslagplaatsen van het Hitler Museum gebracht. Het museum zelf werd natuurlijk nooit gebouwd.

Tevens plunderden de Duitse troepen veel verder dan de expropriaties van de Joden toen hun troepen de landen binnenvielen die bewoond waren door wie ze beschouwden als zijnde ondermensen, of Slaven zonder cultuur. De Duitsers plunderden landgoederen en Poolse paleizen bijvoorbeeld. De belangrijkste leider van dergelijk plundertochten was Kajetan Mühlmann. Mühlmann aarzelde niet om private verzamelingen te stelen, alsook de Poolse Staatsmusea. De Duitsers exproprieerden zo de eigendommen van de Czartoryski familie, en ze stalen systematisch van hen. Plunderingen in de Sovjet Unie gebeurden zelfs op een nog grotere schaal na de Duitse invasie van 22 juni 1941. Etnische zuiveringen gingen samen met culturele zuivering! Uit Kharkov alleen al werden 279 schilderijen meegenomen door de

Duitsers. Sommige van die schilderijen werden gebruikt om het SS Hoofdkwartier van de Wewelsburg mee te decoreren.

De grootste Nazi verzamelingen werden echter bijeen gebracht met werken uit de museums van West Europa. Op 5 juli 1940, gaf Hitler de taak om kunstwerken van Joodse eigenaars te verzamelen aan een onderafdeling van het *Buitenlands Beleid Bureau* van de Nazi Partij, geleid door Alfred Rosenberg, aan de Taak Staf van de Leider Rosenberg. De eenheid van Rosenberg verzamelde voor het Linz Museum en voor andere nieuwe Duitse verzamelingen.

De kunstcurator van Hermann Göring was Walter Andreas Hofer. Hitler liet Posse toe naar Nederland te gaan op 13 juni 1940. Vandaar ontstond een competitie van opkopen, waarbij Hofer en Posse ook werken van Joden die Duitsland ontvlucht waren confisqueerden.
Op 30 juni 1940 beval Hitler dat alle Franse kunstwerken die eigendom waren van de Franse Staat onder Duitse bewaking moesten geplaatst worden. De Ambassadeur Abetz bereidde zich voor om kunstwerken in grote hoeveelheden aan te slaan.
Een geschiedkundige van het Legerbevel was de Francofiele Graaf Franz Wolff-Metternich. De eigendommen van 15 belangrijke Joodse kunstverdelers werden geconfisqueerd. De kunstwerken werden gestockeerd in de *Jeu de Paumes*, een onderdeel van het Louvre te Parijs. Göring kwam naar dit museum en koos 27 werken uit van Rembrandt, Van Dijck en andere schilders. Hans Posse nam 57 kunstwerken en zond ze naar Duitsland. Nog meer werken werden naar museums in Duitsland gestuurd.

Het Nazisme en de Wetenschappen

De daling van de opvoedingsstandaarden in Duitsland waren al lang vóór de oorlog begonnen en raakte de scholen, zowel als de universiteiten.

In 1937 werden de 9 jaren van secundair onderwijs verminderd tot 8. De invloed van de *Hitler Jugend* had al de autoriteit van veel leraars gereduceerd. De nadruk op de Nazi opvoeding met veel sport en fysische oefeningen had de tijd voor academische studie naar beneden gehaald. Heel wat van de tijd die vroeger gewijd werd aan het bekomen van kennis werd nu besteed in arbeidsdienst en aan dienst in de Gewapende Machten vóór de jeugdigen toegelaten werden zich in te schrijven aan een universiteit. Tekstboeken werden steeds moeilijker om te vinden. Schoolgebouwen werden opgeëist voor gebruik als militaire hospitalen, of ze werden vernield in bombardementen, vooral van 1942 af. Leraars moesten naar het front en werden niet vervangen.

In februari 1943 werd de *Nationaal Socialistische Leraren Liga* gesloten wegens gebrek aan activiteiten en fondsen. De klassen in de Berlijnse scholen hadden plaats in de morgen, terwijl de namiddagen gevuld werden met militaire drill en opvoeding. Studenten van 15 jaar en ouder werden ingeroepen om anti-vliegtuigen batterijen te bedienen! De laatste schoolexamens werden ingericht in 1943. In de laatste maanden van de oorlog stopte het onderwijs volledig!
De elitescholen werden al evenzeer geraakt, zelfs de *Napolas*, de Nationaal Politieke Opvoeding Instituten. In maart 1944 werden 143 *Napola* studenten of gegradueerden gedecoreerd voor moed en 1.226 studenten werden gedood in de oorlog. De

opvoedingsstandaarden in de universiteiten leden al evenzeer. De universiteiten moesten een dramatische diepgang noteren in het aantal studenten, van 41.000 tot 29.000. Dan van 38.000 in 1942 tot weer 52.000 in 1943. In instituten van hogere opvoeding van alle soorten, verhoogden wel de studenten van 52.000 in 1940 tot 65.000 in 1944. De studenten hielden nu ook in soldaten die gewond werden in de oorlog, soldaten die niet fit gevonden werden voor de dienst, en ook heel wat meer vrouwen. Vrouwen stonden aan 14% van het totaal in de hogere opvoeding in 1939, aan 30% al in 1941 en 48% in 1943.

De medische studies kwamen in een positie van absoluut dominerend aan 60% van alle universiteitsstudenten in de medische faculteiten in 1940. Deze studenten moesten 6 maanden aan het front dienen als gewone soldaten om zich voor te bereiden voor de dienst als legerdokters wanneer ze daarvoor kwalificeerden.
De perceptie onder sommige Nazi activisten over de jonge mannen die naar de universiteit gingen tijdens de oorlog was van lijntrekkers, mannen die probeerden hun militaire dienst te vermijden. Die opinie was natuurlijk onjuist. Bijna alle mannelijke studenten werden leden van de Gewapende Machten in de ene capaciteit of de andere.

Studenten werden verplicht meer tijd te besteden aan werkplicht, zoals helpen tijdens de oogst. In 1941 erkende het Ministerie van Opvoeding dat het 3-semester jaar, in combinatie met de arbeidsdienst tijdens de vakanties, een onmogelijke druk bracht op de studenten. Het Ministerie herstelde dan het 2-semester jaar. De open minachting van de Nazi Partij voor het opdoen van kennis verminderde ook het respect van de studenten voor hun leerkrachten. De performantieniveau's van de studenten viel als maar lager. Veel studenten konden zelfs niet de meest eenvoudige, meest elementaire kennis tonen. De kennis van vreemde talen was zeer laag. Professoren moesten hun standaarden naar beneden halen. De Nationaal Socialistische Duitse Studentenliga zonk in een diepe achteruitgang. Ze probeerde duels te vermijden. Men kon zijn waarde nu tonen door te strijden in een echte veldslag!

In juli 1944 waren 25 van de 61 hogeschool instituten in het *Reich* vernield in raids van bommenwerpers. Valse alarmen gebeurden frequent, met stoppen van de lessen. In 1945 brachten bommen een einde aan de hogere studies bijna overal in Duitsland. Slechts Erlangen, Göttingen, Halle, Heidelberg, Marburg en Tübingen bleven onaangetast. Universiteitsbibliotheken werden verhuisd naar koolmijnen wegens veiligheidsredenen.

Goebbels werd benoemd tot *Reich Gevolmachtigde voor de Totale Oorlogsinspanning* in 1944. De universitaire opvoeding was toen al effectief tot een einde gekomen. 16.000 studenten werden naar het Leger gestuurd en 30.000 werden opgeroepen voor arbeidsdienst in de oorlogsindustrieën. Duitsland was bezig aan een economische en intellectuele zelfmoord! Toch, aan eind 1944, waren er nog 38.000 Duitse studenten in de universiteiten aan het studeren. De desillusie met het Nazi Regime was toen al wijdverspreid. De Hitler groet verdween bijna helemaal aan de universiteiten.

Onderzoek en publicaties werden zeer moeilijk voor universitaire professoren. Het fundamenteel onderzoek kreeg slechts prioriteit als het kon bewijzen van direct nut te zijn voor de oorlogsinspanning. De Freiburgse geschiedkundige Gerhard Ritter toonde zijn morele afkeer voor het Nazisme en zijn patriottische verbintenis voor de Duitse zaak. Meer

en meer sprak hij over het zich modereren en hij toonde impliciet zijn kritiek op wat hij aanzag als Nazi extremisme. Het belang van het houden van een zuiver geweten en een strenge wettelijke orde vond hij belangrijk in de maatschappij. Hij schreef over de nood om de morele orde weer in te voeren na de oorlog. In november 1944 arresteerde de Gestapo hem, maar hij werd niet slecht behandeld in de gevangenis. Hij werd later, in de jaren 1950, een prominent lid van de West-Duitse intellectuelen. Daarentegen boden Theodor Schieder, Werner Conze, Hermann Aubin en Albert Brackmann hun diensten aan voor de identificatie van historische Duitse delen van de veroverde regio's als een prelude voor de uitwijzing van de rest van de bevolking in het idee van de zucht van Hitler naar meer levensruimte.

Meer geleerden in niet-universitaire instituten kregen fondsen van bijvoorbeeld de Duitse Onderzoek Gemeenschap en de Kaiser Wilhelm Gemeenschap. Deze overleefden omdat niemand die aan de macht was toen hen veel aandacht schonk. Slechts wanneer de zaken er slecht begonnen uit te zien, keerden de Nazi leiders zich weer naar hun wetenschappers voor hulp. Albert Speer begreep het belang van de coördinatie van het wetenschappelijk onderzoek en het focussen daarvan op wetenschappelijke inspanningen voor het afleveren van nieuwe wapens en nieuwe technologieën. Toch werd nooit een coherente strategie daartoe gedefinieerd.

Het jaar 1942 zag de creatie van een *Reich Instituut voor Psychologisch Onderzoek en Psychotherapie*, op inspanningen van Matthias Göring, een neef van de *Reichsmarshall*. Het werd gesticht om erkenning te winnen van Joodse dokters zoals Sigmund Freud. De onderzoekers nu onderzochten de redenen van neurosen en depressies onder de soldaten en ook de homoseksualiteit in het Leger.
Raciaal-biologisch onderzoek werd verricht door de Kaiser Wilhelm Instituten en door de *Erfenis van de Ouderen Organisatie*, de onderzoeksarm van de SS. Expedities om gegevens te verzamelen werden over de ganse wereld gestuurd.

In de medische wetenschappen focusseerden de onderzoekers zich om methoden te vinden om tyfus meer effectief te bestrijden, om te weten hoe wonden geïnfecteerd werden, hoe de kansen van overleving van zeelui die in kleine bootjes op de zee dobberden te verhogen, en andere onderwerpen. In Duitsland kon de medische wetenschap experimenten doen op gevangenen in concentratiekampen om antwoorden te zoeken op die problemen. De dokters namen deel hieraan in volle kennis van zaken, en ze vroegen zelfs dit te kunnen doen. Gedurende jaren waren die dokters onder de meest ijverige aanhangers geweest van de Nazi zaak. De gevangenen in de concentratiekampen waren alle ofwel raciaal mindere submensen, of wrede criminelen, of verraders van de Duitse zaak, of wat van al die daden samen, zoals gedefinieerd door het Nazisme. De Nazi dokters, leden van de Nazi Partij, vormden 2/3de van het medisch beroep in het Derde Rijk.

Het eerste gebruik van gevangenen in een kamp voor medische experimenten begon te Dachau, door de ambitieuze jonge SS Dokter Sigmund Rascher. Hij werkte in de *Erfenis van de Ouderen Organisatie* van Himmler. Zijn 16 jaar oudere partner heette Karoline Diehl. Diehl was een oude, persoonlijke vriendin van Himmler. Elke week werden 70 tot 80 gevengenen gedood door het werk van het werk van Rascher. In de zomer van 1942 stichtte Himmler het *Toegepast Onderzoek in de Wetenschap van de Verdediging*. Dit was een

onderdeel van de *Erfenis van de Ouderen Organisatie* van de SS. Rascher begon hier te werken. In oktober 1942 stierven 15 tot 18 gevangenen door het werk van Rascher over hoe best de overleving te garanderen van piloten die in het ijskoude water van de Noordzee terecht kwamen. Karoline Diehl en Rascher wilden trouwen. Daarvoor moesten ze kinderen stelen om een familie te simuleren. Himmler was zeer kwaad toen hij daarvan hoorde. Hij deed haar arresteren en naar Ravensbrück zenden om haar te executeren. Rascher werd naar Buchenwald gezonden en dan weer naar Dachau, waar hij neergeschoten werd drie dagen vóór de bevrijding van het kamp.

Professor Oskar Schröder, de leidende Luchtmacht dokter, vroeg Himmler op 7 juni 1944 om 40 gevangenen van de concentratiekampen te bekomen. Hij selecteerde hen uit 1.000 zigeuners van Buchenwald. De dokter die de experimenten uitvoerde was Wilhelm Beigblböck. De gevangenen werden op een dieet geplaatst van zeewater. In een ander voorbeeld zocht de Rijksdokter SS Robert Grawitz te weten of een aantal sulfonamiden een effectieve werking konden hebben tegen infecties van septikemie. In juli 1942, had Karl Gerhardt, de persoonlijke SS dokter van Himmler geëxperimenteerd op 15 mannelijke en 42 jonge vrouwelijke patiënten uit Polen met sulfonamiden. Zijn sulfonamiden faalden! Hij had al gewerkt op 10 personen van Dachau. Gerhardt nam 24 vrouwen, en injecteerde hen met kankerweefsel. Daarna behandelde hij hen, zonder succes. Eender werk werd gedaan te Dachau op 40 Katholieke priesters, van wie 12 stierven.

In hun onderzoek naar medicijnen om tyfus te behandelen, hadden Poolse onderzoekers een vaccin ontwikkeld in de vroege jaren 1930. Maar hun productie verliep moeilijk, was kostelijk en nam veel tijd. Meer onderzoek werd verricht door I.G. Farben. Experimenten hadden plaats te Buchenwald op 145 gevangenen. 127 van de gevangenen die de procedures volgden stierven.

Soldaten te Stalingrad stierven aan ondervoeding. De dokter van Hitler, Karl Brandt, en anderen, meenden dat een soort kunstmatige voeding genaamd ‘Oosters Voedsel’, ontwikkeld uit resten van cellulose, konden helpen. Het werd opgediend aan 450 gevangenen te Mauthausen. Het had een weerzinwekkende smaak. Later moesten 150 personen er gedurende 6 maanden van leven. 116 stierven!

In een ander project zochten dokters middelen om brandwonden van fosfor veroorzaakt door vuurbommen te behandelen. Ernst Grawitz en een SS dokter experimenteerden op 5 gevangenen van Buchenwald in november 1943. De zalven hadden geen effect, en sommige van de mensen die er aan onderworpen werden stierven.

Kurt Gutzeit van Breslau was een professor in de Geneeskunde en hij deed onderzoek naar hepatitis. Hij wou aantonen dat hepatitis infectueus was. In juni 1943 ging zijn assistent, Arnold Dohmen, met de hulp van Karl Brandt en Heinrich Himmler naar Auschwitz om jonge Joden uit te kiezen. Op 10 augustus, te Sachsenhausen, injecteerde hij de personen met hepatitis en veroorzaakte lever puncturen.

In experimenten met mosterdgas stierven 3 gevangenen. In fosgeen gas experimenten werden 4 Russische gevangenen gedood, en later meer, in het kamp van Neuengamme. Gevaarlijke

en soms fatale experimenten werden zo aan mensen opgedrongen die geen keuze hadden hen al of niet aan te nemen. Geen van die onderzoeken bracht ooit enig voordeel voor de Duitse soldaten hoewel de onderzoeken als doel hadden hen te helpen.

Dokter Josef Mengele was een kampdokter van Auschwitz. Hij was een assistent van de prominente raciale Eugenist Otmar Baron von Verschuer aan de Universiteit van Frankfurt am Main. Mengele was jong, knap van uiterlijk, droeg goedgesneden uniformen, zeer gepolijste laarzen, was beleefd en elegant. Mengele deed onderzoek op *Noma*, een ziekte veroorzaakt door grote ondervoeding. Hij behandelde een groot aantal kinderen. Voor hem waren die slechts experimentele subjecten, geen medische patiënten. Hij deed ook experimenten op tweelingen. Veel van zijn patiënten, kinderen, stierven. Josef Mengele werd in de jaren na het Derde Rijk een symbool van de mogelijke perversie van de medische wetenschap. Toch waren zijn experimenten slechts enkele onder een veel groter aantal, uitgevoerd door een heel aantal dokters op de gevangenen van kampen.

Dr Kurt Heissmeyer deed te Neuengamme ook tuberculose experimenten. Te Auschwitz deden dokters die werkten voor Himmler experimenten op vrouwelijke gevangenen met injecties en met X-stralen in onderzoek naar snelle methoden van massa sterilisatie. Medische wetenschappers aan de Kaiser Wilhelm Instituten voerden onderzoek uit op de breinen van honderden patiënten gedood in de *Euthanasia Aktion*. Sommige experimenten waren duidelijk zelfs wetenschappelijk verkeerd. Andere hadden geen verdedigbare medische toepassing. Zoals de uitvinding van Sigmund Rascher van kleine cyanide capsules voor zelfmoorden. De toenmalige Bayer farmaceutische onderneming ook experimenteerde op vrouwelijke gevangenen van Auschwitz, afgekocht van de SS voor 700 *Reichsmark* elk. Dergelijke voorbeelden waren schering en inslag. In veel gevallen was het medisch onderzoek van dit soort onethisch, omdat ze pijn veroorzaakten en dikwijls leidden tot de dood in mensen die geen keuze gelaten werd er aan deel te nemen of niet. De fundamentele morele doelen van geneesmiddelen is om het leven te behouden, niet het te eindigen.

Op 4 oktober 1943, te Posen, gaf Heinrich Himmler een rede op een seminarie voor SS officieren. Hij zei dat de Joden een bedreiging waren voor het *Reich*. Daarom moesten ze gedood worden, niet slechts de mannen, doch ook de vrouwen en kinderen. De vrouwen en kinderen doden was zijn eigen interpretatie van de bevelen van Hitler. De uitroeiing van de Joden was een noodzakelijke misdaad. De oudere Partij figuren en de generaals waren in hun veelvuldige acties tegen Joden medeplichtig aan de genocide. Op 4 mei 1944 hield ook Hitler nog een rede aan de SS leiders. Hij zei dat de uitroeiing van de Joden moest verder gebeuren. Hitler zei aan de SS-mannen die de moorden uitvoerden, dat hij zich bewust was van het feit dat wat ze deden tegen de wensen waren van de grote meerderheid van de Duitsers. Niettemin was het noodzakelijk.

De Bombardementen op Duitsland

In mei 1940 reeds hadden de Britten besloten Duitsland aan te vallen met luchtbombardementen. Ze kozen als doelen plaatsen ten oosten van de Rijn. Hamburg werd hun een voorkeursdoel.

De eerste aanval op een grote Duitse stad gebeurde trouwens te Hamburg. Ze gebeurde op 18 mei 1940. Daarna volgden niet minder dan 69 luchtaanvallen tot aan het einde van 1940. De aanvallen veroorzaakten slechts 125 doden en 567 gewonden. Aan het midden van 1942 had de stad al 137 aanvallen geleden, die 1.431 levens kostten en 4.657 gewonden. Meer dan 240.000 mensen werden dakloos in een stad van 2 miljoen mensen. Maar wie had Groot Brittannië eerst gebombardeerd?

De vernieling aangericht aan Duitse steden kwam van Britse en Amerikaanse bommenwerpers, niet van Russische vliegtuigen. Stalin zag bombardementen uit de lucht eerder als een hulp voor de troepen aan het front, niet op steden van de vijand. De Britse Luchtmacht meende nachtelijke bombardementen nodig, ten gevolge hun grote verliezen tijdens bombardementen overdag. De Britse bombardementen werden de grootste nachtmerrie van het Duits volk.

Bombardementen konden niet zeer nauwkeurig zijn in die tijd. In laat 1941 konden slechts grote doelwitten, in feite ganse steden, getroffen worden door vliegtuigen die zeer hoog vlogen. Toch werd dit de strategie gekozen door Churchill en het Brits leiderschap, zelfs de enige mogelijke! Arthur Harris was de leider van het *Bomber Command*. Hij was een energieke en vastberaden officier. De vernielingen die de raids van Harris veroorzaakten aan Duitse steden brachten een verhoging mee van het Brits militair en burgerlijk moreel. Maar weinig Britse mensen zagen in de bombardementen op Duitsland een gelegenheid voor wraak op de vernielingen voor bijvoorbeeld de vernietiging van Coventry en de *Blitz* op Londen. Anders dan de Duitsers en de Russen hadden de Britten en de Amerikanen reeds in de jaren 1930 besloten om zware bommenwerpers als een strategisch wapen van de toekomst te beschouwen.

De Britse bommenwerpers die vanaf Engeland aanvielen waren de Avro Lancaster en de Handley Page Halifax. Wanneer Harris zijn functie opnam, had de *Royal Air Force*, de RAF, slechts 69 zware bommenwerpers. Maar aan het einde van 1942 hadden ze er al bijna 2.000! Lichtere bommenwerpers, zoals de Wellingtons, werden ook gebruikt. Meer dan 7.000 Lancasters en 6.000 Halifaxes werden geproduceerd om de minder succesvolle 4-motoren Stirling te vervangen. Onder de succesvolle Amerikaanse bommenwerpers bevond zich de B17 *Flying Fortress*, waarvan er 12.000 geproduceerd werden. Er bestond ook de lichtere en meer kwetsbare Liberator, waarvan er 18.000 gebouwd werden.

Op 28 en 29 maart 1942 bombardeerden de Britten de stad Lübeck. Daarna Rostock. De Duitse zogenaamde *Baedeker Raids*, genaamd naar een reeks toeristische boeken, werden uitgevoerd eerst met kleine aantallen vliegtuigen, van ongeveer 30 jagers-bommenwerpers tijdens de dag, en met 130 bommenwerpers tijdens de nacht. De Duitsers probeerden natuurlijk de bommenwerpers te stoppen. De Duitse Generaal Josef Kammhuber, een

Luchtmacht Generaal, werd benoemd om een nationaal radar systeem van luchtaanvallen op te zetten voor de verdediging tegen de aanvallen uit de lucht. De Duitsers installeerden radar stations van Parijs tot Denemarken. Me110 nachtjagers, gestuurd vanuit een centrale controlezaal werden uitgezonden om de Britse bommenwerpers te beletten de lucht te beheersen. Grond-gebaseerde zoeklichten en anti-vliegtuig kanonnen vervolledigden de verdediging. Maar de Britse bommenwerpers overrompelden de Duitse verdedigingen! Zij ook hadden toen al Luchtradar en radio-geleide apparaten om hun doelen te vinden zelfs in slechte zichtbaarheid. Vanaf het midden van 1943 gebruikten de Britse bommenwerpers een tuig dat het *Venster* heette, pakken van streepjes aluminium folie die uit de vliegtuigen gelost werden om de vijandelijke radar te doen verdwijnen in te vele doelen! Die schijnende strepen werden zelfs populair in België en in Duitsland om er Kerstmisbomen mee te versieren!

Aan anti-vliegtuig batterijen had Duitsland al 39.000 stuks in totaal geïnstalleerd. De sterftegraad van het Brits Bomber Command was soms zo hoog als 50%! Meer dan 55.000 Britse en Geallieerde luchtvaart soldaten werden gedood in bommenwerpers gedurende de oorlog.

Op 30 mei 1942 richtte Harris zijn eerste luchtaanval met 1.000 bommenwerpers op Köln! Meer dan 3.300 gebouwen werden vernield en 45.000 mensen werden dakloos. In totaal werden 474 personen gedood en 5.000 mensen gewond. In de zomer van 1942 werd een andere bommenwerper raid met 1.000 bommenwerpers georganiseerd op Essen door de RAF. Die werd nadien niet meer herhaald. De verdediging van Essen was zeer hoed georganiseerd. Het was inderdaad een centrum van de Duitse zware industrie.

In januari 1943 had een vergadering plaats tussen Churchill en Roosevelt. De beslissing werd toen genomen om een strategische bommenwerper campagne in alle ernst aan te vatten. Het doel van de operatie was de progressieve vernietiging en dislocatie van het Duits militair, industrieel en economisch systeem, en het ondermijnen van het Duits moreel. Nieuwe bommenwerper offensieven begonnen dan. Zoals op 5 maart 1943 op Essen. Andere aanvallen hadden plaats op Duisburg, Bochum, Krefeld, Düsseldorf, Dortmund, Wuppertal, Mülheim, Gelsenkirchen en Köln.

Vanaf 16 mei 1943 werden gevormd wat in het Engels de *Dam-Buster Squadrons* genoemd werden, om de stuwdammen op de Oder en de Möhne rivieren te vernietigen. Die vernielingen braken erg de waterverdelingen op in de Ruhr zone. Ongeveer 1.500 mensen werden gedood. Dergelijke aanvallen stopten de groei van de bewapening productie in Duitsland. De staal productie viel met wel 200.000 ton in het 2de kwartier van 1943, zodat zelfs de munitiequota's van de Legers moesten verminderd worden. Van juli 1943 tot maart 1944 stagneerde de productie van vliegtuigen in Duitsland, hoewel die zeer nodig waren op alle fronten.

Op 17 augustus 1943 gebeurde er een raid door Amerikaanse bommenwerpers op Schweinfurt. De bommenwerpers brachten grote schade aan in de kogellagers fabrieken, wat een vermindering van 38% betekende in de productie van vliegtuigen door Duitsland!

Op 24 en 25 juli 1941 volgden nieuwe aanvallen op Hamburg, de leidende scheepswerven van Duitsland en een groot industrieel centrum ook. Daarin werden voor het eerst de aluminium schijnende streepjes gebruikt. Een reeks van achtereenvolgende raids werd gelanceerd om de stad in episodes te vernielen. Grote vuren braken uit in Hamburg, die met tyfoon kracht de lucht naar zich toe trokken, wat een vuurstorm veroorzaakte! Die verschrikkelijke vuurstormen zouden weldra ook in andere steden van Duitsland opgemerkt worden. Op 29 en 30 juli 1941 lanceerde het Brits Strategisch Luchtcommando nog een raid op Hamburg. Opnieuw met 800 bommenwerpers! Ze vliegden door een storm heen, een elektrische storm, die hun propellers omtoverde in gigantische vuurwielen. In totaal vlogen 4 dergelijke grote raids op Hamburg! De stad bleef achter in een toestand van verschrikkelijke vernieling. De Duitsers leden grote verliezen in hun oorlogsproductie. En 56% van alle huizen in Hamburg werden vernield, 256.000 huizen! Meer dan 900.000 mensen bleven zonder woning en 40.000 mensen werden gedood. 125.000 mensen hadden medische zorgen nodig, velen van hen voor brandwonden. In Hamburg dan, stapten meer dan 840.000 dakloze mensen het centrum uit. De Nazi Partij regionale Leider Karl Kaufmann zorgde voor hen dat ze konden geëvacueerd worden naar het noorden en het oosten. De Duitsers gebruikten 625 treinen om de mensen naar nieuwe, tijdelijke huizen te brengen. Hamburg lag in puin. Vreemd genoeg was er niet veel ware haat voor de vijand in Hamburg. De mensen voelden zich zeer wanhopig, en ze hadden erg veel angst. De Britse aanvallen hadden zware slagen toegebracht ook aan het moreel van de inwoners.

Op 17 juni 1943 gebeurden nog andere raids op het Wuppertal en Düsseldorf. Elke belangrijke luchtaanval op een Duitse stad leidde van toen af naar een exodus.

Die Kinderlandverschickung was een Duits plan om stadskinderen te evacueren naar het platteland, naar kampen in overwegend Zuid Duitsland, Saksen, Oost Pruissen en ook naar Polen, Denemarken, Bohemen en Moravië, de Baltische Staten. Meer dan 300.000 kinderen werden gezonden naar bijna 2.000 kampen. In 1943 bestonden 5.000 van dergelijke kampen, en de kinderen bleven er langer. Die werden georganiseerd door de hulp van de leider van de *Hitler Jugend*, Baldur von Schirach. Het schema botste op heel wat vijandigheid vanwege de plattelandsbewoners. Zelfhulp bleef veel belangrijker dan de staats- of de Partij richtlijnen in de verwijdering van de kinderen uit de gebombardeerde zones van Duitsland.

De aanvallen door bommenwerpers intensifieerden zich nog in 1944 en vroeg 1945. Het aantal vluchtelingen verhoogde tot meer dan 8 miljoen mensen. Dan kwamen de protesten, toen 200 vrouwen een publieke demonstratie opzetten in Witter, een industrieel centrum nabij Dortmund op 11 oktober 1943. De bijgeroepen Politie weigerde in te grijpen. Ze waren ervan overtuigd dat de vrouwen het recht en een reden hadden om te protesteren.

In maart 1944 stond een officiële schatting aan 1,9 miljoen mensen die dakloos waren. Daarvoor waren 657.000 nieuwe woningen nodig, doch slechts 53.000 werden er gebouwd. In januari 1943 werd Goebbels benoemd tot *Voorzitter van het Interministerieel Bommen Schade Comité*. Hij moest noodhulp sturen naar steden getroffen door de luchtaanvallen. Goebbels stond vóór een onoverkomelijke taak! Op 22 oktober 1943 bijvoorbeeld, in een luchtaanval op Kassel, war zich ook een vuurstorm ontwikkelde, werden 63% van alle huizen onbewoonbaar na de ramp. Op 10december 1943 ook richtten de Nazis een *Reich*

Inspectoraat voor Burgerlijke Luchtoorlog Maatregelen op, weer met Goebbels als hoofd. Göring beheerde de burgerlijke verdediging en Himmler Politie en Justitie. Het *Reich* Ministerie van Justitie was verantwoordelijk voor de behandeling van de onontplofte bommen. Gevangenen van de staatsgevangenissen werden gezonden om de onontplofte bommen onschadelijk te maken. Hun sterftegraad was ongeveer 50%! Hulp kwam van meerdere instituten, zoals van de vrouweninstituten.

Het bouwen van schuilkelders bleef overal onvoldoende. In het begin van 1943 werd begonnen te Berlijn aan het bouwen van een zeer grote uitbreiding van bunkers onder de Rijkskanselarij. De bouw had 2 vloeren op 12 m onder de oppervlakte, en een versterkt beton plafond van bijna 2 m dikte. Het had haar eigen Diesel generator voor elektriciteit. Een ander ondergronds hoofdkwartier complex te Ohrdruf in Thüringen vroeg een arbeidskracht van 28.000 mannen.

Hoe meer de Duitse steden werden vernield, des te meer begon de cohesie van de Duitse gemeenschap uiteen te vallen. In 1943 begon de overgang van een gemeenschap van mensen naar een gemeenschap van ruïnes! Dit eindigde in 1945 in een toestand van bijna volledige dissolutie. Hans Jeschonnek was de stafchef van de Duitse *Luftwaffe*. Hij zonk weg in een diepe depressie. Op 18 augustus 1943 pleegde hij zelfmoord. Hij wou niet dat Göring aanwezig was op zijn begrafenis. De sublieme zelfgenoegzaamheid van Göring dreef zijn ondergeschikten naar de wanhoop. Hij verborg zijn hoofd in het zand, zijn enige wijze van overleven.

De P-51 Mustang bommenwerper en jager had een Amerikaans chassis en een Britse Rolls-Royce Merlin motor met extra brandstoftanks om het te laten vliegen tot op bijna 2.000 kilometer ver. In november 1943, begonnen de Duitse verliezen aan jagers groter te worden met deze tactiek die de versatiliteit van een jachtvliegtuig combineerde met bommenwerper mogelijkheden. In december 1943 was bijna 25% van de Duitse jachtvliegtuigen verloren. In april 1944 had de Duitse Luftwaffe nog ongeveer 2.500 vliegtuigen over om tegen de meer dan 13.000 Sovjet vliegtuigen te strijden. In juni 1944 lag de *Luftwaffe* overwonnen en vernield. De lucht bleef open voor de verdere escalatie van de Britse strategische bommenwerper offensieven. In maart van 1945 waren 7.000 Amerikaanse bommenwerpers en jachtvliegtuigen in actie in de Europese hemels. De Britten bleven hun 1.500 zware bommenwerpers boven Duitsland ontplooien.

Einde januari 1945 berekende Minister Speer dat de Duitse economie 25% minder tanks geproduceerd had dan gepland, 31% minder nieuwe vliegtuigen en 42% minder vrachtwagens. Dat alles kwam door de luchtbombardementen. Ook ongeveer 400.000 tot 500.000 doden werden geleden in Duitsland door de bomaanvallen. Eind 1942 waren 11.000 mensen gedood op de grond door bommen. Voor 1943 was dat al 100.000 mensen gedood, in 1944 200.000 mensen gedood. In 1945 nog werden 50.000 tot 100.000 mensen gedood in de laatste maanden van de oorlog. Aan Geallieerde zijde werden 80.000 luchtmacht soldaten gedood in de Britse raids, en 60.000 Britse burgers in Duitse raids. Ongeveer 40% van al het rollend materieel in Duitse steden lag vernield. Hamburg en Köln waren voor 70% vernietigd.

Men kan minstens discussiëren over het feit dat de bombardementen groter waren dan nodig en dat vooral in het laatste jaar van de oorlog. Maar de bombardementen droegen natuurlijk bij tot het verspreiden van de desillusie van het Duits volk met de Nazi Partij.

Malou en Maxim Vincius

Malou Vincius, het eerste en oudste kind van Julian en Charlotte Vincius-Baraine was gegroeid tot een elegante jonge vrouw in 1942. Ze was geboren in 1917, aan het einde van de Eerste Wereldoorlog, en haar ouders hadden haar uit de stad Longwy in Frankrijk gesmokkeld om met haar ouders terug te keren naar Duitsland en Berlijn. Ze had gestudeerd in Berlijn en was uiteindelijk een verpleegster geworden toen haar ouders naar Luxemburg vluchtten. Ze was twintig jaar oud toen, en helemaal klaar om alleen te wonen. Ze werkte al als een verpleegster aan het *Charité* Hospitaal van Berlijn, het hospitaal waar haar vader een directeur geweest was en een professor, doch ontslagen werd omdat hij weer gemerkt was als een Jood door de Nürnberg raciale Wetten van 1936. Haar vader had haar onder de hoede geplaatst van Dorothea von Gomolenski, die toen 50 jaar oud was en die de zeer private minnares geweest was van haar vader gedurende meer dan 20 jaar. Maar Malou was nu twintig jaar inderdaad, en zeer klaar om alleen te wonen. Of beter gezegd, nooit alleen! Dorothea was de hoofdverpleegster van het grootste deel van de *Charité* verpleegsters, een dokter ook. Toen Julian Vincius Berlijn moest verlaten, omdat hij weer een Jood was volgens de Nazi Rassenwetten die toegepast werden vanaf einde 1936, had Julian gevraagd aan Dorothea een oogje te houden op zijn turbulente dochter.

Malou was uitgegroeid tot een schoonheid, hoewel tot een vreemde schoonheid. Ze had niet helemaal het elegant uitzicht en het genereus figuur van haar moeder geërfd. Waar Charlotte Baraine goed in het vlees was geweest, bleef Malou zeer slank in lichaam, hoewel behept met vormen die mannen erg aanspraken. Ze had niet het overvloedig blond haar van haar moeder geërfd. Ze was een roodharig meisje sinds haar geboorte. Ze was niet groot van gestalte, hoewel iets groter dan haar vader en moeder. Ze blaakte en barstte van energie sinds steeds, en kon zich in eender welk gesprek mengen en daar een dominante figuur in worden. Ze was zeer intelligent. Jonge mannen bewonderden haar voor haar vuur en verstand. Ze had een dokter kunnen worden, of ze had eender welk ander universitair diploma kunnen behalen, was ze meer op een bepaald doel gefocusseerd. Geen van de universitaire studies interesseerden haar echter voldoende. Ze had te vele interesses, en ze was te vurig gevuld met ideeën om zichzelf te kunnen volledig te wijden slechts aan één enkele discipline. Alle disciplines leken haar vervelend uiteindelijk en dus onmogelijk. Als ze zich op iets focusseerde, dan was het op mannen. Ze was zeker geen KKK meisje, geen *Kinder, Küche, Kirche* vrouw, zoals de Nazis graag wilden hebben!

Malou Vincius deed waar ze van hield, ook aan de *Charité*, en Dorothea Gomolenski zag snel in haar wie ze zelf geweest was toen ze jong was. Dorothea en Malou bespraken zelfs of Malou haar, Dorothea, zou kunnen opvolgen aan de *Charité*. Dorothea zou dat verwelkomd hebben en ze had al veel raad daartoe gegeven aan Malou. Maar de komst van de oorlog had haar plannen ernstig door de war gehaald. Niettemin hield Malou van wat ze deed aan de *Charité*. Er kon slechts één obstakel zijn op haar weg om haar ambities naar een leidende positie in het hospitaal te bekomen, an dat was dat ze te veel van mannen hield dan naar de smaak van de dokters aan de *Charité* die moesten beslissen over degelijke loopbanen in het hospitaal en aan de universiteit.

Malou was dus een zeer lustig meisje, die al veel avonturen had gehad met jongens, jonge mannen, met meer rijpe mannen, en zelfs met grijzende, belangrijke mannen die ze aan de universiteit ontmoette, evenveel als ze parels rond haar hals had hangen. Het was zeer moeilijk om een geliefde en minnaar te zijn van een vrouw zoals Malou gedurende langer dan 6 maanden! Ze rookte, kon wijn en schnaps drinken zo gemakkelijke als eender welke man. Ze was daarom zeer, zeer blij dat haar ouders haar in vol eigendom lieten van de grootse villa van de Vincius aan het Storkower Meer. Ze had nog steeds een Frans paspoort en ze had nooit speciaal een Duits paspoort aangevraagd, hoewel ze zo'n paspoort voldoende gemakkelijk had kunnen bemachtigen toen ze twintig werd. Ze was een Française in Berlijn tijdens de oorlog, en bleef dat ook. Ze was Katholiek van religie, maar geloofde niet speciaal in een god. Iedereen onder de mensen die ze kende en die ze in Berlijn ontmoette wist wel dat ze een Franse vrouw as, wat iets speciale smaak aan haar toevoegde voor eender welke Duitse man.
Onder haar minnaars had ze professoren van de Berlijnse universiteit, getrouwd of niet, zakenmannen van de grote fabrieken in en rond de hoofdstad, en toch ook officiers, sommigen zelfs van hoge rang in de *Wehrmacht of in de SS*! Ze vermeed wel *Gestapo* mannen, die informatie konden hebben of vinden over haar vader. Haar mannelijke vrienden konden haar beschermd hebben voor teistering door de Nazis in Berlijn, maar ze vermeed steeds moeilijkheden in haar relaties. Ze had geleerd hoe discreet te blijven van haar vader en moeder toen ze nog jong was. Toch wisten velen dat ze de dochter was van een Joodse dokter die enkele jaren geleden Duitsland ontvlucht was.

Wat zocht Malou in haar leven? Ze wist niet echt zeker zelf wat ze wou, en of ze wel iets aan het zoeken was. Ze leefde en vond haar genot waar ze kon. Ze bleef wel geïnteresseerd om andere mensen te leren kennen, zelfs indien dat betekende ook in het bed te springen van de meer opwindende mannen. Ze hield ervan mannen in haar bed te hebben, natuurlijk, zelfs veel verschillende mannen! Was ze echt op zoek naar een fijne minnaar, een man die niet probeerde haar te domineren, of die dacht dat hij dat kon? Neen, werkelijk, ze wist niet wat ze wou, en had daarom ook wel mannen gehad die echte bastaarden waren in bed, wat ze niet steeds apprecieerde. In elk geval, in het midden van een verschrikkelijke oorlog, aarzelde ze zich nog meer om zich te binden aan één man in het bijzonder. Sommigen van haar vrienden officiers waren niet naar haar teruggekomen, ofwel omdat ze de oorlog te zeer lief hadden, of omdat ze eender welke vrouw konden nemen, omdat ze briljante en meedogenloze mannen waren in de oorlog, of omdat ze gedood werden, in actie gevallen aan een of ander front. Malou besloot in deze tijden goed te leven met enige van de meest interessante mannen die ze ontmoette, en dat tot na de oorlog. Over wat er daarna kon gebeuren met haar maakte ze zich ook geen zorgen.

Toch, meende ze, zou de oorlog eindigen op één of andere wijze, en dan zou ze de beste keuze maken, een interessante man vinden die haar zou beminnen en aan haar voeten zou blijven liggen, haar bewonderend aankijken. Ze zou reizen en veel Champagne drinken! Had ze niet al te veel mannen ontmoet en de verborgen fouten gezien in het beeld dat ze had van hen? Ze zou een onschuldige, argeloze man moeten strikken die haar misschien een liefdevolle familie kon bezorgen en vooral een stabiele familie. De twijfels om zo iemand te vinden bleven haar achtervolgen in haar nachtmerries, die meestal slecht afliepen.

Malou realiseerde zich wel dat ze soms zeer eenzaam was, zelfs met een man op haar rug die in haar duwde. Zou ze slechts voor altijd een hoer blijven, een verleidster, een verloren vrouw? Haar opvoeding, haar gevoelens, schreeuwden tegen haar en tegen de wijze waarop ze thans leefde. Maar iets beters kende ze ook niet.

Haar jongere broeder Maxim scheen al een soort evenwicht gevonden te hebben tussen de twee tendensen van karakter die zich nog aan het bevechten waren in Malou. Maxim was 3 jaar jonger dan Malou. Hij was nu, in 1942, net 22 jaar oud. Hij leek zelfs nog minder van zijn leven te willen maken dan Malou, met één merkwaardige uitzondering, de uitzondering die hem waarschijnlijk aan het redden was van een andere soort Malou te worden. Malou was jaloers op haar broeder in dat aspect. Maxim had zijn zielsmaat gevonden. Malou niet. Eigenlijk zou ze dat nooit!
Maxim was een relatie begonnen met een meisje van zijn ouderdom, een Francine Neuville van Luxemburg stad. Malou en Maxim waren nooit echt goede, nauwe vrienden geweest vóór het begin van de oorlog. Malou was te eigengereid daarvoor. Ze zagen elkaar nauwelijks, maar ze erkenden wel dat ze op elkaar geleken in karakter. Malou woonde in Berlijn en reisde zelden ver. Maxim had een avontuurlijke trek in zijn karakter. Hij had de laatste jaren in Parijs gewoond.

Maxim Vincius had eerst in een private school gestudeerd, een Gymnasium van Berlin Mitte. Dan, in 1937, had hij cursussen gevolgd aan de technische, privé school, het lycée Emile Metz. Juist vóór de oorlog uitbrak, die ook Luxemburg had omarmd, had zijn vader hem naar Parijs gestuurd om te studeren voor een universiteitsdiploma van ingenieur. Dat scheidde hem van Francine Neuville, het meisje dat hij nog niet zo lang geleden had ontmoet en dat hij bewonderde. Maxim dus, had wel zijn stabiele, permanente partner gevonden. Hij werd verliefd op Francine einde 1936 al en beiden wisten ogenblikkelijk dat ze voor de rest van hun leven zouden samenblijven. Maxim nam dat aan als een zekerheid, en Francine had geen objecties tegen die visie. Het betekende niet dat Maxim weigerde om zij-avontuurtjes te beleven met vrouwen, speciaal nadat zijn vader het te gevaarlijk had gevonden voor Maxim om in Luxemburg te blijven en hem ten slotte naar Parijs had gestuurd. Maxim schreef zich wel in bij een universiteit, en hij ging naar enkele cursussen. De universiteit was echter niets voor hem! Hij had een te praktisch brein, geen brein gericht naar theorie. Zoals Malou, was zijn leven verloren aan andere dingen dan aan studies. Tevens, vermits Maxim nu woonde in het opwindend Parijs, en slechts zelden even terugkeerde naar Parijs, was hij op zichzelf aangewezen in alles, met niemand rond zich om hem te wijzen op zijn plichten en op waar zijn echte interesses zouden moeten liggen. Op dat ogenblik dacht hij aan weinig minder dan aan drinken en flirten. Hij bleef zelfs zeer kalm bij de wetenschap dat hij geen enkele universitaire titel zou behalen, geen belangrijk diploma, wat nochtans de belangrijkste wens was van zijn ouders. Hij wist wel dat niet steeds zo kon verder leven, maar hij stelde altijd zijn voornemens om zijn gangen te veranderen uit. Maar hij wist dat hij, omdat zijn huidig jaar in een flop zou eindigen, dat hij zich binnenkort zou moeten veranderen en een meer sober leven moest beginnen voor zijn volgende maanden van opleiding.

Aan de andere zijde had Maxim zijn toekomst al helemaal uitgetekend. Hij had betreffende zijn voornemens gepraat met Francine. Hij wou de oorlog uitzitten, zelf die jaren als verloren beschouwen, en direct na de oorlog naar de Verenigde Staten van Amerika varen. Iedereen

die wat slim was kon zich daar een goed leven bouwen en veel geld verdienen. Was er niet zoiets als de Amerikaanse droom? Hij had reeds over zijn intenties met Francine gesproken. Ze zouden de oorlog inderdaad uitzitten en daarna naar Californië reizen. Ze wilden een leven van pioniers leiden in een staat die al beloofde de rijkste van de Verenigde Staten te worden! Maxim wou ook een leven van warmte, niet meer van koude en regen, zoals het Europees leven was overal, zelfs rond de Middellandse Zee. Francine had op dat project met enthousiasme gereageerd. Ze was al even avontuurlijk gezind als hij.

Francine zou alles hebben aanvaard dat Maxim voorstelde. Ze wou hem voor haar houden, en haar leven doorbrengen aan zijn zijde. Maxim was de man voor haar! Ook vond ze de tijden hard hier, in Luxemburg. Francine was een meisje geboren in een voldoend rijke familie van Luxemburg, maar ze zou haar eigen geld moeten verdienen later. Ze was opgebracht in enige luxe. Ze wou dit bewaren, of meer krijgen. Haar ouders konden haar hierin weinig helpen. Ze hadden nog andere kinderen, en ze wilden ook aan hun fortuin houden voor hun oude dag. Francine hield van avonturen. Ze was geen conventionele, traditionele vrouw! Zodra Maxim haar verteld had over zijn eigen droom, begon ook zij te geloven in een heldere toekomst in Californië. Ze werd zo enthousiast als Maxim met het vooruitzicht het oude, decadente, wrede, complexe Europa te verlaten en te verhuizen naar een plaats waar het veel gemakkelijker was geld te bekomen, waar het steeds warm en zonnig bleef, om te leven naast mooie kusten overal, zoals in Californië. Ze hield des te meer van Maxim omdat hij haar een mooie gelegenheid kon voorspiegelen. Ze had er geen twijfels over, ze zouden hun weg daar wel bouwen en rijke Amerikaanse burgers worden. Zij was energiek en Maxim was een half genie wanneer het ging over de toepassingen van de elektriciteit.

Maxim was in Parijs. Hij studeerde nu wat meer en feestte ook wat meer. Maxim had meer geld nodig in Parijs dan zijn vader hem kon geven. Een vriend aan de universiteit toonde hem hoe hij gemakkelijk aan meer geld kon geraken. Hij nam Maxim mee op een regenachtige dag naar een Franse Brasserie in Parijs. Daar, beneden, in wat in andere grote huizen zou bestempeld worden als de kelders, was een danszaal ingericht, gedecoreerd in de mooiste Franse *fin-de-siècle* wijze. Daar konden ondernemende en vooral armere jonge mannen rijke, oudere, eenzame, alleenstaande vrouwen vinden, dikwijls rijke weduwen, en hun ten dans uitnodigen. Een dans was wat geld waard voor de dames. Als men een beetje geluk had, kon men een glas Champagne drinken met die vrouwen, misschien uitgenodigd worden op een laat souper boven en dan de nacht in een mooi bed doorbrengen, naast een dame die zich in dezelfde staat bevond als hij, een beetje of erg bedronken. Maxim leerde snel hoe eenzame, rijke dames goed uit te kiezen. Hoe meer melancholisch zo’n dame keek, des te gretiger ze was om en jonge man als haar gezel te hebben, en meer. Maxim liet de echt oude en niet zo mooie dames terzijde, zelfs wanneer hij vermoedde dat meer geld van hen kon komen dan van de iets mooiere. Met 2 of 3 dansen en dames per week kon Maxim op zijn gemak leven in Parijs. Hij bleef zo samen met enkele vrouwen gedurende meer dan een jaar. Eén van die dames was zeer rijk, verliefd op hem, en ze had een groot huis in Parijs en een kasteel op het platteland, en ze nam Maxim meer naar waar hij maar wou, om niet alleen achter te blijven met haar verdriet.
Maxim geraakte zo, natuurlijk, niet erg vooruit in zijn studies, maar zijn vader was al blij dat hij niet bedelde om steeds meer geld, niet in relletjes gemoeid werd, en vooral buiten Luxemburg en Duitsland bleef, verborgen in de chaos die Parijs was, zelfs in het midden van

een oorlog. Julian Vincius wou niet dat zijn zoon opgeroepen werd om in het Duits Leger te dienen, wat vooral hatelijk zou zijn voor Julian, nu, en wat Julian niet wou dat de moeder van de jongen, Charlotte, moest meemaken. Maxim profiteerde van de oorlog, eigenlijk. Hij keerde slechts zeer zelden terug naar Luxemburg, nooit meer dan 2 of 3 maal per jaar. Hij bleef daar dan met Francine Neuville, haar steeds maar vragend op hem te wachten. Francine wou niets liever. Ze beloofd op Maxim te zullen wachten, want ze hield erg veel van hem.

Wanneer de oorlog ten einde kwam in 1945, trouwde Maxim met Francine in Luxemburg, en ze kregen voldoende geld van zijn vader om naar San Francisco te emigreren. Ze leefden daar gelukkig en bleven samen voor de rest van hun leven, leefden goed, wonnen heel wat geld inderdaad, en hadden op hun beurt drie jongens als kinderen.

Het jaar 1942 was anders een verschrikkelijk jaar voor de Familie Vincius. In één van de eerste luchtbombardementen op Berlijn werd de ganse familie van de broeder van Julian Vincius gedood. Johann Vincius was ook van Thorn naar Berlijn gekomen, met zijn ouders, zijn kinderen en zijn echtgenote. Ze woonden alle in twee appartementen van hetzelfde gebouw in het centrum van Berlijn. In één van de eerste nachtelijke luchtaanvallen op Berlijn, uitgevoerd door Britse Avro Lancaster bommenwerpers, vaagden de bommen praktisch de ganse straat weg, waar ze in woonden. Johann Vincius, zijn kinderen en ouders, overleefden de bombardementen niet. Hun drie zonen waren nog geen 40 jaar oud. Hun echtgenotes ook, en de kleinkinderen van Johann Vincius, bevonden zich onder de slachtoffers.
Ongeveer op dezelfde tijd, doch in Litouwen en tijdens een duel van kanonnen, stierven de andere Julian Vincius en zijn echtgenote Hanne Altman. Dit was oorlog! Polen en Litouwen waren toen al buiten het bereik van Julian en Charlotte Vincius in Luxemburg. Ze konden slechts wenen en kreunen bij de catastrofes en proberen verder te leven.

Europa en Afrika na Stalingrad

Het effect van de val van de Russische stad van Stalingrad, bezet door de Duitsers en de overgave van zoveel Duitse soldaten daar, de plotse doch tijdelijke annihilatie van de discipline van de Duitse Legers was erg vernielend voor het moreel van de Duitse soldaten. De As-Geallieerden van Duitsland begonnen toen ook al ernstig te twijfelen aan de Duitse macht. Ze begrepen dat de Duitse en hun eigen troepen overwonnen werden in Rusland en in Afrika, en nooit meer verder zouden geraken. Aan dit slecht nieuws moesten de luchtbombardementen van de RAF op Duitse steden en industrieterreinen gevoegd worden! In de lange nachten van de winter, had de RAF ook massieve luchtaanvallen gelanceerd op steden zoals Torino en Milano en op andere industriële centra van Noord Italië. De *Luftwaffe* kon die aanvallen niet meer tegenhouden. De luchtaanvallen bleven duren. De Duitse leiders konden de luchtaanvallen niet meer doen stoppen! Ze konden slechts reageren met enkele daden van terreur. Ze oefenden een wrede repressie uit, ook op de volkeren en de soldaten die ze overwonnen hadden, op al de mensen die in hun greep bleven, en die hen meer en meer begonnen te bevechten in weerstandsacties. Het imago van de Duitse troepen als triomferende en onoverwinbare hordes veranderde langzaamaan tot uiteindelijk toch overwinbare, tiranniserende, barbaarse krachten.

Van 14 januari 1942 tot 24 januari, ontmoetten President Roosevelt en Winston Churchill elkaar te Casablanca in Marokko om hun toekomstplannen te bepraten. De Geallieerden wilden zich concentreren op hun inspanningen om Duitsland te verpletteren. Eens Duitsland uit de oorlog, zouden de Britten en de Amerikanen zich samen keren tegen Japan. Ze beschouwden het *Afrika Korps* als bijna geëlimineerd in Afrika. Ze wilden daarna het *Fort Europa* van Hitler rechtsreeks aanvallen. Ze zouden slechts de onvoorwaardelijke overgave van Duitsland aanvaarden, niets minder!

In Afrika, in het begin van 1943, concentreerden de Geallieerden zich en ze bereidden hun volgend offensief voor. De eerste actie kwam van de Duitse troepen van Generaal von Arnhim tegen de Oued Khebi op 19 januari 1943. De Duitsers duwden de Franse troepen achteruit. Maar op 27 januari reeds, namen weer de Geallieerde troepen het initiatief en ze bereikten opnieuw Sidi Bou Zid.
De tweede aanval van de Duitsers was harder! Rommel wou de Amerikaanse strijdkrachten die zich gevestigd hadden te Kasserine en Gafsa vernietigen, om zo het gevaar aan de flank van zijn verdedigingen van Mareth te verminderen. Daarna wou hij Tebessa innemen en de Geallieerde troepen omsingelen in het front van Tunesië, om zich ten slotte weer te richten tegen Montgomery en zijn Engelse strijdkrachten.

Vanaf 15 januari 1943 verlieten twee Duitse Tank Divisies Faid Sidi om door te stoten naar Sbeitla en Feriana. De Amerikaanse soldaten evacueerden snel Gafsa, Metlaoui en Tozeur, om hun heil en verdediging te zoeken in de bergen. De Franse soldaten trokken zich terug naar het westen. De Duitse troepen veroverden Sbeitla en Feriana op 17 januari. Ze probeerden zich dan te bewegen naar Sbiba. Rommel forceerde zich een doorgang over de heuvels van Chambi en reed verder naar Thala en Tebessa. Was dit, zijn manoeuvre geslaagd, dan zou Rommel de Britse en Franse troepen hebben kunnen omsingelen en de Amerikaanse troepen hebben kunnen isoleren.

Maar op 21 januari voerden de Britse tanks een energieke tegenaanval uit, ondersteund door de RAF. De Duitse troepen leden zo grote verliezen dat ze zich moesten terugtrekken. Twee laatste aanvallen van Generaal von Arnhim op Mejez-el-Bab en van Rommel op Matmata bliezen het einde van de Duitse inspanningen. De Duitse troepen werden achteruit geworpen. Het plan dan van de Geallieerden was om de Duitse eenheden te Mareth te vernietigen door een gecombineerd manoeuvre van het 8ste Brits Leger dat vanuit Tripoli optrok en door het 1ste Brits Leger gestationeerd ten westen van Metbaori. Rommel had die beweging al voorspeld, zodat hij op 6 maart 1943 de verdedigingen van Montgomery aanviel met 80 tanks. Wanneer echter 30 van zijn tanks vernield werden in de onverwacht hevige gevechten, verliet hij de slag voortijdig.

De *Veldslag voor Mareth* begon op 20 maart 1943. Het grootste deel van de Geallieerde Legers viel de Duitse verdedigingen frontaal aan! Het 10de Brits Korps en de Franse *Division Leclerc*, die al Ksar Khilome veroverd hadden, begonnen een beweging rond het westen van Matmata. In het noorden, was de opdracht voor de Amerikaanse troepen om de terugtocht van het *Afrika Korps* af te snijden, dat opereerde in de richting van de kust nabij Gafsa en Maknassy.

De veldslagen duurden 2 dagen. De Duitse troepen voerden een tegenaanval uit tegen het Brits 8ste Leger in de streek rond Mareth en de Amerikanen vielen de Duitsers aan te El Guettar. De Duitse weerstand bleef zeer groot! In de avond konden de Amerikaanse troepen Maknassy bezetten. Op 26 maart namen het 10de Brits korps en de *Division Leclerc* de stad El Hamma in. Omdat die vooruitgang dreigde de Duitse troepen te omsingelen, beval Rommel aan zijn soldaten om achteruit te trekken naar Gabès en het in te nemen op de 28ste. Na een laatste, harde strijd te Oued Akari kwamen de Geallieerde Legers samen. De troepen van Rommel sloegen op de vlucht! Op 10 april 1843 bereikte Montgomery al Sfax.
Het Hoger Geallieerd Commando had graag gehad dat de weg ten noorden van de resten van het *Afrika Korps* afgesneden werd, zodat die troepen zich niet zouden kunnen voegen bij de strijdkrachten van Generaal von Arnhim die nog weerstand boden in de streek rond Tunis. Het 1ste Brits Leger poogde daarom de Duitse flank aan te vallen. Die strijdkrachten namen Kairouan in, maar voor de tweede maal ontsnapte Rommel en hij voegde zich bij von Arnhim. De Geallieerde troepen vorderden dan naar de brug van Taks, de zuidelijke toegang tot Tunis. Dat manoeuvre slaagde niet, zodat de Geallieerden een algemeen offensief begonnen op 22 april.

De Duitse soldaten boden een zeer grote weerstand. De Generaals Alexander en Montgomery begonnen dan naar Tunis op te rukken om de stad te veroveren, niet vanaf het zuiden, maar vanaf de frontale toegangen, te Mejez-el-Bab, waar Rommel zijn meeste tanks had geconcentreerd. In het Geallieerd plan, wilden de officiers het grootste deel van de As strijdkrachten trekken naar het 8ste Brits Leger dat zich verzameld had ten noorden van Enfidaville om dan een grote aanval uit te voeren op Tunis en Bizerte. De voorbereidingen voor deze beweging werden in het grootste geheim uitgevoerd. Rommel kon niet zien wat voorbereid werd. De Britse bevelvoerders wisten waar het grootste deel van de Duitse tanks zich verzameld hadden. Hun eigen tanks zouden zich naar Tunis bewegen en de stad veroveren.

Op 4 mei 1943 viel het Frans 10de Korps heel hard aan in het zuiden om 8 km van de weg van Souaft naar de brug van Taks in te nemen. Zaghouan, het centrum van het Duits front, werd daarom bedreigd. Rommel vreesde een aanval van het Brits 8ste Leger, waarvan hij niet wist dat ze helemaal geen tanks hadden. Rommel verzamelde zijn tanks in het noorden. Die beweging was wat de Geallieerden verwacht hadden! Op 6 mei 1943, bij dageraad, vernietigden 4 Britse en Amerikaanse tank divisies, geholpen door de machtige Britse Luchtmacht, de verdedigingen van de Duitse troepen en ze spoedden zich naar de zee. Niets kon hen doen stoppen! Wanneer Rommel reageerde, was het al te laat. Zijn tanks rolden tegen drie Britse divisies in, die zijn strijdkrachten prompt vernietigden.

De Britse tanks reden Tunis in op 7 mei 1943. Enkele uren later namen de Amerikaanse tanks Bizerte in. De Slag voor Tunis werd gewonnen in slechts enkele uren, ten gevolge de briljante manoeuvres van de Geallieerden. De Britse en Amerikaanse troepen namen dan de rest van provincie van Tunis in, die reeds in twee delen was gesneden. Enkele schermutselingen werden nog uitgevochten met geïsoleerde Duitse strijdkrachten.
Op 13 mei was alle Duitse weerstand gestopt. Het groter deel van het Italiaans-Duits Leger vluchtte, hopende op schepen te kunnen ontsnappen. Maar de enkele vliegtuigen en schepen die zo probeerden te vluchten naar Sicilië, werden meedogenloos neergeschoten en tot zinken gebracht door de Britse Zeemacht en de RAF. De campagne in Afrika van de Duitse troepen eindigde zo in een zeer grote catastrofe voor de As troepen. Meer dan 300.000 Duitse soldaten werden gevangen genomen, onder wie ook hun Veldmaarschalk von Arnhim.

Rommel was op tijd kunnen vluchten. In maart 1943, had Rommel het Opperbevel in Noord Afrika overgedragen aan Generaal Hans-Jürgen von Arnhim. De Amerikaanse tanks hadden dan ongeveer 200 tanks verloren, vernietigd door Duitse anti-tank kanonnen. Rommel vloog in maart naar huis. Hij hoopte meer versterkingen te krijgen van Berlijn, of een beslissing om Afrika te evacueren. Maar hij keerde nooit weer terug naar Noord Afrika!

Op 13 mei 1943, gaven de As-troepen zich over met ongeveer 250.000 soldaten, een verlies vergelijkbaar met Stalingrad. Tientallen duizenden van de beste troepen van Duitsland waren op onnodige wijze verlaten in Noord Afrika gebleven om voor zichzelf te blijven strijden.
Het Afrika Korps zond dan Kolonel Hans von Luck naar Berlijn, om Hitler te vragen tenminste een terugtrekking van de laatste troepen naar Sicilië te realiseren. Generaal Jodl zei hem dat de Führer niet wou weten van enige aftocht. Jodl toonde hem een kaart van Stalingrad. In Noord Afrika en in Stalingrad had het Duits Leger meer dan 500.000 van hun beste soldaten verloren. Van die verliezen kon Duitsland zich nooit meer herpakken!

Op die tijd moest ook de Duitse Admiraal von Lützow de faling erkennen van de Duitse onderzee campagnes. De Nazis hadden de strijd verloren in Rusland en in Afrika, en de zeeën bleven open voor de Geallieerden! De Nazi leiders probeerden dan diplomatie om de Geallieerden te splitsen. Die inspanning ook lukte hen niet. Hitler richtte zich zelfs tot zijn vroegere Spaanse geallieerden om te mediëren in een vredesonderhandeling. Die openingen bleven zonder uitwerking! Duitsland werd omsingeld en het had alle initiatieven ten westen, ten zuiden en in het oosten verloren!
De Geallieerden roken bloed, nu, voor een totale overwinning op de As Legers. Het Duits volk kon slechts begrijpen dat de oorlog verloren was voor hen! Het was slechts een zaak van

enige tijd tot Duitsland zich onvoorwaardelijk zou moeten overgeven. De invasie van de Geallieerden in Italië zou de eerste bres worden in het Fort Europa! De mars naar de eindoverwinning van de Geallieerden was begonnen.

De scherpe vermindering van het moreel onder de Duitse bevolking begon al in 1943, wegens een reeks van dramatische wendingen in de oorlog.

In de zomer van 1942 had Veldmaarschalk Erwin Rommel Tobruk veroverd en de Britse troepen terug naar Egypte gezonden. Maar wegens de zwakheden in zijn toeleveringen, bleven de Britten hun grond houden te El Alamein met diepe defensieve posities, sterk bemand met strijdkrachten en klaar om tegenaanvallen uit te voeren. Op 23 oktober 1942, onder Generaal Bernard Montgomery, een zeer nauwgezette man, vielen de Britse troepen aan met tweemaal zoveel tanks en infanterie dan Rommel had! Het leidde tot een slag die 12 dagen duurde. De Britten versloegen Rommel en Rommel verloor 30.000 soldaten in zijn terugtocht doorheen de woestijn.

De Geallieerden landden twee weken later met 63.000 soldaten en 430 tanks in Marokko en Algerije. Rommel keerde terug naar Duitsland op ziekteverlof. Dat was in maart 1943. In midden mei 1943 gaven 250.000 As-troepen, de helft van hen Duitse soldaten, zich over aan de Geallieerden. Dit eindigde praktisch de oorlog in Noord Afrika. Het Derde Rijk kon dus niet de oliebronnen in het Midden Oosten veroveren. De nederlaag van Rommel bevestigde hoe sterk het Brits Keizerrijk geworden was, gesteund door de materiële bronnen van de VSA. Wat kon Rommel realiseren met zijn zeer beperkte middelen in soldaten en munitie? In november van 1942 veroverden de Britse Legers opnieuw Tobruk. Het Derde Rijk begon ook haar Geallieerden te verliezen.

Iemand die volledig de Duitse débâcle in haar veldslagen begrepen had, was de Duitse Minister van Bewapening Fritz Todt. Reeds tijdens de Slag voor Moskou had hij de conclusie getrokken dat Duitsland de oorlog niet meer kon winnen. De Britse en VSA industriële middelen waren veel, veel sterker dan die van Duitsland, en de Sovjet industrie bouwde betere uitrustingen op een grotere schaal. De Duitse toeleveringen werden overal te klein, te beperkt, op alle fronten.

De Diplomatieke Conferenties van de Geallieerden. 1940-1944.

Aan het einde van 1941, leek Groot Brittannië wel alleen te staan in haar strijd tegen Duitsland. Geen andere grote strijdmacht steunde het land. Het was nog niet voorzien dat de Sovjet Unie en de VSA binnenkort hun krachten bij elkaar zouden voegen, mar zulk plan lag voor de hand. De Sovjet Unie was inderdaad de grootste Communistische macht in de wereld, en de VSA de grootste Kapitalistische en Democratische macht. Dat was niet alles! Het Brits Keizerrijk had nog steeds een morele waarde in de wereld, die hoog gehouden werd door de landen die Duitsland met de wapens gedwongen had zich te onderwerpen. Winston Churchill was toen het licht in de duisternis!

Het belangrijkste document aangaande de onderlinge hulp tegen de As-landen was de *Gezamenlijke Verklaring van wederzijdse Assistentie en Weerstand*, ondertekend in het Saint James Paleis te Londen op 12 juni 1941. Dit document kan het eerste oprichtingscharter genoemd worden van de latere *Verenigde Naties*. Groot Brittannië, België, Tsjechoslowakije, Griekenland, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen, Joegoslavië en Vrij Frankrijk ondertekenden het, 10 naties in het geheel. Ze verklaarden dat ze samen wilden strijden tegen Duitsland en Italië tot de uiteindelijke overwinning, en dat met al de middelen van hun respectievelijke landen. Ze werden eerst de Geallieerden genoemd. Ze verklaarden hun solidariteit om de machten van hun landen samen in de Britse bedoelingen te plaatsen om voor de vrede te strijden.

De verbindingen en relaties met de VSA werden nadien aangespannen. De VSA politici begrepen dat de vrijheid van alle volkeren van de aarde nu op het spel stonden, en dat niet slechts van de landen van Europa. Het groot instrument van die verandering van opinies van de VSA was de *Lend-Lease Overeenkomst* van 11 april 1941.
De organisator van het programma was de Amerikaan Edward *Stettinius*, die de naam had van zijn Pommeraanse voorvaderen. Het *Lend-Lease Programma* was een ander wapen om de overwinning te behalen. Het was geen officieel document van samenwerking, maar het werd wel zo genoemd na de oorlog. Het werd afgesloten op 11 juni 1940 in Washington, tussen de Regeringen van Groot Brittannië en Frankrijk aan de ene zijde en de *US Steel Export Corporation* aan de andere. Deze private onderneming werd geleid van juni 1940 af door Edward Stettinius. De Regering van de VSA stond haar surplus van oorlogsmaterieel af voor een waarde van 37,5 miljoen dollars aan dat bedrijf. De uitwisselingen met de landen van het verdrag zouden exclusief gehouden worden met die private onderneming, niet met de VSA Regering. De VSA was toen nog neutraal in de oorlog. Veel Amerikanen hielden aan die neutraliteit!

Op 2 september 1940 kwam de Regering van Washington meer direct tussen in de overeenkomst voor hulp met de resterende democratische naties van Europa. Een overeenkomst werd ondertekend tussen Groot Brittannië en Washington iets later. De Regering van de VSA stond daarmee aan Groot Brittannië 50 destroyers af van 1.200 ton elk, in ruil om aan de andere hand de toelating te verkrijgen de faciliteiten van de maritieme en luchtbasissen in bepaalde Britse territoriums in de zeeën te kunnen gebruiken. Dit was zo geregeld om de capaciteit van de Verenigde Staten van Amerika niet-officieel te laten samenwerken met andere naties van de Amerikaanse continenten voor de verdediging van de

westerse hemisfeer. Hoewel een vroeger verdrag van 1871 een neutraal land ervan weerhield een oorlogvoerende staat te voorzien van wapens, of van schepen, bestemd om gebruikt te worden in de oorlog tegen een andere staat waar de VSA niet mee in oorlog was, werd het nieuw verdrag nu toch ondertekend! Op dat ogenblik was Cordell Hull de Secretaris van Staat voor Buitenlandse Zaken van de VSA. Hij vooral duwde de overeenkomst door!

Het Amerikaans Congres stemde voor het *Lend-Lease* schema op 8 februari 1941. Het liet de Regering van de Verenigde Staten toe om te produceren, te kopen of te leveren aan een natie waarvoor de VSA het nodig meende te moeten zorgen voor de vitale verdediging van de VSA zelf, al de goederen te leveren, binnen de grenzen van de kredieten elk jaar gestemd door het Congres. De verklaring was voor wapens, munitie, schepen, vliegtuigen, materialen, landbouwkundige en industriële machines, voedsel en intelligentiediensten noodzakelijk voor de verdediging, brevetten, enz. En ze veronderstelde geen ogenblikkelijke betalingen met de gewone middelen. De autorisatie werd gegeven onder de reserve dat het ontvangend land niet de intelligentie informatie van de VSA zou communiceren zonder toelating.
De oorlogsindustrie van de VSA kon dus werken voor de Geallieerden.

De samenwerking was het resultaat van de politiek van President Roosevelt. Roosevelt werd voor de eerste maal verkozen op 8 november 1932. Hij werd opnieuw verkozen in 1936, en werd in totaal zelfs 4 maal president, een feit zonder precedent in de geschiedenis van de VSA. Tevens werd een wet gestemd in het Congres voor de oprichting van de verplichte militaire dienst, en dat op 2 september 1940. De VSA was nog steeds neutraal toen, maar in april 1941 ondertekende het een overeenkomst met Denemarken om de gewapende machten van de VSA de verdediging van Groenland te laten verzekeren. Troepen van de VSA landden in Groenland op de 11de april 1941.

De USSR hield tegenover haar oostelijk buurland Japan dezelfde houding aan als eerstmalig tegen haar westelijk buurland Duitsland. De USSR sloot met het *Derde Rijk* een neutraliteitspact af, besloten op 23 april 1941. Het ondertekende hetzelfde pact met Japan. Duitsland, Italië en Japan ondertekenden op 17 september 1940 een pact om hun invloedsferen te bepalen, gereserveerd aan hen exclusief, aan het einde van een oorlog die hen toen reeds als gewonnen leek.

Op 14 augustus van 1941, ontmoetten de President van de VSA en de Britse Eerste Minister elkaar ergens in de Atlantische Oceaan om bepaalde gezamenlijke principes van de internationale politiek te bepraten.
De resulterende *Charter van de Atlantische Oceaan* was het eerste document dat de eenheid van actie bepaalde en de absolute cohesie van de Amerikaanse en Britse strijdkrachten. Het hield 8 artikels in.
Artikel 1 verklaarde dat geen van de beide landen de territoriale expansie zocht.
Artikel 2 verklaarde dat ze ook geen territoriale verandering zochten die niet conform waren met de wensen van de geïnteresseerde bevolking. De autorisatie werd gegeven onder de reserve dat het nieuw lid niet de intelligentie-informatie van het ander land zou communiceren zonder toelating.
In artikel 3 beloofden ze hun huidige verplichtingen te blijven verzekeren om voor alle staten de toegang en de deelname te verzekeren in de handel en de ruwe materialen nodig voor hun

economische voorspoed. Dit zou voor alle naties de volledige samenwerking, de beste werkvoorwaarden en de vooruitgang van hun economie met hun sociale zekerheid ook garanderen. Ze drukten de hoop uit om na de onderdrukking van de Nazi tirannie een vrede in te richten die aan alle naties de middelen zou bezorgen om veilig te blijven binnen hun grenzen, en om aan alle mensen van die staten de mogelijkheid te bieden te leven tot het einde van hun dagen zonder vrees en nood.
Dit laatste artikel verklaarde dat ze ervan overtuigd waren dat elke natie, voor zowel spirituele als realistische motieven het gebruik van geweld moesten opgeven. Het was nodig om alle naties te ontwapenen. Ze wilden alle praktische maatregelen faciliteren en aanmoedigen opdat de vredelievende naties de maatregelen konden nemen om het gewicht van bewapening te verlichten.
Deze Atlantische Charter bracht hoop aan de landen van Europa. De charter toonde de aanwezigheid in de oorlog van de VSA aan als onvermijdbaar, tegen de geest in van Duitsland en Italië.

De Atlantische Charter werd snel de *Charter van de 10 Verenigde Naties* dat ondertekend werd als een verklaring voor wederzijdse hulp op 12 juni 1941. De officiële datum van aansluiting bij het pact was vanaf 24 september 1941.

De charters en overeenkomsten vormden de basis voor de wereldwijde samenwerking voor de vrede, het eindigen van de Wereldoorlogen en voor de samenwerking om te strijden tegen de As-machten van Duitsland, Italië en Japan.

Tussen de 27ste oktober en de 4de november van 1941, kwam een *Congres van het Bureau voor Internationale Arbeid*, van de BIA samen, om de planning van de taken die moesten uitgevoerd worden na de oorlog ook uit te voeren en om de assistentie van de BIA te verzekeren in de inspanning.

Japan viel de VS maritieme basis van Pearl Harbor in de Stille Oceaan an. Op 8 december van 1941 daarom, verklaarden de VSA en Groot Brittannië de oorlog aan Japan. Op 11 december 1941 verklaarden Duitsland en Italië de oorlog aan de VSA. Vanaf het einde van 1941 dus, was de oorlog in Europa uitgegroeid tot een Wereldoorlog!

Op 1 januari 1942 namen de gedelegeerden van de 10 Verenigde Naties een collectieve verklaring aan, waarin ze hun overtuiging uitdrukten dat de volledige overwinning in de oorlog noodzakelijk was voor de verdediging van het leven, van de onafhankelijkheid, van de godsdienstige vrijheid, van het behoud van de rechten van de mens en op rechtvaardigheid in hun landen, en ook in de andere landen. Elk land zette zich in om zijn militaire en economische middelen in te zetten in dienst van de strijd tegen de leden van het *Driepartijen Pact* van Duitsland, Italië en Japan, en om met die vijanden geen gescheiden wapenstilstand of vredesverdrag te ondertekenen.

Nog meer naties voegden zich dan bij die verklaring, buiten de eerste 10: de USSR, China, Canada, Zuid Afrika, Australië en nog andere republieken zoals Nicaragua, de Dominicaanse Republiek en El Salvador. Al die landen engageerden zich om samen te strijden tegen

Duitsland en Italië tot aan de uiteindelijke overwinning, en dat binnen de limieten van hun respectievelijke middelen.

Van 15 tot 28 februari 1942 werd er een conferentie gehouden van 21 Noord- en Zuid-Amerikaanse landen voor een verklaring die op 23 januari 1942 uitgegeven werd. De aanwezige republieken stelden dat een daad van agressie tegen één van hen kon beschouwd worden als een daad van agressie tegen alle. Het zou een direct gevaar betekenen voor de vrijheid en de onafhankelijkheid van het Amerikaans vasteland in haar geheel! Dit was het principe van de Amerikaanse solidariteit! De conferentie raadde aan alle landen van de twee Amerikaanse continenten die niet al in de oorlog betrokken waren, om alle diplomatieke betrekkingen met de drie landen van Duitsland, Italië en Japan op te zeggen. De conferentie had plaats te Rio de Janeiro. Slechts twee naties wilden neutraal blijven: Argentinië en Chili. Tien Republieken verklaarden zich voorstanders van de oorlog met de As-landen. Het aantal landen die van toen af in oorlog waren met de As-landen was zo in totaal al 42! Op 28 mei 1942 verklaarde ook Mexico zich in oorlog met de As-landen en op 22 augustus ook Brazilië.

Op 26 mei 1942 ondertekenden Sir Anthony Eden voor Groot Brittannië en Molotov voor de USSR een verklaring die geratificeerd werd op 18 juni 1942 door de Raad van de USSR en op 24 juni door de Koning van Groot Brittannië, betreffende de samenwerking van de USSR en Groot Brittannië, om te streven naar de overwinning en om de vrede te organiseren. Ze wilden bijdragen aan de vrede met Duitsland en haar geassocieerde landen. Ze drukten hun bedoelingen uit om met andere naties samen te werken om de wereldvrede te bekomen op basis van een verklaring van 14 augustus 1941, gegeven door de President van de VSA en waar de regering van de USSR zich aan had toegevoegd. Ze zouden hun militaire hulp verlenen en niet apart een wapenstilstand of een vredesverklaring afsluiten met Duitsland of met één van haar geassocieerde staten.
Het tweede deel van het verdrag hield de maatregelen in, nodig om de vrede te bewaren en om agressies na de oorlog tegen te gaan. Dit tweede deel werd getekend voor een periode van 20 jaar en kon dan verdergezet worden tot de ene partij de andere genotificeerd had van haar wil om het verdrag te stoppen na een periode van 12 maanden.

Op 26 januari 1943 begon de *Conferentie van Casablanca* die 12 dagen duurde. De VSA, Groot Brittannië en Frankrijk, dit laatste land vertegenwoordigd door de Generaals de Gaulle en Giraud, namen er deel aan. Stalin werd in Rusland opgehouden wegens de grote offensieven die hij toen aan het leiden was. Het was vooral een militaire conferentie. De delegaties kwamen 3 maal per dag amen om de plannen voor de toekomstige operaties van de oorlog in de ganse wereld te bestuderen, te coördineren en om de plannen uit te werken. Churchill en Roosevelt verklaarden dat et belangrijkste doel van de conferentie was om zo veel als mogelijk de Russische Legers aan de Duitse Oostfronten te helpen.

Op 26 juli van 1943 gingen de Britse troepen aan land in Sicilië vanaf ongeveer 2.000 schepen. Canadese en VSA troepen vergezelden hen. Italiaanse steden werden gebombardeerd.
In Italië, vergaderde dan de Hoge Fascistische Raad. De Raad veroorzaakte een grote sensatie! Met 19 stemmen tegen 7, onder wie Graaf Ciano en de leiders die hij tot dan toe

beschouwd had als zijn meest trouwe medewerkers, plaatsten de Duce Mussolini in de minderheid om de supreme leider van het Fascisme te blijven!

Op 18 oktober 1943 ontmoetten Sir Anthony Eden voor Groot Brittannië en Cordell Hull, de Staatssecretaris van de VSA voor Buitenlandse Zaken, Molotov in Rusland, in Moskou. Het was een vergadering van de drie Ministers van Buitenlandse Zaken van de machtigste landen ter wereld. De ontmoeting had als doel de oorlog te bespreken en te bespreken hoe die oorlog korter kon gemaakt worden. China bracht haar steun. Een gemeenschappelijke verklaring werd gepubliceerd op 28 december 1943. De eindverklaring was kort!
Ze signaleerde dat de leden dezelfde opinies hadden over hoe de oorlog verder moest gevoerd worden en ze bevestigden de noodzaak om te komen tot de definitieve nederlaag van het Hitleriaans Duitsland. Maatregelen om te adopteren na de oorlog om nieuwe Duitse agressies onmogelijk te maken werden besproken. De mannen onderzochten de methoden om de ontwapening van de vijand te bekomen en om de toekomstige vrede voor te bereiden als een systeem van samenwerking en organisatie van de vrije wereld. De Conferentie nam een resolutie aan om in Londen een Europese Consultatieve Commissie in het leven te roepen, belast met de studie van de Italiaanse kwesties, met de medewerking van Frankrijk. Een Raad ook zou belast worden met de studie van de herstelling van Oostenrijk als een onafhankelijk land.
Een andere kwestie besproken in Moskou was die betreffende de veroordeling van de oorlogsmisdadigers. De conferentie publiceerde in de namen van Churchill, Roosevelt en Stalin, een verklaring omtrent het straffen van de daders van de oorlogsmisdaden en hun medewerkers. Die verklaring maakte een grote indruk in Duitsland, en veroorzaakte grote woede en vrees onder de Nazis.

Van 11 tot 24 augustus 1943 ontmoetten Churchill en Roosevelt nog elkaar te Quebec. Dit ook werd een militaire conferentie, zodat de resultaten niet gepubliceerd werden. Toch was het onderwerp eveneens de oorlog tegen Japan en de hulp aan China. Dat was waarom een M. Soong, de vertegenwoordiger van de Supreme Generaal Tchang Kai-Shek er aan deel had genomen.

Van 22 tot 26 november 1943, had er een conferentie plaats in Cairo waar Tchang Kai-Shek zelf aan deelnam. Het onderwerp daar was de druk op Japan. De Britse-Amerikaanse troepen zouden al de eilanden in de Stille Oceaan die Japan had veroverd op China sinds 1918 moeten teruggeven aan China, en alle andere territoriums die Japan nu bezet hield zoals Mantsjoerije, de eilanden van Formosa en Pescadores, teug aan China moeten overdragen.

Wanneer Churchill en Roosevelt China verlieten, hielden ze samen de grotere *Conferentie van Teheran*, van 26 november tot 2 december 1943. De VSA en Groot Brittannië zouden samenzweren niet slechts tijdens de oorlog, maar ook in de vredesperiode die zou volgen. De 2 landen zouden volledig en effectief samenwerken met alle naties, kleine en grote, die inspanningen zouden willen leveren om de tirannies te onderdrukken, en de onverdraagzaamheid van de As landen. Ze wilden zich zo verzekeren dat na de oorlog de onafhankelijkheid, de territoriale integriteit en de materiele hulp aan Iran ook verzekerd bleef.

Na het einde van die vergadering keerden Churchill en Roosevelt terug naar West Europa. Ze stopten weer in Cairo en ontmoetten de Heer Inonü, de President van de Turkse Republiek. Turkije wilde neutraal blijven, maar zou niettemin haar politiek richten naar de inzichten van de VSA en Groot Brittannië. Die laatste landen bleven wapens en andere benodigdheden zenden naar Turkije om de medewerking van dit land toch te bekomen.

Aan het einde van 1943 waren de Duitsers verslagen in Rusland, in Afrika en zelfs in Italië, met de Japanners op de terugtocht in de Stille Oceaan en zij ook voelden de nederlaag naar hen toe komen met grote schreden. De volgende zet van de Geallieerden zou de landing van de Geallieerde troepen in Normandië worden, en het sterk Geallieerd offensief op Duitsland was al in planning. De oorlog in de lucht, op de grond, in de zeeën, van de As landen had overal gefaald!

Deel III. De Opmars naar de Overwinning. 1943-1945

De Aanval op het Europees Fort vanaf Italië

Na de grote veldslagen in Rusland en in Afrika volgde een pauze in de hostiliteiten. De finale aanval op de As-landen moest voorbereid worden. De vijand moest aangevallen en verslagen worden op haar eigen territorium, in Europa.

De strijd in Noord Afrika was geëindigd op 13 mei 1943. De Middellandse Zee was opnieuw een Geallieerd Meer geworden. Miljoenen tonnen Geallieerde schepen konden weer Groot Brittannië ongehinderd bereiken vanaf de Indische Oceaan langs de veel kortere route via het Suez Kanaal, en met veel minder zorgen betreffende Duitse vliegtuigen en bedreigingen van Duitse onderzeeboten. De Geallieerden wisten wel dat Duitsland nog Mark III en Mark IV tanks hield in Italië, tanks die niet beter waren dan die van de Geallieerden. De Duitse strijdkrachten hadden toen nog geen *Tiger* en *Panther* tanks in Italië.

De Geallieerden besloten de invasie te beginnen van Sicilië. Vanaf Kaap Boeo in Sicilië tot Kaap Bon in Tunesië was slechts 120 km over de Middellandse Zee, wat zelfs korter was dan vanaf Marsala in Sicilië over de Zeestraat van Messina. Het VSA Opperbevel aanzag Sicilië als een manier op de Middellandse Zee volledig veilig te maken voor haar schepen. Ze zouden hun luchtbasissen op Sicilië kunnen gebruiken om de zuidelijke en oostelijke streken van het Derde Rijk te bombarderen. Een landing in Sicilië zou de eerste amfibie operatie worden in Europa naar een vijandige kust, een goede repetitie vóór de geanticipeerde invasie van Frankrijk gepland voor de lente van 1944.

Het was slechts twee maanden later al dat de zegevierende legers van Generaal Eisenhower in Europa landden! Ondertussen bezetten de Geallieerde troepen al de kleinere eilanden die vooruitgestoken posities waren naar Sicilië. Op 11 juni 1943 gaf Pantellaria en haar garnizoen van 15.000 Italiaanse soldaten zich over. De volgende dag viel Lampedusa en het garnizoen van het klein eiland van Linosa gaf zich over aan de Britse destroyer *Nubian*.

De Geallieerden hadden wel al enige ervaring opgedaan met landingen in vijandelijk gebied. Nu moesten ze echter specifieke machines bouwen, werktuigen, tactieken ontwikkelen, om aanzienlijke aantallen soldaten, wapens, tanks, enz. aan land te brengen in moeilijke omstandigheden. De Geallieerden hadden wel een grote overmacht van schepen in de Middellandse Zee. Nederlandse, Poolse, Griekse schepen en ook de Franse Vrije Vloot die sinds de wapenstilstand tussen hun land en de Duitsers was gebleven en nu in de haven van Alexandrië lag, waren aanwezig. De Britse zeemacht ook was gedeeltelijk aanwezig. De Franse vloot was de oorlog ingetreden samen met de Vrije Franse Strijdkrachten van Noord Afrika. Enkel de Italiaanse vloot, doch reeds zwaar beschadigd door de vroegere aanvallen van de Geallieerden op Tarentum en Kaap Matapan kon niet dergelijke zeemacht confronteren, doch werkelijk slechts onvoldoende. De Italiaanse vloot bleef trouwens aan anker liggen in haar havens.

De immens grote vloot van transportschepen en escorte schepen van de Geallieerden die naar Sicilië overstaken bestonden in totaal uit 3.000 schepen! De schepen kwamen van Bizerte en Malta, van Alexandrië en Gibraltar. Andere schepen zeilden in, direct vanuit de VSA en vanuit Groot Brittannië.

Op 4 juli 1943 voerden de Geallieerden ook massieve luchtaanvallen uit tegen de As vliegvelden op Sicilië. Veel As vliegtuigen werden op de grond verrast en vernietigd. Dan, op 10 juli, kwam de Geallieerde Armada aan te Sicilië. Generaal Eisenhower hield het opperbevel. Aan de linkervleugel liep het 7de Amerikaans Leger op de stranden. Het moest zich naar het westen begeven en naar het centrum van het eiland. Het 8ste Brits Leger landde aan de uiterst zuidoostelijke kust, om zich te begeven naar Syracuse en de andere versterkte plaatsen van de Straat van Messina. Met haar kwam een Canadese divisie.

De vijandelijke troepen op Sicilië bestonden uit 5 Italiaanse divisies van kustverdediging, 5 meer Italiaanse divisies voor de verdediging van het binnenland, 3 Duitse divisies waaronder 1 tank divisie, en andere ondersteunende troepen, waaronder ook luchtmacht troepen. Drie VSA divisies werden over het water gezonden vanaf Tunesië, een 4de kwam van Oran in Algerije. Ze kwamen samen als het 7de Leger van Majoor Generaal George Patton, en landden dus op de zuidelijke kusten van Sicilië.

De geallieerden voelden eerst weinig weerstand. Syracuse viel dadelijk in Britse handen op de eerste dag al. Amerikaanse bommenwerpers vernietigden de Italiaans-Duitse hoofdkwartieren te Taormina. De volgende dag, hadden de Geallieerden al een front veroverd van meer dan 150 kilometer lang en hun posities aan de kust geconsolideerd, versterkingen ingebracht, en ze hadden 3 vliegvelden ingenomen. Op 12 juli 1943 hadden ze al ongeveer 10 steden veroverd! De Amerikaanse troepen drongen snel door naar het hart van Sicilië. De Britse en Canadese troepen ondervonden zware weerstand op hun weg langs de zuidkust naar Catana. Die strategische haven viel volledig in hun handen op 5 augustus. De Amerikaanse troepen kwamen snel vooruit. Van 17 tot 22 juli bewogen ze zich van Agrigentum naar Palermo, Sicilië doorkruisend van zuid naar noord. Ze sneden al de ontsnappingsroutes af voor de vijand die in het westen van het eiland lag.

In feite was de *Operatie Husky*, van 7 juli 1943 tot 17 augustus 1943, in haar concept verkeerd vanaf het begin! De landingen waren te gesofistikeerd, en Montgomery en Patton werkten samen zoals rivalen eerder dan als partners. Luchtlandingen werden geplaagd door hoge, sterke winden. Parachutisten die neergelaten werden geraakten daardoor verspreid veel verder van hun doelen dan gepland. Geen amfibietroepen werden gezonden naar Messina om de ontsnapping van de As troepen naar het vasteland te blokkeren. Omar Bradley en de Britse generaals keurden het gebruik van kleine amfibie operaties om de Duitse weerstand in de flanken te nemen af. Niettemin, na 5 weken van harde strijd kwamen de Britse en de VSA soldaten samen te Messina. De helft van de verdedigende Duitse strijdkracht, ongeveer 100.000 Duitse en Italiaanse soldaten, slaagden er echter in op tijd de Zeestraat van Messina over te steken naar de veiligheid in Italië. De Duitse Legers hadden een geheimzinnige bekwaamheid om zich uit omsingelingen te wringen!

Op 1 augustus begon Generaal Alexander die het bevel hield van de 15de Legergroep een algemeen offensief tegen de Duitse troepen die zich nog bevonden in het oosten van het eiland. Onder zijn bevel streed Generaal Montgomery aan het hoofd van zijn nu legendarisch 8ste Brits Leger, en ook Generaal Patton die het bevel had over het 7de Amerikaans Leger.
Op 3 augustus reden de troepen van Generaal Patton Troïna in en de 78ste Divisie nam Centuripe na geweldige strijd. Aan de rechterzijde kwam de 51ste Divisie vooruit met de hulp

van Canadese troepen die Regalliato ingenomen hadden. De slag in de zone tussen de Etna Vulkaan en de zee was zeer gewelddadig. De Italiaanse en Duitse troepen vernietigden bruggen, wegen en spoorwegen. Ze trokken zich dan terug naar het vasteland van Italië. De Amerikaanse troepen in het noorden bereikten de Britse kolonnes en voegden zich bij hen. Ze namen Taormina in op 15 augustus. Messina werd veroverd op 17 augustus. De Italianen en de Duitsers hadden dan hun troepen geëvacueerd van Messina naar het vasteland van Italië. De Geallieerden maakten 7.000 Duitse gevangenen, meer Italianen, en 1.000 vliegtuigen werden veroverd en vernietigd. Het had 2 maanden geduurd om de operatie voor te bereiden voor de Amerikaanse en Britse militairen, en slechts 38 dagen om het eiland te veroveren! De Geallieerden pauzeerden dan 17 dagen en begonnen dan de Zeestraat van Messina en het Kanaal van Otronte over te steken. Belangrijke politieke gebeurtenissen in Italië veranderden echter totaal de situatie in het land! De Italianen ondertekenden namelijk een geheime wapenstilstand met de Geallieerden!

Italië had haar Graziani Leger in Noord Afrika verloren. De Britse troepen waren Cairo als overwinnaars binnen gereden. Abyssinië was verloren voor Italië. De Hertog van Aosta had zich daar overgegeven. De Italianen moest Libië verlaten.
Reeds aan het einde van 1940, hadden Graaf Dino Grandi en Graaf Ciano willen onderhandelen met Groot Brittannië. De Italiaanse leiders begonnen de aanwezigheid van Duitse troepen in hun land te haten. De Amerikaanse soldaten werden verwelkomd als bevrijders door de bevolking van Palermo, Catana en Messina! Het Italiaans Koninklijk Hof had de dictatuur van Mussolini wel gesteund, doch met groeiend ongeduld en naarmate de nederlagen zich opstapelden en de militaire catastrofes zich vermenigvuldigden, waren ze meer en meer tegenstanders geworden van de politiek van Mussolini.

Op 19 juli 1943 ontmoette Mussolini Hitler te Verona. De *Duce* vroeg voor militaire steun, met troepen, vliegtuigen en artillerie. De Duitse generaals beschouwden de verdediging van Italië als moeilijk. Ze stelden een terugtocht voor naar de rivier Po. Mussolini kon slechts de terugtocht van de Duitse troepen dekken! Op 24 juli 1943 riep daarom Mussolini de Grote Fascistische Raad samen. Mussolini gaf de blaam voor de nederlagen tot dan toe geleden aan de Militaire Generale Staf. Maar dan stond Graaf Grandi recht en stelde een motie voor waarin hij vroeg een nationale unie te vormen rond de persoon van de koning. Hij stelde ook voor dat de Regering aan de koning zou vragen het effectief bevel over te nemen van al de gewapende strijdkrachten. Een bespreking volgde, die meer dan 10 uur duurde. De *Nacht van de Grote Raad* eindigde op een stemming.
Het voorstel van Dino Grandi kreeg 19 stemmen tegen 7. Onder de tegenstanders van Mussolini bevonden zich de Graaf Maarschalk de Bono, de ambassadeur te Berlijn Alfieri, Bastrianini en de schoonzoon van de Duce, Graaf Galazzo Ciano. Wanner de volgende dag Mussolini naar de koning ging, hoorde hij dat hij al een opvolger gekregen had, Maarschalk Badoglio. Badoglio zou het nieuw hoofd worden van de Italiaanse regering.

Enkele uren later arresteerden Italiaanse militairen Mussolini en ze brachten hem naar het eiland Ponza, daarna naar het eiland Maddalena nabij Corsica, en vandaar naar de Gran Sasso, op ongeveer 2.000 meter hoogte ten noorden van Rome. Daar bevrijdde een commando Duitse soldaten hem. Zijn rol in Italië was uitgespeeld. Hij vormde nog wel een neofascistische regering in het noorden van Italië, maar had geen enkele autoriteit meer in

Italië. Hij werd gedood door Milanese patriotten op 25 april 1945. Mussolini was van de macht verdreven door een coup in zijn eigen geroep.

Maarschalk Badoglio bevestigde in zijn proclamatie van 26 juli dat de oorlog verder gezet werd, doch met nieuwe leiders. Badoglio liet de leiders van de Fascistische Partij arresteren. Graaf Grandi vluchtte naar Portugal. In het geheim zei Maarschalk Badoglio wel nog aan de Duitsers dat Italië de oorlog zou voortzetten. Maar hij zond een hoge officier naar Spanje en dan naar Portugal, waar die afgezant kon praten met Sir Samuel Hoare en Sir Ronald Campbell, om te vragen of de Geallieerden een Wapenstilstand konden toestaan in Italië. Een andere afgevaardigde, vergezeld van Generaal Carton de Wiart, voor de gelegenheid speciaal bevrijd door de Italianen, voegde zich bij de besprekingen met meer details. Hij legde de nadruk om de besprekingen geheim te houden zodat de positie van de Koning Victor Emmanuel en van de Badoglio regering niet in het gevaar zouden gebracht worden.

Hitler nam de controle over van de As verdedigingen, en verzekerde daarmee een burgeroorlog binnen Italië! De Italianen hadden zich bevrijd van het Fascisme van Mussolini, om dan onderdrukt te worden door de ideologie van Hitler! De oorlog in Italië bleef zich verder zetten met een nieuwe intensiteit van de Duitse troepen tegen de Geallieerden. Veldmaarschalk Kesselring was even bekwaam als de beroemde Generaals Walther Model en Gotthard Heinrici wanner het op verdediging aankwam, hoewel hij nooit even bekend werd als de voorgenoemden.
De Brits-Amerikaanse troepen verloren een initiële gelegenheid tot een doorbraak vanaf de kusten van Anzio waar ze een amfibie landing deden op 22 januari 1944.

In het begin van augustus 1943, had Generaal Patton twee VSA soldaten een klap gegeven tijdens gescheiden bezoeken aan evacuatie hospitalen. Generaal Eisenhower verwijderde hem van het bevel gedurende 11 maanden. Aldus de beste VSA strijdende generaal terzijde te zetten, veroorzaakte vertragingen in Italië en zelfs enige immobiliteit van de VSA troepen in Normandië.

In de laatste minuut laste Generaal Matthew Ridgway wijselijk slecht voorbereide en weinig beschouwde aanvallen van parachutisten op Rome af.

Op 3 september 1943 werd de onvoorwaardelijke overgave van Italië op Sicilië, te Syracuse, ondertekend door de Italiaanse Generaal Castellano in de aanwezigheid van de Generaals Eisenhower en Alexander. De Italiaanse Regering beloofde alle mogelijke hulp aan de Geallieerde Strijdkrachten in hun oorlog met Duitsland. Italië verklaarde dat het enige andere aanval zou tegenstand bieden, vanaf welke plaats dan ook die aanval kon komen. Die laatste clausule resulteerde op 13 oktober 1943 in de oorlogsverklaring van Italië aan Duitsland! De geallieerden konden de overgave van Italië aankondigen op 8 september 1943. Dezelfde dag vielen ze Italië in om de Duitsers er te verjagen.

Op 3 september 1943, om 04h30 in de morgen, schoten 434 zware kanonnen een artillerie barrage over de Zeestraat van Messina. Met de steun van meerdere oorlogsschepen landden de 1ste Canadese Divisie en de 5de Britse divisie in Italië ten noorden van Reggio di Calabria. Dan kon de verovering van het schiereiland van Calabria beginnen. De Geallieerden trokken

op langs de twee kusten. De Duitse troepen trokken zich langzaam terug. Ze deden de bruggen ontploffen en vernielden wegen om de Geallieerde vooruitgang te verlangzamen. De Canadese troepen volgden de oostkust, kwamen voorbij Kaap Spartivento, in de richting van Cortone. Na ongeveer een week hadden de Canadezen Catenzaro bereikt en de Britten Nicastro.

In het noordoosten bezette de 1ste Britse *Airborne* Divisie de stad Tarento. Het 5de Anglo-Amerikaans Leger landde te Salerno. Generaal Mark Clark leidde die troepen. De operatie bleek moeilijk en risicovol. De troepen bleven vaststeken, hun ruggen naar de zee. De landingen waren begonnen op 9 september om 03h30 in de nacht, kort vóór de afkondiging van de Italiaanse overgave.
De 46ste en 56ste Britse Divisies en de 36ste Amerikaanse Divisie landden te Amalfi, gesteund door Amerikaanse Rangers. Ze konden hun posities houden. Het ogenblikkelijk doel was de verovering van het nabije Napels, waarvan het strategisch belang zeer groot was. Van Napels uit begonnen meerdere wegen, die toelieten de volle breedte van Italië in te nemen.
De stranden van Salerno waren moeilijk om te verdedigen door de Geallieerde troepen, omdat ze geen nationale verdedigingen hadden en in het hinterland van Salerno liepen zeer vele irrigatiekanalen, die een barrière vormden voor de zware Geallieerde tanks. De Geallieerden hadden ook geen vliegvelden in de omgeving. Hun luchtbescherming moest komen vanuit Sicilië!

Op 10 september voerden de Duitse troepen een tegenaanval uit. Ze herhaalden hun inspanningen in de drie daaropvolgende dagen. De Geallieerde posities kwamen in gevaar! Kon het 8ste Leger van Montgomery, dat snel in hun richting marcheerde, op tijd aankomen? Het 5de Leger moest 7 Duitse divisies het hoofd bieden die ook nog superieure bewapening hadden! De inspanning van de Duitsers had als doel de Amerikaanse en Britse strijdkrachten te scheiden van elkaar. Op een bepaald ogenblik leken ze daar in te kunnen slagen. Generaal Mark Clark wierp dan al zijn soldaten in die slag. Het gevecht bereikte haar meest kritisch punt op 14 september. Maar de Geallieerde Luchtmacht kon ingrijpen en de vijandelijke formaties uiteen drijven. De artillerie van de Geallieerde vloot schoot op de Duitse artillerie batterijen die verborgen stonden in de bergen.
De 7de tank Divisie kon aan land gaan en de Duitse troepen achteruit gooien. Daarna vielen de Commando's en de Rangers van Amalfi de Duitsers aan op hun noordelijke flank. Op 16 september liepen de soldaten van de voorhoede van Montgomery over de Duitse troepen en ze voegden zich bij het 5de Leger. De leidende generaal van de Duitse troepen, Maarschalk Kesselring, had zijn weddenschap verloren. Hij moest zijn soldaten terugtrekken naar het noorden, naar de Duitse verdedigingen van de *Gustav Lijn*.

Het 8ste Leger van Montgomery bezette dan de streek van Reggio naar Tarento. Ze namen Brindisi, Bari op de Adriatische Kust en de Duitse verdedigingspunten van het binnenland in. Op 27 september namen ze Foggia en de vliegvelden in de omgeving in. De RAF kon van toen af aan belangrijke luchtoffensieven lanceren tot ver achter de vijandelijke lijnen. Een continu front liep dan doorheen Italië van oost naar west, langs Bari, Potenza, Aulitta, Battepaglio, Salerno en Amalfi. Een nieuw Geallieerd offensief begon vanuit Salerno en bracht het 5de Leger tot nabij Napels, waar de Anglo-Amerikaanse troepen binnenreden op 1 oktober 1943!

Op ongeveer dezelfde tijd bevrijdden de Franse Vrije soldaten Corsica, het eerste Frans *département* dat bevrijd kon worden! De partizanen hadden Bastia aangevallen net na 8 september, toen de capitulatie van Italië afgekondigd werd. Ze vroegen hulp vanuit Algiers. De onderzeeër *Casablanca*, bevolen door Kapitein Lherminier voer af op 11 september met munitie aan boord en 109 fuseliers. Hoewel de situatie te Salerno toen nog steeds moeilijk was, zond Admiraal Cunningham 2 snelle Britse kruisers, de *Fantasque* en de *Terrible*, die naar Algiers voeren met aan boord ongeveer 500 soldaten en 5.000 paar zware schoenen voor de Corsicaanse partizanen, meer wapens en Britse en Amerikaanse liaison officiers. Op 13 september om 22h00 bereikten die 2 schepen Ajaccio. Andere eenheden volgden, zoals de *Montcalm* en de toegevoegde kruiser *Quercy*, de schoolkruiser *Jeanne d'Arc* die net aangekomen was van Fort-de-France en naar Corsica was gevaren met olie aan boord. Zo kwamen versterkingen en wapens aan voor de partizanen om het eiland te bevrijden. Op 4 oktober wonnen die Franse strijdkrachten een overwinning op strijdkrachten die 5 maal superieur aan hen waren. De laatste Duitse strijdkrachten verlieten Corsica vanuit Bastia!

Het doel van de Geallieerden werd dan Rome. Maar de Duitse troepen hadden west-oost verdedigingslijnen gevormd over Italië, de *Gustav Lijn* en de *Lijn Adolf Hitler*. Versterkingen voor de troepen van Generaal Kesselring waren eveneens aangekomen.
In Napels vonden de Geallieerden een vernielde stad! De installaties in de haven waren vernietigd. De verdeling van water en de verlichting waren gesaboteerd. De Geallieerden bouwden een versterkte positie te Sargano en duwden verder naar Termati. Zware gevechten gebeurden wanneer de Geallieerde troepen probeerden de rivieren Volturno en Sangro over te steken. Het 8ste Brits Leger had 3 weken nodig om over de rivieren te geraken! Op 8 december forceerden de Canadese troepen de overgang van de Moro. De Duitse soldaten verdedigden de lijn van de Garigliano rivier en haar bijrivieren met grote koppigheid tijdens de winter. De vooruitgang gebeurde slechts langzaam.
Het Frans Expeditionair Leger onder Generaal Juin nam deel in die inspanningen. Het Leger bestond uit de 2de Marokkaanse Divisie onder Generaal Montsabert. De Franse troepen kwamen te Napels aan op 25 november. Ze gingen een zeer bergachtige streek in de Abruzzen bezetten, tussen het 5de Amerikaans Leger, waaraan ze gedetacheerd werden, en het 8ste Brits Leger in het westen. Ze lagen dan tegenover de *Gustav Lijn* nabij het massief van Monte Cassino. Cassino was een door de Duitsers versterkte abdij, beroemd in de geschiedenis van de katholieke abdijen. Monte Cassino domineerde de streek.

Van 18 tot 26 december namen de Marokkaanse troepen, die gewoon waren te strijden in de bergen, een reeks frontplaatsen in. Op 28 december bereikten ze hun eerste objectief, de bergketen van de Menarde. Van 12 tot 15 januari hadden zware schermutselingen plaats voor de bezitting van de *Monna Casale*, dat de Duitsers ook versterkt hadden. Op 13 januari 1944 rond de middag, streed een Algerijns bataljon waarvan al de officiers gedood waren en die munitie ontbraken, man tegen man met slechts stukken rots in hun handen tegen de Duitse troepen. Dankzij die zware gevechten kon het 5de Leger van de Geallieerden zich in een nieuwe positie plaatsen voorwaarts naar Anzio en een ander te Nettuno, 50 kilometer van Rome.
De Duitsers reageerden snel. Ze vormden niet minder dan 9 divisies om de gelande Britse-Amerikaanse troepen te Anzio terug in de zee te werpen. Anzio ontwikkelde zich tot een zeer

zwaar slagveld in de ganse maand februari. De geallieerden konden wel hun posities versterken en zo de rechtervleugel van de Duitse troepen bedreigen die zich te Monte Cassino gevestigd hadden.

Op de dag na hun landingen te Anzio had Generaal Mark Clark die het 3de Amerikaans Leger leidde, wel al geprobeerd om Monte Cassino in te nemen. Hij gaf daartoe het bevel aan Generaal Juin, aan de Franse soldaten dus, om de sterke Duitse divisie van de *Belvedere* in te nemen. Tunesische soldaten, geleid door Kolonel Roux, gingen in de aanval. Hij stak de Rapido over in de nacht van 24 naar 25 januari. Op 25 januari nam hij de ene versterking na de andere in door granaten in de verdedigingen te werpen. Op 26 januari duurden de gevechten voort. De Duitse troepen sloten dan de cirkel voor de Geallieerde eenheden. Het in de val gelopen regiment leed onder Duitse bombardementen vanuit de lucht en aan tegenaanvallen vanaf het land. Het bleef echter koppig in haar positie, hoewel het geen provisies meer kreeg, geen voedsel en geen munitie. Geallieerde troepen probeerden de Duitse cirkel open te breken om hen te bereiken. Dit manoeuvre slaagde op 30 januari. Op 4 februari wonnen de Geallieerden inderdaad de *Belvedere* positie! Monte Cassino was daarmee gedoemd voor de Duitsers.

In de winter bereikte het 8ste Leger de streek van Ortona en het 5de Amerikaans Leger stond dan tegenover de Duitse verdedigingslijn van de *Volturno*. Ze probeerden de Duitse troepen weg te jagen van de oevers van de Garigliano rivier. Maar Maarschalk Kesselring kon die vooruitgang stoppen. Hij plaatste nieuwe posities op in de Liri Vallei vanuit Monte Cassino. Op de Adriatische Kust kwam het 8ste Amerikaans Leger, nu bevolen door Generaal Leese, langzaam vooruit naar Pescara. Daar ook, bleek elke smalle rivier een onoverkoombaar obstakel.

Wanneer de Geallieerden uiteindelijk toch konden uitbreken van Anzio in mei 1944, trokken de strijdkrachten van Generaal Clark naar Rome. Ze konden Rome inrijden op 4 juni, twee dagen vóór D-Dag, de landing van de Geallieerden in Normandië. Het Duits 10de Leger kon de omsingeling ontsnappen.

Maarschalk Alexander was gepromoveerd tot die titel en rang. Hij was nu de opperbevelhebber van de legers van Italië. Hij gebruikte de winter om een groot offensief voor te bereiden dat de weg naar Rome moest openen. Zodra de lente begon, bestookten 2.000 artilleriestukken dag en nacht de vijandelijke posities. De eerste aanval werd ingeluid op 11 mei 1944 door Franse troepen versterkt met de 4de Marokkaanse Bergdivisie onder Generaal Sevez en door de 1ste Divisie van Vrij Frankrijk onder Generaal Brasset. De eerste kwam van de bevrijding van Corsica, de tweede had gestreden in Afrika.

De Duitse troepen hadden een nieuwe verdedigingslijn gevormd die de *Adolf Hitler Lijn* heette, tussen de twee berggroepen van Ausonia en Avrunci in. De tactiek toegepast door de Generaal Juin was eenvoudig: val frontaal aan, breek door de lijnen, en ontplooi de troepen in een waaiervorm achter de Duitse verdedigingen. Toch bleken de Duitse verdedigingen zeer sterk! De verdediging bestond eerst uit lijnen van prikkeldraad, bunkers en blokhuizen aan de flanken van de bergen, mijnenvelden, anti-tank kanon batterijen, strikvallen van verborgen kanonnen, en heel wat gecamoufleerde posten met machinegeweren. De Franse troepen

werden in hun vooruitgang gestuit. Slechts op 12 mei in de avond, bereikte de Divisie Montsabert Castelforte. Op 13 mei vielen de Franse troepen weer aan. Ze namen de verdedigingen in, lanceerden bajonet aanvallen, geraakten over de obstakels heen, en reduceerden de Duitse verdedigingen. In de avond namen de Fransen de Monte Majo in, en realiseerden zo een doorbraak! Generaal Juin lanceerde dan andere troepen in de achtervolging van de zich terugtrekkende vijand.

Op 18 mei beval Maarschalk Alexander een algemeen offensief tegen de Duitse stellingen. Zes dagen later, viel de oninneembare gewaande stelling van Monte Cassino aan de Geallieerden. Britse en Poolse troepen hadden de bergflanken aangevallen. Op hetzelfde ogenblik, langs de kust, had het 5de Amerikaans Leger zich noordwaarts gedrukt in de richting van Minturne, Gaëte en Ferracine. Op 23 mei braken de Britten en de Amerikanen die van Anzio en Nettuno kwamen gewelddadig door de vijandelijke Duitse flank. Ze sneden de Via Appia af te Cisterna. In de avond bereikten ze de spoorweg Rome-Napels.
De Duitse troepen trokken zich terug naar Rome over de Albrau Bergen. De Geallieerde troepen bewogen zich toen ook voorwaarts in goede discipline. Ze hadden zware wapens en hun vliegtuigen domineerden in de hemel. De Zeemacht ondersteunde nog de Geallieerde troepen met zware artillerie bombardementen. De Duitse troepen konden slechts verder terugtrekken, noordwaarts, naar hun *Gotische Lijn*, de verdediging ten noorden van Firenze, waar ze zich konden hergroeperen en een nieuwe verdediging opzetten. Maarschalk Kesselring moest opnieuw veel van zijn bewapening achterlaten, camions, enz. Hij werd nu beperkt tot de verdediging van Noord Italië.

Generaal Mark Clark trok Rome in op 4 juni 1944, samen met Generaal Juin. Het 5de leger maakte meer dan 20.000 Duitse gevangenen rond Rome. Rome was bevrijd! De stad was grotendeels intact gebleven. Het Duits Leger was snel moeten vluchten.

Een Geallieerd offensief van 20 tot 22 januari 1944, een frontale aanval op Duitse troepen aan de Rapido rivier, bleken slechts een directe weg in Duitse mijnenvelden en artillerie barrages. Op 15 februari bracht het zone bombardement op Monte Cassino een militaire en culturele nachtmerrie mee voor de Geallieerde divisies. Terwijl dit gebeurde, bracht de nieuwe noordelijke Fascistische regering van Mussolini, de *Republica Sociale Italiana*, slechts meer burgerlijke strijd in Italië mee. De oorlog in Italië was een zeer controversieel oorlogstheater aan het worden! De Geallieerden verloren er 312.000 soldaten voor 435.000 Duitse soldaten. Het was moeilijk dergelijke verliezen aan menselijke levens te rechtvaardigen.

Velen begonnen zich af te vragen of zo’n belangrijke invasie van Italië werkelijk nodig was. De Amerikanen hadden het bij het rechte eind wanneer ze beweerden dat de snelste wijze om de oorlog te beëindigen was in Frankrijk te landen en dan oostwaarts te stoten, naar Berlijn! De Britten ook, hadden correct gewaarschuwd dat de Geallieerden tegen zulke taak niet opgewassen waren vóór midden 1944. De oorlog in Italië leek later een nodeloze campagne geweest te zijn van vernieling, uitgevoerd met onvoldoende middelen, zonder echt strategische doeleinden en met geen politieke basis.

Na Stalingrad, de Sovjet Vooruitgang naar Odessa

Stalingrad was gevallen op 2 februari 1943. Voor de eerste keer tot dan, had de *Wehrmacht* een beslissende nederlaag geleden. De Duitse troepen moesten het territorium verlaten dat hen 6 maanden gekost had om het te veroveren.

Op 12 februari 1943 namen de Sovjet troepen de stad Krasnovar in. De Sovjet troepen duwden de Duitsers voorbij Voronezh. De Duitsers trokken zich terug van de frontlijn die liep van Kursk naar Rostov. Op 14 februari bezetten de Sovjet troepen opnieuw Lugansk en Rostov aan de Legere Donetz en aan de Don. Op 21 februari reden ze Kharkov in. De Duitse troepen hadden zich reeds 600 km teruggetrokken! Ze waren terug in Ukraïne aangekomen!

Verder naar het noorden, begon Maarschalk Timoshenko die het Centrum front beval een offensief om de vijandelijke troepen te breken rond Leningrad en Moskou. Van nu af aan, weerden de Duitse soldaten beperkt tot een defensieoorlog, een nieuwe oorlog van achteruitwijkingen. De Legers van von Manstein namen opnieuw Kharkov in op 19 maart 1943. Op 4 juni begon een nieuw Sovjet offensief van rond Kuban. De Duitsers kondigden aan dat aanvallen in de streken van Bielgorod en Belev waren teruggeslagen. Op 16 en 18 juni gebeurden massieve Sovjet aanvallen in de streek van Orel. De Sovjet troepen bleven dan aanvallen langsheen de ganse frontlijn.

In de zomer van 1943 begon de Sovjet campagne weer in volledige macht. Maarschalk Vassilewski werd belast met de organisatie van de zomeraanvallen. Op 5 juli nam zijn tegenstander, Generaal von Manstein, het initiatief in operaties nabij Kursk, tussen Oral en Bielgorod. Dit offensief werd genoemd de *Operatie Citadel*. Het resultaat, zoals eerder vermeld, was een gigantische tankslag en ook tussen bepantserde wagens. De Duitse *Tiger* tanks streden in grote aantallen tegen de Sovjet T34 tanks. Vanaf 12 juli kwam het Duits offensief tot stilstand.

Meer Duitse en Russische soldaten werden gedood in hun tanks in die *Veldslag van Kursk* dan in eender welke andere slag van bepantserde divisies in de geschiedenis! Meer dan 2.000 tanks gingen verloren. Hitler merkte later op, dat indien hij geweten had van de enorme Sovjet tank productie, en meer specifiek ook over de mogelijkheden van de T34 tank, waartegen de Duitse anti-tank wapens ineffectief werden, dat hij dan nooit de Sovjet Unie zou aangevallen hebben. Maar hij had dat wel gedaan, en nu moest hij de gevolgen van zijn beslissing aanvaarden. Hij had er geen idee van gehad dat de Sovjet Unie veel meer vliegtuigen, tanks en infanterie divisies had dan hij. Wel, dergelijke informaties was wat men nodig had om een oorlog te beginnen! De ganse *Operation Barbarossa* was driest gelanceerd zonder efficiënte informatie over de productie van de Sovjet Unie, maar die informatie was ook niet nodig geleken aan Hitler!

Ondertussen viel Maarschalk Timoshenko in het noorden aan, ten oosten van de rivier de Tula, tussen Orel en Moskou, komende van Kuban. De veldslagen aan het Sovjet Front gebeurden zo van Moermansk in het verre noorden tot aan de Zwarte zee, voorbij de sector van Donetz.

Zoals Foch in 1918, zocht Stalin door een reeks aanvallen de zwakkere plaatsen te vinden in de vijandelijke verdedigingen. De zwaarste gevechten hadden plaats nabij Orel en Sukhinitchi, waar de Sovjet soldaten zeer hard poogden door te breken. De Sovjets lanceerden steeds meer nieuwe troepen in de aanvallen. De Duisters moesten de streek verlaten op 28 juli. De Duitse troepen trokken weg uit Orel op 5 augustus 1943.

Na 14 dagen van strijd had de *Wehrmacht* ook Bielgorod verlaten. Ondertussen begon de jonge Generaal Vatantine de omsingeling van Kharkov. Hij kon de stad binnenrijden op 22 augustus. Kharkov was herleid tot ruïnes.
Het volgend Sovjet offensief werd begonnen in de regio van Izium op de Donetz, ten zuidoosten van Kharkov. Het werd gezonden in de richting van Dniepropetrovsk. Vatantine duwde de Duitsers vóór zich uit de vlaktes van Ukraïne in. Zijn troepen bereikten op 31 augustus de steden van Yelma en Doragobouy, op minder dan 80 kilometer van Smolensk. Het Rood Leger duwde door naar Briansk en Poltava, voorbij het midden van de lijn Izium-Voroshilovgrad op de Midden-Donetz en naar Mariupol nabij het Meer van Azov.
Van daar waren er geen vaste front lijnen meer, slechts een brede band van terreinen waarin de Duitse en Sovjet soldaten elkaar bevochten in eeuwige schermutselingen. De Sovjet divisies bevrijdden Stalino op 8 september, Mariupol op de 10de van die maand. Briansk viel op de 14de, Poltava op de 23ste, Smolensk op de 15de. De ganse, zwaar verdedigde streek van Donetz viel aan de Sovjet troepen. Dit liet de regio slechts aan de garnizoenen van de Krim. De wegen van de Dniepr waren vrijgemaakt! Daar, achter de grote rivier, hoopten de Duitse troepen de Sovjet soldaten tegen te houden tijdens de winter.

Zodra echter het begin van oktober begon, plaatsten de Sovjet troepen drie grote aanvallen aan de Dniepr op ten noorden van Kiev, voor aanvallen naar Pereyoslav en naar Kremenschug. Zo begon de grote *Slag van de Dniepr*. De Duitse leiders hoorden vanaf 6 oktober over de voorbereidingen voor die massieve aanvallen.

Op 18 oktober moest Duitsland erkennen dat onder de druk van mannen en materieel, de Duitse Legers zich moesten terugtrekken van Kuban, Taman, van de Straten van Kerteh, Saporye en Kremenschug aan de oostelijke oevers van de Dniepr. Gomel en Kiev werden bedreigd. Op 23 oktober staken de Sovjet troepen de Dniepr over tussen Kremenschug en Dniepropetrovsk. Van daar rolden de Sovjet tanks verder naar Krivoi-Rog. Melitopol viel op 24 oktober en isoleerde de Krim van het theater van de operaties.

Dniepropetrovsk viel in de handen van de Sovjets op 5 november. Generaal Vatoutine bevrijdde Kiev van de Duitsers. Het Duits Leger had de stad bezet sinds september 1941! De Sovjet troepen namen nog Fitomir in op 13 november, Korosten op 19 november. Duitsland riskeerde haar graanschuur van de Ukraine te verliezen! De Duitse leiders en Hitler vormden dan een nieuw Leger, waarvan Generaal von Manstein het bevel kreeg, met de opdracht het Rood Leger terug te werpen over de Dniepr.

In de Duitse tegenaanval veroverden de Duitse troepen weer Jitomir op 19 november, wanneer ze de buitenwijken van Korosten bereikten. Maar Generaal von Manstein verloor opnieuw Jitomir op 20 november, en Korosten aan het einde van december. De flank van von Manstein werd bedreigd op 26 november, toen het Rood Leger Gomel veroverde, ten

noorden van Kiev, en dat terwijl de Sovjets vooruit trokken door de nu beroemde moerassen van Pripet. De regen viel in krachtige buien, wat de operaties fel vertraagde. De Sovjet troepen zouden moeten wachten tot op de vorst van de winter om in nieuwe offensieven vooruit te komen.

Op 28 november ontmoetten de Geallieerde leiders elkaar op de *Conferentie van Teheran*. Stalin, Roosevelt en Churchill, uitten daar hun wil de oorlog samen verder te zetten met al hun energie tot de finale nederlaag van Duitsland.
De *Wehrmacht* was op de terugtocht en wachtte met angst de winter campagne af van het Rood Leger die zou plaats hebben in de winter van 1944 naar 1945, het offensief dat beslissend zou worden in het oosten van Duitsland.

Op 4 januari stond het Rood Leger opnieuw op de lijn van Novograd naar Volynsk en naar Oresk, ongeveer 10 kilometer noordoost van Jitomir en op 50 kilometer van de vroegere Poolse grens. Vanaf 6 januari 1944 hernamen de veldslagen langs honderden kilometers tussen Vitebsk en Krivoi-Rog. De *Wehrmacht* had Berdichev verlaten. Op de 8ste januari bereikte het Rood Leger de Poolse grens.
Het Sovjet offensief streed aan een front van 1.300 kilometer lang in de streek van de Moerassen van Pripet, in een bocht van de Dniepr tussen Krivoi-Rog, Saporoje en Nikopol. Dit immens front breidde zich uit op 16 januari naar de streek van Leningrad, naar het Meer Ilmen. Het Rood Leger stak de Poolse grens over aan de Moerassen van Pripet en duwde zich verder naar het westen, naar voorbij Sarny.

Generaal von Manstein deed zijn best om zijn inspanningen te vermenigvuldigen in de streek van Uman, om de Sovjet flanken van de rivier Bug en de Poolse en Roemeense grenzen aan te vallen. Maar het Rood Leger bleef in het initiatief op het nu 3.000 kilometer lang front van Leningrad tot aan de Zwarte Zee. De Duitse troepen zouden zich moeten terugtrekken naar hun eigen grenzen, maar dat leek onmogelijk omdat het een grote nederlaag zou betekenen voor Hitler en het Nazisme! De Sovjet troepen bevrijdden nog Nikopol op 9 februari 1944 en namen dan Luga, ten zuiden van Leningrad. In het noordoosten trokken de Duitse troepen zich terug naar Pskov en naar de grenzen van Estland en Letland. Het Rood Leger trok verder dan, naar tussen de Berezina en de moerassen van Pripet door, in de richting van Pinsk.

De Sovjet leiders stuurden ultimatums naar Finland, Hongarije en Roemenië, om hen te bevelen de wapens neer te leggen. Finland vroeg welke de voorwaarden waren van een wapenstilstand. Die waren de stopzetting van alle relaties tussen Helsinki en Berlijn, de terugtrekking van Finland tot achter haar grenzen bepaald in 1940, de bevrijding van alle Sovjet gevangenen zonder enige reciprociteit, en de demobilisatie van het Fins Leger. Het Fins Parlement verwierp die voorwaarden op 13 maart 1944, onder Duitse druk.

De Duitse terugtocht zette zich echter verder voort. De Duitse troepen verlieten het noorden van de Bug op 10 maart, Kherson in het zuiden op 13 maart. Het Rood Leger stond op de spoorweg Lwów-Odessa op 19 maart, te Vinnitsa op 20 maart. Een groot offensief begon dan tussen Lutsk en Chepetovka, in de richting van Tarnopol.

Op 21 maart liet Hitler al de strategische plaatsen van Hongarije versterken door er tank divisies te plaatsen. Maar einde maart 1944, vielen al de Oostfronten van het Duits Leger! De Sovjet troepen vorderden in Bessarabië van Roemenië. Cernauti viel op 30 maart. In Polen bedreigde het Rood Leger Lwów, Lemberg. Op 6 april, na een tegenaanval van meerdere dagen bleef de oorlog steken aan de Dniestr. Daarna begon de strijd weer rond de Zwarte zee. De Duitse troepen evacueerden Odessa op 10 april. Het Rood Leger brak door de Duitse verdedigingen van de Krim. Kertch, aan het uiteinde van de Krim, werd bevrijd door Sovjet troepen die uit het noorden en het oosten kwamen. De Sovjet troepen vielen Sevastopol aan op 16 april. De grote havenstad viel op 9 mei.

Van juni 1944 tot aan de Tragische Pauze

De bombardering van de Duitse steden en van de industriële centra bleven onverminderd verder duren in 1944. In Frankrijk vermenigvuldigden zich de daden van sabotage tegen de bezetter. Aan het hoofd van de *Maquis*, de Franse Weerstand, stond de Franse Generaal Koenig, de overwinnaar van Bir Akim. Zijn hoofdkwartier stond In *Upper Grosvenor Street* in Londen. Het *Maquis* vertegenwoordigde de Franse heropstanding. Voor elke actie executeerde het Duits Leger mannen, vrouwen en kinderen.

Op dat ogenblik waren de Sovjet troepen de *Wehrmacht* gestaag aan het vernietigen, minder de andere Geallieerde troepen. In Groot Brittannië, bereidden de Britten, de Amerikanen and andere Geallieerde leiders de landingen voor van hun soldaten in Normandië.
Dit groot offensief werd gelanceerd op 6 juni 1944 in Normandië, op D-Day voor *Disembarkment Day*, de landingsdag. De Slag voor Frankrijk was daarmee begonnen. Het Duits Leger had haar soldaten verspreid.

De *Wehrmacht* bezette Finland en Noorwegen met 15 divisies. Vijf Duitse divisies ook beschermden de Pommeraanse corridor naar de Baltische Zee. Hitler en zijn Nazi leiders moesten de Slag voor Normandië aanvangen met onvoldoende krachten.
Hitler had voor de verdediging van het Westelijk front in totaal 64 divisies toegekend, georganiseerd in 4 Legers. Het 15de en 7de Duits Leger verdedigden de Atlantische Kust van de Noordzee, van Normandië en Bretagne. Het 1ste Duits Leger was gestationeerd tussen Bordeaux en Spanje. Het 19de stond aan de kust van de Languedoc en van de Provence, van Perpignan tot aan de Cap d'Antibes.
Hitler hield vast aan al de landen die zijn Legers veroverd hadden, van de Balkan tot aan de Zwarte Zee. Daar ook waren trouwens de Legers verspreid.

Generaal Gerd von Rundstedt was de leider van de verdedigingstroepen langs de kusten van Frankrijk. Maar het Opperbevel van het Duits Leger had aan hem toegevoegd als *Inspecteur-Generaal van de Verdedigingen van het Westen* de Generaal Erwin Rommel. Von Rundstedt bleef het opperbevel houden, maar met Rommel confronteerden zich nu twee verschillende wijzen van strijden met dezelfde Duitse strijdkrachten.

In juni 1944 was Gerd von Rundstedt 69 jaar oud. Hij was daarmee de oudste generaal, en dus ook de gedelegeerde van het Leger op officiële begrafenis ceremonies. Hij was een man

van de grootsheid van een von Moltke, een von Schlieffen, en zelfs van von Ludendorff. Hij was tevens een aristocraat van Brandenburg, die vóór de Eerste Wereldoorlog diende in het 83ste Infanterie Regiment te Kassel en in het 171ste te Colmar. Von Rundstedt verkoos zijn loopbaan te beginnen in kleine regimenten. Hij werd echter snel naar Turkije gezonden, waar hij de Militaire Attaché von Papen leerde kennen en ook de assistent toen van von Papen, een zekere Joachim von Ribbentrop, de verarmde luitenant. Kolonel von Rundstedt vroeg zelfs enige rechtvaardiging voor fouten en nalatigheden begaan in de dienst van Ribbentrop! Von Rundstedt was de typische Duitse officier: massief voorhoofd, lippen samengetrokken, kort haar, droevig uitzicht, en energie zo levendig als dat van Ludendorff. In 1923 werd hij het hoofd van de staf van een cavalerie divisie in Thüringen. Hij onderdrukte daar snel en efficiënt een Communistische opstand. Hij werd dan toegevoegd aan Kurt von Schleicher. Hij had niets gedaan om de loopbaan van Hitler te doen vorderen. Hij was een generaal die zich niet moeide met de politiek. Von Rundstedt had gestreden te Sedan en te Kiev. Hij was de ware Duitse, professionele generaal bij uitstek. Hij gehoorzaamde de bevelen. Discipline was de basis en de belangrijkste kracht van een leger! Von Rundstedt kon niet meer dan 50 divisies samen aan het front van Normandië brengen.

Alles in von Rundstedt was de anti-thesis van Rommel. Rommel was de zoon van een mekanieker, gemakkelijk in de aanval en gemakkelijk om te vluchten, een woestijnvos en een non-conformist, een avonturier, een *officier de fortune*. Wanneer hij uit de Militaire Academie kwam, was Rommel in het 83ste Infanterie Regiment van Kassel geplaatst.

Tegenover von Rundstedt stond Bernard Montgomery. Montgomery was een Ierse man van Ulster, de zoon van een bisschop die missionaris was geweest in Tasmanië. Hij was een intellectueel, een valk zowel als een vos. Hij dronk niet en was zeer ambitieus. Montgomery was de aanvoerder van de landing tot 30 augustus 1943, toen Dwight Eisenhower arriveerde als de Supreme Bevelhebber.

De 21ste Legergroep van de Britse strijdkrachten bestond uit het 2de Brits Leger en het 1ste Canadees Leger, de twee het ene naast het andere geplaatst. Het werd opgericht uit het 8ste Brits Leger, samengesteld door Alexander en Montgomery. Montgomery had geleerd hoe te overwinnen met dat Leger!

De Geallieerde landing in Normandië was de grootste land- en zee-operatie die ooit gepland werd. Het zou het model worden voor de daaropvolgende Amerikaanse landingen van Iwo Jima in februari 1945, van Okinawa in april 1945 en van Inchon in september 1945. D-Day of *Disembarkment Day*, begon met 5 maanden voorbereiding met bombardementen. Minstens 35.000 Franse inwoners werden gedood tijdens die operatie, wat ongeveer gelijk was aan de sterfgevallen van alle VSA en Britse grond strijdkrachten samen in de Campagne van Normandië die duurde van 6 juni tot 25 augustus 1944. Het aantal Franse burgers gedood toen en later bedroeg ongeveer 70.000 mensen. Dit aantal slachtoffers was groter dan het aantal Joden die door de Duitsers verzameld werden en naar de uitroeiingskampen gestuurd werd.

Op D-Dag landden ongeveer 150.000 geallieerde soldaten en 25.000 parachutisten werden gedropt achter de Duitse lijnen. Zelfs de verst verwijderde stranden van Normandië lagen

slechts op een 200-tal kilometer van Portsmouth en de Britse voorraden. *Operation Overlord* was de naam van de landingen, die gepland werden gedurende meer dan een jaar. Nieuwe uitvindingen voor de landing waren pijpleidingen onder de oceaan door, genoemd *Pluto*, moerbei of *Mulberry* kunstmatige havens, *Sherman* en *Churchill* tanks gewijzigd om mijnen te ontdekken en onschadelijk te maken, om prikkeldraad door te knippen, en om gangen over de zachte stranden vrij te maken, en om over brugobstakels te komen.

De Duitse oorlogsleiders voerden geen nieuwe wapens in voor de landing in Normandië. De Geallieerden produceerden veel nieuwe wapens, waaronder amfibie tanks. Een andere nieuwigheid waren de amfibie Jeeps, de DUKW in hun initialen, of ducks, eenden. Zij kwamen met vlammenwerpers en transport voor bepantserde tanks. De Geallieerden hadden ook een immens groot systeem van havens gebouwd, of golfbrekers om in de zee te plaatsen, en speciale kunstmatige landingsplaatsen. In minder dan een maand konden ze een gans nieuwe haven bouwen, groter dan Dover! Het werk aan het plan begon direct na de Conferentie van Québec in september 1943. Meer dan 800 ton munitie en olie zouden per dag naar Frankrijk kunnen gebracht worden, en ook volledige brigades! De parachute divisies kregen van de 6de tot de 9de juni meer dan 2.300 ton voedsel en munitie, wat eveneens moest gedropt worden per parachute.

De landingen kregen de steun van een machtige vloot, genaamd *Operation Neptune*. Dit was een Armada van Britse en Canadese schepen, met meer dan 1.000 oorlogsschepen en 6.000 toelevering schepen en landingsboten. Die werden geleid door meer dan 100.000 zeelui.

De eerste twee Legergroepen die aan land moesten gezet worden waren de 21ste Legergroep met de Britse soldaten van Generaal Dempsey, met ook de Canadese, Poolse, Belgische en Nederlandse troepen onder de naam van het 1ste Canadees Leger. De tweede Legergroep, genoemd het 12de, lag onder het bevel van de Amerikaanse Generaal Omar Bradley. Dit bestond uit het 1ste VSA Amerikaans Leger onder Generaal Holmes en het 3de Leger van Patton. Met hen streed de 2de Franse tankgroep van de Generaal Leclerc. Generaal Montgomery bleef de opperbevelhebber van die troepen, tot hij de titel van maarschalk kreeg op 1 september 1944.

De Duitsers hadden de Europese kust versterkt van Trondheim tot aan de Baskische kust. Ze hadden ongeveer alles verzameld wat kon doden. De zee was geïnfesteerd met mijnen. De kusten waren herschapen tot een jungle van prikkeldraad. In slechts 4 velden van 5 hectare vonden de Geallieerde pioniers meer dan 12.000 mijnen! Dit waren anti-tank verdedigingen, de beroemde *Rommel asperges*, en verdedigingen tegen valschermspringers. De 1ste Brigade van de *Royal Engineers* moesten aan land komen net na de paratroepers uit de vliegtuigen waren gesprongen.

De 21ste en de 12de Legergroepen waren verzameld geworden in West-Hampshire en in East-Sussex. Het *New Forest* en het *Forest of Bere* werden gevuld met troepen. De havens van Southampton en Portsmouth waren de verzamelpunten van waaruit de soldaten aan boord zouden gaan van de landingsschepen. De soldaten wisten wel van welk punt ze vertrokken, niet naar welke landingsplaats. De Duitse geheime diensten wisten wel af van die concentraties. De Duitsers meenden dat de invasie zou komen naar Le Havre of naar

Cherbourg. Montgomery echter, landde tussen Honfleur en Barfleur, ondersteund door 640 zware kanonnen van de *Royal Navy*, de Britse Zeemacht, die naar de Atlantische Muur van de Duitsers meer dan 12.000 ton projectielen per uur konden slingeren. Montgomery verplichtte von Rundstedt zo zijn strijdkrachten tussen de Loire en de Seine te houden. De Duitse Legers konden slechts die stromen oversteken op hun wijdste plaatsen, wat de Geallieerde vliegtuigen zou toelaten hun communicaties dag en nacht te bestoken. Montgomery kon goed versterkingen gebruiken die later via het Cotentin schiereiland en te Avranches konden ingebracht worden. Hij bouwde zijn eigen haven, en wegen om het zwaarste materieel over te vervoeren. Netten van metaal zouden ook in slecht weer de grond vast berijdbaar houden.

Vóór de dageraad kwam reeds, veroorzaakten de Geallieerde parachutisten chaos in de Duitse verdedigingen. De Geallieerden gebruikten zweefvliegtuigen om heel wat troepen aan de grond te brengen. Man-hoge poppen gekleed in kaki gevechtskledij werden eveneens in grote aantallen neergeworpen om de Duitsers in verwarring te brengen. Rommel had de chaos voorzien en wou de parachutisten natuurlijk vernietigen, maar ze droegen zeer wel bij tot het succes van D-Dag. De 6de Parachutisten Divisie ging onmiddellijk de belangrijke bruggen over de Orne rivier en over het Kanaal van Caen bezetten. Ze namen de bruggen van Benonville en van Ranville in. De Duitse troepen probeerden meerdere aanvallen op de bruggen uit te voeren, en ook op de versterkte plaatsen, maar ze faalden die in te nemen. Het 21ste Panzer werd dadelijk bijgebracht om te strijden tegen de parachutisten. Maar de Geallieerde soldaten hielden tegen die eerste schok! Vanuit die posities, vanaf 28 juli, lanceerde dan het 2de Leger een geweldige aanval naar het binnenland, wat zou beslissen over het lot van de uiteindelijke doorbraak van de Geallieerde strijdkrachten.

De Rode Baretten van de parachutisten kwamen neer in de nacht. De Groene Baretten van de *Royal Marines* en van de speciale commando's vielen op de stranden van Bernières-sur-Mer, Courcelles-Saint Ambin, Ouistreham en Langrune. Dan volgden de 3de en 50ste Britse divisies en de 3de Canadese divisie. In het westen, namen de Amerikaanse *Airborne* troepen de kusten van de Cotentin in, ten oosten en ten westen van de monding van de Carentan streek.

Vóór de landing in Normandië had von Rundstedt 7 infanterie divisies en zijn 21ste tank divisie. De 12de Duitse tank divisie volgde dicht. Andere tank divisies bleven ten westen van Parijs gepositioneerd. Generaal Rommel had het wijzer advies gegeven die *Panzer reserves* direct tegen de stranden te gooien. Von Rundstedt en Guderian echter, wilden de *Panzer* groepen terughouden om de invasie af te snijden eens de Geallieerde soldaten poogden van de stranden weg te breken. Uiteindelijk deden de Duitse bevelhebbers iets van beide, en ze slaagden in geen enkele optie! De tegenaanvallen van de Duitse reserve eenheden tegen de stranden waren te klein van omvang en te gefragmenteerd, en bleven onder constante luchtaanvallen steken.
Binnen de week, hadden de geallieerden zich ongeveer 150 km aaneengesloten strand veroverd. En binnen de maand was een miljoen Geallieerde soldaten aan land gegaan! De landingen gebeurden onder het leiderschap van de SHAEF, de *Supreme Headquarters of the Allied Expeditionary Force*.

De Geallieerde troepen veroverden snel Bayeux. In de avond, werd de weg van Caen naar Bayeux, parallel aan de kust, afgesneden. De vijandelijke soldaten in het Cotentin schiereiland verloren hun communicaties met Cherbourg en de Seine Vallei. Op 9 juni werd Isigny op die weg, veroverd door de Geallieerden. Op 10 juni, bereidde Omar Bradley zich voor op nog meer vooruitgang. Montgomery en Dempsey plaatsten daar hun hoofdkwartier.

In de eerste twee weken, waren de Britse en Canadese troepen geland met 390.000 soldaten, 70.000 voertuigen en 230.000 ton materieel. Dit was een technische en organisationele prestatie!
Op 6 juni 1944 bewoog het Geallieerd Leger zich vooruit zonder paarden en zonder spoorwegen. Een pipeline was wel al geïnstalleerd om olie over te brengen, een leiding van het Mulberry transportschip te Arromanches naar het vasteland. De neef van de Koning van Engeland, Admiraal Lord Louis Mountbatten, stelde het idee voor van de pipeline! Hij was een nakomeling van de Duitse von Battenberg familie. De pipeline liep van schip naar schip tot op het strand, in plaats gehouden door vlottende tonnen of *conundrums*. De twee projecten werden gerealiseerd door een scheepskapitein, 100 officieren en 1.000 soldaten. Het volledig project van de pipeline onder de zee werd genoemd de *Pipe Line under the Ocean*, of *Pluto*! Nadat de anti-onderzeeër mijnen weggenomen werden, 3 weken na D-Dag, werd de lijn Isle-of-Wight naar Cherbourg gebouwd. Operatie *Pluto* bleef zich later verder trekken tussen Dungeness en Boulogne, en dan van Boulogne naar Antwerpen. Het *Royal Army service Corps*, de RASC, pompte tot 5 miljoen gallons van olie onder de zee! De conundrums trokken nooit de aandacht van het Duits Leger. Wel, men moest toch ook een beetje geluk mee hebben!

De 2de Duitse *Panzer Division* had zich gevoegd bij de 21ste. De 12de *Panzer Division* en de *Panzer Lehr Division* vielen de bruggen over de Orne aan zonder groot succes. Maar Caen innemen, nu, zou moeilijk worden voor de Geallieerde troepen! De Amerikaanse eenheden bezetten de weg naar Cherbourg. Montgomery trok op, links, in de aanval. Zijn Brits-Canadese troepen en zijn Amerikanen bewogen zich aan de rechter flank, omdat ze sneller vorderden. Op woensdag morgen, hielden de Britten al 54 kilometer van de kustlijn van de monding van de Orne in het noordwesten van Bayeux. Omar Bradley consolideerde en verbreedde zijn bruggenhoofd in de richting van Sainte-Mère-Église. Op 9 juni hadden de Amerikaanse troepen de weg van Carentan naar Valogne afgesneden en ook de spoorwegen van Carentan naar Cherbourg, hoewel de Duitse troepen de dijken hadden doorgestoken om de streek onder water te brengen. Op 11 juni, bevond de voorhoede van de Amerikaanse soldaten zich te Merderet en voegde ze zich bij de Britten te Isigny en Lison.

In feite deed het er toen al niet meer toe van waar de Duitse tank reserves ontplooid zouden worden! De Geallieerde superioriteit in de lucht was overweldigend. De Britse vliegtuigen konden alles in de lucht aanvallen dat zich bewoog! Onder de vliegtuigen die de Duitse troepen teisterden bevonden zich de Amerikaanse P47 *Thunderbolt*, een zware, en toch snelle jager met heel veel vuurkracht en een robuuste lucht gekoelde motor. Ook de Britse *Hawker Typhoon*, gebruikt als een jager-bommenwerper voor steun aan de grond, was een zeer effectieve vernieler van Duitse kolonnes.

In de Sovjet Unie toonde Stalin geen interesse en weinig zin om de Britse en Amerikaanse troepen te helpen tegen de Japanse strijdkrachten in Azië en in de Stille Oceaan door een tweede front te openen. Hij wilde zeker niet zijn overeenkomsten met Japan in het gevaar brengen, wat toeliet Amerikaanse *Lend-Lease* schepen de vrije toegang te geven tot Vladivostok. De periode was in februari 1943, de tijd van de overwinning van Stalin te Stalingrad, en van 4 tot 23 augustus de enorme Veldslag van Kursk.

In Frankijk, trokken de *Waffen-SS* troepen op van het zuiden van Frankrijk naar het noorden, en doodden ze al de Franse inwoners van de kleine stad genaamd Oradour-sur-Glanes.

In Normandië viel Carentan in de handen van de Geallieerden. Verdere, zware strijd werd geleverd in de Wouden van Cérissey. De Geallieerden wonnen grote voorraden olie. Iets later, vielen Pont-Abbé, Picarville en Le Havre aan de Geallieerden. De Britse troepen rukten op naar Troarn en ten zuidwesten van Bailleux naar Balleroy. De Geallieerden controleerden daar een strand van 20 kilometer breed en 80 kilometer lang. De Amerikanen namen Caumont in. Dat was slechts na 10 dagen strijd in Normandië!

Op 17 juni 1944 viel de eerste V1 Duitse raket, de *Vergeltungswaffe 1*, op Londen. Het was niet veel meer dan een automatisch vliegtuig zonder piloot, gedreven door een jet reactie motor. Het was een niet zeer nauwkeurige raket, maar ze vloog zo snel dat ze zeer moeilijk kon neergeschoten worden door een kanon of een vliegtuig. De lanceerplatformen van de V1 lagen rond Calais en in de Nederlanden. Die werden wel gevonden en gebombardeerd door de RAF, maar de V1 lanceerbasissen trokken veel Britse bommenwerpers naar hen, bommenwerpers die beter elders hadden kunnen ingezet worden, en ook veel aandacht.

Op 19 juni bereikten de Amerikaanse troepen Cherbourg. Zware strijd had nog plaats tussen Caen en Tilly-sur-Seulles. Cherbourg viel op de 21ste dag na D-Dag. Generaal Omar Bradley nam de grote haven in. Amerikaanse ingenieurs begonnen onmiddellijk de vernietigingen van de Duisters te herstellen. De Geallieerden namen 37.000 gevangenen, wat het totaal aantal verliezen van de Duitsers op 75.000 soldaten bracht. De Geallieerden verloren ongeveer 45.000 soldaten van 6 tot 20 juni!

De strijd rond Caen duurde ondertussen verder. Generaal von Rundstedt verliet de strijd en overhandigde het Duits bevel aan Generaal von Kluge. Von Rundstedt werd gepromoveerd tot Veldmaarschalk. Aan de Odon rivier, wachtten 7 Duitse tank divisies en 4 infanterie divisies, samen met een elite tank divisie die haastig overgebracht was van Rusland op de Geallieerde troepen.
De omsingeling van Caen begon op 4 juli 1944. Caen viel op 9 juli.
Generaal von Kluge verwachtte dat de volgende Geallieerde aanval zou komen op de weg van Caen naar Parijs via Lisieux. Hij bewoog zijn tank divisies daarheen. De Britse troepen trokken naar Errecy, op naar de Orne rivier. De Britse vliegtuigen bombardeerden de Duitse posities dag en nacht. Een Brits-Canadese strijdkracht kwam dan bij de Orne aan op 18 juli. De Britse aanvoerder in het front van Normandië, Bernard Montgomery, duwde Omar Bradley verder, voorbij Saint-Lô, ondersteund door het 3de Leger van Generaal Patton, die zich bewoog ten zuiden van Rennes.

Het Duits bevel voelde zich nog niet overwonnen! Ze trokken hun soldaten niet weg om Parijs te verdedigen. Generaal von Kluge voerde een tegenaanval uit, wierp zijn reserves zelfs in de aanval, in de streek van Mortain tot Sourdeval, tegen de bevoorradingslijnen van Generaal Patton. Meerdere tankgroepen van de Geallieerden, die Alençon bereikt hadden, moesten stoppen wegens gebrek aan brandstof. Von Kluge zond dan elementen van 4 divisies naar dat zuidelijk punt in de vooruitgang van de geallieerden. Montgomery gebruikte dit manoeuvre om een bult uit te breiden met zijn troepen te Falaise. Vauxcelles, Duvigny en Fleury vielen in Geallieerde handen. Zijn tanks trokken dan op naar Bourquebus, Bras en Saint-André-sur-Orne. Opnieuw bombardeerden de Geallieerde strijdkrachten zeer zwaar de Duitse posities.

Op 19 juni ontmoetten Poolse en Amerikaanse troepen elkaar te Chambois. Het 7de Duits Leger had opgehouden te bestaan. Niemand wist waar Rommel en von Rundstedt naartoe waren verdwenen.

Eigenlijk vorderden de Geallieerden niet zeer snel in het westen! Montgomery moest vertragen rond Caen, om het grootste deel van de Duitse tanks daar op te houden, terwijl het 1ste VSA Leger vast reed in de hagen van de Normandische *bocage*.
De *bocages* waren kilometers van hagen met dikke takken en struiken, gezonken bossen en nauwe wegen die ideaal leken voor de Duitse verdedigingen. Dit resulteerde in een dodelijke omhelzing voor de VSA troepen achter het Omaha Strand. Ten slotte moesten de VSA troepen hun tanks uitrusten met metalen bumper tanden om de hagen te breken waar ze door wilden.
De VSA gebruikte 1.500 B17 en B24, zware bommenwerpers, om de Duitse vaste posities rond Saint-Lô te vernielen. Van 25 juli tot 31juli 1944 raasde aldus de *Operatie Cobra*, de Geallieerde doorbraak door de Duitse lijnen, gevolgd door de snelle opgang van hun soldaten tussen 1 augustus en het begin van september. Het resultaat was dat het Duits 7de Leger in de grote omsingeling van de zogenaamde *Falaise Valstrik* terechtkwam. De Duitse weerstand in het westen van Frankrijk door de Duitse Legergroep B was in de val gelopen en werd vernietigd dan door VSA en Britse troepenbewegingen.

Generaal Patton had zijn Leger in twee vleugels gescheiden. De ene vleugel kwam noordwaarts vooruit, aan ongeveer 75 kilometer per dag! De andere vleugel duwde in het binnenland van Normandië naar Chartres, Dreux en Rambouillet, om Parijs te bedreigen. Bretagne leek volledig bevrijd. De strijd duurde verder te Mortain. Maar de geallieerde luchtaanvallen boorden de Duitse verdedigingen in de grond! De strijd woedde vooral zeer rond Argentan. Op 15 augustus had Argentan opgehouden te bestaan en de Canadese troepen konden Falaise binnenrijden. Ondertussen sneden de tanks van Patton de terugtocht van de Duitse troepen af. Ze bevrijdden Orléans, Chartres en Dreux. De tanks van Patton reden zeer snel naar de Seine. Hij lanceerde de Franse Generaal Leclerc naar Parijs!

Het algemeen plan dan was een aanval op een breed front, rechtstreeks naar Duitsland. Montgomery riep uit dat zijn kleinere strijdmacht prioriteit zou moeten krijgen op een kortere route door België en de Nederlanden, de Ruhr streek in, eerder dan de Geallieerden het privilege te laten van de vooruitgang van het VSA 3de Leger dat naar Beieren en Tsjechoslowakije moest trekken. Montgomery was steeds zeer systematisch in zijn planning,

methodisch en voorzichtig. Hij wou wel enige risico's nemen, en weinig verliezen. De beide ideeën leken hun waarde te hebben. De troepen vielen gelijktijdig aan en de Geallieerde lijn kwam overal vooruit, geleid door het 1ste Leger van Generaal Courtney.

Op 15 augustus landden nog meer Geallieerde troepen in het zuiden van Frankrijk te Saint Tropez. Dit waren de troepen van Generaal Jean de Lattre de Tassigny, met het 1ste Frans Leger en de Amerikaanse Generaal Patch met zijn 7de Amerikaans Leger. De Lattre de Tassigny bracht 5 divisies, waaronder 2 Marokkaanse divisies, een Algerijnse divisie, een Vrije Franse divisie, en de 9de Senegalese divisie. Met hem reed de 1ste Franse tank divisie. Die troepen staken over de Durance rivier en bevrijdden Aix-en-Provence. In 5 dagen maakte de generaal 14.000 gevangenen, waaronder 3 Duitse generaals. Zijn strijdmacht duwde zich verder naar Bourgondië om haar vleugels te beschermen. De Lattre zond eenheden naar Narbonne, Montpellier en Béziers.

Op 21 augustus van 1944 waren de geallieerde troepen al te Argentan geweest. Maar de Amerikaanse troepen reden verder naar Dreux en Chartres, en ze zonden hun verkenningseenheden naar Rambouillet. Vanuit Dreux reed het 15de Amerikaans Legerkorps noordwaarts, op naar de Seine te Meulan om die stad te bezetten. In het zuiden duwden Amerikaanse troepen naar Fontainebleau. De Amerikaanse troepen reden voorbij Rouen naar Parijs.
Generaal Leclerc kwam vooruit via Sens, Mortagne, La Loupe en Maintenon, naar Parijs. In de avond van, de 23ste bereikte hij Rambouillet. Om 18h00 in de avond kwam Generaal de Gaulle aan. Een aantal Duitse tanks hield nog steeds de streek, daar. Leclerc scheidde zijn troepen in twee kolonnes, bevolen door de Kolonels de Langlade en Billotte. Billotte moest de eerste schermutselingen strijden te Longjumeau en te Antony. De troepen stopten om de nacht door te brengen te Croix-du-Berny.

De volgende namiddag, bemerkte een klein Piper-Cub verkenningsvliegtuig dat Parijs volledig verlaten was door de vijand. Kapitein Dionne, met drie tanks, slaagde er zelfs in ongezien 's nachts tot bij de *Préfecture* van Parijs te geraken! De dag nadien, reden Generaal Leclerc en zijn troepen Parijs in via de Porte d'Orléans, Denfert-Rocherau en het spoorwegstation van Montparnasse, waar hij zijn hoofdkwartier opzette.
Vóór de middag was Leclerc in de *Préfecture* van Parijs, aan het Stadhuis. De Eskadron Chef de la Horie nam daar de Duitse Generaal von Choltitz, de Gouverneur van *Gross-Paris*, gevangen, en bracht hem naar Leclerc. Generaal von Choltitz en de Consul-Generaal van Zweden, Nordling, aanvaardden Parijs over te leveren aan de Geallieerden, na een laatste schermutseling die niet langer duurde dan anderhalf uur.
Von Choltitz aanvaardde een brief te overhandigen, ondertekend door hem, gebracht door een Franse en een Duitse officier, om het Duits garnizoen van Parijs te bevelen de wapens neer te leggen. De brief werd gebracht in een jeep, met een chauffeur en een gids. Von Choltitz had het bevel gekregen de bruggen van Parijs te doen ontploffen, alsook de mogelijke inrijwegen naar de stad, alvorens zijn diensten te doen evacueren. Von Choltitz deed niets daarvan! Parijs viel zo onbeschadigd in Geallieerde handen, aan Generaal Leclerc, alle bruggen van Parijs intact.

Op 20 augustus 1944 onthief Generaal Eisenhower Bernard Montgomery van zijn Opperbevel van de 12de Legergroep. De Amerikaanse troepen kregen het bevel van Generaal Eisenhower om rond Parijs te rijden en door te duwen naar Liège en Aachen in het noorden, naar de Saar in het oosten. Het 11de Brits Leger moest voorbij de Somme steken.
Op 27 augustus was ook Generaal Patton aan de Seine aangekomen. De Britse en Canadese troepen voegden zich bij hen op 30 augustus. In totaal had de *Wehrmacht* 400.000 soldaten en ongeveer 1.300 tanks in Frankrijk verloren. De Canadese troepen staken de Seine over te Elbeuf op 28 augustus en Rouen werd bevrijd op 29 augustus. Ook het 11de Brits Leger stak de Seine over langs Louviers en Vernon. Op 31 augustus stonden ze aan de kathedraal van Chartres.

Een Schotse divisie nam Abbeville in na 2 dagen van zware gevechten. Generaal Elberbach die het 7de Duits Leger beval, verdween en werd gevangen genomen nabij Amiens. Ook Generaal Mirow, die belast was met de verdediging van de Somme, werd gevangen genomen. De Geallieerde troepen, het 1ste Canadees Leger en het 2de Brits Leger, voorafgegaan door de Garde en de 11de Tank Divisie, snelden naar de Pas-de-Calais. Na Amiens viel Arras, daarna Douai, Lens en Saint-Pol.
Op 3 september reden elementen van de tank divisies van de Garde Brussel in. Generaal Horrock, die het 30ste Legerkorps beval, had de Brigade van de Belgische Luitenant-kolonel Piron bijgeroepen vanuit Normandië. De Luitenant-Kolonel was benoemd tot Brigade-Generaal in het Brits Leger. Zijn Belgische eenheid werd overgebracht naar Lyons-la-Forêt nabij Gounay-en-Bray, dan naar Amiens, en vandaar naar Brussel. De Brigade Piron werd in Brussel verwelkomd met toejuichingen en bloemen. Rome, Parijs en Brussel waren weer in Geallieerde handen! Antwerpen werd bevrijd op 4 september. Gent en Antwerpen bleven onder het vuur van de vijand gedurende nog lange dagen! De mooie, middeleeuwse stad van Brugge werd gespaard, maar Duitse eenheden bleven nog te Damme. Andere Duitse troepen bleven te Leopoldsburg en streden tegen de Brigade Piron.

Daarna stopte het Geallieerde front wegens moeilijkheden in de bevoorrading met olie. Het front stabiliseerde zich gedurende ongeveer 2 maanden! De Geallieerde troepen konden Duitsland vroeger hebben ingereden, maar ze moesten stoppen omdat ze brandstof voor tanks en camions misten. De finale aanval op het Duits Leger en op haar verdedigingen pauzeerde een tijdje. Wanneer de Geallieerden ten slotte al de belangrijkste Franse havensteden in konden rijden, vonden ze die steden in het algemeen vernield. Daarom hadden ze problemen met hun bevoorrading. Hun eenheden kwamen in competitie met elkaar voor de schaarse brandstof. Die duurde tot de verovering van de grote haven van Antwerpen, die voor de bevoorrading een sleutelplaats had.
De vooruitgang van de Geallieerden aan het westelijk front bleven nogal grillig in 2 tot 3-maandelijkse cycli van snelle vooruitgang en bijna immobiliteit.

Vanaf laat in augustus echter, kon het einde van de campagne in Normandië beslist worden. Ongeveer 500.000 Duitse soldaten waren gedood, gevallen als verliezen, of gevangen genomen. Toch hergroepeerden zich ongeveer 1 miljoen Duitse soldaten rond de Rijn. In het midden van september 1944, vertraagde de oorlog in het westen weer. Snelle vooruitgang werd niet meer gemaakt, de legers bewogen zich langzamer in Duitsland.

De bewegingen aan de Oosterse en de Westerse Fronten

Op 11 juni 1944 bevonden de Sovjet Legers zich weer in het offensief. Eerst vielen ze Finland aan, en daarna, meer naar het zuiden, de Baltische Staten. De Duitsers deden wat ze nodig achtten om de aanvallen te stoppen, maar ze faalden. Het Duits opperbevel hield toen al de meeste van haar troepen in Frankrijk en in Oost Pruisen. Wegens gebrek aan middelen moest het Duits Leger aanvaarden dat de stad Riga omsingeld werd.

Op 22 juni 1944 viel de 3de verjaardag van de invasie van de Sovjet Unie door de Duitse *Wehrmacht*.
Tot zover hadden de Duitsers in het oosten ongeveer 7.800.000 soldaten verloren, gedood of gevangen gemaakt. Ze hadden 70.000 tanks verloren, 60.000 vliegtuigen en meer dan 90.000 kanonnen. Meer dan 30 Duitse generaals en meer dan 6.000 officieren waren gesneuveld. Het Sovjet Leger had 3.000 Duitse spoorweg konvooien doen ontsporen en het had meer dan 2.200 bruggen vernield. Maar wie kon dergelijke cijfers verifiëren?

Op 22 juni 1944 begonnen de Sovjets weer een 150 kilometer lang offensief aan het front tussen Vitebsk en Moghilev, met gigantische middelen aan soldaten en wapens. De Sovjet operatie heette *Operatie Bagration*. Het moest een zware klap worden tegen de Duitse Legergroep Centrum door het Rood Leger. Het werd inderdaad de grootste en de meest succesvolle Sovjet aanval van de oorlog. Ze duurde tot 19 augustus 1944. Meer dan 2 miljoen Sovjet soldaten vorderden met 200.000, meestal door de VSA geleverde camions. Ze vernietigden in minder dan een maand de Duitse Legergroep Centrum. De opening in het Duits front liet de Sovjet troepen toe een open pad naar Warschau te bekomen.

De Duitse *Wehrmacht* trok zich bijna overal terug dan, en eerder snel! De meren Onega en Ladoga nabij Finland werden ingenomen door de Sovjets. De VSA verbrak haar diplomatieke relaties met Finland, dat geallieerd bleef met Nazi Duitsland. De Sovjet Unie had daarop aangedrongen. Op 26 juni, de datum waarop von Rundstedt met zijn troepen het Cotentin Schiereiland in Frankrijk verliet, ondertekende von Ribbentrop een nieuwe overeenkomst in Helsinki. Dit was een stap te ver voor de President van de VSA.

De Sovjet legers bleven hun offensief van 4 juli 1944 verder zetten. De Duitse troepen hadden al achteruit moeten trekken aan een front van 400 kilometer lang. Op 10 juli waren de Sovjet soldaten te Polotsk, Molodeczno, Minsk, Baranovici en Kovel! Op 12 juli evacueerden de Duitse troepen Vilna in Litouwen. Dünaburg werd omsingeld. De Duitse troepen bleven zich terugtrekken, tot voorbij Baranovici en Bialystok. Op 15 juli stonden de Sovjet Legers aan de Niemen, de rivier waarover eerdere invasies van Rusland begonnen waren. De Sovjets namen Grodno in. Tezelfdertijd reden ze te Lwów al zuidwaarts.

Op 20 juli gebeurde er een gevaarlijke poging om Hitler te vermoorden in een bunker. Kolonel Stauffenberg deed een bom ontploffen tijdens een vergadering. De poging slaagde niet en Hitler overleefde. Het nieuw hoofd van de Duitse Generale Staf werd dan Generaal Ernst Guderian, de tank specialist.

Op 25 juli reden de Sovjet troepen Lwów in. Dezelfde dag trokken ze ook Polen in, de grenzen waarvan zij zelf bepaald hadden in 1940. Het Duits Opperbevel noemde dat land de Algemene Regering van Warschau.
Elke volgende dag dan, konden de Sovjet troepen nieuwe overwinningen aankondigen. Ze namen Lublin in na zware strijd. Kaunas, de oude hoofdstad van Litouwen werd omsingeld en het Duits garnizoen van de stad gaf zich over. Dezelfde dag verbrak Turkije haar diplomatieke relaties met Duitsland. In Finland viel President Rysto Ryti. De Finse Maarschalk Mannerheim, een vroeger lid van de Garde van de Russische Tsaren, verving hem. In het begin van augustus staken de Sovjet troepen de Bug over en ze begonnen een opmars naar Warschau. De Poolse partizanen onder leiding van hun Generaal Bor-Romanovski veroverden de buitenwijken van hun hoofdstad. Ondertussen bedreigden de Sovjet troepen ook Letland.

En toch had op 6 augustus 1944 het 3de Russisch Tank Corps zich een beetje te ver ten oosten van Warschau gewaagd. Na 6 dagen en 6 nachten van hevige gevechten, werd het verplicht zich over te geven. De Duitse troepen trokken dan nergens nog achteruit. Tussen de rivieren de Vistula en de Niemen, hadden de Sovjet troepen constant versterkingen nodig om de Duitse weerstand te kunnen overweldigen.
Vanaf 8 augustus hield de Sovjet vooruitgang overal op! De Poolse patriotten streden wanhopig te Warschau tegen de Duisters. Ze kregen nog slechts voorraden van de Britse vliegtuigen. Politieke twisten bemoeilijkten de toestand rond Warschau. Het Pools Comité te Lublin, onder druk van de Sovjets, beschuldigden hun Generaal Bor ervan om onnodig de vooruitgang van de oorlog te hebben willen voortzetten en zo de Sovjet plannen gesaboteerd te hebben! De Duisters hielden nog de stad Praga aan de oostelijke oever van de Vistula, net tegenover Warschau. Op 19 augustus 1944, de dag waarop het Duits garnizoen van Parijs zich overgaf, kwamen de Sovjet troepen vooruit ten westen van Bialystok. Ze kwamen slechts man na man Praga in. Ze haastten zich niet!
Op 21 augustus, waren Generaal Bor en zijn soldaten de uitputting nabij. De Sovjet troepen en de Sovjet politiek had de Poolse troepen verlaten achter gelaten, om de enige veroveraars en bevrijders van Polen genoemd te kunnen worden, zodat Polen uitsluitend in de handen van de USSR viel.

In het zuiden van de Sovjet Unie en in de Balkan, viel de inname door de Geallieerden van Parijs samen met een briljant Sovjet offensief in Roemenië. Jassey, de belangrijkste universiteitsstad van Roemenië viel in handen van de Sovjets. Koning Michael van Roemenië aanvaardde de voorwaarden van overgave aan de Sovjet troepen. Roemenië recupereerde in de overeenkomst van overgave de landen van Transsylvanië van Hongarije, maar de Sovjet troepen wonnen Bessarabië en haar hoofdstad Kishinev. De Sovjet troepen reden dan naar Bucarest en naar de olievelden van Ploesti. Op 25 augustus bombardeerde de *Luftwaffe* nog Bucarest en de Ploesti olievelden.

De Bulgaren waren al steeds pro-Russisch gebleven. Op 26 augustus draaide Bulgarije haar alliantie om. De versterkte plaats van Ismaïl op de Dozan viel op 27 augustus 1944. De wapenstilstand met Bulgarije werd bepraat met de Britten te Ankara en aanvaard in Caïro, Egypte, op 30 augustus. In feite was Bulgarije niet in oorlog met de Sovjet Unie! Ze was wel in oorlog met al de andere Geallieerde landen. De Sovjets stopten nu hun onderhandelingen

met Bulgarije, om de soldaten van het land direct tegen Duitsland en Hongarije te werpen. Daarom kwam Bulgarije in oorlog met al de strijdende As troepen en landen, en niet met de Sovjets. De Sovjet troepen stopten niet. Ze staken de Donau over en vielen Bulgarije in, bouwden verdedigingen en bewogen zich dan van Silistria naar de kusten van de Aegeïsche zee. De *Wehrmacht* verliet weldra de eilanden van Chios, Lemnos en Mytilene. Een opstand begon in Griekenland. Transsylvanië, Sibriv, op 50 kilometer van de grenzen met Hongarije, veel in Sovjet handen.

De Geallieerden landden slechts op 27 september 1944 op de Dalmatische kust, waar ze de partizanen van Tito reeds onder de invloed vonden van de Communistische Sovjets. De Bulgaarse troepen begonnen te strijden tegen de Hongaarse eenheden. De Sovjet bevelhebber van de legers aan het front van de Ukraïne en Hongarije was Maarschalk Malinovsky. De Duitse en Hongaarse troepen werden snel uit Szeged verdreven. Het was voldoende voor Malinovsky en Petrov om hun junctie aan te kondigen, opdat Hongarije zou vallen!

Ten slotte konden de Geallieerden Berlijn bereikt hebben op hetzelfde ogenblik als de Sovjets, hoewel ze slechts in Noord Europa aan het strijden waren sinds minder dan een jaar, terwijl de Sovjets al 4 jaar aan het strijden waren in het oosten. De Geallieerden konden de rijkste delen van Duitsland bezetten, de Sovjet Legers de armste delen. De Geallieerden stopten hun vooruitgang echter, en de Sovjet Legers kwamen eerst aan in Berlijn.

Rome en Italië

Op 3 juni 1944 verlieten de Duitse troepen Rome. In de stad zouden ze volledig omsingeld geworden zijn. Hitler besloot de schatten van de stad veilig te stellen. Dezelfde dag abdiceerde Koning Victor-Emmanuel ten voordele van zijn zoon, Prins Umberto. Maarschalk Badoglio diende zijn ontslag in. Een voormalige Socialistische leider, Bononi, vormde een nieuw Cabinet van Ministers met een democratische neiging.

We moeten even terug gaan naar hoe de Geallieerde Legers Italië konden bevrijden. Op 10 juli 1943 waren de Anglo-Amerikaanse troepen geland in Sicilië, dat ze snel konden bezetten. De landing was niet perfect gecoördineerd, want de landende strijdkrachten hadden zelfs op hun eigen vliegtuigen die boven hen scheerden gevuurd!
Montgomery splitste zijn strijdkrachten in een kolonne die langs de kust moest vorderden en een andere die naar het binnenland optrok. Die laatste kon slechts traag vorderen tegen zware Duitse weerstand. De Britten veroverden toch Syracuse, maar ten gevolge de Britse traagheid konden de Duitse officieren de meeste van hun soldaten overbrengen naar het vasteland. De burgers van Palermo wuifden met witte vlaggen naar de invasie van de Amerikanen! De gewone Italianen wilden niet langer blijven strijden tegen de Geallieerden!

Op 18 juli 1943 bezocht Hitler nog Mussolini, maar de Italiaanse dictator ontbrak de wil om verder te strijden. Zijn prestige had zich nooit kunnen recupereren van de catastrofale nederlagen van 1941, vooral dan in Griekenland. De nieuwe bijnaam van Mussolini werd dan de *Regionale Leider voor Italië*. Hitler had inderdaad het vertrouwen verloren in de bekwaamheid van de Italianen om nog verder te strijden. Hij had reeds plannen klaar om

Italië over te nemen, alsook de streken die het bezette in Zuid-Frankrijk, in Joegoslavië, in Griekenland en Albanië.

Duitse strijdkrachten trokken nu het Italiaans schiereiland in en duidden daarmee aan voor welke zaak de Italianen nu vochten. De Duitse strijdkrachten, geleid door Generaal Kesselring, bevochten de Britse Generaal Bevelhebber Alexander. Alexander had een zeer kosmopolitische verzameling troepen, bestaande uit Amerikanen, Britten, Indiërs, Fransen, Marokkanen, en zelfs Poolse eenheden. Kesselring hield de Geallieerden tegen aan de oever van het Meer van Bolzano. De steden Viterba, Terni, Spoleto, Aquila, Assisi en andere, vielen in de handen van de Geallieerden.

De Franse Generaal de Gaulle verving Maarschalk Juin, die de Franse troepen in Italië leidde, om hem de Chef van de Generale Staf van de Franse troepen te maken. Zijn opvolger voor Italië werd Generaal de Lattre de Tassigny. De Lattre nam het eiland Elba in, daarna Piombino. Perugia viel aan het 8ste Brits Leger. Siena werd bevrijd op 15 juli 1944.

Einde juli werd Generaal Kesselring gewond. Hitler riep hem naar Berlijn. Tezelfdertijd vielen Livorno, Ancona en Firenze onder de dreiging van de Geallieerde troepen.

In februari van 1943 had Mussolini een zuivering uitgevoerd van leidende figuren in de ontevreden Italiaanse Fascistische Partij. Hij voelde zich gedesoriënteerd en gedemoraliseerd, en meed aan maagpijnen di zijn energie fel verminderden. De ontslagen Fascistische leiders begonnen tegen hem te intrigeren. Op 25 juli 1943 begon een 10 uren durende vergadering van de leiders van de Fascistische Partij, van haar *Grote Raad*. De leidende Fascist toen, hoewel een gemodereerde man, was Dino Grandi. De stemming van de *Grote Raad* stelde voor om de koning Mussolini te doen ontslaan als Eerste Minister. Het niet-Fascistisch Italiaans Leger arresteerde Mussolini de volgende dag. De opvolger van Mussolini was Maarschalk Pietro Badoglio.

De koning verklaarde snel de Italiaanse Fascistische Partij als onwettelijk. De nieuwe Regering liet wel de Duitsers toe de sleutelpassen in de Alpen te bezetten. De Duitsers deden grote aantallen troepen en materieel in Italië brengen. Ze trokken hun troepen weg uit Sardinië en Corsica. Badoglio begon de wapenstilstand te onderhandelen met de Geallieerden. Hij ondertekende dit op 3 september 1943. Op diezelfde dag landden Geallieerde soldaten in Calabrië. Op 9 september dan, landden de Geallieerde troepen te Salerno, hoger aan de kust. Op 8 september kondigde de Italiaanse Regering de overgave van Italië aan de Geallieerden aan.
Badoglio, de Koning en de Regering vluchtten zuidwaarts, tot in de Geallieerde bescherming. Italiaanse soldaten wierpen dan hun wapens neer, ontdeden zich van hun uniformen en gaven zich eenvoudig over aan de Geallieerden.

De Italiaanse soldaten op Cephalonia, een Grieks doch Italiaans-bezet eiland, bleven een week lang strijden tegen de Duitsers. De Duitsers doodden die meer dan 6.000 Italiaanse soldaten en zeelui. Maar meer dan een miljoen Italiaanse soldaten waren toen reeds in zones die onder de controle van de Geallieerden stonden!

De Duitse troepen namen 650.000 Italiaanse soldaten gevangen en deporteerden hen in december van 1943 als gedwongen arbeiders naar Duitsland. Hitler meende van hen dat ze uiterst decadent waren. De Duitsers bleven ook bitter over het verraad van de Italianen. Ze haatten de Italianen nu zelfs! De Italiaanse gevangenen werden slecht behandeld door de Duitsers, net zoals de Sovjet arbeiders. De sterftecijfers waren zeer hoog. Tot 50.000 krijgsgevangenen, Italianen, stierven in Duitsland. Dit was een verhouding van 77 sterftegevallen per duizend, 5 maal de sterftegraad van Britse krijgsgevangenen, en de hoogste verhouding van alle westerse oorlogsgevangenen in Duitsland.

Op 16 september 1943, staken de Duitse militairen de universiteitsbibliotheek van Napels in brand, zodat ze 50.000 boeken en manuscripten vernietigden. Twee dagen later vonden de Duitsers nog 80.000 meer exemplaren in Nola. Ze verbrandden die ook, met 45 schilderijen uit het Civiel Museum en de rest van de inhoud van dit museum.
De Duitse Militaire Bevelhebber van Italië was dan de Luchtmacht Veldmaarschalk Albert Kesselring. Hij organiseerde snel de evacuatie van de kunstschatten uit het museum van Firenze en andere steden, in theorie om hen te redden. Soldaten en SS-mannen plunderden de huizen naar juwelen, bont en zilver, vooral uit de villa's op het platteland.

In september 1943 werd Mussolini naar het eiland Ponza gebracht op bevel van de nieuwe Italiaanse Regering, en daarna in een geïsoleerd skihotel in de Apennijnse Bergen van centraal Italië. Op 12 september werd een SS Paracommando eenheid geleid door Otto Skorzeny, een Oostenrijkse officier, neergelaten per valscherm op het hotel. Een klein Stork verkenningsvliegtuig landde op de schuine weide van een bergflank tegenover het hotel. Mussolini werd naar Rome gebracht en daarna naar het hoofdkwartier van Hitler te Rastenburg. Mussolini was toen al een gebroken man.

Mussolini zette nog een marionetten Regering op in de Alpen stad van Saló. Vijf van de leidende Fascisten die tegen hem hadden gestemd in de *Grote Raad*, onder wie zijn schoonzoon en vroegere Minister van Buitenlandse Zake, Graaf Galeazzo Ciano, werden veroordeeld wegens verraad en daar geëxecuteerd.

Ten gevolge de marionetten regering van Mussolini, werden dan 43.000 Joden, waarvan er nog 34.000 verbleven in de door de Duitsers bezette zones, in een diepe crisis gedompeld. Het antisemitisme was nooit zeer intens of ver verspreid geweest in Italië. Het Italiaans Leger had hen zelfs beschermd tegen slechter in de landen die ze bezetten, zoals in Griekenland, Albanië en Kroatië. Herbert Kappler, de Chef van de SS Veiligheidsdienst in Rome, had de Joodse Gemeenschap bevolen 50 kg goud af te leveren binnen de 36 uur opdat ze niet zouden moeten gedeporteerd worden, hoewel Himmler hem op 12 september 1943 had bevolen de deportatie van de Joden te organiseren. Het goud werd inderdaad aan het Rijks Veiligheidskantoor in Berlijn geleverd op 7 oktober 1943.

De staf van Alfred Rosenberg kwam aan te Rome en laadde de Joodse Gemeenschapsbibliotheek in 2 spoorwegwagons voor transport naar Duitsland. Dit was zuivere diefstal! Dan werden 54 Joden vermoord door SS troepen in de omgeving van het Lago Maggiore meer. Deportaties van Joden begonnen te Merano en te Trieste.

Op 6 oktober 1943, kwam Theodor Dannecker aan in Rome volgens bevelen van Berlijn om de bevelen van Kappler nietig te verklaren en om het arrest en transport te regelen van de Joden naar Auschwitz, voor uitroeiing. De acterende vertegenwoordiger van het Duits Bureau van Buitenlandse zaken, Eitel Möllhausen, en het hoofd van de Duitse strijdkrachten in Italië, Veldmaarschalk Alfred Kesselring, werkten samen met Kappler om het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Berlijn te overhalen de Joden te doen werken aan verdedigingswerken in plaats van hen te liquideren. De Duitse Ambassadeur aan het Vaticaan, Ernst von Weizsäcker waarschuwde het Duits Ministerie van Buitenlandse Zaken voor de protesten van Paus Pius XII.

Op 9 oktober 1943, zei het Duits Ministerie van Buitenlandse Zaken aan Möllhausen dat von Ribbentrop aandrong, op instructies van Hitler, om de Joden weg te voeren. Op 16 oktober 1943 arresteerden de SS mannen van Dannecker ongeveer 1.259 Romeinse Joden, onder wie 200 kinderen onder tien jaar en de meerderheid zijnde vrouwen. Hij liet 23 gevangenen vrij omdat ze geen Italianen waren, of van gemengd ras, of getrouwd waren met niet-Joden. Dannecker zond hen naar Auschwitz. Slechts 15 van die gevangenen overleefden de oorlog. Veel andere Joden verborgen zich. Meerdere duizenden vonden toevlucht in het Vaticaan en in abdijen en kloosters van Rome. De Paus gaf geen officieel protest.
In december 1943, in augustus 1944 en in oktober 1944, beval de regering van Mussolini in Noord Italië alle Joden te interneren in concentratiekampen. Na die raids werden de zwaksten gedood, de rest naar Auschwitz overgebracht. In 1944 werden nog meer 4.000 Joden en partizanen naar Auschwitz gezonden. Verdere 4.000 Joden en partizanen werden gevangen genomen door Odilo Globocnik aan de Adriatische kust en gedood in een concentratiekamp te Trieste, sommigen gedood in een mobiele gascamion. Ongeveer 80% van de Italiaanse Joden overleefden niettemin de oorlog.

De Italiaanse partizanen waren met 10.000 mannen einde 1943 en met 100.000 in oktober 1944. Ongeveer de helft van hen waren Communisten. Die organisaties verafschuwden het Saló Regime. Ze leidden tegenaanvallen tegen Duitse wraakacties en tegen de SS eenheden in het algemeen. Op 24 maart van 1944 nog, werden 335 mensen onder wie 72 Joden opgehaald in Rome en gedood in vergeldingen voor een gedurfde aanval van de partizanen de dag ervoor. Andere slachtingen gebeurden te Marzabollo, waar 771 mensen neergeschoten werden. In totaal werden 45.000 partizanen gedood in schermutselingen met de Fascisten of met de Duisters, en ongeveer 10.000 mensen werden gedood als vergeldingsmaatregelen.

De Duitsers veroorzaakten de vernieling van de uitgedroogde Pontische Moerassen om de vooruitgang van de Geallieerden te doen vertragen. Ze draaiden de pompen toe die de moerassen droog hielden en pompten dan weer zeewater in. Op deze wijze, werd eeuwigdurende schade aangericht aan de ganse zone. Het doel was de malaria weer in te voeren in de moerassen. Het was werkelijk een diabolische, onmenselijke, schandelijke daad. De voorhanden voorraad van quinine werd door de Duitse troepen naar een geheime locatie in Toscane gebracht. In 1943 waren er 1.200 gevallen van malaria, doch 55.000 in 1944 en 43.000 in 1945. De eigenlijke aantallen kunnen dubbel zo groot gewezen zijn! Het was in feite een daad van biologische oorlogsvoering. Ongeveer 250.000 Italianen woonden in de Pontische moerassen!

De Duitse *Kriegsmarine*

De meeste van de Duitse slagschepen stonden onder het bevel van de Groot Admiraal Raeder. Ze werden gezonken of zwaar beschadigd al vroeg in de oorlog. De Britse Koninklijke Vloot had de Duitse Marine vernietigd. De slagschepen *Bismarck*, *Lützow*, *Scharnhorst*, *Gneisenau* en de *Tirpitz* werden gezonken of zwaar beschadigd.

Op 30 januari ontsloeg Hitler de Groot Admiraal Raeder om hem te vervangen door Admiraal Karl Dönitz, de bevelhebber van de onderzee vloot. De ambities van Dönitz waren om 600 nieuwe U-boten te bouwen, maar die werden nooit gerealiseerd. In de zomer van 1940 waren er nog slechts 25 onderzeeërs in de Atlantische Oceaan. Eén van de zwakheden van die Duitse onderzeeërs was, dat ze geen steun voor verkenning hadden. De Britse zeemacht installeerde het konvooisysteem weer, zodat zelfs de onderzeeboten op termijn geen bedreiging meer vormden. Duitse onderzeeërs wonnen nog wel successen in de Caraïbische zee. Eind mei 1942 hadden ze 485 schepen tot zinken gebracht. Duitsland kon de Britse radio codes ontcijferen, terwijl het haar eigen codes regelmatig wijzigde.

In november 1942 vaarden er meer dan 100 Duitse *U-Booten* in de Atlantische Oceaan, meer dan de 22 boten in januari 1942. De Britten faalden in hun pogingen om de scheepswerven te bombarderen waar de onderzeeërs gebouwd werden. De *Slag in de Atlantische Oceaan* raasde vooral in het begin van 1943. Van december 1942 af, braken de Britten opnieuw de Duitse codes. In juni 1943 werd een nieuwe Britse code ingevoerd. Vanaf februari 1943, waren de Geallieerden en de VS Zeemacht meer tonnage in schepen aan het bouwen dan de Duitsers konden doen zinken!

Op 24 mei 1943 moest Admiraal Dönitz zijn nederlaag erkennen. Hij beval de Duitse onderzeevloot uit de Atlantische Oceaan. De bedreiging van de Duitse *Kriegsmarine* speelde nooit meer enige beduidende rol in de oorlog.

De Geallieerde Verovering van Europa

Op 15 augustus, dezelfde dag als de landingen kwamen van de troepen van Generaal de Lattre te Saint-Tropez, staken de Duitse troepen de Arno over op de Ponte Vecchio van Firenze, richting noorden. De beroemde stad bleef grotendeels intact. Aan het noordelijk front, omsingelden 14 dagen later de Geallieerde troepen ook Brugge. De beide steden bleven onbeschadigd toen de Geallieerde troepen hun straten inreden. De Duitse troepen in Italië trokken zich weer achteruit naar een nieuwe verdedigingslijn, de *Gotische Lijn*. Maarschalk Alexander had daar slechts een kleine opdracht voor gekregen. Het Hoger Geallieerd Opperbevel nam regelmatig zijn betere troepen weg om te dienen in Frankrijk en in de Nederlanden.

Ondertussen waren ook de Sovjet troepen weer in opgang. Op 6 september bereikten zij Joegoslavië. Ze trokken over de Roemeense-Bulgaarse grens en namen de haven van Varna

in. Op 16 september reden ze Sofia in. Ze vormden een junctie met de troepen van Maarschalk Tito.

De *Forces Françaises de l'Intérieur* onder de leiding van de Generaal de Larminat moesten de monding van de Schelde bevrijden van de overblijvende Duitse soldaten daar. Maar in hun rug hielden Duitse garnizoenen nog steeds Duinkerken, Saint Nazaire en La Rochelle. Die Duitse bastions werden nog steeds zeer goed verdedigd.

Een complexe aanval was de Geallieerde *Operatie Market Garden* van september 1944 om de verscheidene Nederlandse bruggen te veroveren die in de delta van de Rijn lagen opdat de Geallieerde troepen in de Ruhr konden trekken. Het was een offensief van Montgomery om daar over de Rijn te geraken, uitgevoerd van 17 tot 25 september 1944.
Montgomery was er al niet in geslaagd om in het begin van september de wegen naar Antwerpen veilig te stellen. De veldslag die volgde werd de *Slag van de Schelde* genoemd en had de Britse en Canadese troepen ongeveer 12.000 slachtoffers gekost. De Geallieerden konden de haven van Antwerpen niet in haar geheel gebruiken tot eind november 1944! *Operatie Market Garden* was eigenlijk een onfortuinlijke verkwisting van middelen. Ze zorgde er vooral voor dat de oorlog kon verder duren tot in 1945! Ze was foutief van bij het begin, geplaagd door slechte inlichtingen, slechte weersvoorspellingen, en slechte planning. Bijvoorbeeld moest een bepantserde kolonne rijden over een nauwe, open weg waarop minsten 6 belangrijke bruggen lagen die door de vijand gehouden werden. De kolonne kon slechts gered worden door lichte troepen van valschermspringers! Meer nog Geallieerde rampen teisterden de Geallieerde troepen in de Nederlanden en later in het *Woud van Hürtgen*.

Het *Woud van Hürtgen* was een kleine zone nabij Aachen met dicht beboste heuvels en ravijnen, op de grens van België en Duitsland. De slag om het woud te veroveren duurde maanden! Het was een woud van 1.000 vierkante kilometer! De slag eiste 33.000 slachtoffers, doden, gewonden en vermisten onder de Geallieerde soldaten, nodig om de Duitse strijdkrachten die in het woud zaten te vernietigen. De Geallieerden hadden 5 maal meer soldaten dan de troepen die Veldmaarschalk Model had, maar Model was een ware specialist in de verdediging. Luchtondersteuning was moeilijk voor de Geallieerden en de Geallieerden konden niet rekenen op gemechaniseerde mobiliteit. De Duitse strijdkrachten beschikten ook over uitstekende artillerie.

Het resultaat voor de Geallieerden was, dat het Rood Leger ontmoet werd al in Duitsland, niet ergens in Oost Europa, en dat een ander miljoen Joden en Russen en oostelijke Europese gevangenen nog zouden sterven in Nazi concentratiekampen. De Geallieerden vroegen de onvoorwaardelijke overgave van Duitsland, wat zou geleid hebben tot de volledige ineenstuiking van de Duitse weerstand met de wapens om de oorlog te beëindigen. Toch begon de vernietiging van de Duitse weerstand in het westen slechts 11 maanden na de landing in Normandië. De westerse Geallieerden bereikten de overgave van Duitsland niettemin aan slechts ongeveer 5% van de Sovjet verliezen aan infanterie tijdens hun doorbraak in Duitsland.

Maarschalk Montgomery wou in het noorden draaien rond de *Siegfried Lijn*. Hij moest daarom de drie brede rivieren van de Schelde, de Waal en de Lek oversteken van het Maas bekken en van de Rijn.
Een parachutisten divisie werd neergelaten op 17 september ten noorden van de Nederlandse stad Arnhem. Dit feit trok even de aandacht weg van de Duitsers. Montgomery profiteerde van dit feit om de brug van Nijmegen te veroveren. Wanneer de 1ste Britse Valschermspringers divisie uit de hemel viel te Arnhem, deden de 82ste en de 101ste Amerikaanse divisies hetzelfde te Nijmegen en Eindhoven. Het nam hen 9 dagen om door te steken, want de Duitse bevelhebbers zonden de betere van hun eigen divisies om de Geallieerden tegen te houden. De verliezen van de Britten waren verschrikkelijk. Maar ondertussen waren de Amerikanen al vanuit Aachen doorgestoken en de oude stad binnengereden. Dit gebeurde terwijl de Britse en Canadese troepen zich nog in de Scheldemonding bewogen. Om de Provincie Zeeland in te nemen leden de Geallieerden nog veel meer verliezen!

In die periode ook konden de Duitse troepen een agressieve verdediging organiseren vóór hun grote fabrieken en rijke industriële zones, van Basel tot Eschweiler, langs Luxemburg en Aachen. De Geallieerden bleven steeds verder voorwaarts trekken. Op 22 oktober 1944 namen ze Breskens en het eiland Walcheren in. Vlissingen viel op 3 november. Vere en Middelburg in Zeeland werden bevrijd op 7 november. De haven van Antwerpen was weer open op 28 november.

Op 14 november 1944, na een zware barrage van kanonvuur, lanceerde de Britse Generaal Dempsey een aanval tegen wat dan genaamd werd de *Venlo Uitsteking*, ten westen van de Maas. Op 16 november, bezetten Amerikaanse troepen Weerdt en ze omsingelden Roermond, slechts 8 kilometer verwijderd van de grens met Duitsland. Samen met het 9de Amerikaans Leger van Generaal Hodges, nam Generaal Dempsey al Kassel in. De draai rond de Siegfried Lijn leek daarmee volledig te zijn.
Maar op deze sectie van het front, van Gelsenkirchen tot Jülich, vonden Maarschalk Montgomery en Generaal Hodges zich plots tegenover 3 Duitse tank divisies en 3 infanterie divisies. Die waren daar gebracht geworden door Generaal von Rundstedt! Verder dan die strijdkrachten lokten ten noorden van de Ruhr de grote vlaktes van Duitsland, van de Rijn tot aan Berlijn! Roermond viel slechts op 24 november en slechts op 4 december verliet de Duitse achterhoede de westelijke oevers van de Maas tegenover het front van Venlo. De wintercampagne van 1944 naar 1945 begon dan. De Geallieerden hadden hun volle superioriteit moeten opdringen aan de Duitse legers.

Duitsland en Goebbels met hen, kon slechts leven in wanhoop. Hitler was bijna verdwenen. Göring ook, bleef heel stil. Slechts Himmler beval nog het Duits volk. Goebbels bleef met de Duitsers spreken in nu holle slogans. De Duitsers moesten houden tot de laatste man! De Duitse militairen werden echter overweldigd, zowel in het westen als in het oosten, en hun legers in grote aantallen vernietigd. Toch weigerden ze zich over te geven.

In februari van 1945 waren de laatste reserves van Duitsland uitgeput. In maart, trokken de Geallieerden over de Rijn. Mobiele Geallieerde divisies reden door het Derde Rijk na het gefaalde *Wacht am Rhein* offensief in de Ardennen. De Geallieerden namen

honderdduizenden Duitse soldaten gevangen in zeer grote omsingelingen, en ze ontmoetten zelfs de Sovjet strijdkrachten op de Elbe. In augustus, waren Omar Bradley en Montgomery verantwoordelijk voor de vertraging van de sluiting van de *Falaise Zak*, de omsingeling van Falaise. Ze lieten daar tevens duizenden in de val geraakte Duitse soldaten ontsnappen.

In het begin van november 1944 had het Duits Leger nog steeds 26 tot 27 divisies onder de wapens tegen de aanvallen van de Geallieerden in Duitsland zelf. Ze hielden 10 divisies in Noorwegen en in Denemarken, minder dan 30 in de Alpen en de Apennijnen, verspreid over een front van 600 kilometer. Van deze 65 divisies waren er slechts 12 tot 15 tank divisies en 3 valschermspringer divisies. De Duitsers hielden ook nog 5 divisies in Lapland, 20 in de Balkans en 130 tot 140 divisies in Polen en Hongarije. Veel van die divisies waren echter herleid tot slechts skeletten van troepen. De laatste die opgeroepen waren, *Volkssturm* troepen, verschenen in de rangen van de *Wehrmacht*, maar waren helemaal niet getraind voor de bewegingsoorlog die bezig was. De Geallieerden wonnen sensationele overwinningen ook in Lorraine en in de Elzas streken. In het noorden, duwde Eisenhower Montgomery en zijn Amerikaanse generaals aan naar Düsseldorf en Köln. De streek van de Eifel en de Hunsruck bleven een nogal passieve sector.

Generaal Patton wierp zijn troepen over de bergen van de Haardt streek naar de vallei van de Main. Aan zijn rechtervleugel, onder het bevel van Generaal Devers, begon de 6de Legergroep de verovering van de Vosges Bergen. Daarin vocht het 7de Amerikaans Leger van Generaal Patch en het 1ste Frans Leger van Generaal de Lattre de Tassigny.

Het 7de Amerikaans Leger en de 2de bepantserde Divisie Leclerc drukten zich door de Duitse lijnen te Cirey-sur-Vezouse en te Blamont. Ze vorderden naar Saverne en daarna naar Strasbourg. Tot de grote woede van de Lattre de Tassigny duwde Generaal Devers door naar Belfort. De invasie van het noordoosten van Frankrijk begon via Saverne en Belfort. De 1ste bepantserde divisie van Vigier trok langs de Zwitserse grens naar Delle en Sepois, en veroverde Mulhouse. De Elzas werd snel daarna veroverd. Generaal de Montsabert nam Gerardmer in en bedreigde de vallei van de Schlucht. De Amerikanen toonden zich dan over de bergen van de Saale en duwden de Duitsers de vlaktes in. Aldus werd een uitstulping te Colmar gevormd. Ondertussen liet de snelle opgang van Patton naar Beieren de Duitsers verward achter en nauwelijks nog bekwaam enige weerstand te organiseren.

De Slag van de Ardennen

Von Rundstedt voelde de bedreiging van de Geallieerde troepen vermeerderen ten noorden van Aachen. Hij had de laatste van zijn tankdivisies verzameld aan het punt waar de hoogste bedreiging kon van komen voor de Geallieerde opmars naar Duitsland. Op 16 december 1944, strijdend in de herfstmist, gooide hij die troepen in een nieuw offensief tegen de Geallieerde troepen vanuit de kleine stad van Monschau in het noorden van de Ardennen tot aan Echternach in Luxemburg, in het zuiden. De Geallieerden hadden die lijn inderdaad genegeerd, open gelaten, terwijl ze nu ontaardde in een nachtmerrie van staal en vuur. De laatste *Slag van de Ardennen* begon op die manier. Von Rundstedt zond 10 tank divisies in de veldslag! De *Luftwaffe* was ook zeer actief in de streek. Meer dan 17 infanterie divisies

volgden de tanks! Het offensief van von Rundstedt brak door de lijnen van het 1ste Amerikaans Leger. De Geallieerde troepen waren dan in de verdediging en ze trokken zich langzaam terug. Montgomery en Patton praatten samen over hoe ze konden antwoorden. Hun intelligentie groep had hen niet gewaarschuwd. Montgomery kreeg het 1ste Amerikaans Leger onder zijn bevel. Het was 20 december 1944.

Montgomery wierp Britse en Canadese soldaten in de strijd. Generaal Patch hielp Generaal Patton naar het noorden te trekken.
Von Rundstedt gaf het bevel aan 3 Legers: de 5de *Panzer* divisie onder Generaal von Manteuffel, de 6de onder Generaal Sepp Dietrich en het nieuw 7de Leger. Hun voorhoede reed voorbij Rochefort op 20 december, bereikte Celles en Ciney en bedreigde Dinant. De 6de Valschermspringers Divisie werd naar het zuiden van Rochefort gezonden.
De Duitse aanval stopte toen de soldaten van Montgomery te Monschau en Malmedy aankwamen, en Patton te Bastogne en te Echternach. De omsingelingsbeweging van de Geallieerden sloot zich dichter aan. De posities van von Rundstedt werden onhoudbaar. Het nam wat tijd, maar de Amerikaanse troepen bevrijdden Bastogne. De Britse luchtmacht had 3 buitengewone corridors gecreëerd door de mist met kunstmatige middelen te verdrijven, zodat zware Lancaster bommenwerpers de vijand kon teisteren.
In de formidabele confrontatie die volgde, verloren de Geallieerden ongeveer 55.000 soldaten, van wie 18.000 gevangen werden gemaakt. De Duitsers verloren de helft van hun tanks en bepantserde voertuigen.

Von Rundstedt vertelde later dat de Britse bommenwerpers het verschil hadden gemaakt. Niettemin, van bij het begin, was dit een wanhopige aanval geweest!
Het verlies van zo vele tanks in de *Slag van de Ardennen* was een meevaller voor de Sovjet troepen. De Sovjets lanceerden een nieuw offensief op 12 januari 1945, de dag waarop de Slag van de Ardennen praktisch ten einde was.

Aldus, van 16 december 1944 tot 25 januari 1945 probeerde het Duits Leger haar laatste troef uit te spelen. Ze hadden hun offensief gelanceerd doorheen de Ardennen, in theorie gericht naar Antwerpen. Het Duits offensief kwam als een totale en onnodige verrassing voor de Geallieerden. De aanval werd uitgevoerd door 250.000 soldaten van de laatste reserves van de Nazis. De terugtocht van de veldslag kostte de Geallieerden 100.000 verliezen aan soldaten! Het was een Geallieerde foutieve berekening geweest, maar ook het laatste werkelijk offensief van de Duitse strijdkrachten.

Op 10 mei 1945 maakte het 7de Amerikaans Leger van Generaal Patch de Kolonel Otto Skorzeny gevangen. Skorzeny was een Oostenrijkse officier. Himmler had hem bewonderd voor de buitengewone wijze waarop hij de Italiaanse dictator Mussolini bevrijd had in Italië. Skorzeny had eveneens de Hongaarse Regent Hórthy bevrijd. Amerikaanse patrouilles, eigenlijk mannen van Skorzeny verkleed als Amerikaanse soldaten, hadden achter de Geallieerde verdedigingen gewerkt tot zover westelijk als de stad Waver in België. Onder hen droegen sommigen Duitse uniformen, zodat wanneer ze gevangen werden genomen ze als uitleg gaven dat ze Duitse gevangenen naar achter de lijnen brachten!

Aan het Oostfront, eind 1944, bereikten de Sovjet troepen de Vistula. Op 17 januari 1945 waren ze te Warschau. De volgende dag vielen Craców en Lódz. Op 20 januari veroverden Sovjet soldaten Tannenberg, een symbool van de Duitse gewapende superioriteit. De Sovjet troepen namen ook Guurbinen. Oost Pruisen viel in Sovjet handen. Op 26 januari stonden de Sovjet troepen aan de Golf van Danzig. De val van Katowice en Beuthen leidde het einde in van de Duitse verdedigingen van de koolmijnen van Donbrowa en van de Opper-Silesische industrie.

Op 11 januari 1945 drongen de eerste Rode Leger soldaten Brandenburg in. Ze veroverden Landsburg op 100 kilometer van Berlijn. Vier dagen later staken Sovjet soldaten de Oder over te Kustrin. Op 6 februari, waren de beide oevers van de Oder Russisch, ten zuidoosten van Breslau. De Duitsers hadden ook Koerland geëvacueerd. De Sovjet troepen bleven vooruit trekken, naar Berlijn.

Het grootse verlies aan burgers en soldaten in één enkel schip, in totaal 9.400 mensen dood onder wie 5.000 kinderen, gebeurde toen een Sovjet onderzeeër, de S-23, het Duits transportschip *Wilhelm Gustloff* deed zinken met torpedo's in de Baltische Zee, in januari 1945. Wilhelm Gustloff was een vooroorlogse Zwitserse Nazi. Het schip evacueerde 10.500 Duitse burgers en militair personeel van Gotenhafen, nu Gdynia in Polen, naar Duitsland, slechts dagen vóór de aankomst van het Rood Leger in West Polen. Het schip had geen escorte van oorlogsschepen, het was slechts licht bewapend, en het was niet gepantserd. Het schip zonk in slechts 45 minuten in de Baltische Zee.

Aan het westelijk front reden de Canadese soldaten in Nederland in het open land ten oosten van de Duits-Nederlandse grens. Op 8 februari kwamen die troepen in botsing met de betere reserves van het Duits Leger. De Duitsers hielden gedurende een maand de Canadezen op. De stad van Cleves viel op 12 februari, en met hen viel een deel van de *Siegfried Lijn*, het Woud van Reichwald. De kruispunten van Goch en Kalkar waren eveneens zwaar op te veroveren voor de Geallieerden. De Britse troepen bereikten de Rijn te Millengeule op 12 februari. Ze namen Uden in, zodat de Duisters zich niet konden hergroeperen in het woud van Gelderen. Dan kwamen ze aan bij de posities van Wesch. Tegen dan hadden de Geallieerden reeds ongeveer 70.000 vijandige soldaten gevangen gemaakt. Sinds 6 juni 1944, had het Duits bevel ongeveer een miljoen soldaten verloren. Het 9de Amerikaans Leger marcheerde in vanaf de rivier de Roer, die zich in de Maas wierp te Roermond. Dit leger had de vooruitgang ondersteund. Ze moesten echter wachten tot 10 maart vooraleer ze de bovenhand kregen aan de Wesel.

Op 23 maart 1945 om 21h00 stak de 21ste Legergroep de Rijn over, na een ganse dag van voorbereiding met kanonvuur. Churchill en Montgomery waren aanwezig! De grote Generaal Horrock die het 30ste Corps leidde, was daar ook. Hij stak de stroom over als eerste! Ook aanwezig was Generaal Ritchie van Tobruk, die het 12de Corps beval. Het 9de Amerikaans Leger was nog steeds onder het operationeel bevel van Montgomery. Twee divisies valschermspringers kwamen neer ten noorden van de Wesel, in de streek van Bocholt. Op 25 maart was die oversteek 45 kilometer breed en 10 kilometer diep. Ongeveer 21 uur na de passage van de infanterie tot op de rechteroever, waren 10.000 pioniers en 1.100 camions van de Geallieerden de verdedigingen reeds aan het organiseren en werden verdere offensieven

gepland. Op 27 maart, had het 2de Leger 8 versterkte passages over de Rijn in gebruik. En op 26 maart waren de Generaals Patch en de Lattre de Tassigny de Rijn overgestoken in de Elzas!

In Italië had het leger van Generaal Alexander de maand september gebruikt om de Duitse *Gotische Lijn* aan te vallen. Zware strijd moest geleverd worden, tot Alexander door de regio kon breken te Rimini, nabij Forli, het thuisland van Mussolini. Alexander slaagde hierin op 25 september 1944. De wegen naar de Po Vallei lagen dan wijd open. De Geallieerde troepen veroverden Ravenna op 25 januari 1945 en Faenza op 27 december. De campagne werd hard, geleid in verschrikkelijke koude. Het was slechts in april dat de troepen van Alexander op 20 kilometer van Venetië aankwamen. Daarna namen de Amerikaanse tanks in één raid Brescia, Bergamo en Como. Tevens staken Geallieerde troepen die van Frankrijk kwamen de Alpen over. Genua, Piacenza, Milano waren de steden die ingenomen werden en betekenden dat alle terreinen ten zuiden van Zwitserland ontnomen waren aan de Duitsers. Mussolini werd gearresteerd te Como. Venetië viel. Maarschalk Tito en Generaal Alexander ontmoetten elkaar met hun troepen te Trieste. Generaal Kesselring probeerde nog de passen van de Brenner te houden.

Reeds in Duitsland, beval Generaal Patton de aanval in de streek van Trier. Zijn soldaten vernietigden de weerstand in Köln, Aachen en Trier, langs de Mosel en de Rijn. Zijn troepen bereikten Koblenz en namen 110 kilometer in 18 uur. De Duitse legers vluchtten vóór deze snelle opmars De Duitse luchtmacht bombardeerde nog Remagen, maar Hodges had reeds die zone ingenomen en hij bleef daar.

Op 17 maart 1945 sneed een Amerikaans Corps van Generaal Patton de snelweg van Köln naar Frankfurt af. Patton reed Mainz in. Hij wachte dan, om zich te voegen bij Generaal Patch die door de *Siegfried lijn* brak ten noorden van Hagenau om het Palatinaat in te stormen. De Geallieerde troepen bedreigden het Saarland en de ganse zone van de Rijn van Köln naar Strasbourg. In 5 dagen duwde Patton zijn troepen door naar Ludwigshafen. Zijn rechtervleugel kon weer zich voegen bij de troepen van Patch! In totaal bevonden zich dan 25 Duitse divisies omsingeld, doch die poogden te ontsnappen. Op 25 maart, bezetten de Geallieerde troepen Koblenz en Speier. De landen tussen de Mosel en de Rijn werden vrijgemaakt van weerstand, behalve dan voor een corridor van 30 bij 16 kilometer langs de Rijn. De Geallieerde vooruitgang was van dan aan zeer systematisch. Montgomery wierp 40.000 soldaten aan de rechter oever van de Rijn tussen Arnhem en de Ruhr, om Münster te bereiken. De immens grote Pruisische vlaktes lagen open. Generaal Hodges maakte zijn bezette zone van Remagen nog groter.

In het zuiden wierp Generaal Patton zijn tanks verder. Hij brak door Duitse verdedigingen ten zuiden van Mainz en de vallei van de Main. Op 30 maart stonden de troepen van Montgomery tegenover Münster.
Aan Duitse zijde was Maarschalk von Rundstedt vervangen door Generaal Kesselring. Op 2 april, reed de Britse Generaal Dempsey voorbij Münster samen met het 9de Amerikaans Leger geleid door Generaal Simpson. Zij voegden zich bij de troepen van Hodges te Paderborn.
In het Ruhr bekken, wachtten toen nog 3 Duitse Legers, doch in enige verwarring. Ze waren slechts de resten van vergane glorie. Eén aanval van de geallieerden kon hen vernietigen. De Geallieerden reden zonder te dralen verder. Dempsey kwam vooruit naar Saarbrücken en

Bielefeld. De troepen van Hodges kwamen aan op de snelweg van Kassel naar Berlijn. Generaal Patton was reeds gevorderd tot verder dan Fulda. Aan zijn rechterzijde, stak Generaal Patch de Main over en bedreigde Nürnberg. Aan diens rechter zijde, stak Generaal de Lattre de Tassigny de stroom over ten noorden van Speier en hij nam Karlsruhe in. Generaal Patch bedreigde ook Nürnberg, maar hij liep tegen zware weerstand nabij Würzburg. De Lattre omsingelde Stuttgart. Hij reed naar Constanz vanuit het noorden naar het zuiden.

Op 12 april stierf Franklin Delano Roosevelt, de toenmalige President van de Verenigde Staten van Amerika!

Generaal Montgomery reed in koppige weerstand nabij Deventer. Canadese troepen bereikten de Zuiderzee. Dempsey was te Emden en Generaal Simpson kwam aan de Elbe toe ten zuiden van Magdeburg. Tussen zijn troepen en die van de Sovjet Generaal Zhukov lag nog slechts 200 kilometer. De Duitse weerstand bleef strijden aan het front in Nederland en in de Beierse Alpen. Vanaf 19 april verbroederden Amerikaans een Russische troepen te Thorgau, op de oevers van de Elbe, ongeveer 150 kilometer van Berlijn.

De onvoorwaardelijke Overgave van Duitsland

Majoor Generaal Reinhardt, de bevelhebber van de 69ste Amerikaanse Divisie, stak de Elbe over in een kleine boot om de bevelvoerende generaal van de 58ste Russische Garde Divisie van Generaal Koniev te ontmoeten. De dag voordien had reeds een Amerikaanse luitenant genaamd Kotzebue de rechteroever bereikt. De twee Geallieerde generaals drukten de hand op 26 april 1945. Een tijdje later, op 30 april, ontmoette Generaal Hodges Generaal Boklanov aan de linkeroever. De ontmoeting gebeurde te Thorgau, over een brug. Generaal Zhukov verwelkomde Generaal Hodges! Het hoofdkwartier van het 5de Russisch Leger bevond zich toen in een groots Duits kasteel van twee verdiepingen. Generaal Hodges kwam over de weg, geflankeerd door masten waaraan Sovjet vlaggen hingen. Een banket was voorbereid. Generaal Hodges bracht aan Zhukov een standaard van de VSA die Normandië, Frankrijk en België gezien had. Champagne en vodka werden opgediend.

Benito Mussolini werd terechtgesteld te Como in Italië aan het einde van 1945. 17 van zijn medeplichtigen waren samen met hem gedood. Ook Roberto Farinacci, de oorlogsveteraan en vertegenwoordiger van de Duce bij het Duits bevel in Italië, de vroegere Secretaris van de Fascistische Partij, was gearresteerd, veroordeeld en doodgeschoten. Zijn voorganger, Achille Starace, was al evenzo terechtgesteld op 29 april in Milaan. Maarschalk Graziani die het Leger van Ligurië beval, werd door de partizanen aan de Geallieerde machten overgedragen. Het Fascisme stierf zo in Italië!

De Duce had gevraagd aan zijn sympathisanten hem te komen vervoegen in Como. Ongeveer 20.000 mannen deden dat, en 15.000 van hen bleven nog rond hem in wapens te Como. De Geallieerden informeerden hen, bevalen hen, te vertrekken. Zo niet zou Como gebombardeerd worden en van de aarde weggevaagd worden. Geallieerde vliegtuigen cirkelden reeds boven de stad. Mussolini weigerde de bevelen te geven om de stad te evacueren. Hij bleef er nog 2 dagen met zijn Ministers. Hij woonde met zijn minnares in de Villa Materno, nabij Como. Zijn trouwste volgers verlieten hem dan.

De Communistische gardes van de 52ste Garibaldi Brigade herkenden Mussolini en maakten zijn Ministers hun gevangenen. De Bevrijdingscomités van Como en Milaan hadden de opdracht gegeven de *Duce* levend te vangen. De Communistische Kolonel Moscatelli echter, de bevelvoerder van de Garibaldi Divisie, gehoorzaamde niet aan die bevelen. Hij organiseerde een tribunaal te Giulao di Mezzegra nabij Como en executeerde Mussolini en zijn minnares. Hun lichamen werden van Como naar Milaan gebracht. De Duce had nog een schat van 20 miljoen Lire in edelstenen, bontmantels, enz. bij hem. Benito Mussolini en zijn Ministers werden opgehangen, aan hun voeten, hoofd naar beneden, in een *piazza* van Milaan, opdat allen konden zien dat hij inderdaad dood was. Zijn Minister van Binnenlandse Zaken, Basile, ook, werd gevonden met in zijn bezit een schat van 375.000 pond sterling in goud. Hij ook werd terechtgesteld.

Op 1 mei 1945 kreeg Graaf Bernadotte, de Voorzitter van de Zweedse Rode Kruis Organisatie een oproep van Himmler. Graaf Bernadotte vloog naar Copenhagen in Denemarken. Hij ontmoette Himmler daar. Himmler overhandigde hem de tekst van de

Duitse overgave. Bernadotte gaf de tekst in Stockholm aan de Minister van Groot Brittannië Sir Victor Mallet en aan de Minister van de VSA Johnson.
Dezelfde dag vochten de Duitse troepen nog steeds in de metro tunnels van Berlijn en Generaal Patch kon als overwinnaar de beroemde *Bierhalle* van München binnenstappen, waar 20 jaar eerder de Nazi Partij gesticht was! Bekend werd gemaakt dat Adolf Hitler zelfmoord had gepleegd in de bunker van het Algemeen Hoofdkwartier van de *Tiergarten* in Berlijn. De laatste verdedigingen van Berlijn waren toen al geëlimineerd. Het nieuws van de dood van Hitler werd eerst verspreid door Radio Hamburg.

Op 2 mei 1945 beëindigde de Russische Maarschalk Koniev de laatste weerstand in Berlijn. Op 15h00, uur van Moskou, gaf de Duitse Chef van de Staf voor Berlijn, Artillerie-generaal Waldino zich over met zijn officieren. Rond 21h00, uur van Moskou, maakten de Sovjet troepen in de Duitse hoofdstad meer dan 70.000 Duitse soldaten en officieren tot hun gevangenen, onder wie ook generaals en andere politieke personaliteiten. Onder hen bevond zich Generaal Krebs, die zelfmoord pleegde. Krebs was de laatste Chef van de Generale Staf van de *Wehrmacht*.

Op Donderdag 3 mei 1945, ontmoette Maarschalk Montgomery de Admiraal Dönitz, die door Hitler geïnvesteerd werd met het Opperbevel over Duitsland na zijn dood, en Admiraal von Friedburg, om de overgave te aanvaarden van alle Duitse gewapende machten. Met Dönitz was ook Generaal Werner Best meegekomen, de Duitse Minister in Denemarken de Terboven, en de Duitse Commissaris in Noorwegen, met de Generaal Lindemann, de opperbevelhebber van de Duitse strijdkrachten in Denemarken. Maarschalk Montgomery verklaarde dan dat de Duitse troepen van Denemarken, de Nederlanden en de noordwestelijke gebieden van Duitsland zich hadden overgegeven. Kiel viel in Geallieerde handen.

De laatste vergadering tussen Admiraal Dönitz en Graaf Bernadotte werd gehouden te Flensburg, net ten zuiden van de Deense grens. Admiraal Dönitz had daar zijn Algemeen Hoofdkwartier gevestigd, in een centrum van barakken van het Duits Leger. Admiraal Speer, de Minister van Oorlogsproductie van Duitsland, gaf over de radio een redevoering die de nederlaag van Duitsland afkondigde.

De onderzee oorlog werd beëindigd op maandag, 7 mei, op bevel van de Duitse Admiraals. De Duitse troepen in Noorwegen capituleerden dezelfde dag. Op 10 mei zwegen alle kanonnen. De Duitse Minister van Buitenlandse zaken, Schwerig von Krasiagh, kondigde de nederlaag aan van het Duits volk.
De onderhandelingen aangaande de overgave werden gehouden voor de Geallieerden door Luitenant-Generaal Bedell Smith en voor de Duitsers door Generaal Jodl, de persoonlijke aide-de-camp van Hitler. Een tweede overgave gebeurde te Berlijn zelf, tussen de Generaals Zhukov, Tedder, Speats, Vishinski en de Lattre de Tassigny aan de ene zijde, met de Generaal Keitel, Admiraal Friedeburg voor de Duitse Zeemacht, en Generaal Strumpf voor de *Luftwaffe*. Die laatste aanvaardde te ondertekenen. De oorlog in Europa was gedaan! In Berlijn, ondertekende Veldmaarschalk Keitel de ratificatie van de capitulatie termen die reeds aanvaard waren te Reims door Generaal Jodl.

Op 7 februari 1945 had de *Conferentie van Yalta* plaats gehad in de Krim. President Roosevelt, Joseph Stalin en Winston Churchill ontmoetten elkaar daar om de basis van een duurzame vrede in Europa af te spreken. Het was een conferentie over militaire zaken, die de politieke problemen voor later liet.

Op 17 juli 1945 werd de *Conferentie van Potsdam* gehouden met de nieuwe President van de VSA, Harry Truman, met Maarschalk Joseph Stalin, de President van de Volkscommissarissen van de USSR, en met de Britse Eerste Minister Winston Churchill. De conferentie duurde van de 17de tot de 25ste juli. Tijdens de conferentie verloor Winston Churchill de verkiezingen in eigen land! Hij werd vervangen door Clement Attlee 2 dagen later, die vergezeld was door de nieuwe Britse Minister van Buitenlandse Zaken, Ernest Bevin. De conferentie eindigde eigenlijk op 2 augustus.

Ondanks de besprekingen, bleven de problemen van de Duitse ontwapening, het gebruik van het oorlogsmaterieel gevonden in Duitsland en de Duitse economie, onopgelost. De oostelijke grens van het nieuw Duitsland werd bepaald als de Oder-Neisse lijn, maar de grenzen van Duitsland in het westen werden niet behandeld. De definitieve status van Duitsland, Italië, de Balkan landen, van Iran en van nog ander landen bleven onopgelost. De 3 grote leiders overhandigden dergelijke zaken aan een Raad van Ministers van Buitenlandse zaken, die zou samenkomen te Londen. De Raad kreeg de autoriteit om de vredesverdragen met de Europese landen te regelen.
Natuurlijk hielden de besprekingen te Potsdam ook het vervolg van de oorlog tegen Japan in. Het gebruik van de atoombom om de overwinning te versnellen werd aanzien als een positief element van succes. Geen definitieve overeenkomst, echter werd bereikt door de 3 belangrijkste leiders. Dergelijke beslissingen werden overgelaten aan de Algemene Vergadering van de Verenigde naties, de UNO.

Voor de Regering van de VSA stelde Mr. Byrnes een speciale vergadering voor van de 3 grootmachten, de VSA, de USSR en Groot Brittannië, om een andere vergadering te houden op 15 december 1945 in Moskou. Dit moest een vergadering worden van de diplomaten van de 3 grootmachten. In feite had *de Conferentie van Yalta* reeds dergelijke vergadering voorgesteld om elke 3 maanden te houden. Maar de 3 landen leken het niet eens te kunnen worden over de punten van de besprekingen. De conferentie zou te Moskou gehouden worden. De *Conferentie van Moskou* stelde een lijst van landen op die in verdere besprekingen moesten aangenomen worden. Een commissie voor de vragen aangaande het Verre Oosten werd opgezet, en een inter-Geallieerde Conferentie besliste uiteindelijk op geen absolute overeenkomsten.

Van 21 augustus 1944 tot 7 oktober 1944 werd gehouden de *Conferentie van Dumbarton Oaks*. In de eerste sessies, ontmoetten elkaar slechts de vertegenwoordigers van de 3 grootmachten. In de tweede, gehouden van 29 september tot 7 oktober 1944, zagen zich slechts de vertegenwoordigers van de VSA en van Groot Brittannië. Sovjet Rusland werd vervangen door China. Dit was eigenlijk een voorbereidend werk voor de Conferentie van Yalta, die later zou plaatshebben.

Op 25 april 1945 opende zich de *Conferentie van San Francisco*. Over die vergadering was beslist te Yalta. Ze moest bespreken en beslissen over een grote organisatie van verdere gesprekken. Ze stelde een Directiecomité samen, geassisteerd door een Executief Comité om het werk verder te zetten in nog 4 meer commissies:

- Een Commissie belast met de algemene bepalingen van het charter voor de VN.
- Een Commissie belast met het schrijven van het statuut van de Algemene Vergadering van de VN.
- De derde Commissie zou de Veiligheidsraad bepalen.
- De vierde Commissie zou gaan over de juridische organisatie.

Deze Commissies werden onderverdeeld in speciale comités om particuliere problemen op te lossen. 50 landen zouden zo de alliantie vormen van een nieuwe organisatie die de *United Nations* zou heten, de Verenigde Naties.

De 50 landen hadden alle gevochten tegen de As-landen! Ze werden geassisteerd door 1.444 leden. Het totaal personeel kon zo hoog zijn als 10.000 mannen en vrouwen, de burgerlijke ambtenaren. De Conferentie van San Francisco eindigde met een redevoering van de President van de VSA, die zijn hoop en vertrouwen uitdrukte in de Organisatie van de Verenigde Naties. Als eerste Voorzitter van de Verzameling van de Verenigde Naties werd gekozen voor Paul-Henri Spaak, de Minister van Buitenlandse Zaken van België. Dit gebeurde te Westminster in Januari 1946.

De Val van Berlijn

In één van de laatste belangrijke offensieven van de Sovjet Unie in het Derde Rijk, viel de hoofdstad van Duitsland in de handen van het Rood Leger. De Russen noemden de aanval hun *Berlijnse Strategische Offensieve Operatie*, terwijl het Duits verdedigingsplan de *Operatie Clausewitz* genoemd werd. De eerste verdedigingsvoorbereidingen in de buitenwijken van Berlijn begonnen geïnstalleerd te worden vanaf 20 maart 1945. Ze werden uitgevoerd op het bevel van de nieuwbenoemde bevelhebber van de Legergroep Vistula, Generaal Gotthard Heinrici. Het Rood Leger viel Berlijn aan vanaf drie zijden, vanaf het oosten en het zuiden, en vanaf het noorden. De Sovjet soldaten omsingelden de stad na twee succesvolle veldslagen, genoemd de *Slag van de Hoogtes van Seelow* en de *Slag van Halbe*.

De Legerroep Vistula, naar de stroom die de Weichsel heette in het Duits, streed onder het bevel van de *Reichsführer-SS* Heinrich Himmler. Het Rood Leger had Oost Pruisen ingenomen, Danzig en Posen, om de Oder rivier te bereiken, 60 km ten oosten van Berlijn. Op 30 maart 1945, waren al de tegenaanvallen in Hongarije tegen de aanrukkende Rood Leger troepen gefaald, zodat de Sovjet Divisies Oostenrijk konden binnendringen en Wenen konden veroveren op 13 april.

De Amerikaanse Generaal Eisenhower had op dat ogenblik de grootste interesse in een race naar Berlijn. Hij zag echter geen verdere nood om verliezen te lijden voor een stad die in elk geval in de Sovjet invloedssfeer zou liggen na de oorlog. Toch bleven de bombardementen van Berlijn vanaf Britse vliegvelden verder duren. In 1945, zond ook de US Luchtmacht zeer grote raids overdag op Berlijn. Gedurende 36 nachten achter elkaar bombardeerden de RAF vliegtuigen de Duitse hoofdstad. De bombardementen eindigden slechts in de nacht van 20 naar 21 april 1945, slechts juist vóór de eerste Rode Leger troepen de stad binnenreden.

Ondertussen had Stalin zijn troeppen gevraagd zo snel als mogelijk vooruit te stoten, om Berlijn in te nemen. Hij wou zo ver mogelijk naar het westen geraken om zo een voordeel te hebben tijdens de politieke besprekingen die zouden plaats hebben na de overgave van Duitsland.

Op 6 maart 1945 benoemde Hitler nog de Luitenant-Generaal Helmuth Reymann tot Bevelhebber van de Berlijnse Verdedigingszone, in vervanging van Luitenant-Generaal Bruno Ritter von Hauenschild. Op 20 maart dan, benoemde Hitler Generaal Gotthard Heinrici als Opperste Bevelhebber van de Legergroep Vistula, om Himmler te vervangen. Himmler was geen soldaat, Heinrici was dat wel. Heinrici was in feite één van de beste tactici in verdediging van de *Wehrmacht*.
Heinrici verstevigde dadelijk de *Seelow Hoogtes* die over de Oder rivier heen keken, slechts 90 km ten oosten van Berlijn. Hij creëerde een kunstmatig moeras op ongeveer 127 km ten westen van de Oder om de Russische aanval te stoppen, en 3 achtereenvolgende defensieve lijnen in de buitenwijken van Berlijn. Die lijnen bestonden uit anti-tank greppels, plaatsen voor anti-tank kanonnen, en een netwerk van greppels en bunkers.

Königsberg, de oude hoofdstad van Pruisen, viel op 9 april. Maarschalk Rokossovsky's 2de Belarussisch Front kon zich daardoor bewegen vanuit het oosten naar de Oder. Het 1ste Belarussisch Front van Maarschalk Georgy Zhukov bewoog zich naar de *Hoogtes van Seelow*. Dit liet openingen achter in de Sovjet lijnen, door dewelke het 2de Duits Leger van

Generaal Dietrich von Saucken, die eerst gevangen zat in een zone nabij Danzig maar kon ontsnappen naar de delta van de Vistula, kon vorderen. In het zuiden, wierp Maarschalk Ivan Konev zijn 1ste Ukraïns Front van Opper Silezië naar de Neisse rivier.

De drie Sovjet Fronten of Legergroepen samen hadden ongeveer 1,5 miljoen soldaten, 6.250 tanks, 7.500 vliegtuigen, 41.600 artillerie stukken en mortieren, en maar dan 95.000 motorvoertuigen! Aan de Sovjet strijdkrachten in het noorden bood de Tankgeneraal Hasso von Manteuffel nog weerstand en in het midden deed Kolonel Gotthard Heinrici hetzelfde, en een beetje verder het 9de Duits Leger van Generaal Theodor Busse. In het zuiden stond Generaal Ferdinand Schörner met 17 Duitse divisies en 3 tank divisies. Maarschalk Konev viel deze aan met meer dan 30 divisies en 15 tank en bepantserde brigades.

De Veldslag van de *Seelow Hoogtes* werd gestreden in 4 dagen, van 16 tot 19 april 1945. De hoogtes werden beschouwd als de poorten van Berlijn.
Bijna een miljoen soldaten van het Rood Leger met meer dan 20.000 tanks en kanonnen van allerhande soorten braken door de Duitse verdedigingen gehouden door slechts 100.000 Duitse soldaten met niet meer dan 1.200 tanks en kanonnen. De Russen leden 30.000 doden, de Duitsers ongeveer 12.000. Maar op 19 april brak het 1ste Belarussisch Front door de Duitse verdedigingen heen, met niets anders dan verwoeste, overwonnen, gedemoraliseerde Duitse soldaten tussen hen en Berlijn.

Het Ukraïns Front reed ten noordoosten naar Berlijn, tot aan een lijn van VSA troepen die lagen aan de zuidwestelijke kant van Berlijn, aan de Elbe. De Sovjet troepen sneden de Duitse Legergroep Vistula af in het noorden van de Duitse Legergroep Centrum die in het zuiden streed. Aan het einde van 19 april had de volledige noordelijke lijn van Frankfurt-am-Oder rond Seelow en in het zuiden rond Forst opgehouden te bestaan.
De twee Sovjet Fronten omwikkelden dan het Duits 9de Leger in een zak ten westen van Frankfurt-am-Oder. Het 9de Duits Leger probeerde nog wel uit te breken, een beweging die resulteerde in de *Veldslag van Halbe*. Die strijd ook werd gewonnen door de Sovjet troepen, hoewel aan hoge kost.
In die tijd bleef de Britse RAF nog steeds Berlijn bombarderen tot een hoopje puin, en dat praktisch elke dag van 15 tot 20 april, met raids van meer dan 60 en tot meer dan 100 bommenwerpers.

De eerste beschieting van Berlijn begon vanaf 20 april 1945, wat ook de datum was van de 56ste geboortedag van Hitler.
Het 1ste Belarussisch Front bleef vorderen vanuit het oosten en het noordoosten. Het 1ste Ukraïns Front duwde zich door de resten van de Duitse Legergroep Centrum, voorbij Jüterborg. Het 2de Belarussische Front viel de noordelijke flank aan van de Legergroep Vistula, die nog steeds gehouden werd door Hasso von Manteuffel met zijn 3de *Panzer* Leger. Het Sovjet 2de Garde Tankleger kwam tot op 50 km ten noorden van Berlijn aan en viel al aan in het zuidwesten van Wernenchen. De Sovjets hielden zich aan hun plan om eerst Berlijn te omsingelen en slechts daarna het Duits 9de Leger te vernietigen en het 5de Korps, dat zich bij dit Leger gevoegd had.

Op dat ogenblik leidde de Duitse Legergroep Centrum van Veldmaarschalk Ferdinand Schörner een tegenaanval in om door de dodelijk omhelzing te breken van de Sovjets. In de *Veldslag van Bautzen* vocht de Legergroep met succes tegen het 1ste Ukraïns Front en daarna tegen het 2de Pools Leger, het 52ste en het 5de Garde Leger van de Sovjets.
Hitler dacht toen dat het ogenblik gekomen was om de aanvallende Sovjet divisies te verslaan, maar Heinrici maakte duidelijk aan de staf van Hitler dat hij de macht niet had om frontaal de aankomende Sovjet divisies aan te vallen, en dat indien het 9de Leger zich niet onmiddellijk kon terugtrekken, het snel zou omsingeld worden door het Rood Leger en verpletterd zou worden. Heinrici moest Hitler confronteren met die boodschap, zeggend dat indien de *Führer* het 9de Leger niet zou toestaan naar het westen te trekken, hij, Heinrici, zou vragen om van zijn bevel ontheven te worden.

Op 22 april, tijdens een stafvergadering, gooide Hitler zich in een razende woede omdat hij wel moest realiseren dat zijn grootse plannen niet zouden verwezenlijkt worden. Hij gaf de blaam aan zijn generaals om de oorlog verloren te hebben en dreigde in Berlijn te blijven tot het bitter einde en zich dan zelf te doden.
Generaal Jodl suggereerde dat de resten van het Duits 12de Leger van Generaal Walther Wenck naar Berlijn zouden moeten trekken om de hoofdstad te verdedigen., omdat de Amerikaanse strijdkrachten zouden stoppen aan de Elbe, die ze bereikt hadden. In de avond dan, kreeg generaal Heinrici de toelating om zich te verbinden met het 9de Leger en het 12de Leger.

Het Sovjet 2de Belarussisch Front had de westelijke oevers van de Oder bereikt en het streed hevig tegen het Duits 3de *Panzer* Leger. De Sovjet tanks hadden toen reeds de Havel rivier ten oosten van Berlijn overgestoken en ze geraakten door de laatste verdedigingsring rond Berlijn. De hoofdstad lag toen binnen de schietafstand van de Sovjet veldartillerie. Op 22 april ’s morgens, kon de Sovjet veldartillerie het vuur openen op het centrum van Berlijn.

Op 23 april verbraken het Sovjet 1ste Belarussisch Front en het 1ste Ukraïns Front samen de laatste verbinding tussen het Duits 9de Leger en de stad. Het Sovjet 1ste Ukraïns Front bewoog zich naar het westen en streed tegen het Duits 12de Leger, dat zich in de richting van Berlijn terugtrok. Hitler benoemde op die dag de Generaal Helmuth Weidling as de verdediger van de Berlijnse Verdedigingszone, ter vervanging van Luitenant-Generaal Reymann. Op de 24ste was Berlijn volledig omsingeld door de Sovjet strijdmacht. Op deze 23 april ook, vielen de Sovjet troepen van Berzarin en Katukov Berlijn aan vanuit het zuidwesten om in de avond van 24 april de Berlijnse *S-Bahn* treinverbinding te bereiken ten noorden van het Teltow Kanaal.

Op 25 april 1945, begonnen de Sovjet troepen eerst de defensieve ring van de *S-Bahn* te testen en daarna er door te breken. De Sovjets begrepen snel dat de Duitse soldaten hun offensief niet meer konden stoppen. Tegen die tijd ook werd een aanval van Schörner teruggeslagen en verijdeld. Schörner kon de vooruitgang van de Sovjets nog wel iets vertragen, doch niet meer hen tegenhouden.

Generaal Weidling beval nog slechte diverse groepen soldaten, onder wie *Hitler Jugend* groepen en de oudere mannen van de *Volkssturm*. Hitler benoemde de *SS Brigadeführer*

Wilhelm Mohnke tot bevelhebber van het Centraal Regeringsdistrict. Dit hield in de Rijkskanselarij en de bunker van de *Führer*. Hij had nog slechts 2.000 soldaten! Veel van de mannen van Wilhelm Mohnke hadden zelfs geen gevechtservaring. Andere groepen waren de 9de Valschermspringers Divisie Nordland in het zuidoosten en ten oosten van het vliegveld Tempelhof. In het centrum van Berlijn stond nog de 18de *Panzergrenadier* Divisie. Om het centrum van Berlijn te versterken, was slechts een kleine groep van Franse SS Vrijwilligers onder *SS Brigadeführer* Gustav Krukenberg aangekomen in Berlin-*Mitte*.

Op 26 april vielen het 8ste Garde Leger van Sovjet Generaal Chuikov en het 1ste Garde Tankleger van de Sovjets het vliegveld van Tempelhof aan. De *Müncheberg Division* stopte hen nog tijdelijk. Op 27 april werden de Duitse soldaten teruggedrongen naar het centrum van de stad, om nieuwe verdedigingsposities aan te nemen rond de Hermannplatz. De Sovjet soldaten vielen aan langs de Frankfurter Allee, die eindigde op de Alexanderplatz. Vanuit het zuiden rukten ze op naar de Potsdamer Platz en vanuit het noorden naar het gebouw van de *Reichstag*. Huis-aan-huis gevechten en hand-tot-hand gevechten ontwikkelden zich tijdens de aanvallen op de *Reichstag*. De Sovjet soldaten veroverden de Moltke Brug, de Alexanderplatz en de bruggen over de Havel te Spandau.

Op 29 april stak het 3de Sovjet Leger de Moltke Brug over en liepen de soldaten in de straten en gebouwen er achter. Om 04h00 in de nacht, in de *Führerbunker*, ondertekende Adolf Hitler zijn laatste bevel en zijn testament, en trouwde nadien met Eva Braun. Later in de dag, veroverden de Sovjet troepen het Hoofdkwartier van de *Gestapo*. Het Russisch 8ste Garde Leger viel in het noorden aan over het *Landwehr Kanaal*, de *Tiergarten* zone in.

Op 30 april lanceerden de Sovjets een aanval op de *Reichstag*, maar ze konden het gebouw slechts betreden in de avond. Het *Reichstag* gebouw was niet meer in gebruik genomen na de brand van 1933! Het was thans niet meer dan een hoop puin binnen enkele muren. Het Rood Leger nam de controle van het gebouw over op 2 mei. Tot die dag, bleef echter nog een grote groep Duitse soldaten zich verbergen in de kelders, en die voerden tegenaanvallen uit op het Rood Leger. Op 2 mei 1945 kon uiteindelijk de rode Sovjet vlag geplaatst worden op het dak van het gebouw.

Diezelfde 30 april moest Generaal Weidling Hitler informeren dat zijn verdedigers tijdens de nacht waarschijnlijk al hun munitie opgebruikt hadden. Adolph Hitler en Eva Braun pleegden zelfmoord en hun lichamen werden naast de bunker verbrand. Admiraal Karl Dönitz, volgens de laatste wil van Hitler, werd de *Reichspräsident* en Joseph Goebbels de nieuwe *Reichskanzler*. Op dat ogenblik waren 10.000 Duitse verdedigers samengedrukt in een kleine zone van het stadscentrum. Ze werden aangevallen van alle zijden, samengedrukt door het 3de Sovjet Leger van Generaal Kuznetsov en door het Russisch 8ste Garde Leger.

Op 1 mei sprak de Duitse Generaal Krebs met de Sovjet Generaal Chuikov van het 8ste Garde Leger. Hij informeerde Chuikov van de dood van Hitler en hij stelde de overgave van de stad voor. De Russen drongen aan op een algemene overgave. Maar Goebbels was tegen die overgave! In de namiddag dan, vermoordden hij en zijn vrouw hun kinderen en daarna zichzelf. Generaal Weidling aanvaardde de termen van onvoorwaardelijke overgave, effectief vanaf de volgende dag.

In de nacht van 1 op 2 mei poogden de overblijvende soldaten van Berlijn om uit de stad te vluchten naar 3 verschillende richtingen. Slechts de groepen die de richting naar het westen namen slaagden erin door de Sovjet lijnen te geraken. Slechts enkele mannen konden de westerse geallieerden bereiken. De anderen werden gedood of gevangen genomen door het Rood Leger.
Generaal Weidling gaf zich over om 06h00 in de morgen. Om 08h23 was hij bij de staf van Generaal Vassily Chuikov, waar hij het bevel gaf aan de laatste verdedigers van de stad zich over te geven. De Slag voor Berlin was over.

Ernst Vincius

Ernst Vincius had zijn echtgenote en zijn kinderen naar het dorp Garzau gebracht, ten oosten van Berlijn. Hij had hen een groot huis gevonden in de Mühlenweg. Een meer bucolische naam, de Molenweg, was moeilijk om vinden. Ernst kon Garzau bereiken door een trein te nemen in het Rehfelde Station van Berlijn en daarna te voet ongeveer 10 minuten te wandelen naar het huis van zijn vrouw. Het huis stond geïsoleerd, zodat Ernst de deuren en vensters moest versterken, wat hij onmiddellijk had bevolen. Tevens kocht hij geweren voor zijn vrouw. Ze bekeek hem wel met vreemde ogen toen hij haar die gaf, maar ze protesteerde niet en Ernst leerde haar hoe die te gebruiken om te schieten, en om goed te schieten. Naast het huis lag een groot bos, waarin Eva kon wandelen met haar kinderen.

Ernst had zijn werk in Berlijn, zuiver administratief werk, maar hij moest ook wel wat reizen, steeds binnen Duitsland. Hij was nog steeds een lid van de SS, een *Oberst*, een kolonel nu, en een nauwe medewerker van Albert Speer. Wanneer hij in Berlijn was, droeg Ernst het uniform van een SS Kolonel. Maar wanneer hij naar het station van Rehfelde reed, droeg hij steeds burgerkledij, zonder enige uitzondering. In 1943 gebruikte hij een auto om naar Garzau te rijden, een oude en onopvallende Audi. Hij reed dan van het centrum van Berlijn over Rüdersdorff en Herzfelde, waar hij enige plaatsen kende waar hij van klederen kon veranderen, wat hij gewoonlijk in zijn auto deed, van zijn SS uniform naar gewone, burgerlijke klederen. In Garzau konden de mensen zijn auto herkend hebben, maar ze zagen hem slechts in burgerkledij. Hij reed naar zijn vrouw en kinderen zoveel als hij kon, minstens eenmaal per week, bij voorkeur op weekends.

Ernst was een belangrijke persoon geworden in het Aankoop Departement en in de administratie van Albert Speer. Hij werkte aan de vereenvoudigingsplannen van Speer en leek de enige te zijn die een goed overzicht had van wat kon gedaan worden. Speer verliet zich op hem en dat deden ook andere meerderen. Zij gingen naar hun vergaderingen met zijn verslagen in de handen! Hij deed een goede job voor de legers en voor de bewapeningsindustrie van Duitsland. Hij wist bijna instinctief hoe machines werkten en wat ze nodig hadden aan onderdelen om hen te herstellen. Zijn bazen verlieten zich op hem voor hun eigen verslagen, omdat hij ook goed kon schrijven, helder en klaar en beknopt, over alle onderwerpen. In de week moest hij dikwijls veel reizen. Hij ontmoette in die tijd veel industriëlen van Duitsland. Hij gaf raad aan de eigenaars van fabrieken en aan directeurs over hoe best hun machines aan te passen aan de noden van de oorlog. Wanneer de directeurs tevreden waren over zijn werk en over zijn suggesties, dan werd steeds wat geld verdeeld

over de personen die geholpen hadden. Ernst weigerde zulk geld, dat hij beschouwde als omkoperij, aan te nemen. In de latere jaren van de oorlog echter, werden de bedragen kleiner en Ernst kwam er toe wel de sommen die op zijn bankrekening gestort werden of die hem overhandigd werden in enveloppes aan te nemen.

Ernst was nog steeds de eigenaar ook van zijn garages, waar hij zoveel tijd als hij kon nemen aan wijdde, naast zijn officieel werk en zijn familiebezoeken. Hij wisselde steeds, zo snel als mogelijk, al de bankbriefjes die hij kreeg om door metalen te kopen, goud, zilver, platina, en zelfs koper en aluminium. Hij bewaarde die in een verborgen plaats van één van zijn Berlijnse garages. Minstens tweemaal per jaar moest Ernst wel naar Zwitserland reizen voor zijn officiële opdrachten, om contracten te bespreken voor de aankoop van metalen en voor onderdelen van motoren voor de Duitse industrie, en zelfs om te betalen voor de aankoop van wapens gebouwd door de Zwitserse industrie. Hij moest die betalen vanuit Nazi fondsen in Duitsland. Daar ook bleef gewoonlijk wat geld aan zijn vingers hangen. Hij converteerde dadelijk zijn eigen bankbriefjes in metalen. Het goud en zilver liet hij in zijn persoonlijke kluis in een Zwitserse bank.

Ernst Vincius werd zo eigenlijk een rijke man met zijn garages en zijn goud en zilver in de Zwitserse banken. Hij liet nooit grote sommen op zijn Zwitserse rekeningen. Hij wachtte op het einde van de oorlog, zozeer als de meeste gewone Duitse burgers. Indien hij de oorlog zou overleven, dan zou hij een rijke man zijn en kunnen deelnemen aan de wedergeboorte van Duitsland. Hij zou, meende hij, een rijkere man geworden zijn dan zelfs Julian Vincius! Ernst Vincius had nu de eigendomsakten van 5 garages in Berlijn waarvan hij dacht dat ze niet veel waard zouden zijn na de oorlog, want tot as gebombardeerd door de Britse nachtelijke aanvallen. Maar hij was ook de eigenaar van 5 meer garages in Frankfurt, in Hannover, Köln en Aachen. Na de oorlog, moesten die toch wel wat waard zijn, en plaatsen zijn vanwaar hij opnieuw kon beginnen. Ze waren het resultaat van zijn reizen over gans Duitsland, en van de vergaderingen met de directeurs van de grote concerns met wie Speer samenwerkte.

De grootste zorg van Ernst was om hoe de oorlog te overleven en verder te kunnen leven als een normale Duitse burger, ondanks zijn lidmaatschap van de SS. De overwinnaars zouden niet zacht zijn met de SS-mannen. Ernst had wel nooit gestreden in enige veldslag, nooit een geweer gedragen, hoewel een revolver steeds aan zijn riem hing. Hij kon bijna onzichtbaar in Duitsland blijven, en hij wou dat zo verder blijven doen tot na de oorlog.
Naarmate de maanden voorbij gingen in 1943, en dan in 1944 en 1945, werd hij er steeds meer van overtuigd dat Duitsland de oorlog niet kon winnen, nergens, niet in Europa en niet in slechts West-Europa, en zeker niet inde Sovjet Unie. Hij wist zeer goed hoe bepaalde departementen van de SS hadden gehandeld. Hoe kon hij verdwijnen uit de SS lijsten? Ernst geloofde dat uiteindelijk onmogelijk te zijn. Zijn handtekening stond op te veel documenten. Maar hij kon minstens zich beschermen door nooit wapens te gebruiken in enige campagne of veldslag.
Hij dacht eraan voor zichzelf valse papieren te laten maken. Hij was ervan overtuigd dat hij de mannen kon gevonden hebben om voor hem die valse papieren en identiteiten te maken, maar ook dat idee moest hij snel laten varen. Hij kon niet valse papieren bekomen voor zijn ganse familie, zijn vrouw en kinderen, en het zou ook te moeilijk worden om leugens hoog te

houden. Het enige wat hij kon doen was een soort neutraal paspoort te bekomen, zelf opgemaakt, enkel voor zichzelf, waarop niet stond dat hij een soldaat van de SS was. Ten slotte gebruikte Ernst nooit een dergelijk paspoort! Hij voelde dat onopgemerkt blijven kon volstaan. Zelfs als hogere SS officier had hij nooit uitgevoerd wat oorlogsmisdaden konden genoemd worden. Hij was ook nooit meer geweest dan een *Oberst*, een kolonel, een rang waar veel mannen zich konden op beroepen, en die niet een zo hoge rang van officier was.

Op een bepaald ogenblik had Albert Speer hem willen promoveren tot generaal. Ernst weigerde dit beleefd, en zei aan Speer dat hij alles zou doen wat Speer maar wilde, in zijn huidige rang. Hij had de eer niet nodig een generaal genoemd te worden. Hij legde uit dat hij steeds gewerkt had ten voordele van zijn thuisland van Duitsland en haar volk, zonder veel te willen vragen. Speer had hem doordringend aangekeken, verbaasd met het antwoord van ernst, maar dan leek hij wel te begrijpen waarom Ernst zo reageerde. Speer glimlachte, en zei dat Ernst veel slimmer was dan de meeste mannen die hij tot dusver had ontmoet.
Speer antwoordde, ‘Duitsland zal binnenkort vallen. Dat is de waarheid. Ik heb er geen idee van wat er dan met ons zal gebeuren.’
Ernst had droevig geknikt en Speer had niet aangedrongen. In feite, ontsnapte ook Albert Speer aan gestraft te worden met een doodsvonnis na de oorlog, gedeeltelijk voor dezelfde redenen als waar Ernst aan had gedacht.

Ernst probeerde Julian Vincius af en toe nog te zien, hoewel dat ook meer en meer moeilijk werd. Ernst kon terugkeren van zijn Zwitserse opdrachten door de Zwitserse-Duitse grens over te steken in het zuiden van Duitsland, en dan naar Luxemburg te rijden. Hij deed dat steeds in zijn burgerkledij. Hij werd een meester in het snel veranderen van klederen in zijn auto, verborgen op de achterzetels. Hij bleef gewoonlijk een paar dagen dan bij Julian en Charlotte. Julian was steeds uit op nieuws betreffende de oorlog, hoe het stond met de oorlog. Ernst vertelde Julian dan hoe het waarlijk stond met de oorlog en met de Nazi Regering. Hij zei nooit aan Julian hoe goed hij er aan gedaan had zijn appartement in de Landgrafenstrasse te verkopen, want in die straat van het centrum van Berlijn stonden nog slechts delen van voorgevels recht en stukken van zijmuren, al de rest vernield door bommen.

Na de oorlog ook, wilden de Luxemburgse Vincius niet weerkeren naar Berlijn, niet nog ooit, omdat de herinneringen te pijnlijk waren voor Julian. Het was Ernst die treinen nam naar Luxemburg met zijn echtgenote. Ze verbraken nooit hun relaties met de Vincius van Luxemburg en hun verre familie te Berlijn. Wanneer echter Julian Vincius sterf, eindigden ook de relaties tussen de twee families.

Deel IV. De Holocaust

De Holocaust

Onder de grootste oorzaken van de doden in Wereldoorlog II waren de massa dodingen van de Joden in de Holocaust. Ongeveer 6 miljoen Joden werden afgeslacht door het Derde Rijk, in doodskampen, door executies in de open lucht en door de vernietiging van de Joodse getto's. Ongeveer 5 miljoen van deze mensen waren Poolse en Russische Joodse burgers, ongeveer 1 miljoen westerse en zuiderse Europese Joden.

Zo laat als 1930, waren Polen en Rusland waarschijnlijk nog meer antisemitisch gezind dan Duitsland. De meest gevaarlijke man voor de Joden, omdat hij aan de macht bleef, was Hitler. Hij verafschuwde het Bolsjewisme en vereenzelfdigde het met het Joods zijn. De Nazi doctrine voedde zich met het zoeken naar zondebokken door de lagere middenklasse de blaam te geven voor die nederlaag, voor de vernedering die de Duitse nederlaag in de Eerste Wereldoorlog hen gebracht had en ook voor de economische terneergang van Duitsland in de Grote Depressie van 1929. De Joden, wie anders, hadden dat allemaal eerst teweeggebracht! Hitler, als geen andere politicus van die tijden, bezat een uniek talent om die gevoelens te gebruiken en om de diepe rancunes en schaamtegevoelens van de Duitsers aan te wenden voor zijn eigen doelen. Na 1943 echter, waren veel Duisters uit het publiek leven verdwenen. Het Duits volk was niet erg bekommerd over hoe die verdwijning teweeg was gebracht, noch naar waar de Joden verdwenen waren. Ze sloten hun geest af van die vragen, en het kon hen weinig schelen. De genocide werd samengesteld op een antiseptische en bijna wetenschappelijke wijze.

De Rassenwetten van Nürnberg van 1935 sloten de Joden uit het burgerschap van hun land en verbood hen nog met niet-Joodse Duitsers te trouwen. De wetten verboden het Joods zijn als ras, niet wegens redenen van religie.

Op 20 januari 1942, tijdens de *Wannsee Conferentie* in Duitsland, hadden de leidende Nazis de organisatie en het nodig kapitaal bepaald dat nodig zou zijn voor de uitroeiing van de Joden. De Wannsee Conferentie ging over de *Endlösung der Europäischen Judenfrage*, de finale oplossing voor de Europese kwestie betreffende de Joden. Hoe kon die oplossing er komen? De Joden moesten uitgeroeid worden. De conferentie eindigde op de systematische vernietiging van de Joodse bevolking in Europa.

De systematische, grootschalige Joodse uitroeiing begon dan, in 1944 en 1945, toen de Nazi hiërarchie geweten moest hebben, tenminste in privé, dat de oorlog niet meer kon gewonnen worden. Op 29 november 1941 beval Reinhard Heydrich aan Adolf Eichmann de ambtenaren uit te nodigen de middelen voor de eindoplossing van de Joodse kwestie te bespreken. De uitnodiging meldde dat de Rijksmaarschalk aan Eichmann bevolen had alle organisationele en technische voorbereidingen in te richten voor een volledige oplossing van de Joodse kwestie. Geen details over wat de conferentie exact over zou gaan, werden vrijgegeven.

De vergadering werd ingericht op 9 december 1941 in een villa aan de boord van een meer in de Berlijnse buurt van Wannsee. Ze werd eerst zelfs uitgesteld wegens de Japanse aanval op Pearl Harbor, die de dag voordien had plaatsgevonden. Tegen dan was het duidelijk geworden aan Hitler en aan iedereen eigenlijk in de Nazi hiërarchie, dat de oorlog zou duren. Ze dachten nog dat de Sovjet Unie de nederlaag zou leiden in de zomer van 1942. De plannen om de Joden

naar het Rijkscommissariaat van de Ukraïne over te brengen werd verlaten. Er werd beslist de Joden, allen, te doden. Maar hoe? We kunnen geen 3,5 miljoen Joden neerschieten, en we kunnen hen niet naar elders sturen, zei Hans Frank. Hitler had anders dadelijk zijn toestemming gegeven voor de moorden. De uitroeiing van de Joden in Rusland moest verdergezet worden onder het voorwendsel dat ze partizanen waren. Van augustus tot november 1941 werden al 363.211 Joden gedood.

De Wannsee Conferentie werd gehouden door 15 mannen, vertegenwoordigers van het Rijksministerie van Rosenberg voor de Bezette Oostelijke Territoriums, van het Bureau van Hans Frank van het Generaal Gouvernement van Polen en de SS Veiligheidsdiensten van Polen, Letland, alsmede de Rijkscommissaris van de Oostelijke Territoriums. De Rijksministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie zouden aanwezig zijn, en ook de vertegenwoordigers van het Ministerie van Buitenlandse zaken, dit voor de Joden die nu in onafhankelijke landen woonden, buiten Duitsland. De leden van het Vierjarenplan moesten de economische aspecten behandelen. Ook aanwezig waren de vertegenwoordigers van de SS Departementen van het Rijksveiligheidskantoor en het Hoofdbureau voor Rassen en Nederzettingen.

Heydrich wou de autoriteit van de SS geldig maken. Heydrich zei dat er 4.000 Joden in Ierland woonden, 3.000 in Portugal, 8.000 in Zweden en 18.000 in Zwitserland. Dit waren allemaal neutrale landen! Die konden niet bereikt worden. De Joodse bevolking in Europa werd geschat op 11 miljoen mensen. De Joden zouden in het oosten moeten tewerkgesteld worden. De grootste meerderheid zou moeten sterven, geëlimineerd door natuurlijke oorzaken. Er volgde dan een pedante en besluiteloze bespreking over wat te doen met mensen die van gemengd ras waren.
Meerdere wijzen van oplossingen werden besproken, inclusief het gebruik van gaswagons. De grootste zorg voor de conferentie was aangaande de organisatie van het werk om de reusachtige wegenwerken te bouwen die voorgesteld waren in het Algemeen Plan voor het Oosten. Het was niet echt een bespreking van massamoord! Maar de Taakgroep C had reeds maanden voordien voorgesteld de Joden voor de werkprojecten in te lassen, en gaf nu als commentaar dat dit ook een graduele liquidatie van de Joden kon betekenen. Joodse slavenarbeiders konden onthouden worden van de adequate rantsoenen en men kon hen doen werken tot ze er bij vielen. Het belangrijkste doel van de vergadering bleef dan toch weer de logistiek van de uitroeiing te bespreken.

In februari van 1942 werd de administratie van de concentratiekampen geherstructureerd met de economische constructie en de interne administratieve divisies die samengevoegd werden in het nieuw SS Economisch en Administratief Hoofdkantoor, te brengen onder Oswald Pohl. Groep D van het hoofdkantoor van Pohl, geleid door Richard Glücks, moest nu het systeem van de concentratiekampen leiden. De kampen werden aanzien als een belangrijke bron van arbeid die kon geleverd worden aan de Duitse oorlogsindustrieën.
De *Wannsee Conferentie* werd zo ook een globale planning voor de genocide.
Dertig kopijen van het verslag van de Wannsee vergadering werden uitgezonden. Op 30 januari 1942 gaf Hitler zijn rede in het *Sportpalast* van Berlijn voor de verjaardag zijn benoeming tot Rijkskanselier in 1933. Andere redevoeringen volgden, waaronder antisemitische tirades. Op 2 februari 1942 gaf Robert Ley, de Duitse Arbeidsfront Leider eveneens een speech in het

Sportpaleis. Hij zei gewoon, 'het Jodendom moet en zal uitgeroeid worden.' Een andere rede van Hitler tegen de Joden kwam op 26 april 1942 in de *Reichstag*. Op 18 mei 1942 schudde een bomaanval, uitgevoerd door een groep Communistische weerstanders geleid door Herbert Baum, een anti-Sovjet tentoonstelling in Berlijn. Weinig schade werd berokkend, en niemand werd gekwetst. De daders waren 5 Joden, 3 half-Joden en 4 niet-Joden. Baum pleegde zelfmoord na zijn foltering. En 250 Joodse mannen werden doodgeschoten in Sachsenhausen als vergelding.

Ondertussen reisde Heinrich Himmler veel om het programma voor de massamoorden met gifgas te organiseren. Hij hield bezoeken aan Craców, Lublin, Warschau, en Lódz. Op 6 maart 1942, zei Eichmann aan *Gestapo* leiders dat 55.000 meer Joden uit het oud Rijk zouden moeten gedeporteerd worden. In het totaal reden 60 treinen met Joden naar de Poolse getto's. Op 27 februari 1943, begon de Duitse Politie de nog overblijvende Joden en hun families te verzamelen. Meer dan 11.000 Joden werden in 1 week vervoerd, onder wie 7.000 Joden van Berlijn.
In die maand februari 1943 werden zo de laatste resten van de Joodse organisaties van de gemeenschap uiteindelijk vernield. De enige Joden die overbleven waren Joden in geprivilegieerde posities, vooral wegens hun huwelijk met niet-Joden, en diegenen die ondergronds verdwenen. Veel Joden doodden zichzelf eerder dan zich te laten deporteren. Welbekende zelfmoorden waren die van de Protestantse schrijver Jochen Klepper, en van de acteur Joachim Gottschalk, van de weduwe van de schilder Max Liebermann. Van 1941 tot 1943 pleegden tot 4.000 Duitse Joden zelfmoord.

Op 25 maart 1942 begonnen de deportaties vanuit andere delen van Europa, zoals vanuit Slovakije: 90.000 Joden werden gezonden naar getto's in het Lublin district en naar kampen in het oosten. Vanuit Frankrijk werden op 27 maart 1.112 Joden weggevoerd. Vanuit Kroatië werden 5.000 Joden weggevoerd in augustus 1942. Er waren eveneens deportaties vanuit Hongarije en Finland.

Einde september 1941 gaf Hitler het pensioen aan de *Rijksbeschermer van Bohemen en Moravië*, de vroegere Minister Konstantin von Neurath. De nieuwe Rijksbeschermer werd Reinhard Heydrich. Heydrich systematiseerde de vernietiging van de Tsjechische Joden. De Tsjechen werden onderverdeeld in 3 categorieën: de op raciaal vlak en ideologische onzekere gevallen werden naar het oosten overgebracht; de op raciaal vlak onvoldoend Duitse doch ideologisch aanvaardbare Tsjechen moesten gesteriliseerd worden en de mensen die raciaal in orde waren doch ideologisch nogal dubieus bleven moesten verduitst worden en indien ze weigerden moesten ze neergeschoten worden.

Heydrich moest snel het hoofd bieden aan de groeiende weerstand. In zijn eerste maand werden 404 Tsjechen gearresteerd en 1.300 anderen werden naar concentratiekampen gezonden. De meesten van hen stierven. In oktober 1941 werd een voorbeeldproces in scène gezet in Tsjechië aangaande de welbekende Eerste Minister Alois Elias die ter dood veroordeeld werd en terechtgesteld in juni 1942. Die maatregelen vernietigden uiteindelijk de Tsjechische weerstandsbeweging. Heydrich werd van dan af bijgenaamd de *Slager van Praag*. Toch reorganiseerde en verbeterde hij ook het Tsjechisch systeem van sociale verzekering.

De Tsjechische Regering in Londen vroeg de dood van Heydrich. Twee Tsjechische weerstanders in het exiel werden uitgekozen om de opdracht uit te voeren. Ze werden met valschermen in Tsjechië neergelaten. Ze voerden hun poging tot moord uit op 27 mei 1942. De moordpoging slaagde! Heydrich werd erg gewond door de granaat die in zijn auto ontplofte. Hij stierf op 4 juni 1942.

Heydrich werd vervangen in het Protectoraat van Bohemen en Moravië door Hermann Frank, een assistent van von Neurath. Frank werd benoemd tot Staatsminister voor Bohemen en Moravië in augustus 1943. Hitler wou 10.000 Tsjechen doen doodschieten als vergelding voor de moord op Heydrich. Hermann Frank kon Hitler in Berlijn overhalen dat meer maatregelen zeer grote schade zouden aanrichten aan de Tsjechische wapenproductie.
Onder de papieren gevonden op een andere Tsjechische agent, werd de naam gevonden van het dorp Lidice. Frank stelde eerder voor een vergelding te Lidice te houden. Hitler ging daarmee akkoord. Op 10 juni 1942, werd de ganse bevolking van Lidice verzameld. De mannen werden neergeschoten. De vrouwen werden naar het concentratiekamp van Ravensbrück gezonden. Onder de kinderen werden er 18 gevonden als zijnde minder van ras. Ze werden gedood. 17 andere kinderen kregen nieuwe identiteiten en werden door adoptie geplaatst bij Duitse families. Nog meer 24 mannen en vrouwen werden neergeschoten in het dorpje Lezacky. Verder werden 1.357 mensen berecht en terechtgesteld. Tot 250 Tsjechen en hun families werden gedood in Mauthausen en 1.000 meer Joden werden opgepakt in Praag en gedood. Ongeveer 5.000 Tsjechen stierven zo in de orgie van wraak. Het was zelden gebeurd in de geschiedenis van Europa dat zovele mensen stierven in wraak voor de dood van één enkele man!
De moord op Heydrich had de vrees versterkt in het Nazi leiderschap dat de Joden - die nochtans niets te doen hadden met de moord op Heydrich -, een groeiende bedreiging werden in Duitsland.

In die tijd waren er groeiende tekorten van voedsel in Duitsland. Er werd daarom gesnoeid in de rantsoenen. Hitler zond zijn Minister van Landbouw Richard Walter Darré op pensioen, en hij promoveerde Herbert Bracke tot Minister. Hitler en Himmler spraken met Bracke in 1942. Bracke zorgde ervoor dat de bevoorrading van de Duitse Legers in het buitenland gestopt werd. Voortaan moest het Leger leven van wat er te vinden was in de veroverde landen. Dat zou natuurlijk, leiden tot hongersnood in die landen! Op 23 juni 1942 daarom, beval Bracke de rantsoenen in het oosten te doen verminderen. De rantsoenen aan de Joden moesten trouwens direct en volledig gestopt worden.

De Eindoplossing voor de Joden

Op 19 juli 1942 beval Himmler aan Wilhelm Krüger, het hoofd van de Politie in het *Algemeen Gouvernement* van Polen ervoor te zorgen dat de herplaatsing van de volledige Joodse bevolking van het *Generaal Gouvernement* moest uitgevoerd worden tegen 31 december 1942. De etnische nieuwe orde in Europa eiste een totale zuivering. Hitler wou ook dat alle overblijvende Joden van Berlijn zouden weggevoerd worden. Göring en Hitler gaven meer speeches gericht tegen de Joden. De Perschef van Hitler, Dietrich, verhoogde de antisemitische

propaganda nog meer. Roosevelt en Stalin werden aanzien en voorgesteld als de marionetten van de Joodse Wereldsamenzwering die als doel had de vernietiging van het Duits ras.

Dan kwam in Polen de ontdekking van de afgeslachte Poolse officieren te Katyn. De slachting werd voorgesteld als niet een moord uitgevoerd door het Rood Leger, maar door de Joden. Duitsland kwam opnieuw onder de ban van een ideologische doordringende mengeling van vrees en haat, een noodwendigheid voor de overleving van Duitsland. Als uitroeiingskampen bestonden toen Auschwitz, Chelmno (of Kulmhof), Treblinka, Sobibor, Majdanek en Belzec.

In januari 1942 werd als doel gesteld voor het aantal Joden die moesten uitgeroeid worden in de eindoplossing voor de Joden in het land bezet tijdens de *Operation Barbarossa*, het getal van 11 miljoen mensen! In feite werden 5,5 miljoen Joden vermoord. Geen ander volk werd zo onophoudelijk vervolgd en uitgeroeid in een systematisch programma van massavernietiging! Bij het begin van 1942 werd het programma voor de massadeportatie naar plaatsen waar de Joden vermoord moesten worden duidelijk. De eerste methoden van het gebruik van koolmonoxide in mobiele en vaste gaskamers werden ingevoerd.

In december van 1941 begon het kamp te Chelmno te werken. Sobibor werd opgestart in maart tot april 1942. Het was een vast kamp. Treblinka trad in werking in juni 1942. Het programma om het volledig Pools Jodendom uit te roeien werd de *Aktion Reinhard* genoemd. De meeste kampen werden min of meer gesloten in de herfst van 1943. Tegen die tijd waren ongeveer 1,75 miljoen Joden, vooral Polen, gedood. In 1942 dan, waren 2,7 miljoen mensen gestorven in de kampen.
Het belangrijkste centrum van massamoorden in de periode 1943 tot 1944 was Auschwitz-Birkenau. De uitroeiing van vooral de Joden begin daar in maart 1942. Ongeveer 1,1 miljoen mensen werden vermoord te Auschwitz. Het Rood Leger bevrijdde de gevangenen van Auschwitz in januari 1945. Ze hadden Lublin veroverd in 1944, en dus ook het kamp van Majdanek. Birkenau was een hulpkamp van Auschwitz, ongeveer 2 km verwijderd van het centrum van Auschwitz, en veel groter. Het begon te werken in mei van 1942. De grootste massadeportatie naar de kampen gebeurde voor de Hongaarse Joden in de lente en de zomer van 1944, toen ongeveer 437.000 Joden naar daar weggevoerd werden.

Aan het begin van de *Operation Barbarossa* en zelfs reeds vóór die tijd, begonnen de SS Veiligheid Taakgroepen en hun ondergeschikte Taak Eenheden, waaronder een aantal Politie bataljons, de bevelen van Heydrich uit te voeren om alle burgerlijke weerstanders, leiders van de Communistische Partij en Joden te doden. In 1943 werden de vier Taakgroepen versterkt met 5.500 leden van de *Ordnungspolizei*, de Order Politie, en met twee SS-Brigades, elk van 5.000 mannen. Het doden moest, zo mogelijk, bij voorkeur door lokale mensen gebeuren, mensen van wie de Nazis hoopten dat ze wilden opstaan tegen hun Communistische en Joodse onderdrukkers. Het hoofd van Taakgroep A, bij voorbeeld, was Walter Stahlecker, van *Einsatzgruppe B* was dat de *SS-Gruppenführer* Arthur Nebe. De anti-Joodse pogroms moesten lijken op spontane acties uitgevoerd door lokale patriotten. De boodschap aan de wereld was dat de bevrijde bevolking de hardste maatregelen nam tegen de Bolsjewisten en tegen hun Joodse vijanden op hun eigen initiatief.

De Nazis zagen de Baltische volkeren niet als sub-menselijke Slaven, doch als mensen die potentieel toegang konden krijgen tot het Duits meesterras. Estland had een Joodse bevolking van meer dan 2.500 mensen. De meeste van die Joden konden naar de veiligheid vluchten. De SS Veiligheid Taakgroepen in Letland en Litouwen waren reeds overgegaan de Joodse mannen zelf te doden. Bijvoorbeeld, de Tilsit Tankeenheid had 3.000 burgers gedood rond 18 juli 1941. Hun leider was een man genaamd Hans Joachim Böhme.

Duitse strijdkrachten behandelden alle Joodse mannen als Communisten, partizanen, saboteurs, gevaarlijke leden van de intelligentsia, of verdachte elementen, en ze behandelden die als dusdanig. Het antisemitisme bracht ook reguliere Duitse troepen ertoe gevangengenomen Joodse soldaten te doden, eerder dan hen in gevangenschap naar achter het front te sturen. Te Vilna werden zo minstens 5.000 en waarschijnlijk 10.000 Joden gedood rond einde juli 1941. Ze werden neergemaaid met machinegeweren in groepen van 12.
Een ander voorbeeld van de wens te doden, was Riga. Meer dan 2.000 Joden werden er gedood in een woud nabij de stad in het midden van juli 1941. In Bialystok ook, werden 500 Joden een synagoge in gedreven en daarna levend verbrand. Minstens 2.000 Joden werden in de stad gedood. In juli 1941 werden nog meer Joden gearresteerd en gedood. De meest Joden waren niet gevlucht, tenzij ze enige bindingen hadden met de Communistische Partij.

De Genocide in Ukraïne

Het nieuws van slachtingen verspreidde zich snel. De Joodse bevolking begon in massa's te vluchten naarmate de Duitse strijdkrachten vorderden. De vluchtelingen werden dikwijls voorbijgestoken door de aanrukkende troepen. Op 12 september 1941, sprak een verslag van Taakgroep 6 dat 90% tot 100% van de Joden in veel Ukraïnse steden reeds gevlucht waren.

In Lemberg, Lwów, werden op 2 juli 1941 de gemutileerde dode lichamen van Joden gevonden. Sommige van die mensen waren doodgeschoten. De eerste dag van de invasie werden 7.000 Joden gedood te Lemberg en 2.000 meer Joden in de maand. Op 5 juli werden 300 Polen en Joden neergeschoten. Naast de citadel werden Joden met stokken doodgeslagen.

Antisemitische en extreme nationalistische milities marcheerden Galicië in langszij de Duitse troepen. Ze sloegen Joden tot die er dood bij neervielen. Te Brzezany werden knuppels met nagels op gebruikt om Joden te doden. Ook te Boryslaw werden Joden tot de dood neergeknuppeld.

In Craców werden 23 Joden neergeschoten in een bos. De Duitsers gaven ongevoelige beschrijvingen van massamoorden. De moorden en de pogroms op Joden werden gefotografeerd en zijn overgebleven.

Op 17 juli 1941 gaf Hitler een decreet uit. Het gaf Himmler de volledige controle over de veiligheidsmaatregelen die moesten genomen worden om de dreiging van een Joodse-Bolsjewistische omverwerping van het Nazi Regime te verwijderen. Himmler wou al de Joden in de streek wegzuiveren door een mengeling van executies en het plaatsen van de Joden in getto's. Op 19 tot 22 juli beval Himmler 2 SS Cavalerie Brigades van 13.000 soldaten naar de

streek. De brigade moest nota nemen van het feit dat al 800 Joodse mannen en vrouwen neergeschoten waren.
Op 28 juli 1941 gaf Himmler bevelen aan de 1ste SS Cavalerie Brigade om te 'zorgen' voor de inwoners van de Pripet Moerassen. De SS moesten al het voorradig voedsel verzamelen en al het vee, en dan de huizen verbranden. De Hogere SS en Politie Leider voor Centraal Rusland was Erich von dem Bach-Zelewski. Eén van zijn brigades schoot meer dan 25.000 Joden dood in één maand, volgens een bevel van Himmler. Joodse mannen moesten neergeschoten worden, vrouwen de moerassen ingedreven worden en later erin verdronken. Wanneer de vrouwen niet zonken, moesten ook zij doodgeschoten worden.

In augustus 1941, voerde een andere SS Brigade geleid door *SS-Obergruppenführer* Friedrich Jeckeln de systematische doding uit van de Joden in Kameneck-Podolsk. Daar werden 23.600 mannen, vrouwen en kinderen gedood, in 3 dagen aan het einde van augustus. Op 29 en 30 september schoten de SS in totaal zelfs 33.772 Joden dood en wierpen hun lichamen en in een ravijn. De moorden werden verricht door de *Einsatzgruppe* C. De meer dan 30.000 joden werden in het ravijn gesleurd dat Babi Yar heette en nadien werden de wanden van het ravijn opgeblazen met springstoffen. Eind oktober 1941, de volgende maand, hadden de mannen van Jeckeln zo meer dan 100.000 Joodse mannen, vrouwen en kinderen gedood. De grootste meerderheid van officieren en soldaten namen welwillig deel aan de moorden en brachten geen opmerkingen naar voren.

Een ander voorbeeld van massa neerschieting van Joden gebeurde te Stanislamow in Galicië. Hans Krüger, het hoofd van de lokale Duitse autoriteiten daar, schoot op 12 oktober 1941 30.000 of meer Joden neer. De Joden werden dood geschoten door de Duitse Politie, door etnische Duitsers en nationalistische Ukraïners. Te Zloczow echter, protesteerden de lokale Duitse Legerbevelhebbers en zorgden ze er voor dat de moorden gestopt werden.

Het dorp van Byelaya Tserkow ten zuiden van Kiev, was een voorbeeld van kinderen die gedood werden, ondanks protesten van Luitenant-Kolonel Groscurth. De moorden waren bevolen door Veldmaarschalk Reichenau. Groscurth protesteerde tegen die wreedheden, die niet beter waren, zei hij, dan die uitgevoerd door de Communisten. Von Reichenau gaf een blaam aan Groscurth en riep hem ter orde.

De expliciete melding van de massa moorden verricht op Bolsjewistische commissarissen, Joden, partizanen en nog andere in de bevelen ontwikkeld in Berlijn in de lente van 1941, hielp de genocide op de agenda te plaatsen in andere delen van de Balkan ook.

De Genocide in Roemenië

In juni 1940, slaagde het Duits Leger erin de Roemeense olie leveringen aan Groot Brittannië volledig af te snijden. Dit bedroeg ongeveer 40% van de totale productie van het Ploesti petroleum veld. Roemenië zuchtte toen onder de dictatuur van Koning Carol. Hitler beval hem Noord Transsylvanië af te staan aan Hongarije, en meer territoriums af te staan aan Bulgarije in het zuiden. Carol had reeds Bessarabië en Noord Bukovina moeten afstaan aan de Sovjet Unie, volgens het Nazi-Sovjet Pact dat een jaar eerder afgesloten was. Op 6 september 1940

werd Koning Carol gedwongen af te treden onder de groeiende kritiek tegen zijn regime. Generaal Ion Antonescu verdreef hem van de macht, in een alliantie met de Fascistische *IJzeren Garde*. Antonescu werd de Eerste Minister van een Regering die gesteund werd door de militairen. In het begin van 1941 begon de *IJzeren Garde* een opstand. De leider van die revolte was Horia Sima. In Roemenië leefden toen 375.000 Joden. Om die te kunnen doden organiseerde de *IJzeren Garde* een pogrom tegen de Joden. Maar Hitler en Antonescu werkten samen om de opstand te onderdrukken. De alliantie van Duitsland en Roemenië was hecht. In 1941 werd ongeveer 50% van alle Roemeense ruwe olie geproduceerd door bedrijven met Duitse eigenaars. De transporten van die olie naar Duitsland verdrievoudigden zich!

Op 12 juni 1941 kreeg de Roemeense Legerchef en Dictator Ion Antonescu richtlijnen van Hitler over hoe te handelen met de Joden in zones onder Sovjet controle waar het Roemeens Leger moest invallen.
De Roemeense Politie begon dan de Joden in getto's te verzamelen en ook begon ze Joden die in de steden leefden te doden en de Joden die op het platteland woonden uit te roeien.
Meer dan 100.000 Joden vluchtten de Sovjet Unie in, maar niet vóór de Roemenen ander Joden in grote aantallen konden doden. De Joden werden ook verplicht werk te verrichten voor de staat.
Antonescu was een waarlijke antisemiet. De Orthodoxe Patriarch Nicodin had verklaard dat het nodig was de Joden te vernietigen, omdat ze de dienaars waren van het Bolsjewisme en de moordenaars van Christus. Antonescu wou de rassenzuivering van de Roemenen. Zijn discriminerende wetten waren rassen gericht. Hij gaf de blaam aan de Joden voor de Roemeense militaire verliezen, de tekorten aan voedsel en de verminderingen van andere toeleveringen.

Op 26 juni 1941 had een pogrom plaats in de noordoostelijke Roemeense stad Iasi, georganiseerd door de Roemeense en Duitse intelligentie officiers, met de hulp van de lokale politie. Minstens 4.000 Joden werden gedood, de rest in verzegelde wagons geduwd die per trein weggebracht werden. Wanneer de treinen stopten, waren al meer dan 2.713 Joden gestorven van de dorst of verstikt. Mogelijk werden in totaal 10.000 Joden gedood. Zelfs de Duitsers waren geschokt van de wreedheden.

Antonescu beval de uitwijzing van alle Joden uit Bessarabië en Bukovina. Duizenden Joden werden neergeschoten en de overlevenden geplaatst in slecht bevoorrade kampen en getto's, vooral in Kishinev, de hoofdstad van Bessarabië. In december 1941 en januari 1942 werden de Joden in Roemenië verplicht op mars gezet met honger en ziekte als metgezellen. De Roemenen bevolen het neerschieten van duizenden Joden. Minstens 400 Joden stierven aan verlamming van hun leden als gevolg van het eten van erwten bestemd voor vee.

Op 22 oktober 1941 ontplofte een tijdbom, geplaatst door de Russische Geheime Dienst in het bezette Odessa. 62 Roemeense officieren en stafleden werden gedood. De Roemeense troepen organiseerden een pogrom dat 2 dagen duurde. 417 Joden en Communisten werden dadelijk neergeschoten. Dan werden nog 30.000 Joden verzameld en gedwongen te marcheren vanuit Odessa naar een andere stad, Dalnic. Door een tussenkomst van de burgemeester van Odessa, moesten ze terug marcheren naar de havenstad. Maar 19.000 Joden werden gedwongen in 4

grote schuren, waar ze neergemaaid werden met machinegeweren. Dan werd het vuur aangestoken aan de schuren, om er zeker van te zijn dat niemand binnen overleefde.

52.000 andere Joden van Odessa en van het zuiden van Bessarabië werden opgesloten in 40 vee schuren te Bogdanovka, of in open stallen bijeen gebracht. In het nabij gelegen Domanovka en Akmecetka werden nog 22.000 meer Joden meestal in varkensschuren geplaatst. Er brak tyfus uit. De Joden begonnen te sterven in grote aantallen. 5.000 Joden werden levend verbrand te Bogdanovka. 23.000 Joden die nog steeds konden gaan werden naar een ravijn meegenomen en er doodgeschoten. 18.000 Joden meer werden neergeschoten door Ukraïnse politiemannen op Roemeense bevelen. De varkensstallen van Akmecetka werden gebruikt om er de zieken en de vermagerde mensen in te huisvesten. Tor 14.000 Joden werden er verhongerd tot de dood op bevelen van de Roemeense Luitenant-Kolonel Tsapescu. Duizenden meer Roemeense Joden werden overgebracht naar geïmproviseerde kampen in Transnistrië, waar er sterftegraden waren van 1/3de tot 1/2de in de winter van 1941-1942.
In het Warschau getto ter vergelijking, ondanks al de overbevolking, was de sterftegraad 15% in die tijden. Antonescu zei dat de Joden voorheen Roemeense soldaten gefolterd en vermoord hadden, zodat ze hun lot wel verdienden.

In het jaar van het begin van hun campagne, hadden de Roemeense strijdkrachten, soms samen met Duitse SS en politie eenheden, tussen 280.000 en 380.000 Joden gedood! Dit was het hoogste aantal mensen vermoord door een onafhankelijk Europees land in Wereldoorlog II, behalve dan Duitsland.

De SS Taakgroep D probeerde de chaotische moorden te kanaliseren. Haar hoofd was Ohlendorff. Hij bracht verslag uit in een geheim document en meldde dat alle Joden geliquideerd waren. In het midden van september, had een andere eenheid van Taakgroep D al de Joden gedood in de stad Dubossary. De Joden moesten neerknielen, ook de vrouwen, de moeders, en ze werden in de achternek geschoten. Ongeveer 1.500 mensen werden zo gedood in massa executies. Voor Ohlendorff en Himmler, waren deze Roemeense moordoperaties noch volledig noch voldoende systematisch, en uitgevoerd op een inefficiënte wijze, in corruptie en willekeurige sadistische brutaliteit. Naarmate Taakgroep D zuidwaarts bewoog, doodde het elke Joodse man, vrouw of kind dat het op zijn weg vond. Het meldde dan in een verslag dat het de streek volledig vrij had gemaakt van Joden.

De Genocide in Kroatië

De *Ustashe* van Kroatië begon Serviërs te doden in reusachtige aantallen in de lente van 1941. Duizenden vluchtelingen liepen over de grens naar het Duits bezette Servië. Daar voegden ze zich bij de ontluikende weerstandsbewegingen. Dit waren de *Chetniks*, genoemd naar de anti-Turkse gewapende bendes die vochten in de Balkan oorlogen van het begin van de eeuw. De leider van de *Chetniks* was Kolonel Dragoljub Mihailovic, een Servische nationalist die in voeling bleef met de regering in het exiel van de jonge Koning Peter. Laat in juni 1941, in een algemene opstand, voegden Communistische partizanen onder leiding van Josip Broz Tito zich bij deze rebellen. De Communisten van Tito hadden als doel alle etnische en religieuze groepen in de strijd tegen de bezetters te verenigen. Generaal Halder,

de Chef van de Generale Staf van het Duits Leger, beval de gewapende machten om samen te werken met de Duitse politie en de Veiligheidsdienst van de SS in het arresteren van gekende of verdachte terroristen, saboteurs en personen geëmigreerd uit Duitsland, Communisten en Joden. Het dragen van de gele Davidster werd opgedrongen. Duitse legerofficieren konden wonen in de mooi bemeubelde villa's nadat de Joodse eigenaars uitgewezen werden uit hun huizen, gevangen werden genomen of neergeschoten werden.
Bijvoorbeeld, toen de *Chetnik* opstand begon, beval de militaire bevelhebber in Belgrado de Joodse gemeenschap om 40 gijzelaars per week te leveren, die zouden doodgeschoten worden als de weerstand verder gebeurde. Op 22 juli 1941 schoten de Duitsers zo al 11 personen dood als vergeldingsmaatregel. Onder hen waren veel Joden. Op 27 juli 1941 werden de Serviërs medeverantwoordelijk gesteld als ze hulp boden aan de rebellen.

In midden augustus 1941 werden al de Joden van de Banat streek overgebracht naar Belgrado. Alle mannelijke Joden en Zigeuners werden geïnterneerd aan het begin van september. In augustus, werden ongeveer 1.000 Communisten en Joden neergeschoten of in het publiek opgehangen.

Brutaliteiten in Joegoslavië

Brutale daden werden ook uitgeoefend in Joegoslavië, als wraakneming voor aanvallen op Duitsers en die de Duitsers niet konden beantwoorden. Een marionetten Servische Regering werd te Milaan geïnstalleerd onder Milan Nedic, een pro-Duitse en anticommunistische Servische politicus. De Algemene Duitse Bevelhebber in die regio was Veldmaarschalk Wilhelm List, een Katholieke Beier. De Serviërs waren natuurlijkerwijze wreedaardig en warmbloedig. In het begin van september 1941 namen de Chetniks 175 Duitsers gevangen in 2 incidenten. Generaal Franz Böhme was de Opperste Bevelhebber toen. Hij was anti-Servisch, en antisemiet. Hij systematiseerde de gewelddadige vergelding in Joegoslavië. Hij beval punitieve expedities in de steden en dorpen, de opening van concentratiekampen te Salac en Belgrado, de executie van nieuwe 1.000 van Bolsjewisme verdachte mannen op 4 oktober 1941.

Op 16 september 1941 had de Veldmaarschalk Wilhelm Keitel, Hoofd van het Hoogste Bevel van de Gecombineerde strijdkrachten geëist dat 50 tot 100 Communisten neergeschoten moesten worden voor elke Duitse soldaat gedood in door Duitsland bezette streken overal in Europa. 100 nationalistische en democratisch gezinde inwoners moesten gedood worden, Communisten en Joden, en 50 voor elke gewonde.
Böhme had dan de bevelen van Keitel, die geen Joden vermeldde, nog overschreden. Böhme had 2.200 gevangenen van de Salac en Belgrado concentratie kampen geëxecuteerd, 2.000 Joden en 200 Zigeuners. Sommigen van die Joden waren Oostenrijkse vluchtelingen, gedood door vooral Oostenrijkse troepen, als vergelding voor weerstandsdaden uitgevoerd door Servische partizanen op het Duits Leger. Dit was niet meer dan nodeloze, ongegronde massa moord! In de volgende 2 weken schoten legereenheden in Servië nog meer dan 9.000 Joden, Zigeuners en andere burgers dood. Bijvoorbeeld schoten eenheden van de 717de Infanterie divisie 300 mannen dood in Kraljevo, en daarna nog eens 1.400 Serviërs om het quota te bereiken van 100 gijzelaars gedood voor elke dode Duitser! Bijna alle Legerofficieren en SS

bevelhebbers in het bezet Joegoslavië waren Oostenrijkers. De gewelddaden reflecteerden de diepgewortelde afkeer jegens de Serven, en de vooral virulente natuur van het antisemitisme in dat land. De moorden uitgevoerd door het Leger, de SS *Veiligheidsdiensten Taakgroepen* en hun geassocieerden liepen in de honderdduizenden!

Taakgroep A had tegen het midden van oktober reeds 118.000 Joden gedood. In januari 1942 was dat aantal gestegen tot 230.000 Joden gedood. De Taakgroep B had tot eind oktober 45.467 Joden doodgeschoten en bijna 92.000 tegen 8 april 1942. In hun geheel, is het waarschijnlijk dat ongeveer een half miljoen Joden doodgeschoten werden door de Taakgroepen en hun geassocieerde en paramilitaire groepen aan het eind van 1941. De rollen van Himmler en van Heydrich stonden centraal in die moorden. Niet slechts Hitler, doch ook vele mannen in de hogere rangen van de Nazi Partij en in de staatsadministratie vonden zich volledig geïnformeerd over de slachtingen die uitgevoerd werden door de SS-Taakgroepen in het oosten.

De waarlijke Genocide

Op 16 mei 1940 bracht de President van de VSA, Roosevelt, een voorstel naar het Congres om 50.000 vliegtuigen per jaar te bouwen. Hitler meende dat de snelle nederlaag van de Sovjet Unie de overgave zou meebrengen van de Britten. Maar de Duitse poging om de Britten in onderdanigheid te bombarderen faalde. Hitler probeerde dan de leveringen aan Groot Brittannië te verstoren, leveringen die per noodzaak van overzee moesten komen, gedeeltelijk van het verre Britse Gemenebest, doch toch vooral van de Verenigde Staten van Amerika. De VSA President, Franklin Delano Roosevelt, had in privé wel gedacht dat de VSA de verdere Duitse agressie zelf zou moeten stoppen. Roosevelt beval een grootschalig programma van wapenproductie te beginnen.
Het Congres van de VSA nam in 1940 het *Two Oceans Navy Expansion Act* aan, dat de constructie van enorme Atlantische en Pacifische vloten inleidde, gegroepeerd rond vliegdekschepen. De massieve conscriptie van soldaten volgde, met de oproeping en training van een Leger van 1,4 miljoen mannen. In november 1940 werd Roosevelt opnieuw verkozen. Hij installeerde de Lend-Lease overeenkomsten. In 1940 konden zo de Britten meer dan 2.000 vliegtuigen van de VSA voor de strijd aankopen en in 1941 meer dan 5.000. In het midden van augustus 1941, ontmoetten Roosevelt en Churchill elkaar om de *Atlantic Charter* te ondertekenen, die de overeenkomst inhield dat VSA onderzeeërs konvooien van Groot Brittannië zou begeleiden op minstens de helft van de Atlantische passage. In juni 1941 begon de VSA ook benodigdheden en uitrustingen naar de Sovjet Unie te sturen in steeds hogere hoeveelheden.

De snelheid en de schaal van de Amerikaanse bewapening in 1940 en 1941 hielp de agressieve, expansionistische Japanse Regering te overtuigen van het feit dat haar wens om een nieuw Japans Keizerrijk in Zuidoost Azië te creëren de eliminatie zou eisen van de Amerikaanse Zeemacht in de regio, en dat eerder vroeger dan later. Op 7 december 1941 kwam dan de Japanse aanval op Pearl Harbor. Dit was een offensief op zee gerealiseerd door 6 Japanse vliegdekschepen die de belangrijkste VSA zeebasis in de Stille Ocean bombardeerden. De Japanners zonken, brachten aan de grond of veroorzaakten grote schade aan 18 Amerikaanse schepen. Daarna voeren de Japanners verder naar de invasie van

Thailand, Maleisië en de Filippijnen. Hitler liet nu ook toe VSA schepen in de Atlantische Oceaan te zinken, om de levering aan Groot Brittannië en aan de Sovjet Unie over de zee te doen stoppen.

Op 11 december 1941 zond Hitler een formele oorlogsverklaring aan de VSA. Ook verklaarden de oorlog aan de VSA de As-landen van Italië, Roemenië, Hongarije en Bulgarije. Hitler dacht dat de Japanse aanvallen de Amerikanen zouden verzwakken en hun militaire krachten zou doen delen. Groot Brittannië zou nu belangrijke investeringen moeten doen in het Verre Oosten, omdat de Japanse militairen zich zouden richten tegen de Britse kolonies van Maleisië tot Birma en misschien zelfs tot in Indië!

Op 22 juni 1941 lanceerde Hitler de *Operation Barbarossa*. Hij kondigde aan dat het uur gekomen was om te strijden tegen de samenzwering van de Joodse-Anglo-Saksische aantijgingen, voor de oorlog tegen de evenzo Joodse leiders van het Bolsjewistisch Moskou. Het was tijd voor Nazi Duitsland om de propaganda de wereld in te sturen om de goedkeuring te winnen van het Duits volk voor de *Operation Barbarossa*! Een massieve propaganda campagne werd georganiseerd door Goebbels. Dit was een antisemitische campagne, geleid door de Nazi dagelijkse nieuwsbladen van de *Rassen Observator*, uitgegeven sinds 1938 door Wilhelm Weiss. De campagne begon op 10 juli 1941 met op de voorpagina antisemitische verhalen. Het nieuwsblad *Woord van de Week* voegde ook haar campagne toe en muurposters werden geplaatst van 1941 tot 1943. Aanvallen op Joden stonden op ongeveer één vierde van alle posters! Het werd zonder twijfel een piek in de antisemitische propaganda in de 2de helft van 1941. De belangrijkste boodschap was, dat de Joden overal op de wereld samenzweerden om de Duitsers uit te kunnen roeien. De Nazis zagen overal Joden in hun vijanden, zowel in de Sovjet Unie als in de VSA en in Groot Brittannië!

In laat juni 1941, doodden de Duitse *Einsatzgruppen* of Taakgroepen steeds meer Joodse mannen in het Oosten. Van midden augustus af, doodden ze ook vrouwen en kinderen. Op 31 juli 1941 nam Heydrich een klein document naar Göring, die formeel belast was met de Joodse politiek, om hem dat te doen ondertekenen. Het document gaf Heydrich de macht om alle nodige voorbereidingen te treffen in hun organisationele, praktische en materiële aspecten voor een totale oplossing van de Joodse kwestie in de Duitse invloedssfeer in Europa.

Midden augustus 1941 lanceerde Hitler dan weer een diatribe tegen de Joden. De profetie van Hitler was, ‘ als de Joden er weer in slagen om een wereldoorlog te provoceren, dan zouden ze de prijs daarvan moeten betalen in het Oosten. Hun laatste toevlucht kon de VSA zijn, maar op korte of op lange termijn zouden ze daar ook ooit voor moeten betalen!’

In februari tot april 1941 gaf Hitler de toelating tot de deportatie van 7.000 Joden uit Wenen naar het district van Lublin. Dit was op vraag van Baldur von Shirach. Het hoofddoel van Shirach was om Joodse huizen en appartementen te bekomen om die te kunnen geven aan niet-Joodse, dakloze mensen.

Midden augustus 1941 nam Hitler weer het idee op om de overblijvende Joden in Duitsland naar het Oosten over te brengen. Op 18 september 1941 dan, zei Himmler aan Arthur Greiser, de Regionale Leider van het Wartheland, dat Hitler het Oude Rijk en het Protectoraat van Bohemen en Moravië gezuiverd wou zien van Joden, liefst zo snel mogelijk. Andere Regionale Leiders, zoals Karl Kaufmann in Hamburg, plaatsten druk op de Joden door hen uit hun huis te zetten om plaats te maken voor de Duitse families die vroeger leefden in de nu platgebombardeerde huizen van die families.

Op 18 september 1941 verklaarde een decreet van het Duits Rijksministerie van Transport dat Joden niet langer de eetwagons mochten gebruiken op treinen, niet meer bussen voor uitstapjes mochten gebruiken, of tijdens de drukke uren niet meer het publiek transport mochten gebruiken.
Joden kregen geen coupons meer voor scheerzeep.
Er waren nog andere verboden op het gebruik van bussen, museums bezoeken, bloemen kopen, bontmantels te bezitten, en wollen dekens, en zelfs mochten de Joden niet meer op stoelen aan het dek van schepen zitten. Meer dan 30 dergelijke restricties op Joden weren gepubliceerd.
Op 13 maart 1942 beval het Rijksveiligheid Hoofdkantoor dat een witte papieren ster van David moest geplakt worden op de ingang van elke woning waar Joden woonden. Vanaf mei 1942, mochten Joden geen huisdieren meer houden. Op 23 oktober 1942 beval Himmler dat Joden niet langer meer mochten emigreren uit het Duits Rijk, of vanuit elk land dat bezet werd door Duitse troepen. Dit kon slechts menen dat de Nazis alle Joden in Duitsland wilden elimineren! Op 11 september 1941 beval de *Gestapo* de ontbinding van de *Joodse Culturele Liga*. Alle overblijvende Joodse scholen in het rijk moesten gesloten worden.

De deportaties van Joden uit Duitsland begon in alle ernst op 15 oktober. De maatregel was persoonlijk goedgekeurd door Hitler. De gedeporteerden werden ontheven van hun Duitse nationaliteit en hun eigendommen werden aangeslagen door de Staat. Op 3 november 1941, rolden 24 lange treinen met Joden, met 10.000 Duitse Joden, 5.000 van Wenen, 5.000 van het Protectoraat en 5.000 Zigeuners van het landelijk territorium van het Burgenland weg uit Duitsland. De Joden werden overgebracht naar Lódz. Op 6 februari 1942 reden nog 34 treinladingen meer om Joden naar Riga te brengen, naar Kovno of Minsk. Elke persoon die gedeporteerd werd mocht 50 kg bagage meenemen en voedsel voor 3 tot 5 dagen. De treinen reden ’s nachts. In januari 1942 kwam het bevel dat ook de Joden van Dresden naar het oosten moesten gedeporteerd worden. De Gestapo bezocht de Joodse huizen en plunderden die. In oktober 1941, gold het deportatie idee in principe voor gans Europa!

De Joden werden eerst opgehaald en opgesloten in de getto’s van de belangrijkste steden. Op 6 september 1941 bijvoorbeeld, werden 29.000 joden samengedrukt in een zone waar oorspronkelijk slechts 4.000 mensen woonden. Op 10 juli 1940, in Kovno, werd het getto waar 18.000 Joden in geplaatst werden regelmatig doorzocht door Duitse en Litouwse soldaten naar kostbaarheden. Einde oktober 1941 werd een getto opgezet in Riga voor 19.000 vrouwen en 11.000 mannen, de overlevenden van eerdere slachtingen onder de Joden. Op 20 november en 8 december van 1941 werden in Riga 24.000 Joden neergeschoten. Op 28 oktober 1941, te Kovno, beval Helmut Rauca, het hoofd van het Joods Departement in de stad, voor 27.000 Joodse inwoners diegenen die konden werken te scheiden van wie niet kon

werken. Die laatste waren uiteindelijk 10.000 Joden, die de volgende morgen te voet moesten strompelen naar Fort IX om daar neergeschoten te worden. Op 5 december 1941 werd te Yalra, in een andere zone van de stad, een nieuw getto gecreëerd. Op 17 december 1941 werd dit weer gesloten en al de inwoners gedood. De getto's moesten gezuiverd worden om plaats vrij te maken voor andere Joden, van wie Hitler noopte dat ze moesten uitgewezen worden.

Himmler en Goebbels werden dikwijls geconfronteerd met erge tekorten aan voedsel in delen van de bezette zones van het Rijk. Ze bepaalden dan een hiërarchie in de rantsoenering, waarin de Joden onvermijdelijk aan het einde van de lijst kwamen in de verdeling van voedsel. De Nazis toonden toen duidelijk een genocide mentaliteit. De mentale zieken en de gehandicapten werden vermoord, niet speciaal uit rassenredenen, maar eenvoudig uit economische beschouwingen.

Rond midden oktober 1941, waren alle Joden van Duitsland praktisch naar het oosten overgebracht. De Joden van de rest van Europa zouden volgen. Geen Joden mochten nog emigreren. Alle Europese Joden moesten gedeporteerd worden naar het oosten. Op 18 november zei Rosenberg in een persconferentie dat het doel van de deportaties de biologische uitroeiing was van gans het Jodendom in Europa. In het Rijkscommissariaat van de Ukraïne bijvoorbeeld, waren reeds 200.000 Joden gedood einde 1941, en uiteindelijk bijna een half miljoen. Maar de Joden neerschieten kon geen volledige oplossing brengen voor het Joods probleem. Dat werd snel duidelijk!

Specialisten van de T-4 Euthanasie Actie bezochten op 24 augustus 1941 Lublin in september 1941. De Bisschop Clemens von Galen had reeds de T4 actie bekritiseerd, zodat de Nazis ze gestopt hadden. Ook aanwezig waren Viktor Brack en Philip Bouhler, haar twee leidende administratoren. Ook aanwezig was Albert Widmann, die de dodelijke standaard gaskamers ontwikkeld had gebruikt werden in het programma. Ze bezochten de kampen van Lublin, Minsk en Moghilev.
Het probleem was nu hoe zoveel mogelijke Joden te doden als mogelijk in de kortste tijd, het meest economisch en efficiënt. Hun oorspronkelijk idee was de mensen in een luchtdichte wagen te duwen en uitgangsgassen in de kamer te zenden. Heydrich keurde dit project goed. Op 12 oktober 1941 dan, vergaderde Himmler met de Regionale Politiehoofden Globocnik en Krüger. Ze waren akkoord om een kamp te bouwen te Belzec om als basis te dienen voor de gaswagens. Het zou een kamp worden, gecreëerd voor het uitsluitend doel om mensen te doden!
De specialisten van de *T-4 Aktion* werden de volgende maand naar daar gezonden om de operatie voor te bereiden en te leiden. Vanaf dat ogenblik werden de inwoners van de Poolse getto's systematisch gedood, om plaats te maken voor de Joden verzameld uit andere delen van Europa.

Een gelijkaardig centrum werd opgezet te Chelmno in de Warthegau. De Warthegau was in naam een samentrekking van de woorden *Reichsgau Wartheland*. Het was een deel van bezet Polen in het westen van het land, een regio van ongeveer 45.000 vierkante km groot. Chelmno was de plaats waar de eerste koolmonoxide gaskamers in gebruik werden genomen, in een oud kasteel daar. Het begon te werken vanaf het begin van december 1941, onder *SS*-

Hauptsturmführer Herbert Lange. Te Chelmno konden 3 gaswagens ongeveer 50 personen doden in één tijd. Ze werden een afstand van 16 km gereden, en stikten de mensen onderweg. Greppels werden uitgegraven om de lijken in te werpen. Het gebeurde dat baby's in de wagens overleefden. Duitse wachters sloegen dan hun hoofdje in tegen de nabije boomstronken. Tot 1.000 mensen werden er per dag gedood, en ook in totaal 4.000 Zigeuners. In totaal werden 145.000 Joden te Chelmno vermoord. 7.000 Joden werden nog gedood in de lente van 1944, toen het kamp voor korte tijd weer opende. Het totaal aantal Joden gedood in het kamp liep op tot 360.000!

Naast Chelmno waren nog 3 andere kampen in werking for de uitroeiing van Joden op deze wijze: Belzec, Sobibor en Majdanek. Belzec werd verlaten in de zomer van 1943, en met de grond gelijk gemaakt. De kampcommandant van Belzec was Christian Wirth, die van het T4 Programma kwam. Andere dergelijke kampen waren Sobibor en Majdanek, dat in de omgeving van Lublin lag. In totaal werden er in die kampen samen ongeveer 1 miljoen Joden vermoord.

Een gaswagen werd eveneens gezonden vaar Servië. Generaal Franz Böhme schreef in een verslag van december 1941, dat voor 160 Duitse soldaten gedood en 278 gewond, in totaal van 20.000 tot 30.000 Servische burgers, mannelijke Joden en Zigeuners gedood werden. Tot dan plaatste men slechts mannen in de gaswagens. Böhme echter, wou ook meer dan 7.000 Joodse vrouwen en kinderen, 500 Joodse mannen en 292 Zigeuner vrouwen en kinderen ombrengen. Zij werden in een kamp te Sajmiste gebracht, over de rivier van Belgrado. De Zigeuners werden vrijgelaten. De camion met de eerste 60 of zo ongeveer Joodse vrouwen werd dan door Belgrado gereden naar de schietstand van Avela aan de andere zijde, waar de Joden vergast werden. Hun lichamen werden door de Politie in een massagraf geworpen. In mei 1942 waren al de Joodse gevangenen gedood. De leidende SS officier in Servië verklaarde in augustus 1942 dat Servië het enige land was waarin de Joodse kwestie volledig opgelost werd.

De genocide en de etnische zuivering op een dergelijke gigantische schaal waren een intrinsiek deel van de oorlog en van de doeleinden van de Duitse leiders om hun rassenpolitiek te realiseren. De *Wehrmacht* soldaten geloofden dat ze deel uitmaakten van een soort kruistocht om Duitsland te verdedigen tegen het gevaar van het Bolsjewisme. Dit was de rechtvaardiging voor hun barbaars gedrag tijden de oorlog in de Russische gebieden die ze innamen.

In de *Wehrmacht* dienden in totaal 18 miljoen soldaten. De Duitse soldaten vochten om het Rijk te verdedigen, om hun familie te verdedigen, hun thuis, hun eigendom, hun voorspoed en hun cultuur.

Voor de Duitse militaire geallieerden was de betekenis van de oorlog minder duidelijk, en dus was het moreel veel meer moeilijk hoog te houden wanneer de vooruitgang van de As-troepen langzamer en langzamer werd. In hun geheel hielpen 690.000 niet-Duitse soldaten, vooral Roemenen, in de invasie van de Sovjet Unie. Te Stalingrad werden bijna 300.000 niet-Duitse As troepen gevat in de Russische tegenoffensieven, zoals ook Italiaanse soldaten. De meeste Italianen wilden niet strijden in die oorlog, maar vonden zich verplicht dat toch te

doen. Het Rood Leger streed uit patriottisme en uit hun Marxistisch-Leninistische ideologie. Ze streden tevens in een defensieve oorlog. Ze wisten dat de oorlog gestreden moest worden tenzij hun families verschrikkelijk zouden lijden. Voor hen had de oorlog een echte, dringende betekenis.

In 1942 bestond de alliantie tegen de As-machten uit 26 naties!

Het doden van de Joden begon in Polen, direct na de Duitse en de Sovjet invasie van september 1939. Tot 1/3de van de Poolse burgers die naar Siberië gedeporteerd werden en naar andere verre streken van de Sovjet Unie, waren Joden. Ongeveer 100.000 Joden stierven daarbij. De condities in het door de Sovjets bezet deel van Polen werden vanaf 1939 zo slecht, dat de Joden die gevlucht waren uit de door de Duitsers bezette delen terug naar dat Polen begonnen te vluchten. Ten gevolge het Duits-Sovjet pact van net vóór de Duitse invasie, begon een meerderheid van niet-Polen, zoals Ukraïners, Belarussen en Joden meestal gedeporteerd te worden tot ver in het binnenland van de Sovjet Unie, in streken met de hardste klimaten.

De Joden die in Duitsland gewoond hadden, ongeveer 1% van de bevolking, leden onder de groeiende discriminatie van de Nazi Regering. Ze leden onder de onteigeningen van hun bezittingen, onder gewelddaden verricht door Nazi activisten en onder nog andere vervolgingen, zodat de helft van hen al elders toevlucht hadden gezocht. De Joden die niet voldoende middelen hadden om te ontsnappen en daarom niet anders konden doen dan toch in Duitsland te blijven, werden ontheven van hun overlevingsmiddelen en van hun burgerrechten. Ze werden ontheven van normale sociale interacties met de Duitsers onder wie ze woonden. Ten slotte werden ze verplicht te werken voor de Duisters in meerdere schema's. Vanaf einde 1938 leden de Joden van Duitsland ook onder landswijde programma's van pogroms. De meeste synagogen werden vernield en duizenden Joodse winkels werden vernield. Joodse appartementen en huizen werden geplunderd door de Nazi milities. De Joden werden gearresteerd en in concentratiekampen gegooid, waarin ze geslagen werden, slecht behandeld en geterroriseerd. De Joodse bevolking werd van hun laatste bezittingen ontroofd.

Polen na de Duitse Invasie

Polen in 1939, op het ogenblik van de Duitse invasie, bevatte de grootste verhouding van Joden die in een Europese Staat leefden: ongeveer 3,5 miljoen mensen of 10% van de totale bevolking van het land. Ongeveer 350.000 Joden woonden alleen al in Warschau! In Lódz woonden 200.000 Joden. En 85% van die Joden spraken Jiddisch in plaats van Pools. Als de Joden al tweede klasse burgers waren in het *Generaal Gouvernement*, het centrum deel van het bezette Polen, dan waren die Joden nauwelijks menselijke wezens voor de Duitse bezetters! Vrees en verachting voor de Joden waren ingeprent geworden in de grote meerderheid van de Duisters door de nooit aflatende Nazi propaganda in de vorige jaren. De Joden moesten leven onder groeiende discriminatie van de Regering, onteigeningen en periodische uitbarstingen van geweld wegens de Nazi activisten. Sinds het begin van 1939 leefden de Joden onder permanente op pogroms lijkende bedreigingen.

De meeste Poolse Joden droegen baarden en zijlokken wegens religieuze redenen. De Hassidim droegen de traditionele zwarte, lange klederen van de Russische boerenklasse. Ze waren meestal kleine handelaars, winkeliers, handswerklui en loonarbeiders. Minder dan 10% onder hen waren professionelen van de middenklasse. In 1934 leefden meer dan 25% van de Joden van staatstoelagen. 2 miljoen Joden woonden in zones bezet sinds 1939 door Duitsland. Meer dan 350.000 Joden waren gevlucht naar de oostelijke delen van Polen, naar Litouwen en naar Hongarije. Dit waren de zogenaamde *Ostjuden*, Joden uit het oosten. Tevens, in oktober 1938 waren 18.000 Poolse Joden onder dwang uitgewezen uit Duitsland en over de Poolse grens gezonden, en dan nog in juni van 1939, 2.000 meer Joden.

Vanaf het prille begin van de bezetting van Polen, en later in Rusland, kwamen ook de SS Veiligheidskrachten het land in. Ze zochten de door de politiek ongewenste personen op, doodden hen of zonden hen naar concentratiekampen. De Taakgroepen vermoordden Joden zonder onderscheid. Ze arresteerden de mannen en zonden hen naar Duitsland als gedwongen arbeiders. Ze volgden nadien een systematische politiek van etnische zuiveringen en voerden brutale volksverplaatsingen uit.
De bezittingen van de Polen en van de Joden waren voorhanden om geplunderd te worden. De diefstal van Joodse eigendommen was universeel! Hitler verklaarde dat Polen volledig vernield moest worden. Haar academisch opgeleide en professionele klassen moesten uitgeroeid worden, haar bevolking verminderd tot de status van onopgevoede slaven, van wie de levens bijna niets waard waren. De gewone, volkse Duitser haatte toen de Polen, de Ukraïners, de Oostjoden, en ook Belarussische en Russische Joden. De Duitse mensen beschouwden Polen en Russen als achterlijke, primitieve en onopgevoede mensen. De Duitsers moesten snel wennen aan het feit dat ook deze mensen konden strijden! Tevens was hardheid, brutaliteit en het ononderscheiden gebruik van geweld ingeprent in de jonge Duisters sinds 1933. Het was die jongere generatie van Duitse soldaten vooral, van wie het gedrag het meest gewelddadig en brutaal was tegenover de Joden en de Slaven.

De Duitse invallers lieten verschrikkelijke terreur los tegen de Poolse Joden. Vooral actief in de aanvallen op de Joden was de Speciale SS Veiligheidsdienst Taakgroep geleid door Udo von Woyrsch. Zijn mannen schoten zonder onderscheid de Joden dood die ze in de straat zagen. De terreur had als doel de Joden te doen emigreren, te doen vluchten naar het oosten. Massa executies hadden plaats over het gans land. Waren de Joden niet een miserabel zooitje, vuil en geniepig? Zelfs SS officieren sloegen Joden in de straten en ze sneden hun baarden af. Ze voerden daden van zuiver sadisme uit. De Duisters voelden thans niets dan haat en misprijzen voor de Joden. In Polen, gebeurden diefstallen, executies, open vernederingen op Joden door de Duitse troepen, op een dagelijkse basis.

Bijvoorbeeld, in Zamósc, stalen Duitse Legerofficieren baar geld en juwelen uit Joodse huizen. Ze gebruikten daarbij geweld. Ze gaven aan de Joden het bevel de straten te vegen, de publieke latrines te kuisen, om de straatgreppels te vullen. Ze deden de Joden een half uur uitputtende gymnastiek oefeningen doen, die zelfs fataal konden worden voor oudere mensen. Ze brandden de stadssynagoge af op 14 november 1939. Vanaf december 1939, werden de Poolse Joden verplicht een 10 cm grote Davidster te dragen op hun rechterborst en op de rechterschouder. Vanaf 22 december 1939 moesten alle Joden van meer dan 10 jaar oud die gele Davidsster dragen op hun mouw. Winkels moesten tekens tonen om te melden of

ze Joods waren of niet. Soldaten dwongen de Joden varkensvlees te eten, al was hen dat verboden door hun godsdienst. Sommige soldaten kerfden zelfs de Davidsster in het voorhoofd van de Joden met messen.

Diefstal, beschietingen, vernederingen van de Joden door Duitse soldaten en SS-Mannen gebeurden op een dagelijkse basis zowat overal in Polen. De verkrachting van Poolse of Joodse vrouwen werd gewoon. Omkoperij en corruptie verspreidden zich. Elders in het land, werden ongeveer 50.000 Poolse gevangenen bestempeld als zijnde Joden. Deze mensen werden uitgehongerd en slecht behandeld, zodat reeds in de volgende lente 25.000 van hen gestorven waren. Joden werden ook verplicht voortaan hun hoeden af te nemen wanneer Duitser passeerden, en ze moesten tot stilstand overgaan tot de Duitsers voorbij gewandeld waren.

Op 13 september van 1939, beval de Kwartiermeester Generaal van het Opperbevel van de Legergroep Zuid om alle Joden van het oostelijk deel van Opper Silezië te deporteren naar streken die binnenkort zouden bezet worden door het Rood Leger. Op 21 september beval Hitler een deportatie plan uit te voeren voor langer dan de volgende 12 maanden. Alle Joden moesten overgebracht worden uit de overgenomen landen, samen met 30.000 Zigeuners en Joden van Praag en Wenen en van nog andere delen van het Rijk en van het Protectoraat van Moravië en Bohemen, naar benoemde delen van Polen.
De officieren die de opdracht kregen dit te organiseren waren van het *Hoofd van het SS Centraal Kantoor voor Joodse Emigratie* in Praag, van de *Zentralstelle für Jüdische Auswanderung*, geleid door een man genaamd Adolf Eichmann. Het transit centrum van die operatie was Nisko aan de San rivier.
Op 28 september ondertekenden Heinrich Himmler en afgevaardigden van de Sovjet Unie voor de overdracht van etnische Duitsers uit de bezette gebieden. Een groot Joods reservaat werd daarom opgezet in de zone van Nisko aan de rivier de San. De SS beval dit weer te sluiten in 1940, en voor de Joden om hun eigen weg naar huis te vinden. Eichmann werd gepromoveerd tot Hoofd van het Departement IVD4 van het Rijksveiligheidskantoor. Hij droeg de verantwoordelijkheid voor de evacuatie en de herplaatsing van de mensen.

In februari en maart 1940 gaf Heydrich bevelen om de ganse Joodse gemeenschap van Stettin in Duitsland, ongeveer 1.000 Joden, te deporteren. Eén derde van hen stierf van de honger, de koude en uitputting onderweg. In 1939, 1940 en in de eerste vier maanden van 1941, werden 63.000 Duitse Joden overgebracht naar het Generaal Gouvernement van Polen. Onder hen kwamen 3.000 Joden uit de Elzas streek, 6.000 van Baden en de Saar Streek, en 280 van Luxemburg.

De Regionale Leider van het Wartheland, Arthur Geiser, concentreerde al de Joden van het land in een gesloten getto te Lódz. Het getto was vol geraakt op 30 april tot 1 mei 1940. Het zegelde 162.000 mensen af van de oorspronkelijke Poolse bevolking van 220.000. Het getto bevatte meer dan 30.000 woonsten, zonder lopend water en zonder verbinding met de rioleringen.
Hitler voorzag de concentratie van alle overblijvende Duitse Joden in getto’s gelokaliseerd in de belangrijkste Poolse steden! Het eerste dergelijk getto was opgericht te Radomski in het Centraal Gouvernement, in december 1939.

Het getto van Warschau was gebouwd in de zomer van 1940. In dat getto speelden zich taferelen af van verschrikkelijke brutaliteit. Het getto had muren van 3 meter hoog, met prikkeldraad bovenaan, op de muren. Gemotoriseerde en bereden Politie patrouilles bewaakte de straten en de muren. De trafiek van en naar het getto werd geregeld aan 15 controlepunten. De leider van het getto was Adam Czernia, van leeftijd in zijn midden 60-er jaren. De SS arresteerde hem op 4 november 1940 en opnieuw in april van 1941. Ze folterden en vernederden hem.
In het getto van Warschau woonde en leefde ongeveer één derde van de bevolking van Warschau! Maar het getto besloeg in oppervlakte slechts 2,4% van de totale oppervlakte van de stad. Ongeveer 445.000 mensen werden opeen gedrukt in een zone van ongeveer 400 hectaren. Ongeveer 15 mensen weerden per appartement geplaatst, 6 tot 7 personen in één kamer. Brandstof was zeldzaam, de winters hard. De jaarlijkse sterftegraad van de Warschau Joden bedroeg 1 op 1.000 in 1939. Dit cijfer groeide tot 10,7 per 1.000 in 1941. In 1941 werden de cijfers 43,3 in Lódz en 75,9 in 1941. Kinderen waren bijzonder kwetsbaar. De kinderen zonder ouders trokken hulpeloos en verlaten door de straten.

Op 20 september 1939 beval Reinhard Heydrich elk getto te doen beheren door een Raad van Joodse mannen, geleid door een Ouderling. Voor Lódz was de oudere man Chaim Rumkowski, een man van over 70 jaar oud.

In de lente van 1941 verspreidde zich de tyfus in het getto van Warschau. In de herfst van 1941 waren er 900 nieuwe tyfus gevallen per dag in het getto en 6.000 meer Joden lagen ziek in hun kamer. Tuberculose verspreidde zich even snel. Tijdens het bestaan van het getto van Warschau, stierven 140.000 Joodse mensen aan die ziekten. Tevens was het voedsel schaars en hongersnood verspreidde zich. De mensen vochten voor een stuk brood. De zwarte markt leefde goed en geld bewoog van binnen het getto naar buiten. Slechts 11.000 Joodse mensen overleefden de oorlog in Warschau.
Duitse hoogwaardigheidsbekleders, politie en SS-mannen wandelden regelmatig in het getto en sloegen dan de Joden die ze willekeurig en toevallig ontmoetten met knuppels. Het hoogtepunt van Duits sadisme was wel wanneer de Duitse *Sterkte door Plezier* initiatief toeristische bezoeken aan het getto organiseerde, om te tonen hoe de Joden leefden in Polen.

Op 22 september 1939 doodde een SS-eenheid van 500 tot 600 mannen die in Danzig gesticht werd, meer dan 2.000 mentale patiënten te Conradstein, of Kocborowo, in bezet Polen. Officieren schoten de gehandicapte mensen in de nek. Andere, veel dergelijke patiënten van Silberhammer of Srebzyck, Mewe of Gniew, en Riesenburg of Probuty werden naar Conradstein meegenomen voor executie. Gehandicapte mensen van Schwete of Swicie, Konitz of Choynice, werden zo gedood door Duitse groepen. Hetzelfde gebeurde met patiënten van Stralsund, Treptow an der Rege, Lauenburg en Uckermünde. Deze werden gebracht naar Neustadt of Wegherowo in West Rusland en neergeschoten. In het Wartheland nam de *Gestapo* gevangenen naar een fort dat hun lokaal hoofdkwartier was en ze doodden de gehandicapten met koolmonoxide gas, dat uit gasflessen werd gelaten. Later hadden nog meer moorden plaats in dit fort. In januari 1940, werden zo 7.000 gevangenen gedood door gasverstikking.

Mobiele gas wagons werden in mei en juni 1940 gebruikt om ongeveer 1.550 Duitse burgers en 300 Polen te doden onder het bevel van Herbert Lange. Veel meer honderden patiënten werden zo gedood, in totaal 12.000 patiënten, gedood door Eimann, Lange en anderen. De redenen voor die moorden waren zuiver ideologisch. Hitler was ervan overtuigd dat 'gedegenereerden', zoals hij hen noemde, uit de keten van de erfelijkheid moesten verwijderd worden.

In Polen, was Generaal Vladislav Sikorski de Hoofdbevelhebber van de overblijvende Poolse strijdkrachten en de Eerste Minister van Polen. Hij had 19.000 geëxileerde Poolse soldaten en mannen die in de Luchtmacht gewerkt hadden. Vanaf 1942 streden 40.000 Poolse troepen onder Generaal Vladislav Anders samen met de Britten in Noord Afrika, en later nog met andere Geallieerden in Italië. Hij was een virulente anti-Sovjet leider. In februari van 1945, op de *Conferentie van Yalta*, werd besloten Polen onder de Sovjet invloed te laten na de oorlog. Dit betekende een waar verraad voor de meeste Polen! Voor hen, eindigde dan de oorlog in een nationale ramp.

De Joodse Holocaust

Reeds enige tijd vóór de *Wannsee Conferentie*, had Himmler een man genaamd Odilo Globocnik benoemd tot SS en Politiechef in Lublin om de systematische moord op de Joden in het Algemeen Gouvernement te organiseren. De getto's zouden leeg moeten gemaakt worden om plaats te voorzien voor de Joodse gedeporteerden uit het westen. Globocnik moest een aantal kampen opzetten in afgelegen sites ten westen van de rivier Bug. Dit waren Sobibor, Majdanek en Belzec. Die kampen hadden goede spoorwegverbindingen en ze lagen in relatief gemakkelijk bereik van de belangrijkste getto's. Globocnik was een Oostenrijkse Nazi die de Regionale Leider was geweest van Wenen na de Oostenrijkse annexering. In januari 1939 werd hij weer tot de rangen gedegradeerd omdat hij gespeculeerd had in buitenlands geld. De volgende maand november, echter, benoemde Himmler hem weer te Lublin.

In juli 1941 werd een reusachtig groot werkkamp opgericht te Majdanek. Globocnik rekruteerde een groot aantal mannen van de *T-4 Aktion*, onder wie Christian Wirth. In elk van de kampen gebouwd door Globocnik, werden 20 tot 30 SS-mannen tewerk gesteld. Die mannen bleven betaald worden door het hoofdkwartier van het Euthanasie Programma in de Kanselarij van de Führer te Berlijn. Al die mannen waren officiers en onderofficiers. Ze haalden hun ondergeschikten uit de Ukraïnse helpers, velen uit krijgsgevangenen kampen. Die kampen werden dan de *Reinhard Aktie Kampen* genoemd, opgezet om de Joden van Polen te doden.
Auschwitz ook werd opgericht om de Joden die van de rest van het bezet Europa binnengebracht werden te doden, mensen van Duitsland zelf, Bohemen en Moravië, Frankrijk, België, Nederland, enz.

BELZEC werd gebouwd op 1 november 1941 op de site van een bestaand werkkamp. Uitgangsgassen van auto's werden er gebruikt om de Joden te doden, inclusief 30.000 van de 37.000 mensen van het getto van Lublin, en van het Algemeen Gouvernement, van sites zoals

Zamosc en Piaski. 2.500 Joden kwamen van Zamosc. Ze werden gedood door kogels. De huizen van de slachtoffers werden geplunderd. De Duitse Politie beval aan de Joodse Raad om te betalen voor de munitie die gebruikt werd in de slachting.
De gaskamers te Belzec werden ontworpen om te lijken op stortbaden. De kamers waren slechts ruwe constructies. In juni 1942 verving Wirth de houten gaskamers met een constructie in beton van 6 kamers met een totale capaciteit van 2.000 mensen. Die werden in gebruik genomen vanaf midden juli.

SOBIBOR was het tweede van de *Reinhard Aktion kampen*, gebouwd nabij het dorp van Sobibor in maart 1942. Ongeveer 100 mensen konden in elke gaskamer geplaatst worden. De uitgangsgassen werden van buiten uit ingeblazen. Het was gebouwd in imitatie van Belzec. Een tramlijn met nauwe breedte liep van de spoorwegen naar de putten waarin de lichamen van de gedode mensen in werden geworpen. Sommige SS mannen trainden een hond om de naakte Joden te bijten, zodat hun paniek verhoogde. In de eerste maanden werden daar ongeveer 100.000 Joden gedood komende van Lublin, Oostenrijk, Bohemen en Moravië en Duitsland zelf.

De waterbronnen van Sobibor werden besmet, waarschijnlijk van de lichamen die samen nabij de waterputten begraven werden. Een grote put werd daarom gegraven, hout er in geplaatst, de lichamen van vroegere slachtingen opgegraven en verbrand op de roosters. De crematie werd gedaan door een speciale groep Joodse mannen, waarvan de leden later zelf ook gedood werden.

De transporten van de Joden hernamen in oktober 1942 en duurden tot begin mei 1943. Een transport met 5.000 joden kwam aan van Majdanek, maar de gaskamers lagen in panne. 200 Joden stierven in de nacht van uitputting, slagen en schoten afgevuurd door de SS. Een ander transport kwam aan in juni 1943. Al de mensen van Lvóv kwamen naakt aan. Ze hadden al een lange reis achter de rug. 25 van de 55 vrachtwagons bleken niets anders te bevatten dan de dode lichamen van mensen gestorven van de honger of van dorst. Sommigen waren al gestorven sinds twee weken tegen de tijd dat de wagons geopend werden.

Juwelen, andere zaken van waarde, goud uit de tandvullingen van de gestorvenen, enz., werden naar een centraal trieercentrum te Berlijn gezonden. Het goud werd gesmolten tot staven voor de *Reichsbank*. Juwelen werden uitgewisseld in de bezette of in neutrale landen tegen industriële diamanten, die nodig waren in Duitse wapenfabrieken. De verzameling en de levering van het goud werd georganiseerd door het *Hoofdkantoor voor Economie en Administratie* van Oswald Pohl. Klederen, meubels, tafelgerief, enz., werden geconfisqueerd door een organisatie geleid door het bureau van Rosenberg. Het totaal volume van de Joodse bezittingen die aldus geconfisqueerd werden in de *Reinhard Aktion* tot 15 december 1943 bedroeg ongeveer 180 miljoen *Reichsmark*.

Te Sobibor werden ongeveer 25.000 slachtoffers gedood. In het begin van 1943 bezocht Himmler het kamp te Sobibor. Hij zag een vergassing in actie. Hij deelde promoties uit aan 28 SS en Politie officiers die ook aanwezig waren. Daarna beval hij voorbereidingen te treffen voor de sluiting van de kampen, eens de laatste groepen slachtoffers gedood waren.

Het kamp werd omgevormd tot een voorraadkamp voor munitie die gewonnen werd op het Rood Leger.

Enige Sovjet krijgsgevangenen die gehard waren in de gevechten tijdens de oorlog slaagden erin te ontsnappen. Op 14 oktober 1943, werd een deel van het personeel van het kamp en van de Ukraïne helpers in de werkplaatsen gelokt en gedood. De gevangenen zochten dan in een massa-ontsnapping naar de hoofdpoort te lopen. De Ukraïnse wachters schoten hen neer met automatische wapens. Toch ontsnapten 300 tot 600 van de gevangenen. Diegenen die dit niet konden doen, werden de volgende dag neergeschoten. 100 ontsnapte gevangenen werden nadien gevat en direct gedood. Kort nadien werd het kamp ontmanteld. De gebouwen werden vernield en met de grond gelijk gemaakt, bomen werden geplant, een boerderij op dezelfde site gebouwd. Toen het werk beëindigd was werden de Joden die het werk gedaan hadden neergeschoten en hun lichamen verbrand. Na december 1943 bleef niets over van het kamp. Alle sporen waren verdwenen.

TREBLINKA was het derde van de *Reinhard Aktion* kampen. Het lag ten noordoosten van Warschau. Een spoorweg met slechts één spoor leidde naar een groeve van het spoorwegstation van Malkinia op de spoorlijn Warschau-Bialystok, en daarop lag Treblinka.

De bouw ervan begon in juni 1942, onder het opzicht van Richard Thomalla, de SS-officier die ook Sobibor had gebouwd. Thomalla verbeterde op Belzec en Sobibor. Treblinka had een spoorweg en een station. De naakte Joden moesten door een korte, smalle weg naar een zorgvuldig verborgen gebouw opgetrokken met bakstenen en met 4 gaskamers gaan. De gassen werden ingestuwd vanuit drie Diesel motoren door een systeem van pijpleidingen. Achter de gebouwen lagen de begrafenisgreppels. Een smalle spoorweg leidde naar de greppels voor gemakkelijker transport van de slachtoffers.

Einde augustus waren al 312.000 Joden vergast te Treblinka. Ze waren ingebracht van Warschau, Radon en Lublin, in ongeveer 2 maanden. De overste van het kamp was Irmfried Eberl, een Oostenrijkse dokter. De transport treinen hadden geen luchtverversing, de wagons hadden geen water en geen provisies voor sanitair. Duizenden stierven al onderweg in het warm weder. SS soldaten, Duisters en Ukraïners, stonden op de daken van de barakken en schoten op de menigte. De gaskamers hier waren regelmatig in panne.

Er waren geruchten van orgies georganiseerd in het kamp. Globocnik en Wirth hoorden van de chaos van orgies georganiseerd door de bewakers! Ze hielden een verrassingsinspectie aan Eberl en ontsloegen hem onmiddellijk. In het begin van september gaf Wirth het bevel over aan Franz Stangl, de overste van Sobibor. Hij stroomlijnde de operaties en herstelde de orde. Maar taferelen van sadisme en geweld bleven verder gebeuren te Treblinka. Joodse arbeiders werden geslagen, later doodgeschoten in het kamp.

In december 1942 hadden de eerste verbrandingen van lichamen plaats te Chelmno en Belzec, daarna in april te Treblinka. Laat juli 1943, werden niet minder dan 700.000 lichamen opgegraven en verbrand. Daarna waren er minder transporten naar Treblinka. Een opstand had plaats in het kamp. Ongeveer 350 tot 400 mannen werden gedood door de SS bewakers. Slechts 100 mannen verdwenen in de nabijgelegen wouden. Globocnik zei dan aan Stangl dat

het kamp gesloten zou worden. Hijzef werd overgebracht naar Trieste, om daar de onderdrukking van de partizanen te regelen.

De SS begon dan een operatie cynisch genaamd *Oogst Festival* om al de overblijvende gevangenen nabij de greppels dood te schieten. De beschietingen werden georganiseerd vanuit Majdanek, Travniki en Poniatowa, kleinere kampen. De moorden gingen door van 06h00 in de morgen tot 17h00 in de namiddag. 18.000 Joodse mensen werden die dag vermoord. De Operatie *Oogst Festival* doodde in totaal 42.000 Joden.

De *Reinhard Aktion* kampen werden geledigd en dan vernield. Geen sporen werden achtergelaten van de *Reinhard Aktion* kampen en hun slachtoffers. Het aantal Joden gedood in die *Reinhard Aktion* kampen was 1,25 miljoen Joden. Moderne schattingen van Joden gedood te Belzec, Sobibor en Treblinka melden ongeveer 1.700.000 Joden!
Andere vernietigingskampen werden gebouwd te Stutthof, nabij Danzig, in september 1930 en in Natzweiler in de Elzas vanaf juni 1940, te Gross-Rosen in Silezië, en dan ook te Auschwitz, Oswiecim in het Pools, in april 1940.

AUSCHWITZ was het grootste massa vernietiging centrum in de geschiedenis van de wereld. Het was groter dan Belzec, Sobibor en Treblinka. De leider van het kamp te Auschwitz was Rudolf Höss. Höss was een vroegere Vrijkorps Strijder en een kampofficier van Dachau en Sachsenhausen. De eerste gevangenen kwamen dit kamp in vanaf juni 1940. Auschwitz was ook een permanent centrum voor Poolse politieke gevangenen. Ongeveer 10.000 van die mannen waren naar het kamp gebracht.

Op 26 september 1941 beval Himmler een groot nieuw kamp te bouwen te Birkenau, of Brzezinka, op 2 km verwijderd van het Auschwitz kamp, om er Sovjet krijgsgevangenen te huizen en hen te gebruiken voor werkprojecten. Tot 200.000 mannen werden daar gevangen gehouden. Höss ontving 10.000 Sovjet krijgsgevangenen om Birkenau te bouwen, maar ze bleken te zwak. Ze werden slecht gevoed, zodat gevallen van kannibalisme daar ook gebeurden. De volgende lente waren nog slechts enkele honderden gevangenen nog in leven. De anderen waren gestorven van honger en koude.

Auschwitz werd gebouwd als één van een paar. Het ander kamp heette Majdanek. Het project vorderde niet goed eerst, tot slechts 1/5de van de voorziene uitbreiding. In plaats van de geplande 50.000 Sovjet gevangenen die er moesten ontvangen worden, kwamen er slechts 2.000 aan om het kamp te bouwen. In het kamp zaten niet slechts krijgsgevangenen, doch ook leden van de Poolse weerstand, gijzelaars, gedeporteerden, zieke gevangenen, allen overgebracht van andere kampen naar hier. De tewerkstelling van Joden werd vooral behandeld als een middel om hen te doden door lang werk aan uitputtende taken.

Te Auschwitz, in maart 1941, waren er 700 SS bewakers in het kamp, en 2.000 op juni 1942. Tijdens de periode van het bestaan van het kamp werkten er 7.000 SS mannen op het een of het ander ogenblik. Niet ver vandaar was er een gigantische I.G. Farben chemische fabriek gebouwd, te Monawitz. Dit was één complex met een residentiële zone, een fabriek, een werkkamp, plus een exterminatiecentrum.

Tussen 1,1 miljoen en 1,5 miljoen mensen werden te Auschwitz gedood. De cijfers van de mensen die er gedood werden zijn: uit Polen 300.000 Joden, uit Oostenrijk 1600, uit Frankrijk 69.000, uit België 25.000, uit Nederland 60.000, uit Duitsland 23.000, uit Griekenland 55.000, uit Kroatië 10.00, uit Italië 6.000, uit Bohemen en Moravië 46.000, uit Belarus 6.00 en 700 uit Noorwegen. In een later stadium werden nog gedood 394.000 Hongaarse Joden, 70.000 niet-Joodse Polen, 21.000 Zigeuners en 21.000 Sovjet gevangenen of krijgsgevangenen. En aan andere volkeren: 15.000 mensen.
De Joden die geselecteerd werden om te werken kregen een nummer getatoeëerd op hun voorarm, en dit voor 400.000 mensen, van wie de helft Joden. De helft van de mensen die werkten stierven aan voedselschaarste, ziekten, uitputting of hypothermie.
Rudolf Höss bleef een antisemiet tot het einde. Hij had een echtgenote en 5 kinderen. Hij was gekend voor zijn slecht humeur.

MAJDANEK was een kamp gebouwd met 7 gaskamers, maar slechts 3 daarvan waren in gebruik in september 1942. Ongeveer 50.000 mensen werden gedood door de uitlaatgassen van motoren in de volgende maanden. In totaal werden 180.000 mensen gedood in dit kamp van Majdanek. Twee van haar kampleiders, Karl Otto Koch en Hermann Florstedt stalen er op een zeer grote schaal en ze verwaarloosden hun administratieve plichten. Naakte terreur heerste in dit kamp. Ze gingen daarin te ver, zelfs voor het *Reich Veiligheid Hoofdkantoor*, zodat ze gearresteerd werden en geëxecuteerd. Hun opvolger was Max Koegel. Hij was niet veel beter. De wachters te Majdanek waren meestal Kroaten en Roemenen, moeilijk te controleren, en zeer wrede mannen. Majdanek was een onstabiel kamp, slecht beheerd, en een niet efficiënt kamp.

GAS

In juli 1941 was een groep van gevangenen en SS wachters bezig kledingstukken en bedkleding te desinfecteren met een chemisch pesticide dat *Zyklon B* heette. Haar belangrijkst element was waterstof cyanide. Een kat wandelde in de omgeving en werd snel gedood.
In het begin van september 1941 werd het gas geprobeerd op 600 krijgsgevangenen die geclassificeerd werden als fanatieke communisten, en ook op 259 zieke gevangenen van Auschwitz. Die werden naar Blok 11 overgebracht en vergast. Later nog in de maand werd het gas uitgeprobeerd op 900 gevangenen van het Rood Leger. De gevangenen stierven snel. Op het volgende bezoek van Eichmann aan het kamp, werd beslist het gas systematisch te gebruiken. Het gas was meer effectief dan de CO2 uitlaatgassen. Het werd ingebracht als harde kristallen, die zich eenvoudig verdampten, en geen motoren waren nodig om een gas te produceren. Het doden gebeurde veel sneller.

De kamp morgue werd opgezet dichtbij het hoofd administratiegebouw. De schreeuwen in de gaskamers konden gehoord worden door het personeel! Dus besliste Höss dat het doden zou moeten plaatsvinden te Birkenau.

De eerste slachtoffers van *Zyklon-B* vielen op 20 maart 1942. Oorspronkelijk werden twee bunkers met een capaciteit van 800 en 1.200 mensen gebouwd te Birkenau. Over de maanden 1942 en 1943 werden de gebouwen uitgebreid en de methoden verfijnd. Vier crematoria, I, II, III en IV werden geïnstalleerd. De 2 vroegste gaskamers werden gesloten in juli 1943. De ene

werd vernield, de andere in reserve gehouden. Nieuwe crematoria werden gebouwd op enige afstand van de barakken, verborgen achter bomen en struiken. De nieuwe gaskamers waren klaar tussen maart en juni 1943.
Plaatjes van Zyiklon-B werden door 4 openingen gegooid in kolommen van ijzeren maasnetten. De plaatjes of balletjes gaven het cyanide gas af. Na 20 minuten al konden de flessen opgehaald worden om de mogelijkheid te stoppen nog meer gas vrij te laten komen. Een speciale groep Joodse gevangenen trok dan de lichamen weg, na ventilatie. Gouden tanden en vullingen werden weggenomen, het haar van de vrouwen afgesneden, gouden ringen verwijderd, brillen, prothetische leden verzameld. De lichamen werden naar een crematorium gebracht op de grondverdieping. Daar bevonden zich de verbrandingsovens waarin de lichamen verbrand werden tot as. De assen werden gebruikt als fertilisatie van gronden of weggeworpen in de bossen en de stromen.

De faciliteiten werden geleverd door het bedrijf Topf en Zonen van Erfurt, gepatenteerd door hun uitvinder ingenieur Kurt Prüfer. Hij kwam dikwijls naar Auschwitz. Van september 1942 af, begon de SS onder het bevel van Paul Blobel de lichamen van vroeger eliminaties weer op te graven om hen te verbranden op metalen roosters die over greppels lagen, zoals in de *Reinhard Aktion* kampen. Dit was een poging om alle sporen van de moorden voor de nabestaanden te verbergen.

De speciale groepen die de lichamen naar de crematoria brachten werden op regelmatige intervallen zelf gedood, om vervangen te worden door andere, jongere gevangenen. In 1944 hadden de SS Kampbewakers opnieuw 200 leden van de Speciale groepen gedood, toen 300 mannen de SS-soldaten aanvielen toen ze het Crematorium IV naderden. Allen werden gedood. Ongeveer 250 gevangenen van die Speciale groepen werden vermoord in de volgende 3 dagen.

De eerste transporten die in maart 1942 aankwamen, kwamen van Slovakije en Frankrijk. Franse, Slovaakse, Poolse, Belgische en Nederlandse Joden werden hier gedood. Himmler bezocht het kamp op 17 en 18 juli 1942. Vanaf juli 1942 kwamen Duitse Joden aan, Weense Joden, en in november-december ook Joden van Berlijn. Daarna van Roemenië, Kroatië, Finland, Noorwegen, Bulgarije, Italië, Hongarije, Servië, Denemarken, en van Zuid-Frankrijk.

THERESIENSTADT

De meeste Joden werden direct ingebracht in Auschwitz. Sommigen kwamen van een speciaal kamp gebouwd in de Tsjechische stad van Terezin of Theresienstadt. Dit was de plaats waar de centrale gevangenis van de *Gestapo* in het Protectoraat gevestigd was. Het kamp werd gebouwd in november 1941 en de eerste 10.000 Joden kwamen er aan in januari 1942. Het was georganiseerd als een getto, met een Joodse Raad onder de Oudere Zionist Jakob Edelstein.
Theresienstadt ontwikkelde een grote variëteit van culturele en sport activiteiten, een welvaartsysteem en het functioneerde verder als een model getto. De organisator ervan was de Duits-Joodse acteur Kurt Gerron. Op 18 oktober gebeurde het laatste transport dat het kamp verliet, want Gerron ook werd vergast! De condities in het kamp werden armoedig en

deterioreerden naarmate de tijd verder schreed. Van juli 1942 af kwamen er treinen aan met oudere Joden. Het totaal aantal Joden dat in dit kamp overleed was ongeveer 58.000 mensen.

Op 8 september van 1943 werden 18.000 gevangenen van Theresienstadt overgebracht naar Auschwitz. Ze leefden in een familiekamp, ontworpen om bezoekers onder de indruk te brengen. Dit werd echter al gesloten na 6 maanden en al de gevangenen werden naar de gaskamers gestuurd. In oktober 1944, verlieten 12 transporten Theresienstadt voor Auschwitz, om nog 11.000 mensen in het kamp over te laten. In het midden van september waren er terug 30.000 mensen in het kamp. Die kwamen van Slovakije, de Tsjechische landen en Duitsland, omdat velen van gemengd ras waren. In totaal werden 170.000 mensen naar Theresienstadt gebracht, van wie minder dan 17.000 nog levend waren aan het einde van de oorlog.

De Getto's

De getto's waren overbevolkt, zonder correcte sanitaire voorzieningen, en vol van ziekten. Ze konden concentratiekampen onder het Derde Rijk genoemd worden.

HET GETTO VAN WARSCHAU

In 1942 waren duizenden Poolse Joden verzameld geworden in het getto van Warschau. Op 21 juli 1942 zei de SS aan de Ouder Adam Czerniakov van het Getto van Warschau officieel dat alle Joden gedeporteerd zouden worden, in groepen van 6.000 mensen per dag, kinderen inclusief. Czerniakov weigerde het bevel te ondertekenen en pleegde zelfmoord door een cyanide tablet in te slikken. De twijfels over waar zijn trouw lag werden onmiddellijk beëindigd.
Tegen 12 december 1942, waren al meer dan 253.000 inwoners van het getto naar Treblinka overgebracht en allen in werkschema's van de ene of andere soort gezonden.
De Joden waren geterroriseerd geworden door de extreme wreedheid van de Duitsers. De Duitse autoriteiten overtuigden de Joden die uitgekozen werden voor de overdrachten dat ze slechts van het ene getto naar het ander kamp overgebracht zouden worden. De grote meerderheid van de Joden waren verzwakt door een lange periode van uithongering en ziekten.

Op 18 januari 1943 vielen plots opstandelingen de Duitse bewakers aan die een deportatie kolonne begeleidden. Op 16 februari 1943 beval Hitler de totale uitroeiing van het getto. De SS marcheerde in voor een finale verzameling op 19 april 1943. Bittere straatgevechten volgden. Op 23 april beval Hitler aan Jürgen Stroop, de SS officier die benoemd werd om de revolte neer te slaan, om met het grootste geweld, met de grootste meedogenloosheid en hard tewerk te gaan. De grootste meerderheid van de opstandelingen werden gedood.

Op 16 mei 1943 blies Stroop de laatste en belangrijkste synagoge in het getto op. Dit betekende het einde van alle acties. In totaal werden 7.000 Joden gedood. Meer dan 6.000 stierven naarmate de gebouwen in brand werden gestoken of opgeblazen werden. De rest van

de Joden van het getto werden naar Treblinka gebracht. Een belangrijk aantal Joden overleefden een tijdje in verborgen plaatsen, beschermd door de Polen.

HET GETTO VAN LÓDZ

In het getto van Lódz leefden in de herfst van 1941 ongeveer 143.000 Joden. In oktober van 1943 werden daar aan toegevoegd 2.000 Joden van kleine steden in de omgeving en 5.000 Zigeuners.

Op 6 december 1941 begonnen de gaskamers van Chelmno te werken. Op 12 januari 1942, werden de Joden en de Zigeuners gedeporteerd. 10.000 Joden werden gedood in de gaswagens van Chelmno. Op 2 april 1942 werden nog eens 34.000 mensen weggebracht en vermoord. In mei 1942, werden 55.000 meer mensen uitgeroeid, onder wie 10.000 Joden die naar Lódz gebracht werden vanuit het westen. In het midden van 1942 bereikte de getto populatie over 100.000 inwoners. Hospitaal patiënten werden weggehaald en vergast te Chelmno. Velen werden doodgeschoten.

Op 21 juli 1943 beval Himmler de vernietiging van al de overblijvende getto's in het Rijk. In het getto van Minsk werden 26.000 inwoners gedood in de gaswagens van Chelmno en 9.000 meer werden vermoord in de periode tot het einde van het jaar. Op 15 augustus 1943 dan, begon de uiteindelijke vernieling van de getto's.
De Joden vochten in het getto gedurende 5 dagen. Globocnik moest tanks inzetten en hij brandde al de gebouwen tot op de grond neer.

In de zomer van 1944 dan, was het getto van Lódz het laatste om te sluiten. Vanaf het midden van 1944 af bevalen de Duisters de mensen te deporteren naar Chelmno. Van 3 augustus af moesten elke dag 5.000 Joden zich verzamelen aan het spoorwegstation. De Ouder van het getto, Chaim Rumkowski werd naar Auschwitz-Birkenau gestuurd en daar vergast. Eind juli 1944 leefden er nog slechts 877 Joden in het getto van de 70.00 Joden die vroeger in Lódz leefden. De overlevenden werden nu belast met de taak om alles op te kuisen.

HET GETTO VAN LVÓV

40.000 Joden werden uit dit werkkamp genomen in het midden van augustus van 1942 en vergast in Belzec. Het getto werd gesloten in het begin van 1943. Slechts 3.400 personen overleefden de oorlog.

HET GETTO VAN VILNA

De verzamelingen van de Joden door de Duisters begonnen in Vilna in april van 1943. De meeste van de overblijvende 20.000 inwoners werden naar Sobibor gebracht of vermoord. Vóór dit al, op 28 oktober 1941, moesten alle Joden zich verzamelen in het centraal plein van het getto van de stad. Ongeveer 10.000 Joden moesten in het plein blijven, en 17.000 konden naar hun huis terugkeren. De ongeveer 10.000 Joden werden overgebracht naar het fort IX van Kaunas, en geëxecuteerd met de kogel. De uitvoerder was Helmut Rauca in deze later

genoemde *Grote Actie van Vilna*. Rauca was een medeplichtige van de SS-Obersturmführer Joachim Hammann. De operatie werd verondersteld de te grote massa mensen in het Vilna getto te verminderen.

In totaal werden zo 90% van de 3,3 miljoen Poolse Joden gedood tegen januari 1945. Meer dan 3 miljoen Joden werden vermoord in de exterminatie kampen, 700.000 in mobiele gas wagens, 1,4 miljoen werden vermoord door de SS Taakgroepen, hun geallieerde machten of assisterende milities. Minstens 5,5 miljoen Joden werden gedood door de Nazis en hun eigen geallieerden. Een meer waarschijnlijk totaal kan 6 miljoen Joden geweest zijn, gedood in de Holocaust.

De Duitse Joden

In september 1939 leefden er nog steeds 207.000 joden in Duitsland. Ze werden gescheiden van de Duitse gemeenschap. De Nazis hadden bevolen dat alle Joodse mannen van 15 tot 55 jaar oud en alle Joodse vrouwen van 15 tot 50 zich moesten aanmelden voor werk. Rond oktober 1940, werkten 40.000 Joden in opgelegde werkschema's, de meeste daarvan in industrieën die wat te maken hadden met de oorlog. De Joden van Duitsland concentreerden zich in Berlijn. De Joodse Cultuur Liga bestond nog steeds en publiceerde boeken en tijdschriften voor hen. De algemene interesses van de Joodse Gemeenschap in het Derde Rijk werden vertegenwoordigd door de *Rijksassociatie van Joden*. Die organisatie deelde liefdadigheid uit, organiseerde de opvoeding van de kinderen en zorgde voor de leerjongens die een vak wilden leren, ze zorgden voor emigratie en vonden jobs voor iedereen. Haar fondsen ledigden zich snel.

In 1940 vonden slechts ongeveer 15.000 Duitse Joden een toevlucht in een neutraal land. Met Vaticaanse visa's konden 10.000 Joden uitwijken. Ongeveer 25.000 Joden vluchtten naar Shanghai over Hongarije of over de Scandinavische landen, namen dan de Trans-Siberische spoorweg en gingen aan boord van schepen naar de Amerikaanse landen.

In Duitsland zelf werden de Joden constant geteisterd. In het Rijk werden geen getto's van die naam opgezet. Joden werden uit hun huizen gezet en dan verwezen naar speciale huizen voor Joden, gedefinieerd door de Staat. Dit was gebaseerd op een wet van 1940, die huiseigenaars toeliet om Joodse huurders uit hun woning te wijzen wanneer alternatieve accommodatie voorhanden was. De Joden werden dan gezonden naar barakken die niet meer gebruikt werden want in verval, en dergelijke.
De Nazi administratie had ongeveer 38 residentiële kampen gecreëerd na het uitbreken van de oorlog. De Nazis confisqueerden alle radiotoestellen van de Joden. Joden kregen geen rantsoenkaarten. Ander Politie Reglementen maakten het leven zeer moeilijk voor de Joden. De Politie onderwierp hen aan een avondklok en plaatste zware restricties op de uren waarop ze konden winkelen. Alle winkels beheerd door Joden waren gesloten, verdwenen of overgenomen. De Joden mochten wel in Arische winkels kopen, maar dan slechts op bepaalde uren. Ze kregen veel lagere rantsoenen voor voedsel en klederen en mochten geen luxe voedsel kopen zoals chocolade. In oktober 1939 reeds, door een decreet van Himmler, werd eender welke jood die een reglement overschreed of negeerde, indien die faalde om een

instructie te gehoorzamen, of die weerstand toonde aan de Staat, in een concentratiekamp geworpen, waar hij of zij gevangen bleef gedurende de rest van de oorlog.

De deportaties van Joden werden verder uitgevoerd. In oktober van 1940, op bevel van Hitler, moesten de Joden die in Baden woonden, in het Saarland en in het Palatinaat gedeporteerd worden. Een vrouwenkamp was Ravensbrück.
Eenzelfde actie werd reeds afgekondigd in juli voor de Joden van de Elzas en Lorraine. Die Nazi Partij districten moesten gans vrijgemaakt worden van Joden. De Joden van Wenen en van het Rijksprotectoraat van Oostenrijk werden naar Nisko bevolen.

Mensen van gemengd ras konden geen werk vinden in staatsgefundeerde jobs, zoals in het schools leren. Indien dergelijke leraars de Joodse religie praktiseerden, werden ze beschouwd als zijnde volledig Joods. Een Jood die getrouwd was met een niet-Jood kom aan de antisemitische regels ontsnappen wanneer de kinderen niet opgevoed werden in het Joods geloof. Speciale taxen werden geheven op Joden.

De maatregelen van teistering werden ook toegepast op Zigeuners, soms op belachelijke wijze. Bijvoorbeeld, de Zigeuners van gemengd ras, mochten de toekomst niet meer voorspellen! Hoge aantallen Zigeuners werden overgebracht naar het *Algemeen Gouvernement* van Polen. De Zigeuners werden ook in gedwongen arbeidsschema's getrokken. Sinds het begin van de oorlog kende ook het leven van de Zigeuners een drastische verslechtering.

De Joden van Noord Afrika

In Tunesië leefden ongeveer 50.000 Joden. Onder de Duitse bezetting werden hun huizen onderzocht, hun eigendom geconfisqueerd, hun waardevolle voorwerpen gestolen. Tot 4.000 jonge Joden werden naar arbeidskampen gezonden achter of nabij de frontlijn. Tunesische Joodse vrouwen werden verkracht door Duitse soldaten. De *Gestapo* chef in Tunesië was Walter Rauff.

De situatie van de Joden in de Franse Vichy koloniën van Marokko en Algerije was niet beter. Ongeveer 1.500 Joden dienden in het Frans Vreemdelingen Legioen. Nu werden zij gevangen gezet in werkkampen, waarvan er meer dan honderd bestonden in Noord Afrika. Ze werkten samen met gevangenen van Polen, Griekenland en Tsjechoslowakije aan de nieuwe Trans-Sahara spoorweg. De voorwaarden waaronder ze moesten werken waren zeer hard en ze werden brutaal behandeld. Meer dan 5.000 Noord-Afrikanen stierven onder de Nazi bezetting, 1% van het totaal.

De Nazi Oorlogsproductie. De Vereenvoudigingsschema's van Speer

De Minister van de Bewapening, Fritz Todt, was reeds tot het inzicht gekomen na de Slag om Moskou in november-december 1941, dat de oorlog niet gewonnen kon worden. De Britse en Noord-Amerikaanse industriële middelen waren veel hoger dan die van Duitsland, en de Sovjet industrie produceerde al betere uitrustingen op een grotere schaal. De Duitse leveringen verminderden. Hitler wou niet luisteren naar dergelijke waarschuwingen.

Op 3 december 1941, gaf Hitler het bevel om de massaproductie op moderne principes te schoeien, dus pleitte hij voor meer vereenvoudiging en verhoogde efficiëntie in de wapenproductie. Fritz Todt reorganiseerde zijn departementen van de productie onder 5 speciale comités: voor munitie, wapens, tanks, betere bouw en uitrusting. Hij installeerde een adviescomité met industriëlen en luchtmacht vertegenwoordigers.
In februari van 1942 was Todt op bezoek te Rastenburg, het hoofdkwartier van Hitler. Hij waarschuwde Hitler voor de situatie die ernstig bleef, zo niet kritisch. Maar Todt werd gedood in een luchtongeluk bij zijn terugkeer van zijn bezoek aan Rastenburg!
Albert Speer moest Todt opvolgen in al zijn bekwaamheden.

Op 21 maart publiceerde Hitler een decreet waarin hij beval om alle aspecten van de economie ondergeschikt te maken aan de wapenproductie, waarvan hij zelf de inspanning zou coördineren. Albert Speer was de man van Hitler, zijn persoonlijke vriend, en wellicht zijn enige vriend. Speer was, naar eigen zeggen, totaal onder de invloed van Hitler gevallen. Hij zou de ogen toe alles gedaan hebben wat Hitler wou. In die tijd was Generaal Georg Thomas het Hoofd van de Aankopen van het Opperbevel van de Gecombineerde Strijdkrachten. En Generaal Friedrich Fromm beval het reserveleger in Duitsland, verantwoordelijk voor de wapenleveringen aan het Leger.
In het begin van 1942 raakten de reserves aan Duitse mankracht uitgeput en de olieleveringen verminderden zienderogen, wat leidde tot kritische situaties in de Duitse wapenproductie en in de aankopen. De toestand werd hopeloos!
Op 17 november 1941, pleegde Ernst Udet, het Hoofd van de Aankoop Organisatie van de Duitse *Luftwaffe* zelfmoord, nadat hij herhaaldelijk Hitler en Göring had proberen te overtuigen dat de productie van vliegtuigen in Engeland en Amerika zo snel aan het groeien was, dat de Duitse vliegtuigen zouden overweldigd worden binnen een paar maanden. Ook Walter Borlet, het hoofd van een belangrijk wapenproductie concern schoot zich door het hoofd in de overtuiging dat hij nooit aan Hitler zou kunnen leveren wat gevraagd werd, en overtuigd dat de oorlog niet kon gewonnen worden.

De Britten produceerden toen meer tanks en andere wapens dan de Duitsers. De reden daarvoor was dat de Duitse fabrieken de nadruk legden op complexe wapens, die hogere winsten opbrachten aan hun zaken dan de goedkope massaproductie. Maar het was niet de kwaliteit, eerder de hoeveelheden die het Duits Leger nodig had!
Op juni 1941 beval Hitler daarom de bouw van een nieuwe oorlogsvloot voor de hoge zeeën, een viervoudige vermeerdering in het aantal vliegtuigen en de uitbreiding van het aantal gemotoriseerde divisies in het Leger tot 36 divisies.
Speer meenden dat de oorlog nog kon gewonnen worden. Hij had een blind vertrouwen in de macht van Hitler. Speer, ten slotte, was geen technocraat. Hij was iemand die geloofde!

De voordelen van Speer waren dat hij kon tellen op de steun van Hitler, en dat hij goede relaties had met de sleutelfiguren in de nazi hiërarchie. Veldmaarschalk Erhard Milch, de Staatssecretaris in het Luchtmacht Ministerie was de man van Göring, maar in de praktijk was Milch meer welwillend om samen te werken met Speer. Speer begon met overlappingen in de wapenproductie te elimineren, tussen de 3 wapendiensten. Hij bracht de leidende producenten direct onder zijn eigen bevel, en gaf hen enige gedelegeerde verantwoordelijkheid om de productiemethoden te verbeteren. Hij vocht tegen excessieve bureaucratie en leidde gestroomlijnde methoden van massa productie in. Dit, georganiseerd over de ganse wapenproductie, leidde een heel stuk vooruit naar verbeterde productiviteit. Het resultaat was dat Speer een beduidend verhoogd resultaat realiseerde in elk bereik, en dat al binnen de 6 maanden. De 1941 gemiddelde productie index van 98 groeide tot 322 in juli 1944!

Speer verkondigde dan de voordelen van de nationalisering. Hij wou standaard delen in alles wat gebouwd werd. Hij verminderde zo de tijd om een onderzeeboot te bouwen van 42 weken tot 16. Hij implementeerde een nieuw systeem van vaste prijs contracten, reeds geïntroduceerd door Todt in januari 1941. Speer beëindigde contracten voor nieuwe industriële gebouwen. Hij introduceerde een drastische concentratie en vereenvoudiging van de productie van wapens. Hij wou minder firma's die hetzelfde produceerden, zodat de verschillen in de onderdelen verminderden.
Slechts één voorbeeld: Speer vond dat 5 van 117 fabrikanten in Duitsland 90% van alle tapijten maakten. Hij deed de anderen dan stoppen met hun productie, en sloot ze! Vliegtuigbouwers hadden 4 maal meer aluminium gevraagd per vliegtuig dan wat eigenlijk nodig was. Hij verbond de allocatie van ruwe materialen aan de productie doelen. Hij werkte samen met Hans Kerl, de leidende ambtenaar in het Economie Ministerie van het Rijk. Speer benoemde Spaaringenieurs om de firma's advies te geven over hoe staal en andere materialen meer efficiënt te gebruiken.

Ten gevolge de verbeteringen in de organisatie, kon Speer melden in mei 1943 minder dan de helft aan staal en ijzer nodig te hebben om een ton bewapening te produceren dan voorheen in 1941 gebruikt werd! Bijvoorbeeld, aan het einde van 1944, werd elke ton staal gebruikt om 5 maal meer munitie te produceren dan in 1941! Meer kolen werd bekomen om de staal productie te verhogen met 2,7 miljoen ton per maand. De bewapeningsproductie in haar geheel verdubbelde in het eerste jaar van Speer aan het werk!
Een rationalisatie programma in de vliegtuig productie van Erhard Milch en het Luchtvaart Ministerie verdubbelde de maandelijks productie van vliegtuigen in een klein aantal zeer grote fabrieken. Speer en Milch offerden de ontwikkeling van nieuwe verder gevorderde jagers op aan de massaproductie van reusachtige aantallen van de bestaande modellen. Ze schrapten de Me 210 vliegtuigen om meer Me 109 van de productielijnen te brengen. Ze verminderden het aantal modellen van de vliegtuigen in productie van 42 naar 30, dan naar 9 en ten slotte naar 5. Voor modellen van tanks en bepantserde voertuigen, verminderde Speer die van 18 naar 7 modellen, en 12 modellen van anti-tank wapens werden verminderd van 12 naar 1. Meer dan 152 types van vrachtwagens sneed Speer naar 23. Dergelijke strenge Duitse rationalisatie werd echter bereikt in sommige toestellen aan de kost van kwaliteit.

Niettemin, ondanks het genie van Speer voor de rationalisatie en van de nadruk van Todt op efficiëntie, van de organisationele hervormingen van Milch in de organisatie en in de administratieve veranderingen van Kehr, al dit bleek onvoldoende te zijn aan het einde!
De VSA industrie produceerde veel meer, en die aantallen konden de Duitsers niet evenaren.

Hierna volgen enige gegevens om dat te illustreren.
In vliegtuig productie, bouwden de VSA 48.000 vliegtuigen in 1942 en in 1943 ongeveer 86.000, in 1944 meer dan 114.000. De Sovjet Unie produceerde in 1940 ongeveer 21.000 vliegtuigen. In 1943 was dat getal al nabij 37.000. Het Brits Keizerrijk produceerde in 1940 ongeveer 15.000 vliegtuigen en in 1941 meer dan 20.000. In 1942 was het aantal al meer dan 23.000, in 1943 meer dan 35.000 en in 1944 meer dan 47.000. Duitsland, in 1940, bouwde 10.000 nieuwe vliegtuigen. In 1941 was dat 11.000 en in 1942 over 15.000. Daarna in 1943, na Speer, was het aantal 26.000 en in 1944 ongeveer 40.000. Dit was toch nog slechts 1/5de van de gecombineerde productie van de 3 Geallieerde machten samen!
Voor tanks werden van 1942 tot 1944 ongeveer 6.000 tanks per jaar gebouwd in Duitsland. De Sovjet Unie bouwde 19.000 tanks per jaar! De VSA bouwde 17.000 tanks in 1942 en maar dan 29.000 in 1944! Voor machinegeweren was het totaal geproduceerd door de Geallieerden ongeveer 1.110.000, vergeleken met de 165.527 in Duitsland, ongeveer 6 maal meer! De totale oorlogsinspanning voor Duitsland was 75% van het GDP toegewijd aan de oorlog. Voor de Sovjet Unie was dit 60% en voor Groot Brittannië 55%.

Na de nederlaag van Frankrijk nam Duitsland ongeveer 300.000 Franse geweren in beslag, 5.000 stukken Franse artillerie, 4 miljoen Franse obussen en 2.170 Franse tanks. Voor wapens werd 1/3de van de totale Franse productie genomen door Duitsland. Een ander 1/3de was aan spoorwegmotoren en rollend materieel, zoals 4.260 locomotieven en 140.000 vrachtwagons van de Franse, Belgische en Nederlandse spoorwegen. Duitsland nam ook zeer grote hoeveelheden ruwe materialen mee.

De uitwisselingskoers met de Franse Franc, de Belgische Franc, de Duitse Gulden, enz. werd gezet op een niveau dat zeer voordelig was voor de *Reichsmark*. Duitsland importeerde reusachtige hoeveelheden van goederen op wettelijke wijze uit de veroverde landen. In de overwonnen landen werden de industriëlen betaald door hun eigen centrale banken en de sommen werden ingeschreven als schulden van de *Reichsbank* in Berlijn. De schulden werden natuurlijk nooit terugbetaald. Duitsland verbruikte zo 40% van de Franse hulpmiddelen in 1943.

Het resultaat van die politiek was, dat de bezettingskosten van Duitsland gewoon terugbetaald werden door het drukken van geld. Daardoor steeg de inflatie, nog erger gemaakt door de tekorten aan goederen die moesten gekocht worden, omdat ze naar Duitsland meegenomen werden. Duitse bedrijven konden de overgewaardeerde *Reichsmark* gebruiken om de controle te nemen van rivaliserende firma's in de meeste delen van West-Europa. Vooral de *Hermann Göring Reich Werke* profiteerden hiervan! Niettemin ontsnapten veel van de grootste privé ondernemingen in Europe aan de overnames: Philips, Shell, Unilever, Arbed, enz. bleven werken als voorheen.

De Nieuwe Orde

De meest grootse visie van de Nazis was het concept van de *Nieuwe Orde* in Europa, een Europese economie op grote schaal die het continent zou mobiliseren als één geheel om het te positioneren tegen de grote economie van de Verenigde Staten en tegen die van het Brits Keizerrijk. Op 24 mei 1940, hielden de vertegenwoordigers van het Duits Bureau van Buitenlandse Zaken, de Minister van Economie en anderen, een vergadering over de *Nieuwe Orde* als een voorstel tot Europese samenwerking. *De Nieuwe Orde* had als doel de autarchie weer in te stellen, de zelfvoldoening, op een Europees-wijde basis. Een middenkoers te sturen in de integratie van de Europese economieën en de Duitse economie betekende niet alles in te slikken, hoewel alles weg te nemen van de anderen, en toch duizendmaal het bericht te herhalen van, 'wij willen niets van de bezette landen!'

De Duitse invloedssfeer was *Mitteleuropa*, Centraal Europa. Maar Europees-wijde kartels, investeringen en aanwinsten werden gecreëerd. De *Nieuwe Orde* moest geïnstalleerd worden boven de private onderneming. Europese integratie onder de vlag van de *Nieuwe Orde* moest gebaseerd worden niet op staatsreglementen en regeringscontroles, maar op de herstructurering van de Europese markteconomie. De *Nieuwe Orde* moest de Duitse economische interessen dienen, natuurlijk.

Duitsland droeg de betaling van 'bezettingskosten' op aan de overwonnen naties. Die waren gemeend voor het onderhoud van de Duitse troepen, militaire en zeebasissen, vliegvelden en verdedigingen. Die bedragen waren natuurlijk meerdere malen groter dan de ware kosten van de bezetting. Bijvoorbeeld voor Frankrijk, was het bedrag 20 miljoen *Reichsmark* per dag, een enorme som. De Duitsers moedigden de Fransen aan om bij te dragen tot de betaling, door aandelen in vitale ondernemingen waar Frankrijk eigenaar van was, af te staan aan Duitsland, aandelen in de Roemeense olie industrie, in de reusachtig grote kopermijnen van Joegoslavië, enz. Die kwamen zo in de handen van de door de Duitse staat beheerde en in eigendom hebbende *Herman Göring Reich Werken*.

De invasie van de Sovjet Unie moest in de interesse blijven van Duitsland, niet van Europa, zoals soms beweerd werd. Dit was zeer duidelijk voor de Nazi leiders. Göring kon stellen, 'wanneer deze oorlog voorbij is, dan zullen we de meesters van Europa zijn!'
Laag moreel, zwakke gezondheid en weinig voedsel voor de arbeiders, ideologische weerstand, verzekerden dat de productiviteit in de Franse luchtvaart fabrieken slechts een vierde was van die van Duitsland. De bezette Westerse landen konden slechts 2.600 vliegtuigen produceren voor Duits gebruik in de oorlog.

Het Derde Rijk had een brandstoftekort. Vooral ontbrak het haar aan petroleum olie! De bezette landen waren grote verbruikers van geïmporteerde olie. Slechts Roemenië en Hongarije produceerden ongeveer en samen 3 miljoen ton olie per jaar. Naarmate de brandstof reserves opgebruikt en aangeslagen werden, reduceerde Frankrijk die – vergeleken met haar vooroorlogse niveaus – met minder dan 8%. Maar het Brits Keizerrijk en de VSA gaven aan Groot Brittannië meer dan 10 miljoen ton aan olie importen in 1942, en tweemaal zoveel in 1944.

Kolen waren voorhanden in de bezette landen in reusachtige hoeveelheden, maar de productie ervan sloeg naar beneden naarmate de arbeiders langzamer werkten. Ongeveer 30% van de kolen gebruikt in Duitsland kwam uit de bezette landen.

De marine blokkade van Duitsland sneed het land af van granen, fertilisatoren, dieren voedsel, van over de zeeën. De Duitse confiscatie van die en het trekken van landbouwers in de gedwongen arbeidsschema's in Duitsland hadden een desastreus effect op de eigen landbouw. De officiële rantsoenen in voedsel werden verminderd en ingevoerd in de meeste landen.
Rond 1941 in Noorwegen: 1.600 cal/dag. Frankrijk en België: 1.300 cal/dag. Dit was onvoldoende om van te leven, dus kwam er snel een zwarte markt, die zich verspreidde en vermeerderde. De Duitse oorlogsindustrie won minder dan verwacht van de bezette gebieden. Het Nazi Regime kwam steeds meer intrusief tussen in de economie. Ze introduceerde prijs- en uitwisselingscontroles, de regeling van de arbeid, de distributie van ruwe materialen, het beperken van de uitbetaalde dividenden, opgedrongen rationalisatie, het plaatsen van productiedoelen, die alle leidden tot een drastische vervorming van de markt! Vooral de ganse nieuwsbladen- en magazine industrie was in de handen gevallen van het Nazi leiderschap zelfs al vóór de oorlog. Evenzo gebeurde met de film studio's en met de bedrijven die boeken uitgaven. De Aryanisatie van Joodse firma's in de bezette landen ging onverminderd voort.

Het SS Economie en Administratie Hoofdkantoor werd geleid door Oswald Pohl. Het was een complex netwerk van ondernemingen, werkend onder een holding bedrijf opgezet door Pohl in 1940, genoemd het *Deutscher Wirtschaftsbetrieb*, de Duitse Economische Onderneming. Het SS economisch keizerrijk breidde zich snel uit! Het groeide door opnames in een eerder willekeurige wijze. Duitsland bleef niettemin met een kapitalistische economie, gedomineerd door de privé ondernemingen. Managers, bedrijfsleiders en bedrijfsvoorzitters waren meer dan gewillig om voordelen te halen uit de vele aanmoedigingen die de Staat te bieden had, vooral de voorstellen van lucratieve bewapening contracten! Bijvoorbeeld, de in Frankfurt gebaseerde Degusa firma was de leidende Duitse onderneming voor het behandelen van dure materialen. Ongeveer 95% van de inname van het goud van de firma kwam van plunderingen!

Voor de bezette gebieden betekende de *Nieuwe Orde* slechts terechtstellingen en massamoorden. De enig mogelijke wijze om de weerstand tegen de Duitse Legers te bestrijden verving de Duitse informele mekanismen van coöperatie en samenwerking. Regimes die vriendelijk stonden tegenover het Derde Rijk distantieerden zich en verloren hun autonomie. Ze vielen in hetzelfde spoor van repressie en weerstand die de Duitse controle in de bezette landen ondermijnde. De cyclus van geweld werd weerstand-vergeldingen. Dit was ook een reflectie van de in het algemeen zich deteriorerende plaats van Duitsland in de oorlog.

De Arbeidsmarkt

Van 1939 tot 1941, toen Albert Speer het beheer kwam, was de verhouding van de industriële arbeidskrachten in de wapenindustrie gegroeid met 160%. Speer halveerde het aantal

manuren nodig om een *Panzer III* tank te bouwen. Vliegtuigen in Duitsland gebouwd werden vermenigvuldigd met 4 tussen 1941 en 1944, met slechts een verhoging van 10% aan mankracht nodig.

Op 21 maart van 1942, benoemde Hitler Fritz Sauckel tot zijn Algemene Plenipotentiaire Vertegenwoordiger voor Mobilisatie van de Arbeid. Sauckel kwam van een arme familie, had weinig opvoeding genoten, en was een waarlijke Plebejer. Hi had een gelukkig huwelijk met 10 kinderen. Hij was ook de vroegere Regionale Leider van Thüringen in 1927. Hij was Minister-President van Thüringen geworden in 1932, toen de Nazis daar de sterkste partij werden. Hij bezat een holdingbedrijf: de *Wilhelm Gustloff Stichting*. Hij was een nauwe verbondene van Martin Bormann en bezat de kwaliteiten van energie en meedogenloosheid nodig om het arbeidsprobleem in 1942 op te lossen. Hij was een Nazi van de harde lijn. Zijn nieuwe opdracht stond direct onder Hitler, wat een enorm prestige gaf aan Sauckel. Hij werkte ook dicht bij Speer in het organiseren van de aanwerving van buitenlandse arbeiders.

In mei 1940 reeds werkten 1,2 miljoen krijgsgevangenen en buitenlandse burgers in Duitsland, onder wie 60% in de landbouw. Onder hen bevonden zich 700.000 Poolse arbeiders in boerderijen of arbeiders in de constructie van wegen. Velen onder die arbeiders waren in slechte gezondheid, slecht gevoed, ongeschikt voor zwaar fysisch werk. Wat nu nodig was waren arbeiders in de wapenindustrie. In 1940 waren er 200.000 Franse en Britse gevangenen aan het werk in Duitsland bij het begin van juli, 600.000 in Augustus 1940, en 1.200.000 in oktober 1940! In oktober 1941 waren er ongeveer 300.000 burgers arbeiders in Duitsland vanuit de Westelijke landen, 270.000 van Italië, 80.000 van Slovakije en 35.000 van Hongarije. Op 31 oktober 1941 beval Hitler dat ook de Russische krijgsgevangenen aan het werk moesten gezet worden in arbeid voor de oorlogseconomie. Slechts 5% van de ongeveer 3.350.000 soldaten van het Rood Leger die gevangen genomen werden tot aan het eind van maart 1942, konden eigenlijk als arbeiders gebruikt worden, want velen waren reeds gestorven en de fysische conditie van de overlevenden was erbarmelijk.

Eind november beweerde Sauckel 1,5 miljoen extra buitenlandse arbeiders te hebben gerekruteerd sinds zijn benoeming. In totaal waren er ongeveer 5,75 miljoen buitenlandse arbeiders in Duitsland. Die kwamen vooral van het westen, op contracten van 6 maanden. In totaal, in november 1942, waren 4.665.000 buitenlandse arbeiders bezig in Duitsland. En toch waren die aantallen niet voldoende!

In 1942 draaide de oorlog in het oosten uit in juist de oorlog van uitputting die Hitler had proberen te vermijden. Van juni 1941 tot mei 1944, verloren de Duitse strijdkrachten gemiddeld 60.000 mannen gedood an het Oostfront per maand! Honderdduizenden meer mannen werden uit actie gezet door gevangenname, wonden of ziekten.
In 1942 won Hitler een miljoen mannen meer voor het Leger, rekruten, door de leeftijd van de conscriptie te verlagen. En 200.000 meer mannen werden geplaatst in jobs waar de industrie hen vroeger voor had geweigerd. Die maatregelen veroorzaakten nog meer tekorten aan arbeiders in de wapenindustrie en in de landbouw.

Op 6 juli ging Hitler akkoord met Pierre Laval, de Vichy Franse Eerste Minister om voor Hitler 50.000 Franse krijgsgevangenen vrij te laten in ruil voor 150.000 burgerlijke arbeiders

in Duitsland. Rond december 1943 waren er meer dan 666.000 Franse arbeiders tewerkgesteld in Duitsland, met 223.000 Belgen en 274.000 Nederlanders. De commissarissen van Sauckel haalden echter die arbeiders weg uit de Franse fabrieken. Dit betekende als resultaat dat het moeilijker werd voor die buitenlandse fabrieken om munitie te produceren en uitrustingen voor de Duitse oorlogsinspanning! Gedwongen arbeid leidde ook tot verhoging van de weerstand. Naarmate de militaire situatie aan het Oostfront moeilijker werd, lieten de autoriteiten van de bezetting en de SS alle scrupules vallen om de lokale inwoners in te zetten voor de Duitse wapenindustrie. De SS brandden ganse dorpen plat wanneer de jonge mannen ontsnapten aan de conscriptie voor de arbeid in Duitsland. Ze namen potentiële arbeiders in de straat op en ze namen gijzelaars tot voldoende kandidaten voor de conscriptie voorwaarts traden.

Operatie Hooi was een plan van de Duitse militaire overheden in het oosten om tot 50.000 kinderen van de leeftijd van 10 tot 14 jaar op te eisen voor werk in de wapenfabrieken voor de Duitse Luchtmacht of voor deportatie naar Duitsland voor werk in de wapenfabrieken. Het aantal Sovjets die werkten in Duitsland werd snel meer dan 2,8 miljoen in de herfst van 1944, waarin ongeveer 600.000 krijgsgevangenen. In 1944 waren er meer dan 8 miljoen buitenlandse arbeiders in het Rijk! 46% van de arbeiders in de landbouw waren buitenlanders; 33% van de arbeiders in de mijnbouw waren buitenlanders en 30% van de arbeiders die werkten in de metaalindustrie waren buitenlanders, 12% van de arbeiders in de bouw waren buitenlanders, in de chemische nijverheid was de verhouding 38%, 36% in transport. In 1945 waren meer dan een kwart van de arbeidskrachten in Duitsland buitenlanders, burgers van andere landen. Kampen en hotels overal in Duitsland moesten buitenlandse werkers opnemen.

Aan het eind van 1944 had BMW 16.600 buitenlandse arbeiders opgenomen in 11 speciale centra. Daimler-Benz nabij Stuttgart had 15.000 buitenlandse arbeiders. 70 verschillende faciliteiten werden opgezet om die werkers een slaapplaats te bieden in geïmproviseerde barakken, in een oude muziekhal, in een vroegere school.
De corruptie was wijd verspreid in de kampen. Officieren hielden provisies in om ze te verkopen op de zwarte markt. Prostitutie bendes werden gevormd. Einde 1943 bestonden er 60 bordelen met 600 prostituees die seksuele diensten verleenden aan de arbeiders. De Veiligheidsdienst van de SS schatte dat minstens 20.000 onwettelijke kinderen geboren werden van Duitse vrouwen als een resultaat van contacten van westerse buitenlandse arbeiders en Duitse vrouwen. Het gevaar van vreemde bezoedeling van het bloed van het Duits volk verhoogde constant! De situatie van de Poolse arbeiders in het Rijk vooral was bijzonder slecht. Vanaf 1940 moesten de Polen een speciale badge dragen. Poolse arbeiders mochten niet het publiek transport gebruiken. Ze moesten een avondklok volgen.

Seksuele relaties met Duisters kon gestraft worden met de dood voor een Poolse man die er verwikkeld in werd, op persoonlijke bevelen van Hitler! Duitse vrouwen werden in het publiek met naam vernoemd en beschaamd, hun hoofden werden kaal gescheerd. Niets gebeurde met Duitse mannen die seksuele relaties hadden met Poolse vrouwen, echter! In het algemeen moesten de Polen uit het openbaar Duits leven gehouden worden. Sovjet gevangenen werden nog harder behandeld. De SS toonde nog steeds racistische en uitroeiing impulsen.

In februari 1942 ondertekende Heydrich een voorstel van decreet waarmee Sovjet gevangenen afgescheiden moesten worden van Duitsers, zo ver als mogelijk. Sovjet arbeiders werden in barakken gehouden, het onderwerp van vernederende ontluizing rituelen, gevoed met water en brood en waterige soep. Tuberculose en gelijkaardige ziektes waren niet zeldzaam. Zelfs het Ministerie van het Oosten van Rosenberg eiste een verbetering in hun behandeling! Enige insubordinatie werd bestraft met de dood. Maar einde 1942 waren buitenlandse arbeiders vitaal voor de industrie en de landbouw van Duitsland.

In april van 1942 ontsnapten 2.000 Sovjet krijgsgevangenen en ook burgerlijke arbeiders. In augustus 1942 vertienvoudigden zich dergelijke incidenten. De toestand gleed uit controle. Politie onderzoeken en controles werden meer intrusief. De *Gestapo* Chef Heinrich Müller installeerde controlepunten zowat overal.

Het Duits Nazi Regime bracht geen vrouwen in als arbeidskrachten. Vrouwen moesten trouwen en baren en kinderen grootbrengen! In 1939, waren toch al meer dan de helft van alle vrouwen tussen 15 en 60 jaar in Duitsland aan het werk. In Groot Brittannië stond dit aantal aan 25%, daarna, in 1944, was dat 41%. In de VSA, was de verhouding 26%. De reden hiervoor was dat de kleinere boerderijen, zo karakteristiek voor Duitsland, zwaar afhankelijk waren van vrouwelijke arbeid. In de oogsttijd in Duitsland, in de zomer van 1942, werkten 6 miljoen Duitse vrouwen op boerderijen, vergeleken met slechts 100.000 vrouwen in Groot Brittannië. In de oogsttijd in Duitsland, in de zomer van 1942, waren 950.000 vrouwen aan het werk in boerderijen. In 1941 reeds waren 14 miljoen vrouwen aan het werk, 42% van de oorspronkelijke Duitse arbeiders. Hoeveel hoger kon de verhouding stijgen? Zelfs met de meest strikte inspanningen om de vrouwen te mobiliseren voor de oorlogsproductie, was het niet mogelijk om meer dan 1,4 miljoen meer vrouwen in de fabrieken te krijgen, een fractie van wat eigenlijk nodig was. Toen de oorlog begon voelde Duitsland zelfs een daling in vrouwelijke arbeid. Een half miljoen vrouwen verliet de arbeidsmarkt van mei 1930 tot mei 1941, ten gevolge de verminderingen in de textiel industrie, in de schoenindustrie en in de productie van verbruiksgoederen in het algemeen.

Het *Duits Arbeidsfront* lobbyde sterk voor een verbetering van de voorwaarden voor vrouwelijke arbeidsters, teneinde hen aan te trekken naar de wapenindustrie. De staat voorzag meer fondsen vóór en na de geboorte en voerde beperkingen in op de werkuren voor vrouwen die borstvoeding gaven. De staat voorzag ook meer fondsen voor kinderopvang centra. Hitler zelf gaf zijn veto op het idee van de conscriptie van Duitse vrouwen tussen 45 en 50 voor arbeidsdienst in 1943, omdat hij voelde dat het hun mogelijkheid beperkte om te zorgen voor hun echtgenoten en families. Vrouwen met jonge kinderen in Duitsland waren 3,5 miljoen, viermaal hoger dan in Groot Brittannië.

Hitler was nog steeds geobsedeerd met de theorie van de *dolksteek-in-de-rug* van de Eerste Wereldoorlog. Dit, meende hij, had de nederlaag van Duitsland in 1918 bewerkstelligd. Vrouwen thuis waren ontevreden geweest, ze waren kwaad om in gevaarlijk, weinig betaald en uitputtend werk in fabrieken te moeten helpen. Ze hadden daarom deelgenomen in stakingen die het moreel in het thuisfront hadden ondermijnd. Onvoldoende welvaartsteun

had de vrouwen ertoe gebracht deel te nemen in opstanden voor meer voedsel en ze hadden de anti-oorlog gevoelens verspreid onder de ganse bevolking.

De meerderheid van de vrouwen die zich in voltijds betaald werk bevonden waren jong en ongehuwd. Het aandeel van de vrouwen in de Duitse burgerlijke werkkracht steeg wel van 37% in 1939 tot 51% in 1944. Ook werkten 3,5 miljoen vrouwen in deeltijds werk. Maar de ondernemers vonden het veel gemakkelijker zich te verlaten op buitenlandse arbeidskrachten, die werkten aan zeer lage lonen. De vrouwen vormden 58% van alle Poolse en Sovjet burgerlijke arbeidskrachten in Duitsland! Op 10 september 1942, gaf Sauckel een decreet uit voor het gebruik van vrouwelijke huisarbeidsters uit het oosten. Dat was in orde voor Hitler, die nu zijn rassen tegenargumenten terzijde legde. Het decreet van Sauckel gold voor vrouwen van tussen 15 en 35 jaar die er zo mogelijk net uitzagen als Duitse vrouwen.

Seksuele relaties tussen Duitse mannen en vrouwelijke buitenlandse werksters gebeurden op grote schaal. Einde 1942, werden de kinderen die uit die relaties resulteerden weggenomen en in speciale tehuizen ondergebracht. Ze kregen slechts lage prioriteit voor voedsel en voor de standaarden van steun en algemene zorg. Veel van die kinderen konden slechts langzaam verhongeren!

1944 was het belangrijkste jaar voor de Duitse oorlogseconomie met niet-Duitse arbeidskrachten. Bijvoorbeeld had I.G. Farben in oktober 1944 ongeveer 83.000 buitenlandse arbeiders, 46% van de totale arbeidskrachten, krijgsgevangenen en gevangenen afgeleverd door het kampsysteem. Het gebruik van gevangenen uit de concentratiekampen was het resultaat van een belangrijke verandering in de natuur en de administratie van de kampen, begonnen in 1942. Richard Glücks was het hoofd van de kampen.
De populatie in de kampen was verhoogd van 21.000 mensen einde 1930 tot 110.000 in september 1942. Nieuwe kampen werden opgericht, zoals Auschwitz, Gross-Rosen en Stutthof. Het verschil tussen een concentratiekamp, een arbeidskamp en een getto vervaagde naargelang de oorlog vorderde. Himmler transfereerde zijn *Inspectoraat van de Concentratiekampen* naar het *Hoofdkantoor voor Economie en Administratie* van de SS, geleid door Oswald Pohl.
De SS kreeg geld voor de arbeiders en in ruil daarvoor superviseerde de SS en bewaakte ze de arbeidsgroepen, verzekerde dat ze hard werkten en voorzag hen van klederen, voedsel en accommodaties en medische hulp. In augustus 1943 waren er 224.000 gevangenen in de werkkampen. Te Auschwitz waren dat 74.000 arbeiders, 26.000 te Sachsenhausen, en 17.000 te Buchenwald. In april 1944 bestonden er 20 zulke kampen en 165 sub-kampen. In augustus 1944 hadden die samen ongeveer 525.000 gevangenen. En in januari 1945 waren er ongeveer 715.000 gevengenen, inclusief meer dan 202.000 vrouwen. Sommige van de sub-kampen waren zeer klein.

In oktober 1944 verloor de SS de controle over de distributie van de gevangenen in kampen. Die werd overgenomen door het Ministerie van de Bewapening. De SS werd herleid tot het leveren van veiligheidsdiensten. Overlijdens in de werkkampen waren heel gewoon. De levensvoorwaarden waren verschrikkelijk. De gevangenen die te zwak werden of te ziek om recht te blijven staan, werden ofwel neergeschoten of vergast. De Vicecommandant van Auschwitz was Hans Aumeier. De sterftegraden waren hoog! In de tweede helft van 1942

stierven 57.000 van 95.000 gevangenen, een sterftegraad van 60%! De sterftegraad was nog hoger in Mauthausen, een kamp waar asocialen of crimineel veroordeelde Duisters naartoe gezonden werden voor uitroeiing. Van januari tot augustus 1943 stierven 60.000 gevangenen in de kampen van ziektes, ondervoeding, slechte behandeling, of aan moorden.

Een Sovjet gevangene kostte minder dan de helft in de tewerkstelling dan een Duitse arbeider. Toch, in 1943-1944 was de productiviteit van krijgsgevangenen in de koolmijnen slecht de helft van bijvoorbeeld Belgische arbeiders. Buitenlands werk werd meer en meer gebruikt in de bouw die geen belangrijke winsten bracht tot de oorlog ten einde was.
In 1943 begrepen de meeste zakenleiders dat de oorlog verloren was. Ze begonnen daarom vooruit te kijken en hun ondernemingen te veranderen, te positioneren voor de jaren na de oorlog.
Tijdens de oorlog zelf werden 8.435.000 buitenlandse arbeiders in de industrie tewerkgesteld. Slechts 7.945.000 van hen waren nog in leven in het midden van 1945. Van de 4.585.000 krijgsgevangenen die opgelegde arbeid moesten verrichten tijdens de oorlog, waren nog slechts 3.425.000 in leven wanneer de oorlog eindigde. De mobilisering van buitenlandse arbeid maakte aldus een enorme contributie tot de Duitse oorlogsindustrie. Waarschijnlijk was die zo groot als één vierde van de inkomsten van het *Reich* gegenereerd door veroveringen op de ene of andere wijze.

De Duitse militaire successen van de eerste twee jaar van de oorlogen hingen in belangrijke mate af van het verrassingselement, van de snelheid, de wendbaarheid en van het gebruik van nieuwe tactieken tegen een onvoorbereide vijand. Eens dit element verloren, verdwenen ook de kansen op de overwinning. Einde 1941, was de oorlog een uitputtingsslag geworden, net zoals in de Eerste Wereldoorlog. Maar Duitsland produceerde veel minder oorlogsmateriaal dan haar vijanden. Speer kon niets doen om de situatie te redden, hoe hard hij dat ook probeerde. De verhouding van het Bruto Nationaal Product van de Geallieerden tegenover dat van de As landen, inclusief Japan, was op geen enkel ogenblik in de oorlog minder dan 2 tot 1 en in 1944 was dat zelfs meer dan 3 tot 1. Die verhoudingen waren hopeloos voor de As!
Op 18 januari 1944 was Albert Speer oververmoeid door de spanning om te proberen het onmogelijke te doen. Hij werd ziek en werd naar het hospitaal gebracht. Het duurde 4 maanden tot hij kon recupereren.

Antisemitische Acties in andere Europese Landen

Een aantal zones van de landen die gedomineerd werden door de Nazis werden ingelijfd in het Reich: West-Polen, kleine delen van Frankrijk en België. Andere streken zoals Alsace-Lorraine, Luxemburg, Bialystok, werden geplaatst onder de autoriteit van de naaste Duitse Regionale Leider. Van niet goed bepaalde status bleven: het Rijksprotectoraat van Bohemen en Moravië, het Rijkscommissariaat van de Ukraïne, de Baltische Staten, en Belarus. Die streken werden beheerd door speciaal gecreëerde Duitse administraties. Indien ze strategisch belangrijk waren voor de oorlog, zoals België, bezet Frankrijk of Griekenland, kregen ze een militaire administratie. Germaanse landen zoals Noorwegen, Denemarken, Nederland, werden geleid door een burgerlijke Rijkscommissaris, die de oorspronkelijke administratie zoveel mogelijk verder bleef gebruiken.
Een Fascistische leider werd aan de macht gebracht in Noorwegen en in Vichy-Frankrijk had een regime met Fascistische kenmerken de macht gekregen. Kroatië en Slovakije werden ondergeschikte of cliënt-staten, met beperkte Duitse aanwezigheid, maar waarin Duitse vertegenwoordigers veel macht hielden. De geallieerden van Duitsland waren Hongarije, Italië, Roemenië. In die landen regeerde geen Duitse overheersing.

De *Nieuwe Orde* eiste de raciale herstructurering van Europa, zowel als haar economische verandering ten voordele van Duitsland. Al de voorgenoemde landen werden verondersteld de eindoplossing van de *Joodse Kwestie* in Europa te implementeren. Met anti-Joodse wetten en de Aryanisering van Joodse bezittingen, met de verzameling van de Joodse bevolking en hun deportatie naar de moordcentra in Polen. De Joodse vluchtelingen van andere landen waren steeds de eerste slachtoffers omdat ze geen enkele bescherming genoten in het land waarin ze veiligheid zochten. Wanneer de Duisters zich richtten tegen de oorspronkelijke Joodse bevolking van die landen echter, waren de reacties meer complex en verdeeld. De vroege overwinningen van Duitsland maakten van het land een land dat moest bewonderd worden, of minstens gerespecteerd.

DE BALTISCHE LANDEN

Naarmate de Duitse troepen vorderden in de Baltische landen, vonden ze heel wat medewerkers of collaborateurs onder de Nationalisten van die landen om de Joden en de Bolsjewieken te bestrijden. In Litouwen bijvoorbeeld, doodden menigtes ongeveer 2.500 Joden in pogroms. In Letland, werden 70.000 van 80.000 Joden die in het land leefden gedood door lokale milities tot aan het einde van 1941. In Estland, werden alle 963 Joden gedood door de lokale milities, samen met ongeveer 5.000 niet-Joodse Estlanders die verdacht werden van collaboratie met de Sovjets. De *Einsatzgruppen* in de Baltische landen konden verslag uitbrengen over ongeveer 230.000 Joden die gedood werden.

BELARUS

Joden hadden een groot aandeel in het succes van de campagne van sabotage en vernieling van Duits materieel in Belarus. In één operatie bevonden er zich tot 80 gewapende Joden onder 223 partizanen die Duitse installaties aanvielen. Ongeveer 345.000 mensen, 5% van de

ganse bevolking van Belarus, stierf in de oorlog van de partizanen tegen het Duits Leger! Ongeveer 283.000 mensen van Belarus namen deel in de weerstandsgroepen.

In het begin van 1942 begonnen Joodse partizanengroepen zich te vormen, vooral in de wouden van Belarus. De dorpelingen bleven dikwijls vijandig tegen de partizanen. De Joodse aanwezigheid in de partizanengroepen was wijd verspreid. De eerste Joodse weerstandsgroep in Oost Europa werd opgericht door de 23 jaar oude intellectueel Abba Kovner op 31 december 1941. Op ongeveer dezelfde tijd werd een andere Joodse weerstandsgroep opgezet door de vier Bielski Broeders, van wie de ouders gedood werden door Duisters in september 1941.
Die partizanen waren gegroeid tot 1.500 aan het einde van het jaar. Veel meer Joden voegden zich bij de lokale partizanen eenheden gesticht door de Communisten. In Belarus alleen al vernielden de Duitse soldaten meer dan 600 dorpen.

UKRAÏNE

In de Ukraïne werden de Joden gedood in grote aantallen. Ook de niet-Joden werden genadeloos behandeld door de Duitse troepen. Veel Ukraïners deserteerden uit het Rood Leger. De Russische NKVD maakten hun gevangenissen leeg en schoten duizenden Ukraïnse gevangenen dood.

Het Duits Leger kwam te Kiev aan op 19 september 1941 in de *Operatie Barbarossa*. De Sovjets bliezen het centrum van de stad op met mijnen. Dit liet 20.000 mensen achter zonder woonst en de Sovjets doodden veel mensen.

De Duitsers werden daarom meer onthaald als bevrijders! Hitler echter, was helemaal voor een meedogenloze overheersing in de Ukraïne. Hij zond een bijzonder brutale Rijkscommissaris Erich Koch naar het land, met als opdracht de Ukraïne te zuiveren voor toekomstige Duitse nederzettingen. Het Duits plan van Hitler voor het oosten voorzag een periode van 25 jaar om de verwijdering te realiseren van 31 miljoen mensen uit de veroverde Slavische landen.
De onderdrukking door de Politie eenheden in de oosterse landen was zo brutaal, dat de Duitse bezetting een allesoverheersende angst in de bevolking creëerde. Uit een initiële verwelkomende natie, creëerde de Duitse bezetting zo een natie van vijanden. Al die volkeren vreesden vooral voor slavenarbeid gedeporteerd te worden naar Duitsland.

De Ukraïnse Joden ook, vonden zich in een situatie waarin ze niet alleen in een gemeenschap zonder vrienden moesten leven, doch ook een ware slachting vanwege de veroveraars het hoofd moesten bieden. In de Ukraïne woonden ongeveer 1,5 miljoen Joden!

KROATIË

De Kroatische Fascistische leider Ante Pavelic had een onafhankelijk Kroatië afgekondigd op 10 april 1941. Kroatië hield toen ook in Bosnië en Herzegovina. Kroatië, Bosnië en Herzegovina leden erg onder het regime van Ante Pavelic, de leider van de *Ustaz* Fascisten. Deze terroriseerden de bevolking. Pavelic wou het land zuiveren van alle niet-Kroaten, wat

eigenlijk de helft van de bevolking was! Hij wou 1/3de van de inwoners uitwijzen omdat ze geen Kroaten waren, 1/3de converteren naar het Katholicisme omdat de mensen niet Katholiek maar Orthodox of Joods waren, en 1/3de wou hij gewoon doden!
Zijn doodseskaders namen vooral doel op de Serviërs in het land, en ook de Joden en de zigeuners. Hij paste een sadistische terreur toe op die minderheden. Bij 1945 had de *Ustaz* meer dan 400.000 mensen vermoord. Pavelic verbond zich met Duitsland en hij verklaarde de oorlog aan de Geallieerden.

De wreedheden voedden anti-Duitse gevoelens in Joegoslavië en de groeiende sterkte van de partizanen leider Josip Broz Tito. Pavelic converteerde zijn beweging, de *Ustashe*, in een Fascistische beweging, omdat hij de Kroaten eerder als westerse mensen zag dan als Slaven. Hij wou het Katholieke Westen redden van de bedreiging door de Orthodoxe Slaven en de Joden. Hij won de echter steun van slechts 40.000 van de 6 miljoen Kroaten in Joegoslavië. Pavelic begon snel een golf van etnische zuivering. Met terreur en genocide dreef hij 2 miljoen Serviërs uit de streek, samen met 30.000 Zigeuners en 45.000 Joden, om iedereen die toch in het land bleef te converteren tot het Katholicisme. Ultra-nationale studenten en ook Franciscaanse Katholieke monniken voegden zich bij hem.

Op 17 april 1941 publiceerde Pavelic een decreet in Kroatië dat iedereen van hoogverraad beschuldigde die de eer van de Kroatische Natie beledigde. De Kroaten waren ook Ariërs beweerde hij, zodat de huwelijken met niet-Ariërs verboden werden. Alle niet-Kroaten werden buiten de wet gesteld! Seksuele relaties tussen mannelijke Joden en Kroatische vrouwen werd verboden, doch niet het tegenovergestelde. Met dit decreet installeerden de *Ustashe* hun terreur. Ze brachten verschrikkelijke taferelen van massamoorden op niet-Kroaten teweeg in de zomer van 1941, gericht vooral tegen de Serviërs.

Aan het einde van april 1941 werden concentratiekampen geopend in Kroatië, door een wet van 26 juni 1941. De kampen werden gesticht om de etnische en religieuze minderheden uit te roeien. Bijvoorbeeld, in het kamp van Jasenovac stierven meer dan 20.000 Joden!
In het totaal stierven waarschijnlijk 30.000 Joden in Kroatië, al de Zigeuners in het land, en ongeveer 300.000 Serviërs. De Kroatische genocide creëerde diepe gevoelens van durende bitterheid onder de Serviërs tegen de Kroaten.

GRIEKENLAND

De Duitsers installeerden een marionettenregering in Griekenland. De Duitse troepen overspoelden Griekenland en bevonden zich ook in Athene. Ze begonnen het land te plunderen en ze sloegen alles aan wat ze konden gebruiken. De werkloosheid steeg torenhoog in het land, zodat veel mensen in de straten moesten bedelen voor voedsel. Ziektes kwamen en verspreidde zich en de sterfgevallen door ziekte stegen ook zeer snel. De weerstand in Griekenland ontbrak het aan gecoördineerd leiderschap om veel kwaad te kunnen doen aan de Duitse bezetters.

Albanië nam de Backa streek en andere regio’s die Griekenland had beheerd sinds 1918 terug. De obsessieve achtervolging van de Joodse bevolking in gans Europa duurde verder,

hoewel de economische zin daarvan ver te zoeken was en de Joden werden ook zonder echte nood uitgeroeid.

Griekenland had een belangrijke Joodse gemeenschap van 55.000 mensen in haar door Duitsers bezette zone en 13.000 in de zone bezet door de Italianen. In februari 1943 werd het dragen van de gele Davidsster opgelegd in Griekenland. Aloïs Brunner, met hoge officiëlen uit het departement van Eichmann, arriveerde daarna in Salonica. Op 15 maart 1943 verliet een eerste trein Griekenland met 2.800 Joden aan boord. Binnen de week werden 45.000 van 55.000 Griekse Joden naar Auschwitz gebracht. De meesten werden gedood bij aankomst. Er was geen weerstand, slechts verrassing en een snelle actie, daarna de wegbrenging van de Joden. De Duitse troepen maakten het Joods Kerkhof met de grond gelijk. De doodsstenen werden gebruikt om nieuwe wegen in de omgeving mee te bedekken. Op 23 maart 1944 hadden nog 800 Joden zich verzameld in de belangrijkste synagoge. Ze werden in arrest genomen en overgebracht naar Auschwitz. In juli 1944 werden de Joden van de Griekse eilanden verzameld en overgebracht naar Auschwitz. Daar werden ze vermoord.

Communistische weerstandsgroepen voerden succesvolle aanvallen uit op de Duitse communicatielijnen. In augustus 1943 had een ernstig gevecht plaats tussen de Communisten en hun kleinere rechtse rivaal geleid door Napoleon Zervas. Hij werd gesteund door de Britten als een tegengewicht tot de Communisten. Dit ontwikkelde zich tot een volledige burgeroorlog!

HONGARIJE

In het begin van de oorlog had Hongarije in haar Leger slechts 190 tanks en infanterie geweren die regelmatig bleven knellen en onbruikbaar waren. Zes van haar 10 Alpijnse bataljons gebruikten nog fietsen! Slovakije had 2 divisies gewapende troepen, vooral bedoeld op de veiligheid te bewaren achter het front.

In oktober 1944 kondigde Admiraal Miklós Hórthy aan dat het land haar alliantie met Duitsland beëindigde en dat ze een afzonderlijke vrede had afgesloten met de Sovjet Unie. Hitler verving onmiddellijk Hórthy met Ferenc Szálasi, de leider van de *Kruispijl Fascisten* van Hongarije. Hongarije gaf zich over aan het Rood Leger in februari van 1945. De *Kruispijl Organisatie* van Szálasi onderwierp dan de rest van Hongarije aan een regime ven terreur.

Nog in de oorlog, begon Hongarije excuses te vinden voor de deportatie van de Hongaarse Joden. Het hoofd van de Staat, Miklós Hórthy, en zijn Eerste Minister Miklós Kállay verwierpen in oktober 1942 een Duitse eis om het dragen van de gele Davidsster in te voeren voor de Joden. Hitler werd zeer kwaad, ook al omdat Hongarije weigerde haar 800.000 Joden voor uitroeiing af te leveren, en de aanslag van hun goederen uit te voeren. Hórthy was toen reeds zijn soldaten aan het terugtrekken uit het Duits-geleide Leger op het Oostfront. Van 16 tot 17 april 1943 ontmoette Hitler Hórthy nabij Salzburg met von Ribbentrop. Hórthy weigerde zijn Joden uit te leveren. Hij weigerde nog steeds nadat de Duitsers zware druk op hem uitoefenden.

Op 18 maart 1944 riep Hitler opnieuw Hórthy naar zich voor een vergadering. Hij zei hem dat de Duits strijdkrachten Hongarije onmiddellijk zouden bezetten. Er waren tekenen, zei hij, dat Hórthy van zijde aan het veranderen was! Hórthy was er dan mee akkoord zijn pro-Duitse Hongaarse ambassadeur te Berlijn, Döme Sztóvay als Eerste Minister te benoemen. De volgende dag reeds, op 19 maart 1944, marcheerden Duitse troepen Hongarije in. Adolf Eichmann kwam aan te Budapest, gevolgd door een speciale eenheid onder Theodor Dannecker, belast met de arrestatie en de deportatie van de Hongaarse Joden. Twee radicale antisemieten, László Endre en László Bary werden benoemd als de belangrijkste ambtenaren van het Ministerie voor het Binnenland om hulp te bieden aan de verzameling van de Joden.

Op 7 april 1944 werd een Joodse Raad opgericht. Het dragen van de gele Davidsster werd inderdaad ingevoerd. De eerste arrestaties van Joden gebeurden in het Hongaars Transsylvanië en in de Carpatho-Ukraïne. Getto's en kampen werden opgericht. Duizenden Joden werden gevangen genomen door de *Gestapo*. De Hongaarse dienst van de BBC nam geen stappen om de Joden te waarschuwen van wat er met hen zou gebeuren. De Joodse Raad wou geen onrust creëren en aarzelde om de mensen de wet te doen breken. Maar meerdere leden van de Raad vluchtten naar Roemenië. Ongeveer 8.000 Hongaren deden hetzelfde.

De eerste treinen beladen met Joden verlieten Hongarije voor Auschwitz op 14 mei 1944. Ongeveer 12.000 tot 14.000 mensen werden in veewagons samengeduwd en elke dag naar de concentratiekampen gebracht, met hun gaskamers en crematoria. Hitler weigerde dit te stoppen.
De Koning van Zweden en de President van de VSA Franklin Roosevelt protesteerden bij Hórthy. De tussenkomst van Paus Pius XII op 25 juni 1944 noemde de Joden niet bij naam. De leidende figuren in de Hongaarse Katholieke hiërarchie weigerden om openbare veroordelingen van de deportaties te publiceren. Op 7 juli 1944 beval Hórthy de Nazis te stoppen! Eichmann zond toch nog 2 treinen beladen met Joden weg. In 2 maanden, waren 438.000 Hongaarse joden naar Auschwitz gezonden en ongeveer 394.000 van hen werden direct na aankomst vergast.

SLOVAKIJE

Slovakije was een klein, Katholiek land. Sinds maart 1939, haar Onafhankelijkheidsdag, had de Katholieke Priester Józef Tiso geregeerd al President. Hij had de extreme Nationalist en Professor in de Rechten, Vojtech Tuka, als Minister-President. Die laatste leidde een paramilitaire kracht, de *Hlinka Garde*, genoemd naar de Priester Andrej Hlinka, die het Slovaaks Nationalisme had aangemoedigd.

Tijdens een vergadering met Hitler op 28 juli 1940, was aan Tiso, Tuka en hun Minister van Binnenlandse Zaken Mach gezegd dat ze speciale wetten moesten invoeren om af te handelen met de Joden. De Joden in Slovakije waren met 80.000 mensen, of 3,3% van de bevolking. Ze gingen akkoord met de benoeming van de Duitse SS Officier Dieter Wisliceny als hun adviseur voor de Duitse vragen. De Regering begon een uitgebreid programma van aanslagen van de bezittingen van de Joden. De Regering begon de Joden uit het economisch leven te duwen, hen hun burgerlijke rechten te ontnemen, en hen in werkschema's in te voegen. Ze

verplichtten de Joden de gele ster te dragen. Na enkele maanden waren de Joden herleid tot de armoede!

De regering stelde voor 20.000 Joodse arbeiders te leveren wanneer de Duitsers aandrongen op Slovaakse arbeiders. Eichmann was akkoord daarmee: de Joden konden gebruikt worden om het uitroeiingskamp van Auschwitz-Birkenau te bouwen! Hij aanvaardde ook vrouwen op te nemen. Die zou hij direct naar de gaskamers zenden! Op 16 maart 1942 werden 1.000 jonge Slovaakse Joodse vrouwen in veewagens geladen dor de *Hlinka Garde* en naar Auschwitz gebracht. Tegen eind juni 1942 werden 52.000 Slovaakse Joden gedeporteerd, de meeste gebracht naar Auschwitz. Geen van hen leefde nog lang.

De protesten groeiden dan echter in Slovakije. De leidende Kerkheer was toen Bisschop Pavol Jantausch. Hij vroeg de Joden menselijk te behandelen. Het Vaticaan riep haar Slovaakse ambassadeur in om te horen wat er gebeurde in Slovakije. Daarna had Tiso andere gedachten over de zaak!

Een groep van nog rijke Slovaakse Gemeenschapsleiders kochten Slovaakse ambtenaren om, om uitzonderingscertificaten uit te reiken die Slovaakse Joden weghielden van deportatie. Op 26 juni 1942, beklaagde de Duitse ambassadeur zich erover dat 35.000 dergelijke vrijstellingscertificaten uitgereikt waren, zodat er bijna geen Joden meer waren die nog uitgeleverd konden worden. In het Duits Ministerie voor Buitenlandse Zaken zei Ernst von Weizsäcker aan de Slovaakse ambassadeur om Tiso er aan te herinneren dat de stop van de deportaties enige verrassing zou bezorgen in Duitsland. Toch stopten de deportaties! In april 1943, wanneer de Vicepresident Tuka dreigde hen te hernemen, werd hij door de groeiende publieke protesten ertoe gedwongen, vooral ook onder de protesten van de Katholieke Kerk, de resolutie weer in te trekken. Ondanks een vergadering Tussen Hitler en Tiso op 22 april 1943, bleven de zaken zo staan.

IN 1944 probeerde de weerstandsbeweging Tiso omver te gooien. Dit werd echter brutaal onderdrukt door de *Hlinka Garde* en door Duitse troepen. Tiso beval dan weer de deportatie van de overblijvende Joden in zijn land te hernemen. Sommigen werden naar Sachsenhausen gezonden en naar Theresienstadt, de meesten naar Auschwitz.

JOEGOSLAVIË

Op 27 maart 1941, voerden Servische officieren een coup uit. Ze wierpen de administratie van de Prins Regent omver en riepen Peter II, 17 jaar oud, uit tot hun Koning. Hitler was erg kwaad. Hij meldde dat Joegoslavië zou verpletterd worden indien het Duitsland wou verraden.

Op 6 april 1941 reed het Duits 12de Leger Joegoslavië binnen en ook het noorden van Griekenland. De Duitsers gebruikten 800 vliegtuigen om Joegoslavië te onderdrukken. Het Joegoslavisch Leger, 1 miljoen soldaten sterk, maar slecht uitgerust en slecht geleid, etnisch verdeeld, sloeg snel ineen. Op 12 april 1941 werd Belgrado hevig gebombardeerd door de Duitsers en het land gaf zich over. Op 17 april capituleerde de Joegoslavische Regering.

344.000 Joegoslavische soldaten werden technisch de gevangenen van Duitsland. De Duitse verliezen waren slechts 141 mannen gedood.

Joegoslavië leed daarna onder een brutale Duitse bezetting met vergeldingsmaatregelen en grote wreedheden veroorzaakt door de Kroatische *Ustaze*. Twee belangrijke partizanen bewegingen werden toen gesticht.
Eén van die bewegingen waren de *Chetniks*, Nationalistische Legerofficieren, die het Groter Servië wilden doen herleven.
De andere beweging waren de Communisten, geleid door de grote Josip Broz genaamd Tito.

Tito kon de controle over de beweging winnen en een Regering vormen. De Joegoslavische Communistische partizanen van Tito wonnen de steun van de Britten omdat ze meer actief waren dan de Servische Nationalistische *Chetniks*. In 1943, had Tito al 20.000 soldaten in zijn strijdmacht. Ze namen grote gebieden in het onherbergzaam, ver binnenland van het territorium. De weerstandsbewegingen streden tegen elkaar.

ROEMENIË

Roemenië was een land met sterke lokale antisemitische gevoelens. Die laatste leidden tot pogroms en moorden op een grote schaal.

In het midden van 1942 had de Dictator Ion Antonescu andere gedachten betreffende de uitroeiing van de Joden. De interventies vanuit het buitenland, vanwege de VSA en het Vaticaan, hadden een effect op de dictator. Rijke Roemenen kochten hem om. Hij beschouwde dan dat wanneer de oorlog over was, de andere machtige landen zijn aanspraken op Transsylvanië konden negeren. In december 1942, hadden Churchill en Roosevelt bepaald dat een bestraffing van de landen die de Joden hadden vervolgd een oorlogsdoel moest zijn van de Geallieerden!

Antonescu had wel na een Duitse eis, de deportatie naar Polen van de Roemeense Joden toegelaten, voor meer dan 300.000 Joden, en ook van de Roemeense Joden die in Duitsland leefden of in Duits bezette delen van Europa. Antonescu aarzelde echter nog meer Duitse eisen op te volgen. Hij stopte de deportatie van de Joden naar Transnistrië. In laat 1943 begon hij de repatriëring van gedeporteerden, terug naar Roemenië, te steunen. Antonescu wou niet langer zomaar naar Hitler luisteren!

ITALIË

Het regime van Mussolini was gevallen in juli 1943. In september van dat jaar, toen de Duitsers het noorden van het land bezet hielden, installeerden de Duitsers Mussolini te Saló aan het Garda Meer. Wrede Duitse en Fascistische doodseskaders werden gevormd om de partizanen neer te schieten of op te hangen. In totaal werden 40.000 partizanen gedood, onder wie 10.000 antifascistische slachtoffers van vergeldingen. De partizanen doodden honderden Fascisten in elke maand van die periode. Wanneer 12.000 meer Fascisten gedood werden,

bereikte het totaal meer dan 250.000 activisten in april 1945. Maar eind april 1945 namen de partizanen Mussolini gevangen en ze doodden hem. Ze hingen zijn lichaam onderste boven aan een paal in het centrum van Milaan. In juli 1943 reeds reden de Geallieerden Rome in.

DENEMARKEN

Koning Christiaan X bleef in zijn land, met een Duitse Gouverneur boven hem. De koning had zich overgegeven in april 1940. Na augustus 1943 had een rebellie plaats tegen de collaboratie met Duitsland. De Deense Regering diende haar ontslag in. De positie van Denemarken bleef van vitaal strategisch belang voor Duitsland. De Deense Regering en de administratie bleven intact tot in september 1942. Koning Christiaan X veroorzaakte dan de irritatie van Hitler. De koning had geantwoord op de gelukwensen van Hitler voor zijn geboortedag met een scherpte die absoluut onbeleefd klonk.

Hitler benoemde de SS Officier Werner Best dan tot de Rijksplenipotentiaire Gouverneur op 26 oktober 1942. Maar Best was zich ervan bewust dat hij de Denen niet mocht beledigen. Hij werkte in een politiek van flexibiliteit en terughoudendheid. De Deense Joden waren toen ongeveer 8.000 mensen.

In de zomer van 1943 begonnen daden van weerstand in Denemarken: sabotage, stakingen en onrust algemeen. Hitler kondigde de Krijgswet af over Denemarken en trok zijn medewerking met de Deense Regering in. Best moest dan zelf de macht overnemen en de Deense ambtenarij gebruiken om zijn eigen, persoonlijke Regering door te voeren.

Op 17 september 1943 gaf Hitler zijn toestemming tot de deportatie van de Deense Joden. De confirmatie daarvan werd gegeven op 22 september 1943. Zweden stelde voor om asiel te verlenen aan alle Deense Joden. Die begonnen al zich te verstoppen. Best meende dat een Politie actie tegen-productief kon zijn. Berlijn weigerde. Best lekte daarom de datums van de Duitse acties uit, als de datum van 2 oktober 1943. De Denen verscheepten 7.000 Joden over de landengten naar Zweden. In de Duitse acties de volgende dag werden nog 485 Joden gearresteerd. Die werden gezonden naar Theresienstadt, niet naar Auschwitz, zoals Best had onderhandeld met Eichmann. De meeste Joden overleefden.

Best handelde nadien nog op de bevelen van Hitler om vergeldingsmaatregelen te nemen op de Deense weerstand. Zijn politiek had weinig succes; Zelfs zijn eigen chauffeur werd vermoord door de Deense weerstand. Best implementeerde zijn eigen regels. Hij weigerde massamoorden en terreur in te zetten. Hitler wou een verhouding van 5 tot 10 executies voor elke Duitser die geraakt werd. Best verminderde dat tot 2 en tot 1. De greep van de Duitse bezetters in Denemarken kwam steeds meer op wankele voeten.

NOORWEGEN

Ongeveer 40.000 Noren waren actief in de weerstand tegen Duitsland. Het dorp van Televag werd vernield door de Duitsers en de inwoners ervan werden gezonden naar het concentratiekamp van Sachsenhausen nabij Berlijn, waar 31 mensen overleden.

Noorwegen bleef onder directe Duitse bezetting. De meerderheid van de Noren waren tegen de Duitse bezetting. Een marionettenregering onder Vidkun Quisling regeerde dan in het land. Maar Noorwegen werd in feite beheerd door de Rijkscommissaris Josef Terboven, een Nazi Regionale Partijleider van Essen. Noorwegen kende tekorten aan voedsel en ruwe materialen. In het land woonden toen ongeveer 2.000 Joden. In 1941 ontsloeg de Quisling Regering alle Joden die in staatsdienst werkten en voor de staat een beroep uitoefenden. In oktober 1941 waren hun eigendommen overgenomen door de Duitsers. In januari 1942 dan, beval de Quisling Regering de registratie van de Joden volgens de Nürnberg Wetten.

In april 1942 ontsloegen de Duitsers de Quisling Regering omdat die niet de steun van de Noren kon winnen. Terboven begon direct alleen te heersen. Daarna, in oktober 1942, bevolen de Duitsers de deportatie van alle Noorse Joden. Op 26 oktober 1942, begon de Noorse Politie de Joodse mannen te arresteren en vanaf 25 november ook de Joodse vrouwen en kinderen. Ongeveer 530 Joden werden naar Stettin in Duitsland gezonden, gevolgd door de andere Joden. In totaal werden 770 Noorse Joden nog geporteerd, en 700 vergast te Auschwitz. 930 Noorse Joden vluchtten naar Zweden. De rest overleefde, verborgen in Noorwegen. De Zweedse Regering besloot het asiel te verlenen aan de Joden die van andere delen van Europa het land bereikten.

Het aantal Joden was zo klein in Scandinavië, dat het virtueel geen speciaal politiek of economisch belang had. Het eigen antisemitisme was dan ook heel klein.

ZWEDEN

Het neutraal Zweden had een beduidende rol voor de mensen die probeerden de genocide te stoppen. Op 9 augustus 1942, had de Zweedse consul in Stettin, Karl Ingve Vendel, die werkte voor de Zweedse Geheime Dienst, goede contacten met de Duitse militaire weerstand tegen de Nazis. Hij stelde een verslag op dat duidelijk maakte dat de Joden vergast werden in grote aantallen in het *Generaal Gouvernement* van Polen. De Zweedse regering nam Joden op in het land, maar weigerde initiatieven op te starten om de moorden te doen stoppen. Hitler beschouwde de Denen, de Zweden en de Noren als Ariërs.

FINLAND

Himmler bezocht Helsinki om de regering, die geallieerd was met het Duits Derde Rijk, over te halen om de meer dan 200 buitenlandse Joden die in Finland verbleven over te dragen aan Duitsland. Slechts 8 onder hen, vier Duitsers en een familie uit Estland, werden uiteindelijk overhandigd aan de Duitsers. Allen werden gedood, op één na. Himmler stopte dan zijn pogingen, om de andere, ongeveer 2.000 ingeboren Finse Joden te bekomen. De Finse Regering overtuigde Himmler ervan dat er geen Joodse kwestie in hun land bestond.

NEDERLAND

In Nederland leed de bevolking onder de drastische rantsoenering van voedsel. Grote tekorten aan voedsel gebeurden tot 1944. Nederland had 25.000 mannen in de weerstand en nog 10.000 meer na de herfst van 1944. Ongeveer 33% van de Nederlandse weerstand werd gearresteerd door de Duitsers, en ongeveer 25% gedood in de oorlog.

De Oostenrijker Seyss-Inquart stond toen aan het hoofd van de SS en van de Duitse Politie in Nederland. Hij zorgde ervoor dat andere Oostenrijkers de hoogste posities in de ambtenarij konden innemen. Hij deed dit met een andere Oostenrijker, Hans Rauter. Seyss-Inquart gaf een stroom van edicten en bevelen uit om de belangrijke controle over de administratie te organiseren.

Er waren 140.000 Joden in Nederland, onder wie 20.000 buitenlandse vluchtelingen. De Duisters aanzagen de Nederlanders als Ariërs, dus leek hen de nood om de Joden te vernietigen als dringend en noodzakelijk. In november 1940 reeds, eindigden de Duitsers de deelname van de Joden in staatsdienst. Joodse winkels moesten geregistreerd worden. Op 10 januari van 1941, moesten ook alle Joodse individualen, ruw gedefinieerd zoals in de Nürnberg Wetten, geregistreerd worden.
Wanneer te Amsterdam Nederlanders een paar Duitse politiemannen aanvielen, drongen de Duitse strijdkrachten het Joods kwartier in. Ze arresteerden 389 jonge mannen, deporteerden hen naar Buchenwald, en dan naar Mauthausen. Van hen overleefde slechts 1 man.
Een Communistische staking gebeurde in Amsterdam op 25 februari van 1941. Een massieve en gewelddadige repressie volgde. Ongeveer 200 jonge Joden, vluchtelingen uit Duitsland, werden opgezocht, gearresteerd en dan gedood in Mauthausen.

Op 7 januari 1942, naar Duitse bevelen, begon de Joodse Raad van Amsterdam de werkloze Joden naar speciale werkkampen te Amersfoort en elders te sturen. De kampen werden echter centra van folteringen en misbruiken. Een ander kamp bevond zich te Westerbork. Dit werd het belangrijkste transit centrum voor niet-Nederlandse gedeporteerden naar het oosten. De treinen reden vanaf daar, bestemd voor Auschwitz, Sobibor, Bergen-Belsen en Theresienstadt.

In mei 1942 werd in Nederland de gele Jodenster verplicht. Een Nederlandse versie van de Wetten van Nürnberg werd ingevoerd. De Nederlandse Politie was dan een vrijwilligersmacht van 2.000 mannen, gerekruteerd in mei 1942. In die groep heerste echter het favoritisme en de corruptie.
De Nederlandse Joden gebruikten elke maatregel in hun macht om de gezochte stempels te bekomen op hun identiteitskaart die hen de immuniteit verleende. Die immuniteit was niet voorhanden voor de niet-Nederlandse Joden, die meestal vluchtelingen waren uit Duitsland. Twee leden van de Joodse Raad konden de bestanden van ongeveer 1.000 Joodse kinderen uit de werkende klasse vernietigen. Ze smokkelden de kinderen naar de veiligheid, ze verborgen hen.
Enige weerstand ook werd getoond door de Katholieke en de Protestantse Kerken. Verslagen over de Duitse doodskampen werden naar Holland verzonden door Nederlandse SS Vrijwilligers en door 2 Nederlandse politieke gevangenen, die losgelaten waren uit

Auschwitz. Die verslagen hadden echter geen effect op de inzichten van de Nederlandse officiëlen.

Van juli 1942 tot februari 1943 verlieten 53 treinen Westerbork om 47.000 Joden naar Auschwitz te brengen. Van hen overleefden slechts 266 mensen de oorlog. In de volgende maanden werden nog 35.000 Joden naar Sobibor gebracht. Slechts 19 Joden overleefden. Een trein met 10.000 Joden verliet Westerbork elke dinsdag, tot meer dan 100.000 Joden gedeporteerd waren en gedood. De Nazi administratie in Nederland ging verder in haar antisemitisme dan enige andere in West Europa. Seyss-Inquart kon zelfs overgaan tot de sterilisatie van Joodse partners in 600 gemengde huwelijken.

BELGIË

In België waren de netwerken die de Joden hielpen meer uitgebreid dan in Nederland. In totaal werden 24.000 Belgen gedeporteerd naar Auschwitz, maar meer dan 30.000 Joden in de steden van Brussel en Antwerpen konden ontsnappen, vonden een toevluchtsoord in België en overleefden de bezetting. Wanneer de Duitse strijdkrachten het land in marcheerden in 1940, vluchtten 2 miljoen Belgen naar het zuiden van Frankrijk. Slechts de schade veroorzaakt door de Duitsers aan eigendommen was groot.

De Belgische Regering was naar Engeland gevlucht en werden, samen met het Parlement, door e Belgen en Fransen schuldig geacht voor de nederlaag.
Hitler besloot de militairen aan de leiding te laten, wat een mildere vorm van bezetting betekende dan was een Nazi Commissaris aan de leiding gebracht. Het Belgisch establishment, de burgerlijke dienst, de advocaten, de industriëlen, enz., werkten samen met de Duitse militaire administratie om de vrede en de kalmte te doen bewaren en om de bestaande sociale orde te handhaven. De Vlaamse inwoners werden aanzien als Ariërs zoals de grote meerderheid van de inwoners van Nederland. Nederland werd zelfs gesteld als een kandidaat voor de incorporatie in het Rijk. Er bevonden zich 65.000 tot 75.000 Joden in België aan het begin van de oorlog, van wie 6% immigranten en vluchtelingen waren.

Op 28 oktober 1940 gaf de Duitse Militaire Regering een decreet uit dat alle Joden verplichtte zich bij de autoriteiten te registreren. Joden geboren in België werden van de civiele diensten ontheven, van het wettelijk systeem en van de media. De Vlaamse Nationalisten zetten vuur aan de synagoges in Antwerpen. Dit gebeurde in april 1941, na het tonen van een antisemitische film.

De meeste Belgen, leek het, beschouwden de Joden die in het land woonden als ware Belgen. Op 4 augustus 1942 verliet de eerste trein bestemd voor Auschwitz het land. De trein hield slechts buitenlandse Joden. In november 1942, werden 15.000 van die Joden weggevoerd. Een wijdverspreide actie van de Belgische bevolking om de Joden te verbergen begon dan. De Joodse ondergrondse organisatie en de Belgische Weerstand, die een Communistische vleugel had waarin reeds Joden streden, begon de Joden te verbergen. De Katholieke instituten ook verborgen Joodse kinderen. De Belgische Politie was minder geneigd om de Joden te verzamelen. Het resultaat was, dat 25.000 Belgische Joden vergast werden te

Auschwitz, en 25.000 werden verborgen gehouden. 40% van de Belgische Joden werd vermoord door de Nazis, maar in Nederland was dat aantal 73%, met 102.000 Joden op 140.000.

POLEN

In de lente van 1942, was de veiligheidssituatie van de Duitse troepen buiten controle in sommige delen van Polen. De partizanen doken overal op waar ze maar wilden, en ze stalen. De Politie hield op met te pogen tussen te komen. Sommige Poolse officieren vormden weer reguliere eenheden van het Thuisleger. Die contacteerden de Poolse Regering in ballingschap in London. Wat volgde waren meerdere daden van militaire weerstand en sabotage. Constante explosies op spoorwegrails en aanvallen met machinegeweren konden ’s nachts gehoord worden!

De Russen organiseerden rivaliserende partizanen groepen. De Duitse en de Poolse bijkomende Politie waren meer en meer onbekwaam effectieve operaties op te zetten tegen de weerstandsbewegingen. Maar partizanen activiteiten verhoogden het antisemitisme van de burgerlijke administratoren.

ONBEZET FRANKRIJK

De bezette zone van Frankrijk gedurende het grootste deel van de oorlog dekte ongeveer 2/3de van het land, inclusief Parijs. Frankrijk was gereduceerd tot een niet-bezette quasi-autonome zone met als hoofdstad de kleine stad van Vichy. De belangrijkste medewerkers van de Duitsers waren de Socialist Marcel Déat, de Minister van Arbeid, en Jacques Doriot, een Fascistische leider, met Pierre Laval, de Vice Eerste Minister. De Duitse bezetting was vooreerst mild, maar werd draconisch toen Duitsland begon tegenstand te krijgen in Frankrijk.

De *Légion Française des Combattants* was een organisatie in de Fascistische stijl van Vichy-Frankrijk. Ze was opgericht rond de cultus van Philippe Pétain. Pétain was hun boegbeeld tegen het atheïsme, het socialisme, de secularisatie, en de leden vonden steun in de hiërarchie van de Katholieke Kerk. Vichy-Frankrijk leidde anti-Joodse statuten in om de Joodse tewerkstelling te verminderen. Na 1942, werkten Vichy bureaucraten en de Politie wat weigerend samen om te verzamelen en nadien brutaal te deporteren ongeveer de helft van de Franse Joodse bevolking van ongeveer 300.000 mensen. De Franse Vichy paramilitaire Politie, de *Milice*, werden al zozeer gevreesd als de *Gestapo*!
Meer dan 75.000 Joden werden uit Frankrijk gedeporteerd en naar de doodskampen van Polen gebracht, van waar slechts 75.000 mensen ontsnapten. Meer dan 75.000 Joden werden uit Frankrijk gedeporteerd en naar doodskampen in Polen gebracht, waar minder dan 2.600 mensen overleefden.
Oradour-sur-Glane was een Frans dorpje vernield door de Waffen-SS. De inwoners van Oradour, 642 inwoners, werden neergeschoten of verbrand tot de dood volgde door troepen van de Tweede SS Tank Divisie. In Frankrijk rees een golf van afkeer op.

Op 16 februari van 1943, werd een wet van het Vichy Regime gepubliceerd, om Fransen te doen deelnemen aan de opgelegde werkplicht in Duitsland, gecreëerd door een klimaat van populaire ongehoorzaamheid.

Pierre Laval, de Fascistische Vice Eerste Minister, werd ontslagen on december 1942 en dan teruggeroepen door Pétain op 18 april 1942 als Eerste Minister tot aan het einde van de oorlog.

Op 18 november 1939 werd een nieuwe wet in Frankrijk gepubliceerd, die zorgde voor de internering van iedereen die beschouwd werd als zijnde een gevaar voor het Frans Vaderland. Het resultaat was dat 20.000 vreemdelingen In Frankrijk, onder wie veel Joodse immigranten, naar gevangeniskampen gebracht werden, hoewel velen iets later weer vrij kwamen. Alle Duitse burgers, meestal joden, werden opnieuw gearresteerd en terug naar de kampen gebracht.
Antisemitische campagneleiders in het bezet Frankrijk waren vooral Charles Maurras en Jacques Doriot. Die maakten retorische aanvallen tegen de Joden. Antisemitische schrijvers waren Louis-Ferdinand Céline, Pierre Drieu La Rochelle en Lucien Relatet. Sommigen van dezen gaven de Joden de schuld voor de Franse nederlaag.

Op 3 oktober 1940 publiceerde Bezet Frankrijk de eerste formele maatregel tegen de Joden in het land. Joden werden gedefinieerd als mensen met 3 of 4 Joodse grootouders, of 2 indien ze getrouwd waren met een Jood. Joden werden verbannen vooral van het in eigendom houden of beheren van media concerns. Joodse professoren werden ontslagen uit hun posten. Dat werd geldig gemaakt voor gans Frankrijk, inclusief de bezette zone.
Een dag later werd een andere wet uitgegeven die speciale interneringskampen creëerde voor alle buitenlanders in de Vichy zone. Bij eind 1940 reeds, warden 40.000 Joden geïnterneerd in die kampen.

In augustus van hetzelfde jaar begon de Duitse ambassade in Parijs de Franse militaire autoriteiten te dwingen alle Joden uit de bezette zones te halen. De Duitse ambassadeur in de bezette zone was Otto Abetz. Hij verbood de Joodse immigratie naar de bezette zone.
Op 27 september 1940, met de overeenstemming van de Opperbevelhebber van het Duits Leger von Brauchitsch, werden de Joden die naar de niet-bezette zone gevlucht waren verbannen van ooit nog terug te keren naar Duitsland. Alle Joodse personen en hun eigendommen moesten geregistreerd worden in voorbereiding van hun uitwijzing en expropriëring. De teisteringen van de Joden duurden verder. Op 21 oktober 1940, werden alle Joodse winkels als dusdanig gemerkt. De registratie van 150.000 Joden in de bezette zone was tegen dan volledig. De Aryanisatie van de Joodse bedrijven werd snel uitgevoerd. Een reeks ordonnanties verbande de Joden uit een hele variëteit van beroepen. Joden mochten bijvoorbeeld geen cafés binnengaan waar leden van de Duitse strijdkrachten klanten waren.

De man die de anti-Joodse maatregelen moest handhaven was Theodor Dannecker, de officier die verantwoordelijk was voor de Joodse Kwestie in de Veiligheidsdienst van de SS in Frankrijk. Op 14 mei 1941, beval Dannecker de arrestatie en de internering in kampen van 3.733 Joodse immigranten.

De in beslag name van Joodse bezittingen en ondernemingen gebeurde eveneens in het Vichy regime. In 1942 waren hier 140.000 Joden officieel geregistreerd. De voorbereidingen om hen te deporteren begonnen in oktober en november 1941, met Himmler, Abetz en hogere officieren in de administratie van de Franse bezette zone. De senior Legerbevelhebber in de bezette zone was Otto von Stülpnagel. Hij werd vervangen op 16 februari 1942 door zijn neef Karl-Heinrich von Stülpnagel, een antisemiet van de harde lijn, die overgebracht werd van het Oostfront. Hij beval toekomstige represaille maatregelen in de vorm van massale arrestaties van Joden en hun overbrenging naar het oosten.

Een aanval op Duitse soldaten gebeurde in het bezet Frankrijk. 743 Joden, meestal Fransen, werden gevangen genomen door de Duitse Politie om geïnterneerd te worden in een door Duisters beheerd kamp te Compiègne. Die Joden werden gedeporteerd samen met 369 andere Joodse gevangenen naar Auschwitz in maart 1942. Op 1 juni 1942, werd ook de nieuwe chef van de SS en de Politie van Parijs, Carl Oberg, naar het oosten overgebracht.

In de niet-bezette zone van Frankrijk, in de Vichy Regering, kwam Pierre Laval terug in de Regering in april 1942.
Laval benoemde een radicale antisemitische man Louis Darquier om de Joodse zaken te beheren, met de hulp van een effectieve en onscrupuleuze Politiechef, René Bousquet.
Op 7 mei 1942, tijdens een bezoek van Heydrich aan Frankrijk, vroeg Bousquet de toelating om 5.000 joden te transporteren van het transit kamp te Drancy naar het oosten. Einde juni reeds, werden 4.000 Joden naar Auschwitz gebracht.

Op 11 juni 1942 had een vergadering plaats, bijeen geroepen door Eichmann in het Rijksveiligheidskantoor, met de hoofden van de Joodse Zaken departementen van de SS Veiligheidsdienst te Parijs, Brussel en den Haag. Himmler eiste het transport van Joodse mannen en vrouwen vanuit West Europa voor werkplichten in Duitsland. Samen met een belangrijk aantal Joden die onbekwaam waren om te werken.
Ongeveer 100.000 mensen van de twee Franse zones, en later nog 40.000 meer, en 15.000 mensen van Nederland, later nog vermeerderd met 40.000, en tevens nog 10.000 mensen uit België, werden naar de concentratiekampen in Duitsland gebracht.

Het dragen van de Joodse ster werd verplicht in de bezette zone, wat heel wat individuele demonstraties van sympathie uitlokte vanwege de Franse Communisten, de studenten en de katholieke intellectuelen in Frankrijk.

Op 15 juli 1942 begonnen in alle ernst de arrestaties van de statenloze Joden in Frankrijk. Er volgde een verzameling van 27.000 Joodse vluchtelingen in de streek van Parijs. Veel joden verdwenen en gingen ondergronds. Ongeveer 13.000 Joden werden gearresteerd tegen 17 juli 1943. Ongetrouwde en kinderloze koppels werden naar Drancy gestuurd. De rest bleef ongeveer 8.160 mannen, vrouwen en kinderen. Die weden samengebracht in het Parijs wielrennersstadium van de *Vel d'Hiv*, de *Vélodrome d'Hiver*. Ze werden naar daar gezonden in zeer heet weder, zonder voedsel gedurende 3 tot 4 dagen, samen met 7.100 Joden uit de Vichy zone, en naar Auschwitz gebracht. Hetzelfde gebeurde ook in andere verzamelcentra, tot een totaal van 42.500 mensen aan het einde van het jaar. Een transport van zieke kinderen

en adolescenten werd verzonden op 24 augustus 1942, kinderen van 2 tot 17 jaar. Alle 553 kinderen werden onmiddellijk vergast bij aankomst in het kamp.

Op 11 november 1942 trokken Duitse troepen de grens van de bezette Franse zone met de zone gecontroleerd door de Vichy Regering over, om die ook te bezetten. Hitler beval de ineffectieve strijdkrachten van Vichy-Frankrijk te ontslagen. Op 10 december dan van 1942, zei Himmler dat Hitler bevolen had de Joden en andere vijanden van het rijk in Frankrijk te arresteren en hen weg te zenden. De deportaties werden daarom hernomen in februari van 1943, doch met steeds meer moeilijkheden. 30.000 Joden vonden hun weg naar de relatieve veiligheid in de Italiaanse bezette zone van zuidoost Frankrijk.
In de zomer van 1943, zond Eichmann Aloïs Brunner uit, die van gelijkaardig werk in Salonica kwam, om de Franse leiders die in het beheer waren van het transit kamp van Drancy te vervangen. De *Gestapo* arresteerde de meeste leiders van de Joodse Gemeenschap en deporteerde hen naar Auschwitz of naar Theresienstadt. De laatste trein voor Auschwitz vertrok op 22 augustus 1944. In totaal, werden ongeveer 80.000 van de 350.000 Franse Joden gedood.
De Duitse overname van de onbezette zone betekende het einde van het Vichy Frans regime. Pétain werd slechts een boegbeeld voor Laval. De radicale rechtse inzichten van Laval kregen nu de vrije teugels. Hij zei openlijk dat hij wou dat Duitsland zou overwinnen.

In januari 1943 zette Laval de *Milice Française* op onder Joseph Darnand. De kern van die troepen waren de eigen Fascistische Paramilitaire Legioenen van Darnand met 30.000 leden. Er was hier enige gelijkenis met het *Legioen van de Aartsengel Michael* van Michel Codreanu in Roemenië. Laval werd uit geflankeerd op rechts. In 1943 had het Vichy Regime veel van haar macht verloren en het verloor ook alle sympathie van het Frans volk.

DUITSLAND

In Duitsland, was de populariteit van de oorlog in het oosten en het enthousiasme voor het Nazi Regime die het Duits volk meegesleept hadden in de oorlog, grotendeels verdwenen. Na februari 1943, na de tragische nederlaag te Stalingrad, begon de Duitse bevolking te begrijpen dat het land zich in een oorlog geworpen had die ook kon verloren worden! Het Duits volk dacht toen dat ze al bij al wel wisten dat de Duitse Legers verschrikkelijke misdaden begaan hadden in het bezette oosten, en dat de Nazis nog steeds misdaden aan het begaan waren in de concentratiekampen en ongeveer overal in de landen waar hun Legers aanwezig waren. Ze hoorden en lazen zelfs verhalen over hoe een half miljoen Oost-Pruisische burgers gestorven waren in een wanhopige vlucht uit het gedoemde Duitse oosten. Waren niet 20% van de vrouwen daar verkracht? En in de laatste maanden van de oorlog werden niet 10.000 Duitse soldaten elke dag gedood? In de straten kon iedereen gemutileerde mannen zien schoffelen langs de façades van de huizen, of erger nog, bedelen voor een stuk brood!

Bijkomend aan die verschrikking bleven de Britse bommenwerper raids de Duitse bevolking terroriseren. Meer dan 400.000 mensen werden gedood in die bombardementen en 800.000

gekwetst. Ongeveer 1,8 miljoen huizen werden vernield, zodat 5 miljoen Duitsers zonder een woning achterbleven.
De oorlog had meer ellende veroorzaakt dan iedereen zich kon ingebeeld hebben toen Adolf Hitler en de Nazis spraken over de verovering van levensruimte!
Zou niet de Sovjet Unie binnenkort levensruimte opeisen uit Duitse landen?

De Duitse burgers waren typisch op zoek naar zondebokken. Men heeft ons bedrogen. Men heeft ons wat voorgelogen! Dat werd meer en meer gehoord dan zelfs na de Eerste Wereldoorlog, na 1918! Het Nazisme, het Fascisme, was dood als een belangrijke politieke macht, maar de mannen die Fascistische ideeën koesterden waren nog steeds aan de macht! De Duitse nederlaag zou nu wel snel komen, totaal en finaal. De Duisters konden niemand de blaam toewerpen dan zichzelf. Het was duidelijk dat een allerbelangrijk gevolg van de Tweede Wereldoorlog zou zijn de hervorming van de geopolitieke structuur en de levensruimte van de Duitsers zou niet groter worden, integendeel! De levensruimte zou opnieuw inkrimpen, ditmaal nog erger dan in 1918! En dat alles was te danken aan Herr Hitler. We werden bedrogen, we werden misbruikt, werd gehoord meer zelfs dan na 1918.

In februari 1945 had de *Yalta Conferentie* plaats tussen de supermachten, tussen de Verenigde Staten van Amerika, de Sovjet Unie en Groot Brittannië misschien als een kleine mediator, ondanks de dikke buik van Winston Churchill. Europa zou verdeeld worden tussen twee blokken, de liberale VSA en de Communistische Sovjet Unie. De volkeren in het oosten van Europa zouden eens te meer vallen onder de tientallen jaren subordinatie van Rusland. Voor West Europa was het einde van de oorlog een nieuwe start, doch onder de dominantie van de VSA? West- en Oost-Europa zouden weer uiteen getrokken worden.

Duitsland was nu een volledig vernield land. Het was economisch, politiek en militair vernietigd. Wat kon anders verwacht worden van een partij geleid door een domme gek? Voor welke redenen dan, had Duitsland gekozen om een dergelijke man te volgen? Het was dom geweest! Hoe kon het meest intelligent, slimste, hard werkend land met zulke hoge cultuur, kiezen om een dergelijke vent te volgen?

De vernietiging van de Joden had de beste elementen in de Duitse gemeenschap geëlimineerd! Ze had eeuwen van rijke culturele aanwezigheid en van vernieuwing uitgevaagd. Misschien als een straf, was hetzelfde gebeurd in het oosten, de eliminatie van de Duitse aanwezigheid met Stalinistische brutaliteit en rationaliteit. De Polen waren tweemaal de slachtoffers geweest van wilde zuiveringsacties, zowel door het westen als door het oosten.
Het ergst van al, zagen de Duitse mensen nu duidelijk de verschrikkelijke misdaden waartoe menselijke wezens bekwaam waren wanneer alle wettelijke grenzen weggenomen waren of misbruikt werden, niet meer om verder te dienen, doch om niet meer het onmenselijke gedrag te weerhouden.

HET MIDDEN OOSTEN

De Duitsers probeerden toegang te krijgen tot de vitale Geallieerde olie leveringen vanuit het Midden Oosten door onrust te zaaien tegen de Britten in Irak. De Britten konden die opstanden onderdrukken in de zomer van 1941. De Britten namen dan ook Syrië over, een Franse kolonie van het Vichy Regime.

De Duisters consolideerden hun monopolie over de Roemeense olie leveringen vanaf 27 mei 1940.
Op 28 november 1941 vluchtte de Islamitische geestelijke Haj Amin al-Husseini, de Grote Moefti van Jerusalem, naar Berlijn na de nederlaag van een opstand in Irak. Hij kreeg ledige beloften van Duitsland om de Joodse vestigingen in Palestina te bekomen.

GRIEKENLAND

Op 20 mei 1941, vluchtten de Griekse koning en zijn Regering naar Kreta met de overblijvende Griekse, Britse en andere Geallieerde strijdkrachten. Valschermspringers landden dan op Kreta. Op 26 mei, werd de Geallieerde toestand hopeloos op het eiland. Ze evacueerden Kreta in chaos.
De Duitse vliegtuigen zonken 3 Britse kruisers en 6 destroyers in hun offensief. Op 30 mei hadden de Geallieerden nog 5.000 mannen op het eiland moeten achterlaten. In Griekenland zelf, werden meer dan 11.000 Britse soldaten gevangen genomen en 3.000 soldaten en zeelui werden gedood. Dit was een catastrofe voor de Britse troepen! Op Kreta werden meer dan 3.000 van aan de invasie deelnemende Duitse soldaten echter gedood. Dit bracht de Duitsers ertoe om de eilanden van Malta en Cyprus toch maar niet aan te vallen.

BULGARIJE

Koning Boris III besloot in 1943 dat de Duitsers toch niet de oorlog nog konden winnen!

In juni 1943 meende Boris III het beleefd om nog akkoord te gaan met de eis van Hitler om de Bulgaarse soldaten te gebruiken in plaats van de Duitse strijdkrachten in het noordoosten van Servië, zodat die Duitse soldaten konden gestuurd worden naar het Oostfront. Maar hij had meer nodig en zond vredesgezanten naar de Geallieerden. Hij vreesde dat de Sovjets de officiële houding van neutraliteit van Bulgarije met de voeten zouden treden.

Op 28 augustus 1943 viel Boris III ziek, hoewel hij slechts 49 jaar oud was. Hij overleed aan een hartaanval. Zijn opvolger was Simeon II, nog slechts een jongen, zodat een regent nodig was. Het Regentschap volgde de politiek van Boris III om zich terug te trekken van de Duitse zijde, en dat vooral omdat steeds zwaardere bombardementen op Sofia vanaf november 1943, op de hoofdstad, vermeden moesten worden. De oppositie tegen de oorlog verspreidde zich snel. Gewapende partizanen bendes onder het leiderschap van het Sovjet-geïnspireerde *Vaderlands Front* weigerden de vermeerderende uiteenrukking van het land. De Regering

trok zich terug, verwierp de anti-Joodse wetgeving en verklaarde het land volledig neutraal in 1944.

Deel V. Het Einde van het Derde Rijk

De laatste Sluiptrekkingen van het Derde Rijk

De vooruitgang van de Sovjet Legers

De militaire situatie van het Derde Rijk deterioreerde in 1943 en nog sneller na dat jaar!

Op 3 november 1943 gaf Hitler een algemene richtlijn uit voor de oorlog in de volgende maanden. Duitsland kwam onder het acuut gevaar van een imminente invasie door de Geallieerden in Europa. De prioriteit moest gegeven worden aan het bouwen van verdedigingen in het westen. Op dit ogenblik kon het oosten voor zichzelf zorgen. Maar Hitler wou geen terrein in het oosten prijsgeven, het oosten dat Duitsland nog steeds voorzag van graanleveringen, ruwe materialen en arbeidskrachten. Ondertussen dreven de Sovjets de Duitse Legergroep Zuid onder von Manstein terug uit de bocht in de Dniepr rivier. In april en mei 1944 werden de 120.000 man sterke Duitse en Roemeense troepen afgesneden in de Krim en totaal vernietigd in een Sovjet omsingelingsbeweging.

Op 28 maart 1944 ontsloeg Hitler von Manstein en Kleist. Ze werden vervangen door twee van zijn hogere officieren aan wie hij de voorkeur verleende: Ferdinand Schörner en Walter Model. Het Rood Leger had nu volledig het initiatief genomen. De volgende Sovjet aanval zou plaatshebben in de Ukraïne.

Generaal Model overtuigde Hitler om versterkingen te sturen om zijn troepen in de Ukraïne te steunen: naar de hernoemde *Legergroep Noord Ukraïne*, en door reserves te nemen van de Legergroep Centrum in Belarus onder Veldmaarschalk Ernst Busch.

Stalin en zijn legeraanvoerders brachten massieve versterkingen naar die zone en ze concentreerden zich voor hun *Operatie Bagration*. Busch verdween even van het front voor enkele dagen, in de zelfgenoegzaamheid getrokken door misleidingen van de Duitse informatiegroepen door de Sovjets. Op 19 en 20 juni 1944, bliezen dan plots de Sovjet partizanen honderden spoorwegen en wegen op, zodat de Duitsers het zeer moeilijk zouden hebben versterkingen in te brengen!

De 1,5 miljoen Sovjet soldaten begonnen dan aan hun reusachtige omsingeling met een reeks bepantserde aanvallen. In 2 weken werden 300.000 Duitse soldaten gedood of gevangen genomen. In het midden van juli waren de Sovjets 350 km doorgestoken in de centrale sector. Ze moesten zelfs stoppen om zich te hergroeperen. Dit betekende een groot succes voor hun offensief, dat de weg opende voor verdere overwinningen langs het gans Oostfront.

In het noorden, kwamen de Sovjet troepen zo ver vooruit als de Baltische Zee ten westen van Riga. Schörner kon nog wel terugvechten. Zijn strijdkrachten moesten achteruit wijken uit Estland en uit het groter deel van Letland, om te vermijden hopeloos afgesneden te worden. Van 5 tot 9 oktober 1944 duwden de Sovjet troepen weer vooruit naar de zee. De Duisters moesten nu Oost Pruisen verdedigen, Duits gebied! De Duitse strijdkrachten konden nog net de Sovjet vooruitgang stoppen.

In juni 1944 hadden de Sovjet troepen ook een offensief gelanceerd tegen Finland. Op 4 september 1944 ondertekende een nieuwe Finse Regering onder Maarschalk Mannerheim de

wapenstilstand met de Sovjets. De grenzen van 1940 werden weer in eer hersteld. Duitse deserteurs in het land zouden gearresteerd worden en geïnterneerd.

In het zuiden was de *Legergroep Noord Ukraïne* verzwakt door de overdracht van soldaten naar de *Legergroep Centrum*. Ze werd aangevallen in grote Sovjet slagen, die het terug deden wijken tot aan de Carpatische Bergen. Reusachtige aantallen Sovjet artillerie sloegen in op de Duitse troepen en de Sovjets hadden de absolute overmacht in de lucht. De Sovjet artillerie bestookte de overblijvende Duitse tanks.
Gevreesd ook bleven de Russische *Katyusha* raketlanceerders, die voor het eerst in 1941 te Smolensk waren gebruikt. Zij hadden een reikwijdte van slechts ongeveer 15 kilometer in 1944, zodat ze nogal inefficiënt bleven, maar ze waren recentelijk verbeterd geworden en geproduceerd in grote aantallen. Ze werden de *Stalin Orgels* genoemd!

In de herfst van 1944 hadden de Sovjet troepen bijna de poorten van Warschau bereikt. De Sovjets verpletterden het ondergronds *Thuisleger* van het geëxileerd Pools regime, een nationalistische organisatie die tegenstand bood aan de Communisten. De Sovjets vorderden in Pools grondgebied.
Een opstand gebeurde dan in Warschau op 1 augustus 1944, na een oproep van Stalin. Het *Thuisleger* in Warschau had weinig oorlogsuitrusting, omdat de meeste van haar wapens en munitie gebruikt werd voor partizanen activiteiten in het platteland, en het leger was weinig voorbereid. De Polen vochten een koppige verdediging tegen Duitse tanks, artillerie, machinegeweren en vlammenwerpers. De Russische soldaten bewogen niet tegen Warschau! De Duitse SS en de Politie Eenheden geleid door Erich von dem Bach-Zelenski drongen de opstandelingen naar geïsoleerde zones, naar plaatsen van weerstand, waar ze de bovenhand hadden, en ten slotte vernietigden ze het *Thuisleger*, daarbij de meeste huizen van de stad met de grond gelijk makend.
In totaal werden 26.000 Duitse soldaten gedood! De Polen telden echter meer dan 200.000 doden, mannen, vrouwen en kinderen. Bach-Zelenski vermoordde iedereen die hij kon vinden. Himmler had het bevel gegeven de ganse stad en haar bevolking te vernietigen.

Stalin hield het Rood Leger terug. Het plaatste haar aandacht op de bruggenhoofden langs de Vistula en de Narva rivieren. Op 2 oktober 1944 gaf de laatste Poolse weerstand in Warschau zich over aan de Duitsers. Daarna slechts deed Stalin zijn strijdkrachten optrekken om de totaal vernielde stad over te nemen.

Ook de weerstandsgroepen in het westen vochten tegen de Duitsers. Het Frans Maquis bestond uit duizenden mannen en vrouwen die sabotagedaden pleegden en de Duitse militaire installaties schade toebrachten, in voorbereiding tot de Geallieerde invasie van Frankrijk.

In de nacht van 5 op 6 juni 1944, brachten 4.000 landingstuigen en meer dan 1.000 oorlogsschepen de Geallieerde soldaten over het Kanaal. Drie valscherm divisies begonnen Geallieerde parachutisten te laten vallen achter de Duitse verdedigingen. De Duitse Zeevaart bleef helemaal buiten de acties. De Duitse *Luftwaffe* was zeer verzwakt door haar verliezen van de vorige maanden. De Duitse strijdkrachten lagen verspreid. De weerstand tegen de invasie bleef lager dan verwacht. In zware bombardementen werden de Duitse strijdkrachten overweldigd door de Geallieerde oorlogsmacht.

Aan het einde van 6 juni 1944 waren al 150.000 soldaten en 16.000 voertuigen veilig aan land gegaan in Frankrijk. De geallieerden hadden zelfs Mulberry Havens, kunstmatige havens, gebouwd aan de kust van Normandië om 5 kuststroken te veroveren en te houden. Op 7 juni 1944 veroverden de Geallieerden al Cherbourg, een zeehaven, zodat ze grote hoeveelheden mannen en uitrustingen konden inbrengen.
Von Rundstedt en Rommel hadden geen efficiënt strategisch plan om met de strijdkrachten die aan land gingen af te rekenen. De Geallieerden begonnen dan langzaam hun weg naar het binnenland te trekken, over Normandië heen.

Hitler gaf natuurlijk de blaam van het débâcle aan zijn generaals. Op 1 juli 1944 brak de Duitse Chef van de Generale Staf van het Leger, Kurt Zeitzler, en verliet gewoon zijn kantoor. Hitler wierp hem uit het Leger in januari 1945, en onttrok hem zelfs het recht om ooit nog een *Wehrmacht* uniform te dragen!

Op 21 juli 1944 benoemde Hitler Generaal Heinz Guderian as Hoofd van de Generale Staf van het Leger. Veldmaarschalk von Rundstedt werd ontslagen op 23 juli, alsmede Hugo Sperrle, de bevelhebber van de *Luftwaffe* en die nog ooit Guernica had gebombardeerd. Maarschalk Günther von Kluge werd benoemd om von Rundstedt te vervangen. Aan het Oostfront ontsloeg Hitler de Veldmaarschalk Ernst Busch, wegens zijn nederlaag van de Legergroep Centrum in de *Operatie Bagration*. Hitler verving hem door Veldmaarschalk Walter Model. Op 14 juli 1944 keerde Hitler weer naar zijn hoofdkwartier van de *Wolffschanze* in Rastenburg.

De Weerstand tegen de Nazi Overheersing in Duitsland

Open daden van weerstand in Duitsland zelf bleven zeldzaam. De collectieve weerstand was onmogelijk. Sociaaldemocratische en Communistische organisaties waren verpletterd door de *Gestapo* en dat reeds in het midden van de jaren 1930!

In 1942, na de nederlaag van het Duits Leger geleden voor Moskau, hadden clandestiene Communistische weerstandsgroepen de kop opgedoken in Saksen, Thüringen, Berlijn en de Ruhr. Er was toen nog weinig centrale coördinatie voor die groepen. Sinds het midden van de jaren 1930, had de officiële Partijleiding in Moskou de nadruk gelegd op de nood voor de Communisten om samen te werken met de Sociaal Democraten in een Populair Front. Wanner de oorlog gedaan was, zouden de Sociaaldemocraten naar boven wellen als de belangrijkste rivalen van de Communisten voor de voorkeur van de werkende klasse. De strategie van de Communisten was om het midden te houden tussen aan de ene hand de ideologische zuiverheid en aan de andere zijde de zelfbescherming door samenwerking met de SS! Dit leidde tot wijdverspreide en soms bittere controverse na de oorlog.

De spionage kon nu een grotere rol spelen. Het Rood Orkest, *Die Rote Kapelle*, was een reeks van overlappende en eerder verschillende clandestiene groepen. Zij hadden bindingen met de weerstandsgroepen in Berlijn, met een ambtenaar in het Rijk Economie Ministerie, een man genaamd Arvic Harnach en met een attaché in het Lucht Ministerie genaamd Harro Schulze-

Boysen. Een groep Communisten, maar onafhankelijk van enige centrale richtinggevende groep in Moskau, werd actief in Duitsland. Ook de vrouwen begonnen deel te nemen aan de weerstandsbewegingen, zoals de Amerikaanse vrouw van Arvic Harnach, Mildred Harnach-Fisch en Libertas, de vrouw van Schulze-Boysen. Mevrouw Schulze-Boysen werkte in de filmsectie van het Propaganda Ministerie. De Sovjets kregen informatie van hen. Stalin weigerde te geloven dat de vroege waarschuwing van een imminente invasie in juni 1941 correct was. Schulze-Boysen werd gearresteerd op 30 augustus 1942. Op 7 september 1942 werd Harnach gearresteerd. Voor 15 leden van de groep waar Schulze-Boysen mee samenwerkte, legde Hitler de nadruk op het feit dat de doodsstraffen uitgevoerd zouden woorden door ophanging.

Een andere kleine weerstandsgroep was de *Liga: Gemeenschap voor Socialistisch Leven*. Die was gevormd in de jaren 1920 door de spreker Artur Jacobs. Sommigen onder hen waren Communisten, anderen Sociaaldemocraten, anderen waren niet lid van enige politieke partij. Zij identificeerden het antisemitisme als de kern van de Nazi ideologie. In 1933 al verdwenen ze ondergronds. Ze hielpen Joden vermijden gearresteerd te worden en te ontsnappen. Hun werk bleef geheim ook voor de *Gestapo*. Ze leverden valse identiteitskaarten af aan de Joden.

Een andere dergelijke groep was de *Witte Roos Organisatie*. Haar leden waren actief geweest in de autonome jeugdbewegingen van de Weimar jaren. Ze hielden niet van het racisme en het antisemitisme van de Nazis, en vooral niet van het extreem geweld dat aan het Oostfront verspreid werd. Sommigen van die jongemannen hadden medicijnen gestudeerd aan de Universiteit van München en waren tewerk gesteld in de medische dienst van het Leger aan het Oostfront. Zij hadden de verschrikking en de wandaden daar gezien. Ze werkten samen met de Professor Kurt Huber uit München. Leidende leden waren de Scholl kinderen Hans en Sophie, ook Alexander Schmorell, Christoph Probst en Willi Graf. Ze verspreidden blaadjes in grote hoeveelheden. Ze veroordeelden de massa moorden op de Joden en op de Polen, die ze met eigen ogen gezien hadden.
Op 18 februari 1943, nadat ze geobserveerd waren door een portier van de universiteit, werden Hans en Sophie Scholl gearresteerd door de *Gestapo*. Op 22 februari werden de Scholls voor een Volksgerechtshof gebracht, schuldig bevonden van verraad en onthoofd. Huber, Schmorell en Graf werden veroordeeld op 19 april en ook terechtgesteld. Hun Hamburgse groep werd eveneens ontdekt door de *Gestapo,* gearresteerd in juni 1944, en daarna geëlimineerd.

Samenzweringen tegen Hitler

De militaire weerstand die oorspronkelijk ontstond in 1938 onder belangrijke Legerofficieren had ook onder hen de vroegere ambassadeur voor Italië, Ulrich von Hassell. Die soldaten bleven overtuigd van de criminele onverantwoordelijkheid van het Derde Rijk en haar Regime. Andere ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken deelden de ideeën van Hassell. Dit waren mannen zoals de Staatssecretaris Ernst von Weizsäcker, Adam von Trotte zu Solz en Hans-Bernd von Haeften. Bij hen waren Carl Goerdeler, de vroegere Opdrachtgever voor Prijzen, die de vroegere Burgemeester van Leipzig was, en Johannes Papitz, de Pruisische Minister van Financiën. Ook nog de vroegere Chef van de Generale Staf van het Leger, Ludwig Beck.

Een kring bestond rond het Hoofd van de Militaire Intelligentie, Admiraal Wilhelm von Canaris en diens Stafchef Hans Ostern. Zij waren erg bezorgd over de roekeloze militaire ambities van Hitler. De jonge theoloog Dietrich Bonhoeffer, een inspirerende figuur van de Gelovende Kerk was een lid van die groep.
Tevens vond een groep van meestal officieren van aristocratische origine het Nazi Regime schandelijk voor Duitsland en waren ze beschaamd met de gewelddaden die de Duitsers in Rusland begingen. Hun twee meest actieve leden waren Fabian von Schlabendorff en Henning von Tresckow.

De *Kreisau Kring* was een andere dergelijke groep, een los netwerk van intellectuelen, van ongeveer honderd mannen, die elkaar ontmoetten op het landgoed van Graaf Helmut von Moltke te Kreisau in Lager Silezië. Leden en sympathisanten waren Graaf Peter Yorck von Wartenburg, een ambtenaar in het Kantoor van de Commissaris voor Prijzen en Graaf Fritz-Dietlof von der Schulenburg, de Vice Politie President van Berlijn. Von Moltke zelf werkte in het Departement voor Krijgsgevangenen van het Gecombineerd Opperbevel van de Strijdkrachten.
Zij allen hadden idealistische toekomstbeelden voor Duitsland. Ze benadrukten het Christendom voor de morele regeneratie van het Duits Volk. Ze volgden een radicaal en conservatief idealisme. Leden van die groep baseerden zich op de Christelijke waarden en de lokale identiteiten. Ze waren voor het geenschappelijk eigendom van vitale industrieën en de medeverantwoordelijkheid in elke individuele onderneming.
Op 8 januari 1943 had een geheime vergadering plaats met al die leden. De vergadering draaide niet goed uit. Von Moltke verweet Goerdeler een reactionair te zijn. Veel oudere mannen vonden dat de jongere mannen zeer onrealistisch waren. In mei 1944 wilden ze een onderhandelde vrede op basis van de Duitse grenzen van 1914, doch met Oostenrijk, het Sudetenland, Zuid Tyrol, autonomie voor Elzas-Lotheringen en ze wilden een effectief verdedigingsleger houden in het oosten. Dergelijke garanties zouden ze nooit krijgen! Een Sociale Democraat in die groep was Julius Leber. Meer conservatieven in die groep keken terug naar de Pruisische hervormingen voorgesteld door de Baron Karl von Stein. Ze wilden ook de terugtrekking van de Nürnberg Wetten. Anderen echter, bleven antisemitisch. Nog een lid was Wolf Heinrich Graf Helldorf, de Voorzitter van de Politie van Berlijn. Een ander lid was Arthur Nebe, de Bevelhebber van de SS Taakgroep B in de Sovjet Unie, die nochtans al duizenden Joden gedood had.

Moltke en de meeste van zijn vrienden waren tegen een moordpoging op Hitler wegens religieuze redenen. Henning von Tresckow was ervan overtuigd dat Hitler vermoord moest worden vooraleer het Nazi Regime kon omvergeworpen worden. Op 13 maart 1943 probeerde von Tresckow het vliegtuig van Hitler op te blazen ergens in vlucht tussen de hoofdkwartieren, met explosieven hem bezorgd door Admiraal Canaris. De ontsteker werkte echter niet goed in de lage temperaturen in de bagageruimte op grote hoogte. Fabian von Schlabendorff slaagde erin de bom op tijd onschadelijke te maken.

Op 21 maart 1943 hoopte Kolonel Rudolph-Christoph Baron von Gersdorff om Hitler te doden tijdens een tentoonstelling te Berlijn. Hitler liep echter praktisch snel door de tentoonstelling. Het toestel kon niet tot ontploffing gebracht worden.

In de lente van 1943, arresteerde de *Gestapo* Oster en andere sleutelfiguren van de samenzwering, ook Bonhoeffer. Canaris werd gevangen genomen. De Militaire Intelligentie kwam onder de Veiligheidsdienst van de SS.

In januari 1944 werd ook von Moltke gearresteerd. Von Kluge had een auto-ongeluk. De Sociale Democraat Miesendorff en de Legerchef Hammerstein die op pensioen was, stierven van natuurlijke oorzaken. De samenzwering werd daarom meerdere maanden teruggeschroefd. Met hen ook was Generaal Friedrich Fromm, het hoofd van de gewapende strijdkrachten te Berlijn, en ook de bevelhebber van het Reserve Leger. Hij speelde op de tijd.

De mannen die uiteindelijk de *Operatie Walkyrie* opzetten, een nieuw plan om Hitler te elimineren, waren dan Ludwig Beck, Tresckow en Olbricht.

Klaus Schenk, Graaf von Stauffenberg, een luitenant-kolonel, had geen rechterhand meer en geen 3de en 4de vingers aan zijn linkerhand. Een zwarte lap bedekte één oog. Hij moest zijn benoeming als Stafchef van het Algemeen Kantoor van het Leger opnemen op 1 oktober 1943. Hij was een gedesillusioneerde Nazi. Hij keerde zich nu tegen de Nazis. Meerdere schema's om Hitler te doden faalden of werden neergelegd want voor onmogelijk beschouwd. Uiteindelijk besloot von Stauffenberg dan Hitler zelf te doden.

Op 1 juli 1944, Stauffenberg, nu volledig gepromoveerd tot kolonel en benoemd tot Stafchef van Fromm, het Hoofd van de Reserve van het Leger, kreeg enige toegang tot Hitler als de gezant van Fromm. Op 10 juni 1944 bezocht Stauffenberg het Veldhoofdkwartier van Hitler te Rastenburg. Stauffenberg verliet de vergaderzaal en de bom in zijn aktentas ontplofte. Stauffenberg vloog dan al terug naar Berlijn. Maar Hitler had geen ernstige wonden opgelopen! Hij werd beschermd door een zware tafel die omver geworpen werd door de ontploffing, en waar hij achter viel. De mannen die tegen Hitler samengezworen hadden werden gearresteerd. Olbricht, Stauffenberg en Kolonel Albrecht Merz von Quirnheim werden geëxecuteerd op het bevel van Fromm die daarmee zijn eigen verwikkeling in de aanslag verborg. Von Beck werd eveneens gedood.

Een andere coup tegen het regime gebeurde in Parijs, in Praag en in Wenen. Meer dan 1.000 SS officieren werden gearresteerd. Veldmaarschalk von Kluge liet al de SS-mannen vrij. Generaal Günther Blumentritt onderhandelde een overeenkomst. Stülpnagel pleegde zelfmoord. Dit betekende nieuwe veranderingen in het Nazi Leiderschap van de *Wehrmacht*. Guderian werd Hoofd van de Algemene Staf van het Leger. Hitler, Himmler en de *Gestapo* identificeerden en deden de overblijvende samenzweerders gevangen nemen. Canaris werd weer ingebracht voor verhoor. Hitler beval de arrestatie van Hjalmar Schacht. Hij voelde, meende, dat Schacht de herbewapening in de 1930 jaren had gesaboteerd. Johannes Papitz, Gustav Noske, Wilhelm Leuschner, eigenlijk Sociaaldemocraten, werden gearresteerd. Carl Goerdeler verborg zich doch werd gevat en ook gearresteerd. Hij gaf aan de *Gestapo* de namen van de andere samenzweerders.

Himmler liet in totaal 5.000 mensen gevangen nemen. Namen als Halder, von Brauchitsch, Generaal Georg Thomas, Ulrich von Hassel vielen in de netten van de *Gestapo*. Henning von Tresckow pleegde zelfmoord. Veel andere samenzweerders namen gif of schoten zichzelf

dood. Eveneens pleegden zelfmoord von Kluge en Erwin Rommel! Rommel wist af van de samenzwering, maar hij had ze niet goedgekeurd. Hitler riep in alle haast een Krijgsraad samen die voorgezeten werd door Veldmaarschalk von Rundstedt. Die ontsloeg 22 andere militaire samenzweerders uit het Leger met oneer.

Op 7 augustus 1944 opende in Berlijn het proces voor nog 8 samenzweerders waaronder generaal Erwin von Witzleben en Yorck von Wartenburg. Verdere processen later veroordeelden von Schulenburg, Trott, Goerdener, Leuschner, Hassell, de verblindde Stülpnagel, en vele anderen zoals Leber, Papitz, Eugen Bolz, en von Moltke. Dit had plaats in januari 1945. De Voorzitter van het Volksgerechtshof, Roland Freisler, schreeuwde naar de betichte mannen, regende beledigingen naar hen, en liet hen nauwelijks een paar woorden zelf spreken. Zijn gedrag was erg beledigend. Zelfs de Minister van Justitie, Otto-Georg Thierack klaagde over hem.

De advocaten poogden niet enige onschuld te bewijzen. Hitler beval al de samenzweerders op te hangen. Ze werden dan inderdaad opgehangen in de Plötensee gevangenis in Berlijn. Hitler liet een film maken van de executies. Hij keek naar die films ’s nachts in zijn hoofdkwartieren.
Iemand die gearresteerd werd, doch overleefde, was Fabian von Schlabendorff! Hij werd geplaatst in een kelder van het Volksgerechtshof toen op 3 februari 1945 het gerechtshof vernield werd door een bombardement. Freisler werd gedood. Het gerechtshof sprak later von Schlabendorff vrij omdat hij onwettelijk gefolterd werd.
Na de gefaalde aanslag werden ongeveer 1.000 mensen gedood of pleegden ze zelfmoord. Ook hun families werden door Himmler gestraft: vrouwen en kinderen, broers en zusters, ouders, neven en tantes. Alle eigendommen van de families werden in beslag genomen.

De charismatische autoriteit van Hitler, gesteund door Goebbels, Göring, Himmler en Bormann, was nog voldoende sterk om twijfelende hogere officieren zoals Fromm en von Kluge ervan te weerhouden hun volledig gewicht achter de aanslag en coup te houden. Goebbels, Hitler, Himmler en de SS handelden snel, terwijl de samenzweerders nog talmden. De samenzweerders konden niet de belangrijkste bevelhebbers achter hun coup krijgen. Toch wisten nu de meerderheid van de hogere officieren dat er weinig of geen hoop meer bestond dat Duitsland de oorlog nog kon winnen. De meesten van hen bleven opgesloten in hun strakke militaire mentaliteit van gehoorzaamheid, waarin bevelen van hogerhand absoluut moesten opgevolgd worden. Het hoofd van de Staat doden, was een daad van hoogverraad.

De poging tot moord was meer een morele daad dan een politieke zet. Wanneer het nieuws van de aanslag Londen en New York bereikte, werd het nieuws snel neergelegd as een betekenisloos dispuut binnen de Nazi hiërarchie. De militaire en conservatieve weerstand kreeg ook weinig steun vanwege de grotere Duitse bevolking. Toch had de dood van Hitler de desintegratie van het Regime kunnen versnellen.

De Val van het Nazi Regime

De Nazis wilden toen hun gans volk opofferen om hun eigen val misschien een beetje langer uit te kunnen stellen! Veel soldaten dachten dat Hitler hen erg had laten vallen. Hij zou de leiding van de oorlog hebben moeten overlaten aan de professionelen! Toch bleven veel Duitse soldaten strijden aan het Westfront tot aan het bitter einde. Voor sommige Duisters was de leidende rol die de Pruisische aristocraten ingenomen hadden een reden voor woede. Sommigen zeiden zelfs dat de aristocratie nu maar volledig moest verwoest worden. Voor Goebbels ook was het duidelijk dat de verraderlijke generaals de oorlog niet hadden willen winnen. Ze hadden samengespannen met de Geallieerden om de nederlaag van Duitsland mee te brengen.

In Berchtesgaden meldde de SS Veiligheidsdienst dat vooral de vrouwen wanhopig het einde van de oorlog wensten, en sommigen meenden dat de dood van Hitler dit kon meebrengen. De populaire gemoedsstelling was toen op zijn slechtst. Een groot gevoel van paniek bereikte iedereen.

De Duitse soldaten aan het Oostfront werden niet geleid in een geplande terugtrekking, doch eerder in een volledige terugtocht. Ganse eenheden liepen weg van het Leger of gaven zich direct over aan de vijand bij de eerste confrontatie. De grootste meerderheid van de soldaten geloofde niet meer in de overwinning. De mensen begonnen te vluchten uit de zones die in het pad lagen van het vooruit stotend Rood Leger, en ze namen hun bezittingen en geld mee. In november 1944 daalde de reputatie van Hitler sneller dan ooit. Het Rood Leger kwam steeds verder vooruit, tot in Duitsland zelf. De Nazi poging om meer *Lebensraum* te veroveren was een totale faling gebleken en het resultaat was catastrofaal voor het land. Het nieuws dat kwam van de geallieerden van Duitsland in Europa was al even slecht.

Turkije brak haar diplomatieke betrekkingen met Duitsland af op 1 augustus 1944. Bulgarije verklaarde zelfs de oorlog aan Duitsland wanneer de Sovjet troepen het land binnenreden op 8 september 1944. In Roemenië trok het Rood Leger vooruit, wat leidde tot de vernieling van 18 Duitse divisies in het land. Op 23 augustus van 1944 al werd de Roemeense Maarschalk Antonescu van de macht verdreven. Roemenië sloot zich aan bij de Geallieerden, hopend zo het territorium dat het verloren had aan Hongarije in 1940 weer terug te kunnen winnen. In Griekenland, met de toelating van Hitler, trokken de Duitse strijdkrachten zich terug in oktober 1944 naar Macedonië. In Albanië, in Zuid Joegoslavië, evacueerden de Duitse troepen het land in oktober 1944.

Wanneer Roemenië ingenomen werd bereikte het Rood Leger de grenzen van Hongarije. Admiraal Hórthy organiseerde een wrede weerstand tegen het Rood Leger. Maar op 15 oktober 1944 kondigde hij aan dat Hongarije niet langer geallieerd was met het Duits Rijk. Otto Skorzeny ontvoerde de zoon van Hórthy, Miklós, uit het versterkt fort van Budapest, en de Nazis plaatsten hem gevangen in het concentratiekamp van Mauthausen. Hitler informeerde Hórthy van het feit dat zijn zoon zou geëxecuteerd worden en het fort bestormd tenzij hij zich overgaf. Hórthy diende zijn ontslag in en werd naar een kasteel in Beieren gebracht.

De leider van de Fascistische *Kruispijl*, Ferenc Szálasi, nam dan de macht over met de hulp van de Duitsers. Hij had 25.000 Joodse mannen verzameld en in werkbattaljons geplaatst om versterkingen rond Budapest te bouwen. Wanneer die probeerden te ontsnappen, doodden *Kruispijl* eenheden hen op de oevers of op de bruggen over de Donau. Op 18 oktober 1944 kwam Adolf Eichmann aan in Budapest. Hij organiseerde de arrestatie van nog eens 50.000 Joden en zond die te voet in de richting van Wenen. Vele duizenden vielen in die futiele mars. Szálasi stopte de deportaties in het midden van november 1944. Hij vreesde dat hij de verantwoordelijkheid zou krijgen voor de doden. De overblijvende Joden werden in het getto van Budapest geconsigneerd.

In januari van 1945 woonden 60.000 Joden zo in 4.500 woningen, tot met 14 in één kamer van het Budapest getto. Verhongerd, beladen met ziekten, regelmatig geteisterd door *Kruispijl* moordeskaders, leden de gevangenen daar erg van de wrede behandeling. Diplomaten in Budapest, onder wie de Zweedse vertegenwoordiger Raoul Wallenberg, deden pogingen om de Joden te beschermen door aan bijna 40.000 van hen vrijstellingspapieren te overhandigen, erkend door de *Kruispijl*.

In Slovakije, in augustus van 1944, waren de Slovaakse militairen, geleid door het Ministerie van Defensie, aan het samenzweren om de Regering omver te werpen en zich bij de Geallieerden te voegen. Duitse troepen bezetten dan Slovakije op 29 augustus 1944. Een opstand volgde! Het Rood Leger faalde weer om snel genoeg in te grijpen om de partizanen te helpen, of ze wilden dat gewoon niet. In oktober 1944 werd de opstand brutaal onderdrukt. Ondertussen waren al 58.000 Joden naar de uitroeiingskampen gebracht. Treinen beladen met de Joden reden weg van september 1944 tot maart 1945. Meer dan 8.000 Joden werden naar Auschwitz gezonden, 2.700 naar Sachsenhausen en 1.600 naar Theresienstadt.

De snelle ondergang van de militaire situatie van het Derde Rijk in 1943-1944 werd duidelijk voor iedereen. Toch meende Hitler dat Duitsland de oorlog nog kon winnen als zijn generaals niet constant zijn strategie aan het ondermijnen waren. Niets was zijn fout!

Op 18 juli 1944 benoemde Hitler Goebbels tot zijn plenipotentiaire vertegenwoordiger voor de Inspanning van de Totale Oorlog. Goebbels had die prijs gevraagd voor zijn loyauteit en zijn tegenwoordigheid van geest tijdens de moordaanslag op Hitler. Hermann Göring voelde zich terzijde geschoven en bleef morren op zijn landgoed te Rominten gedurende meerdere weken. Goebbels beval een hele reeks maatregelen, vooral om te pogen meer mannen naar het Leger te krijgen. Maar op dat punt hield Hitler hem tegen.

Theaters, orkesten, nieuwsbladen en publicatiehuizen en andere instituten die niet essentieel waren voor de oorlogsinspanning werden gesloten. De bovengrens voor de leeftijd van vrouwen die in de oorlogsindustrieën moesten werken werd opgetrokken van 45 jaar naar 55 jaar. 400.000 vrouwen werden uit hun huisdiensten getrokken om te werken in oorlogsrelevante zones van de economie. Inspanningen om het Pruisisch Ministerie van Financiën samen te voegen met het Rijks Financiën Ministerie, dat de samenzweerder Papitz had voorgezeten, leverde problemen op die te complex waren, maar toch brachten de maatregelen meer dan 450.000 mannen op voor de oorlog. Met nog andere dergelijke maatregelen konden ongeveer 1 miljoen mannen gevonden worden om naar het front

gestuurd te worden tussen augustus 1944 en december van dat jaar. Maar ongeveer 1 miljoen mannen werden in diezelfde periode ook gedood, gevangen genomen of gewond aan de beide oorlogsfronten!

Op 20 november 1944 was het Rood Leger tot binnen het kanonschot bereik gekomen van het Veldhoofdkwartier van Hitler te Rastenburg. Hitler verliet het voorgoed en trok naar de Rijkskanselarij te Berlijn. De Sovjet strijdkrachten waren nu uitgeput. Ze moesten zich hergroeperen en herorganiseren om hun toeleveringsproblemen op te lossen veroorzaakt door de nauwere breedte van de spoorlijnen in Duitsland.

De laatste Strijd

In het begin van december 1944, waren de Duitse Legers in het westen teruggedrongen tot aan de *West Wall*, de vroegere *Siegfried Lijn*. Hitler plande daar een uitbraak met 30 nieuwe divisies. Hun doel was Antwerpen. Jodl legde de plannen voor aan de generaals op 3 november 1944. Zij verwierpen het plan als zijnde onrealistisch. Ze hadden een massieve en superieure strijdkracht tegen zich, een tekort aan soldaten, munitie en brandstof. Jodl beval hen het offensief niettemin te beginnen.

Op 11 december 1944 kwam Hitler aan in zijn nieuw veldhoofdkwartier van Bad Nauheim. Op 16 december 1944 begon het nieuw Duits offensief. 200.000 Duitse soldaten, 600 tanks, 1.900 artillerie stukken werden gelanceerd tegen de Westerse Geallieerden om door te breken door de Amerikaanse lijnen in de Ardennen, verdedigd door slechts 80.000 soldaten en 400 tanks. De Duitsers vielen aan langs 100 kilometer naar de Maas. Ze verrasten de geallieerde troepen. Doch niet gedurende lange tijd.

Rond de nacht vóór Kerstmis 1944, hadden de Duitsers al geen benzine meer. De Amerikaanse tanks stopten hen. De 5.000 verzamelde Geallieerde vliegtuigen in klaar en helder weder konden de Duitse lijnen bombarderen tot ze vernietigd waren. De veldslag werd genoemd de *Battle of the Bulge*, de Slag van de Uitpuiling. De Amerikanen onder George Patton konden een succesvolle tegenaanval organiseren met tanks vanuit het zuiden. De Duitsers hadden wel Geallieerde vliegvelden aangevallen met hun *Luftwaffe* op 19 januari 1945, maar ze verloren daarmee evenveel vliegtuigen als de Geallieerden, ongeveer 280 vliegtuigen, en hun vliegtuigen waren onvervangbaar. Aan het einde konden ze zich geen doorbraak forceren. Een andere, kleinere Duitse aanval in de Alsace streek faalde ook. Op 17 december 1944, doodde de SS Eerste *Panzer* Divisie, gefrustreerd door de falingen, een groot aantal Amerikaanse krijgsgevangenen te Malmedy. De Amerikaanse strijdkrachten hernamen dan hun vooruitgang in Duitsland.

De verliezen in de *Slag van de Ardennen* bedroegen 80.000 Duitse en 70.000 Amerikaanse soldaten gedood, gewond of vermist in de slag. Elke zijde verloor ongeveer 700 tanks en bepantserde voertuigen. De verliezen waren onherstelbaar voor de Duitsers. De laatste tegenaanval van Hitler had gefaald! Hij trok zijn troepen weg en op 15 januari 1945 reed hij terug naar Berlijn in zijn speciale trein. Duitsland had definitief de oorlog verloren. Hitler en

het Nazi leiderschap keerden dan hun gedachten niet weer naar de overwinning, doch naar wraak.

Een nieuwe Blitz op Groot Brittannië

De *Blitz* op Londen was vooral gericht op de dokken, en een aanval op Coventry was uitgevoerd omdat de stad een sleutelpositie had ingenomen in de productie van wapens. Het doel van de nieuwe Duitse raids was om de Britse oorlogseconomie te verzwakken en om Churchill ertoe te brengen naar de onderhandelingstafel te komen, niet zozeer om de burgerlijke bevolking te terroriseren. Hitler beval slechts het begin van de aanvallen op Groot Brittannië na april 1942, na de Britse raid op Lübeck. De snel zich intensifiërende Anglo-Amerikaanse raids op Duitse steden, gedurende dewelke in 1943 tot 70% van alle hoog-explosieve bommen en 90% van de vuurbommen op residentiële zones vielen, hadden in Duitsland een wijdverspreide volkswens voor vergelding gecreëerd. Goebbels vooral, was voor het bombarderen van de delen van de Britse steden waar de plutocraten woonden!

De *Luftwaffe*, echter, had geen viermotorige bommenwerpers, geen bommenwerpers die op grote hoogtes konden vliegen en geen gespecialiseerde nachtelijke bommenwerpers. Luchtaanvallen op Londen begonnen nu weer in de nacht van 21 op 22 januari 1944. Tot 440 bommenwerpers van meestal oudere modellen zoals de Ju88 vielen aan. De bombardementen nu werden daarom de *Baby Blitz* genoemd. Verdere Duitse raids gebeurden op een variëteit van doelen, van Portsmouth tot Torquay, met ongeveer 200 vliegtuigen. Ongeveer 100 dergelijke raids hadden plaats in april en mei 1944. Geen beduidende schade werd meer aangedaan, zodat het offensief ook al eindigde in mei 1944. Een andere terreur werd dan losgelaten over groot Brittannië!

De pilootloze *Vliegende Bommen*, genaamd de V1 door Hans Schwarz von Berkl, een journalist in het orgaan van Goebbels met de naam *Das Reich* werden naar Groot Brittannië gezonden vanaf 17 juni 1944. De V stond voor *Vergeltungswaffe*, wapen voor vergelding of wraak. Het was een luchttorpedo, of met een modernere taal een kruisraket. Het Duits Luchtministerie gaf haar formele goedkeuring voor de ontwikkeling van dit wapen aan de vliegtuigbouwer firma van Fieseler. De eerste 10 V1s werden gelanceerd op 13 juni 1944 op dringend bevel van Hitler, en op Londen gestuurd. Ze hadden een groot psychologisch effect. Hitler beval een massieve verhoging in de productie ervan laat in juni 1944. In totaal werden 22.384 missielen afgevuurd, 1.600 zelfs vanaf vliegtuigen en de rest vanaf lanceringshellingen. Meer dan een derde faalde hun doelen te bereiken. In september 1944 had de V1 gefaald om het Brits moreel te breken. Het programma werd teruggeschroefd. De V1 werden dan vooral gelanceerd vanuit Duitsland om België te bereiken, de haven van Antwerpen, omdat de Geallieerden de lanceringsites van de V1 aan de Atlantische kust al onder de voet hadden gelopen. Dan kwam de V2.

De V2 was een ballistische raket, ontwikkeld door het Leger als een rivaal van de V1 van de *Luftwaffe*.

Wernher von Braun was een jonge, rijke aristocraat. Hij was geboren in 1912 in een zeer conservatieve familie. In 1932 werd von Braun senior de Minister van Landbouw in de Regering geleid door Franz von Papen. Hij verloor die plaats toen Hitler aan de macht kwam. Wernher von Braun was een doctor in de toegepaste fysica, gespecialiseerd in vloeiende brandstoffen voor raketten. Hij ging naar een site waar de V1 kon gebouwd worden, getest en gelanceerd. Er bestond een testinstallatie te Peenemünde op het eiland Usedom aan de Baltische kust. Von Braun werd lid van de Nazi Partij in 1937, en van de SS in 1940. Albert Speer, kort na zijn benoeming tot Bewapening Minister, bezocht Peenemünde met Generaal Fromm, Veldmaarschalk Milch en een vertegenwoordiger van de Zeemacht. De eerste succesvolle vlucht van de V1 gebeurde op 14 oktober 1942.

De Britse en VSA troepen leerden snel van waar de V1 gelanceerd werden. Op 18 augustus 1945, voerden de Britse en Amerikaanse Luchtmacht een raid uit op Peenemünde met 600 Britse bommenwerpers. De plaats werd beschadigd, maar Hans Kammler vond een andere site, in een complex van een oude gipsmijn nabij de stad van Nordhausen in de Harz Bergen van Thüringen. Dit nieuw centrum voor de productie van raketten werd genoemd het *Mittelwerk*, voor de centrale werken. Om de constructie van de raketten uit te voeren werd een sub-kamp opgericht van Buchenwald, *Werkkamp Dora*, op, die plaats. In oktober van 1943 waren al 4.000 gevangenen daar aan het werk met Russische, Poolse en Franse gevangenen. Eind november 1942, waren 8.000 arbeiders er aan het werk. De temperaturen werden nooit hoger dan 15°C, en de kwartieren van de gevangenen waren er zeer vochtig. De gevangenen werden steeds in de tunnels gehouden. De levensvoorwaarden waren er zeer slecht.

Op 10 december 1943 bezocht Albert Speer de kampen. Hij zag wel de slechte omstandigheden, en de verschrikkelijke gezondheidstoestand in het kamp. Het aantal doden waren 18 in oktober 1943, 172 in november en 670 in december 1943. Sinds de opening waren al 2.882 gevangenen gestorven. In totaal stierven 20.000 van de 60.000 mannen die in *Dora* moesten werken, of in één van de niet minder dan 30 sub-kampen ervan, aan ziektes, verhongering en de slechte behandeling. Toch hadden de Nazis dan hun nieuw vergeldingswapen.

Hitler arresteerde von Braun, zijn broeder en 2 van zijn nauwste medewerkers zogezegd omdat ze lid waren van een volledig fictieve linkervleugel weerstandsbeweging die probeerde het raketprogramma te saboteren. Ze werden weer vrijgelaten door Speer en Walter Dornberger, de legerofficier met de algemene verantwoordelijkheid voor het V2 programma. Niet minder dan 65.000 veranderingen werden aan de blauwdrukken gemaakt tot de raketten klaar waren. De slechte fysische conditie van de arbeiders, hun gebrek aan expertise als slaven-werkers werden iets verbeterd.

In september 1944 lanceerden de Duitsers hun eerste raketten tegen Londen. De productie wan toen aan de gang met ongeveer 20 raketten per dag, 700 per maand. Op 1 februari stelde Hitler een nieuwe commandant aan, Richard Baer, die gediend had als de laatste commandant van Auschwitz. De fabriek bouwde 6.000 V2-raketten en ook nog meerdere V1 vliegende bommen. In totaal werden 3.200 V2 raketten succesvol afgevuurd. Niet vanuit Bretagne nu, en op België. De snelheid van de V2 was ongeveer 3.200 kilometer per uur. Ze droeg een ton

hoge explosieven mee. Toch was ze niet in staat beduidende destructieernielingen mee te brengen. Het aantal personen gedood bereikte niet meer dan 5.000 mensen. Meer mensen stierven van de productie van de V2 dan van haar ontploffingen volgens Michael Neufeld, hun historicus.

Generaal Fromm, die gearresteerd zou worden voor zijn medeplichtigheid in de bomaanslag tegen Hitler, was ervan overtuigd dat Duitsland eerder een superbom moest ontwikkelen zoals voorgesteld door de theoretische fysici Otto Hahn en Werner Heisenberg. Maar Heisenberg en Hahn konden nooit de hoeveelheid Uranium 235 berekenen die nodig was am een atoombom te bouwen. Om het proces onder controle te houden meenden ze zwaar water nodig te hebben, een zwaardere isotoop van water. De enige fabriek die dit kon produceren werd veroverd door de Geallieerden in Noorwegen in april 1940 en ze werd volledig vernield door Britse bommenwerpers in 1943.

De groep van Heisenberg slaagde er niet in de belangrijkheid van grafiet te erkennen in het controleren van de nucleaire splitsing. Een atoombom kon slechts klaar zijn na 3 jaar! Het Derde Rijk had die tijd niet. Speer, Heisenberg en zijn groep bouwden een cyclotron dat er wel in slaagde een atoomkern te splitsen in de zomer van 1944. Het experiment raakte niet veel verder.

Een ander project werd geleid door Manfred von Ardenne, met de steun van de Rijkspost Minister Wilhelm Ohnesorge. Zijn vriend was de hoffotograaf Heinrich Hoffmann, die Hitler kon overhalen zich te interesseren in het onderzoekswerk. Von Ardenne had als assistent Kurt Diebner, een leger fysicus en een groep van 100 onderzoekers in 17 verschillende instituten. Hun doel was een tactisch nucleair wapen te bouwen dat verrijkt Uranium gebruikte. Een testsite werd gebouwd in maart 1945, met arbeiders uit de concentratiekampen. Meerdere honderden mannen stierven in het project. De groep kon nooit de hoeveelheden uranium bekomen nodig voor het wapen.

Andere Wapens

IG Farben ontwikkelde zenuwgassen. In 1938 synthetiseerden de IG Farben wetenschappers Schrader, Ambros, Rüdiger en Van der Linde een extreem dodelijk organofosfor gas dat ze *Sarin* noemden, naar hun voornamen. Ze hadden nog een ander gas, *Tabun*, klaar om geproduceerd te worden, en een derde, *Soman*, gesynthetiseerd door de wetenschappers aan het Kaiser Wilhelm instituut voor Scheikunde geleid door Richard Kun, aan het begin van 1944. Vanaf 1942 was de productie van Sarin en Tabun begonnen in een site ten noorden van Breslau. In juni 1944 waren 12.000 ton Tabun geproduceerd. De zenuwgassen hadden al convulsies en andere effecten veroorzaakt in 300 arbeiders en minstens 10 doden. Er bestond geen gekende bescherming tegen de gassen. Maar de gassen waren gewoon te gevaarlijk om hen te gebruiken op het slagveld. Ze werden nooit toegepast.

Albert Speer wou zich concentreren op de Waterval grond-naar-lucht missiel om de bommenwerpers raids te doen stoppen. Hitler beval de nog voorhanden hulpmiddelen echter

te concentreren op de V1 en V2. Maar die schema's brachten een zeer grote last op Duitsland, zonder enig effect te kunnen hebben op de uitkomst van de oorlog.

In 1941 had Ernst Heinkel een jet motor ontwikkeld en getest om in een nieuwe revolutionaire jager te plaatsen, de tweemotorige Me262, die een snelheid kon ontwikkelen van meer dan 800 kilometer per uur. Het vliegtuig vloog eerst in 1943. Speer was enthousiast, maar niet Hitler. Hitler verklaarde dat het een bommenwerper moest worden in plaats van een jager. Vanaf de herfst van 1944 wou Hitler niets meer horen van de Me262. Messerschmitt had gewoon niet meer de tijd en de middelen om het project ten einde te brengen.

De zeemacht dacht aan een nieuwe generatie van onderzeeërs uitgerust met krachtige batterijen. Die zouden toelaten zeer lange tijd onder water te blijven en ze konden minder gedetecteerd worden door sonar. Ze waren ook gebouwd voor snelheid. Ze werden eerst afgeleverd in juni van 1944. In totaal werden 150 van die onderzeeërs gebouwd. Maar ze waren onvoldoende getest en gebruikt.

De bouw van een verkenningsvliegtuig voor zeer lange afstanden, de Ju290 moest gestopt worden in de zomer van 1944 nadat haar productiecentra schade hadden geleden tijdens bombardementen. Ook vielen toen snel de basissen van de onderzeeërs aan de Atlantische kust in de handen van de Geallieerden.

De V3 was eigenlijk een enorm kanon met een loop van 150 meter lengte. Dit was bedoeld om obussen op Londen af te schieten. Het kanon was nog onder ontwikkeling wanneer de Geallieerden de afvuringsplaats vernietigden in bombardementen.

Een 4-stappenraket met poeder in plaats van vloeibare brandstof was een multi-stage solide brandstof raket. Niet meer dan 200 van hen werden geproduceerd en gelanceerd einde 1944 tegen Antwerpen.

In totaal vielen minder dan 6.000 V1 raketten op Groot Brittannië en net meer dan 1.000 V2s. 31.600 huizen werden vernietigd, de meeste daarvan in Londen, en 9.000 mensen werden gedood, 24.000 gekwetst. De Duitse mensen noemden de V1 eigenlijk snel de *Volksverdummer*, de 'belachelijk makende nummer 1' van het volk. Of nog de *Versager Nummer 1*, de gefaalde nummer 1. Tot in de laatste dagen van de oorlog hielden de Duitsers een overblijfsel van geloof in een mirakel wapen, dat nooit kwam.

Reeds aan het einde van 1943 werden steeds oudere groepen mannen opgeroepen om te dienen in de gewapende machten. Hitler riep nog op 26 september een *Volkssturm* af, waarin alle mannen van 16 tot 60 jaar verplicht werden de wapens op te nemen. Ze moesten door de Partij georganiseerd worden om het Duits volk te verdedigen tegen de poging van haar Joodse internationale vijanden om hen te vernietigen. Hun officiële datum van in dienst name was 18 oktober 1944. Dit werd echter nooit een zeer effectieve strijdmacht: ze hadden geen uniformen, ze moesten slechts zelf met een rugzak komen, een deken, en wat eetgerief. In totaal werden 175.000 van die mannen gedood, al strijdend tegen de Legers van de Geallieerden. De laatste oproepen gebeurden dan voor jonge vrouwen en jongere studenten van 14 tot 16 jaar oud!

De laatste Strijd

Hitler gaf een laatste redevoering op 30 januari 1945 voor de 12de verjaardag van zin benoeming tot rijkskanselier. Hij was weer eens kwaad tegen de Joodse Internationale Samenzwering. Zijn rede werkte niet meer zeer inspirerend!

De oorlog met Duitsland naderde dan een snelle uitkomst. Het Rood Leger was weer in de aanval. Na het verlies van de Roemeense olievelden moest het Duits Leger vasthouden aan haar laatste bronnen in Hongarije. Maar aan einde maart 1945, had het Rood Leger bijna volledig Hongarije bezet.
In het noorden hielden de Duitse strijdkrachten in Letland nog even hun stellingen, maar ze waren volledig geïsoleerd. De belangrijkste Sovjet aanval begon midden januari in de centrale sector. Ze vernietigden het Duits front en verpletterden de laatste Duitse tanks daar.

Eind januari 1945 bezette het Rood Leger het grootste deel van het vooroorlogse Polen. Breslau hield stand tot in mei. Het Rood Leger stond dan aan de rivier de Oder, aan de poorten van het Duits Rijk. Silezië werd veroverd en de Sovjets wonnen de controle over de Hongaarse olievelden. De Russische soldaten naderden Wenen.
Dan kwam een pauze vóór het finaal offensief van de Sovjets.

In het westen werden einde januari 1945 1,5 miljoen Amerikaanse soldaten, 400.000 Britten en Canadezen, 100.000 Vrije Franse troepen verzameld voor een aanval op de Rijn. Ze kwamen vooruit, namen meer dan 50.000 gevangenen en geraakten over de stroom.
Op 7 maart 1945 bereikten Amerikaanse soldaten Remagen. De brug daar over de Rijn was intact gebleven! De Geallieerden konden een bruggenhoofd plaatsen een de andere zijde, en ze lieten veel troepen oversteken, tot de brug ten slotte ineen sloeg. Nadat ze de Rijn overgestoken waren namen de Geallieerden daar al 300.000 Duitse soldaten gevangen, en 60.000 meer soldaten werden gedood of gewond. De VSA troepen duwden zich dan verder tot in Saksen, terwijl de Canadezen in Holland doordrongen. Britse strijdkrachten reden naar Bremen en Hamburg. VSA troepen voerden een reusachtige omsingelingsoperatie uit in de Ruhr en namen daar meer dan 300.000 Duitse soldaten gevangen.

Op 25 april 1945 ontmoetten VSA soldaten en hun Rood Leger collega's elkaar voor een ceremoniële ontmoeting in de kleine stad van Torgau op de rivier de Mulde, een zijrivier van de Elbe.

Ondertussen bewogen de Geallieerde troepen zich naar München om de Geallieerde soldaten te vinden die over de Brenner Pas uit het noorden van Italië kwamen. Een laatste aanval gebeurde daar op 9 april 1945. Dan, en reeds op 3 april 1945, hadden de soldaten van het Rood Leger Wenen ingenomen, terwijl VSA troepen Oostenrijk inreden vanuit het westen. In onderhandelingen werd de Duitse hoofdstad van Berlijn overgelaten aan het Rood leger om de stad te veroveren.

In maart en in het begin van april 1945 vernietigden de Sovjet troepen bijna al de overblijvende Duitse Legers en de versterkte forten van Oost Pruisen en van Pommeren. Generaal Rokossovsky zond een massieve aanval in Mecklenburg in het noorden. Bij het midden van april stonden 2,5 miljoen soldaten van het Rood Leger klaar voor de laatste aanval op Berlijn. In maart 1945 werden ongeveer 58.000 16 en 17-jarige Duitse soldaten nog tegen de vijand geworpen. Hun training was bijna onbestaand gebleven. Ze waren geen gelijken voor de Geallieerden!

De Duitse verliezen aan het Oostfront bedroegen 812.000 mannen in 1943 en 1.802.000 in 1944. Einde 1944 had het Rood Leger ongeveer 3,5 miljoen Duitse soldaten gedood! Daarna werden in januari 1945 nog 450.000 Duitse soldaten gedood en in februari 295.000 meer, in maart 284.000 en in april 280.000.
Meer dan 1/3de van alle Duitse soldaten gedood tijdens de oorlog stierven in de laatste 4,5 maanden van de oorlog!
Einde 1944 waren 800.000 Duitse soldaten in de gevangenschap genomen door de Westerse Geallieerden. Dit klom nog tot een miljoen in april, en tot 4 miljoen bij het einde van de oorlog. Meer dan 700.000 Duitse soldaten bevonden zich dan in Sovjet kampen. In april 1945 lagen er 600.000 zieke en gewonde soldaten, zeelui en mannen van de luchtmacht in hospitalen. In de tweede helft van 1944, verloor de *Luftwaffe* 20.000 vliegtuigen. In september 1944, kon Speer nog 3.000 jagers afleveren. Maar de Duitse economie werd kleiner en kleiner.

De Duitsers hadden niet langer een gedisciplineerd, efficiënt en gemotiveerd Leger. Het Leger verminderde snel in aantal soldaten. Ze waren gedemoraliseerd en gedesorganiseerd, nu. De propaganda bleef niettemin verder duren in het land. Heinz Guderian, de Chef van de Generale Staf, zei dat alles wat het Rood Leger wou doen in Duitsland was te stelen, te verkrachten en te doden. De vraag was wat anders de Duitse soldaten hadden gedaan in Russisch gebied.

Naarmate de propaganda faalde begon de terreur haar plaats in te nemen. Allerhande snel bijeengeroepen gerechtshoven kwamen in actie. Op 18 maart 1945 beval Veldmaarschalk Model aan de Militaire Politie alle soldaten of burgers die op heterdaad gevat werden in daden van sabotage neer te schieten. In midden april was de boodschap nog steeds zich niet over te geven en niet te wijken aan het front. Himmler gaf als instructies aan zijn SS officieren en politie alle personen neer te schieten die een witte vlag zwaaiden. Maar Himmler streed nooit in de eerste lijnen!

Tot 10.000 mensen werden summier geëxecuteerd in de finale fase van terreur en repressie in Duitsland. In dit getal bevonden zich ook een beduidend aantal van de 190.000 of zo criminele gevangenen in de staatsgevangenissen van Duitsland. De staatsgevangenen werden nu gedwongen op mars te gaan naar de concentratiekampen. Duizenden onverbeterlijke gevangenen werden naar buiten gebracht en neergeschoten. Ook buitenlandse arbeiders werden gedood. Nog in april van 1945 beval de Rijks Justitie Minister von Thierack persoonlijk een groot aantal executies van gevangenen. Legerbevelhebbers die hun gevangenen als een militaire bedreiging zagen, bevolen eveneens tot executies. Hoe meer wanhopig de situatie werd, des te vitaal leek het aan mannen zoals Hitler en Model om

iedereen te elimineren die het Regime van binnenuit kon bedreigen. Zo werden 141 Franse weerstanders van verplichte werk te Natzweiler nog doodgeschoten de dag vóór hun kamp geëvacueerd werd wegens aanstormende Geallieerde Legers.

Op 4 april 1945 werden bij toeval de persoonlijke dagboeken van Admiraal Canaris teruggevonden. Hitler las hen in zijn bunker. Hij was ervan overtuigd dat Canaris en zijn mede-samenzweerders tegen hem hadden gewerkt vanaf het begin van zijn Regime. Hij begon het Hoofd van de SS veiligheidsdienst, Ernst Kaltenbrunner, te bevelen al die overlevende samenzweerders te doden.
Daarom, op 9 april 1945, werden Canaris, Oster, Bonhoeffer en 2 andere politieke gevangenen van het Flossenburg concentratiekamp uitgekleed tot ze naakt waren en dan met koorden opgehangen aan houten blokken in het binnenhof. De lichamen werden dadelijk daarna verbrand. Himmler gaf nog het bevel ook Georg Elser te executeren, die bijna Hitler gedood had met een eigengemaakte bom in november 1939. Elser werd doodgeschoten te Dachau door de kampcommandant. De SS schoot nog meer mensen dood die verwikkeld waren in de samenzwering van juli 1944. Moorden gebeurden zo nog op grote schaal. Ook de vroegere Communistische leider Ernst Thälmann werd neergeschoten en verbrand te Buchenwald in augustus van 1944.

Andere mensen vermoord in die laatste periode waren de vroegere Chef van de Generale Staf van het Leger Franz Halder, de vroegere Minister van Economie Hjalmar Schacht en het ontslagen hoofd van de Aankopen voor het Leger Georg Thomas. Alle 3 waren gearresteerd net na de aanslag op Hitler. Ook de laatste Oostenrijkse Kanselier Kurt Schuschnigg, de vroegere Franse Eerste Minister Léon Blum, de leider van de Biechtende Kerk Martin Niemöller, de vroegere Hongaar Miklós Kállay, de deelnemer aan de bomaanslag Fabian Schlabendorff, de families van diens medesamenzweerders de Stauffenbergs, Goerdeler en von Hassel, een neef van de Sovjet Minister Molotov, een Britse agent, en nog vele anderen, 160 mensen in totaal, werden alle in een SS konvooi meegenomen naar Zuid Tyrol op 28 april 1945 om ze daar te doden. Eén van die gevangenen kon contact krijgen met de lokale Duitse Legerbevelhebber, die één van zijn officieren, Kapitein Wichard von Alvensleben, zond om de SS-mannen te dwingen de gevangenen vrij te laten.

In oktober 1944 stierven nog 40.000 mensen in de gaskamers van Birkenau. In november 1944 echter, beval Hitler al de gaskamers in alle kampen te sluiten en te ontmantelen. Einde 1944 werd de vroegere Commandant Rudolf Höss nog naar Auschwitz gezonden door Oswald Pohl, om zeker te zijn dat de bevelen van vernietiging van het kamp correct werden uitgevoerd. Höss kon het kamp echter niet bereiken, want het Rood Leger was er al aangekomen.

Op alle wegen van Opper Silezië strompelden kolonnes van gevangenen door de diepe sneeuw. De meeste van de onderofficieren die hen begeleidden hadden er geen idee van naar waar ze verondersteld werden de gevangenen te begeleiden. Elke paar honderd meter lagen de lichamen van gevangenen die neergevallen waren en gewoon dood geschoten waren.
Op 19 januari 1945 gingen zo 58.000 gevangenen langzaam uit Auschwitz, de meesten van hen te voet, sommigen per trein. De SS bewakers schoten de mannen die niet goed konden volgen gewoon neer, hun lichamen achterlatend langs de wegen. Ongeveer 15.000

gevangenen stierven van de ontberingen, van de honger of van de koude, of ze werden gedood door de SS. Uiteindelijk bereikten 43.000 gevangenen de kampen in het westen. De administratie van Auschwitz bereikte Gross-Rosen. De kampdokter Joseph Mengele nam daar ook de biezen, met zijn onderzoeksnota's en papieren. Op 20 en 21 januari 1945 verlieten de SS bewakers de wachttoren. Ze bliezen de overblijfselen van de crematoria op en zetten het vuur aan de persoonlijke effecten van de gevangenen. Het laatste crematorium werd opgeblazen op 25 en 26 januari 1945. De SS doodde nog 700 gevangenen van de verschillende sub-kampen van het complex van Auschwitz.
Op 27 januari 1945 marcheerde het Rood Leger Auschwitz binnen. Ze vonden 600 dode lichamen, en nog 7.000 gevangenen die nog in leven waren, doch zeer zwak. De Sovjet soldaten vonden 837.000 vrouwenmantels, 44.000 paar schoenen en 7,7 ton aan menselijk haar.

Vele andere verhalen getuigden van de wrede Duitse acties van de laatste minuten.
In Oost Pruisen, moesten 5.000 vooral Joodse vrouwelijke gevangenen uit de kampen gaan. Ze werden alle gedood, neergeschoten in het vissersdorp van Palmwicken. In een sub kamp van Flossenburg, van Helmbrechts, marcheerden 1.200 gevangenen uit in 3 groepen op 3 april 1945. Op 3 mei hadden ze meer dan 300 kilometer gemarcheerd. Ze werden begeleid door slagen en moorden. Op 4 mei bereikten ze de Tsjechische grensstad van Prachtice. Een VSA vliegtuig schoot een bewaker neer terwijl iedereen vluchtte. De gevangenen werden in hun vlucht gedood. Minstens 178 gevangenen stierven.

De evacuatie van het concentratiekamp Neuengamme, met 57 sub kampen en 50.000 gevangenen, werd georganiseerd in samenwerking met de Regionale Nazi Leider van het nabijgelegen Hamburg, Karl Kaufman. De gevangenen werden naar collectiekampen gestuurd, waaronder Bergen-Belsen in midden april. Er verbleven nog 14.000 gevangenen in dit kamp. Kaufmann had besloten hen op schepen te plaatsen. 10.000 gevangenen van Neuengamme marcheerden zo weg naar Lübeck van 21 tot 26 april en ze werden op 3 schepen geplaatst: de vrachtschepen Athene en Thielbeck, en op een luxeschip de Cap Ancona. Maar op 3 mei 1945 schoten Britse jager-bommenwerpers op de schepen. De vliegtuigen vielen hen aan met raketten. Slechts 350 personen overleefden, en ook 400 van de 500 SS officieren aan boord.

Een kolonne van 1.000 gevangenen van het Dora kamp kwamen in de nacht naar het kamp van Gardelegen om er de nacht door te brengen. De muren van de schuren werden omver gestoten op de gevangenen. De Politie en de *Hitler Jugend* goten benzine op de daken en verbrandden levend diegenen die nog binnen. De volgende dag kwamen de VSA soldaten aan, te laat om de gevangenen te redden. Dit waren enige van de laatste daden ven de brutale en wrede geschiedenis van het verschrikkelijk repressiesysteem van het Derde Rijk.

De kampen in het Rijk zelf waren snel overbevolkt. In Buchenwald leefden van 37.000 mensen in 1943 tot 100.000 in januari 1945. Ongeveer 14.000 personen stierven in het kamp van januari tot april 1945, de helft van hen nog steeds Joden. In Mauthausen stierven 45.000 gevangenen van oktober 1944 tot mei 1945. Ohrdruf, een sub-kamp van Mauthausen nabij Gotha, was het eerste om ontdekt te worden door de troepen van de VSA toen ze door

Thüringen drongen. De soldaten waren zeer geschokt door wat ze zagen. Ze nodigden de Generaals Patton, Bradley en Eisenhower uit het te bezoeken.

Bergen-Belsen was sinds maart 1944 een kamp geworden voor zieken en uitgeputte gevangenen van andere kampen. In augustus 1944 ook, werden Joodse vrouwen van Auschwitz naar daar gebracht. In december 1944 waren daar meer dan 15.000 gevangenen nog aangekomen, onder wie 8.000 vrouwen. Eén van hen was Anne Frank. Zij stierf in maart 1945.
De commandant van dit kamp vanaf 2 december 1944 was Josef Kramer, een SS officier. Hij begon een regime van stijgende chaos en brutaliteit. Hij was de opzichter geweest van de moord op honderdduizenden Hongaarse Joden in de gaskamers van Auschwitz. In april 1945 waren er nog 60.000 gevengenen in zijn kamp! De uitwerpselen van die mensen lagen op de vloeren van de barakken tot op een meter hoogte. De leveringen aan voedsel waren totaal onvoldoende. Er was geen toevoer van water. De Britse soldaten namen het kamp over op 15 april 1945. Ze noteerden gevallen van kannibalisme onder de gevangenen en ze zagen epidemieën van tyfus. Van januari 1945 stierven nog 35.000 mensen te Bergen-Belsen. Later, konden 14.000 meer mensen niet recupereren.

Over gans Duitsland stierven tussen 200.000 en 350.000 gevangenen van concentratiekampen in de doodsmarsen en in de kampen zelf. Tot de helft van de gevangenen vastgehouden in dit kampsysteem in januari 1945 waren dood 4 maanden later.

Vernietigende luchtaanvallen bleven duren op Duitsland, met bombardementen elke dag. Vuurstormen volgden in de steden. In Magdeburg, op 16 januari 1945, doodde een vuurstorm 4.000 mensen, daarbij 1/3de van de stad vereffenend. Om de zaken nog erger te maken, werden ook bommen met tijdsmechanismen afgegooid! De bommen ontploften dan terwijl de hulpbieders aan het proberen waren de vuren in de straten te blussen. Mosquito jagers-bommenwerpers vlogen ook nog over de stad om de hulpbieding te treffen. De bombardementen waren een hel op aarde.

Op 21 februari 1945 vielen meer dan 2.000 bommenwerpers Nürnberg aan. In de nacht van 23 op 24 februari 1945, werden Britse bommenwerpers uitgezonden voor een aanval op Pforzheim. Een vuurstorm vernielde het centrum van de stad en doodde tot 17.000 mensen van de 79.000 inwoners. Op 3 maart 1945, in vol daglicht, vielen meer dan 1.000 bommenwerpers weer aan. Het stadscentrum werd volledig vernield en maar dan 100.000 mensen werden dakloos, terwijl 3.000 mensen er gedood werden. De water- en electriciteitsdistributie werd afgesneden.
Op 12 maart 1945, vielen meer dan 650 VSA bommenwerpers, op aanvraag van de Sovjets, de haven van Swinemünde aan om die te vernielen. 5.000 mensen, allen vluchtelingen, werden gedood. De doodstol kan veel hoger geweest zijn!
Op 13 maart gebeurde er een aanval op Dortmund. Op 16 en 17 maart vernietigden 225 Britse bommenwerpers meer dan 80% van de opgebouwde zone van Warzburg, waarin 5.000 mensen gedood werden. Op 14 en 15 april had de laatste Britse substantiële luchtaanval plaats op Potsdam. Minstens 3.500 personen werden gedood.
Op 13 februari 1945 nam de meest vernietigende aanval van allen plaats op Dresden. Twee golven van Britse bommenwerpers vielen het stadscentrum aan, zonder tegenstand te

ondervinden van Flak batterijen. De bommenwerpers vlogen in klaar weder. Na de Britse aanvallen volgden 2 aanvallen in het daglicht door VSA bommenwerpers. Die creëerden een vuurstorm. De stad werd omwikkeld in een zee van vlammen. Ongeveer 35.000 mensen werden gedood.

De infrastructuur van Duitsland was snel aan het ineenstorten. Diefstal en de zwarte markt werden de enige wijzen om te overleven. Plunderen was wijdverspreid. Dieven namen gebruik van de afwezigheid van de eigenaars van winkels tijdens de nachtelijke luchtaanvallen. In september 1944 werd het aan *Gestapo* officieren toegelaten summiere executies uit te voeren op plunderaars, een bevel geformaliseerd door het Rijksveiligheidskantoor in november 1944.

Grote dievenbendes kwamen ook in grotere aantallen, en die hadden geen angst om een schietduel uit te voeren met de politie! De meeste leden van de bendes waren deserteurs uit het Leger en ontsnapte gevangenen. Bendes in Köln, in Duisburg, schoten het uit met de *Gestapo* en de politie, bendes van tot 100 mannen groot! Essen, Wuppertal, Bochum, gaven andere voorbeelden van dergelijke bendes. De activiteit van de groepen dieven werd meer gedreven door de drang naar overleving dan door enige wens om weerstand te leveren tegen het Nazi Regime. Maar, zoals zo dikwijls, was het antwoord van het Regime politiek in haar volle betekenis en ideologisch tot aan het einde.

De totale verliezen van het Rood Leger in de oorlog waren meer dan 11 miljoen soldaten, meer dan 100.000 vliegtuigen en meer dan 300.000 artilleriestukken, bijna 100.000 tanks en zelfbewogen kanonnen. Andere autoriteiten meldden veel hogere verliezen, van zelfs tot 26 miljoen mensen. Meer tanks werden elke dag zelfs verloren in de laatste Slag om Berlijn door de Sovjet Unie dan ze verloren in de Veldslag om Kursk. Stalin wou nu een snelle overwinning aan eender welke prijs. En de prijs die zijn soldaten betaalden was astronomisch hoog. In de plaats van tactisch gesofistikeerde aanvallen te organiseren, bestormden de Sovjets gewoon de Duitse lijnen in frontale aanvallen die zeer zware verliezen meebrachten voor het Rood Leger. De oorlog aan het Oostfront nam meer tijd om te winnen dan de oorlog moest genomen hebben met meer intelligente en minder losbandig militair leiderschap. Het lijden van de Sovjet soldaten en de enorme verliezen die ze leden doordrongen de wens naar overwinning van de Sovjet soldaten met heel veel bitterheid en haat.

In juli 1944 reden de Sovjet soldaten Majdanek in. Ze ontdekten nog andere doodscentra, zoals Auschwitz en de kleinere plaatsen zoals Kalouga en Tallinn. De Sovjets hadden al eigen uitgebrande steden van hun eigen grondgebied gezien, zoals Kiev en Smolensk. De Sovjet militaire en burgerlijke autoriteiten bevalen de bezette delen van Duitsland volledig te plunderen. 80% van de Berlijnse industriële machines werden naar de Sovjet Unie overgebracht tegen de tijd dat de soldaten in de stad zelf aankwamen. Kunstwerken werden geplunderd door de Sovjet groepen voor de recuperatie van kunst. Gewone Rood Leger soldaten plunderden naar wens. De gruwelijkheden die ze begingen waren een symptoom, niet van verlies aan discipline en moreel, maar van de cohesie in groep van de soldaten en van hun collectieve mentaliteit, gevormd in de hitte van de strijd.

In het midden van 1945 stonden 20.000 gevulde treinwagons klaar om ontladen te worden of om gezonden te worden naar hun bestemmingen. Er gebeurde evenveel geweld en zinloze vernieling in Berlijn als in andere steden. De Sovjets werden gedreven door haat, wraak en eindeloze hoeveelheden alcohol. De soldaten van het Rood Leger begonnen een systematische campagne van verkrachting en seksueel geweld tegen de vrouwen. Vrouwen en meisjes werden de slachtoffers van verkrachting telkens soldaten hen zagen. Dit ging al even dikwijls gepaard met foltering en mutilaties. Het razend geweld was niet discriminerend. In Oost Pruisen, Pommeren en Silezië werden ongeveer 1.400.000 etnische Duitse vrouwen verkracht, dikwijls meerdere malen. Minstens 100.000 vrouwen werden verkracht in Berlijn. Het seksueel geweld gebeurde gedurende meerdere weken, zelfs na het officieel einde van de oorlog.

Miljoenen Duitsers vluchtten voor de aankomst van de Sovjettroepen. Einde januari 1945 kwamen tot 50.000 vluchtelingen per spoor aan te Berlijn elke dag. In het midden ven februari 1945 vluchtten meer dan 8 miljoen mensen westwaarts naar het hart van het Rijk. Op de Baltische kust waren 500.000 vluchtelingen samengekomen in Danzig, dat afgesloten werd. De cruiser *Wilhelm Gustloff* van het programma *Sterkte door Blijdschap* nam 6.600 vluchtelingen aan boord te Gdynia aan de Baltische kust. Het schip werd gezonken door 3 torpedo's van een Sovjet onderzeeër zodat 5.300 mensen verdronken. De mensen vluchtten ook in grote aantallen vóór de vooruitkomende Geallieerde troepen in het westen. Overal in de eerste maanden van 1945 waren Duitse mensen op de vlucht in Europa.

De Nazi Nederlaag

De invloed van Hitler over de Duitse bevolking verdween. Hij had iedereen zeer ontevreden gemaakt in Duitsland. Iedereen had nu kritiek op hem. De mensen vreesden nog steeds de bedreigende SS en de harde Nazi activisten, meer zelfs dan ze de nederlaag vreesden. Retrospectieve uitdrukkingen van sympathie met de Joden werden nu ook gehoord. De mensen begonnen swastika's van hun gebouwen te verwijderen. Er heerste ook woede, steeds meer, omdat het Nazi leiderschap nog steeds de overgave in alle waardigheid weigerde, terwijl alles zo duidelijk verloren was.

Hitler bleef de politiek van de verbrande aarde opdringen om de vijand de mogelijkheid af te nemen van het land te leven. Het idee was totaal onrealistisch! De overwinnaars namen toch alles wat ze wilden. De enige slachtoffers waren de Duitse burgers. Speer poogde Hitler te overhalen om de industrie in de gevechtszones op te houden door vitale componenten te verwijderen, eerder dan de fabrieken op te blazen, hen definitief te vernietigen, en de mijnen onder water te laten lopen. Hij slaagde daar wel in, denkend aan hoe de Duitsers ook na de oorlog konden overleven. De belangrijkste persoon die in de weg van een beheerde overgave stond, was Hitler zelf. Hitler nam zelfs al de macht weg van de Bewapeningsminister Speer.

Op 19 maart 1945 kwam het *Nero Bevel* van Hitler. Hitler wou alle militaire, transport, communicaties, industriële installaties en uitrustingen vernietigen in het Rijk die in de handen konden vallen van de vijand! Dit zou echter immens groot lijden hebben teweeggebracht was het geïmplementeerd geworden. Albert Speer wou dit ten alle prijs vermijden. Hij bezocht de

fronten waar er nog gestreden werd, om het bevel van Hitler te doen verijdelen. Hij kwam overeen met de Generaals Model, Heinrici en Guderian om de fysische infrastructuur van de zones waar de Sovjets binnendrongen toch te bewaren. Speer kon zijn eigen ontslag vermijden en zelfs van Hitler bekomen dat die het *Nero Bevel* veranderde. De vernieling kon gebeuren, doch slechts om de vijand het gebruik van de industriële fabrieken te laten gebruiken om hun eigen militaire sterkte nog te vergroten. Het werd toegestaan om de fabrieken kreupel te maken, eerder dan te vernietigen. Hitler bleef in een humeur van apocalyptisch defaitisme.

De Chef van de Generale Staf van het Leger, Heinz Guderian, was er voorstander van om zich in het westen over te geven en dan alle overblijvende troepen en hulpmiddelen in de verdediging van Berlijn te gooien tegen het Rood Leger. Hitler weigerde.
De bevingen van de Parkinson ziekte van Hitler waren terug in het midden van september 1944. Hij ahd een zwaar auto-ongeval meegemaakt en leed aan duizeligheid. Vanaf 23 september 1944 leed hij ook aan maagkrampen en toonde 4 dagen later symptomen van geelzucht. Hij recupereerde wel vanaf 2 oktober 1944. Maar de gezondheid van Hitler bleef verzwakken. Hij ging gebogen, nu. Hij bracht meer en meer tijd door in zijn bunker complex onder de Rijkskanselarij. Hij werkte en sliep ondergronds. Zijn appartement boven de bunker werd vernietig in een luchtaanval op 3 februari 1945. Op 24 februari 1945 had nog de verjaardag van de afkondiging van het Nazi Programma in 1920 moeten gevierd worden. Hitler hield daarom een vergadering met de Regionale Leiders van de Partij in een zaal van de Rijskanselarij. Hij keek vooral terug naar wat hij zich voorstelde zijn plaats in de geschiedenis te zijn. Hij wist dat de propaganda uiteindelijk gefaald had tegenover de harde feiten van nederlaag en de invasie.

De President van de Verenigde Staten van Amerika, Roosevelt, stierf op 12 april 1945. Zijn opvolger, Harry S. Truman, had niet de bedoeling de politiek van zijn voorganger te verwerpen.

Hitler zond het grootste deel van zijn staf naar Berchtesgaden. Göring verscheepte zijn kunstcollectie van zijn jachthuis Carinhall ten noorden van Berlijn naar het zuiden, in een konvooi met vrachtwagens. Hij verliet Berlijn voor Beieren. In Berlijn bleven nog Hitler, Bormann, Julius Schaub, Keitel en Jodl en enig hooggeplaatste militairen. Goebbels, zijn echtgenote en 6 kinderen kwamen bij Hitler wonen. Ook bleven 2 secretaressen. Schaub vertrok dan toch naar Berchtesgaden. Speer kwam naar Berlijn om met Hitler te praten, en dan vloog ook Speer weer weg, ditmaal voorgoed. Hitler hoorde van de dood van Mussolini en Clara Petacci. Zijn wereld was aan het verkruimelen rond hem. Göring moest zijn ontslag van al zijn functies indienen. Hitler plaatste hem onder huisarrest op de Obersalzberg. Hermann Fegelein, de schoonbroeder van Eva Braun werd eveneens gearresteerd. Hitler veroordeelde Fegelein tot de dood, zodat de man geëxecuteerd werd buiten de Berlijnse bunker.

Op 25 april 1945 hadden de Generaals Zhukov en Konev de omsingeling rond Berlijn gesloten. Ze begonnen op te trekken naar het centrum. Generaal Gotthard Heinrici diende zijn ontslag in op 19 april. Hij kon niet langer de meer en meer zinloze bevelen van de Führer

verdragen. Op 29 april 1945 drongen Sovjet soldaten het Regeringskwartier rond de Potsdamer Platz in het hart van Berlijn in.

Hitler trouwde toen met Eva Braun in de aanwezigheid van de Stadsraadsheer Walter Wagener. Getuigen waren Goebbels en Bormann. Keitel had hen verteld van de laatste poging om Berlijn te ontzetten die mislukt was. Bij dageraad begonnen de Sovjet kanonnen de Rijkskanselarij te bestoken. Hitler schoot zichzelf dood om 15h30 in de namiddag. Eva Braun had vergif ingenomen. De adjudant van Hitler, Otto Günsche, geholpen door 3 SS-mannen, namen de lichamen, wikkelden hen in dekens en brachten de lichamen naar de tuin van de kanselarij. Daar, gezien door Bormann, Goebbels en 2 militaire officieren, Krebs en Burgdorff, verbrandden zij de lichamen met petroleum. Om 18h00 ging Günsche nog de overblijfselen begraven. Het testament van Hitler insisteerde nog op de rassenwetten en riep op om zonder medelijden weerstand te bieden aan het Internationaal Jodendom.

In april 1945, gaf een SS-dokter, Helmut Kunz aan elk van de 6 kinderen van Goebbels een morfine injectie om hen tot slapen te brengen. Daarna gaf Ludwig Stumpfegger, de laatste dokter van Hitler, een buisje met Pruisisch Zuur in de mond van de kinderen en hij verpletterde het. Goebbels en zijn echtgenote gingen naar de tuin van de Rijkskanselarij en beten elk op hun capsule vergif. Een SS-man schoot nog tweemaal in elk lichaam, om hun dood te verzekeren. Daarna werden ook die lichamen verbrand, doch met minder petroleum. Wanner de volgende dag de Sovjet troepen de tuin inkwamen, herkenden ze die lichamen gemakkelijk.

De 2 overblijvende Generaals Wilhelm Burgdorff en Hans Krebs, de laatste Chef van de Generale staf van het Leger, doodden zichzelf ook, en dat deed ook de bevelhebber van de militaire escorte van Hitler, Franz Schädle. De andere nog aanwezigen in de kanselarij bunker ontsnapten langs een ondergrondse spoorwegtunnel. Bormann en Stumpfegger geraakten tot in de Invalidenstrasse. Daar werden ze opgevangen door soldaten van het Rood Leger. Ze namen hun vergif om de gevangenschap te vermijden. Nog andere belangrijke Nazis pleegden zelfmoord. Hierna volgen in enige woorden wat er gebeurde met de meest prominente Nazis. De lijst is lang, en eigenlijk gebeurde ongeveer hetzelfde met die Nazis: ze pleegden zelfmoord, nu of later.

Erwin Bamke: de Voorzitter van het Hoogste Gerechtshof pleegde zelfmoord.

Johannes Blaskowitz: de Legergeneraal doodde zichzelf door uit het venster van zijn cel te springen te Nürnberg op 5 januari 1948

Philipp Bouhler: het hoofd van Hitlers persoonlijk Kanselarij, organisator van de Euthanasie Moorden van de mentaal gehandicapten en andere gehandicapten, doodde zichzelf en zijn echtgenote op 1 mei 1945.

Leonardo Conti: de *Reich* Leider van de Dokters werd gearresteerd. Hij pleegde zelfmoord door ophanging in zijn gevangenis op 6 oktober 1945.

Theodor Dannecker: was verantwoordelijke geweest voor de deportatie van veel Joden uit verschillende landen naar Auschwitz. De Sovjets arresteerden hem in Berlijn op 9 december 1945. De volgende dag hing hij zichzelf op in zijn gevangenis.

Hermann Göring: verborg zich in een schuilplaats te Berchtesgaden op 9 mei 1945, waar Amerikaanse soldaten hem vonden. Eisenhower deed hem in een gevangenis werpen, liet hem ondervragen, hield hem gedurende dagen ver van drugs. Göring werd veroordeeld tot de dood door ophanging, maar kreeg op één of andere wijze een gifcapsule langs één van de bewakers. Hij doodde zichzelf op 15 oktober 1946.

Karl Dönitz: was de uitzondering op de regel. Hitler beloonde Dönitz voor zijn trouw door hem *Reich* President te maken na hem.

Odilo Globocnik pleegde zelfmoord met vergif.

Ernest Grawitz blies zichzelf en zijn familie op met 2 handgranaten.

Karl Hanke: bleef aan het einde van de oorlog weerstand bieden aan het Rood Leger in het belegerde Breslau. Hij werd de opvolger van Himmler als Rijk SS Leider.

Konrad Henlein: de leider van de Duitse Sudeten Nazis pleegde zelfmoord nadat hij door Amerikaanse soldaten gevangen was genomen.

Heinrich Himmler: ontsnapte, slaagde erin de Elbe over te steken en liep naar een Britse controle waar hij en zijn metgezellen gearresteerd werden. De Britten plaatsten hem in het interneringskamp van Lüneburg. Hij beet op een ampul met cyanide en stierf in enige seconden. Andere leidende officieren van de SS volgden zijn voorbeeld.

Hans Kammler: de SS officier die een sleutelfiguur was geweest in de rekrutering van arbeiders voor de *Dora Centrale Werken* Raket Fabriek, en die de titel had verkregen van *Plenipotentiaire Vertegenwoordiger van de Führer voor Jet Vliegtuigen*, werd in Praag door zijn adjudant doodgeschoten, op zijn eigen bevel.

Friedrich Wilhelm Krüger, de SS en Politiechef die zoveel problemen had gemaakt rond Hans Frank in het Poolse Algemeen Gouvernement, pleegde eveneens zelfmoord.

Robert Ley: de Duitse Arbeidsfront leider, hing zichzelf op in de gevangenis terwijl hij op zijn veroordeling wachtte.

Walter Model: de veldmaarschalk schoot zichzelf neer in een woud nabij Düsseldorf einde april 1945, om de schaamte te ontlopen zich te moeten overgeven.

Werner Naumann: de Staatssecretaris ven Goebbels werd de nieuwe Propaganda Minister.

Joachim von Ribbentrop: werd aan het einde vervangen als Minister van Buitenlandse zaken door Arthur Seyss-Inquart.

Bernhard Rust: de Rijksminister pleegde zelfmoord op 8 mei 1945.

Albert Speer: werd vervangen aan het einde als Bewapeningsminister door Karl-Otto Saur.

Jakob Sprenger: de Regionale Leider van Hesse-Nassau pleegde zelfmoord met zijn echtgenote, zodra hij hoorde van de zelfmoord van Adolf Hitler.

Otto-Georg Thierack: de Rijks Justitie Minister: werd gearresteerd door de Britten. Hij pleegde zelfmoord in een interneringskamp op 2 november 1946.

In totaal pleegde 8 van de 41 Regionale Leiders van de Nazi Partij zelfmoord, 7 van de 47 SS Hogere SS en Politie Leiders, 53 van de 554 Legergeneraals, 14 van de 98 *Luftwaffe* generaals, en 11 van de 53 admiraals. Er kwam een golf van zelfmoorden in Duitsland. 238 zelfmoorden gebeurden in Berlijn in maart 1945, 3.881 zelfmoorden in april en 977 in mei 1945. Het aantal zelfmoorden rees bijna overal in Duitsland, en ook in de Katholieke streken. In Opper Beieren hadden 421 zelfmoorden plaats in april en mei van 1945. Er gebeurden massa zelfmoorden in de Pommeraanse steden. De Duitsers hoorden officieel in een radio uitzending om 10h30 op 1 mei 1945 dat Hitler dood was, terwijl hij Berlijn verdedigde tegen de Bolsjewistische horden. De Duitse bevelhebber van Berlijn beval aan zijn soldaten de wapens neer te leggen op 2 mei 1945.

Karl Dönitz probeerde tijd te winnen door de troepen die nog tegen het Rood Leger vochten zich naar het westen terug te doen trekken. Hij was akkoord om het Duits Leger over te geven in Noord Italië, Noordwest Duitsland, Denemarken en Nederland. De Duitse Legers in Oostenrijk en Beieren onder Albert Kesselring gaven zich over aan de Amerikanen en aan de Britten in plaats van aan de Sovjets (hoewel toch 1/3de van zijn legers zich aan de Sovjets overgaven). Dönitz vroeg om een gescheiden algemene, totale en onvoorwaardelijke overgave te geven aan de westerse Geallieerden, maar dit werd bruusk geweigerd. Jodl aanvaardde die totale en onvoorwaardelijke overgave op 8 mei 1945.
De tekst van de Duitse overgave werd ondertekend door de 4 Geallieerden in het hoofdkwartier van Veldmaarschalk Zhukov, buiten Berlijn, de dag nadien, maar gedateerd 1 dag vroeger. De oorlog was beëindigd.

Malou Vincius in de Val van Berlijn

Berlijn was gevallen begin mei 1945, doch nog niet gans Duitsland. In de nacht van 2 tot 3 mei 1945, gaven de Generaals von Manteuffel en von Tippelskirch, respectievelijk de bevelhebbers van het 3de Duits *Panzer* Leger en het 21ste Leger, zich over aan de Amerikaanse Strijdkrachten. Generaal von Saucken, die het 2de Duits Leger beval, gaf zich over op 9 mei. Hij was nog aan het strijden in de delta van de Vistula wanneer op 7 mei de verdedigingen van het bruggenhoofd van het Duits 12de Leger begonnen ineen te stuiken. Generaal Wenck en zijn troepen staken daarom de Elbe stroom over in de namiddag onder hevig vijandelijk vuur, maar dat enkel om zich over te geven aan het 9de VSA Leger.

De verdedigingen van Berlijn hadden aan de Sovjet strijdkrachten meer dan 80.000 dode soldaten gekost, en meer dan 280.000 Sovjet soldaten waren gewond of ziek. De Sovjets verloren bijna 2.000 tanks en andere gepantserde voertuigen voor Berlijn. De Duitsers hadden 100.000 gesneuvelde soldaten verloren en velen meer gewond of vermist. Ongeveer 125.000 burgers ook konden gedood zijn in de operaties in en rond Berlijn.

De Sovjet autoriteiten namen de nodige maatregelen om de essentiële diensten in de stad weer op gang te brengen. Ze herstelden de rioleringen die vernietigd waren door bommen en die de watertoevoer bezoedeld hadden. Ze duidden Duitse burgers aan om de blokkeringen in de stad op te ruimen. Ze organiseerden eveneens de toevoer van voedsel en zetten zelfs keukens op onder het bevel van Kolonel-Generaal Berzarin. De Sovjet soldaten gingen van huis tot huis om iedereen die nog in uniform was aan te houden, in welk Duits uniform dan ook.
De Sovjet troepen begonnen natuurlijk te plunderen, pleegden moorden, en ze verkrachtten Duitse vrouwen. Was de stad niet van hen, nu? Een miljoen mensen waren dakloos in de vernielde stad. Hopen van puin blokkeerden de straten. Verhongering bleef een probleem. Het is onmogelijk exact te weten hoeveel vrouwen in Berlijn toen verkracht werden. De gegevens daaromtrent gaan van 100.000 vrouwen tot 2 miljoen, mar dit laatste aantal moet overdreven zijn. Veel vrouwen werden meerdere malen verkracht. De meeste verkrachtingen gebeurden in de eerste dagen na de val van Berlijn, van 23 april tot 9 mei. Daarna verminderden ze. De eerste Sovjet eenheden die het centrum van Berlijn kwamen bezetten waren het 8ste Garde Leger en het 1ste Tank Leger van generaal Chuikov. Het hoofdkwartier van Zhukov werd opgezet aan de Schulenburgring, nabij de Manfred-von-Richthofen Strasse.

Kolonel-Generaal Berzarin voerde straffen in tot zelfs de doodstraf voor verkrachting en plundering, maar de daden bleven voortduren. De prooien van de Sovjet soldaten waren vooral jonge meisjes en jonge vrouwen, alhoewel ook de enigszins plompere vrouwen gezocht werden. De Sovjet soldaten konden de Duitse vrouwen aanzien hebben als hun rechtmatige buit en die dus verdienden om met macht genomen te worden, misschien als een weerwraak op de Duitse soldaten. Verkrachtingen waren niet zo’n erge daden, moeten ze gemeend hebben, vergeleken bij de doden die in de oorlog gevallen waren en bij de wreedheden die de Duitsers in Rusland begaan hadden, door de *Wehrmacht* tijdens de *Operatie Barbarossa*!

Al die tijd had Malou Vincius alleen gewoond in de grote, prachtige Vincius Villa van Hubertushöhe. Haar villa lag gelukkig ver van het centrum van Berlijn. Ze leefde zelfs ook redelijk ver van de naaste steden en grote dorpen zoals Königs-Wusterhausen, Storkow en Fürstenwalde. Hubertushöhe lag nabij Bad-Saarow-Pieskow of zelfs Beeskow. In die plaatsen, in de boerderijen, kocht Malou wat ze nodig had om te overleven.

Malou had in het begin, in de richting van Berlijn-Centrum, de rode gloei gezien, boven de bomen uit, toen in april de bombardementen door grote hoeveelheden vliegtuigen de straten van Berlijn in puin gegooid werden. Sinds het begin van het jaar, van januari al af, waren de luchtbombardementen zozeer verhoogd, dat ze niet meer naar de stad Berlijn durfde te reizen. Ze had toen gestopt met haar werk in het *Charité* Hospitaal. Ze had nog wat geld over, geen fortuin, maar voldoende om nog vele maanden te leven. Ze voelde zich zeer eenzaam toen, alleen in de villa, steeds in angst, en zich verlaten voelend. Ze begon er spijt van te hebben haar ouders niet gevolgd te zijn naar Luxemburg.

In het begin van april bemerkte ze praktisch geen vliegtuigen meer en geen branden in de stad. De hemel kleurde niet meer rood in de nacht. Geen zoeklichten bewogen door de duisternis om nog vliegtuigen op te sporen. De Flak kanonnen schoten niet meer de hemel in. Ze hoorde eerst nieuwe explosies van kanonobussen in de stad, en meer vuur dan voorheen. Ze meende dan dat de Geallieerden de stad niet meer bombardeerden, doch veronderstelde dat er nu een infanterie- en tank veldslag in het centrum aan de gang was. Ze rekende dat het wel twee weken kon duren vóór Berlijn zou vallen.
Dat zou het hoogtepunt worden van de triomf van de Sovjet soldaten over de stad. De soldaten zouden veel alcohol in de bierkelders gevonden hebben en zich bediend hebben. Dit was de meest gevaarlijkste tijd voor haar, begreep ze. Ze wist hoe mooi en begeerlijk ze was voor mannen die zeer, zeer ver van thuis doolden! Ze verliet haar villa toen niet. Ze bleef binnen en at het laatste voedsel dat ze in haar kelder had kunnen opslaan. Meer voedsel was zeer moeilijk te bekomen, maar in de boerderijen tussen haar Hubertushöhe en de dorpen, was er steeds wel wat voedsel te vinden, zij het aan schandalige prijzen. Ze dacht dat een dergelijke situaties slechts één of een paar maanden zou duren. Toch, op 15 mei, realiseerde ze zich dat ze nog slechts voldoende voedsel had om een week van te leven. Ze moest dan wel naar buiten, en ze deed dat ook, bij voorkeur in de avond of al in de nacht. Ze kon zo ook doen. Ze had nog steeds haar fiets, die ze in de bossen had verborgen.

De dorpen rond haar waren slechts zelden gebombardeerd geworden, want de streek was bedekt met grote en dichte wouden, en geen industriële sites van grote interesse lagen in de omgeving. In eender welk van die plaatsen kon ze en durfde ze de alarm sirenes van Berlijn negeren. De bomaanvallen stopten dan. Maar Hubertushöhe lag verborgen in het woud. Wanneer de Sovjet troepen ten slotte Berlijn massaal zouden binnenrijden, zouden de soldaten eerste en vooral aangetrokken worden door de rijkdom van de stad van Berlijn zelf!

Eén van de angsten van Malou werd dan dat wanneer de *S-Bahn* rond Berlijn weer zou geopend worden, sommige Russische militairen de omgeving zouden willen verkennen, vooral naar het oosten. Het spoorwegstation van Hubertushöhe zou door de soldaten kunnen gebruikt worden om te zoeken naar een kalme, vredevolle plaats. Ze kon dan ontdekt worden en verkracht. Malou dacht eraan hoe ze de Russische soldaten kon ontwijken, kon

ontsnappen, de soldaten die twijfelloos op jacht zouden zijn van jonge vrouwen zoals zij nog steeds was.
Malou was 28 in dit jaar 1945. Ze was nog een grotere schoonheid geworden dan ze al in haar jonge jaren was geweest, een waarlijke schoonheid, zoals haar moeder was en nog steeds was! Malou dacht dat ze in haar boot kon springen wanneer de soldaten naar de villa kwamen. Ze kon zich naar het midden van de Storkower See roeien. Ze verliet nogal snel dat idee, want de soldaten konden beginnen te schieten op de boot. Iemand die vluchtte had wat op haar of zijn geweten, en dus kon ze een doelwit worden van scherpschutters! Malou wilde blijven leven. Ze was een uitstekende zwemster, maar misschien toch niet voldoende goed om in ijskoud water te zwemmen zo lang het nodig was om een andere oever te bereiken. En dan wat? Ze vreesde te zinken en te verdrinken. Geen ontsnapping per boot, dus!

Het best wat ze kon doen, meende ze dan, was zich te verbergen in het huis, misschien hoe hoger hoe beter. De soldaten die naar de villa zouden komen zouden onmiddellijk de tekenen zien van een bezet huis. Er lag nieuw voedsel in de kast in de keuken, nieuw fruit en groenten, vlees op de koelste plaats, aardappelen zoveel men wou, en wijn, van Duitse witte wijnen tot Franse Bourgogne en Bordeaux flessen, zonder de schnaps van fruit te vermelden. Er zouden open boeken gevonden worden in de woonkamers en boven kon iedereen wel zien dat iemand nog onlangs in het bed had geslapen, de badkamer en de toiletten had gebruikt, en alles was nog gekuist en proper. Malou had wel wat voedsel verstopt in het huis van de chauffeur, en in haar boothuis. Ze kon zich gedurende weken in de bossen verstoppen, slapen in een tent, wanneer de soldaten zouden binnenvallen en het huis verlaten vinden. Ja, ze kon aan hun geweld misschien wel ontsnappen als ze slim was!

Wat Malou gevreesd had, gebeurde inderdaad! Einde mei, in de namiddag van een speciaal heldere, zonnige dag, hoorde ze een groep mannen harde liederen zingen buiten, nabij haar huis. De mannen maakten veel lawaai, ze kon hen niet missen. Ze ging naar haar groot venster en zag twee Russische soldaten haar villa inspecteren, flessen alcohol in de handen. Plots verscheen een gezicht aan haar venster, recht vóór haar. Een andere man klom al naar haar venster! Hij drukte zijn hoofd tot tegen het venster om te kunnen zien hoe het er binnen uitzag. Malou was binnen, ze keek recht in de Russische ogen. Ze schreeuwde dan en liep terug naar haar corridor, de trappen op, naar haar zolder. Ze hoorde een paneel van haar deur openbreken, in stukken vallen, en dan ging de deur open. Een stem riep hard, '*Weib, komm*!'

De Russische soldaten spraken geen Duits. Malou verborg zich in de zolder, trok lege kartons vóór haar. Ze bleef daar zeer stil. Het duurde niet lang tot ze stappen hoorde op de trappen naar de zolder. Ze had de deur van de zolder gesloten, maar het slot bood niet veel weerstand aan enkele goed geplaatste voetslagen. Weldra trokken twee soldaten haar terzijde. Ze wierpen wat in hun weg stond tegen de muren, tot een andere soldaat, die ze voordien niet gezien had, grinnikend en lachend vóór haar stond. Ze kon de alcohol op zijn adem ruiken tot waar ze hurkte. De man had wijd open ogen, en hij leek niet zo goed meer op zijn benen te kunnen staan. Hij leunde tegen de balken van het laag, houten dak. De man trok haar weg, praatte wat met zijn twee vrienden. Malou was volledig bevreesd, dan, maar ze maakte geen beweging van vijandigheid. Ze toonde slechts dat ze angst had. Dat leek de mannen nog meer te amuseren. Indien deze mannen haar wilden, alle drie, dan zou ze beter geen weerstand bieden! Beter geen weerstand bieden, dan geslagen te worden! Ze stond daar dan, in het

midden van de zolder, en de soldaten keken naar haar, wikten en wogen haar met gretige ogen. Wel, als deze mannen haar wilden, dan moesten ze haar maar nemen. Haar nemen, en dan gedaan met de zaak! Malou wou enkel niet geslagen worden, en niet gedood worden. Ze had reeds alle hoop opgegeven om onaangeroerd te blijven. De mannen trokken haar dan bij de armen, trokken haar de zoldertrappen af en duwden haar een slaapkamer in, naar haar bed. Malou begreep dadelijk wat ze wilden, hoewel ze niets begreep van wat ze zeiden. Dit was het ogenblik waarop ze de leiding moest nemen.
Ze stond daar, tegenover drie soldaten die daar plots bleven staan alsof bevroren in de tijd. Het leek haar alsof ze inderdaad een indruk gemaakt had op de drie mannen met een vorm van arrogantie. Gretige ogen bleven echter over haar glijden. Vóór de mannen zich op haar konden werpen, trok ze haar zware pullover over haar hoofd en liet die op de vloer vallen, naast haar. Dan opende ze de knopen van haar hemd langzaam en liet ook het hemd vallen. Hoeveel malen had ze al niet minnaars op die wijze betoverd? Ze opende haar bustehouder, offerde haar zware borsten aan hen, wierp haar hoofd achteruit, glimlachte, nam de rest van haar onderkleren weg en stond naakt vóór hen. Ze bracht haar handen over haar borsten en dan één hand over haar pubis. Eén man, de grootste, de sterkste, drong zich naar voren, duwde de andere mannen uit de kamer, sloeg de deur toe, en duwde Malou op het bed.

Wanneer de eerste man had gedaan, zijn lusten had gebotvierd, opende de man de deur en liet een tweede man in. De andere twee namen wat ze konden. Ze gebruikten meer tijd. De drie mannen verkrachtten Malou meerdere malen die namiddag. Wanneer ze genoeg van haar hadden, lieten ze haar op het bed liggen. Ze bloedde dan onderaan, en had overal pijn op haar lichaam. De mannen gingen terug naar beneden. Ze hadden waarschijnlijk meer alcohol nodig. Malou trok een deken over haar, en bleef horen naar wat er beneden gebeurde. De mannen ontdekten de kelder en aten enig voedsel. Ze opende flessen bier en Cognac, de wijnen van haar vader. Ze leken een feest te houden, beneden. Laat in de avond kwamen de mannen weer de trappen op, de ene na de andere, en ze moest weer hetzelfde lijden meemaken als vroeger. Ze namen meer hun tijd, ditmaal. Ze handelden meer onhandig. Malou onderging passief wat de mannen wilden. Ze balkte van hun zweet, hun lichaamsgeuren, hun gewelddadigheid. Maar ze bewoog zich niet. Ze liet begaan. Het was haar enige mogelijkheid om het er levend vanaf te brengen.

Vroeg in de nacht waren de mannen zo dronken dat ze niets meer verder hadden kunnen doen. In het midden van de nacht moesten de mannen het huis verlaten hebben. Ze hoorde de deur van de villa openen en weer sluiten. Malou stond op van haar bed. Ze waste zich meerdere malen, telkens met nieuw water. Daarna ging ze behoedzaam naar beneden. Ze hoorde geen enkel geluid meer in de villa. Ze ging langzaam door alle kamers, maar vond geen teken van de soldaten.
Malou was verkracht geworden, meerdere malen, door drie mannen, maar ze had overleefd en ze was niet geslagen geworden. Ze had blauwe plekken overal op haar lichaam. Ze wist dat ze niet zwanger zou worden, want ze was in haar eerste periode net na haar maandelijkse bloedingen. Ze was gekwetst, ze was vernederd geworden, en ze had de mannen gehaat, maar ze zou overleven.

De rest van die week bleef Malou in dodelijke vrees voor meer groepen soldaten die naar haar villa konden komen. Hadden de mannen gepocht met hun ontdekking in de villa in het

woud? Waren ze beschaamd over wat ze gedaan hadden? Malou zou het nooit weten, en de mannen keerden nooit terug. Geen andere soldaten kwamen nog die week naar de villa. Voor Malou was het de slechtste week van haar leven geweest.

In het begin van juni was Malou aan het wandelen op het pad dat leidde van Hubertushöhe naar haar villa. Ze vond genoegen in de warme zon van de dag. Het pad wond zich een paar maal tussen de bomen, zodat de villa verborgen bleef van de hoofdweg. De bomen waren dikker hier in grotere bladeren. Malou had bijna haar huis bereikt, wanneer ze meende een paard te horen achter haar, en mannen pratend, heel veel mannen. Ze stond dan in het midden van het pad, weer als bevroren in paniek. Ze kwam slechts uit haar fascinatie vóór ze tussen de bomen had willen rennen, toen een beeld uit een vreemde fantasie vóór haar opdook.

Een ruiter op de rug van een paard kwam haar nader. Malou zag daarna minstens tien mannen die per drie in rijen stapten, doch die langzaam vermeerderden in aantal rijen. Ze leken op hun gemak te vorderen, en ze praatten onder elkaar. De ruiter was een jonge Russische officier die een groep soldaten leidde. Wanneer hij de vrouw zag, stopte hij zijn groep en kwam alleen verder voorwaarts. Hij zei haar iets in het Russisch, maar Malou begreep die taal niet. Ze bleef staan. De officier leek niet boos. Hij was zo jong! Zijn gezicht was een beetje rood onder zijn kepie, maar hij bleef glimlachen. Een geweer hing op zijn rug. Een grote revolver stak in zijn holster, hangend aan een lederen riem. Malou zag enige medailles op zijn borst. De jongeman was een held, of misschien slechts een krijger die geluk had gehad in de oorlog. Malou meende dat hij minder dan dertig jaar oud was, misschien zelfs nog in zijn vroege twintig jaar. Zij was ouder! Hij was slank van lichaam en zijn gezicht was zeer regelmatig van fijne trekken, een knappe, fiere man! Blauwe ogen priemden door haar. Hij was een Kaukasische man, geen Mongool. Malou zag hem eerder als een verschijning dan als een echte man, een beeld dat waarschijnlijk tot leven zou komen, snel. Ze glimlachte ook, daagde hem uit, haar ogen plaagden. Haar lichaam trilde. De man glimlachte terug. Wat soort van officier was hij? Malou poogde de strepen op zij epauletten te lezen, en de sterren. Hij was een majoor of een kolonel van het Sovjet Leger. Hij zou wel een Communist zijn, geboren in een familie van Communisten, een man nu van de hogere kringen in het Leger en in het politiek leven, misschien van Sint Petersburg.
Malou was beelden aan het dromen in klaarlichte dag, en ze lachte naar zichzelf, naar nergens. De officier lachte meer en toonde zijn witte, onbeschadigde tanden. Een man zoals deze, meende Malou, zou geboren zijn en opgevoed zijn in een familie die geleefd had voor en misschien zelfs de eerste opstanden van het Communisme geleid had. Malou voelde haar buik en lichaam warmer worden, haar gezicht werd roder. De man zag wat ze misschien voelde, een effect dat hij zonder twijfel wel kende in meisjes en vrouwen die hij in de ogen had gekeken en nu dwaalden die ogen overal op haar. Haar ogen ook gleden over de officier.

De officier kwam van zijn paard met een elegante zwaai van benen en lichaam, maar hij trok nooit zijn ogen weg van Malou. Zij ook bleef staan, haar lange, rode haren nu zwaaiend in de wind tussen de groene en bruine bomen. Ze wist dat zij ook verrassend was in haar schoonheid. Ze bleef glimlachen. De man zei iets tegen haar in het Russisch. Ze schudde haar hoofd. Hij herhaalde in het Duits. Ze begreep, maar bleef glimlachen en reageerde niet, of niet snel genoeg. Ten slotte herhaalde de man zijn zin in het Frans. Wat hij vroeg was zo triviaal!

De officier vroeg, ‘het spijt me, Madame, ik probeerde nu Russisch, Duits en Frans. U lijkt geen taal te verstaan. Is er iets mis met u?’
‘Helemaal niet, Monsieur,’ zei Malou dan. Haar betovering was verdwenen toen de man begon te spreken. ‘Ik begrijp Duits en Frans. Ik verkies Frans. Tenminste dat is geen taal voor de oorlog, hier!’
‘Ah, u spreekt Frans, dan. Ik ook! Laten we verder spreken in het Frans. Geen van mijn mannen begrijpt die taal. Ik verzeker u, we willen u geen kwaad aandoen. Ik zag rook uit een schouw opstijgen, boven de bomen uit. Ik was nieuwgierig. Vergeef me. Het lijkt me dat er nu snel regen zal komen. Ik zou enige beschutting willen, voor mij en mijn mannen. We hebben voedsel bij. We hebben al de tijd gemarcheerd, vandaag. Natuurlijk enkel om in oefening te blijven.’
‘U kunt me volgen. Mijn villa staat een beetje verder. Ik heb geen auto en geen chauffeur, maar uw mannen zullen een droge plaats hebben, een vuur voor warmte, en een plaats om te overnachten. Uw mannen kunnen in het bijhuis overnachten. Wij kunnen in de villa blijven. Ik heb te drinken voor uw soldaten, wijn, wat bier, sterke alcohol, doch niet zeer veel. U bent welkom.’
De officier hield dan zijn paard bij de teugels, riep enkele woorden in het Russisch naar zijn mannen. Daarna, met Malou leidend, stapten ze verder en wandelden naar de villa. Enige soldaten achter hen begonnen te glimlachen. De officier leek niet zeer agressief. Hij duwde Malou niet verder en niet sneller, greep haar niet bij de arm alsof ze een gevangene was. In feite, meende ze dat hij eerder zeer beleefd en aandachtig handelde.

Toen ze aan de villa kwamen stond de officier stil en zijn mannen achter hem vormden een losse groep. Ze leken hier rustig. De officier keek rond. Malou toonde hem de drie delen van het huis met een wijd gebaar van haar handen.
‘Het huis van onze chauffeur, het boothuis, de villa. Wilt u binnenkomen?’
‘Ja, dat zou goed zijn. Alstublieft, toon me,’ zei de officier.
Maar hij draaide zich dan naar zijn mannen en riep wat in het Russisch, ditmaal wat langere zinnen. De mannen begonnen naar het huis van de chauffeur te gaan.
‘Wacht,’ zei Malou, ‘de sleutels zijn in de villa. Het is niet nodig de deuren open te breken!’
De officier riep weer wat, en de man bleef wachten aan de deur. Hij deed een beweging van, ‘doet u maar!’
Malou ging de sleutels hamen en keerde dan weer naar de officier.
‘Laat me,’ beval de man.
Hij nam de sleutels uit de handen van Malou, ging naar zijn mannen en opende de deur voor hen. Hij gaf dan de sleutels aan één van de mannen om die te bewaren. Dan keerde hij weer naar Malou.
‘Ze zullen iets te drinken willen,’ zei hij nog, vóór verder te stappen naar de villa met Malou.
‘Mijn naam is Anatoli Fedorovich Lenikov,’ vervolgde hij.
‘Ik heet Malou Vincius,’ antwoordde ze.
‘Vincius? Niet echt een Duitse naam. Pommeraans? Litouws misschien’
‘Beide,’ antwoordde Malou. ‘Pommeraans eerst, van nabij Stettin, daarna Litouws, nu terug. Onze familie had haar origines in Litouwen, zo ver als ik er hoorde over praten door de leden van mijn familie. We komen van Vilnius en daarna van Thorn, ten slotte Berlijn.’
De officier stond en hield zijn stappen in. ‘Litouws? We ook komen van Litouwen, daarna natuurlijk van Moskou. Leden van mijn familie bezitten nog enig land nabij Thorn, Torún!’

‘Ja, Torún nu, opnieuw,’ ging Malou akkoord.
‘Wel dan, we lijken al minstens iets samen gemeen te hebben. U lijkt bevreesd. Niet alle russen zijn verkrachters, Madame.’
‘Mademoiselle,’ verbeterde Malou. ‘Ik ben niet getrouwd. Mijn familie verliet Duitsland. Ik weigerde hen te volgen en was zeer dom daarin.’

Ze gingen naar de kelder, waar Anatoli enige flessen wijn nam en hen aan Malou gaf, vragend om die voor hem vast te houden. Daarna nam hij ook enkele flessen Cognac en Duitse schnaps.
‘Dat moet wel volstaan,’ zei hij.
Ze gingen terug naar boven en brachten de alcohol naar de mannen. Anatoli zocht dan wat in twee zakken. Hij nam er een paar blikjes vlees en groenten uit, gaf er twee aan Malou, en nam er zelf nog twee meer.
‘We zullen hier de nacht doorbrengen. We zullen dus iets moeten hebben om te eten. Mijn mannen kunnen wel voor zichzelf zorgen.’
Ze gingen terug naar de villa.
‘Wilt u nu eten, of later?’ vroeg Malou, kijkend naar de blikjes in de keuken.
‘Waarom niet. Kunt u koken?’
‘Natuurlijk,’ antwoordde Malou. ‘U zult wel fijnere wijnen in de kelder vinden, neem ons een paar flessen van de betere rode wijnen.’
Anatoli keek naar haar, aarzelde, maar dan knikte hij slechts en ging naar de kelder. Later, toen ze reeds de blikjes geopend had, hoorde ze hem de tafel zetten in de eetkamer. Hij trok aan de tafel en ze hoorde hem zelfs het vuur in de haard aansteken. Malou bereidde een souper, zo best ze kon. Wanner ze dan ging kijken naar wat de Russische officier deed, zag ze dat hij de tafel al gezet had met zuiver, wit linnen, schotels en glazen en haar zilver bestek. Hoe hij dat zo snel gevonden had wist ze niet. Hij had een rode wijn in een karaf gegoten. Een Sovjet officier met kennis van de gewoonten van de burgerij? Hij stond daar, te grijnzen alsof hij fier was op zijn werk.

Malou bracht dan in wat ze bereid had. Eerst een lichte soep, maar van een goede smaak. Ze had zelfs een salade die ze uit haar eigen tuin gehaald had. Dan bracht ze aardappelen en het vlees. Anatoli praatte al de tijd over zijn familie, die hij moest achterlaten in het eerder verfijnde Leningrad en zelfs in Moskou. De man zei haar dat hij een officier was in de staf van Maarschalk Zhukov. Malou luisterde vooral naar hem. Zijn Frans was duidelijk en grammatisch correct. Ze vertelde ook over haar familie, voor de eerste maal sinds lang. Ze lachten samen een paar maal met toestanden in de oorlog. Anatoli legde haar taferelen uit in veel kleuren. Ze hadden een mooie avond. Ze dronken de wijn. Ze hadden zelfs een groot glas Cognac nadien. De nacht kwam. Anatoli werd een beetje zenuwachtig, dan. Ten slotte strekte hij zich uit, rookte een sigaar en Malou een sigaret. Hij vroeg haar of hij kon slapen in de villa. Malou antwoordde van ja, er waren verschillende kamers, boven. Ze nodigde hem de trappen op, toonde hem een kamer, en zei dat die naast haar kamer was. Anatoli dankte haar, maar hij moest nog terug naar zijn mannen voor enkele ogenblikken, om hen uit te leggen dat ze daar konden blijven tot morgen. Hij leek in verlegenheid. Malou knikte. Ze gingen weer naar beneden. Anatoli ging naar het paviljoen van de chauffeur. Malou bergde op.

Malou ging naar haar kamer, kleedde zich uit en stapte in haar bed. Enige tijd later zag ze licht haar kamer passeren, het licht van een petroleum lamp, want de elektriciteit was al heel lang verdwenen en haar generator had geen brandstof meer. Ze hoorde stappen. De deur naast haar kamer opende zich, en de Russische officier gooide zich op het bed. Ze aarzelde dan. Maar ze stond op, bleef in haar nachthemd en ging naar de kamer van Anatoli. Ze opende de deur, kon het bed zien in het licht van de maan, en een vorm die zich in het bed bewoog. Anatoli had zich niet enkel op het bed gegooid. Een bundel kleren lag op de vloer. Hij keek op, zag haar vorm, en opende de dekens. Hij lag naakt. Ze trok haar hemd weg en gleed naast hem. Hij leek weinig zin te hebben in het bedrijven van de liefde. Hij had te veel gedronken deze avond, meende ze. Hij trok haar in, echter, en bracht een arm rond haar, een hand greep naar haar naakte borst. Ze sliepen.
In de morgen werd Malou wakker in het eerste licht. Ze zag Anatoli naast haar, haar bestuderen en spelen met zijn vingers in haar rode haren. Hij bracht zijn hoofd naast haar, kuste haar, en dan bedreven ze de liefde, zacht en langzaam. Ze namen hun tijd en Anatoli was lief en teder, warm, allesbehalve gewelddadig, en ze vond zichzelf vreemd gelukkig.

In de morgen zond Anatoli zijn soldaten uit het domein, waarschijnlijk terug naar waar ze van gekomen waren. Anatoli zei dat hij hen naar Storkow had gezonden. Hij bleef alleen achter. De volgende dagen wandelden ze hand in hand in de bossen. Ze roeiden in de kleine boot op het water. Ze waren twee jonge mensen die heel veel gezien hadden in de oorlogsjaren, maar die nu uiteindelijk in vrede wat tijd samen konden doorbrengen zonder aan de verschrikkingen te moeten denken. Malou was verliefd, ten langen laatste verliefd! Anatoli kon haar niet loslaten en Anatoli bleef haar strelen, haar bestuderen, naar haar luisteren, en lachen met haar. Ze hadden seks meerdere malen die dag. Ze stilden hun honger en hun begeertes, hun dorst naar warmte en tederheid.
Na twee dagen van dit geluk, waarvan beiden waarschijnlijk van gedroomd hadden gedurende maanden zo niet jaren, zei Anatoli dat hij moest terugkeren naar het hoofdkwartier in Berlijn. Hij moest gaan. Malou vroeg hem om terug te komen, maar hij kuste haar slechts en beloofde niets.

Anatoli kwam niettemin terug de volgende dag! Malou sprong naar zijn borst. Hij nam haar in zijn armen en bracht haar naar de kamer.

Anatoli en Malou leefden samen gedurende meerdere maanden. Het werd iets gemakkelijker om aan vers vlees te geraken, om nieuwe aardappelen te bekomen, meer groenten. Ze bereidden zich feesten elke avond, slechts voor hen beiden. Malou vroeg of Anatoli bij haar kon blijven en niet terugkeren naar zijn Legergroep. Hij zei haar niet te veel zorgen te maken. Hij had enig verlof, nu. Zijn verlof duurde even voort, en Malou beklaagde zich niet. Met Anatoli ook, voelde ze zich veilig. Geen rondhangende soldaten zouden haar lastig vallen. Tweemaal echter, vonden groepen Sovjet soldaten nog de villa. Anatoli joeg hen weg.

Tijdens hun periode van geluk samen, bemerkte Malou dat Anatoli zorgen had. Hij biechtte haar op, dat hij binnenkort uit Berlijn zou moeten vertrekken. Hij kon haar niet meenemen. Hij was trouwens ook niet meer nodig in het hoofdkwartier. De oorlog was nog niet ten einde. Hij moest naar Siberië, naar ver in het oosten, voorbij China, om het bevel over te nemen van een garnizoen, daar.

Het ogenblik van hun afscheid was hartverscheurend. Hij beloofde haar weer te keren, maar wist niet wanneer dat kon. Hij zei dat hij zou schrijven. Malou was er zeker van dat hij eerlijk bleef in zijn verdriet. Malou moest weer alleen blijven.

Malou kreeg nog brieven van Anatoli gedurende zes maanden, en ze bleef wachten en hopen. Ze begon te denken aan haar ouders in Luxemburg. Ze ging weer werken in de *Charité*.
Een jaar later, kwam een Russische soldaat naar haar villa met een brief. Het was de laatste brief van Anatoli, en die kwam ook met nog een andere brief van een Russische generaal, een volledig neutrale, praktisch administratieve brief, die haar meldde dat Anatoli Lenikov gestorven was te Vladivostok. Malou wist nooit hoe of waarom ze gewaarschuwd werd van de dood van haar minnaar. Misschien was Anatoli niet ogenblikkelijk gedood, en had hij kunnen vragen die brieven te sturen. Hij had haar niet vergeten in dat jaar! Wat waren ze meer dan twee jonge mensen die gevat werden in de massa's van het grootste conflict ooit gekend in de wereld? Waarom zouden zij meer geluk moeten hebben dan miljoenen anderen?

Malou rouwde twee dagen in tranen voor haar verloren minnaar. Daarna besloot ze dat ze niet langer in Berlijn wou blijven. Ze was al meerdere malen in de stad gegaan, ze werkte er, maar de stad lag in puin. Het leven was er zeer, zeer hard. Alleen kon ze hier niets verrichten! Er was geen leven meer voor haar, hier. Als jongemannen had ze niets anders gezien dan kreupelen die in de stad ronddwaalden. Er was hier niets meer waar ze nog aan wilde werken. Ze haatte alles wat ze zag. Ze kon niet meer in Duitsland blijven. Ze voelde dat alle moed en energie haar lichaam en hoofd verlaten had. Ze bleef maar Anatoli vóór haar ogen zien. Ze moest van haar spoken weg! Ze zag Anatoli lachen, haar handen houden. Anatoli op haar en in haar.

Malou zou moeten sterven of een ander leven zoeken om weer te kunnen leven, ver van haar herinneringen. Haar villa lag in de Russische sector van de bezetting van Berlijn. Tweemaal reeds, waren Russische officiëlen haar komen melden dat ze de villa nodig hadden om meer mensen er in te huisvesten. Het Communisme was onderweg! Malou kon niet in Duitsland blijven! Het huis was te groot voor haar, de mensen hadden huizen nodig. Ze was niet gewoon met anderen die niet van haar familie waren samen te leven binnen dezelfde muren, en wou dat ook niet doen. Ze zou toch snel moeten vertrekken uit Berlijn en uit Duitsland.

Malou zocht dan enige persoonlijke spullen samen, dingen waar ze waarde aan hechtte in de villa. Ze kocht een zeer oude auto, weer een oude Audi, hoewel de vorige eigenaar haar beloofde dat de auto het gemakkelijk kon uithouden tot in Luxemburg. Ze gebruikte enige juwelen om brandstof te kopen. Vreemd genoeg was brandstof geen probleem meer in Berlijn. Ze had nog enige gouden munten over om zo nodig onderweg meer brandstof te kopen, maar uiteindelijk had ze die niet nodig.

Malou zette zich op weg naar Luxemburg door de ruïnes van Berlijn. Ze reed zonder te stoppen, bleef op de grotere wegen, zag slechts honger en ontreddering in Duitsland, en kwam anderhalve dag later aan in het huis van haar ouders. Ze was steeds doorgereden. Ze voelde zich een doodse, koude en oude vrouw van dertig. Ze voelde zich gelouterd door de oorlog. Ze was ervan overtuigd dat haar leven haar niets meer kon aanbieden dat mooi of interessant kon zijn. Haar enige ware liefdes, Berlijn en Anatoli, waren voor altijd

verdwenen. Hoewel ze nog veel jaren verder leefde, eerst te Luxemburg en daarna te Gembloux, waar ze was gaan wonen bij haar broeder Anton, zou zij ook nooit meer terugkeren naar Berlijn.

Nawoord

Weerwolf eenheden, oorspronkelijk georganiseerd door Himmler en Bormann, zorgden voor de laatste executies wanneer alles verloren was voor de Legers van het *Dritte Reich*. Sterke gevoelens van schuld begonnen de gewetens van veel Duitsers te folteren, vooral nadat geweten werd wat in de concentratiekampen gebeurd was. De Geallieerde strijdkrachten, waaronder zelfs na de eerste weken de Russen en de Fransen, bleken minder wraakzuchtig en wellicht wat meer sympathiek dan de gewone Duitsers gevreesd hadden. Maar dan, begon men zich te herinneren in Duitsland dat de Nazis nooit meer dan 37,4% van de stemmen in een vrije verkiezing in het land gewonnen hadden!

Het Internationaal Militair Tribunaal van de Geallieerden kwam samen te Nürnberg. Daar werden ter doodsveroordelingen gegeven aan Bormann, Hans Frank (de vroegere Gouverneur Generaal van Polen), Wilhelm Frick (de Minister van Binnenlandse Zaken van het *Reich* en Rijksbeschermer van Bohemen en Moravië), Hermann Göring, Generaal Alfred Jodl (Operationeel Hoofd in het Opperbevel van de Gecombineerde Strijdkrachten), Ernest Kaltenbrunner (Hoofd van de SS Veiligheidsdienst van de SS vanaf 1943), Wilhelm Keitel (de overste van Jodl), Joachim von Ribbentrop, Alfred Rosenberg, Fritz Sauckel, Arthur Seyss-Inquart en Julius Streicher. Al die mannen werden terechtgesteld, behalve Göring die zelfmoord pleegde de dag vóór hij opgehangen moest worden). Rudolf Hess werd veroordeeld tot de levensgevangenis en pleegde ook zelfmoord door zich op te hangen in de gevangenis van Spandau in 1987.

Hans Anmeier en Arthur Liebehenschel en Dokter Hans Münch werden vrijgesproken. De ingenieur Kurt Prüfer, de ontwerper van de gaskamers, werd gearresteerd in Erfurt in 1946 en stierf in een Sovjet arbeidskamp in 1952. Ludwig Topf, die de crematoria van Auschwitz bouwde, en die de mede-eigenaar was van de firma Topf & Zonen, pleegde zelfmoord. Ernst Wolfgang Topf, zijn broeder, ontsnapte aan een veroordeling, zette een nieuwe onderneming op in Wiesbaden, om verder ovens voor crematoria te bouwen.
Van de producenten van het Zyklon-B gas werd de eigenaar en gedelegeerd bestuurder van de Hamburgse firma Tesch en Stabenow veroordeeld tot de dood en terechtgesteld door een Brits militair gerechtshof.
Gerhard Peters, de Directeur-generaal van Degesch, werd vrijgesproken.
Nog anderen, Friedrich Jechelen, Otto Ohlendorff, Werner Naumann, Karl Daluege, Jürgen Stoop, Oswald Pohl, Arthur Greisser, Albert Forster, Erich Koch, Felix Landau en Oostenrijkse SS officieren, werden terechtgesteld.

Nürnberg was het proces van de belangrijkste oorlogsmisdadigers die nog in leven waren. Twaalf meer processen werden gehouden voor 184 aangeklaagden, georganiseerd door de Amerikaanse bezettende autoriteiten, om recht te spreken over mindere Nazi misdadigers. Viktor Brack en Karl Brandt, belangrijke medische dokters in het proces, werden ter dood veroordeeld.
Hermann Pfanmüller kreeg 5 jaar gevangenisstraf in 1951.
Friedrich Mennecke werd ter dood veroordeeld, maar pleegde zelfmoord.
Ernst Rodenwaldt, Martini, en Joseph Mengele werden eveneens veroordeeld.
Andere namen met een donker noodlot waren Franz Stangl en Adolf Eichmann.

Gelijkaardige processen gebeurden in de Sovjet Unie: 83.000 mannen werden verbannen van verdere werkgelegenheid en meer dan 300.000 mannen werden uit hun werk ontslagen.

Na de oorlog moesten miljoenen Duitsers lange formulieren invullen om hun activiteiten en Nazi implicaties onder het Derde Rijk te staven. Ze werden vóór tribunalen gebracht die aanklachten hoorden van alle geïnteresseerde partijen, en die dan de personen classificeerden als Nazis of als geïmpliceerd in Nazisme, medereizigers, of als niet verwikkelden. Van 3.600.000 mensen in de westerse zones werden 1.667 gemerkt als hoofdschuldigen, 23.000 als medeschuldigen, 150.000 als minder schuldigen.

Vele jaren later werd een andere term gebruikt voor hen, die van *Mitläufer*, of meelopers. Moest men alle dergelijke *Mitläufer* in Duitsland straffen? Een vraag die steeds onbeantwoord bleef was en toch belangrijk bleef voor de mensheid in zijn geheel, was hoe de krankzinnigheid, de wreedheid, de onmenselijke behandeling, het doden, de Holocaust van de Joden, tot stand kon komen. Waarom en hoe had zulk een intelligent volk als de mensen van Duitsland, mensen die onder de meest verstandige in de wereld waren, leiders kunnen volgen en helpen om de krankzinnigheid te laten duren?
Veel redenen en oorzaken werden voorgesteld, maar het probleem werd eigenlijk nooit volledig opgelost. Maar eender welke waarlijke manager in de wereld begreep vanaf toen dat indien men niet wist hoe zulke catastrofe had kunnen gebeuren, welke elementen ertoe geleid hadden, een gelijkaardige ramp zich kon herhalen! In feite werden geen veranderingen beschreven en toegepast aan geen enkel politiek systeem om te garanderen dat een herhaling van wat tot de Tweede Wereldoorlog had geleid niet kon herhaald worden. Misschien lag de enige hoop dan in een fundamentele verandering in de geesten van de mensen, en een dergelijke verandering was niet klaar om gevormd te worden.

De denazificatie kon al de 6,5 miljoen leden van de Nazi Partij niet verbannen uit tewerkstelling in plaatsen van verantwoordelijkheid. De nood aan de expertise van de rechters, dokters, advocaten, wetenschappers, ingenieurs, bankiers, en nog anderen, was te groot. De beroepen sloten trouwens de rangen en weigerden of zwegen bij de kritiek om het gedrag van hun leden in het Derde Rijk. Een sluier van stilte daalde neer op de medeplichtigheid van veel mannen, en de sluier werd niet opgeheven nadat de leidende deelnemers op rust gingen, naar het einde van de twintigste eeuw toe.

De oppervlakkigheid van het denazificatie proces faalde om vele van de Nazi gedachten te veranderen en volledig te doen verdwijnen. Die Nazis, echter, mengden zich weer in de gewone gemeenschap van de Duitsers en van de inwoners van andere Europese landen, eigenlijk alle van deze landen, en waarschijnlijk zelfs in de Verenigde Staten van Amerika. Ondanks dit alles, ondanks haar zwakheden, tegenover de nu overduidelijke verschrikkingen, was de actie een succes. Pogingen om het Nazisme in de vorm van Neonazi bewegingen te doen herleven wonnen nooit meer dan marginale steun. Sommige Nazi mannen bleven wel ondergronds werken voor hun beweging. Bijvoorbeeld, een man genaamd Werner Best zette een organisatie op om vroegere werkelijke Nazis te helpen en hij vormde campagnes om te pleiten voor een algemene amnestie, die echter nooit gerealiseerd werd.

Emil Jannings, Carl Orff, Richard Strauss, Wilhelm Furtwängler, Leni Riefenstahl, Veit Harlan, Werner Egk, Arno Breker en andere kunstenaars hadden nog echte loopbanen en bleven verder werken, zodat ze bijkomend een internationale beroemdheid wonnen. Wernher von Braun, met 120 personen van zijn staf, gaf zich over aan de VSA strijdkrachten en zou later projecten leiden in de NASA, het *National Aeronautics and Space Agency* van de Verenigde Staten van Amerika. Johannes Stark, Werner Heisenberg, Otto Hahn, Philipp Lenard, Doctor Zygmund Klukowski, Victor Klemperer (die Joods was), Luise Solmitz en haar echtgenoot Friedrich werden welgekende namen in Duitsland en in de wereld na de oorlog.

Het Nazisme, het Nationaal Socialisme, was vanaf haar begin een geloof en een belijdenis gebaseerd op geweld en haat, geboren uit bitterheid en wanhoop. De diepte en het radicalisme van de politieke, sociale en economische crisis die Duitsland in hun dwang hielden onder de Weimar Republiek creëerden een overeenkomstig diep en radicaal antwoord. De vijanden van Duitsland binnen en buiten het land, moesten volledig vernield worden opdat Duitsland weer zou kunnen oprijzen naar ongehoorde hoogtes van macht en dominantie. Duitsland nam de Eerste Wereldoorlog weer op om dan definitief verslagen en gekastijd te worden. Zoveel nam het om te leren. Maar leerde iedereen in de wereld?

Hitler en de Nazis konden minstens proberen de fantasieën waar te maken die hen in de politiek brachten: fantasieën van een groots en weder opgestaan Duitsland, dat de nederlaag van 1918 kon doen vergeten of er wraak over kon nemen door een nieuwe soort van keizerlijke overheersing te installeren op een schaal die de wereld nooit voorheen gezien had. Maar de economische middelen die Duitsland tot haar beschikking had, plus die ze toevoegde door veroveringen en door allianties, was nooit voldoende om die fantasieën tot realiteit te maken tussen 1933 en 1945. De grote vernieling van de Duitse steden begon in alle ernst en hevigheid in 1943. Dit draaide de Duitse mensen ook uiteindelijk tegen het Nazi Regime, zelfs meer dan de realisatie na Stalingrad en Kursk dat de oorlog verloren was. Het geweld dat in de kern van het Nazisme stak, had zich uiteindelijk tegen Duitsland zelf gekeerd. En, zoals steeds, wat gedaan was, kon niet ongedaan gemaakt worden.

Deel VI. De Oorlog in de Stille Oceaan

De Japanse Aanval op Pearl Harbor

De oorlog tussen de Verenigde Staten van Amerika en Japan was een deel van de Tweede Wereldoorlog, doch ook een oorlog op zichzelf. Er was steeds weinig of geen coördinatie tussen Japan en de Europese As-mogendheden, zodat het een oorlog was die gestreden werd tussen de legers van Japan aan de ene zijde en vooral de Verenigde Staten van Amerika en het Britse Gemenebest aan de andere. De oorlog met Japan werd echter toegevoegd aan de conflicten in Europa omdat die tegelijk plaats had. Toch kan die oorlog volledig gescheiden behandeld worden van de oorlog in Europa. Men zou dus eerder moeten praten over de Wereldoorlogen van die periode in het meervoud.

De expansieoorlogen van Japan begonnen vroeg, al in 1931, met de Japanse verovering van Mandsjoerije en van de Chinese provincie van Jehol. De toenmalige Opperbevelhebber van de Chinese strijdkrachten was Maarschalk Chang Kai Shek. De weerstand van het Chinees volk bleef sterk na de Japanse invasie. Dankzij het gewicht van het Hitleriaans Duitsland over Frankrijk, sloot Japan op 21 juli 1941 een verdrag af met de Franse Vichy Regering, die aan Japan de controle verleende over Indochina. Onmiddellijk landden ongeveer 40.000 Japanse soldaten op het schiereiland, op wat dan als belangrijkste streken en eilanden lag van het noorden naar het zuiden als Tonkin, Annam (of Vietnam en Laos) en Siam (Thailand). Indochina was van strategisch belang voor Japan omdat het een uitstekende basis was voor een invasie van Indonesië. En Indonesië had wat Japan het meest nodig had: olie en mineralen!

Protesten werden gehoord. Summer Wells, de VSA Secretaris van Staat voor Buitenlandse Relaties, verklaarde in de Verenigde Naties dat de bezetting van Indochina een probleem was voor de veiligheid van de Verenigde Staten van Amerika en de VSA President Roosevelt kondigde aan dat de politiek van verzoening met Japan teneinde was.

Op 25 juli 1944 bevroren de Regeringen van de Verenigde Staten en van Groot Brittannië de Japanse bezittingen in hun landen. Japan werd meer en meer geïsoleerd van de rest van de wereld. President Roosevelt zond een militaire missie naar China om de situatie beter in te schatten. Hij vroeg de intrekking van het Neutraliteitsverdrag voor wat betreft Japan. Japan produceerde slechts 10% van haar noden aan olie. In juli 1941 plaatsten de VSA ook een embargo op alle olie-exporten van de VSA naar Japan. Die exporten telden voor meer dan 80% in de Japanse vooroorlogse olie consumptie. Wanneer de oorlog uitbrak, bezat Japan slechts 1,5 jaar aan oliereserves.

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog, en na de oorlogsverklaringen tussen Japan en de VSA, konden geen van die landen elkaar direct, over land, bereiken. Eender welke oorlog zou voor het grootste deel in de stille Oceaan moeten gebeuren.

Op 18 oktober droeg Prins Konoye de macht in Japan over aan Generaal Tojo. Dit leek een beweging meer naar de oorlog, maar Hideki Tojo deed eerst alles om de uiterlijke schijn van vrede hoog te houden. Tojo zond zelfs een vertegenwoordiger van Japan naar Washington om de zaak te bespreken en om te onderhandelen over de meningsverschillen tussen Japan en de Verenigde Staten.

Op 26 december 1941 gaf Cordell Hull aan de Japanse vertegenwoordiger, M. Kurussu, een vastberaden nota die stelde dat de wederinvoering van de normale relaties tussen de beide

landen slechts kon behouden blijven na de totale, onvoorwaardelijke terugtrekking van alle Japanse strijdkrachten uit China en Indochina. Japan verwierp die Amerikaanse voorwaarden in een nota overhandigd door M. Kurussu aan Cordell Hull. Terwijl de diplomaten met elkaar nog praatten, waren reeds 300 Japanse vliegtuigen de VSA vloot op anker in de baai van Pearl Harbor op Hawaii aan het bombarderen!

De Verenigde Staten van Amerika vormden toen de grootste militaire macht in de Stille Oceaan.
De Japanse vloot bezat 10 *dreadnought*-klasse slagschepen, de *Kongo*, *Huso*, de *Ise* en de *Nagato* om slechts enige te noemen, slagschepen van ongeveer 30.000 ton waterverplaatsing. Japan had 9 vliegdekschepen gebouwd. Deze konden begeleid worden door 12 kruisers van tussen 7.000 en 10.000 ton, door 25 lichte kruisers, 127 destroyers en torpedoboten en 69 onderzeeërs.
De *US Navy* bezat 15 grote slagschepen, waaronder de *Arkansas*, de *New York*, de *Nevada*, de *Pennsylvania*, de *Mississipi*, de *California* en de *Colorado* van 30.000 ton of meer. Die waren langzamer dan de Japanse schepen, meestal omdat de Amerikaanse schepen zwaardere bepantsering droegen. De VSA had daaraan toegevoegd 6 nieuwere slagschepen van ongeveer 35.000 ton water verplaatsing of meer. De eerste onder deze was de *Carolina* en de 6de en laatste de *Alabama* die dateerde van februari 1940. Meer en zwaardere slagschepen werden gebouwd, zowel door de VSA als door Groot Brittannië, maar die konden slechts veel later in de wateren gebracht worden.

De *US Navy* bezat toen slechts 6 vliegdekschepen, waarbij twee onder hen, de *Lexington* en de *Saratoga*, van elk 33.000 ton waren, 90 vliegtuigen elk konden dragen en snelheden konden bereiken van 34 knopen op zee. De *Yorktown* en de *Enterprise* waren kleinere vliegdekschepen van 19.900 ton elk. Zij ook konden varen aan 34 knopen, en 60 vliegtuigen dragen. De *US Navy* had nog 15 zware kruisers van 9.000 tot 10.00 ton toegevoegd, 253 destroyers en torpedoboten en 112 onderzeeërs. De Verenigde Staten hadden daarmee de grootste militaire kracht in de Stille Oceaan opgebouwd. De Britten waren een grote oorlog in Europa en in de Middellandse Zee aan het strijden. De Britse admiraliteit beriep zich vooral op haar strijdkrachten te Singapore om Indië te verdedigen.

Singapore was het Gibraltar van de Stille Oceaan. De Bevelhebber van de verdedigingen van het versterkt fort was Luitenant Generaal Arthur Percival. Hij had ongeveer 100.000 verdedigers van het *Dominion*, onder wie bijna 1/3de bestond uit Britse en Australische soldaten.
De Japanse Generaal Tomoyuki Yamashita, die later terechtgesteld werd wegens oorlogsmisdaden, leidde de Japanse strijdkrachten die de stad aanvielen. Hij bracht 35.000 Japanse soldaten. Dat betekende een kracht van ongeveer 1/4de van de verdedigers, maar uiteindelijk won hij de bovenhand!
Het moreel op het eiland was slecht. De wanhoop kwam wanneer een deel van de Britse vloot, een slagschip, een slagkruiser en 4 destroyers gezonken werden door in Indochina gebaseerde Japanse torpedo bommenwerpers en hoogvliegende bommenwerpers toen die de Britse schepen aanvielen. Een slagschip zonder luchtverdediging was toen al en steeds een te verwaarlozen aanwinst! Yamashita ging aan land op 8 februari 1942, hoewel zijn leger bijna uitgeput werd in de jungle en ziek viel. In één week dwongen de Japanners de Britse verdedigingen de strijd te staken! Generaal Percival gaf zich over met slechts 5.000 mannen

gedood of gewond, en met nog meer dan 700 artilleriestukken en veldkanonnen. Dit werd de meest vernederende overgave in de Britse geschiedenis! Singapore viel in februari 1942.

In december 1941 had de Admiraliteit van de Verenigde Staten haar *dreadnoughts* samengebracht te Pearl Harbor op Hawaï. Acht grote slagschepen lagen daar voor anker, de *Maryland*, de *West Virginia*, de *California*, de *Tennessee*, de *Oklahoma*, de *Nevada*, de *Arizona* en de *Utah*, plus veel kruisers en destroyers. Ze stonden onder het bevel van Admiraal Kimmer.

De Japanse, aanvallende vloot was aangekomen zonder hinder te ondervinden tot op 200 kilometer van de Hawaïaanse Eilanden in de morgen van 7 december 1941. Ze bestond uit 6 vliegdekschepen en hun escorte,s bestaande uit 2 slagschepen, 3 kruisers en 11 destroyers. De Japanse Keizerlijke Vloot die Pearl Harbor rechtstreeks aanviel bestond uit 4 vliegdekschepen, de *Kaga*, de *Akagi*, de *Soryu* en de *Hiryu*. Die droegen in totaal 240 vliegtuigen. De vloot was in het geheim vertrokken vanuit de Bonin Eilanden. De Japanse destroyers hadden aan boord meerdere kleine onderzeeërs die zich in de haven konden infiltreren.
De eerste Japanse vliegtuigen vielen aan vanaf 07h55 in de morgen. De Japanners vlogen met torpedo-vliegtuigen zowel als met bommenwerpers. Die lieten onmiddellijk hun lading torpedo's in het water en ze bombardeerden de *USA Navy*. Van de onderzeeërs die in de aanval gezonden werden keerde geen enkele terug! Ze werden alle vernield. Van de Japanse vliegtuigen keerde de helft naar de vliegdekschepen terug.
De Eerste Japanse Luchtvloot, 353 vliegtuigen, viel aan in 2 golven. Deze vernielden de slagschip macht van de VSA en heel wat van de VS Luchtmacht van het Amerikaans Opperbevel van de Stille Oceaan. Ze doodden meer dan 2.400 Amerikaanse zeelui, zonken 4 VS slagschepen en brachten schade aan op 4 meer schepen. De Japanse verliezen bedroegen 64 mannen gedood!

De VS militairen werden verrast door de aanval. Ze wisten van geen oorlogsverklaring tussen Japan en de VSA. Ongeveer 250 van hun VSA vliegtuigen werden vernietigd aan de grond. De Amerikaanse anti-lucht kanonnen schoten 60 Japanse vliegtuigen neer, maar ze konden de vernieling van een deel van hun vloot niet tegenhouden. In totaal werden 5 kruisers gezonken en 3 torpedoboten, terwijl nog 4 kruisers meer en 5 andere schepen schade opliepen.

Viceadmiraal Chuichi Nagumo beval geen 3de en 4de aanvallen om de havenfaciliteiten volledig te vernielen, al de VS olievoorraden op te blazen, om meer schepen en onderzeeërs tot zinken te brengen en om de werkplaatsen te vernietigen. De Japanse vloot speelde op veiligheid. Nagumo vermeed verdere Japanse verliezen.

Met één slag was de VSA vloot van de Stille Oceaan vernietigd of geïmmobiliseerd voor maanden. De slagschepen *Houston*, *Marblehead*, 13 torpedoboten en 29 onderzeeërs van de VSA waren nog op zee in de Stille Oceaan, en werden zo gered van de catastrofe. Slechts uren na de aanval op Pearl Harbor bombardeerde de Japanse zeemacht ook nog andere Geallieerde strijdkrachten in de Stille Oceaan, op Manilla, Hong Kong en Singapore.

De volgende dag verklaarde natuurlijk de VSA de oorlog aan Japan. Zowel Groot Brittannië als de strijdkrachten van het Vrij Frankrijk voegden zich bij de VSA in haar verklaring. Dan verklaarden Duitsland en Italië ook de oorlog aan de Verenigde Staten van Amerika. De drie grootste vloten in de wereld, de Britse, Amerikaanse en Japanse vloten, zouden dus tegen elkaar slaan in de Stille Oceaan!

Het resultaat van de aanval op Pearl Harbor was dat gedurende veel maanden de VSA niet meer haar 7 beste *dreadnought* slagschepen nog kon gebruiken. Het machtsevenwicht kon nu, na de aanval, geteld worden als 15 tegen 10 ten voordele van de Japanse zeemacht. Maar de slagschepen en de kruisers die onaangetast bleven voor de Amerikanen waren van oudere types die minder goed bewapend waren. In één dag, was de US Navy zwaar beschadigd! De VSA werden ook met één slag in de verdediging geduwd in de Stille Oceaan!

Maar Japan had weinig vrienden in de wereld. Het had de westerse machten in de jaren 1930 vervreemd van het land, een invasie in 1937 in China geleid, de Sovjets bestreden in 1939, en het had een zeer agressieve houding getoond tegenover Indië. Ook de andere landen in de Stille Oceaan hielden niet van Japan en wantrouwden het keizerrijk. Japan bezette nu Indochina dat door Vichy gehouden werd, hoewel zowel Japan als Vichy-Frankrijk nominale Geallieerden waren, beide van Duitsland. Japan was dus onbekwaam om effectief het partnerschap te garanderen met haar eigen As-geallieerden, hoewel die geen groot gevaar en macht betekenden in de oosterse oceanen.
Het gros van de Japanse grondstrijdkrachten, meer dan 600.000 mannen op eender welk ogenblik, vocht in China. Meer dan een half miljoen Japanse soldaten zou eventueel het leven laten in China! Na haar non-agressie pact met de Sovjet Unie in 1941, Had Japan bemerkt dat het op een patsituatie was terecht gekomen aan haar Chinees front. Meer dan een half miljoen Japanse grondkrachten zouden eventueel in China sterven! Na haar non-agressie pact met de Sovjet Unie in 1941, had Japan een evenwichtspositie gevonden op haar Chinees front.
Japan had nooit voorzien dat een aanval op Pearl Harbor kon leiden tot een conflict in drie oorlogstheaters, waarin Japanse soldaten moesten strijden tegen China, de VSA en de Sovjet Unie. Maar China loslaten was onaanvaardbaar voor de Japanse Regering en voor de Eerste Minister Hideki Tojo. Had Japan zich gerealiseerd, dat het in eender welke existentiële oorlog, slechts die Regering die het thuisland van het andere kon vernietigen de overwinning kon behalen? Meer dan waarschijnlijk voegde Japan zich slechts bij de zijde van de As-landen die aan het winnen waren, om dan de prijzen samen te verdelen. Maar er bleef nooit enige coördinatie tussen de Japanse en de As-Opperbevelhebbers! Een gemeenschappelijke vijand bestrijden was niet echt hetzelfde als de Geallieerden bestrijden op een gecombineerde, complementaire wijze. Er was geen strategische of operationele coördinatie tussen Japan en Duitsland.

Japan kon dan aanvallen en de Britse garnizoenen vernietigen die verspreid lagen over de eilanden in de Stille Oceaan. De Japanse troepen gingen aan land op het schiereiland van Luzon op de Filippijnen. Siam werd praktische zonder tegenstand ingenomen, en dat gebeurde ook met Hong Kong. De Japanners hadden zo de drie grootste zeemacht basissen in de Stille Oceaan veroverd, Manila, Singapore en Hong Kong, vóór de Britten en de Amerikanen die hadden kunnen versterken. De Japanners veroverden Kelantan in de Golf van Siam en ze sneden de spoorwegen naar Birma af om de versterkingen die de Geallieerden

vanuit Indië gezonden hadden te stoppen. De Britse troepen boden weerstand waar ze konden, zodat Japan meer troepen zond naar de stranden ten zuiden van Kelantan. Wanneer de Britse zeemacht een vloot zond om daar een tegenaanval te wagen, deed de Japanse vloot nog het Brits Slagschip *Prince of Wales* van 35.000 ton zinken, samen met de *Repulse*.

Twee dagen na de raid op Pearl Harbor gebeurde een andere tragedie aan de Geallieerden in het schiereiland van Malakka. De Britse vloot van Singapore verloor daar haar 2 grootste oorlogsschepen. Groot Brittannië had twee nieuwe, grote *dreadnought* slagschepen naar Singapore gezonden, de *Prince of Wales* van 35.000 ton en de slagkruiser *Repulse* van 32.000 ton. Die schepen hadden Singapore bereikt op 7 december 1941. De twee schepen verlieten reeds de haven om 20h00 in de avond van 8 december, vergezeld van 3 destroyers. De volgende dag al bemerkte een Japanse onderzeeër de kleine vloot, maar verloor hen weer in de nacht omdat de oppervlakteschepen veel sneller konden varen. Op 10 december vond een andere Japanse onderzeeër de slagschepen weer nabij Kaap Kuantan. Japanse vliegtuigen logen onmiddellijk weg en ze vonden de Britse schepen. Ten gevolge de intense luchtafweer draaiden die vliegtuigen zich echter om.

Maar om 12h45 kwam de eerste golf van Japanse bommenwerpers boven de kleine Britse vloot aan. De aanvallende vliegtuigen lieten zowel torpedo's als bommen neer! De *Repulse* werd eerst getroffen. Het schip zonk onder de aantallen torpedo's en bommen die insloegen. Een Japans torpedo-vliegtuig kon niet optrekken na een duik en vloog recht in de boeg van de *Prince of Wales*. Het vliegtuig ontplofte, en vormde een enorm gat in het Brits slagschip. Iets later werd de *Prince of Wales* getroffen door 18 torpedo's en door meerdere bommen. De tragedie had niet veel langer dan een half uur geduurd! De *Prince of Wales* zonk in de golven van de Stille Oceaan en verdween.

Hong Kong viel op 25 december, na drie weken van belegering. De Japanse strijdkrachten veroverden en bezetten dan de eilanden van Guam, Wake en de Gilbert Eilanden. Te Luzon moesten de zwakke strijdkrachten van de VSA Generaal Mac Arthur zich bewegen naar het schiereiland van Bataan.
Japan was nu meester van de zeeën en van de lucht. Haar troepen kwamen vooruit naar Maleisië. Generaal Mac Arthur werd teruggeroepen van de Filippijnen om het bevel te nemen van de Amerikaanse operaties in de Zuidwestelijke Stille Oceaan. In januari van 1942 nam Japan nog Tarakan en haar rijke oliebronnen aan de westkust van Borneo. Ze veroverden Rabaul en Kavang in de Bismarck schiereilanden. Ten slotte nog veroverden ze Kieta op het eiland van Bougainville. Een Japanse troepenmacht daalde naar Nieuw Guinea en de Salomon Eilanden. Een ander contingent bewoog zich naar Maleisië!

Na de tragedie van Pearl Harbor en Kuantan, besloot het Nederlands Opperbevel zich te concentreren op hun zee beschermingen ten zuiden van de lijn Java-Timor. Hun lichtere strijdkrachten, hoopten de Nederlanders, konden dan raids zenden tegen de vijandelijke konvooien die probeerden langs de eilanden te varen in de Straten van Karimata en Makassar, aan elke zijde van het Eiland van Borneo.

De Nederlandse Admiraal Helfrich had enige destroyers en onderzeeërs, alsmede de kruisers *Tromp*, *Java* en *De Ruyter*. De Amerikaanse zeemacht versterkte die groep met de kruisers

Houston en *Marblehead*. Drie Britse kruisers voegden zich nog bij hen, de *Exeter*, de *Hobarth* en de *Perth*. Admiraal Hart beval het geheel.
Op 27 januari viel hij aan en bracht hij zware schade toe aan een groot Japans konvooi dat door de Straat van Makassar voer. Vanaf midden februari, was de Japanse luchtmacht al op een solide wijze geïnstalleerd op Celebes en te Sumatra. In de nacht van de 19de op de 20ste februari viel Viceadmiraal Doorman een Japans konvooi in de Straat van Bandung aan. De verliezen van de Japanners waren belangrijk, maar de Geallieerde vloot verloor de Nederlandse destroyer *Piet Hein*, terwijl de kruisers *Java* en *Tromp* en de destroyer *Steward* zwaar beschadigd werden.

De Nederlandse Oost Indies konden alle Japanse geplande consumptie van olie beantwoorden. Dat was de reden waarom Japan eerst die streken aanviel en bezette. Op zijn best, echter, kon Japan slechts 35% van haar jaarlijks verbruik uit die eilanden met hun olievelden en raffinaderijen die nog niet vernield waren door de Nederlanders halen. Het Japans probleem was dan hoe ze de olie doorheen de Amerikaanse lucht- en marine-blokkades konden halen uit de Nederlandse Oost Indies naar het Japans vasteland.
Aan de andere zijde produceerden de Verenigde Staten ongeveer 90% van de Geallieerde noden aan vliegtuigen en brandstof. Het produceerde 3 maal zoveel olie van alle soorten als de andere Geallieerde en As naties gecombineerd!

Op 31 januari 1942 kwamen de Japanse militairen aan bij het uiterste einde van het Malakka schiereiland. Ongeveer 100.000 Bitse soldaten verdedigden daar het eiland van Singapore, haat grote dokken, arsenalen en opslagplaatsen. De meeste Britse kanonnen wachtten op en waren gericht naar een aanval vanuit de zee. De Japanners kwamen van achter hen, vanaf het land! De Japanse troepen vaarden naast het Kanaal van Johor en landden in het noordoosten van Singapore Eiland. Het garnizoen van Singapore met haar 100.000 soldaten gaf zich over op 15 februari!

Het Eiland Java werd eveneens gehouden door 100.000 Nederlandse en Britse soldaten. Een vloot onder het bevel van Viceadmiraal Doorman, van Nederlandse militairen, hield de wacht bij het eiland. Japan veroverde direct Sumatra en Palembang, zelfs vóór Singapore zich had overgegeven, op 15 februari. De belangrijkste aanval zou komen vanuit het oosten, om de Geallieerde verdedigingen te verrassen, en het draaide dan naar het noordwesten.

Einde januari veroverden de Japanse strijdkrachten de kusten van Borneo en Celebes na harde strijd in de Straat van Makassar, verdedigd door zwakkere Geallieerde strijdkrachten. De Japanners hadden hun grote konvooien geconcentreerd te Balikpapan. Admiraal Demoor probeerde het Japans project te dwarsbomen door de resten van de Japanse vloot in de Java Zee te vernietigen. Maar de Japanse strijdkrachten daar waren zeer agressief! Ze bombardeerden de Geallieerde basissen, inclusief zelfs Port Darwin in Australië! De Japanse troepen landden uiteindelijk op het Eiland Bali.

Na harde gevechten tijdens hun beveiliging van Malaya in februari 1942, beveiligden de Japanners de Filippijnen voor zich in april 1942. De Japanners namen Bali en Timor in. Ze bombardeerden Darwin in Noord Australië. Buiten de Filippijnen, Malaya en Birma, waren er nog weinige Britse of Amerikaanse grondtroepen in de omgeving. Rond januari 1942, had

het Japans Leger met succes Guam veroverd, Wake Eiland, de Nederlandse Oost Indies, Nieuw Guinea, de Solomon Eilanden, Kuala Lumpur en Rabaul, terwijl het offensieven uitvoerde in Birma en soms zelfs tot in China. In mei 1942 hadden de Japanners de Birma Weg doorgesneden, zodat de Chinese Nationalisten afgesneden werden van gemakkelijke toevoer van goederen en wapens en munitie door de Britten en de Amerikanen.

Beschouwingen over de Oorlog in de Stille Oceaan

Het doel van het Japans Opperbevel was om de toevoer van voedsel, olie en strategische mineralen te vinden om een nieuw *Pacifisch Keizerrijk* te stichten. Vooral in de eerste 6 maanden van de oorlog in de Stille Oceaan hadden de Japanners de kust van het vasteland van Azië bezet, van Noordelijk Mandsjoerije tot in Indochina, en de Stille Oceaan van Noordelijk Nieuw Guinea tot Wake Eiland en de Aleutiaanse Eilanden. Nadien nam het de Britse en VSA troepen bijna 4 jaar om te veroveren wat Japan had gegrepen in die eerste aanvallen en veroveringen van slechts enkele maanden. Geleidelijk aan verloren de Japanners de mogelijkheid om aan land te gaan vanaf hun schepen waar ze dat maar wilden. Dat gebeurde na de zeeslagen van de Koraal Zee (mei 1942), Midway (juni 1942) en Guadalcanal (augustus tot november 1942).

De zeemacht van de VSA was er in 1942 op uit om de Japanse mogelijkheden om oorlog te voeren te fnuiken. Het ging er niet meer om één grote en symbolische slag uit te halen, zoals waaraan de Japanners de voorkeur gaven. De oorlog in de Stille Oceaan volgde in meerdere afzonderlijke fasen.

Eerst, van 7 december 1941 tot 1 januari 1943, bleef de VSA vloot kleiner in de Stille Oceaan dan de Japanse vloot, in bijna elke categorie van schepen, en vooral in het aantal vliegdekschepen. Aan het einde van 1942 hadden de Japanners nog steeds van een ruwe pariteit genoten, omdat het evenveel schepen vernietigde als het zelf verloor.

Van 1 januari 1943 af, vocht een hernieuwde VSA vloot tegen een gefossiliseerde vooroorlogse Japanse vloot, die echter nu verminderd werd door lage olie voorraden en de verliezen aan hoog gekwalificeerde piloten voor vliegdekschepen. De *US Navy* was tegen dan gegroeid tot tweemaal de grootte van de ganse Japanse zeemacht! De VSA hadden dan 17 grote Essex klasse vliegdekschepen, 122 escorte vliegdekschepen en 9 lichte vliegdekschepen, met *Hellcat*, *Helldiver* en *Avenger* jachtvliegtuigen en torpedo- en duikbommenwerpers aan boord. De Amerikaanse zeemacht had bij het einde van dat jaar meer dan 60.000 piloten op zee getraind. Het kon ultiem 90.000 vliegtuigen op zee ontplooien!

De VSA bouwde nu kleinere escorte vliegdekschepen, met van 8.000 tot 11.000 ton water verplaatsing, en snelheden van 16 tot 19 knopen. Van 3 tot 4 dergelijke escorte vliegdekschepen kwamen overeen met de luchtmacht van een standaard vloot vliegdekschip, maar ze waren goedkoper en hadden slechts 850 zeelui nodig aan boord in plaats van de gewoonlijke 3.500 mannen. De VSA bouwde niet minder dan 122 van die escort vliegdekschepen, en bracht hen ook in de zee!

Japan aanvallen leek onmogelijk in het begin van de oorlog in de Stille Oceaan, omdat de Geallieerden eerst niet het overwicht hadden in de zee en in de lucht om het Japans vasteland aan te vallen. Die toestand bleef ook zo tot in het begin van 1944! De zeer grote Stille Oceaan was een betere barrière voor grote troepenbewegingen dan de Rijn of de Oder-Neisse lijn in Europa. De Geallieerden hadden eerst gewoon niet het benodigde aantal grondtroepen om Japan binnen te vallen, tot de oorlog in Europa beëindigd was. En de mogelijkheid om de Japanse steden en industriezones te bombarderen of te blokkeren maakte dat basissen nodig waren binnen een redelijke luchtafstand van het vasteland, en dus de productie van veel meer bommenwerpers en bemanningen dan de VSA en Groot Brittannië in het begin naar de zones konden brengen.

De oorspronkelijke VSA Strategie kon dus slechts een serie van zeeslagen en luchtcampagnes zijn, om weer de vrije toegang tot de Stille Oceaan te bekomen, zodat de nieuwe VSA-gebouwde bommenwerpers met meer motoren en grotere luchtstrijdkrachten over de oceaan de zeeroutes konden innemen en houden, om de amfibische operaties van eiland naar eiland te steunen en dan om de industriële centra van Japan te bombarderen. De VSA onderzeeërs en de Geallieerde oppervlakteschepen konden ondertussen de handelsvloten van Japan kelderen en de Japanse recentelijk veroverde eilanden weer innemen.

Er bestonden enige disputen over die strategie, vooral tussen Admiraal Ernest King, de opvliegende en briljante Opperbevelhebber van de VSA Vloot, en Generaal ‘Hap’ Henry Arnold, te Bevelhebber van alle VSA luchtmacht strijdkrachten van het Leger, die de nadruk legde op de prioriteit van de Middellandse Zee voor de verdeling van de vliegtuigen.
De Anglo-Amerikaanse medewerking in de Stille Oceaan bleef los en licht. De Britse koloniale interessen kwamen in conflict met het Amerikaans gevoel van grotere aanwezigheid in de strijd, in de hostiliteiten. Bijvoorbeeld, de Britten en hun Gemenebest in zee-, licht- en grondstrijdkrachten brachten ongeveer een miljoen soldaten in Birma onder de Supreme Geallieerde Bevelhebber Generaal William Slim. Ze zouden niet direct met de VSA Leger strijdkrachten samengebracht worden tot in de laatste ogenblikken van de oorlog.

De opperbevelhebbers van de VSA waren over dergelijke zaken ook verdeeld, vooral tussen Generaal Douglas Mac Arthur, de Opperbevelhebber van de Geallieerde Strijdkrachten in de zuidwestelijke Stille Oceaan en Admiraal Ernest King met Chester Nimitz, de Opperbevelhebber van de VSA Vloot in de Stille Oceaan. Ze hadden een twist over een meer westerse benadering door de Filippijnen, tegenover een noordelijke route van Guadalcanal naar Okinawa. In de Filippijnen bleven 300.000 Japanse troepen aan het begin van de strijd. De strijdkrachten van de VSA moesten van eiland naar eiland springen met de *VSA Marines* en 20 Legerdivisies.

De overspringing van de eilanden vanaf Guadalcanal begon vanaf augustus 1942 tot aan hun einde te Okinawa in april tot juni van 1945. Te Okinawa vielen 12.000 Amerikaanse soldaten en 38.000 werden er gewond! De *US Navy* introduceerde wel radicale hervormingen in haar amfibie operaties. Admiraal Nimitz sprong over veel eilanden heen, zoals Tarawa, Makin Apamama in de Gilbert Eilanden (november 1943). Daarna naar de Kwajalein atol, Majuro en Enewetak van de Maarschalk Eilanden (januari tot februari 1944). In juni tot augustus 1944 werden de Mariannas Eilanden veroverd. Dan duwden de VSA strijdkrachten door naar

de Bonin eilanden en Iwo Jima (februari tot maart 1945). Laatst werd Okinawa in de Ryukyu Eilanden weer ingenomen, ongeveer 600 kilometer verwijderd nog van de Japanse vasteland kusten.

Generaal Douglas Mac Arthur voerde de *Operatie Cartwheel* uit, de Karrewiel Operatie. Na de campagne om de Solomon eilanden in te nemen, duwde hij voorwaarts en oostwaarts langs de kust van Nieuw Guinea (juni 1943) door de Bismarck en de Admiraliteit archipel (december 1943) naar Peleliu (september 1943) en dan naar de Filippijnen (oktober 1944). De campagnes op Okinawa en de Filippijnen kostten de VSA strijdkrachten echter meer dan 150.000 soldaten.

Op die campagne van springen van eiland tot eiland, leden de VS Marines 100.000 verliezen en het Leger verloor 200.000 soldaten gedood, gewond of vermist. De VSA Luchtmacht, de *US Air Force*, verloor 24.000 soldaten in de Stille Oceaan. Ondanks die ernstige verliezen en problemen in Italië en de Filippijnen en op Okinawa, wonnen de Geallieerde Expeditionaire Legers uiteindelijk al hun campagnes, vooral wegens hun superieure zee- en luchtmachten.

De Slag van de Java Zee

De Nederlandse Admiraal Doorman viel de Japanse schepen aan in de Java Zee. De Nederlandse zeemacht verloor snel een torpedoboot en 2 kruisers, die beschadigd werden op zee. Op 24 en 25 februari, bombardeerden Japanse bommenwerpers die van Sumatra, Borneo, Celebes en Bali kwamen, de 7 Geallieerde vliegvelden op Java. Ongeveer 100 geallieerde vliegtuigen werden vernield op de grond. Snel kwam uit de Java Zee een vloot aan om Japanse troepen aan de grond te zetten onder de bescherming van een oppervlaktevloot. Admiraal Helfrich kon de mooie kolonie van Java niet zomaar afstaan aan de vijand, zelfs al was de overmacht van de vijandelijke vloot zo groot. Helfrich beval Admiraal Doorman in de nacht aan te vallen.
De zeeslag die volgde werd de *Slag van de Java Zee* genoemd. Wanneer de schepen van Doorman aankwamen, richtten de Japanners krachtige lichtstralen op hen. De Nederlandse schepen vielen het konvooi aan. Ze brachten meerdere grote transportschepen tot zinken, maar werden zelf aangevallen door bommenwerpers en torpedovliegtuigen. De vloot van Doorman werd praktisch totaal vernietigd! Vijf kruisers: de *Java* en de *De Ruyter*, de Amerikaanse *Houston*, de Britse *Exeter* en de Australische *Perth* werden door de Japanners gezonken, samen met 11 destroyers.

Op 28 februari 1942 konden de Japanse troepen aan land gaan op Java. Ze brachten veel soldaten. Op deze wijze verdwenen praktisch alle laatste overblijfsels van de Geallieerde schepen in de Stille Oceaan. De Geallieerde schepen waren niet zo goed geleid, gecoördineerd en georganiseerd als de Japanse vloot. De Geallieerden bevalen dan hun schepen uit de Java Zee. Het Amerikaans Opperbevel van de vloot moest dringend reageren!

Na de schok van Pearl Harbor. Midway

Vanaf 31 januari 1942, werd een VSA vloot onder het bevel geplaatst van Admiraal Halsey. Deze bevatte 4 zware kruisers, de *Chester*, *Louisville*, *Northampton* en de *Salt Lake City*, de lichte kruiser *Saint-Louis* en 2 vliegdekschepen, de *Enterprise* en de *Yorktown*. Ongeveer 10 destroyers begeleidden hen. Die vloot viel de vijand meerdere malen aan in de Gilbert en Marshal Eilanden. Ze dienden zware verliezen toe aan de Japanse konvooien.

Op 20 februari had een operatie plaats met het vliegdekschip *Lexington* onder het bevel van Viceadmiraal Brown in de richting van Rabaul op Nieuw Bretagne.

Op 24 februari bombardeerde Admiraal Halsey het Eiland Wake met een formatie rond de *Enterprise*, vergezeld van 2 kruisers en 7 destroyers. Na die aanval van 2 maart, richtten ze zich tegen het Marcus Eiland.

Op 28 februari 1942 brachten de Japanners troepen aan land ten noorden van Java. Het Nederlands garnizoen gaf zich daar over op 7 maart. De Japanse troepen namen dan al de eilanden tussen Java en Nieuw Guinea in bezit. Het had de Japanners slechts 3 maanden genomen om de Nederlandse Indies te veroveren.

Op 10 maart nam Admiraal Brown de *Lexington* en de *Yorktown* om de Japanse oorlogsschepen en transportschepen die aan anker lagen in de havens van Salamaua in Nieuw Guinea aan te vallen. Ten slotte, op 18 april, bombardeerden vliegtuigen vanaf de *Yorktown* en de *Enterprise* de stad Tokyo. De Japanse vloot wachtte om de Britse marinebasis van Port Moresby op de zuidkust van Nieuw Guinea aan te vallen en om vandaar een aanval op Australië te wagen.

Met de hulp van Siamese strijdkrachten vielen de Japanners Birma aan. Omdat ze al de Andaman Eilanden veroverd hadden, zou een interventie van de Britse vloot nutteloos geweest zijn. De Japanners bezetten Rangoon. Op 1 mei 1942, nam het Japans Leger Mandalay in. Andere vijandelijke strijdkrachten waren vertrokken van Chiengmai langs de Salouen naar de Chinese grens met het doel om de weg van Birma af te snijden, een provisioneringsroute voor de Legers van Chang Kai-Shek. De Japanse strijdkrachten stopten aan de grens met Indië, nabij Brahmapoetra. Op 5 april vielen Japanse vliegtuigen de resten van de Britse vloot aan te Ceylon. De Britten sloegen die aanval af!

De datum van 6 mei 1942 kan het nadir genoemd worden van de overwinning van de Japanse soldaten. De Japanners veroverden toen het versterkt fort van Corregidor, de laatste Geallieerde defensieve macht op de Filippijnen na de val van Manilla.

Corregidor hield Fort Mills, het grootste en hoogst belangrijke van 4 kleine eilanden die de VSA strijdkrachten versterkt hadden, samen met de forten Dunn, Hughes en Frank om de ingang van de Baai van Manilla, Manilla Bay, te bewaken en van daar uit hun werkelijke administratieve controle over de ganse Filippijnse Archipel van eilanden uit te oefenen. De luchtmacht van Majoor-Generaal Lewis Bereton in de Filippijnen werd op de grond gevat. 17 B17 vliegtuigen, de helft van de Britse bommenwerpers en meer dan 60 P40 en andere

vliegtuigen, nog meer verouderde jachtvliegtuigen, werden er vernield of beschadigd. De Japanners gingen aan land op 22 december 1941, geleid door Generaal Masaharu Homma met 43.000 soldaten. Homma werd later geëxecuteerd door een vuurpeloton voor oorlogsmisdaden. Homma nu nam zeer snel Manilla in.

Corregidor, de Rots, was bijna oninneembaar met haar 56 zware kanonnen, 12-inch kanonnen en 12-inch mortieren gezonken in putten. Het versterkt fort werd bemand door 5.000 soldaten. In 4 maanden van strijd om het fort vielen 20.000 Japanners, gedood, gewond of vermist. Het versterkt fort viel toch op 4 en 5 mei 1942. De Japanners maakten er 11.000 gevangenen.

In belegeringen in het algemeen, gaven de VSA en de Italiaanse strijdkrachten dikwijls hun posities op in overgave, eerder dan te strijden tot ze volledig geëlimineerd werden. Japanse, Russische en Duitse strijdkrachten bleven gewoonlijk weerstand bieden tot het bittere einde. Maar het was de zijde met de meeste bommenwerpers, obussen, kanonnen en soldaten en met de wilskracht om die wapens ook te gebruiken zonder zich zorgen te maken over hoeveel burgerlijke slachtoffers vielen, die de overwinning behaalden!

In 6 maanden had Japan de Filippijnen, Birma, Maleisië, Borneo en te veel eilanden om ze te tellen veroverd in de Stille Oceaan. De Japanse troepen stonden aan de grenzen met Indië tot aan Nieuw Guinea. Vooruit geplaatste Japanse havens en garnizoenen hielden de Solomon Eilanden, de Gilbert Eilanden, de Marshal Eilanden, Wake, en nog zo vele andere meer. Maar de Geallieerden waren nog aanwezig in Australië, in Nieuw Caledonië, op de westkust van Nieuw Guinea, op Hawaï en op Midway. Twee nederlagen in zeeslagen stopten dan de Japanse vooruitgang van veroveringen en vernietigden hun superioriteit in de Stille Oceaan die ze gewonnen hadden met Pearl Harbor.

De *US Navy* was niet helemaal vernietigd! Vooral de VSA vliegdekschepen waren nog intact. Ze waren uit, op zee geweest toen de Japanse vliegtuigen Pearl Harbor gebombardeerd en met torpedo's bestookt hadden.
De VSA kozen de Marshal en Gilbert Eilanden voor de eerste acties van weerwraak. De Amerikaanse vloot bestond toen nog uit de vliegdekschepen de *Yorktown* en de *Enterprise*, drie slagschepen en 10 torpedoboten.
Vanaf 31 januari 1942, viel deze vloot met veel geweld de eilanden aan die bezet werden door het Japans Leger. Ze veroorzaakte veel schade aan de eiland-basissen van de vijand. Dergelijke verrassingen van de VSA werden georganiseerd tegen het Eiland Wake op 24 februari, op het Eiland van Marcus op 2 maart, op de havens van Salamaua en Lae op 10 maart. Op 18 maart zelfs, vloog een groep Amerikaanse bommenwerpers weg van het VSA vliegdekschip *Hornet* om Tokyo te bombarderen.

De Amerikaanse Intelligentie Diensten van de Zeemacht hoorde dat de Japanse strijdkrachten zich verzamelden te Tulagi in de archipel van de Solomon Eilanden. De Japanse vloot maakte zich klaar om Port Moresby aan te vallen. Dit zou een deel zijn van de voorbereidingen van de Japanners voor de invasie van Australië. Op 3 mei gingen de Japanners aan land te Florida, ten noordoosten van Guadalcanal.

Op dat ogenblik was Admiraal Fletcher aanwezig in de Koraalzee met een Amerikaanse vloot die bestond uit de kruisers *Astoria*, *Chester* en *Portland*, met het vliegdekschip *Yorktown* en 6 destroyers. Admiraal Fletcher veranderde zijn route naar het noorden, om zich naar de vijandelijke schepen te begeven.

In de morgen van 4 mei 1942 zonken de vliegtuigen van Fletchers *Yorktown* meerdere Japanse schepen te Tulagi, of brachten ze hen zware schade aan. Ze verloren slechts 2 vliegtuigen in de raid. Op 5 mei, kreeg Admiraal Fletcher nog versterking van 2 zware kruisers, de *Minneapolis* en de *New Orleans*, plus 5 meer destroyers. Daarna kwamen de zware kruisers *Australia* en de *Chicago*, de lichte kruiser *Hobarth* en het vliegdekschip *Lexington* met 6 destroyers zich bij hen voegen.

De Japanners wisten vooreerst niet van de Amerikaanse schepen die zo dicht in hun buurt bleven. Ze zetten uit naar de open zee. De Amerikaanse bommenwerpers veroorzaakten dan plots een ramp aan de verraste Japanse strijdkrachten te Tulagi! Heel veel Japanse transportschepen beladen met Japanse soldaten lager er voor anker. De Amerikaanse bommenwerpers veroorzaakten een waar bloedbad aan de verraste Japanse vloot. Tulagi werd de Japanse Pearl Harbor! De Amerikaanse bommenwerpers vielen gans de dag aan in meerdere golven.
Op 7 mei in de morgen, konden vliegtuigen van de *Yorktown* en van de *Lexington* directe aanvallen richten op de 2 Japanse vliegdekschepen *Zyukaku* en de *Shokaku*. De *Zyukaku* werd geraakt, kwam nog vooruit in vlammen, en zonk. De geallieerden verloren een destroyer, de *Sims*, en een transportschip dat petroleum vervoerde. De Japanse luchtmacht voerde een tegenaanval uit en raakte de *Lexington*. Dan voerden ook de Amerikanen een tegenaanval uit en dienden de Japanse vloot een nederlaag toe! De Japanse vloot verloor 23 schepen, allen gezonken. De VSA konden hun eerste groot succes tegen een Japanse vloot in de Stille Oceaan vieren! Die zeeslag werd genoemd de *Slag van de Koraalzee*.

De Japanse marine wou dan de Geallieerde basissen in de Stille Oceaan elimineren, zoals Dutch Harbor aan het zuidwestelijk einde van Alaska, en in het centrum van de Stille Oceaan het Eiland van Midway.
De VSA bracht een vloot naar het Eiland van Midway bestaande uit 3 vliegdekschepen, 7 slagschepen en zware kruisers, 14 torpedoboten en 20 onderzeeërs.
Op 1 juni 1942 zette een grote Japanse Armada uit naar de zee in drie grote formaties. Admiraal Halsey was ziek toen, zodat Admiraal Raymond A. Spruance de Amerikaanse vloot in de Stille Oceaan leidde. Wanneer de Japanners de Amerikaanse vloot ontdekten, lieten ze niet hun project om het Eiland Midway aan te vallen gewoon varen. Ze organiseerden een afleiding. Drie van hun formaties zeilden in het geheim naar het oosten, en ze zonden een vierde groep naar de Aleutiaanse eilanden, hopende dat de VSA opperbevelhebbers zouden geloven dat ze weer zouden varen naar Dutch Harbor en naar Alaska. De Japanners lanceerden ook een aanval naar Midway.

Nimitz en Spruance vielen niet in de val! Ze hielden hun schepen gegroepeerd te Midway. Ze kregen versterkingen van de snelle B26 bommenwerpers en van de lange-afstands B29 superforten die ingezonden werden van Hawaï. Op 3 juni kregen de Amerikaanse generaals het bericht dat Japanse vliegtuigen Dutch Harbor aanvielen. Admiraal Spruance bewoog zijn

schepen niet. Drie uur later kondigde een verkenningsvliegtuig aan de VSA vloot dat ze een grote hoeveelheid van donkere punten in de oceaan opgemerkt hadden, 1.100 kilometer van het eiland Midway. De Amerikanen zagen inderdaad later de Japanse vloot in wat meer detail. Luitenant-Kolonel Sweeney vloog af met 9 B29 bommenwerpers. Na een traject van ongeveer 1.600 kilometer, confirmeerden die vliegtuigen ongeveer 20 Japanse oorlogsschepen en transportschepen bemerkt te hebben onder hen. B17 vliegtuigen bombardeerden dan en beschadigden ongeveer 10 schepen. Een kruiser en een Japans transportschip werden in die actie tot zinken gebracht. Vier grote watervliegtuigen verlieten daarna Midway om de vijandelijke vloot ook aan te vallen met torpedo's. Twee meer Japanse schepen werden door hen in de aanval tot zinken gebracht.

Op 4 juni zochten nog meer P.B.Y. watervliegtuigen naar de Japanse vloot en ze vonden een grote formatie van Japanse oorlogsschepen op 350 kilometer ten westen van Midway! Ze noteerden 2 vliegdekschepen, slagschepen en kruisers, en veel destroyers. Tezelfdertijd zagen ze ongeveer 100 Japanse bommenwerpers hun vliegdekschepen verlaten en in de richting van Midway vliegen!
Eens dit alarm gegeven werd, gingen al de Amerikaanse vliegtuigen van Midway de lucht in. Ongeveer 25 Brewsters, Amerikaanse jagers, vielen op de vijandelijke vliegtuigen op ongeveer 50 km van het eiland. De Amerikaanse jagers vielen de vijand aan en ze schoten ongeveer 50 Japanse bommenwerpers neer! Op hetzelfde ogenblik vielen ongeveer 150 Japanse vliegtuigen Midway aan vanuit het noorden. De defensieve anti-lucht kanonnen van Midway konden 43 van die bommenwerpers neerschieten. Van de Amerikaanse jagers keerden slechts ongeveer de helft terug naar hun basis.

Terwijl deze Japanse bommenwerpers Midway aanvielen, namen weer Amerikaanse vliegtuigen de lucht. Vier Amerikaanse vliegtuiggroepen kwamen aan op de Japanse vloot. Niet enkel beschadigden ze een Japans vliegdekschip en ze raakten een tweede, ze veroorzaakten nog meer schade aan andere vijandelijke schepen. De Japanners meenden dat die vliegtuigen opgestegen waren van een vliegveld op het land.
Het Japans Opperbevel drong aan om de geplande operatie uit te voeren, tot meer Amerikaanse vliegtuigen in de lucht verschenen. De Japanse jagers vlogen direct tegen de Amerikaanse bommenwerpers. Ook probeerde de *Agaki*, een Japans vliegdekschip van 27.000 ton, het grootst van de Japanse vloot, onmiddellijk te strijden tegen de bommenwerpers. Maar het schip werd getroffen! Enige ogenblikken later namen de bommenwerpers doel op het vliegdekschip *Soryu*.
Wanneer de 3 aanvalsgroepen van de Amerikaanse vliegtuigen al hun bommen hadden neergeworpen, kwam een nieuwe golf van Amerikaanse *superfortress* vliegtuigen aan, geleid door Kolonel Sweeney. Die groep bracht nog schade toe aan een ander Japans vliegdekschip, aan een slagschip en aan een grote destroyer. De Japanse admiraal die het bevel hield draaide dan zijn schepen om.
Midway was gered, maar het succes was nog niet voldoende voor Admiraal Spruance! Spruance was aan de Japanse vloot genaderd met drie vliegdekschepen, de *Yorktown*, de *Hornet* en de *Enterprise*. De Amerikaanse verkenningsvliegtuigen vonden snel de vijandelijke vloot die voer in een lijn van ongeveer een lengte van 15 kilometer.

De Japanse vliegdekschepen *Kaga* en *Agaki* manoeuvreerden op zee om hun vliegtuigen in de lucht te laten blijven. In enkele ogenblikken werd de *Kaga* door enorme vlammen ontwikkeld en zonk ze. Een andere groep van Amerikaanse vliegtuigen nam dan doel op de *Agaki*, en zette het eveneens in vuur en vlam. Een derde groep van Amerikaanse vliegtuigen zette vuur aan de *Soryu*, een recent vliegdekschip van 10.000 ton. Ondertussen was de *Hiryu*, een vliegdekschip van de *Soryu* klasse, erin geslaagd te ontsnappen. Vanaf haar dek konden 36 Japanse bommenwerpers in de lucht stijgen. Op één uur in de namiddag, konden die vliegtuigen de *Yorktown* bombarderen. De bemanning van de *Yorktown* bluste de vuren, zodat het vliegdekschip verder kon bewegen, hoewel aan verminderde snelheid. Later in de namiddag nog, vonden 15 torpedovliegtuigen opgestegen van de *Hiryu* de *Yorktown* weer. Ze brachten het VSA vliegdekschip tot zinken. Op dat ogenblik was de *Hiryu* zelf doelloos an het bewegen en in vlammen op de oceaan. De Amerikaanse vliegtuigen bereikten iets later het laatst onbeschadigd Japans vliegdekschip en ze lieten hun bommen los op dit schip tot het een zee van vuur was.

Niet één van de grootste slagschepen van de beide vloten wisselden één enkel salvo uit met hun krachtige kanonnen. De *Zeeslag van Midway* werd gestreden en gewonnen door vliegtuigen die opstegen vanaf vliegdekschepen! De *Slag van Midway* was wel meer complex dan hierboven verhaald, maar de slag betekende een belangrijke nederlaag voor de Japanse zeemacht. Minstens 28 Japanse schepen werden tot zinken gebracht of werden erg beschadigd.

Op 10 juni namen de Japanners de eilanden *Kiska* en *Attu* in de Aleutiaanse Eilanden in. De *Slag van Midway* had echter de kaarten in de Stille Oceaan door elkaar geschud! De verhouding van de krachten was herverdeeld in die oceaan. Japan kon niet meer de superioriteit in de zee opeisen.
Japan verloor 4 vliegdekschepen te Midway en 250 vliegtuigen op zee. De vloot van de VSA had haar oudere *Devastator* torpedowerpers gesacrifieerd om de Japanse vliegtuigen weg te halen van de vluchten op grotere hoogte van de zo onopgemerkte *Dauntless* duikbommenwerpers.

De Japanse bevelhebber Admiraal Isoroku Yamamoto verloor uiteindelijk ten gevolge een gebrek aan nauwkeurige informatie en mogelijk in het over-vertrouwen in de eigen kracht. Admiraal Yamamoto vertrouwde op het militair fanatisme en op de Operationele uitstekendheid van de Japanse vloot, zonder voldoende beschouwingen te geven aan de materiele middelen nodig om de strategische resultaten te bereiken. Zijn slagschepen, bijkomende vliegdekschepen en kruisers, waren gezonden voor een invasie van de Aleutiaanse Eilanden. Aan de andere kant, beschikte de VSA vloot op goede, tijdige waarschuwing door superbe intelligentie op zee en door de inspanningen in het breken van de geheime operationele codes. Ze zonden land-gebaseerde vliegtuigen vanaf het Eiland van Midway uit om de vliegdekschepen van Admiraal Nagumo, die de Japanse *Vliegdekschip Aanvalsvloot* leidde, te teisteren. De VSA leiders namen risico’s om te kunnen winnen. De Japanse generaals waren te voorzichtig om niet te verliezen. Uiteindelijk verloor de Japanse vloot 4 vliegdekschepen in één slag, zodat ze niet langer op superioriteit in de Stille Oceaan konden hopen.

Terwijl die gebeurtenissen plaats hadden in de Stille Oceaan, probeerden de Britse strijdkrachten hun communicaties tussen Europa en Indië te beschermen. In Indië was de onafhankelijkheidsbeweging begonnen met haat, demonstraties en agitaties. Mahatma Ghandi toonde zich onverzoenlijk op dat onderwerp. Hij begon een grote beweging van ongehoorzaamheid aan de Britse overheden in Indië. De Britten arresteerden hem en ook de Pandhi Nehru. Niettemin kon het Brits Leger een belangrijk, trouw Indisch Leger vormen en opstellen.

Het eiland van Madagascar werd nog steeds bezet door Franse troepen en door ambtenaren die trouw gebleven waren aan het Vichy Regime van Frankrijk. De Britten vreesden de Japanse bezetting van dit groot eiland. Britse troepen landden daarom op 5 mei te Diego Suarez. Op 23 september was het gans eiland in de handen van de Geallieerden. Het eiland voegde zich bij het Vrij Frankrijk en snel, in november, deed dat ook de Franse kolonie van Djibouti op het Afrikaans vasteland. Hetzelfde gebeurde met het eiland Réunion in december. Die territoriums, nu beheerd door Vrij Frankrijk, bleven uit het bereik van Japan voor de rest van de oorlog.

De twee grote Zeeslagen van de Koraalzee en Midway hadden de Japanse marine verzwakt. Maar de VSA Zeemacht was nog niet machtig genoeg om grootschalige tegenoffensieven te beginnen. De Japanse vloot had haar eerste grote nederlaag geleden te Midway. Ze lag nu verspreid over de eilanden van de Stille Oceaan, over een oppervlakte van ruim 4 miljoen vierkante kilometer! De *US Navy* kon zich nu concentreren op elk punt in de oceaan en een grote superioriteit aan middelen ontplooien om de Japanse strijdkrachten aan te vallen, op de ene plaats na de andere. Japan kon niet concurreren met de veel grotere productiecapaciteit van de wapenindustrie van de VSA. DE VSA had eveneens nieuwe technologieën ontwikkeld, zoals radar voor het gebruik op zee. Een oorlog met vliegdekschepen was de toekomst van de zeeslagen. Toch was Japan het enige land van de drie As machten om zelfs maar een vloot met vliegdekschepen te bouwen!

De Japanse strijdkrachten gingen in juli 1942 aan land op Guadalcanal, het grootste van de Solomon Eilanden. Ze bouwden daar een luchtbasis. Tevens, begonnen van aan de westkust van Nieuw Guinea, staken ze door het eiland en bewogen ze zich naar Port Moresby. De Geallieerden moest reageren.

In de vorige zeeslagen hadden de Britse en de Amerikaanse schepen meestal onafhankelijk van elkaar gewerkt. De Japanners geloofden nu, al waren ze daar fout in, dat de westerse zeelui, de luchtbemanningen van de vliegbemanningen van de marines en de Leger grondtroepen de wreedheid en de martiale ingesteldheid misten van de Keizerlijke Japanse Marine.
Laat 1942 echter, vochten de Britse en Amerikaanse zeelui en hun grondtroepen even vermetel als de Japanners, terwijl de Japanse technologie en hun wapenindustrie uiteindelijk bewees inferieur te zijn in 1942. De Japanners waren brutale soldaten, die meer deden om hun vijanden tegen hen in het geweer te brengen dan het gebruik van Amerikaanse bommen of obussen deden om de Japanners enige sympathie te doen krijgen als slachtoffers. De meeste Amerikaanse infanterie strijd in de Stille Oceaan was per definitie amfibisch, en dus afhangend van scheepslandingen. De Geallieerden namen doel op de Japanse Marine en op

haar handelsvloot, hopend het groot en over-uitgebreid Japans marine-gebaseerd keizerrijk uit te hongeren en het zo tot onderdanigheid te dwingen.

De oorlog in de Stille Oceaan kende meer dan 40 verschillende veld- en zee slagen tussen de Japanse en Amerikaanse oorlogsschepen en troepen. De Japanners hoopten nog steeds de Amerikaanse Marine in een val te lokken en hun vloot te kunnen decimeren, zodat uiteindelijk het einde zou komen van de VSA Oorlogsvloot. De fout in die Japanse hoop was, dat zelfs in de overwinning, de Japanse vloot steeds in de onmogelijkheid bleef om zich te meten met de bronnen van de mankracht en met de productie van schepen en andere oorlogsmiddelen van de VSA.

De VSA produceerde in termen van slagschepen 2 grote *Noord-Carolina* klasse slagschepen van 36.000 ton met 9 16-inch kanonnen, en ze bouwden 4 snellere *South Dakota* klasse slagschepen van 35.000 ton met 9 16-inch kanonnen. Ze bouwden ook 4 reusachtige *Iowa* klasse slagschepen van 45.000 ton met 9 16-inch kanonnen. En ook nog 14 nieuwe zware *Baltimore* klasse kruisers van 14.000 ton elk met 8 9-inch kanonnen.
Tevens, in de lichtere tonnages, produceerden de VSA en zonden ze naar zee 175 *Fletcher* klasse destroyers, 58 *Sumner* klasse destroyers enige van de *Gearing* klasse schepen uit de 98 bestelde schepen van die categorie. Ze brachten ook naar zee meer dan 400 destroyer escorte schepen van 1.400 ton en 24 knopen snelheid, met 3-inch en later 5-inch kanonnen op sommige, voor anti-vliegtuig steun voor de vloot, met torpedo lanceerders en lanceerders van diepteladingen tegen onderzeeërs. Tevens zond de VSA 70 *Gato* klasse onderzeeërs naar de Stille Oceaan, 122 *Balao* klasse onderzeeërs en nog andere van de *Tench* klasse. In totaal waren dat 228 nieuwe onderzeeërs!

Met die Armada zouden de VSA onderzeeërs de helft van de Japanse schepen die verloren gingen doen zinken. Het netto resultaat daarvan was de langzame wurging van de op invoer gebaseerde economie van het Japans vasteland. Duizenden Japanse soldaten werden achtergelaten als wezen op verspreide eilanden, zonder hoop op enige leveringen van voedsel en munitie en zonder hoop op evacuatie. Er was geen ander alternatief voor die strijdkrachten dan te sterven of zich over te geven, en overgeven betekende het totaal verlies van hun eer. Japan eindigde de oorlog totaal geruïneerd in een relatieve korte tijdsperiode.

Guadalcanal

Guadalcanal betekende eigenlijk een serie van zeeslagen en kleinere schermutselingen op zee in 1942:
8-9 augustus 1942: de Slag van het Savo Eiland
24-25 augustus 1942: de Slag van de oosterse Solomon Eilanden
11-12 oktober 1942: de Slag van Kaap Esperanza
25-27 oktober 1942: de Slag van de Santa Cruz Eilanden
12-15 november 1942: de Slag van Guadalcanal
30 november 1942: de Slag van Tassafaronga

Het resultaat voor de VSA Vloot waren 20 schepen verloren op zee, de vliegdekschepen *Saratog*a en *Enterprise* beschadigd, de vliegdekschepen *Wasp* en *Hornet* gezonken, 440 vliegtuigen verloren, en 5.000 zeelui gedood. Met de verliezen van de *Lexington* en de *Yorktown* in vorige grote zeeslagen, had de VSA einde november geen onbeschadigde vliegdekschepen meer. De *Enterprise* was in herstelling. De nieuwere *Essex* klasse vliegdekschepen zouden slechts aankomen midden 1943. De VSA kon geen agressieve strijdkracht van vliegdekschepen meer gebruiken voor de rest van 1942 en 1943. Toch verloren de Japanners Guadalcanal! Japan kon de toeleveringslijnen van de VSA naar Australië niet doorsnijden. En de Japanse destroyers en hun luchtmacht boven de zee waren onvervangbaar beschadigd.

Op 7 augustus 1942 landden de US Marines verrassend te Guadalcanal en te Tulagi in de Solomon Eilanden. De aanval verraste werkelijk het Japans Leger. Meerdere Japanse onderzeeërs voeren in die zone. Vijandelijke vliegtuigen konden gemakkelijk de zone bereiken. Het VSA Opperbevel besloot daarom hun vliegdekschepen terug te trekken. In de zeestraten tussen de eilanden Salvo, Florida en Guadalcanal, bleven slechts de marine strijdkrachten die de bescherming verzorgden van de aan land gegane VSA soldaten.

In de nacht van 8 augustus voeren Japanse oorlogsschepen de zeeroute tussen de eilanden in. Ze verrasten de Amerikaanse konvooien. In enkele minuten deden ze 4 kruisers zinken, de *Quincey*, de *Vincennes*, de *Astoria* en de *Canberra*. Ze beschadigden vier meer eenheden. Toch bleven de VSA troepen verder aan land gaan.
Zoals zo dikwijls gebeurde, haalde de Japanse vloot niet het volledig voordeel uit hun lokale superioriteit om de geallieerde strijdkrachten totaal te vernietigen in de sector! Ze trokken zich terug naar het noorden.
De Japanners concentreerden hun aandacht op Rabaul en de Amerikanen op zuidoostwaarts van Guadalcanal. De VSA vliegdekschepen *Saratoga* en de *Enterprise* die begeleid waren van hun escorte kruisers, lagen daar. De Amerikanen bemerkten een Japanse vloot in de morgen van 23 augustus. Een nieuwe zeeslag ontwikkelde zich wanneer de Amerikaanse schepen aanvielen. Op 24 augustus bestraften de vliegtuigen van de *Saratoga* een Japans vliegdekschip en nog andere Japanse oorlogsschepen. Tijdens een tegenaanval werd de *Enterprise* zwaar beschadigd. Hoewel ze opnieuw de bovenhand behaalden in deze zeeslag, in de Slag van de Solomon eilanden, brak de voorzichtige Japanse vloot de strijd af en trok ze zich terug. De twee *US Navy* contingenten versterkten daarna hun troepen op Guadalcanal.

In de nacht van 11 oktober verraste een VSA vloot een grote groep Japanse oorlogsschepen in de nabijheid van Guadalcanal en ze brachten die grote verliezen toe. Toch kon de Japanse vloot een legerdivisie aan land zetten op Guadalcanal. De Amerikanen zonden twee nieuws slagschepen naar de zone, de *Washington* en de *South Dakota*, van 35.000 ton elk. De Amerikaanse vloot bleef zware verliezen toedienen aan de vijandelijke konvooien die uitgezonden waren om de Japanse strijdkrachten op Guadalcanal te provisioneren. Toch behielden de Japanners de controle over de wateren van de archipel van de Solomon Eilanden.

Guadalcanal kon een belangrijke tussenpost worden voor de Japanse verovering van Australië. In de nacht van 23 op 24 oktober voerden de Japanse grondtroepen een offensief

uit tegen de VSA strijdkrachten ten zuiden van de rivier Matanikau op het eiland. De VSA strijdkrachten leden grote verliezen. Twee kruisers en vier torpedoboten openden het vuur op de VSA soldaten. Op 26 oktober wierp het Japans Opperbevel het gros van de zeemacht tegen het eiland. De Amerikanen hadden op deze ontwikkeling gewacht. De vliegtuigen van hun vliegdekschepen de *Hornet* en de *Enterprise* vielen de vijandelijke schepen aan.

Zoals te Midway, ontwikkelde zich de *Zeeslag van het eiland van Santa Cruz* tot een strijd in de lucht en op de zee. De slag duurde de ganse dag. Aan het einde ervan, brachten de VSA vliegtuigen schade toe aan twee Japanse vliegdekschepen en aan een slagschip en 2 zware kruisers. De Japanse vloot ontdekte de positie van de *Hornet*. Eén van hun bommenwerpers liet zich vrijwillig op het VSA vliegdekschip vallen, en zette het in vuur. In de wetenschap dat het schip verloren was, deden de Amerikaanse zeelui het zinken. Ook de *Enterprise* was beschadigd geworden door 2 Japanse bommen. Aan het einde van de zeeslag hadden de Amerikanen de *Hornet* en een torpedoboot verloren. De *Enterprise* was beschadigd geworden. De Japanners hadden twee vliegdekschepen en meerdere andere schepen beschadigd. Ze hadden ook veel vliegtuigen verloren.

Op het Eiland van Guadalcanal zelf, ontwikkelde zich de hardste strijd rond de vliegbasis van Henderson. De Amerikaanse strijdkrachten konden hun posities houden. De Japanners konden nog 1.500 soldaten als versterkingen aan land brengen op 2 november, ten oosten van *Kulli Point*. De US Navy bombardeerde de stranden en vernielde Japanse opslagplaatsen, terwijl de Amerikaanse infanterie begon de jungle vrij te maken van vijanden. Op 11 en 12 november, probeerden de VSA troepen die nog steeds inferieur waren aan de Japanners in zeemacht en met onvoldoende vliegtuigen op het eiland, ook hun strijdkrachten te versterken. Ze leden echter verschrikkelijke verliezen onder de Japanse luchtaanvallen.

De Japanse strijdkrachten probeerden een groot offensief vanuit de sector Rabaul-Buin, om meer controle te bekomen in de Stille Oceaan. De Amerikaanse troepen konden slechts gered worden indien zij die troepen konden versterken op hun beurt, vóór de aankomst van de Japanse eenheden.

Wanneer het Japans Opperbevel besloot voor een marine-offensief nabij Guadalcanal, reageerden de Amerikanen opnieuw. Admiraal Halsey splitste zijn strijdkracht in 3 grote groepen. De Admiraals Turner en Callaghan kregen het bevel over de marinedivisies die belast waren met de verdediging van de landingen van de Amerikaanse versterkingen voor de grondtroepen. Admiraal Kincaid kreeg het bevel over de belangrijkste groep die bestond uit slagschepen, kruisers en vliegdekschepen. Zijn opdracht was de landingen van nieuwe Japanse troepen te intercepteren. In de nacht van 12 naar 13 november, sloegen de strijdkrachten van Turner en Callaghan tegen de Japanse schepen die het Japanse konvooi dat vanuit het noordoosten kwam vergezelde en beschermde.

De *Laffey* zond haar torpedo's tegen een Japanse kruiser, die geraakt werd. Dan ook explodeerde een Japanse destroyer. Enige ogenblikken later echter werd de *Laffey* op haar toer geraakt en zonk ze weg in de golven.
De San Francisco, het bevelschip van Admiraal Callaghan, streed tegen een Japanse kruiser van dichtbij en raakte die met 6 salvo's van haar kanonnen, tot een vijandelijk slagschip

aanvoer, naar haar toe. Dan werd dit schip geraakt door de torpedo's van de *Laffey*. In de rest van het duel, verloor Admiraal Callaghan het leven. Het Japans slagschip raakte de San Francisco meerdere malen, draaide, maar dan voeren de *Helena* en de *Portland* haar ter hulp. Het Japans schip verdween noordwaarts. De actie had slechts iets langer dan een kwartier geduurd, maar in die tijd verloor de Japanse zeemacht 2 kruisers en 4 destroyers!
Ter vervanging van Admiraal Callaghan kreeg Commandeur Mac Candless het bevel over de vloot. Hij zeilde weg om de schepen buiten het bereik te brengen van de kustbatterijen van Guadalcanal. De VSA vloot deed nog een andere Japanse destroyer zinken die alle voorzichtigheid had verloren om de Amerikaanse schepen te bereiken.

De VSA vliegtuigen zochten naar de beschadigde Japanse schepen en naar een slagschip van de *Kongo* klasse. Ze vonden die, voeren op verminderde snelheid met 5 destroyers om het te volgen. Ze waarschuwden de bommenwerpers en de torpedowerpers. Geraakt door een zware bom, en later nog door 2 torpedo's, kon het slagschip niettemin vluchten. Slechts in de namiddag konden andere groepen van VSA vliegtuigen het opnieuw vinden en hun torpedo's lanceren. Drie torpedo's raakten het Japans slagschip en deden het zinken.
Het Japans konvooi had nog niet haar versterkingen aan land gezet. De Amerikanen vonden het op 15 november rond de middag, op ongeveer 240 km van het eiland. Ze begonnen het aan te vallen.

De Amerikaanse bombardementen in de nachten van 13 en 14 november hadden zulke zware verliezen toegediend aan de Japanners, dat geen enkele echte Japanse groep het konvooi nog kon vergezellen, behalve enkele vliegtuigen van een klein Japans vliegdekschip. Acht van die vliegtuigen werden eveneens neergehaald. De VSA piloten zagen dan de escorte schepen de transportschepen verlaten en het groot cargo schip zonder bescherming achterlaten. De Amerikaanse aanval werd dan een volledige slachting! Al de Japanse cargo schepen werden tot zinken gebracht. De zee vulde zich met mannen en lichamen. Ongeveer 20.000 Japanse soldaten verdronken.

Terwijl de Amerikaanse vliegtuigen hun bloedbad beëindigden, zagen ze plots de belangrijke Japanse vloot aankomen en varen in de richting van het eiland Savo. De vloot kwam te laat aan om het konvooi te kunnen redden. Ze opende echter een verschrikkelijk vuur op de Amerikaanse posities op Guadalcanal en verpletterden de Amerikaanse soldaten daar onder de obussen van hun zware kanonnen. De Amerikaanse oorlogsschepen kwamen dan ook aan, waaronder de slagschepen de *Washington* en de *South Dakota*.

De Amerikaanse slagschepen openden het vuur om 23h00 in de avond. Van de 3 vijandelijke slagschepen van de *Kongo* klasse, ontploften 2 bijna dadelijk in vlammen en ze zonken toen hun lading munitie ontplofte. De 2 Amerikaanse slagschepen konden dan samen het vuur openen op de laatste, ongelukkige *Kongo*. Meer dan 100 obussen vielen op het schip, dat in enkele seconden zonk. De Japanse kruisers werden getroffen. Twee meer Japanse kruisers ontploften in de zee. In die zeeslag leken de Japanse strijdkrachten van de Stille Oceaan volledig geëlimineerd te zijn.

De zeeslag die zich zo had ontwikkeld in de oceaan eindigde zo in de volledige overwinning van de Amerikaanse vloot. De Amerikaanse troepen vielen dan de Japanse grondtroepen aan

op Guadalcanal. Het Japans garnizoen wist zich helemaal alleen, maar streed verder tot de laatste weerstand stopte op 8 februari 1943.
Guadalcanal betekende zo een keerpunt in de oorlog in de Stille Oceaan! Vanaf het midden van 1943, had het tij zich gekeerd tegen de Japanners. Einde 1944 kon de Verenigde Staten van Amerika de grootste zeemacht ter wereld in de Stille Oceaan brengen, en de overweldigende superioriteit van haar vliegdekschepen tonen.

De Filippijnen

Admiraal Nimitz concentreerde andere strijdkrachten om de bezetting van nog meer vijandelijke eiland-basissen in het centrum van de Stille Oceaan aan te vallen en om de invasie van de Filippijnen voor te bereiden. Admiraal Spruance, die op zulke briljante wijze zijn vliegdekschepen had geleid in de *Zeeslag van Midway*, kreeg het bevel over de Centrale Vloot van de Stille Oceaan. Die groep kon haar beslissende operaties beginnen tegen de Japanse troepen in de Filippijnen. Ondertussen bewoog de Generaal Mac Arthur zich naar de Archipel van de Filippijnen vanuit het zuiden. Hij landde troepen op de Carolina's op 14 februari van 1943, en dan op de Admiraliteiten Eilanden op 13 maart. In het begin van mei, boden de Japanners geen weerstand meer op Nieuw Guinea. De oorlog in de Filippijnen kon beginnen!

De oorlog in de Stille Oceaan was aldus in een nieuwe fase gekomen. Japan kon de VSA industrie niet volgen in de productie van vliegdekschepen en andere oorlogsbodems. De VSA creëerde een reusachtige nieuwe vloot, duizenden vliegtuigen en bepantserde divisies. Dit veranderde het evenwicht van de militaire krachten in de Stille Oceaan, natuurlijk tot het voordeel van het VSA Leger. 1943 was het jaar waarin de VSA troepen op hun beurt werkelijk vooruitkwamen in de Stille Oceaan. Het was de periode waarin de VSA aanvallen uitvoerde tegen de Japanse macht in Nieuw Guinea, de Solomon eilanden, de Gilbert en Marshal Eilanden, Attu, Kiska, en andere. Die verovering was overal moeilijk, omdat de Japanners ondertussen vliegvelden en bunkers gebouwd hadden om te verdedigen wat ze veroverd hadden. De Japanners hadden Guadalcanal verloren. Hun doel niettemin bleef de inname van Australië!

De Australiërs op Nieuw Guinea verdedigden de lijn van de Owen Stanley Bergen op het eiland. Op 15 december 1942, landde Generaal Mac Arthur nieuwe troepen, die de Japanse luchtbasissen van Buna en Goma veroverden. De *US Navy* en haar vliegtuigen speelden dezelfde rol in de vernieling van de vijandelijke luchtmachtbasissen van *Munda* op de zuidoostelijke kust van New Georgia en van Kolombangara.

Op 21 februari gingen de Amerikanen aan land op het eiland Russel. Enkele dagen later, op 1 maart, vernietigden Amerikaanse vliegtuigen bijna volledig een konvooi van 21 Japanse schepen die de Japanse strijdkrachten op Nieuw Guinea wilden bevoorraden. Vanaf 30 juni 1943 namen de VSA strijdkrachten de Eilanden van Woodlark en Tobriand in ten oosten van Nieuw Guinea. Ze zetten troepen aan land te Rendova Harbor. Op 2 en 3 juli landden de Amerikaanse tropen op New Georgia en te Vanguru. Twee dagen later vielen ze in op de Eilanden van Enogai en Bairoko.

De Japanners probeerden versterkingen te zenden naar Nieuw Georgia, maar hun transportschepen werden geïntercepteerd en gezonken. Op 6 en 12 juli 1943, hadden zware zeeslagen plaats in de Golf van Kula. De beide zijden leden zware verliezen, maar de zeeweg naar Kula werd gesloten voor de Japanners. Ze konden niet meer hun garnizoenen bevoorraden op Vila en Munda. Op 5 augustus konden de Amerikaanse troepen de Japanse luchtmachtbasis van Munda veroveren. Japan kon slechts haar posities houden in de zone van de haven van Bairoko nabij Munda, en haar basis Vila ten zuiden van het eiland van Kolombangara.
Op 6 augustus probeerde een sterk beschermd Japans konvooi het Amerikaans embargo te doorbreken. De schepen werden opgemerkt, en de Amerikanen brachten 3 Japanse torpedoboten tot zinken. Op 15 augustus dan, vielen de Amerikaanse troepen het eiland van Vella Lavella aan. Dezelfde dag namen ze Bairoko in en zetten een einde aan hun campagne in Nieuw Georgia. De Japanners evacueerden hun soldaten, maar leden eens te meer zware verliezen op zee. Ten slotte werden de Amerikaanse troepen de meesters van de Solomon Eilanden!

Twee weken later vielen de Amerikanen het Eiland Bougainville aan. Ze veroverden het eiland Mono in de Schatten Eilanden op 26 oktober, Stirling op 27 oktober. Op 28 oktober vielen Amerikaanse strijdkrachten het eiland Choiseul aan. Het Amerikaans Leger bombardeerde zwaar Bougainville en zette daar hun troepen aan land op 1 november. In december namen de VSA troepen het eiland in. Meerdere schermutselingen gebeurden in de zee rond het eiland, maar die werden gestreden zonder grote overtuiging aan de zijde van de Japanners.

Terwijl de strijd in de Solomon Eilanden verder woedden, begonnen de VSA strijdkrachten een sterke campagne ten zuiden van Nieuw Guinea. In de nacht van 30 juni 1943 gingen de Amerikaanse soldaten aan land in de Baai van Nassau, 15 kilometer ten zuiden van de grote Japanse basis van Salamaua. De gemotoriseerde infanterie van de Verenigde Staten vorderde langs de stranden. De VSA Luchtmacht en de VSA Marine vernietigde de vijandelijke posities. Japanse versterkingen werden opgevangen. Na verschrikkelijke strijd, namen de VSA troepen Salamaua in. Vijf dagen later werd ook Lae veroverd door Amerikaanse parachutisten.

Op 22 september landden Geallieerde amfibie strijdkrachten ten noorden van Finshaven, een andere grote Japanse basis. Na zware gevechten viel Finshaven op 2 oktober. Eind december, landden de Amerikaanse troepen nog te Asawe, ten zuidoosten van Nieuw Bretagne.

Het Amerikaans Leger bleef haar veroveringen naar het noorden verder zetten. Op 1 januari 1944 namen ze Saidor in. Ze veroverden gans Nieuw Guinea rond 13 februari 1944. Op 5 november 1943, lanceerden de Amerikanen hun troepen naar Rabaul, de machtige haven van New Brittany. Gedurende vele weken volgden de aanvallen en tegenaanvallen elkaar op. Rabaul was van een strategisch belang voor Japan, voor de bescherming van andere posities meer naar het oosten: de Carolina Eilanden, de Molucca Eilanden, en de Filippijnen.

De Japanners verloren het initiatief in de daaropvolgende veld- en zeeslagen, omdat overal elders in de Stille Oceaan de troepen van de VSA in de aanval gingen. Op 15 februari 1944 konden Amerikaanse en Nieuw Zeelandse troepen Green Island bezetten zonder enige weerstand te ondervinden. Rabaul werd snel ingenomen door de Geallieerden. Hun operaties, geleid door VSA militairen in de Solomon Eilanden, New Guinea en Rabaul waren deel van een groot, strategisch plan van de Geallieerden om de eilanden terug te veroveren die Japan in de Stille Oceaan had ingenomen en om zo Japan zelf te kunnen bereiken. Het VSA Opperbevel realiseerde zich dat het lang kon duren en veel verliezen zou kosten om zo Japan zelf te bereiken, en om al de territoriums weer in te nemen die de Japanse troepen vroeger veroverd hadden. De operatie zou leiden tot hoge verliezen aan mannen en materieel. Terwijl die campagnes toch plaats hadden, richtte Generaal Mac Arthur zijn troepen naar de Filippijnen.

Admiraal Chester William Nimitz, de bevelhebber van de Amerikaanse vloot in de Stille oceaan, verzamelde andere strijdkrachten om de vijand uit de Centrale Stille Oceaan te verdrijven. Reeds op 31 mei en op 15 augustus 1942 had de vloot van Viceadmiraal Rickwell de Noordelijke Stille Oceaan vrijgemaakt en was hij nader tot Japan geraakt door de eilanden Attu en Kiska in de Aleutiaanse Eilanden in te nemen, die eerder, in 1942, door het Japans Leger ingenomen waren. De campagne daarna, in de Centrale Stille Oceaan, begon einde augustus 1943.

Gedurende 3 maanden bombardeerden Amerikaanse vliegtuigen de Eilanden van Tarawa, Marcus, Wake, Apamama en Marshal. De Amerikaanse troepen poogden de verdedigingen opgezet door het Japans Leger te vernietigen en hen op de verkeerde voet te laten over waar de volgende landing van troepen zou kunnen gebeuren.

Op 19 november 1943 zeilden de invasie strijdkrachten van Admiraal Spruance naar de Eilanden Tarawa en Makin, koraaleilanden in de Gilbert Archipel. Tarawa bestond eigenlijk uit een reeks kleine eilanden die op lage tij met elkaar verbonden waren. Betro, het grootste eiland, was niet meer dan 9,5 kilometer lang en 400 meter breed! De helft van het Japans garnizoen was gedood door de voorafgaandelijke Amerikaanse bombarderingen. De Japanners die achter gelaten werden dienden nog zware verliezen toe aan de Amerikaanse Marines die in kleine boten aan land gingen. De strijd duurde 4 dagen en behoorde tot de hardste die de Amerikaanse troepen tot dan toe gevoeld hadden. De Amerikanen veroverden het Eiland van Malein op 28 november zonder zulke hevige weerstand te ondervinden.

Nadat ze de Gilbert eilanden ingenomen hadden, bombardeerden de Amerikanen de Marshal Eilanden en Nauru. In januari 1941, werden de Amerikaanse aanvallen harder en de Marines gingen aan land. Op 1 februari viel Majura. Roi en Namy vielen op de 2de, Kwajalein op de 5de en Eniwetok op de 17de. Op 18 februari was de bezetting van de Marshal eilanden door de Amerikanen volledig.
Op dezelfde dag bombardeerden de Amerikaanse strijdkrachten Truk in de Carolinas. De Japanse zee- en luchtmacht moest zware verliezen nemen. Daarna vielen de Amerikanen de Marianna Eilanden aan.

In het westen zette Generaal Mac Arthur zijn offensief ook voort. Op 29 februari namen zijn strijdkrachten de Admiralty Eilanden in en rond midden maart maakte hij zich meester van de Saint Matthew Eilanden ten oordoosten van New Guinea. Hollandia, in dezelfde zone, viel op 22 april.

Het zwaarste moest nog gebeuren. De Japanners hielden nog steeds Wake, de Carolinas, de Mariannas en de Filippijnen! In mei 1944 nam Generaal Mac Arthur de eilanden van Wake en Biak in, Noemfur ook, en in juli nam hij Sansapur. New Guinea was bijna volledig bevrijd van de vijand. In september nam Mac Arthur Morotai, de meest oostelijke eilanden van de Moluccas. Ongeveer 500 kilometer scheidde hem nog van Mindanao op de Filippijnen.

In de tweede week van juni 1944, vielen de Amerikaanse vliegdekschepen met hun bommenwerpers de Eilanden Tinian, Saipan en Guam aan. De *US Flying Fortresses*, de B29 vliegtuigen, begonnen te bombarderen nabij Tokyo, het groot industrieel centrum van Yawata, wat paniek veroorzaakte in de hoofdstad van Japan.

Op Saipan bleef nog een garnizoen van 20.000 Japanse soldaten. Wanneer de Amerikaanse troepen daar landden, volgen verschrikkelijke gevechten. De Japanners stopten alle weerstand op 11 juli, nadat ze zware verliezen hadden veroorzaakt aan de Amerikaanse troepen. Op 27 juli 1944 namen de Amerikanen ook Guam, dat in Japanse handen gebleven was sinds 7 december 1941. De Amerikanen namen het eiland Tinian in op de 2de augustus. Daarmee veroverden de Amerikanen ook de Marianna Eilanden. In oktober 1944 veroverde een ander Amerikaans invasieleger de Palaos Eilanden en Peleliu op 1.000 kilometer ten zuidwesten van de Filippijnen. Vanaf begin oktober konden de Amerikaanse legers hun aanval op de Filippijnen beginnen.

De *US Navy* bezat nu de absolute superioriteit in de Stille Oceaan. Ze had meer dan 100 vliegdekschepen om de transportschepen te steunen en te beschermen die soldaten inbrachten, tanks, vrachtwagens en kanonnen nodig voor de invasie van de Filippijnen. Generaal Mac Arthur ging met zijn troepen aan land op het eiland Leyte. Te Leyte verzamelden zich zo honderden Amerikaanse schepen van alle soorten. Dat immens Amerikaans konvooi leek een grote prooi voor de Japanners! Eén van de grootste zee- en luchtslagen ontwikkelde zich daarom rond Leyte Golf. De slag werd trouwens genoemd de *Slag van Leyte Golf*.

Zodra Admiraal Nimitz zijn hoofdkwartier kon opzetten te Guam, en zodra Generaal Mac Arthur New Guinea volledig had bezet, met de Carolina Eilanden en de Admiraliteit Eilanden, konden de Amerikaanse strijdkrachten de Japanners op de Filippijnen aanvallen. Admiraal Halsey werkte aan operaties in de richting van Formosa. De 7de Amerikaanse Vloot, bevolen door Admiraal Kincaid, werkte nabij de Filippijnen en kon zijn bommenwerpers vanaf 14 oktober 1944 uitzenden om meer dan 100 Japanse vliegtuigen op de eilanden te vernielen. Hij concentreerde zijn raids op het schiereiland van Luzon om aan de Japanners te doen menen dat de hoofdaanval tegen die plaats zou gelanceerd orden. Terwijl de vijand soldaten naar Luzon stuurde, zette Generaal Mac Arthur zijn troepen af te Leyte. Dit gebeurde op 20 oktober, in het hart van de archipel, niet te Luzon!

De Japanners waren inderdaad verbaasd. Maar snel signaleerden de Amerikaanse onderzeeërs die nabij Singapore patrouilleerden, dat veel vijandelijke schepen die zone verlaten hadden op 21 oktober om naar het noorden te varen.
Onmiddellijk bespraken de Admiraals Kincaid en Halsey om een gezamenlijk strijdplan op te stellen.
De Japanse vloot die van Singapore kwam bestond uit 2 slagschepen, de *Fuso* en de *Yamashito*, 2 zware kruisers, 2 lichte kruisers en 13 destroyers.
De belangrijkste Japanse vloot, echter, bewoog zich in van het noordoosten, komende van de Baai van Camsang in Indochina. Die vloot bestond uit 5 slagschepen, 2 super-*dreadnoughts* van 45.000 ton, de *Yamato* en de *Musashi*, met nog 3 meer slagschepen van 30.000 tot 33.000 ton, de *Nagato*, de *Kongo* en de *Haruna*. Die werden vergezeld van 7 zware kruisers, 1 lichte kruiser en 15 destroyers.
Een derde Japanse vloot kwam aangevaren uit het noorden, komende van Formosa met 2 kruisers, de *Isse* en de *Hiuga*. Van die hadden de Japanners kleine vliegdekschepen gemaakt door opstijg- en landingsplatformen vooraan en achteraan te monteren. Tevens kwamen 4 vliegdekschepen, de *Zuikaku*, de *Chitose*, de *Chiyoda* en de *Zuiko*, met 6 kruisers en 6 destroyers. De Japanse admiraals wilden de 3de en 7de Amerikaanse vloten omsingelen en vernietigen, en daarna de VSA strijdkrachten die aan land gingen, de troepen van Generaal Mac Arthur, op het eiland van Leyte te verpletteren.

Leyte Golf

Om de 7de Amerikaanse vloot van Admiraal Halsey die voer ten oosten van Leyte te bereiken, moesten de Japanse groepen oorlogsschepen die in het zuiden en in het centrum voeren, de ganse archipel van de Filippijnen doorkruisen en dan tevoorschijn komen, de eerste groep uit de Straat van Suriago en de andere uit de Straat van San Bernardino.
Admiraal Halsey oordeelde dat het nodig was de Japanse schepen aan te vallen nog vóór ze de gelegenheid kregen zich te ontplooien in de open zee. Hij richtte daarom zijn eigen schepen naar de uitgangen van die straten, om de vijand de strijd te doen aanvaarden vóór de situatie minder gunstig werd voor hem.

Op 23 oktober 1944 zond Halsey zijn *Hellcats*, *Avenger* en *Helldiver* vliegtuigen tegen de twee groepen van het vijandelijk centrum en zuiden. De Amerikanen wisten op dat ogenblik nog niet dat een derde groep van de Japanse vloot afdaalde van Formosa.

De zeeslag was zeer gewelddadig! In enkele minuten werden meer dan 150 Japanse vliegtuigen neergehaald door de anti- luchtkanonnen van de Amerikaanse schepen en door de Amerikaanse vliegtuigen. Een Japanse bommenwerper wierp een bom van 500 kilogram neer op het vliegdekschip de *Princetown*. Na een verschrikkelijke explosie aan boord van het schip, moesten de Amerikanen torpedo’s zenden vanaf hun eigen schepen om hun eigen vliegdekschip tot zinken te brengen! Bijna alle Japanse bommenwerpers werden vernietigd in die aanval.

Admiraal Halsey was bezorgd! Zijn onderzeeërs en zijn herkenningsvliegtuigen hadden de twee vloten gevonden van het centrum en het noorden, de ene in de Zee van Sibuyan en de

andere in de Zee van Sulu, maar die groepen van schepen waren niet vergezeld van vliegdekschepen! Er moesten vliegdekschepen ergens zijn! Waar waren die? Een herkenningstoer van vliegtuigen die vlogen op de 23ste ten noorden van Luzon, moesten het antwoord geven! De vliegtuigen vonden inderdaad een andere groep van oorlogsschepen op ongeveer 320 kilometer van Luzon.

Halsey en zijn staf meenden dat de twee Japanse groepen van het centrum en van het zuiden voldoende geslagen waren door zijn luchtaanvallen en door de acties van zijn onderzeeërs. Halsey deed de hoofdgroep van zijn schepen bewegen naar het noorden in de nacht van 23 naar 24 oktober. Hij verliet de vloot van Admiraal Kincaid om af te rekenen met de rest van de Japanse centrum en zuidelijke vijandelijke groepen.

Halsey had de *Wasp*, de *Hornet* en de *Lexington* vliegdekschepen, nieuwe vliegdekschepen met dezelfde namen als die grote vliegdekschepen die gezonken waren in vorige zeeslagen. De Japanse commandanten namen aan dat Halsey hen zou komen bestrijden in de Straat van San Bernardino. Ze waren wel verrast met de beweging van Halsey. Hun reactie in de lucht was te klein. De meeste van hun luchtmacht was vernietigd, de meeste van hun vliegtuigen, al vóór die zelfs maar een kans gekregen hadden om in de hemel op te stijgen! Halsey versloeg zo de Japanse noordelijke groep van schepen.

De zuidelijke Japanse groep die in kwam van de Zee van Sulu, bereikte de noordelijke hoek van Mindanao. Vóór middernacht, signaleerden torpedoboten van de *US-Navy* die geplaatst waren ten zuiden van de Straat van Surigao, de aankomst van vijandelijke schepen. Ze vielen direct aan, lanceerden hun torpedo's, maar bleven hun route houden. Twee uur later kwam de Japanse groep die voer aan ongeveer 20 knopen, in het zicht van de Amerikaanse destroyers. De Straat van Suriago was slechts ongeveer 20 km breed op sommige plaatsen. De Amerikaanse destroyers plaatste zich voor de aanval. De schepen van Halsey doorkruisten de T, een welbekende tactiek voor zeeslagen, die verschrikkelijke verliezen toebracht aan de Japanners. De Amerikaanse schepen daarentegen, hielden hun formatie met de *California*, de *Tennessee*, de *Maryland*, de *West Virginia* en een paar oudere schepen. De meeste van die hadden de hel van Pearl Harbor overleefd en konden hier een wrede weerwraak nemen. Gedurende 40 minuten probeerden de Japanse schepen weerstand te bieden. Ze ontploften het ene na het ander in het kruisvuur van de Amerikaanse oorlogsschepen!
Een Japanse kruiser zonk, een andere werd beschadigd. Twee kruisers ontploften en ook nog 5 destroyers. De Japanse kolonne draaide zich dan en kon ontvluchten. Een beschadigde kruiser meer werd nog gevat, weer beschoten, en zonk iets later, alsmede de laatste kruiser van de lijn. De zeeslag kostte Kincaid één torpedoboot en één destroyer!

De aanval van de Amerikaanse schepen in de zuidelijke groep van Japanse schepen had geleid tot een tragedie voor de Japanse Zeemacht!
De Japanse centrum groep verkreeg betere resultaten. Terwijl Kincaid de zuidelijke groep aanviel, vond de centrum formatie tegen zich, de Leyte golf beschermend, slechts een dekking daar achtergelaten door Halsey wanneer hij zich in beweging zette tegen de noordelijke Japanse groep. Die bestond uit 6 escort vliegdekschepen, 7 destroyers, een aantal onderzeeërs en enkele kleine torpedoboten.

Hoewel de Japanners schepen verloren hadden in de Zee van Siboyan, brachten ze nog steeds hier 4 slagschepen, 6 kruisers en 13 destroyers! Op 25 oktober maakten die contact met de VSA krachten. De Amerikaanse lichter bewapende en kleinere torpedoboten en destroyers gingen in de aanval tegen de Japanse slagschepen en kruisers. De *US Navy* zonk 2 zware Japanse kruisers en 2 Japanse destroyers. Maar ze verloren zelf 2 destroyers, een escorte destroyer en 2 kleinere boten. De Japanse verliezen waren niet van dergelijke aard dat de Amerikanen de rest van de Japanse schepen konden beletten de Leyte Golf in te varen.

Om 09h30 waren de Japanse slagschepen aangekomen tot op een kilometer van de Amerikaanse escort vliegdekschepen, begerig om al de vijandelijke schepen te doen zinken, wanneer ze de vliegtuigen van Halsey plots de hemel zagen vullen. Die vliegtuigen doken naar beneden op de Japanse oorlogsschepen. Tegelijkertijd hoorden de Japanners van de vernieling van hun zuidelijke groep. De gecombineerde aanval van de Japanse admiraals had volledig gefaald! De nederlaag van de twee andere Japanse groepen plaatste de vijandelijke admiraal in groot gevaar om zelf aangevallen te worden door de gecombineerde zeemachten van Halsey en Kincaid. Daarom draaiden de Japanse oorlogsschepen zich snel om en vluchtten ze naar San Bernardino, achtervolgd en geteisterd door de vliegtuigen van Halsey.

De Japanse schepen waren niet in staat om verder te strijden. Admiraal Nimitz kon daarom zijn offensief verder zetten en zelfs de invasie van Japan voorbereiden, zonder het gevaar te lopen van belangrijke marine-operaties van de vijand te moeten confronteren.
De nederlaag van de belangrijke vloot van de Japanners liet Generaal Mac Arthur toe zijn punten van landingen te vermeerderen. Leyte Eiland zelf viel aan het einde van november. Op 15 december kwamen de Amerikaanse troepen aan land op het eiland van Mindanao. Daarna, op 9 januari 1945, gingen de Amerikanen aan land op het schiereiland van Luzon. De aanval op Japan zelf kon beginnen.

Een eerste bombardement op Okinawa, op slechts 600 kilometer van Tokyo, werd uitgevoerd door 11 Amerikaanse zware kruisers, 15 vliegdekschepen, 10 kruisers en 32 destroyers. Machtige Britse eenheden versterkten de VSA vloot. De Britten brachten de *super-dreadnought* slagschepen *King George V* en het vloot vliegdekschip *Illustriou*s, respectievelijk geleid door Admiraal Sir Bruce Frazer en Admiraal Vian. De Franse *dreadnought Richelieu* voer met de Britse vloot. De Geallieerde vloot kruiste nu zonder aangevallen te worden in het zicht van de Japanse kusten en 1.500 vliegtuigen voegden zich bij de superforten B29 in de bombardementen op Tokyo en haar industriële zones.

Op 28 juli 1945 vielen de Geallieerden de overblijvende Japanse vliegdekschepen aan in de havens van Yokosuka en Kure. Luchtfoto’s toonden ook 4 slagschepen, waaronder de *Ise* en de *Hiuga*, plus 2 vliegdekschepen en 3 kruisers die schade hadden opgelopen of in vuur en vlam stonden, nabij de haven. Op 1 augustus 1945 kon het Amerikaans Opperbevel aankondigen dat hun luchtmacht Japan konden benaderen om met 1.200 reusachtige bommenwerpers in één enkele raid minstens 8.000 ton bommen op hun objectieven in Japan neer te laten vallen.

Op 6 augustus 1945 ontplofte de eerste atoombom boven Hiroshima. De ontploffing vernietigde de stad volledig. Op 9 augustus viel een tweede bom op Nagasaki en vernietigde ook deze stad.

Maar we moeten terugkeren naar Leyte Eiland. De strijd op dit eiland duurde meer dan 2 maanden. Het duurde tot 24 december 1944 om de Japanse troepen te verslaan. Het VSA Lager verloor er 11.000 gevallenen, van wie 2.200 soldaten gedood werden. De Japanners verloren 113.000 soldaten, 2.748 vliegtuigen, 41 transportschepen en 27 oorlogsschepen. De *Zeeslag van de Golf van Leyte* was de grootste zeeslag in de geschiedenis van de Marine. Ongeveer 370 schepen streden in de zeeslag. In 4 dagen echter, had de VSA de mogelijkheid vernietigd van de Japanse zeemacht om ooit nog een conventionele operatie in de zee te wagen.

Terwijl de *Slag van Leyte Golf* duurde, bleef de VSA Luchtmacht de oorlogsfabrieken van Tokyo bombarderen, de vliegvelden en de Japanse schepen nabij het Eiland Luzon op de Filippijnen. Op 17 december kwam Generaal Mac Arthur voorbij de Zee van Sebuyan en hij deed troepen aan land zetten op het eiland van Mindoro, ten zuiden van Luzon. Zijn troepen namen de controle over de Golf van Manilla. Mac Arthur lanceerde zijn groot offensief op 9 januari 1945. Zijn troepen gingen daarin aan land op 6 kilometer van de Golf van Linguayen. De communicaties van de eilanden met Japan werden afgesneden. Dit luidde het begin in van de *Slag voor de Chinese Zee*. De Amerikaanse troepen kwamen snel vooruit, tot ze het schiereiland van Bataan bereikten. Meer VSA troepen werden aan land gezet te Cavite en sneden de Japanse toepen in twee delen. Meer Amerikaanse soldaten landden op het Eiland Jolo. Vliegende forten bombardeerden Kobe in Japan.

In die tijd kwamen de Geallieerde Legers in Europe bijna tot aan de Rijn en de Russische troepen hadden de Oder rivier bereikt.

In Birma hadden de Geallieerden een offensief gelanceerd in december 1944. Hun troepen kwamen zeer snel vooruit. Op 22 januari 1945 was de weg van Birma die China approvisioneerde weer vrij en de Geallieerden voegden zich bij de Chinese Legers die de Japanners aan het bestrijden waren. In het westen namen de Geallieerden Akyab en bedreigden ze Mandalay.

Op 18 februari 1945, na de verovering van Manilla, ging Admiraal Nimitz aan land met een groot contingent troepen op het rotsachtig Eiland van Iwo Jima, ten zuiden van de Bonin Archipel. De verschrikkelijke strijd duurde daar gedurende ongeveer een maand. De soldaten van de VSA namen het eiland gans in op 17 maart, na zeer zware strijd. De Japanners verloren 21.000 gedode soldaten!
De Amerikaanse invasie daar moest de VSA Luchtmacht toelaten beslissende aanvallen uit te voeren tegen het Japans vasteland. Reeds op 16 maart echter, gingen Amerikaanse troepen aan land op het Eiland Kerama en 3 dagen later op Okinawa in de Ryu-Kyu Archipel. Meer dan 70.000 Japanse soldaten verdedigden Okinawa. Maar de VSA zond 1.400 schepen van allerlei types, hun formidabele luchtmacht en meer dan 100.000 soldaten in een amfibie operatie, de grootste tot dusver in de Stille Oceaan, om het eiland te veroveren. De Japanse strijdkrachten en de VSA strijdkrachten streden er gedurende meer dan een maand een bittere

strijd op het eiland te veroveren, met ongezien geweld. De Japanners konden geen versterkingen per schip meer inbrengen naar het eiland. Ze lieten dan zelfs parachutisten neer met de opdracht Amerikaanse opslagplaatsen in de lucht te doen blazen. Hun zelfmoord bommenwerpers probeerden de VSA oorlogsschepen te overwinnen. Ondanks hun successen, werden de Japanse troepen echter overal neergemaaid en verslagen.
Vanaf 21 juni 1945, werden de laatste Japanse troepen in meerdere geïsoleerde groepen gesneden die niet meer hevige weerstand konden bieden aan de Amerikaanse aanwezigheid. De Amerikaanse troepen konden hun vlag opzetten op de Berg Suribachi, het hoogste punt op het eiland.
De *Slag van Iwo Jima* duurde ongeveer 82 dagen. De VSA troepen verloren er 9.600 soldaten gedood en 25.000 gewond of vermist, 32 schepen gezonken en 54 beschadigde schepen. De Japanners leden in totaal 90.000 gevallenen, een slagschip, twee kruisers, 3 torpedoboten, 3 destroyers en 4.096 vliegtuigen.

De Overgave van Japan

Japan was toen een volledig geïsoleerde natie op politiek vlak. Op 5 april zei de Sovjet Unie haar *Neutraliteitspact* met Japan op, dat afgesloten was in 1941. Duitsland capituleerde op 8 mei 1945. In China, in Birma, te Luzon en op Borneo, leek de nederlaag van Japan zeer dichtbij. Toch weigerde Japan zich over te geven! Het Japans Opperbevel bereidde zich voor op de invasie van de geallieerde troepen, zijnde vooral de Amerikaanse Legers.
De Amerikanen bleven vooruit te trekken, zodat ze het eiland Kume innamen op 27 juni 1945. Vanaf 9 juli voerde de *US Air Force* zware luchtbombardementen uit op Japan. Op het politiek front verklaarde ook Italië de oorlog aan Japan. Japan evacueerde Singapore op 20 juli.
Op 26 juli 1945 zond de VSA President Harry Truman een ultimatum naar Japan om de onvoorwaardelijke overgave van het land te eisen. Indien dit niet aanvaard werd, zou Japan snel en totaal vernield worden. De meest dodelijke dag in de militaire geschiedenis was dan reeds gebeurd over Japan! Tijdens de bombardementen van 10 maart 1945 te Tokyo, verloren meer dan 100.000 mensen het leven in de vlammenzee. De Japanse Regering bleef echter het ultimatum verwerpen.

Op 6 augustus in de morgen hoorde de wereld dat de meest verschrikkelijke bom die ooit neergelaten werd ontploft was boven de grote Japanse vlootbasis van Hiroshima. De eerste atoombom had een kracht van 20.000 ton TNT in één keer ontstoken. Hiroshima lag volledig in puin.
De VSA President Truman herhaalde dan zijn bedreiging van de totale vernietiging van Japan. Op 9 augustus explodeerde een andere atoombom op Nagasaki, enige uren nadat de Sovjet Unie de oorlog had verklaard op Japan.

De atoombommen die in de oorlog neergeworpen werden doodden meer dan 100.000 mensen te Hiroshima en Nagasaki. De verschrikking was ongelooflijk groot. De inwoners van de steden stierven met tienduizenden in één ogenblik, en nadien stierven nog meer mensen van de blootstelling aan de stralingen.

Op 10 augustus kondigde de Japanse Regering aan per radio dat ze het Amerikaans ultimatum aanvaard hadden, onder voorwaarde dat de overgave niets veranderde aan de prerogatieven van de Keizer. De overgave van Japan werd officieel bevestigd op 14 augustus. Op 2 september had de officiële ondertekening van de Japanse overgave plaats aan boord van de Amerikaanse kruiser Missouri in de haven van Tokyo. Generaal Mac Arthur zat de ceremonie voor. De belangrijkste afgevaardigden van Japan waren de Minister van Buitenlandse Zaken van Japan, M. Shigemitsu en het hoofd van de Keizerlijke Staf, Generaal Yoshihiro Umezu.

De Tweede Wereldoorlog eindigde zo overal op aarde op 3 september 1945.

De Eerste Wereldoorlog had 17 miljoen gevallenen veroorzaakt, onder wie 60% strijdenden, ongeveer de helft van de Europese westerse Geallieerden en van de Centrale machten. Wereldoorlog Twee veroorzaakte ongeveer 60 miljoen slachtoffers, onder wie 70% tot 80% geen soldaten waren. De dood was iets helemaal gewoons in Wereldoorlog Twee, wegens de zelfrechtvaardiging van het geweld, ten gevolge het racisme en de bestraffing van de burgers. Voorbeelden van collectieve straffen waren ook het gevolg van de wreedheid van de overwinnaars, natuurlijk, zoals van de vuurbommen die op Duitse en Japanse steden gegooid werden, en het werpen van de twee atoombommen. Ook waren er geallieerde sancties voor de etnische zuivering van miljoenen Duitssprekende burgers die in Oost Europa woonden en leefden, en het einde van het bestaan zelfs van het territorium genoemd Pruisen. Die landen haalden geen deeltje van de wroeging van de overwinnaars. Al de strijdenden onderworpen wel de militaire beslissingen aan de goedkeuring van de burgerlijke leiders, terwijl de generaals dikwijls meer hun troepen wilden sparen. Georges Clémenceau zei ooit dat de oorlog te belangrijk was om het te laten in de handen van de generaals. Wel, het was veel meer dodelijk het laten in de handen van de burgerlijke leiders, terwijl generaals meestal veel zuiniger omgingen met de levens van hun soldaten!

De oorlog had de drie grootste holocausten van de 20ste eeuw veroorzaakt. De Sovjet Unie was in de oorlog getreden nadat het regime ongeveer 10 miljoen van de eigen mensen gedood had, zonder buitenlandse inmenging, in de Rode Terreur en in de Grote Zuivering na Wereldoorlog 1. Heel veel Sovjet burgers stierven in de collectivisatie en de daaropvolgende hongersnoden. Hitler slachtte 6 miljoen Joodse mensen af in het hart van Europa. Mao Zedong, die aan de macht kwam na de bevrijding van China van de Japanners, hongerde uit en vermoordde ongeveer 40 tot 70 miljoen Chinese mensen in concentratiekampen, zuiveringen, hongersnoden, in de *Grote Sprong Voorwaarts* en in de Culturele Revolutie. Dit was de post-oorlogse kost die in de volgende 2 decaden na Wereldoorlog II nog moest betaald worden!

De Legers

In de Stille Oceaan hadden de VSA onderzeeërs meer dan 200 Japanse oorlogsschepen en 1.300 handelsschepen doen zinken. Dit betekende meer dan 30% van alle Japanse schepen. De Geallieerde Britse en Amerikaanse Zeemachten eindigden de mogelijkheden van de As-landen om materieel en soldaten over de zeeën te bewegen. Na 1942 waren het de Geallieerden, en niet meer Duitsland of Japan, die beslisten waar de veldslagen en zeeslagen van de wereldoorlog zouden gevochten worden. De Geallieerde superioriteit op zee verzekerden ook dat zij de oorlog niet meer konden verliezen. In laat 1943 waren de Geallieerden de gelijken in de mogelijkheid tot strijden, in wapens en in de leveringen van wapens van de As-landen, die de oorlog begonnen waren. De totale Geallieerde bouw van schepen oversteeg die van de As-landen van 7 tot 10-voud! Japan en Duitsland konden dan niet meer, als ze al ooit de mogelijkheid hadden gekregen of bevochten de VSA of Groot Brittannië in te nemen door invasies, of de VSA en Groot Brittannië te bezetten, terwijl de Geallieerden dat wel konden doen met hun vijanden en ten slotte ook deden. Maar de landlegers van Hitler hadden rond 1943 slechts 5 miljoen actieve soldaten. De Nazi leiders zouden wel fanatisch tot het bittere einde strijden, en die troepen moesten vernietigd worden vóór het Derde Rijk weer kon verdwijnen uit Duitsland. Die obsessie en onwillendheid om de nederlaag te aanvaarden, was wat de Nazis gemeenzaam hadden met Japan.

De Infanterie

De Infanterie was sinds steeds de belangrijkste kracht in veldslagen. In laat 1942 had het gasgedreven M1 Garand Kaliber 30 geweer 8 kogels in haar magazijn. Het was een voorganger van de Russische AK-47 en de Amerikaanse M16. De M16 had veel minder terugslag dan de vroegere geweren. De M16 was een licht, semiautomatisch geweer voor algemeen gebruik.
In 1944 gaven de Duitsers het schrikaanjagend *Sturmgewehr StG-33* uit, waarvan 400.000 exemplaren werden geproduceerd. Het was het eerste werkelijk aanvalswapen ter wereld, met een nauwkeurige range van ongeveer 200 tot 300 meter, een schietsnelheid van 500 tot 600 kogels per minuut in vlagen van 20 tot 30 schoten.
Het Duits *Mashinengewehr MG44*, waarvan er ook 400.000 geproduceerd werden van 1942 tot 1945, kon schieten aan 1.200 kogels per minuut. Het was het meest bevreesde infanterie wapen van de oorlog. Maar de Duitse soldaten werden er niet mee uitgerust van 1940 tot 1942.
Granaten werden geworpen vanaf geweren tot op meer dan 300 meter. Veel aanvalsgroepen waren uitgerust met hand-gehouden vlammenwerpers. Ze hadden ook antipersoneel mijnen tot grote anti-tank mijnen.

De infanterie was gemotoriseerd in de oorlog! Een typische Amerikaanse infanterie divisie had 1.400 motorvoertuigen mee! De rugzak van de GI's woog ongeveer 50% van het lichaamsgewicht. De stalen helmen bedekten meer hoofd- en nekzones dan in de vorige oorlogen. De VSA mobiliseerde ongeveer 12,3 miljoen mannen, doch slechts 4 miljoen mannen in de eerste Wereldoorlog. Van die 12 miljoen, zond het slechts 2,2 miljoen mannen

in land gevechtseenheden. Om de invasie in de Sovjet Unie te bedienen, zond Duitsland ongeveer 4 miljoen mannen in beweging.

Logistieke problemen waren cruciaal voor de Duitse, Italiaanse en Amerikaanse inspanningen in Noord Afrika en ook in de invasies van Italië, Zuid Frankrijk en Normandië. De Japanse expeditionaire krachten bleven slechts succesvol tot einde 1942, zo lang als Japan haar superioriteit in de lucht en ter zee kon waarmaken. Later faalde Japan in bijna al haar amfibie inspanningen, en dat ten gevolge de voorzichtige, grondige aandacht voor het detail van hun bevelhebbers om hen te verzekeren van de superioriteit in materieel, de luchtbombardementen, het kanonvuur vanaf schepen en de algemene superioriteit in wapens.

Van alle grondstrijdkrachten had het Duits Leger met haar infanterie de meest effectieve strijdmacht in de oorlog. Toch werd het in aantallen verslagen door de Legers van Groot Brittannië, de Sovjet Unie en de VSA. Duitse soldaten werden tot zeer ver gestuurd om strategische objectieven te bereiken die ze eigenlijk onmogelijk konden realiseren met de middelen die ze hadden, gegeven hun beperkte aantallen en tekorten aan uitrustingen en leveringen. Duitsland probeerde dit probleem op te lossen door de bepantserde oorlogsvoering, maar het kon die slechts veel minder produceren dan de Geallieerden.

Massa aanvallen van parachutisten of *Fallschirmjäger*, waren onrealistisch. Op 20 mei 1941, tijdens de *Operation Merkur* van de Duitse invasie van Kreta, werden 350 vliegtuigen vernield. De Duitsers leden in totaal 7.000 slachtoffers onder hun soldaten, van wie meer dan 3.000 paratroepen gedood werden. Niettemin, in de landing op D-Dag in Normandië van de Geallieerden, slaagden de parachutisten erin de kritische Orne rivier te bewaren en de Caen kanaalbruggen.
De meest slecht voorbereide *Operatie Market Garden* van de Geallieerden tegen de bruggen over de Rijn in Nederland, in september 1944, faalde volledig ten gevolge de slechte planning. Generaal Montgomery had hier zijn eigen intelligentie niet geloofd, die hem nochtans zei dat de Britse landingen van parachutisten zouden plaatsvinden te midden van Duitse troepen. Die troepen waren 2 *Panzer Divisionen*, het 9de en het 10de, geleid door de bekwame Veldmaarschalk Walter Model. Andere parachutisten landingen over de Rijn werden bijna onnodige acties! *Operation Varsity* was de meest professionele van de Geallieerden valschermaanvallen. Ze droeg echter amper bij tot de geallieerde oversteek van de Rijn.

Het VSA Leger

Voetsoldaten, de infanterie, besliste de uitkomst in bijna elk strijdtheater in Wereldoorlog II, behalve dan de uiteindelijk nederlaag van de Japanse strijdkrachten. Sovjet Rusland steunde op hun overweldigende aantallen mannen en materieel. Het VSA Leger was uitstekend in organisatie en planning, in logistiek en het genoot van superbe lucht, tankondersteuning en hulp vanuit de zee voor de infanterie. De wreedheid van de Japanse soldaat werd niet ondersteund door dergelijke adequate hulp van de wapens! Dat leed tot de te grote verwachting van Hitler in de Japanse strijdvaardigheid die volgens hem de superieure aantallen en toeleveringen van hun vijanden konden overstijgen. Maar wanneer de oorlog

echt bezig was, verloor de *Wehrmacht* haar voordeel relatief snel, met desastreuze resultaten voor Duitsland.
Niettemin was de dodenverhouding, het percentage van verliezen geleden versus de toegediende verliezen voor de beste legers in de oorlog, beter voor die legers die de meeste materiele en menselijke activa's nuttig en effectief konden gebruiken, en hen het best konden toepassen om de veldslagen te winnen en ten slotte de oorlog. Die voordelen waren cruciaal! Het voordeel ging eerst en vooral naar het VSA Leger en de VSA Marines. Vanaf mei 1945, gebruikte de VSA 60 infanterie en gepantserde divisies, 90 divisies in totaal, inclusief diegene gebruikt in Italië, in de Middellandse Zee en de Stille Oceaan.

De strijdmoeheid voor de infanterie zette zich in het algemeen in na ongeveer 200 dagen van strijd. Het VSA Leger was bijna uitsluitend een expeditionair Leger, dat zich constant vooruit bewoog, zodat de VSA militairen veel geïnvesteerd hadden in lucht- en zeemacht, in logistiek en in mobiliteit. Slechts ongeveer 16% van al de geüniformeerde VSA soldaten vochten op de grond in veldslagen.

In 1939 was het Amerikaans Leger nog slecht uitgerust! De *Springfield* was het standaard geweer, en een *Punt 50* machinegeweer werd als een anti-tank wapen beschouwd! Toen de oorlog beëindigd was, was het Amerikaans Leger gegroeid tot 8 miljoen soldaten en luchtpersoneel. Het was gegroeid van het 19de grootste Leger naar de 2de plaats! In feite had toch het VSA Leger het kleinste aantal aan werkelijke strijdende divisies, wat in laat 1944 ongeveer 100 divisies waren. De VSA strijdkrachten hadden de hoogste verhoudingen van niet-strijdend personeel. In 1943 was het Italiaans Leger van 3 miljoen soldaten bijna zo groot als het Amerikaans Leger dat gestationeerd was in de grond- en luchtstrijd, ongeveer 3,7 miljoen mannen. De bevolking van Italië was echter slechts een derde van de bevolking van de VSA. De reden daartoe was, dat veel menselijke hulpmiddelen van de VSA troepen ingenomen werden door leveringen, logistiek, en de luchtmacht en de zeemacht. De Sovjet Unie had meer dan 500 actieve divisies om de 3 miljoen As grondtroepen te stoppen en later de nederlaag toe te dienen! Specialisatie onder de 3 Geallieerde strijdmachten was een onderschatte reden waarom de Geallieerden het tij van de oorlog konden doen keren na 1942.

Het leger van de VSA was de best toegeleverde strijdkracht, die uitstekende lucht- en artillerie steun kreeg, voedsel, brandstof en medische diensten. Het Amerikaans Leger had ook het laagste percentage aan gesneuvelden van alle legers, met minder dan 3% van de soldaten gedood. Het behandelde de soldaten meer humaan. Het kon zich veroorloven dat te doen! De artilleriebarrages, luchtsteun, voedsel, medicijnen en andere leveringen in het algemeen maakten de Amerikaanse Legers meer effectief. De VSA zorgde er goed voor dat de soldaten adequaat gesteund werden met voedsel en andere leveringen. Ze hadden fijne leiders, die experten waren in het verslaan van hun vijanden en die konden verzekeren dat de soldaten een goede kans hadden om de conflicten te overleven.

Wat een Leger effectief maakte was niet zozeer het heroïsme van individuele soldaten, maar de graad waarop hun middelen die ze ter beschikking hadden, zoals artillerie en luchtsteun, logistiek, effectief konden gebruikt worden. Het VSA Leger, met sommige uitzonderingen, won haar offensieven met minder verliezen dan bijna elke andere infanterie strijdkracht in de wereld. Het *US Marine Corps*, 6 gevechtsdivisies in totaal, samen met haar toegevoegde

krachten in de lucht, plus met 21 Legerdivisies, leidde de grondoorlog tegen de Japanners met de correcte veronderstelling dat de amfibie operaties in de Stille Oceaan meer integratie vereisten met de zeemacht.

De *Marines* streden niet in Europa! Initieel werden de VSA strijdkrachten voor 70% naar Europa gezonden en voor 30% naar de Stille Oceaan. De Zeemacht en de *Marines* waren vooral actief in de Stille Oceaan, de Legerdivisies en hun gepantserde divisies vooral in Europa. In de Stille Oceaan, waren de zeeslagen van Guadalcanal en de daarop volgende invasies met grondtroepen op Tarawa, Iwo Jima en Okinawa zeer bloedig. De strijd op de eilanden bezet door de Japanners was zeer wreed en meestal kwam het tot hand-aan-hand strijd, tot gezicht-aan-gezicht duels.

Geen leger had zoveel vrachtwagens tot zijn beschikking als het Amerikaans. De soldaten konden zo zich sneller bewegen en ze konden meer grond dekken dan andere landstrijdkrachten. Het Duits Leger doodde ongeveer 1,5 Amerikaanse soldaten voor elke Duitse soldaat die sneuvelde. Maar de *US Air Force* had een 3 tot 1 superioriteit over haar Duitse tegenhangers. Noch de Duitse zeemacht, noch de Duitse Luchtmacht kon de doodratio van het Amerikaans Leger evenaren. Geen leger beging ook zo weinig oorlogsmisdaden in verhouding tot haar grootte als het Amerikaans Leger, misschien met uitzondering van het Brits Leger, en dan met de uitzondering van de Britse Commonwealth Legers. De VSA stond niet toe dat duizenden militaire gevangenen zouden sterven zoals de Duitsers deden aan het Oostfront. Het VSA Leger verkrachtte niet, plunderde niet, en moordde niet op grote schaal burgers zoals het Duits Leger deed, het Sovjet Rood Leger of de Japanse strijdkrachten. De *Wehrmacht* executeerde meer dan 25.000 van haar eigen soldaten wegens al die redenen, waaronder ook psychiatrische problemen, en de Sovjet Unie executeerde zelfs meer dan 100.000 van haar eigen soldaten. Toch vocht ook het VSA Leger heroïsch.

De VSA pasten de hyper-efficiëntie toe in het beheer van de vooruitgang van de oorlog. Thuis, bracht het vrouwen en de werklozen in de werkkracht met record aantallen. In 1940 waren meer dan 7 miljoen Amerikanen zonder werk. De VSA verhoogden de werkuren tijdens de oorlog. Het verbeterde de technieken van massa productie en bouwde grotere en meer moderne fabrieken. Het verhoogde de productiviteit per arbeider. De industrie kon tappen uit grote, eigen leveringen van goedkope olie. Het kon snel enorme bedragen aan kapitaal vrijmaken voor de bewapening.

Groot Brittannië realiseerde meer dan de Duitse productie van vliegtuigen. Het bouwde meer vliegtuigen dan de *Luftwaffe* in elk jaar van de oorlog, behalve 1944. De Britse vloot, de grootste in de wereld in 1940, zag meer oorlogsschepen en handelsschepen gebouwd tijdens de oorlog, inclusief slagschepen en vliegdekschepen, dan de ganse Marine productie van de 3 belangrijkste As mogendheden samen. Japan bouwde 16 vliegdekschepen van allerlei groottes en categorieën tijdens de oorlog, maar de VSA ontplooide meer dan 150 lichte, escort en vloot vliegdekschepen in dezelfde periode.

Het Derde Rijk mobiliseerde ongeveer 10 miljoen strijders in de actieve dienst, bijna evenveel als de VSA. Het resultaat was, dat Duitsland bijna geen arbeiders meer had!

De Duitse *Wehrmacht* legde de nadruk op heroïsme, trouw aan de gevechtseenheid, trots en eer, en het kreeg extensieve gevechtstraining. De Duitse soldaat was trots op wat hij deed. De Duitsers keken met trots naar hun *Panther* tanks, die technisch superieur waren aan de *Sherman* tanks, maar die nooit in gelijkaardige aantallen konden gebouwd worden, en ook niet dezelfde betrouwbaarheid hadden, en die moeilijker in gebruik waren. De oorlog aan het Oostfront van Europa was veel harder dan de oorlog in het westen. De belangrijkste voordelen in de oorlog van de Duitsers waren superbe wapens en leiderschap op de slagvelden.

Het Rood Leger

Het Rood Leger was reeds reusachtig groot in 1941. Het had toen ongeveer 5 miljoen mannen aan het Oostfront en het Westfront. Het ontplooide aan het Westfront meer dan 100 gevechtsdivisies, en meer dan 100 bijkomende divisies verspreid over de ganse Sovjet Unie. De Sovjets riepen meer dan 10 miljoen soldaten op tijdens de hele duur van de oorlog. Op het maximum, hadden de Sovjets 12 miljoen soldaten in het Rood Leger. Het kon dan ongeveer 500 divisies in de strijd gooien. Haar verliezen waren echter ook de grootste.
Aan het einde van de oorlog had de Sovjet Unie ongeveer 7 miljoen soldaten verloren, gedood in actie. Samen met de ziekten en met de soldaten die gevangen genomen werden, verloren ze in totaal 11 miljoen soldaten! Het grootste verlies van het Rood Leger kwam in 1941, toen 4,5 miljoen soldaten stierven, en aantal bijna de grootte van het toenmalig Duits Leger.
Tussen 70% en 80% van alle Duitse soldaten die gedood werden, gewond of gevangen genomen waren ten gevolge van acties van de Sovjets, ongeveer 5 miljoen verliezen. De Sovjets hadden uitstekende tanks, meer dan 80.000 T34 tanks van meerder types. Ze hadden een groot aantal houwitsers, raketten, artillerie kanonnen en anti-vliegtuig *Flaks*, meer dan 500.000 stukken, veel meer dan enig ander leger. De Sovjets bouwden ongeveer 200.000 zware vrachtwagens, en ze kregen nog meer dan 375.000 vrachtwagens geïmporteerd volgens het *Lend-Lease* Programma. Tegen 1943, kon het Sovjet Leger meer dan 20.000 tanks aan haar fronten in beweging brengen, en ze voegden daar ongeveer 2.000 tanks per maand bij! De VSA en Groot Brittannië zonden ook meer dan 14.000 tanks naar het Sovjet Leger tussen 1942 en 1945. Die waren bijgewerkte *Sherman* Tanks met Diesel motoren en 76 mm kanonnen. Dit was meer dan al de Duitse *Panther* en *Tiger* tankproductie gecombineerd!

De Sovjet Unie produceerde meer dan 6 miljoen zeer goede PPSH-41 submachinegeweren voor haar soldaten en 1,6 miljoen SUT-40 semiautomatische geweren. Rond midden 1944 bezat het Rood Leger tienmaal meer kanonnen dan de Duitsers. In januari 1945 plaatste het Rood Leger meer dan tienmaal meer grote kanonnen op dan de *Wehrmacht* nog op de slagvelden kon brengen, ongeveer 100.000 artilleriestukken en zware mortieren, plus een miljoen meer in specifieke artillerie eenheden.

De Duitsers vielen de Sovjet Legers aan. De initiële Sovjet strijdkracht verdween langzaam tussen 1941 en de lente van 1942, met meer dan 4 miljoen verliezen in het eerste jaar van de strijd. De Sovjets moesten zich terugtrekken over ongeveer 1.500 km naar het ware binnenland van Rusland. Maar dan kwamen ze weer voorwaarts!

Het Sovjet Leger van de tweede generatie kwam aan met 4,5 miljoen soldaten, nieuwe T34 tanks, meer artillerie, meer semiautomatische wapens, en betere gevechtsvliegtuigen. De redding van de Sovjet strijdkrachten kwam ten gevolge een aantal factoren: de Communistische Regering bleef grotendeels intact en in het bevel, de industriële streken achter de Ural bleven intact, de Sovjet leiders vroegen en kregen opofferingen zoals ondenkbaar was in het westen. Ze regeerden over een volk dat gewoon was aan ontberingen van alle soorten, en het land vocht een wanhopige, existentiële oorlog waarin de beide zijden zeer goed wisten dat de nederlaag de globale dood betekende. Wat het Rood Leger deed met de *Wehrmacht* in 1944-1945 bevreesde de Europese machten voor de volgende halve eeuw.

Het Brits Leger

Voor wat betreft Groot Brittannië van 25 juni 1940 tot 22 juni 1941, waren de Britse en de Commonwealth Legers de enige actieve landstrijdkrachten die nog tegenover de As-Legers stonden in Europa. De Britse Expeditionaire Legers in Frankrijk werden eerder snel overwonnen, vernederd en dan geëvacueerd vóór en tijdens de Duinkerken operatie. Het had 60.000 gedode, gewonde en gevangen genomen soldaten geleden. Het had ook het meeste van haar uitrustingen verloren.

Maar in het jaar vóór de Duitse *Operation Barbarossa* begon, namen de Britse militairen al alleen de Italiaanse en Duitse Legers in Noord Afrika aan, in de Balkans ook, en konden ze zich meester houden van de Atlantische Oceaan en van de Middellandse Zee.
Britse voordelen tijdens de oorlog waren de Britse industriële macht, hun marine en lucht sterkte, hun moreel, en het professionalisme van hun leger onder uitstekende bevelvoering. Van juli 1940 tot in de herfst van 1942, leed het Brits Leger terugtrekkingen en nederlagen te Singapore, in Griekenland, op Kreta, en in Noord Afrika. De Japanse verrassingsaanvallen na haar 8 december oorlogsverklaring verminderde de reusachtige eigendommen en voordelen van het Brits Keizerrijk, maar ze konden het Leger niet vernielen. Dan, in november 1942, kwam het VSA Leger in het Europees slagveld. Het Brits Leger won een uiteindelijke overwinning daar, behalve dan het *Market Garden* fiasco.
Het Brits Leger leed het kleinste aantal soldaten gestorven in de strijd van de 6 belangrijkste staten in de oorlog: ongeveer 144.000 soldaten gedood, ongeveer 240.000 gewond, ongeveer 37.000 vermist en meer dan 152.000 soldaten gevangen genomen. En sleutelwoorden voor haar Leger waren een hoog moreel, professionalisme, en een officierenkorps dat dicht bij de gewone soldaten stond.

De Britse infanterie droeg het Lee-Enfield geweer, waarvan er 4 miljoen geproduceerd werden en de watergekoelde 303 Kaliber Vickers machinegeweren. Het Leger was meer gemotoriseerd dan haar vijanden. Het gebruikte de Amerikaanse *Sherman* tanks. Het had haar *Spitfire* en *Hurricane* gevechtsvliegtuigen en de *Typhoon* bommenwerpers. Generaal Montgomery maakte fouten, maar hij was een gunsteling van Winston Churchill en ook van Generaal Alan Brooke, de Chef van de Keizerlijke Generale Staf. Churchill en Brooke waren het er over eens at Montgomery irritant was, een uiteendrijver van hun allianties, een stuntelaar zelfs, maar niet iemand om een desastreuze nederlaag te lijden. Dat maakte hem kostbaar! Groot Brittannië moest heel wat tactische nederlagen verduren, doch zonder

strategische voordelen aan de vijand af te staan. Haar grootste voordelen waren haar capaciteit aan het houden van strategische bombardementen en haar praktische immuniteit van aanvallen op haar industriële streken.

Het Duits Leger

Een groot probleem in Wereldoorlog II voor de Duitsers was hoe hun superieure strijdmacht van de Duitse infanterie om te zetten in strategische, permanente overwinningen. De *Wehrmacht* was operationeel uitstekend, maar die uitstekendheid werd dikwijls verspild door slechte beslissingen van het Opperbevel. Voorbeelden daarvan waren de verandering van koers door Hitler voor de ganse legers aan het Oostfront in 1941 en 1942, de weigering tot terugtrekking en de bevelen van niet-overgave te Stalingrad en El Alamein, de gedoemde offensieven in het *Ardennen Offensief* laat nog in 1944, en de operatie *Lente Ontwaking* te Budapest in maart 1945.

Weinigen onder de beste Duitse generaals konden denken in termen van grootse strategieën en in geopolitieke termen. Vanaf laat 1941 leverde de Wehrmacht niet langer de spectaculaire overwinningen en vooruitgangen in Rusland af. Hitler beval de verwijdering van sommigen van zijn meest uitstekende generaals zoals Gerd von Rundstedt, Erich von Manstein en Heinz Guderian. In 1943 was de Wehrmacht ontwikkeld van een agressieve en competente offensieve macht tot een onderbemand, minder toegeleverd bezettingsleger dat niet langer nog meer grond kon winnen in de oorlogen die begonnen waren, en een Leger dat meer en meer vocht tegen een vijand met superieure Lucht- en Marine machten. Het was omgevormd tot een defensief Leger.

In het Duits opperbevel bevonden zich vicieuze officieren van hogere en medium macht, *Waffen SS* Officieren zoals de *Oberst-Gruppenführer* Sep Dietrich (een generaal), *Standartenführer* Joachim Peiper (een kolonel) en *Obersturmbannführer* Otto Skorzeny (een kolonel). Geïnspireerde officieren waren von Manstein en Rommel. Officieren die saai en lusteloos bleven en die verbeelding misten waren de Generaals Alfred Jodl, Wilhelm Keitel en Walter Warlimont, de leidende figuren in OKW of het *Oberkommando der Wehrmacht*, en ook Hitler. Die allen, behalve Hitler, waren de sycofanten van het Duits Leger.
Het Duits Leger was zeer goed getraind en zeer professioneel. Het had een chronisch gebrek aan mannen echter, en het stak vast in een militaristische doctrine. Maar het werd briljant geleid op de slagvelden, hoewel dikwijls dom verspild om nutteloze strategische doelen te bereiken die uiteindelijk helemaal niet strategisch van enig belang waren.
Het Duits Legerboek voor het bevel aan eenheden in de oorlog heette de *Truppenführung*, de leiding van de troepen. Initiatieven van de officieren die aangeraden werden in de *Wehrmacht* waren de *Auftragstaktik*, de vrijheid een zending te realiseren zoals de officier correct meende te zijn in het slagveld. De autocratische Nazis gaven eigenlijk meer initiatief aan hun junior officieren dan de democratische Britten en Amerikanen gaven aan hun eigen majoors en kolonels!

In de *Operation Barbarossa*, had de *Tweede Panzer Gruppe* van Heinz Guderian slechts 390 tanks voor ongeveer 150.000 soldaten. Hij had 75 divisies met 15.000 Poolse boerenwagens

getrokken slechts door paarden die verschillende types van lang vervlogen, verouderde wagens trokken. Hij had 73 verschillende modellen van tanks en 52 verschillende producenten van anti-tank kanonnen. Een standaard Duitse Divisie die ten oorlog ging begon de hostiliteiten met 900 vrachtwagens en 5.000 paarden! Dat was vreemd voor een modern Leger! Wanneer de Geallieerden zich zorgen makten over de toevoer van olie, was het Duits Leger afhankelijk van de toevoer van gras en hooi!
De vuurkracht van een Duitse divisie was van 24 houwitsers, 235 mortieren, en 442 machinegeweren. Het Duits 37 mm anti-tank kanon was totaal ineffectief tegen de zware Franse tanks en nutteloos tegen de Russische T34 tanks!

Hitler was het hoofd van het Leger. Hitler liet niet toe het Duits Leger tactische terugtrekkingen uit te voeren, die het Leger had kunnen redden in bepaalde omstandigheden, honderdduizenden Duitse levens had kunnen redden. De faling om het Brits Expeditionair Leger te Duinkerken te vernietigen, kan de meest domme fout geweest zijn van Hitler. Hitler beval zijn aanvallende legereenheden te stoppen om later verder te vorderen, het eerste echter op een kritisch ogenblik. Het was misschien zijn meest tragedische fout vóór de invasie van de Sovjet Unie.
Slechts 3 van ongeveer 36 generaals overleefden de oorlog in bevel. Slechts 1 van de Duitse 17 Veldmaarschalken behielden hun bevel aan het einde van de oorlog. De andere 16 werden van hun bevel ontheven, werden geëxecuteerd, of werden gedood in actie!

Het Duits Leger in de Tweede Wereldoorlog had tot 5 miljoen soldaten. Doch paradoxaal bleef het steeds chronisch te weinig mankracht hebben. Veel te weinig soldaten werden naar de veldslagen gezonden voor de grote strategische objectieven die Hitler gedefinieerd had voor de *Wehrmacht*.
Er waren in feite twee Duitse Legers!
Het eerste leger was een kleine elite van ongeveer een half miljoen soldaten, uitgerust met de beste wapens en geleid door briljante officieren. Die eenheden werden meestal geplaatst aan de grenzen van het land.
Het ander Leger was groot maar oneven, minder goed uitgerust, arm toegeleverd, gezonden om te strijden in verre en vreemde landen, missend in ongeveer alles, van adequate luchtsteun, corrupt in bepaalde mate door bijkomende doodseskadrons, gebaseerd op weigerige opgeroepenen, weinig getraind en te jong of the oud.

Het Duits Leger in Wereldoorlog II bedroeg dus 5 miljoen mannen. In de eerste 7 maanden van de *Operation Barbarossa* zag het regulier Duits Leger gemiddeld elke dag 10.000 Sovjet gevangenen geëlimineerd worden, ongeveer 2 miljoen doden op het einde van 1941. Sovjet soldaten gaven zich eerder gemakkelijk gevangen in het begin van de oorlog! Het doden van gevangenen was een oorlogsmisdaad! Maar het doden kon gebeuren, omdat de Slaven aanzien werden als *Untermenschen*, als ondermensen die niet waard waren in leven te blijven in de naoorlogse doch door de Nazis bezette Sovjet Unie.

Het Japans Leger

Het Japans Leger was een militaire en politieke macht die de nationale politiek bepaalde tijdens de oorlog. De Minister van Oorlog was onderdanig slechts aan de Keizer. De

Zeemacht en de Luchtmacht van Japan waren beter uitgerust volgens westerse standaarden dan het Leger. In totaal had het Japans Leger ongeveer 1,7 miljoen soldaten in 57 strijdende divisies en meerdere hulpeenheden. Het was groter in het begin dan enige andere Geallieerde landkrijgsmacht, anders dan die van de Sovjet Unie. De meeste Japanse soldaten bevonden zich langs de Mongoolse grens en in China. Japan had een bevolking van 70 miljoen mensen. Van die konden ongeveer 20% opgeroepen worden om te strijden in het Leger, maar dit was een heel wat kleinere mobilisatie verhouding dan bijvoorbeeld die van Nazi Duitsland. De beslissing van de Japanse leiders om een andere landoorlog met de Sovjet Unie te beginnen, aan de zijde van Nazi Duitsland, kan Rusland gered hebben, doch niet Japan!

De Japanse soldaat was niet moediger dan de Amerikaanse Marines, doch veel minder beter toegeleverd, gevoed en bewapend. Japan produceerde nooit een medium en nog minder een zware tank die zelfs de vroege Britse en Amerikaanse modellen kon benaderen. Het begreep nooit echt goed de waarde van centraal gecoördineerde zware artillerie. Japan was tevens ver achter in zelfbewogen kanonnen, in aantallen van transport vrachtwagens, in jeeps, in zware machinegeweren, en in radio-gericht artillerie vuur. Het miste gemotoriseerde divisies. De Japanse bevelhebbers dachten in operationele termen, alsof tactische successen automatisch resulteerden in strategische overwinningen. Japan was een eilandmacht, maar de Japanners misten de amfibietuigen en de logische steun om aan het Leger gemakkelijke toestellen en adequate toeleveringen te garanderen. De Japanse mode van het leiden van operaties was om territoriums te grijpen op relatieve tegenstand loze wijze, dan dat land te versterken en dan te demonstreren aan de Geallieerden dat de kost om ze weer te veroveren ver de waarde ervan oversteeg. Het Japans Keizerlijk Leger bleef dus steeds iets van een enigma. Het kon zeer wreed strijden, zoals de Duitse *Wehrmacht*, maar het was georganiseerd en toegeleverd op de wijze van bijvoorbeeld het Italiaans Leger!

De Japanse Legerleiders konden niettemin verschrikkelijke verliezen toedienen aan de Geallieerde strijdkrachten. Japan had een ervaren Officierenkorps gevormd in een ongeveer tien jaren strijd in China. De Generaals Maaharu Homma, Tadamichi Kuribayashi, Mitsuru Ushijima, Tomoyuki Yamashita en Kejiro Sato werden allen neergeschoten of opgehangen voor oorlogsmisdaden. Het Japans militarisme vond haar oorsprong in de Samoerai cultuur van het Bushido en het Sinto Boeddhisme. Het was de cultus van moderne, zogezegde raciaal superieure strijders. Van al de Legers, toonde het de kleinste verhouding van gewonden tot gedode soldaten ten gevolge hun nihilistische, zelfmoord-geneigde Banzai charges. Niettemin eindigden de Japanners met tien soldaten te verliezen voor elke Britse of Amerikaanse soldaat die ze doodden!
De gecombineerde Chinese militairen vormden een macht van ongeveer 7 miljoen mannen. Japan werd uitgeproduceerd door hun Geallieerde vijanden in praktisch alle categorieën van wapens. Bijvoorbeeld produceerden de VSA bijna 2,5 miljoen machinegeweren. Japan kon nooit meer dan 1/5de van dat aantal produceren. De VSA soldaten hadden ongeveer 4 miljoen Britse pistolen, Japan had er slechts 8.000! De VSA produceerde 100.000 tanks en zelf getrokken kanonnen, Japan slechts 25.000.

Het Japans Leger was verantwoordelijk voor de dood van 20 miljoen Chinese, Indische en Indochinese ongewapende burgers. De Japanners doodden ongeveer 120.000 Britse en Amerikaanse soldaten en ze namen ongeveer 70.000 van hun vijanden gevangen. Hun eigen

verliezen bedroegen 2 miljoen soldaten, gedood door vijandelijke wapens. Het Keizerlijk Japans Leger kreeg de trieste reputatie om ongeveer evenveel burgers gedood te hebben in de Tweede Wereldoorlog, terwijl in de mogelijkheid gewezen te zijn beter bewapende vijandelijke legers te doden.

Het Italiaans Leger

Het Italiaans Leger van de Tweede Wereldoorlog hield op te bestaan 3 jaar nadat Mussolini de oorlog verklaard had aan Groot Brittannië en Frankrijk. Het won nooit een veldslag zonder geholpen te worden. Ongeveer 4 miljoen Italianen dienden in het Leger, en een half miljoen soldaten werden gedood of bleven vermist in acties. Meer Italianen stierven in Duitse krijgsgevangenen kampen, gewoon als gevangenen of als gedwongen arbeiders in Duitsland na 1943, dan er gevangen genomen werden en vastgehouden in Amerikaanse gevangeniskampen. Italië had een bevolking van 45 miljoen mensen, maar het bracht 90 disvisies op de been, bijna zoveel als de VSA met een bevolking van 130 miljoen mensen!

Mussolini en Italië waren totaal onvoorbereid op de oorlog van 1939 onder de Westerse en Oosterse Europese landen. In elke categorie van militaire aspecten, bewees het Italiaans Leger zich zeer de mindere tegenover de Britse en Franse strijdkrachten. De Italiaanse industrie produceerde veel minder oorlogsmaterieel, minder dan 10% van de voertuigen gebouwd in Frankrijk of in Groot Brittannië. Mussolini moest geen soldaten plaatsen aan zijn noordelijke grenzen, waar Duitsland en Oostenrijk haar beschermden. Mussolini gebruikte zijn expeditionaire strijdkrachten om hen naar Oost- en Noord Afrika te zenden, naar de Balkans ook, naar de Sovjet Unie en Griekenland, een rol die fel boven de mogelijkheden lag van de Italiaanse Marine transporten en hun logistieke mogelijkheden, zelfs aan land!

De Italiaanse vaardigheid bleef uitstekend in de productie van wapens. De *Carro Amato* P26/40 was een goede tank, de SPA-Viberti AS42 gepantserde wagen en het *Beretta* Model 38 submachine geweer waren goede wapens. Maar de Italianen hadden geen ernstig concept voor de massa productie.

Op 13 september 1940 marcheerde het Italiaans Leger Egypte in. Het werd snel teruggeslagen door een veel kleiner Brits Leger en het moest zich terugtrekken voor 700 km achteruit door Libië, gered gedurende een tijdje door de aankomst van de troepen van Rommel. Het gecombineerd As-Leger gaf zich over in Noord Afrika in 1943, in Tunesië.
In laat oktober 1940 vielen Italiaanse strijdkrachten Griekenland in, wat een ramp werd. Italië verloor 90.000 soldaten in haar inspanning om Griekenland in te nemen en het alleen het bezetten. Mussolini zond 10 divisies naar het oostelijk, Sovjet front in de Duitse *Operation Barbarossa*. Minstens 85.000 Italiaanse soldaten werden gedood in Rusland, en 30.000 gewond. Maar 30.000 Italianen stierven in Sovjet gevangenen kampen. Italië verloor 1.200 artilleriestukken en 18.000 motorvoertuigen aan het Oostfront.

Wanneer de Geallieerden landden in Sicilië, was Italië nog steeds een As-Geallieerde van Duitsland. Ongeveer 140.000 Italiaanse soldaten werden gedood, gewond of vermist van het 250.000 soldaten tellend Italiaans Thuisleger. In september 1943 had Italië zich teruggetrokken uit de As allianties.

Algemeen

De Geallieerden genoten de suprematie in de lucht door de kwaliteit en de hoeveelheden van hun gevechtsvliegtuigen en jagers-bommenwerpers en door de betere training van hun piloten. Ze konden zich verlaten op grote konvooien van met vracht geladen vliegtuigen. De As-troepen vochten ver van thuis!

Toch konden ze zich slechts verlaten op een beperkte industriële basis en op een kwetsbare commerciële marine. Ze streden tegen sterkere vijanden, die veel beter waren in het strijden van oorlogen met moderne middelen, ver van thuis, en die meer gesofistikeerde logistiek en gemechaniseerd transport tot hun beschikking hadden. De As-landen konden zich de bevelen van niet-terugtrekking gegeven door hun Fascistische leiders eigenlijk niet veroorloven, zoals te Stalingrad en in de Stille Oceaan. Duitsland en Japan konden de beste soldaten in het veld brengen, maar niet het best Leger in haar geheel.

Het Frans Leger stuikte ineen na enkele weken. Hun nederlaag in 1940 blijft nog steeds wat van een enigma! Het Frans Leger was nog groot, het kon zich hebben teruggetrokken naar Parijs, zelfs tot achter Parijs, en het had kunnen blijven strijden. De paradox was, dat in 1940 Duitsland meer schrik had van Frankrijk dan van de Russen in 1941!
Frankrijk had een bevolking van 50 miljoen mensen en een GDP van 351 biljoen dollar. Het Frans Leger had 3 miljoen mannen en 3.500 tanks. De westerse Geallieerden waren slechts 20% van de landmassa van de Sovjet Unie, maar ze hadden goede wegen en gestandaardiseerde spoorwegrails. In mei 1940, viel de *Wehrmacht* Frankrijk, België en Nederland in met meer dan 3 miljoen soldaten en meer dan 7.000 artilleriestukken. Maar 2/3de van hun tanks waren duidelijk de mindere en hadden zich verouderd getoond na slechts 9 maanden oorlog. De Duitse Mark I en Mark II Panzers waren duidelijk de mindere van de meerderheid van de Frans bepantserde voertuigen! De Duitse overwinning kwam zo snel, zo vroeg, ten gevolge de concentraties van krachten, van tanks en vliegtuigen die zich een weg bliezen over alle weerstand heen, ook in nachtelijke bewegingen en in autonome mobiele kolonnes die hun eigen brandstof en voedsel met zich meetrokken. Groot Brittannië hield haar luchtmacht en haar landtroepen beloften van 300.000 soldaten tegen mei 1940. Maar de BEF divisies waren nog grotendeels zonder ervaring, in haast gemobiliseerd, slecht voorbereide en ongetrainde troepen.

Tanks en andere Wapens

In september 1916, gebruikte het Brits Leger voor het eerst primitieve tanks gevoed door benzine in de Slag aan de Somme. En jaar later, in november 1917, in de Eerste Slag van Cambrai, braken golven van ongeveer 400 Britse *Mark IV* tanks door de Duitse verdedigingslijnen. Wanneer Wereldoorlog II begon, bezat elke grote mogendheid in de wereld gepantserde strijdkrachten, of waren ze wanhopig bezig hen aan te kopen of hen te bouwen. Militaire visionairen zagen de bepantsering de zware cavalerie vervangen als schokgroepen die eerst in de aanval stootten. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog,

hing de effectiviteit van tanks niet slechts af van de kwaliteit van de machines, doch ook gewoon van hun aantallen die in de strijd geworpen werden.

Archetype tanks aan het einde van de oorlog waren in 1945 de bijgewerkte Russische T34, de Duitse *Panther*, de Amerikaanse *Pershing* tanks en de Britse *Comet* tank. Die wogen over 30 ton, maar minder dan 50 ton. Ze hadden kanonnen met lange lopen voor obussen van 76 mm tot 90 mm. Hun silhouetten waren laag, met torens uit gegoten ijzer. Ze waren breed, hadden schuin lopende bepantsering van ongeveer 10 cm dik, of zelfs meer dan die maat. De Duisters zochten vakmanschip en grootte. De VSA zochten betrouwbaarheid en praktisch gebruik. De Russen zochten de massa productie. Groot Brittannië zocht specialisatie. De meest oncomfortabele tank voor de bemanning was de Russische T34.

Van 5 juli 1943 tot 16 juli 1943 werd de epische *Slag van Kursk* gestreden. Hogere aantallen Russische tanks streden tegen Duitse kwaliteit en training. De twee gepantserde strijdkrachten neutraliseerden elkaar. De Sovjets leden driemaal meer verliezen en 7 tot tienmaal hogere verliezen aan tanks. Maar de Sovjets verzekerden zich een tactische en strategische Duitse nederlaag.
De grootste productie van tanks in de wereld kwam van de *Stalin Ural Tank Fabriek No. 183*, verplaatst en uitgebreid te Nizhny Tagil. De Sovjets braken de ruggengraat van de *Wehrmacht* met 2.000 VSA locomotieven, 11.000 spoorwegwagons, 500.000 vrachtwagens. Aan het einde van de oorlog had de VSA van 15% tot 20% van haar eigen oorlogsproductie gespendeerd aan militaire hulp voor Groot Brittannië en de Sovjet Unie, plus nog zeer grote hoeveelheden voedsel geleverd.

De PzKpfw, de *Panzerkampfwagen* IV, was de eerste goede tank geproduceerd in redelijk grote hoeveelheden in Duitsland, met ongeveer 9.000 tanks. De *Mark II* en de *Mark IV* waren de beste modellen van Duitse tanks die Rusland inreden. Meer dan de helft van de Duitse *Panzer* macht was veel minder goed!
Guderian zei in 1942-1943, dat Duitsland de materialen miste, vooral Bauxiet, om de T34 aluminium Diesel motor te kopiëren en de hoge kwaliteit stalen bepantsering van die tanks. De *Panzerkampfwagen* VI *Tigers* werden vanaf augustus 1942 ingezet. Ze hadden een 700 paardenkracht motor, en zeer superieure 88 mm kanonnen, alsmede tot 5 duim bepantsering. Het succes van de T34 kwam van de Russische mogelijkheid hen in grote hoeveelheden te bouwen. Aan de andere zijde waren de *Tigers* te breed voor de meeste bruggen en wegen! Ze verbruikten ook redelijk snel hun tracks en hun transmissies. Ze waren kostelijk om te vervoeren en verbruikten brandstof aan record hoeveelheden. Ze waren ook duur en het duurde meer tijd om hen te produceren. Die tanks vroegen ook langere training voor bemanningen om hen te leren bedienen en hen te onderhouden. Slechts 1.450 van die *Tiger* tanks werden geproduceerd.
De meest dodelijke tanks in de oorlog waren de *Tiger II* of *de Koningstijger* tanks. De *Panther* was een beter antwoord op de T34 dan de grote *Tiger*. De *Panther* was zwaarder dan de T34 met zijn 45 ton, maar beter bewapend met een 75 mm kanon en beter bepantserd met 4 duim van staal.

In 1944 had elke Duitse tankdivisie slechts één tot twee tankbataljons van minder dan 90 tanks elk. Die tanks hadden wel superieure bemanningen. De VSA bepantserde divisies

hadden typisch 3 bataljons van elk van 200 tot 300 tanks! De les geleerd uit de Duitse invasie van 1940 was dat een hoger moreel en training de Duitse tanks toelieten bijna geen rekening te houden met de kwaliteit van de vijandelijke bepantsering. Maar Duitsland onderschatte erg de zeer ondergewaardeerde grootte van de Russische vooroorlogse wapenbouw.

De Russische T34 tanks waren gebouwd op de principes van de massa productie, door eenvoudige design voor tanks aan gemiddelde kost, gemakkelijk te gebruiken en eenvoudig om te onderhouden. Aan het einde van 1942 oversteeg de Sovjet productie de Duitse tankproductie. Toch kon ze ook tanks ontplooien van vergelijkbare en soms zelfs hogere kwaliteit.
De KV-1, de *Kliment Voroshilov* tank van 45 ton, 90 mmm bepantsering, met een 76 mm kanon, een motor van 550 paardenkracht, was hoger in klasse dan de zware Duitse tanks tot het verschijnen van de *Tiger* in laat 1942.
In het algemeen vernietigden de Duisters ongeveer 3 tot 7 T34 tanks voor elke Duitse tank verloren. Tevens waren de Duits hand gehouden *Panzerfausts* en *Panzerschrecks* de meest effectieve hand gehouden antitank geweren zonder terugslag en raketlanceerders in de oorlog. Toch produceerde de Sovjet Unie meer tanks en artillerie platformen dan de 3 As-landen samen!

De VSA *Sherman* tanks verschenen in 1942 en in vroeg 1943 in Noord Afrika en Sicilië. Ze waren misschien wel de beste tanks in de westelijke strijd. Ze werden gebruikt bij duizenden, maar ze bleven duidelijk inferieur aan de meeste Duitse tanks. In twee jaar, zouden de VSA tanks bouwen aan een snelheid van meer dan 20.000 per jaar! In laat 1942 kwam dan de nieuwe M14 *Sherman* tank. De grote doders van de *Sherman* tanks waren niet de Duitse tanks, doch eerder de anti-tank geweren en anti-tank kanonnen en de *Panzerfausts*. De reputatie van de *Sherman* tank lag in zijn mogelijkheid om de infanterie te ondersteunen, eerder dan in het vernietigen van vijandelijke tanks. De VSA gebruikte ook waarlijke tank-vernietigers, die een lichte bepantsering hadden maar eigenlijk snel vooruitkomende kanonplatforms waren. Die platformen konden schieten, en zich dan snel ergens anders verstoppen.
Het *US M36 Jackson kanon*, waarvan er 1.400 gebouwd werden, had een 90 mm hoge snelheid kanon en zelfs nieuwe antitank obussen die de meeste Duitse tanks konden penetreren vanaf zelfs grote afstanden. De Duitser gebruikten zelfs hun 88 mm Flak artillerie als anti-tank wapens.
De Britten ondertussen, faalden om de lessen geleerd op het slagveld uit te voeren door tanks te bouwen in één standaard model. De totale Britse tankproductie bereikte slechts 30.000 tanks, in hoeveelheid vergelijkbaar met de Duitse *Panther* productie.

De Japanners produceerden nooit een adequate tank in de Tweede Wereldoorlog. Er was dus minder druk op de Britten om hun tanks bij te werken en te upgraden. Hun vroegere modellen waren nog steeds superieur aan de Japanse lichtere tanks die de Britten ontmoetten in Birma. De reusachtige Sovjet tankstrijdmacht met haar duizenden T34 tanks, verzekerde dat de meerderheid van de uitstekende en verbeterde PzKpfw, *Tigers* en *Panthers*, nooit in volle kracht gebruikt werden op de Anglo-Amerikaanse fronten. Wanneer uiteindelijk de Britse *Centurion* tank aankwam, was dit de eerste Britse tank die superieur was aan de *Panthers* en de T34, maar dan was de oorlog ook gedaan!

Tanks waren valstrikken van de dood voor bun bemanningen! Meer dan 80% van de T34 werden vernield of buiten gebruik gesteld. Ze waren zowel verbrandingsovens als toevluchtsoorden voor hun bemanningen! Ze hadden slechts beperkt zicht, waren niet zeer snel, niet speciaal mobiel, en relatief gemakkelijk op te merken in het landschap. Het was moeilijk erin te klimmen en nog moeilijker er uit te ontsnappen. Hun grootste bedreiging was de aanwezigheid van gestockeerde, hoog-explosieve obussen en bepantsering doorborende obussen, met munitie voor grote machinegeweren, slechts centimeters weg van de motoren. Effectief tegen de T34 waren de *Luftwaffe* gevechtsvliegtuigen en de duikbommenwerpers, de *Tigers* en de *Panthers*, de *Panzerfausts* en *Panzerschrecks*, en de 88 mm mobiele artillerie.
De Duitse *Firefly* was een vliegtuig van een laat model. Het kon zeer dodelijke obussen zenden naar een zware tank.
De Duitse vooruitgangen waren bijna steeds vergezeld en voorafgegaan door bijgewerkte PzKpfw III en IV, met absolute *Luftwaffe* superioriteit, heel veel mobiele artillerie, adequate brandstof leveringen, goede tankbemanningen en superieure aantallen.

In laat 1942 kostte het Oostfront aan het Derde Rijk ongeveer 100.000 verliezen aan soldaten elke maand. Het Duits Leger verloor 5.500 tanks, 8.000 kanonnen en 250.000 voertuigen. De oorlog werd nu werkelijk een uitputtingsslag voor Duitsland!

De grote doder van zowel As- als Nazi soldaten was de artillerie! De Duitsers produceerden de meest praktische en meest dodelijke artilleriestukken in de oorlog. Geen enkel kanon in de oorlog was zo veelzijdig als het Duits 88 mm kanon. De laatste wapens die in de oorlog kwamen waren de *Panzerfausts*. Die waren voorlopers van de raket gestuwde granaat of de *Rocket Propelled Grenade*, de RPG.
Aan het begin van de Operation Barbarossa plaatste de Sovjet Unie ongeveer 33.000 kanonnen op, en reeds meer dan 4 maal de artillerie eenheden die de Duitse invasie soldaten meegebracht hadden. Aan het einde van de oorlog hadden de Sovjet troepen, dikwijls een artillerie superioriteit van 7 tot 1. De *Katyushkas* of *Stalin Orgels* werden opgezet in groepen van 14 tot 48 lanceerders op vrachtwagens of zelfs auto's. Van dergelijke platformen bouwen de Sovjets er 10.000, met kalibers van 82 mm tot 300 mm. Ze waren niet nauwkeurig, niet zoveel als kanonnen of houwitsers, echter.

De VSA kwam de oorlog in met het best systeem voor gesynchroniseerde artillerievuur, door tijd-tot-doel methodes toe te passen. Ze lieten toe verschillende batterijen opgesteld in verschillende plaatsen hun vuur te concentreren op gedeelde doelen. Laat in 1944, tijdens de *Slag van de Ardennen*, mochten de VSA troepen ook gebruik maken van de zeer geheime nieuwe *proximity fuse* obussen. Die konden geprogrammeerd worden om te ontploffen op welbepaalde hoogtes boven vijandelijke doelen, zodat het zeer moeilijk was voor infanterie soldaten om de veiligheid te vinden in vossengaten of in de versterkingen van forten tegen schrapnels. Dergelijk bommen strooiden hun schrapnels van boven naar beneden.

De Leiders

Aan het Oostfront, stierven ongeveer 15 miljoen Sovjet en Duitse soldaten ten gevolge de nadruk van Hitler om de Sovjet Unie aan te vallen, en ten gevolgde van de naïviteit van Joseph Stalin over het Molotov-von Ribbentrop Pact, later door de initiële verlamming van Stalin in juni en juli van 1943.

Eén enkele supreme geest in de oorlog, of nu goed of slecht, kan leiden tot miljoenen doden veroorzaakt of vermeden in een wijze niet gerivaliseerd met de bevelen van mindere generaals en admiraals. De vastberadenheid van VSA President Harry Truman om de atoombom te gebruiken vermeed waarschijnlijk de nood voor een zeer kostbare invasie van Japan in termen van menselijke levens, door een abrupt einde te brengen aan de oorlog in de Stille Oceaan. Dit verminderde wellicht ook de ambities van Stalin in het post-oorlogse Azië.

Mussolini was verantwoordelijk voor de dood van honderdduizenden Italianen, Ethiopiërs en Libiërs in zijn pogingen om een nieuw Romeins Keizerrijk in Afrika te creëren met volledig inadequate strijdkrachten. Hij werd afgezet na de succesvolle invasie van Italië door de Geallieerden.
Tijdens conflicten zoals Wereldoorlog II werden de democratieën geleid door één enkele machtige en toch wettelijk verkozen leider, de meest effectieve oorlogsmakers.

Voor wat betreft **Hitler**, had hij wat vóór de invasie van Polen kunnen stoppen, dan konden de Geallieerden wel akkoord gegaan zijn met een reusachtig Duitssprekend Keizerrijk, dat langer had geleefd en meer invloedrijk ware geweest dan op eender welk ogenblik sinds het begin van de Duitse Staat. De *Wehrmacht* en de Duitse economie aan het uitbreken van de oorlog misten de hulpmiddelen om de romen van Hitler in een globale oorlog waar te maken. Hitler realiseerde zich niet dat hij nooit de materialen middelen kon vinden om zijn grootse doeleinden te bereiken. Hitler werd verblind door zijn antisemitische haat, zonder de appreciatie te bemerken van eeuwen van Joodse contributies tot de Europese cultuur en wetenschappen. De haat van Hitler was natuurlijk op militair gebied verkeerd en wreed. Hij leed aan alle symptomen van de autodidact: hij had slechts oppervlakkige kennis zonder diepte, vol energie echter met een krachtig karakter, gekenmerkt door het gebrek aan subtiliteit, introspectie en vergelijkingskracht.
Na juli 1944 was Hitler een zieke man, met geelzucht, leidend aan ziektes van het hart, geplaagd door een aantal psychosomatische ziekten, en ook met het begin van de ziekte van Parkinson. Hij vond slechts quack dokters waarin hij zijn vertrouwen stelde!
Hermann Göring was een drug verslaafde, corrupt, en een delusionele sybariet.
Mediocriteiten van de Nazi periode en sycofanten waren mannen zoals Goebbels, Bormann, Himmler, Jodl en Keitel, en von Ribbentrop. Absolute pro-Nazi Generaals waren Walter Model, Sepp Dietrich en Ferdinand Schörner.

Mussolini was waarschijnlijk de minst gekwalificeerde man om een oorlog te leiden. Hij werd een catastrofe voor Italië, dat eigenlijk de minste middelen had om enige oorlog te voeren. Mussolini groeide op onder de rancunes van de Italiaanse lagere middenklasse. Hij meende dat het Nationalistisch Fascisme enige coherentie bezat voor Italië als een meritocratisch middel om echt talent te laten boven het volk op te stijgen en het een kans te

geven. Maar de megalomanie voor Italië en zijn naïviteit aangaande de wereld buiten Italië, verzekerden uiteindelijk de vernietiging van zijn land in de derde decade van zijn overheersing. Hitler regeerde slechts over Duitsland gedurende een dozijn jaren van 1933 tot 1945.

Hideki Tojo regeerde over Japan van oktober 1941 tot juli 1944. Na het verlies van Saipan, werd Tojo gedwongen af te treden als Eerste Minister in juli 1944. Tojo was voorheen een staf officier van tweede rang geweest die bureaucratische en organisationele degelijkheid kon bieden. Hij verloor de controle over de militaire catastrofen in de Marianas en in Birma. Tojo was niet erg competent in het leiden van een oorlog. Hij werd terechtgesteld door ophanging voor oorlogsmisdaden in 1948.
Het was moeilijk voor abjecte racisten zoals de Japanse heersersklasse om sympathie te vragen op de basis van het lijden dat ze zo dikwijls anderen aan onderworpen hadden. Tojo leed aan dezelfde illusies van grootsheid dat aan het einde ook de dood zou betekenen voor Hitler en Mussolini.
Andere belangrijke namen in Japan waren Tadamichi Kuribayashi die de verdediging van Iwo Jima organiseerde, Yosuke Matsuoko, een vooroorlogse Minister van Japan en Isoroku Yamamoto, de bevelhebber van de verenigde Japanse vloot.

De Eerste Minister van Groot Brittannië was **Winston Churchill**. Hij zorgde ervoor dat Groot Brittannië door de oorlog geraakte, maar hij zou weggestuurd worden uit zijn functie door zijn eigen volk vóór de oorlog eindigde, op 26 juli 1945, op een ogenblik dat de oorlog nog stil raasde in de Stille Oceaan. Dit was het mooiste bewijs van democratie in eender welk land in de wereld.

In Groot Brittannië waren er zowel voorstanders van Hitler als tegenstanders. Churchill focuste zijn werk op de As-mogendheden en op het behoud van Groot Brittannië en van het Commonwealth doorheen de oorlog. Hij bleef gevoelig voor zijn onpopulariteit onder velen in de Britse politieke klasse, voor zijn beeld van de aristocratische opvoeding in een eeuw van sociale welvaart, en voor de schaduw die over hem bleef hangen voor zijn onsuccesvolle campagne van Gallipoli in de vorige Wereldoorlog. Zijn politiek baseerde zich op het winnen van het partnerschap van de VSA om een volledige twee fronten oorlog te kunnen strijden. Hij had een zeldzaam correct inzicht in hoe de oorlog zich kon ontwikkelen en een realistische inschatting van de voordelen van Duitsland en van hoe de oorlogseconomieën van Duitsland en van Groot Brittannië zich zouden ontwikkelen. Door zijn nadruk op de verdediging van de democratie als beheer principe voor volkeren, was hij een lichtende baken voor de mensheid.

De Britten waren een volk van eilanders, gewoon de dingen op hun eigen manier te behandelen, zonder hulp en zonder beïnvloed te worden van buitenaf. Churchill, zoals vele Britse leiders, had vertrouwen in de zeeën die het eiland omringden als een betere barrière tegen de *Blitzkrieg* dan de Ardennen in Europa. Hij maakte duidelijk voor het publiek dat een halfhartige verdediging ongeveer hetzelfde betekende als zelfmoord. Zoals in het gedicht van Rudyard Kipling, hield hij zijn hoofd bij wanneer allen rond hem hun hoofd aan het verliezen waren. De belangrijkste strategie van Churchill bleef om voordeel te halen uit de inferioriteit van de As-landen op het gebeid van bommenwerpers en schepen tot ofwel de Sovjet Unie of

de VSA de middelen en de mankrachten inbrachten nodig om het Duits Leger te confronteren en zelf de oorlog tegen hen te winnen. Churchill was een conservatieve imperialist voor het Brits volk! Daartegenover was Roosevelt een anti-imperialistische progressief en Stalin een genocidaire totalitarist!

Winston Churchill, de Eerste Minister van Groot Brittannië, nam niet steeds de beste beslissingen. Enige voorbeelden volgen. Hij dwong niet het Brits opperbevel van de bommenwerpers om meer lange-afstands bommenwerpers in te zetten als verkenningsvliegtuigen in de anti-onderzeeër inspanningen. Hij trok belangrijke strijdkrachten weg van de toen aan de gang zijnde operaties en successen in Noord Afrika voor de zaak van Griekenland, waarin hij zelf trouwens nauwelijks in geloofde, in maart 1941. Churchill liet Montgomery bijna elke VSA officier van hoge rang beledigen waarmee de man in contact kwam na juni 1944. En Churchill liet Stalin de vrije hand in het bepalen van het lot van de landen van Oost Europa, werkelijk als de prijs om Griekenland en Turkije uit de handen gered te hebben van de As-troepen. Maar over het algemeen nam hij veel meer goede beslissingen dan slechte.

De Stafchefs rond Churchill bleken goede keuzen: Admiraal van de vloot Sir Andrew Cunningham, Luchthoofd Maarschalk Charles Portal, Vlootadmiraal Sir Alfred Dudley Pound, Generaal John Dill, Generaal Hastings Ismay en de Zuid-Afrikaanse Generaal en Staatsman Jan Smets. Churchill bezat de grootste morele moed van alle leiders van de tweede Wereldoorlog. Hij realiseerde de langdurige overwinning.

Franklin Delano Roosevelt was de President van de VSA. Hij was een ware politicus, en hoe meer Macchiavellaans, des te beter! Hij drong niet sterk aan op een geplande of bevolen oorlogseconomie. Hij outsourcete de militaire operaties en de oorlogsproductie aan de privé industrie in losse partnerschappen met de bureaucratieën van de Regering. Dit verhoogde de private ondernemingslust, zodat de VSA klaar waren om na de oorlog te groeien en de grootste economie in de wereld te worden. Maar Roosevelt kon ook naïef zijn en ijdel wanneer hij meende de nog sluwere Stalin te kunnen manipuleren.

Iosif Vissarionovich Dzugashvili genaamd Stalin, geboren in Georgië, en dus geen Russisch geboren leider, was de stereotype paranoïde man, de bekrompen en bloeddorstige Communist, de man van de partij, een echte *apparatsjik*. Stalin ook maakte blunders! Hij kon maar niet geloven dat Hitler zou terugkomen op het Coöperatiepact van 1941, wat zou leiden tot de *Operation Barbarossa*. Hij nam heel logisch dan de zijde van het Niet-Fascistisch Groot Brittannië en van de VSA wanneer zijn Fascistische partners, de Duitse leiders, hem dwarsboomden. Hij had beter kunnen weten! Hij ook was een Machiavellist. Hij gaf bevelen om niet terug te trekken en stuurde daarmee 2 miljoen Russische soldaten de dood in wanneer de Duitse operaties begonnen. Hij beval de slachting van meer dan 10.000 Poolse officieren in het Woud van Katyn. Hij vertraagde de vooruitgang van zijn legers vóór Warschau om de *Wehrmacht* toe te laten zijn toekomstige Poolse en anticommunistische rivalen te doden. Maar hij behaalde ook verbazingwekkende successen in de verdediging van Moskou in december 1941, en ook te Stalingrad in februari 1943. Stalin, echter, beval onstuimige tegenoffensieven die dikwijls catastrofaal uitliepen, hoewel ze toch ook de Duitse strijdkrachten uitputte.

In Frankrijk toonden de politieke en militaire leiders hun slecht moreel, sociale tegenstanden en vooroorlogse moeheid. De meest indrukwekkende Franse generaals in Wereldoorlog Twee later dan 1940 waren Charles de Gaulle, waarschijnlijk meer politicus dan Generaal, Henri Giraud, Jacques-Philippe Leclerc, en Jean de Lattre de Tassigny.

Er bestond geen algemeen aanvaarde beschrijving van wat het betekende generaal te zijn in die tijden, noch enige zekerheid over of een genie op het slagveld ook ultiem kon beslissen over een oorlog. Wat een generaal nodig had was een gemiddelde tussen jeugd, durf en ervaring, opvoeding en pragmatisme, kennis en natuurlijk talent, vermetelheid en omzichtigheid. Toch kon een genie steeds een dommerik en een leider met het meest geld, de beste en de meest moderne wapens, grote mankracht, moreel en de beste levering van ongeveer alles, verslaan, meer dikwijls dan nooit de veldslagen winnen en de troepenbewegingen leiden om zijn vijand te overwinnen.

Generaals die tegen veel moeilijkheden in konden winnen waren Hugh Dowding, George Patton, Erwin Rommel, William Slim, Raymond Spruance, Erich van Manstein en Gyorgy Zhukov. De beste generaal van Hitler was wellicht Erich von Manstein. Van 19 februari 1943 tot 15 maart van dat jaar, vocht von Manstein de *Derde Veldslag van Kharkov*. Hij lokte daar 50 Sovjet divisies in een valstrik, heroverde Kharkov en gaf zo 6 maanden respijt aan zijn erg overspoelde strijdkrachten. Hij was een briljante tacticus, zonder morele wroeging of strategisch inzicht. De Duitsers hadden veel goede en begaafde planners, zoals Generaal Franz Halder, Generaal Walter von Brauchitsch, Fedor von Bock, Wilhelm Ritter von Leeb en Günther von Kluge, de *Blitzkrieg* genieën Heinz Guderian, Erwin Rommel en Erich von Manstein.

Voor Duitsland was de elite, de besten van het Duits Officier Corps, bijna totaal verdwenen tussen 1943 en 1945. Duitse generaals van of boven het niveau van majoor-generaal waren gedood in actie, pleegden zelfmoord, of werden vermist in de strijd. Dit hield niet in de sterfte van natuurlijke oorzaken, verlies van capaciteiten ten gevolge ziektes, of gedwongen terugtrekking uit de wapens op bevelen van Hitler.
De Duitse Generale Staf en de nog bestaande Pruisische militaire aristocratie had ook in deze generatie de grootste groep van zeer competente legerleiders gevormd! Onder die bekwame generaals waren Heinz Guderian, Günther von Kluge, Wilhelm Ritter von Leeb, Erich von Manstein en Gerd von Rundstedt. Walter Model schoot zichzelf dood en dat deed ook Gerd von Rundstedt. Walter Model pleegde zelfmoord op 21 april 1945, omsingeld door Geallieerde soldaten in de Ruhr, wel beseffend dat het einde van de Nazi heerschappij voorbij was. Rommel was een grote tactische leider, minder een specialist en een specialist in logistiek. Hij begreep de *Blitzkrieg* als een psychologisch middel om het vijandelijk moreel te vernielen door mobiliteit en verrassing.

De Italiaanse generale staf en de operationele generaals waren voor het grootse deel onervaren en algemeen incompetent. Dat was het geval voor Generaal en Maarschalk Rodolfo Graziani. Maar wel competente leiders waren Giovanni Messe en Italo Balbo.

Onder de Russische generaals en operationele generaals werden meer dan 150 gedood in actie, dikwijls gevangen in de reusachtige Duitse omsingelingen van 1941-1942. Nog meer dan 50 generaals konden neergeschoten zijn door het Sovjet Opperbevel na de val van Kiev of in de Slag voor Moskou. Bijna alle anti-Sovjet generaals waren ofwel gedood in de strijd of werden geëxecuteerd na de oorlog. Voorbeelden waren de Generaals Borisov, Dedaev, Filatov en Kriponas. De meest briljante Russische bevelvoerders waren Ivan Konev, Konstantin Rokossovsky en Grygory Zhukov.

Het Brits en Amerikaans leiderschap was in het algemeen zeer goed. Dit was het geval voor de legergeneraals Bernard Montgomery, William Slim en de leiders op zee Andrew Cunningham, Bertram Ramsey en James Somerville. Goede Luchtmaarschalken waren Hugh Dowding, Charles Portal en Arthur Tedder. Na de herfst van 1942 maakten dezen weinig blunders. De Britse bevelhebbers leken soms wel wat te voorzichtig en te conservatief dan hun Russische en Amerikaanse collega's. Maar ze hadden het gewoonlijk bij het rechte eind wanneer ze adviseerden iets te doen of niet te doen. De VSA duivel-doet-al generaals, daarentegen, waren George Patton, Ernest King, William Halsey en Curtis le May. De hoogste oorlogsleiders van de VSA waren flamboyante mannen met iets vreemde persoonlijke levens, die dikwijls botte en gezouten taal konden gebruiken, zoals Hap Arnold, Ernest King en George Patton.

De Wereldoorlog Twee werd gewonnen door de grote nationale rijkdom, de productie en het kapitaal van de Geallieerden. Geallieerde arbeiders waren dikwijls gastarbeiders of gedwongen arbeiders, maar ze werkten welwillend met nationale beslissing en met trots.
De geallieerden hadden de grotere Marine macht en grotere Luchtmacht. Dat liet hen toe om hun globale hulpmiddelen aan te boren en hun producten naar de frontlijnen te brengen, bijna overal waar ze maar wilden. In het begin van 1943 al, waren alle Britse, VSA en Sovjet fabrieken, al het transport en de olievelden buiten het bereik van de Duitse tanks en bommenwerpers. De Geallieerde luchtmacht, versterkt met grondstrijdkrachten, begonnen gestaag de As-productie te vernietigen.

Groot Brittannië en haar Gemenebest, de VSA en de Sovjet Unie, hadden in de gecombineerde bevolking van 400 miljoen personen, meer dan dubbel de mankracht die de drie As-mogendheden konden verzamelen. Dit, zonder rekening te houden met de reusachtig grote bevolking van het geallieerde China en het Brits gehouden Indië.

In 1943 produceerden de 3 Geallieerden samen (de VSA, Groot Brittannië en de Sovjet Unie) een geaggregeerd Thuis Product tweemaal groter dan de totalen voor Duitsland, Italië en Japan samen. Bij de eeuwsverandering, stond de Japanse bevolking aan 46 miljoen mensen, maar de bevolking van de Sovjet Unie was 140 miljoen mensen! Duitsland kon tevens niet hun technologisch genie brengen aan snelle productie. Hun land was te klein, hun hulpmiddelen te karig. De geallieerden konden de As-landen overtreffen in goed getrainde en goed bewapende soldaten in een verhouding van 5 tot 1, en zelfs meer nog in vliegtuigen, voertuigen, kanonnen en schepen. De Duitse *Wehrmacht* kon dan wel 7 meer Rood Leger soldaten hebben gedood voor elke Duitse soldaat verloren in de strijd, maar het werd uiteindelijk verpletterd.

In kritische zones zoals in bommenwerpers, transport vliegtuigen, handelsschepen, locomotieven, voedsel leveringen, medicijnen, olie productie en in de metaal productie, konden de Geallieerden niet slechts de As-mogendheden overstijgen, maar hen overweldigen. Italië had weinig middelen om die bronnen aan te snijden. Duitsland kon nooit voldoen aan haar noden. De Duitse olie consumptie bijvoorbeeld door kolen-naar-olie conversie, kon slechts 20% van de Duitse consumptie dekken in 1939, en slechts naar meer dan 50% in 1940. Nog slechts de helft!

De Slachtoffers

De Eerste Wereldoorlog was een periode geweest van massale sterfte. Russen 80 en 85 miljoen mensen stierven in die oorlog. Dat was ongeveer 3% van de toenmalige 4 biljoen mensen die op aarde leefden. De Tweede Wereldoorlog resulteerde in 3 maal die sterftetol! Wereldoorlog II was de ergste door mensen veroorzaakte ramp in de geschiedenis van de beschaving. Meer mensen stierven in Wereldoorlog II dan ooit tevoren, omdat er meer mensen waren om te strijden en te sterven. De legers waren groter. De griepepidemie van 1918 veroorzaakte de dood van ongeveer 20 miljoen mensen. Die verliezen waren waarschijnlijk minder dan de verliezen in de oorlog van enkel de Sovjet Unie tussen juni 1941 en de lente van 1945. Het Rood Leger bestond uit meer dan 500 actieve divisies, meer dan ooit zelfs maar denkbaar was aan infanterie troepen. Nooit ook was er een Zeemacht gezien zoals die van de VSA met bijna 7.000 oorlogsschepen. De gecombineerde As en Geallieerde strijdmachten hadden een aggregaat van 70 miljoen soldaten gedurende ongeveer 6 jaar oorlog.

Nieuwe technologieën om te doden waren het Zyklon B gas, napalm, B29 bommenwerpers, atoomwapens, proximiteit fuse obussen, landmijnen, gesofistikeerde tanks en artilleriestukken, en verschillende soorten van semiautomatische wapens. Het *Sturmgewehr 44* en het *Mashinengewehr 42* schoten kogels af aan een snelheid van 1.200 kogels per minuut.
In de Tweede Wereldoorlog werden ongeveer 440.000 militaire vliegtuigen gebouwd, 5 miljoen militaire voertuigen, 80 biljoen kogels, mortier en artillerie obussen, 50 miljoenhanggeweren en artilleriestukken. Een B29 bommenwerper kon ongeveer 2.000 km over de oceaan vliegen en 10 ton aan vuurbommen afwerpen. Meer van dergelijke verschrikkelijke statistieken kunnen geciteerd worden. Duitse verdedigende planners aanvaarden als gewoon dat een gemiddelde van 3.000 kogels uit een wapen zoals het medium-afstand 80 mmm *Flak* kanon nodig waren om één enkele Geallieerde bommenwerper neer te halen.

De Tweede Wereldoorlog was ook een ideologische oorlog, gestreden in een nieuw tijdperk van modernisme en industrialisatie. Eén van de redenen waarom het Oostfront tussen de Duitse troepen en de Sovjet troepen zo wreed was, was wegens de totalitaire natuur van de twee militaire leiderschappen. Men moet wel opmerken dat de materiele vooruitgang ook waarschijnlijk de morele regressie meebracht, al kon dat helemaal niet gezegd worden van de Britse en Amerikaanse leiders!
De *Wehrmacht* gaf toe dat de meeste Sovjet gevangenen van tussen juni 1941 en april 1945 niet de Duitse gevangenschap zouden overleven. Evenzo trok de Sovjet Unie zich niet veel

aan van de ongeveer 1 miljoen gevangenen die stierven in Russische kampen. Het totaal aantal mensen die stierven lag over 60 miljoen en de overwinnaars leden 5 tot 7 maal meer doden dan de verslagenen. De 40 miljoen Sovjet en de Chinese slachtoffers werden 30 maal de gecombineerde Britse en Amerikaanse verliezen. De Russisch-Duitse oorlog gaf in het oosten 27 miljoen doden, het meest dodelijk conflict in de geschiedenis van het oorlogswezen, na de gecombineerde andere oorlogstheaters van de Tweede Wereldoorlog.

De Tweede Wereldoorlog was de eerste belangrijke oorlog waarin de burgerlijke sterfte de militaire doden ver overtrof. Ongeveer 60 miljoen slachtoffers stierven op of wegens de slagvelden en 20 miljoen kunnen van honger gestorven zijn. Uithongering, ziektes en blootstelling aan het geweld kon 5 tot 10 miljoen doden in Rusland gemaakt hebben. Onder de Japanse bezetting stierven van 5 tot 6 miljoen Chinezen aan de hongersnood, of ze stierven van een ziekte, een aantal vergelijkbaar met de Europese Holocaust. Wanneer het Duits Leger de Ukraine binnentrok, sloeg het collectief Sovjet systeem van voedselproductie ineen. Het was een opzettelijke politiek van het instormende Duits Leger, het *Hungerplan* van de Nazi technocraat Herbert Backe, om de Sovjet Unie, en vooral Ukraïne, af te houden van het haar voorhanden voedsel!

In totaal stierven 10 tot 15 miljoen mensen verzwakt door ziekte en honger in China en Rusland. Van 8 tot 10 miljoen mensen stierven in Birma, de Nederlandse oost Indies, in Frans Indochina, Indië en de Filippijnen. Ongeveer 3 miljoen mensen stierven op het eiland van Java alleen al. En 1 miljoen mensen stierven in de door de Duitsers gecontroleerde Baltische Staten, de Nederlanden, Polen, de Balkan Landen en Oost Europa. Zelfs de Nederlanders leden aan ongeveer 20.000 mensen gestorven. Er waren tot 400.000 doden in Griekenland! De beste schattingen geven van ongeveer 20 tot 25 miljoen doden onder de soldaten in de strijd tijdens de oorlog, waarvan 15 miljoen Duitsers en Sovjet soldaten alleen. Japan verloor 1 miljoen soldaten in de strijd in China. Een ander 1 miljoen Japanse soldaten stierven terwijl ze de Geallieerde troepen bestreden, 400.000 meer in de Zeemacht.

De democratieën waren dikwijls meer bezorgd over hoeveel verliezen ze konden veroorzaken dan hoeveel ze zelf verloren, dus leden ze veel minder militaire doden. Japan wierp veel minder burgers in de gevangenis dan Duitsland. De Japanners waren veel meer brutaal tegenover gevangen genomen soldaten dan Duitsland was, uitzondering gemaakt, waarschijnlijk, voor het Oostfront in Europa.

De ergste niet-overleving verhoudingen van de oorlog gebeurden onder de Sovjet gevangenen gemaakt door de Duitsers: 60%, of meer dan 3 miljoen doden. Onder de Duitse gevangenen gehouden door de Sovjet Unie stierven ongeveer 1 miljoen mannen. Onder de Duitsers die vluchtten vanuit de Oosterse Europese landen, vielen ongeveer 2,5 miljoen mannen. Onder de Duitse vluchtelingen stierven velen. De *Operation Hannibal* was een reusachtige Duitse overbrenging over de zee, een evacuatie, om ongeveer 900.000 Duitse burgers en 350.000 soldaten en *Wehrmacht* personeel die gevangen zaten door de Sovjet troepen in Oost Pruisen te redden. Na de oorlog zou Duitsland die territoriums volledig verliezen. Die evacuatie was driemaal groter dan die van Duinkerken!

De Sovjet Unie leed het grootste aantal verliezen in de oorlog! Ze verloren ongeveer 20 tot 27 miljoen militairen en burgerlijke slachtoffers. Tijdens de *Operation Barbarossa* gebeurden zeer grote omsingelingen van juni 1941 tot september 1942, waaruit de Sovjet eenheden niet konden ontsnappen. In dit initieel Duits offensief, werden 4 miljoen Sovjet soldaten gedood in de eerste 14 maanden van de oorlog, ten gevolge de verrassing en de overmacht in de lucht. De Duitsers vormden reusachtig grote omsingelingen.

Rond Kiev werden zo ongeveer 670.000 Sovjet soldaten in de valstrik gelokt. In de Vyazma-Briansk omsingeling bleven 660.000 Sovjet soldaten en van juni 1941 tot juni 1943, werden ongeveer 5 miljoen Rood Leger soldaten weggeveegd in andere Duitse omsingelingen. De Duitsers vernielden op hun weg belangrijke infrastructuur werken, zonder dat de vernielingen veel militaire voordelen verleenden. De terugtocht van het Rood Leger veroorzaakte grote miserie en de dood, uitgevoerd door de Duitse optrekkende troepen. Toch was Duitsland nooit bekwaam zoveel goed voedsel in de oorlog te plunderen dan het gemakkelijk had kunnen kopen van de Sovjets in vriendschap!

Duitsland leed 2 miljoen burgers gestorven en 5 miljoen soldaten.
Polen verloor van 5,6 tot 8 miljoen doden of 16% van haar vooroorlogse bevolking. Polen allen verloor meer burgers in de oorlog dan alle westerse Europese naties, Groot Brittannië en de VSA samen.
Japan leed tussen 2,6 en 3,1 miljoen doden. Hun grootste verliezen gebeurden tijdens de verovering van de VSA van de Filippijnen, met meer dan 300.000 doden. De Britse offensieven in Birma veroorzaakten, ongeveer 150.000 Japanse doden. Okinawa kostte de dood aan 110.000 Japanners. De bombardementen met vuurbommen en de atoombom kostte Japan ongeveer 600.000 civiele doden.

De oorlog kostte de VSA 400.000 levens. Dit was het laagste percentage van eender welke staat van de As-mogendheden en de Geallieerde machten! De VSA werden nooit het slachtoffer van een invasie uit en ze werd nooit gebombardeerd. De *US Navy* van 3,3 miljoen mannen verloor 60.000 doden. De *US Air Force* had 2,5 miljoen gedode mannen en verloor meer dan 80.000 vliegtuigen. Ze vernietigden meer dan 40.000 vijandelijke vliegtuigen. De formule van de VSA om een jonge man in leven te houden, was een lange training voor de strijd, toegang tot uitstekende wapens, brandstof, veel goed voedsel, en goede medische verzorging.

Groot Brittannië verloor 400.000 burgers. In de RAF, *de Royal Air Force*, stierven ongeveer 70.000 mannen. In de *Royal Navy* was dat getal meer dan 60.000, en in Birma stierven 80.000 Britse soldaten.

De Japanners kunnen de dood veroorzaakt hebben van meer dan 15 miljoen Chinezen, Filipijnse, Indochinese, Indonesische en Koreaanse sterfgevallen. De Aziatische haat voor de Japanners en hun wreedheid verzekerde dat een biljoen Aziaten de niet-Aziatische zaak van de Geallieerden bijtraden.

Joegoslavië leed 1 miljoen doden. De Nederlandse Indies leden 3 tot 4 miljoen doden. De Filipijnen verloren van 500.000 tot 1 miljoen doden aan hongersnood, strijd, massa dodingen, en gedwongen arbeid.

Na de oorlog werd in sommige landen wraak genomen op etnische Duisters die woonden in Centraal Europa en ook op collaborateurs met de Duitse Fascisten. In juli-augustus van 1944, doodden de Sovjet soldaten ongeveer 1.700 Duitsers in Litouwen. Van 1944 tot 1949 werden ongeveer een half miljoen mensen gedeporteerd uit Estland, Letland en Litouwen. In Hongarije werden ongeveer 200.000 mensen gearresteerd en naar de Goelags gezonden, de gevangenenkampen in de Sovjet Unie. Tegen 1948 in Roemenië, vormden de politieke gevangenen ongeveer 2% van de bevolking.

Duitsland stond dan voor een enorme taak van denazificatie, omdat ongeveer 10% van de bevolking directe leden van de NSDAP waren geweest, van de Nazi Partij, en tientallen miljoenen mensen waren lid geweest van één of meer associaties die geleid werden en georganiseerd door de Nazis. De rantsoenering van voedsel in Duitsland eindigde slechts in 1954. Toch konden in de late 1950 jaren en in de vroege 1960 jaren, de Duitsers opnieuw lachen naar de Keulense *Mardi Gras* wagens op het thema van *Wir Wirtschaftswunderkinder*, op ons, de wonderbare kinderen van de economie. De Duitse industrie was heropgebouwd, gemoderniseerd, en had zich ontwikkeld tot de grootste welvaart leverende van de ganse wereld!

Na de oorlog kon niemand in de wereld geloven dat de veel hardere overgave voorwaarden dan die van Versailles op de Duitsers, nu opgedwongen op de As-landen, onfair waren. De uiteindelijke overwinning in 1945 steunde zich op de luchtmacht, de marine, de bepantsering aan tanks en de artillerie, aan het leiderschap en de industriële productie. In laat 1943 hadden de geallieerden de superioriteit bereikt over de As-strijdkrachten in al die domeinen.

Reeds in augustus 1941, hadden Groot Brittannië en de VSA de *Atlantische Charter* opgesteld aan boord van een slagschip in het midden van de Atlantische Oceaan. Dit pact verzekerde dat de Verenigde Naties geen territorium voor zichzelf zouden zoeken, en dat er vrijheid van zelfdeterminatie voor allen zou zijn na de nederlaag van de As-landen. Duitsland ging naar de oorlog om haar grenzen ver uit te breiden, een zuiver raciale staat te creëren tot aan de Volga rivier, om de Joden uit te roeien voor allerhande verkeerde redenen, en haar vertrouwen in zichzelf weer te winnen, om het Bolsjewisme te vernietigen, om haar nationale trots te heroveren om Duitsland weer te plaatsen als de hoogste vorm van Europese cultuur en beschaving. Maar die aspiraties waren alle gebaseerd op verwaandheid.

De oorlog tegen het Fascisme was gewonnen, weliswaar slechts met de hulp van de grootste totalitaire macht onder allen: die van de Sovjet Unie. Het noodzakelijk partnerschap met de Sovjet Unie vaagde wat de aandacht van de massamoorden van Stalin uit, en van de dominantie over de Oost-Europeanen dat zou volgen. Het naoorlogse Europa leek vergeten te hebben dat Stalin bijna zoveel van zijn eigen volk had gedood als Hitler had gedaan. Was het werkelijk nodig om zulk een oorlog te hebben met zoveel menselijke verliezen om te moeten confirmeren dat de legers van de VSA, de Sovjet Unie en Groot Brittannië zoveel sterker

waren dan de Fascistische machten van Duitsland, Italië en Japan? Het feit was toch zelf-evident en had zulk bloedig bewijs niet nodig.

De Tweede Wereldoorlog eindigde in de ineenstuiking van de Europese beschaving. Het was de laatste slag van al de economische, ideologische en militaire ideeën die zich hadden gekristalliseerd tijdens de Tweede Wereldoorlog en die de instabiliteit en de spanningen gecreëerd hadden op het continent. De spanningen zouden nog duren tijdens de volgende 50 jaren minstens. Europa had zichzelf vernietigd als de wereldleider. De leiderschap rollen in de wereld namen over de Verenigde Staten van Amerika en de Sovjet Unie, tot China ook zou rijzen.

Deel VII. Epiloog. Na 1945

Europa en de Vincius na 1945

De Duitse overgave kwam op 8 mei 1945.

Op 6 augustus 1945 lieten VSA bommenwerpers atoombommen neer op Hiroshima en vijf dagen later op Nagasaki. De Japanse overgave zou volgen nog in dezelfde maand.

Na de oorlog volgden grote veranderingen. In de herfst van 1947 werden 3 miljoen Duitsers in een brutale wijze uit Tsjechoslowakije verjaagd. In totaal werden minstens 12 miljoen Duitsers gedeporteerd vanuit Centraal en Oost Europa in de bezette zones van Duitsland. Ongeveer een half miljoen Duitsers kunnen hun levens verloren hebben tijdens de brutale uitwijzingen, en het lot van nog ongeveer 1,5 miljoen Duisters die in die streken leefden vóór de oorlog, is onbekend gebleven.

De landen van Europa werden meer dan vroeger uiteen gedreven door twee gans verschillende inzichten op de evolutie van hun maatschappijen, de Democratische en de Communistische. De enige dynamische kracht die bleef was de wil van de mensen om te leven op hun gemak, door de voordelen van de nieuwe industrialisatie te gebruiken na de vernielingen, en dat in vrede. Hoop en wanhoop waren nu gedreven in de geesten van de gemeenschappen. De geboortecijfers in Europa daalden, maar gelukkig aan een veel langzamere snelheid dan de sterftegraad van de oorlogstijden.

De Sovjet bevolking was in 1946 ongeveer 26 miljoen minder dan ze geweest was in 1941. De mortaliteitsgraad in de Sovjet Unie begon scherp te dalen na 1945. Ze stond op 28 per 1.000 onder de tsaren, in 1948 aan 11 per 1.000. Dit kwam door maatregelen geleerd van het contact met de westerse landen, met hun nadruk op publieke hygiëne, met betere huisvesting, betere gezondheidsopvoeding, en verbeteringen in de gezondheid van de moeders.

Ongeveer 8 miljoen mensen waren verplaatst in Oost Europa. De levensverwachting stond op 55 jaar in West Europa, in 37 voor Rusland, onder 35 voor Turkije. Maar 4 jaar later na de oorlog, was die gestegen tot overal hoger dan 65 jaar of meer! Er kwamen vorderingen in de behandeling van wonden, in geneesmiddelen om pneumonie en influenza te behandelen. Er bestonden vaccins en antibiotica. Penicilline werd ontdekt aan het einde van de oorlog. Infectie ziekten kwamen onder controle. Malaria was een verschrikkelijke plaag in Italië, maar het jaarlijks aantal doden van mensen viel van 234.000 in 1922 tot onder 50.000 al in 1945. De ziekte werd snel praktisch volledig verdrongen. In 1910 zorgden de mensen die in de landbouw werkten nog voor 55% van de productie van de landen. Dit viel reeds tot 40% in 1950.

Nieuwe uitvindingen dreven de industrie. De jet motor werd uitgevonden door de Britse ingenieur Frank Whittle en door de Duitse ingenieur Hans von Ohain. De raket technologie werd tot praktisch gebruik gebracht, ontdekt door Werner von Braun en zijn groepen. De oorlog had uitvindingen gebracht zoals radar, radio transmissie, de productie van synthetische materialen en elektronische computers. De studie van het atoom bracht niet slechts atoombommen mee, doch ook nucleaire centrales om elektriciteit mee te leveren, dus energie. De productie en verdeling van grote hoeveelheden voedsel werd beter georganiseerd. De verwachting dat de Staat vooralsnog zou moeten zorgen voor het kader van de materiele vooruitgang en voor verbeteringen in welvaart overleefde de oorlog en werd opgenomen door de naoorlogse regeringen. Het stemrecht voor vrouwen werd ingevoerd in 1944 in Frankrijk,

in Italië in 1946, in België in 1948, in Griekenland in 1952. In Roemenië en in Joegoslavië in 1946, in Zwitserland in 1958, doch daar slechts op federaal niveau in 1971, in Liechtenstein slechts in 1984. Substantiële verdelingen van gronden gebeurden in Polen, Tsjechoslowakije, Roemenië en Bulgarije, ondanks de begrijpelijke weerstand tegen die hervormingen vanwege de grote landeigenaars.

In Groot Brittannië werd de rijkdom van de landaristocratie, de landsheren en andere private eigenaars van grote fortuinen in geld, dikwijls drastisch gereduceerd. De aristocratische, patricische levensstijl van vóór de oorlog verdween grotendeels. Huisdienaars werden nog moeilijk te vinden in Engeland en Wales. 1% van de bevolking hield nog wel altijd 50% van het kapitaal in handen in 1946 en 1947, maar dat onevenwicht verminderde ook.

De industrialisatie verhoogde in Duitsland en de opwaartse mobiliteit in de elites werd gewoon. Duitse soldaten die gevangen genomen werden in de oorlog werden vrijgelaten door de westerse Geallieerden in 1948, 3 miljoen vroegere soldaten. Verdere 3 miljoen mannen in Sovjet handen werden slechts vrijgelaten in 1955.

Vanaf 1944 werd niet minder dan 40% van de wereld bewapeningsuitrustingen geproduceerd in de VSA. De Britse exporten daalden, de Amerikaanse exporten verhoogden zienderogen.

In juli 1944 ontmoetten 700 gedelegeerden van 44 geallieerde landen elkaar in een Amerikaans hotel te Bretton Woods in New Hampshire. Het doel van de conferentie was om de principes te bepalen van een nieuwe, globale economische orde voor de naoorlogse wereld. John Maynard Keynes stelde de sleutelideeën voor en het hoofd van de VSA Amerikaanse delegatie was Harry Dexter White. Keynes hield niet van de Communisten, en nog minder van Fascisme. Zijn werk, *The General Theory of Employment, Interest and Money*, leverde de theoretische wetten van de regeringsinterventie door verhoogde staatsuitgaven om de markten te stimuleren en dus ook de economie, en de volledige tewerkstelling in de staat te creëren.

Bretton Woods stelde een nieuwe monetaire orde voor van vrij omzetbare gelden. De uitwisselingsgraden werden bepaald op de VSA Dollar om de vroegere goudstandaard te vervangen. Het Internationaal Stabilisatie Fonds, later genoemd het *Monetair Fonds*, corrigeerde de budget problemen van de individuele staten, terwijl het de stabiliteit in het monetair systeem bewaakte en herstelde. De Internationale Bank voor reconstructie en Ontwikkeling, later genaamd de *Wereldbank*, moest zorgen voor het kapitaal nodig voor de naoorlogse wederopbouw. De internationale handelsrelaties werden geregeld onder de Algemene Overeenkomst over Tarieven en Handel, de *General Agreement on Tariffs and Trade* of de GATT. De overeenkomst werd ondertekend door 23 naties in 1947. De VSA Dollar werd de pivot van de internationale financiën. De volgende tien jaar zou voor de meeste mensen die in het westen leefden een blijvende voorsprong brengen die voorheen niet bestaan had.

Voor wat betreft de Vincius familie, weerden haar leden verspreid na de oorlog in meerdere delen, die in verschillende landen woonden. Julian Vincius en Charlotte Baraine bleven in Luxemburg wonen en ze bouwden zelfs een mooi, nieuw huis net buiten het centrum van de stad.

Julian Vincius stierf in 1952 aan een ziekte die hij voor zichzelf gediagnosticeerd had, maar wist dat er geen geneesmiddel voor bestond. Julian Vincius keerde nooit weer naar Berlijn.

Enige van zijn kleinkinderen zouden dat wel doen, al was het maar voor korte, toeristische bezoeken, lang na de oorlog.

De Vincius van België, Frankrijk en de VSA waren ook niet te happig om dichte contacten te bewaren. Alle bindingen met enige overblijvende familie in Berlijn, Thorn of Vilnius in Litouwen waren sinds lang verbroken. De Vincius vormden aparte kernen, waarbij zelfs in sommige de naam van Vincius verdween ten gevolge de dochters in de familie die trouwden en de naam van hun echtgenoten namen.

Charlotte Baraine hertrouwde vijf jaar na de dood van haar Duitse echtgenoot met een jeugdvriend die ze weer ontmoet had te Longwy. Ze bleef met haar tweede echtgenoot in Luxemburg wonen.

Malou Vincius trouwde ook in België. Dat huwelijk lukte niet goed. Haar echtgenoot stierf liet lang nadien. Zij keerde op een latere leeftijd terug naar Luxemburg.

Anton Vincius bleef in België wonen. Hij had twee dochters. De oudste dochter trouwde jong met een Belg en verhuisde met haar familie naar Zwitserland. Ze had drie kinderen, twee meisjes en een jongen. De jongste dochter trouwde met een Vlaming en had een mooie loopbaan als een Belgische politica. Ze kreeg twee zonen.

Maxim Vincius en zijn echtgenote waren geëmigreerd naar de Verenigde Staten van Amerika. Zij kregen drie zonen, die ook in dat land hun toekomst opbouwden.

Mauve Vincius trouwde met een Luxemburgse jeugdvriend en ging in Parijs wonen, waar ze drie zonen kreeg, die alle in Parijs bleven wonen. De Vincius familie zou zo zich verder zetten in Frankrijk, Zwitserland, België en de Verenigde Staten. Geen van hun nakomelingen keerden weer naar Duitsland, noch naar het religieus geloof van een deel van hun afkomst.

Nota's van de Auteur

De Tweede Wereldoorlog, vooral in de Westerse landen, was vooral het resultaat van verschillen in ideologie. De terreur en de doden die in de oorlog vielen waren daar de reflectie van. De duidelijkste demonstratie van de rol van de ideologie was de Holocaust van de Joden, het extreme geweld van een volk, de genocide.

In dezelfde wijze kan de eliminatie in Duitsland beschouwd worden van wat de Nazis de raciale gedegenereerden noemden, een essentieel principe dat resulteerde uit de Eugenistische ideeën van de tijd. De Nazis stopten in het geheim hun euthanasie acties op een deel van hun eigen bevolking in augustus 1941, nadat de acties publiek gemaakt werden, wat dan weer geleid had tot de afkeuring ervan door de Bisschop van Münster, Clemens Graf von Galen. Toch waren tot dan ongeveer 70.00 patiënten van mentale asielcentra de slachtoffers geworden van het programma.

Na augustus 1941 bewoog het zwaartepunt van de beweging zich naar de concentratiekampen. Het totaal aantal slachtoffers in de kampen, andere mensen dan de Joden, kan opgelopen zijn tot 200.000 slachtoffers! Het doden van de mentale zieken ook was te zeer een doel dat kon gerechtvaardigd worden slechts door economische besparingen. De mentale zieken werden beschouwd als een last voor de staat.

Hetzelfde gebeurde met de Joden. De Joden die konden werken werden inderdaad tewerk gesteld en de anderen werden gedood. Zeer weinigen overleefden. Auschwitz, in Opper-Silezië, combineerde exterminatie met industriële winst. Auschwitz bestond uit 28 sub-kampen en hield meer dan 40.000 gevangenen in slavenarbeid. Die genereerden ongeveer 30 miljoen Reichsmark opbrengst voor de Duitse Staat.

De Duitse leiders namen het als voor gewoon aan dat tussen 20 en 30 miljoen Slavische mensen zouden sterven van honger tijdens de Duitse bezetting van de Sovjet Unie, en van koude en ziekten en gebrek aan goed voedsel.

Om te eindigen op een meer optimistische noot, werd de *United Nations Organisation*, de UNO, gesticht op 24 oktober 1945 te San Francisco. Europa kon zich uit haar as doen stijgen zoals een feniks met het VSA-gefundeerd Marshall Plan.

Deze roman vertelt natuurlijk veel meer over de Tweede Wereldoorlog dan over ingewikkelde intriges die kunnen gebeuren in de levens van de belangrijkste fictieve karakters. Dat is ongewoon en ik verontschuldig me daarvoor, maar tegen de grootsheid en de verschrikkingen van het Nazi Regime dat heerste over Duitsland, moesten wel alle intriges totaal onbelangrijk lijken. De helden van de roman leefden, hadden lief en leden als normale mensen van hun tijd. Geen intrige kon in interesse of als vermakelijkheid vergeleken worden met de achtergrond van de grootste tragedie die de menselijkheid tot nog toe kende. Dit boek eindigt daarmee de saga van de Vincius familie.

In romans is het niet de gewoonte te verwijzen naar individuele datums, scenes, gebeurtenissen en naar de auteurs die dit vermeldden of editeerden. Ik ben geen historicus. Al de datums en feiten en gebeurtenissen in deze roman komen dus van de reeksen boeken die gelijst staan in de bibliografie, en dat vooral van de boeken van de auteurs Ian Kershaw, Thomas Friedrich, Richard J. Evans, Victor Davis Hanson, Henri Liebknecht, en andere

auteurs zoals Jean Gregor en Pierre Péan. Het voorliggend boek is een roman, geen geschiedenisboek en dus verwees ik niet naar de individuele referenties in detail, naar de informaties specifiek gegeven door die auteurs. Beschouw dus deze roman niet als de absolute waarheid, en kijk naar de auteurs als wel degelijk de waarheid te hebben weergegeven, niet naar de schrijver van dit boek. Ik geloof in elk geval dat het verhaal van de oorlog in zijn geheel indrukwekkender is dan enige story dat kan zijn.

De reeks romans met de titels ‘De familie Vincius’ werd geschreven voor mijn drie kleinkinderen. Mogen zij nooit moeten doormaken in hun leven wat hun voorvaders zagen en meemaakten in de jaren van deze roman. Hun en onze grootste uitdaging nu blijft hoe we kunnen vermijden wrede psychopaten te kiezen als de leiders van onze volkeren, en hoe we kunnen stoppen om havoc te maken met duizenden levens van alle soorten landen en met hun welvaart. Het politiek leiderschap systeem toegepast in onze landen is zeer belangrijk in dit aspect om de vrede te bewaren in alle landen. Om te beginnen, zou geen enkele van de leiders van onze landen mogen aanzien worden als een allerbelangrijk aspect van eender welk land om de vrede te realiseren op aarde. Geen van de leiders van landen zouden toegelaten mogen worden om langer dan 4 jaar deel uit te maken van de regering over een land, en dat zonder uitzonderingen. En de opvoeding zou de hoofden van onze jongeren moeten leiden naar democratie en respect voor anderen.

Bibliografie

Algemeen

The wandering Jews. Joseph Roth. Translated by Michael Hofmann. Granta Books. London. 2001.

Quellentexte zur jüdischen Geschichte und Literatur. Julius Höxter. Herausgegeben und ergänzt von Michael Tilly. Matrix Verlag GmbH. Wiesbaden. 2009.

Le système totalitaire. Hannah Arendt. Translation by Jean-Loup Bourget, Robert Davrey, and Patrick Lévy. revised by Hélène Frippiat. Editions du Seuil. Gallimard. 2002.

Über das Böse. Hannah Arendt. Translated by Ursula Ludz. The Hannah Arendt Bluecher Literary Trust 2003. Piper Verlag. München. 2006.

Judentum über die Religion hinaus. Jérôme Segal. Translated by Georg Hauptfeld. Edition Konturen. Vienna, Hamburg. 2017.

Les identités meurtrières. Amin Maalouf. Editions Grasset & Fasquelle. Paris.1998.

Heart of Europe. A short history of Poland. Norman Davies. Oxford University Press. Oxford. 1986.

Vanished Kingdoms. The History of half-forgotten Europe. Norman Davies. Penguin Books. London. 2012.

Poland. James A. Michener. Random House. New York. 1983.

Fragen an die Deutsche Geschichte. Ideen, Kräfte, Entsheidungen van 1800 bis zur Gegenwart. Deutscher Bundestag, Verwaltung. Berlin. 1981.

Iron Kingdom. The Rise and Downfall of Prussia 1600-1947. Christopher Clark. Penguin Books. London. 2007.

Les Armes des Krupp, 1587-1968. William Manchester. Editions Robert Laffont. Paris. 1970.

Schlossers Weltgeschichte. Fr. Chr. Schlosser. Verlag bei Neufeld und Henius. Berlin.

Sesam Nieuwe Geïllustreerde Wereldgeschiedenis. Bosch & Keunig NV. Baarn.

Kalender der Wereldgeschiedenis. Dr. Karl Ploetz. Uitgeverij Het Spectrum. Utrecht en Antwerpen. 1962.

The History of Lithuania. Alfonsas Eidintas, Alfredas Bumblauskas, Antanas Kulakauskas, Mindaugas Tamosaitis. “Eugrimas” Publishing House. Vilnius. 2013.

Hungary. A brief History. István Lázár. Corvina Books. Budapest. 1997.

Europe. De 1815 à nos jours. Serge Cosseron, Philippe Faverjon. La Manufacture. Besançon. 1991.

Les Amnésiques. Géraldine Schwarz. Prix du Livre Européen 2018. Flammarion. Paris. 2017.

Riefenstahl. Lilian Auzas. Éditions Léo Scheer. Paris. 2012.

A History of the Jews. Paul Johnson. Phoenix, Orion Books. London. 1997.

De Tweede Wereldoorlog

The new Berlin. Catalogue of the 2018-2019 Brussels Exhibition. Inga Rossi-Schmidt. Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique. Editions Lannoo. Brussels. 2018.

The Gathering Storm. Winston Churchill. Penguin Books. 2005.

To Hell and Back. Europe 1914-1949. Ian Kershaw. Penguin Books. Random House. London. 2016.

The origins of the Second World War. A.J.P. Taylor. Penguin Books. London. 1991.

Hitler's Berlin. Abused City. Thomas Friedrich. Yale University Press. London. 2016.

The Third Reich in Power. Richard J. Evans. Penguin Books. London. 2006.

The Third Reich at War. Richard J. Evans. Penguin Books. London. 2009.

The Spanish Civil War. Hugh Thomas. Penguin Books Ltd. Harmondsworth. 1984.

The Second World Wars. Victor Davis Hanson. Basic Books (Hachette Books Group). New York. 2020.

La Guerre 1940 (10 mai-25 juin) et le rôle de l'Armée Belge. André L'Hoist. Éditions Ignis. Bruxelles 1940.

Fighter Boys. Saving Britain 1940. Patrick Bishop. Harper Perennial, Harper Collins Publishers. London. 2003.

Die 4. Panzer-Division 1938-1943. Joachim Neumann. In Selbstverlag des Verfassers. 1985.

Panzer Leader. Heinz Guderian. Penguin Books. London. 2009.

Kursk. The greatest Battle. Eastern Front 1943. Lloyd Clark. Headline Publishing Group, a Hachette Publishing Group. London. 2012.

Barbarossa. How Hitler lost the War. Jonathan Dimbleby. Penguin Books, Random House Ireland. Dublin. 2022.

The Story of the 2nd World War. Henry Steele Commager. An AUSA Institute of Land Warfare Book. Brassey Editions. Dulles, VA. USA.

World War II in the Pacific. An Encyclopaedia. Edited by Stanley Sandler. Garland Publishing Inc. London. 2001.

Histoire de la Guerre des Nations Unies 1939-1945. Sous la direction de Henri Liebknecht de l'Académie Française. Éditions Le Sphinx. Bruxelles. 1947.

Histoire de la Guerre des Nations Unies. De la Victoire à la Paix. Sous la direction de Henri Liebknecht de l'Académie Française. Éditions Le Sphinx. Bruxelles. 1949.

De langste Dag. Normandië 6 Juni 1944. Cornelius Ryan. Van Holkema & Warendorf NV. 7de druk. Amsterdam.

Winter of the World. Ken Follett. Pan Books. London. 2013.

An impeccable Spy. Owen Matthews. Bloomsbury Publishing. London. 2019.

Le Grand Jeu. Leopold Trepper. Éditions Albin Michel. Paris. 1975.

L'Orchestre Rouge. Gilles Perrault. Librairie Arthème Fayard. Paris. 1989.

Comme ils vivaient. A la Recherche des derniers Juifs de Lituanie. Jean Grégor et Pierre Péan. Editions du Seuil. Paris. 2018.

Von Calgary zu Hitler. Rüdiger Suchsland. Documentary Film. LOOKS Filmproduction GmbH. 2014.

Les Nazi et l'Argent. Documentary film. Producer : Carine Rustniewske. Director : Gil Rablier.

Histoire du Luxembourg. Jean-Marie Kreins. Collection 'Que sais-je ?' Presses universitaires de France/Humensis. Paris. 2018.

De Weggevoerden van mei 1914. Frank Seberechts. Uitgeverij De Bezige Bij. Antwerpen. 2014.

La Résistance Luxembourgeoise 1940-1944. Paul Dostert. Article, Magazine 'Ons Stad'. Luxemburg. 2002.